This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

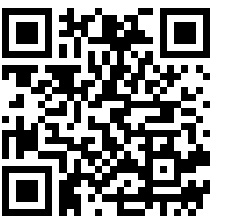

TESTIMONIUM BILABIUM

SEU

Sermones panegyrico-dogmatico-morales pro ſolemnitatibus Domini SABAOTH (nec non & alii nonnulli, ut indiculus argumentorum infra poſitus monſtrat:) latine, & illyrice elaborati, ad honorem & gloriam, atque in obſequium

SS. NOMINIS

In quo omne genu flectitur.
Ex quo omnis ſalus habetur.
Per quem omnia facta ſunt.
Quod vocatum eſt.

JESUS.

A

PATRE PHILIPPO

Ab Ochievja Ordinis Minorum Regularis Obſervantiæ Seraphici P. S. FRANCISCI; ex-Cuſtode, & ex-Miniſtro Provinciali Provinciæ

BOSNÆ ARGENTINÆ.

VENETIIS, M.DCC.LV.

TYPIS DOMINICI LOVISA.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Omne, quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini Jesu Christi, gratias agentes Deo, & Patri per ipsum. Coloss. 3. 17.

Digitized by Google

CLEMENTISSIME REDEMPTOR.

Quandiu formam hujus Opuſculi, utpote vilem effectum cauſæ viliſſimæ, fui meditatus; tamdiu abſtinui, penſiculanſque hæſitavi frontem ejus Sanctiſſimo, quod exaltatum eſt ſuper omne nomen, Nomine Tuo inſignire. Nec mirum: futurum enim fuiſſe munus oblatu tantæ Majeſtati indignum, ignoraſſe non debui. Converſus tamen ad contemplandam, ejuſdem materiem, recedente formidine animus acceſſit conſtansque fiducia fore ut, ſtante vilitate licet ineptiaque formæ, ob dignitatem materiei & excellentiam, munus cum affectu ſint non aſpernanda, immo acceptabilia Tibi, & placitura. Contendebam animo (Redemptor Clementiſſime & Conditor) Tibi gratitudinem, talem qualem, præ infinitis debitis palam humiliare conſtantiſſimæ ſervitutis, & ſubjectionis mancipatum optabilem

Digitized by Google

amabilemque perpetuo, manifestare: atque jura homagii & vota reddere. Nec, quo id perficiendum fuisset, felicius quid mihi, nec Te decentius fui ratus augurandum, quam offerendo Tibi rosas dogmatum, & mysteriorum lilia ejus Ecclesiæ Sanctæ, & Fidei illibatæ, de qua ore sapientissimi in Canticis sacris olim cecinisti: sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias [2. 2.] *Ecce, Domine, lilia mysteriorum amicæ Fidei tuæ inter tribulos infidelitatis germinantia. Ecce rosæ dogmatum Ecclesiæ sponsæ tuæ dilectissimæ inter pungentissimas spinas mahometicæ crudelitatis, licet bruma barbariei nunquam cessante, incessabiliter florentes. Florentes, inquam, in hac Patria mea Bosna Argentina, quæ, Regnum infelixne dicendum sit, an beatum & felix? hæreo. Ingemiscit mancipatum tyrannice per tyrannum a tribus ferme sæculis. Tyranno regitur; obedit vel invite tyranno, quidni dicendum esse infelicissimum? Verumtamen, adorandum Nomen Tuum laudando, semperque laudabile adorando, propter quod Te ipsum ita disposuisse, per Ezechielem testaris, dicens:* feci propter Nomen meum, ne violaretur coram gentibus [20. 14.] *sed glorificetur ubique terrarum, sique gentium nulli ignotum, beatum id appellandum arbitror, & felix. Beatum, inquam, regnum, in quo justitia tua adorabilem thronum figens, esto tribulos tyrannidis, ut nos pungendo purgent, & permiserit intrudi, radicarique ob culpas Antenatorum nostrorum, & hæc usque ad tempora conservari ob nostras, germinareque toleret in pœnam: Misericordiæ tamen jus non abstulit, quin in nobis inter tribulorum angustias, punctuasque spinarum, lilia prælaudata, & rosas foveat in salutem. Felix Regnum, felicem dicere ausim culpam, cui ex justitia pœna æterna, in temporalem ex misericordia, ut sperari licet, commutatur. Beatum Regnum, in quo relucet justitia tua, Domine, ecquidem; sed misericordia Tua prælucet super omnia opera Tua; cujus jure non consumimur, consumendi cæteroquin jure illius quam*

pri-

Digitized by Google

pridem: cujus gratia in eo conservantur mysteria amicæ tuæ Fidei Catholicæ, sponsæque Ecclesiæ dogmata tam illibata, quam conservanda in hocce vili Opusculo sunt expressa. Hujus, huius infinitæ misericordiæ Tuæ jure & gratia fit atque virtute, ut nec radix eorum possit eradicari sæculo persecutionum; nec lux obscurari tenebris falsarum opinionum: nec decuti flos grandine improperiorum, nec infici odor olore infidelitatis, quin Orthodoxa Fides, ut lilium vernansque rosa inter spinas, ex densitate tenebrarum, fulgentior: ex circumdatione nequam oloris perfidiæ, fragrantior: & ex comparatione spinarum, pulchrior in eodem, quam alibi fortassis, emicet, Tibique, utpote in honorem, & glorioſam diffamationem ss. Nominis Tui cedens magis, magis placeat. Tandem speramus fore, ut jure & gratia ejusdem infinitæ misericordiæ tuæ, dictorum minuatur nihil, sed fideli sobole glisrente in tantum florendo augeantur, & augendo floreant; donec mitigato rigore justitiæ, ex integro thronum insideat misericordia, & suffocatis cunctis vepribus ac tribulis, angustiatum Bosnæ Regnum obumbrationi, ac focillationi cedat cujusdam arboris bonos fructus Tibi ferentis, fideleſque tuos solaturæ eatenus, quatenus eorum unusquisque præ gaudio valeat canere: sub umbra illius, quem desideraveram sedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo [*Cant.* 2. 3.]. *Tam hæc spero, Jesu Clementissime, quam humiliter offerendo, deprecor ennixe, ut munusculum hoc, quo amabilis mancipatus perpetuæ fidelitatis, &, ubinam dignæ servitutis promo testimonium, qualitercumque elaboratum, maximo tamen affectu Tibi oblatum, conspectui Tuo arrideat: itaque in sæcula lætus canere cum Propheta potero.*

Ego autem gaudebo, & exulsabo
in
Deo Jesu meo.
Habacuc
3.

PRI-

Digitized by Google

PRIMILOSARDNI ODKUPITEGLIU.

DOGODISAM náçin i sloxnoſt dilla ovoga, kakonoti plodd hargiavi prihargiavoga majſtora i nevrijdnoga, razghlédao; dotleſamſe ſtrashio doiſto i uſpreddao zlamenovati çello gnegovo, nakititi, i obbogatiti priſvetijm, *koeje svarhu svakoga imena*, Imenom TVOIM. Nittiſé çuditi: Zashto, imaoſam poznávati, da nie dár, koibi imao vrijdan bíti; i tollikomu velliçanſtvu, kollikomuſe klagnat imam i poznavati ú Priſvetom Imenu TVOMU, *koje nazvano jeſt ISUS*, za prikazatiſe doſtojan. Nishtanemagne, obrátivshiſe motrit i razmíshgliati japíu gnegovu, illiti gragiu od koeje sloxeno i ſagrageno; i ſtrah s'uſpredanjem zajedno odſtúpi, i sloboda niká ſinovská priſtùpi s'temeglitím uffanjem, da [premdaje nevrijdnoſt ú náçinu] zaradi doſtojanſtva japie i izvarſnitoſti, niti xeglia moja ni dár imajú biti za odbácitiſe i pogarditi, paçe dache jedno i drugo biti TEBI povoglno, drágo, i ugodno. Vazdaſam xelio, [ODKUPITEGLIU PRIMILOSARDNI, I STVQRIT.] za neizmirná dobroçinſtva harnoſt [kojú tuh] temeglité sluxbé, i duxnè gliubavi ſinovské oçitim dárom TEBI ponijziti; í viçgnega, ne magne nego xeglnoga podloxſtva i poklona dúxnoſt, i zaavitte moje pokázati: Nítiſam, çiembi ovo iſpunio, meni shto srichnnihe, ni TEBI priſtojnnihe mochi izgonetati procijnio, negoli prikázavshiti ruxice çlánáká, i ottajſtvij gligliane oné Czarkvé Sveté, i viré neoskvargnenè, od kojeſi po úſtij Primudroga davno ú piſma svetij pivao: *kako gliglian megiu targnem, tako prlateglicza moja megiu kcherma*. Evo,

PRI-

Digitized by Google

PRIVISSOKI GOSP. Evo glighani ottajſtví viré TVOJE, koij megiu draçjem ráſtú od nevirſtva: Evo ruxice çlánáká prateglicè i zaruçnice TVOJE pripogliubglené, s. Czarkvé Katoliç. megiu prioshtrím targnem Turské xeſtiné, premdaim zíma, mraz, i tuçça od progonſtva nigda nepriſtaje, brezpriſtanka czvatuuché. Czatuuché, velím, ú oççinſtvu ovom momomu; Boſni Srebarnitoj. Kojú, il imam rechi Kragleſtvo neſrichno, il Blaxenno i srichno? neznadem. Czvijlij zarobgleno, i podloxeno po nevirniku nevirno od triſta blizu godijná. Nevirnikomſe vládá, slushá nevirnika inaſramotu, gnemu slúxij; çinijſe dakle dabiſe imalo rechi prineſrichno s' podpunnijm rázlogom.

Nishtanemagne, od viçgnega poklona prislavno Ime TVOJE fálechi, i poffaglenomu vazdaſe klagnajuchi, zaradi koga, da TI iſtí tako jeſi urédio, svidoçijsh po Ezekielu, govorechi: *uçioſam zaradi Imena moga, daſe negardij prid národma*: nego nekaſe proslavgliá po svij zemglia, i svakom národu budé poznano: blaxenno daſe imá rechi, procigniujem, i srichno. Blaxenno, velim, kraglieſtvo, ú komu Pravda TVOJA poſtavivshi uzvelliçano príſtogle, premda draçie od nevirſtva, i targne od progonſtví, da boduchi nas çiſtij, i doppúſti uvúchiſe, í ukorijniti, zaradi pomankágnij nashij ſtarij roditégliá, i pripúshta josh uzdarxávatiſe zaradi nashie, za pokoru: Saſvimtizijm, Milloſardju obláſti nedixe, da ú nama pravovirním, megiu tollikóm draçja i targnia oshtrinom ſtiſnutím, negoji glighiáná reçení i ruxijcza, na ſpaſegne. Srichno kragleſtvo, srichna [imam rechi] pomankagnia, koizim po Pravdi pokáiagne viçgne zaslúxeno, promigniujeſe (kako imamo uſſati) ú vrimenito po Milloſardju. Blaxenno kragleſtvo, ú komu sja Pravda TVOJA iſtinaje, [GOSPODINE] ali proſieva Mílloſardje TVOJE svarhu sviú dilá TVOI: koga oblaſtju neſmankáemoſe, koibi imali bit smankáni davno oblaſtju oné: koga milloſtju uzdarxájuſe megiunama ss. ottajſtva právè viré, i çlánci s. Czarkve Katoliçanskè, zaruçnice TVOJE, tolliko çiſti i temegliti, kolliko duxni i potribiti za uzdarxavatiſe, u ovomu dillu (premda malashnu i hargiavu) jeſu izreçeni. Ovoga, ovog neizmirnog Milloſardja TVOGA oblaſtju, milloshchiom, i kripoſtju bijvá, da nitti korín gniov more iskorínitiſe motikom od progon-

Digitized by Google

gonſtvi ; ni svitloſt zasjenitiſe tminama od suumglí , i naúká laxgliví ; ni czvijt ottrúnitiſe graddom od pogardá , i hukórá ; ni mirijs pokváritiſe offionom vogniom od nevirſtva , da neſsja s. Vira podpunno ſ cillovito ; tijshtechi vazda i uzdarxajuchiſe , kako sjajní glígliani , i ruxice ruméne , koje czvatú ú primalitje : i ukazujuchiſe iz guſtiné tmijná , sjajniha ; iz obaſtartja zlé vogné od nevirſtva , mirishavviha ; i iz primijgnenja tarnatoga draçja , ghizdavviha ovdi ú gnemu [more biti] negoli na mloghí drughí miſti , gdi reçene ſuprotivshtine mankajú . Odkud uzdamſe , da i TEBI , kakonoti na poshtegne i slavno razghlashenje Priſv. Imena TVOGA ſtuupajuchi vechma , vechmaje ugodna , draga , i milla . Najposlij imamoſe uzdati , da nie na dalleko zadogoditiſe , da oblaſtja ſ milloschiom iſtoga Milloſardja TVOGA neizmirnoga od oviziú nishtaſe neſmanká , nego raſtuuchím ploddom pravovirnijm , za tolliko czvatuchi budéſe uzmloxati , i uzmloxajuchi Czvaſti , dokle razcinivshiſe xeſtina Pravdè cillovito ſiddé na priſtolje Milloſardje ; i zatuushivshi sve targne ſ draçje , oxaloshcheno kragleſtvo Boſanſko , ſtuupí pod sjen , i razlágenje kogagodi ſtábla , zrakam iſté víré svetè ſjajuuchega , kojeche i TEBI plodde dobré prinoſſiti , i uttishiti ú gnemu pravovirné tolliko , kolliko svaki od gni , s' devotom onom zaruçniczom nebeskom mochiche pivati : *pod sjenom onoga , kogaſam xelio ſioſam , i plod gnegov sladak garlu movu* . Tolliko ovó uſſam , (ISSUSE PRIMILOSARDNI :) kolliko prikazujuchi ponijzno , mollím sveſardo ſ proſsím , da dárak oví , kakoegodi iſtrugen , ſaſvim tizím s' najvechiom xegliom i poníznoſtju Prislavnomu Imenu TVOMU prignut ú prikazati , prid obrazom TVOJIM bude ugodan ſ prímglen . I tako uttishen mochichiu ú víke s' Prorokom pivatí :

A ja veſellichiuſe , ſ radovati

u

Bogu ISSUS momu

Digitized by Google

AD LECTOREM.

NEC formæ duplicitatem, neque materiei paucitatem hujuſce opuſculi admireris, amice lector, illa, ſi tibi ſupervacanea, aliis, quorum obtemperare monitis mea intererat, non minus frugi probabatur. Hæc, quæ copioſior equidem intentioni fuerat, effectu fruſtrari ingemuit: Quoniam infelici in patria, temporeve (licet primo mihi vacante) infeliciſſimo operi manum appoſui - Illo, nimirum, quo deplorabilis hæc patria mea Boſna Argentina, & ſeditionibus univerſa ardet, & bellis ac cædibus inteſtinis conſumitur. Vulgus enim horum mahometicæ ſectæ barbarorum tyrannica, & injuſtiſſima aggravia ſuorum principalium ferre non valens; inſurrectione facta, & conſtitutis ſibi ex geniceris proprio marte Rectoribus, adeo cuncta perturbarunt, ut omnino non ſciatur, apud quem ſit auctoritas gubernandi, & judicandi.

Hiſce itaque temporibus, in turbatiſſimo hoc Regno videre eſt, amice Lector, frequentiſſimum, barbaros mutuo cædi, palatia magnatum violenter diruncinari, domos comburi, invicem depopulari, arces obſideri, & cætera id genus. Quæ, licet ab inte-

gro

Digitized by Google

gro, fiant lustro; adhuc finis eorum portenditur nullus. Si hæc barbari mutuo sese inter, tuæ, prudens Lector, committo reflexioni & considerationi, quid Christianos, & præsertim Religiosos Sacerdotes pati oporteat? Credito, frater venerande, hæc inenarrabilia esse, dictuque incredibilia, expertus dumtaxat potest credere. Quid pauperculi Religiosi Sacerdotes curæ animarum applicati foris, dum cognoscuntur (tecti cæteroquin sæculari indumento latere conantur): tolerent taceo. Contra hos vero, qui in Conventibus occlusi delitescunt, efferati, atque effrænati geniceri, quorumcumque majorum jugo excusso, & quavis auctoritate humana conculcata [porro de Divina sensus illis, & cogitamen est nullum] laxatis vafritiei suæ habenis, nihil crudelitatis, tyrannidis nihil non exercent: irruunt diu, noctuque sæpe, extorquentes, præter cibum potumque, taxam pecuniariam juxta placitum. Unde die 18. Octobris mox lapsi anni 1752. facto impetu in hunc Conventum s. Joannis Baptistæ SuttisKæ, diriori solito, atque neroniori, nulla prece, oblationibus nullis, ac promissis superba eorum violentia, & tyrannica vafrities sedari potuit; quin muris & tecto conscensis, unus se dimiserit in Claustrum, cæteris portam reseraturus: dumque forium aperitionem impedire conaremur; hi, qui aforis præstolabantur, scloppos per fissuras valvarum explodendo vulnus mihi in suprema parte dextri femoris a tergo inflixerunt: non quidem lætale, difficillimum tamen, præcipue hic, ubi caremus chirurgis peritis, curatu. Nam globus profunde in crassiorem infixus carnem excipi cum non possit, in tertium mensem lecto hæreo, nec incepto operi valens incumbere, desistendum pro nunc judacavi, & hanc, licet pauculam meteriem cum primum luci dare, ratus fore, ut non diu durent dictæ calamitates. Exploraturus interim an Tibi, aliisque opusculum probetur? quod probari si fuero edoctus, Deusque tranquilliora tempo-

ra,

Digitized by Google

ra, atque vitam una cum ſanitate donare dignatus fuerit, amplificationi forte incumbam.

Citationes tum ſacræ Scripturæ, cum SS. PP. DD. & interptetum, in teſtimoniis Illyricis conſulto omiſi: ratus ſupervacaneum repetere, cum eas videre poſſis in latinis, ſub eiſdem §§.

2. Sicut in concionando, longiores, nec non frequentius repetitas ſententias, ſolitus non fui ſemper latine edicere, ita nec imprimi plerumque feci: verumtamen curſivis litteris ſunt poſitæ, ut ſcias eſſe ſententias: & ſi placuerit, videre poſſis eas in teſtimoniis latinis.

3. Demum rogo te frater, ut ſi quid laude dignum in hoc opuſculo repereris, Deum, cujus ſola gratia id factum judicato, laudes. Quidquid vero erroris & mendæ, mihi compatiens adſcribito; qui talia non, niſi ex debilitate & ignorantia commiſi, & fortaſſis plurima. Omnia interim ſubſterno emendationi, & correctioni s. Matris Eccleſiæ Romanæ: cum qua omnia, præterquam nihil, credere me conſtantiſſime profiteor. Tu igitur amice Lector, mendas mihi compatiendo, emenda. Deo me indigentem commenda. Deo item, Tibi, & proximo diu vive.

Dabam suttisKæ 14. Januarii 1753.

Digitized by Google

Od slovosloxja (orthographiæ) IlliricsKoga slovma latinsKìm.

U' Dvíſu varſte razdígleni pijſci, koij metashe na shtampu dilſa latinskim slovma ujezik nashkí. Parvij, ú slovosloxju slídæ izgováranje talianskó, za izrechi rijçi nashkæ : A drughij slídæ magjarskó. Kako na prijliku ovæ, i drughæ príliçne rijçi.

Parvij	*tolliko vaglià*	*Drugbij*
Kgliuç Kraglev	Clavis regis	Kljucs Kraljev
Ochiu chiutiti	Volò audire	Ochu chutitì
Ovcza Czareva	Ovis Sultani	Ovca Careva
çujem, çiním	audio facio	csujem, csínim.
naſcia ſctetta	noſtrum damnum	naſſa ſtetta &c.

Nishtanemagne, poznanoei imá biti, poshtovaní shtioçe, da nìti od jednæ varſtæ reçenie, ni odrugheſe svi pijſci ſlaxú ni megiuſobóm, á kamolli varſta ſvarſtom: dakle za ſada, buduchi daſe josh nijſmo sloxili, neimash kárati moga slovosloxja : od koga moreſe rechi, *quot capita, tot ſententiæ : kolliko gliudìj, tollìko chiúdij*. Mojæ ſaſvijm tizijm ſententiæ ovdi [govorim ú pijſanju svídoçanſtví Slavo Boſanskí] i chúdi neima ; buduchi daſam slidio gdigdi parvæ, á gdigdi drughæ : Slavechiſe poshtovati za Meshtre jedne i drughæ, i obodvoihú nazvatiſe uçenik.

Rechichesh 1. Nittiſi slijdio jednij ni drughie za datti zúk oblij, ílliti krúpnij slovu s. negoſimu nadoſtavglio h. na prijliku, *shipka nasha*: gdi parvij pijshu, *ſcipka naſcia* : drughi, *ſhipka naſſa* : dakle udobnoſe ponizujesh. Odgov. tájímti, brate, slídenje : i velím : iſtinaje da nijſam ú ovom slídio ní parvij ni drughij : zashtoſamſe slavio imati vishe Meshtárá: znaj dakle iſtinnito daſam tako izgovaranje, i slovosloxje nashao ú nikij kgnixicza shtampanim : tako ottioſam i onoga pijſcza za meſtra poshtovati : ako nevirrujesh potrudiſe na razgovòr dochi ú Suttísku ochiuti ukazati reçenæ kgnighe : á drughi púc dachiuti i rázlog obilnií ſadbomie krátko vrijme.

Rechichesh 2. Tiſe falijsh, daſe slavijsh bit uçenik : od kogaſi dakle Meshtra nauçio ú slovosloxju dok nashki pijshéſe metati æ . niod koga: ergo &c.

Odgov. iſtinaje, ali ni zató neimashme tolliko kárati: tuſam ottio moju laſnóſt, a kadaſe imá produxati, blizu kao pridvoſtruçiti, naprijliku: habeo mihi ſervientes: imam meni *sluxæchæ* lashtemie bijlo upijſati, nego ovak, *sluxeechee*, inaçié od togaſe zove *diphtongus*, illiti dvoſtvuko, sluxioſamſe za dvá. Akolime josh ſtiſnésh govorechi, mogaoſi onó slovo uçiniti daſe produxí (za laſnochiu od onie koichæ shtiti) s'accentom, illiti bilixkom dannutja, kako i drugá slovva ghlaſovitá. Iſtijmi odgovorbi slúxio: tojeſt za moju laſnochiu: zashto æ. uçinijm odmah, neodnijmajuchi pera, á za uçiniti accenat, vagliaga odnijmiti, i izgubiti vrijme shtobi mogao slijdechi drugá dva slova uçiniti : i dati pravo kaxem, da

drugá

Digitized by Google

drugá slova glasovitá imajú, kako æ. dvostruka, gdigodise imá prodúxiti blizu do pridvostruçenja, gnimabise bio sluxio. A pák shto velijsh dasamga mogso produxiti s'accentom, ú tomesemú ugodio, zashtosam gdigdi produglivab i s'accentom. najposli da ne rekú onij koij dvostruçæ: jesam gdigdi. prem da rige, i gni slidio, pridvostruçajuchi slovo glasovito: kako *vidi audientes: Vidiosam slisshajuzhe.* Dakle shtosam ottio biti sviú ucenik, niti jednog odbrejvao, dok drugog slidio: illidoksam i na moju lasnost kakadi nastojao: toh mislim dacheme oggovoriti za sad zadosta; á ako oní od koga visí mouch i xivot uzochie, da josh shtogodi metnem, ne shtampu svrimenom: more biti dachemose razgovoriti i josh svarhu ovog sluvoredja. Xelim da tvoja dobrota ukrijvná popravij: zashto ako poçnesh svaka kárati, morre biti dachesh náchi i vechie krivijcá, kojesam po slabosti doisto razzuma moga, (aka shto budæ) a ne inacie, pripustio. Megiuto svaka podláxem popravglenju s. Majkæ Czrkvæ Katoliçanskæ, ú krijlu koje temeglito xiviti odluçujem, i xelím umritú. Amen.

Digitized by Google

APPROBATIO THEOLOGORUM.

JUxta mandatum Reverendiſſimi Patris noſtri Bernardini a Terlitio Commiſſarii Generalis, & Apoſtolici, legi opus, cui Titulus *Teſtimonium Bilabium*: Continens ſolemnes Conciones de omnibus feſtis Sabaoth: & alias nonnullas de B. V. ac de quibuſdam Sanctis. Latino, & Illyrico idiomate exaratas: Compoſitum ab Adm. R. P. Philippo ab Ochjevia, ejuſdem obſervantiæ Theologo Lectore, jam Cuſtode, & ex Miniſtro Provinciali. In quo quidem opere, non ſolum nihil Fidei Catholicæ diſonum, & probis moribus contrarium reperi, verum zelantiſſimi Viri, qui pluribus annis multis in locis ſingulari zelo, & eximio animarum fructu eaſdem Conciones prædicavit, ſtudium, laborem, & ingenium admiratus ſum. Propterea judico dignum, ac perutile opus Typis mandari; præſertim cum idiomate Illyrico pauciſſimæ hujuſmodi conciones inveniantur.

Datum Spalati in Conventu ss. Redemptoris, die vigeſima Septembris anno 1754.

Fr. Hieronymus a Rama
Lector Jubilatus, & ex Provincialis.

Idem opus, eiſdem, ut ſupradictus, cenſura & commendatione cenſeo: & quod Typis mandetur dignum, atque utile judico.

Spalati in Dalmatia, die, & anno ſatis.

Fr. Franciſcus Ivanovich lector Jubilatus, & ex Provincialis.

Facul-

Digitized by Google

Facultas Reverendiſſimi Patris Superioris Generalis Ordinis.

FRater Bernardinus a Terlitio Ordinis Minor. Regularis Obſervantiæ S. Patris N. Franciſci Lector Jubilatus, & in hac ciſmontana Familia tam Obſervantium, quam Reformatorum, & Conceptioniſtarum Commiſſarius Generalis, Viſitator, & Reformator Apoſtolicus, & Servus.

Cum opus compoſitum a Rever. Patre F. Philippo ab Ochievia noſtræ Obſervantis Provinciæ Boſnæ Argentinæ Lectore Theologo, & ex Miniſtro, cujus titulus eſt: *Teſtimonium Bilabium* a duobus PP. Theologis, quibus id commiſſimus reviſum, & approbatum fuerit, vigore præſentium facultatem eidem concedimus, quatenus ſervatis ſervandis illud Typis mandare poſſit. Dat. Romæ ex Aracœli die 26. Octobris 1754.

F. Bernardinus a Terlitio
Commiſſarius Gener.

Loco ✠ Sigilli.

De Mand. Reverendiſs. in Chriſto Pat.
F. Franciſcus Ant. a Mutiliana
Secretarius Generalis.

IN-

Digitized by Google

INDEX

Testimoniorum, [in quo & assumpti cujusvis synopsis] in hoc opusculo contentorum.

I. DE SS. nomine Jesu. In quo ostenditur, quod homini ex patria paradisi expulso, cosctoque morari in mundi deserto, pleno venenis prædonibus, & hostibus hoc ss. nomen sit medicina potentissima: turrisque & armatura fortissima: tamen a multis tam parum honoratur, quin potius contemnatur. 1

Idem Illyrice. *Isté Slavo Bosanski.* 12

II. De Mysterio Circumcisionis Domini. In quo exponitur remedium peccati originalis pro quolibet statu: & indagatur causa Circumcisionis Domini, quæ statuitur esse: quia voluit vocari, & esse JESUS. 25

Idem Illyrice. *Isté Slavo-Bosanski.* 35

III. De Epiphania Domini. In quo ostenditur 1. quod Magi fuerint reges. 2. quidnam cum illis credendum sit de puero Bethlemitico. 3. qualiter fides operibus illustranda sit, & contestanda. 46

Item Illyrice. *Isté Slavo-Bosanski.* 59

IV. De Passione Domini. Historia Christi patientis, & Mariæ Matris ejus compatientis: moralitatibus subinde referta. 72

Idem Illyrice. *Isté Slavo Bosanki.* 97

V. De Passione Domini secundum. In quo ostenditur triplex lancea in passione Domini: 1. Amoris sui erga nos quæ quodammodo eum torquere cœpit a mundi exordio. 2. ingratitudinis nostræ erga illum. 3. tormentorum. 124

Idem Illyrice. *Isté Slavo-Bosanski.* 144

VI. De Resurrectione Domini. In quo ostenditur 1. ineffabilis lætitia s. Matris Ecclesiæ, quia Sponsus ejus victo diabolo, morte, & inferno glorioso magnificatus est. 2. quod hosce inimicos pro nobis quoque vicerit; dummodo ejus corporalem spirituali nostra resurrectione imitemur. 167

Idem Illyrice. *Isté Slavo Bosanski.* 178

VII. De Resurrectione Domini secundum. In quo explicatur mysterium descensionis ejus ad inferos; & annuntiatur gaudium resurrectionis. 190

Idem Illyrice. *Isté Slavo-Bosanski.* 199

VIII. De Ascensione Domini. In quo spectatur magnificentia, & gloria ascensionis, atque ingressus ejusdem in cœlum: unde derivatur nobis quoque lætitia, ac utilitas permulta. 209

Idem Illyrice. *Isté Slavo-Bosanki.* 221

IX. De Spiritu Sancto in die Pentecost. In quo, 1. comparatur vento vehementi; quia altos deprimit, & elevat humiles. 2. imbri, quia arida irrigat. 3. igni, quia frigida calefacit obscura illuminat, &c. 234

Idem

Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 246
X. De SS. Trinitate. In quo ostenditur 1. ita esse hoc mysterium credendum; ut alias nullus sit salvandus. 2. ita altum & inscrutabile, ut multis appareat stultitia id credere. 3. reflectendo ad miros ejus effectus in creaturis, noscitur hæc stultitia fidelium, vera esse prudentia humilitatis; sapientia vero infidelium, vera dementia pertinacitatis & superbiæ. 258
Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 269
XI. De SS. Eucharistiæ Sacr. in die Corporis Christi. In quo ostenditur 1. quod Eucharistia in se sit donum tam excellens, quam Deus ipse majus facere non potest, nec nobis dare. 2. erga nos tam utile, quam per id provisum est nostræ necessitati, sublevata nostra depressio, & ditata nostra paupertas, ad despectum hostis infernalis. 3. quare nonnullis mors est potius quam vita? 282
Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 295
XII. De Nativitate Domini. In quo ostenditur 1. quod sit Mysterium ineffabile, immo nec indagandum curiose, sed humiliter credendum. 2. quod, conversa consideratione ad locum ubi nascitur, & ad pannos ejus, habeatur motivum admirationis, imitationis, & dilectionis &c. 310
Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 322
XIII. De Immaculata Conceptione B. V. M. In quo ostenditur, quod Maria in primo instanti suæ Conceptionis fuerit 1. a culpa originali præservata. 2. super omnem creaturam specie & decore adornata. 3. tantis donis & gratiis repleta, ut præ iis speciem externam nec gloriæ ducat. 335
Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 344
XIV. De Annunciatione B. V. M. in quo proponendo virtutem, & efficaciam hujus verbi, *Fiat*, spectatur incarnatio Filii Dei: Matrisque ejus virtutes, quibus eam quodammodo promeruerat. 356
Idem Illyrice: *Isto Slavo-Bosanski:* 365
XV. De Assumptione B. V. M. in quo ostenditur; dulcedo morientis; gloria refurgentis: magnificentia in cœlum ascendentis: potentia regnantis, & misericordia nos protegentis. 375
Idem Illyrice: *Isto Slavo-Bosanski.* 387
Discursus brevis Illyrice tantum, pro supplemento folii. Razgovor kratak, za uttishenje siróta udovicza: tomaçechi lectione: *Agrum hunc fertilem.* 397

CONTENTA IN ADDITIONE.

XVI. De Dignitate Sacerdotali: in quo ostenditur, quod in Ecclesia militante potestas, præter Divinam, major Sacerdotali non detur: itaque summe sunt venerandi. Pagina additionis. 1
Idem Illyrice: *Isto Slavo-Bosanski.* 11
XVII. De s. Joanne Evangelista: hic in cœlo mystico Ecclesiæ mi-

Digitized by Google

militantis inter fideles, ut sol in physico inter sydera: primo: fuit *vas admirabile*, qui continuerat omnes radios dignitatum, & in quo luxerat excessus mutui amoris cum Divino Magistro. Secundo *opus excelsi*, in quantum renatus & recreatus fuerat quodammodo filius Mariæ V. in Calvaria. Pag. addit. 22

Idem Illyrice. *Isto Slavo Bosanski.* 31

XVIII. De Seraphico P. S. Francisco Assisate: in quo spectatur pugna ejus & victoria super hostes, pro acquirenda paupertate; & qualiter hæc omnibus necessaria sit ad salutem. Secundo in paupertate divitias quoque veras possederat incomparabiles. Pag. addit. 41

Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 53

XIX. De s. Catharina V. & M. in quo ostenditur eam accepisse a Domino quinque talenta bonorum temporalium; quibus tam bene usa est ac mercata, quam singulis singula spiritualia virtutum comparaverit. Pag. addit. 65

Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 77

XX. De s. Francisco Xavario: in quo ostenditur trina lux in semitis ejus. 1. in corde ardens. 2. in opere lucens. 3. ex ore accendens, & consumens. Pag. add. 90

Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 101

XXI. Et ultim. hujus opusculi. De ss. Nomine JESU secundum, (quia in hoc cæpi, huic dicavi, in hoc & finire judicavi) in quo ostenditur, quod hoc nomen ss. sit donum nobis a Deo datum superans alia dona & beneficia cuncta, primo, in dignitate sua, & exaltatione. 2. in consolatione nostra, & salute. Pag. addit. 112

Idem Illyrice. *Isto Slavo-Bosanski.* 122

Digitized by Google

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del P. *F. Gio: Paolo Zapparella* Commiſſario del Santo Officio di Venezia, nel Libro intitolato: *Teſtimonium Bilabium Latino-Illirico ec.* non v' eſſer coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro; niente contro Principi, e buoni coſtumi concediamo Licenza a *Domenico Loviſa* Stampator di Venezia, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 5. Giugno 1755.

(Alviſe Mocenigo K. Pr. Rif.

(Marco Foſcarini K. Pr. Rif.

Regiſtrato in Libro a Carte 5. al Num. 61.

Giacomo Zuccato Seg.

1755. 9. Giugno.

Regiſt. nel Magiſt. Eccellentiſs. de' Signori Eſecut. contro la Beſtemia.

Franceſco Bianchi Seg.

ERRA-

Digitized by Google

Pag.	Col.	Lin.	Errata	Corrige
1	in titulo		NONINE	NOMINE
4	1	48	precioſum	pretioſum (& alibi)
9	1	50	millitibus	militibus
9	1	9	Cratius	Cracius
13	1	7	gororámo	govorámo
16	2	18	miséti	miséci
19	1	6	kroççi nusgnegovu	kroççinu gnegovu
26	2	23	delitiæ	deliciæ (& alibi)
31	1	13	excæccatus	excæcatus [& alibi]
33	1	28	mertium	mercium
45	1	46	ottrovnom	ottrovnom
45	2	46	. Iſukarſtvo	; Iſukarſtovo
46	in them.		*mirrham*	*myrrham*
52	2	11	Calvario	Calvaria
70	2	47	neimaeno	neimamo
76	1	16	rixiſſe	riſiſſe
81	1	5	interumpit	interrumpit (& alibi)
84	1	49	girat	gyrat .
85	2	14	(Jo. 28. 24	(Pſal. 1. 4.)
86	1	39	Hærodem	Herodem
86	2	26	ſædaretur	ſedaretur
88	2	36	fragidum	fracidum
89	1	39	interrogabat	interrogabo
108	2	33	dahu	duhu
136	2	11	laneea	lancea
138	2	49	dittaavi	ditavi
154	1	23	dashu	dushu
201	1	43	izradſ	izvadſ
214	1	15	reſonabaiit	reſonabant
215	1	22	cunctare	cunctari
266	1	14	magnificentia	magnificentiam
277	1	32	ſtovorenju	ſtvorenju
300	2	50	Jaſum	Jaſam .
358	1	33	ordinavit	ornavit
358	2	17	dicam	diem

ADDITIONIS.

Pag.	Col.	Lin.	Errata	Corrige
13	2	40	isliti	iliti
13	2	49	zabibixenu	zabilixenu
39	2	48	a svima	u svima

In Synopſi marginali.

Pagina	142	*in Matribus*	*in manibus .*
Pagina	320	*ut diligere*	*non diligere*

Digitized by Google

TESTIMONIUM I.

DE

SS. NONINE JESU.

In quo oſtenditur. Quod homini, ex paradiſi patria expulſo, coactoque morari in mundi deſerto, pleno venenis, prædonibus, & hoſtibus, hoc SS. Nomen, ſit medicina potentiſſima, ne venena illi noceant: turriſque, & arma fortiſſima defendendi a prædonibus, hoſteſque vincendi, tamen a multis tam parum honoratur, ut potius contemnatur.

Vocatum eſt nomen ejus JESUS. Lucæ 2.

1 ILLI, qui exularet a Domo, a civitate, & a patria propria, cogereturque vita durante habitare in uno deſerto; pleno, ex una parte herbis virulentis eatenus, ut tantum ſit appropiare illis, quantum poni in evidens intoxicationis periculum: ex alia parte, prædonibus, & hoſtibus, qui undique illi inſidiantur, conando deprædari eum, & necare. Tali, inquam, infortunato, poſſetne fieri majus beneficium, quam dari pharmacum adeo excellens, ut virus nullum ei nocere poſſit: Oſtendi turris adeo fortis, ut accurrens ad illam, a quibuſvis prædonibus valeat defendi, & donari armamentum, adeo inſtructum, ut eo utendo omnes hoſtes poſſit vincere? Ah! hoc utique eſſet beneficium, quo majus deſiderari nequiret, quanto minus fieri! Pro quo dictus infortunatus deberet, non ſolum gratias agere benefactori ſemper, ſed etiam tantum cavere, ne illum, vel in minimo offendat, aut injuriam illi inferat, quantum cuſtodit, & ſervat propriam vitam ſuam. Vultis nunc dicam vobis N. veritatem? Tota infelicitas dicta accidit homini: Totumque dictum beneficium factum eſt eidem, & datum a Deo in glorioſiſſimo nomine Filii ejus, *quod vocatum eſt JESUS*. Aſt reperiuntur Chriſtiani: (proh dolor! quid coactus ſum dicere? utinam non eſſet hoc verum!) reperiuntur, inquam, Chriſtiani, qui pro tanto beneficio, non ſolum dignas non agunt gratias, ſed imo eiſdem armis militant contra ſuum benefactorem, ſagittando, & offendendo eum. Totum hoc ex Ss. paginis, hodie teſtificabor; adjuvante eodem Sanctiſſimo nomine Jeſu. Et incipio.

2 Quod homo, ſit ille infortunatus, de quo mox ſumus locuti, teſtantur nobis primæ paginæ Sacræ Scripturæ indicantes, quod eum Deus creaverit ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam; poſt Angelum creaturam excellentiſſimam; & ſicut

Homo eſt infelix exul a ſua patria.

Digitized by Google

cut Angelo pro proprio habitaculo designavit cœlestem, ita illi terrestrem paradisum; subjiciendo omnes creaturas terrestres ejus dominio, servitio autem, etiam cœlestes. Hic nihilominus, suggestione hostis infernalis deceptus, transgresso Dei præcepto, quo infelicius peccavit, eo dignius ex paradiso, qui illi datus erat, inhabitandus, & fruendus, quamdiu victurus in terra fuisset, expulsus est, locatusque in deserto hujus mundi, commoraturus tota mortali vita durante. Locatus est, inquam, imo & coactus morari in deserto; & quidem deserto pleno venenis, hostibusque innumeris; quia idem hostis infernalis, qui hominem ad peccandum induxit: *posuit*, inquit vates S. Isa. *posuit orbem in desertum*: (Isa. 14. 17.) per quod desertum seminavit, & plantavit herbas virulentas; peccata nempe, occasionesque peccandi, ut quicumque eis appropiaverit, intoxicetur. Item replevit prædonibus, atque inimicis visibilibus, & invisibilibus. Quid enim sunt homines malefactores, qui ejus suggestione persequuntur nos, diversisque circumveniunt dolis; nisi visibiles hostes? Porro invisibiles sunt ejusdem ministri tartarei, quos mittit, ut nos tentando inducant ad malum, & ad peccata; a bono vero avertant; & præsertim, ut per impatientiam, iram, & maledictiones amittamus meritum sanctæ patientiæ in miseriis, quas patimur. Et quid ultra? tam desertum miserabilis hujus mundi, abundat venenis omnigenis, & prædonibus, quam verum est dicere, quod homo, quocumque vertatur, quocumque moveatur, quidquid agat, imo quidquid cogitet, & loquatur, in omnibus timendum sit ei venenum peccati, in omnibus enim inveniuntur dicti prædones; *Insidiantes quasi aucupes*, inquit S. Vates Jer. *laqueos ponentes, & pedicas ad capiendos viros*: [Jer. 5. 26.] atque inficiendo veneno mortifero. Unde audio S. Proph. David clamare ad Dominum, lamentando: *Eripe me Domine, quia absconderunt superbi laqueum mihi*: [Psal. 139. 6.] O infelicem hominem, quam in formidabili deserto, ex propria civitate expulsus, & patria, habitare coactus est!

Mundus est desertum plenum venenis, & prædonibus.

Audio nihilominus eumdem Davidem alibi exultanter clamantem: *circumdederunt me, & in nomine Domini ultus sum in eos*: [Psal. 117. 11.] Non solum mihi venenis suis, & insidiis, atque laqueis non potuerunt nocere, sed etiam, *ultus sum in eos*, vincendo illos, & in probrosam fugam vertendo. Sed qualiter hoc accidit, o S. Propheta? quia, inquit, *nomen Domini invocavi*. Hoc N. hoc nomen Domini est illud, quod *vocatum est JESUS*. JESUS fuit fortitudo ejus, uti illeipse alibi canit: *fortitudo mea, & laus mea Dominus*: (Psal. 114. 4.) JESUS est dextera omnipotentis, canit enim idem S. Vates: *dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltavit me*. (Psal. 117.) JESUS est digitus Patris cælestis, unde filius Dei, & dicebat Pharisæis: *in digito Dei ejicio Dæmonia*: (Lucæ 11. 20.) Idest, in virtute hujus nominis JESUS, quod mihi Deus Pr. imposuit, & in me generi humano donavit. Non miror modo, quod Vates S. Habacuc, prophetico Spiritu prospiciens infelicitatem multorum, in hoc deserto, qui veneno intoxicati, laqueis capti, & insidiis hostium conterriti, erant futuri steriles, & infructuosi in vinea Domini s. Ecclesiæ; admirando, & quasi eis improperando clamat: *non erit germen in vineis*? Quid est hoc? adeo ne formidatis: adeone annihilati estis? *Ego autem gaudebo, & exultabo in Deo JESU meo*: [Habac. 3. 17. & 18.] q. d. illi infelices sint, & formidolosi, qui

3

Nomen JESU instrumentum victoriæ, & gaudii.

non

Digitized by Google

non satagunt invocare nomen Domini, *quod vocatum est JESUS*, & reverenter eo uti: cæterum, qui id digne invocant, & colunt, infelices esse non possunt, minusque formidare venena, aut hostes ullos debent, esto oporteat eos morari in hoc formidabili deserto: quia habent medicinam contra venena: habent turrim, & arma fortissima contra hostes in hoc glorioſissimo nomine, JESUS. Habemus, dilectissimi, medicinam, seu unguentum quoddam, in hoc SS. nomine, tantæ virtutis, ut non modo inunctio ejus, & applicatio, sed etiam ipse ejus odor valeat impedire mirabilia venena, ne noceant. Auscultate, quæso, hanc veritatem.

4 Ecce quando accipio ob oculos speculum Sacr. Script. speculorque grandia Dei beneficia super populum hebræorum; hujus autem populi enormissimam ingratitudinem, erga eadem beneficia: videor mihi intueri quamdam æmulationem bonitatis Divinæ, cum nequitia dicti populi, profecto quasi fieret experimentum; bonitasne Divina fit fortior in ditando eos suis gratiis? an malitia eorum in contemnendo Deum? Enim vero numquam visa, nec forte videnda sunt in mundo talia prodigia, qualia Deus fecit in Ægypto super Pharaonem, donec coegit eum dimittendi illos ex sua captivitate. [Exodi a cap. 4. usque ad 12.] Eductis denique misit Angelum ducem itineris, qui eis luceret noctu, in columna ignis, regeret eos diu ab æstu in columna nubis: confortaret lassos, & a quibusvis hostibus protegeret. (Exodi cap. 16. & 17. per totum, & Num. 11.) Et cum his omnibus, vix egressi ex Ægypto: Ecce retrospicientes, intuiti Pharaonem cum exercitu, illico, amissa fiducia in omnipotentem, blasphemare eum cœperunt murmurando, quasi eduxisset eos, ut pereant in deserto; pro qua iniquitate, tantum abest, ut eos puniat, tradatque Pharaoni, quantum aperuit eis viam per mare rubrum, veluti per campos amænissimos; Pharaonem vero in eodem, cum toto exercitu submersit. Transito tamen mari, nec amplius hostes timentes, iterum blasphemant Deum, murmurando propter sitim: pro hoc quoque scelere, non modo eos non punit; sed etiam, nunc eis aquas amaras vertit in dulces, nunc ex vivis lapidibus educit flumina, ut eos potaret. Sed quid? post pusillum, iterum Deum blasphemant murmurando propter cibos; tunc eis dedit mannæ, seu panem cælestem, *omne delectamentum in se habentem*, teste Sapientis. *& omnis saporis suavitatem*: (Sap. 16. 20.) Ast neque hoc contenti: eousque crevit eorum iniquitas, ut dicere sint ausi: *Anima nostra nauseat super cibo isto levissimo*: (num. 21. 6.) & petentes carnes improperabant ei, quod sibi melius erat in Ægypto. Quis crederet modo eos non puniendos, & enecandos fame? & tamen tantum hoc abest, quantum, teste Psalte, misit illis, *sicut arenam maris volatilia pennata*, itaque, *desiderium eorum attulit eis*. [Psal. 77. 27. & 29.] Cum tandem Dei bonitas fortior esset eorum ingratitudine, & iniquitate, quia non modo omnibus necessariis, in deserto, sed etiam omnibus ab illis desideratis, eos ditavit; sceleratissimus hic populus, inquit Moyses, *incrassatus, impinguatus, dilatatus dereliquit Deum factorem suum*: (Deut. 32. 15.) & liberatorem: *feceruntque sibi vitulum ex auro*: (Exodi 31. 8) & adorando hoc idolum, atque illi sacrificando canebant: *Hi sunt Dii tui Israel, qui eduxerunt te de terra Ægypti*. (Exodi 32. 4.) Considerate, potestne excogitari major abominatio, & peccatum, taceo fieri?

Idololatriæ hebræorum.

Beneficia Dei in hebraicum populum & ingrat. eorum in Deum.

Digitized by Google

5 Et tamen post hæc omnia, audio S. Vatem Jer. eidem populo vaticinari, & dicere : *Olivam uberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocavit Dominus nomen tuum* . (Jer. 11. 16.) O venerabilem nomenclaturam! Et unde putatis ingratissimum, & iniquum hunc populum potuisse habere denominationem tam nobilem, & honoratam ; ubi potius debebat totus enecari veneno intoxicatus adeo enormium peccatorum? Hic N. sciendum est primo, quod totus hic populus, erat progenies laudatissimi, in Sac. Scripturis, Patriarchæ Abraham ; hic autem, teste Sacro textu veteris testamenti pluribi, in novo vero Apost. S. Paulo, *Susceperat promissiones* (Hebr. 11. 17.), quod ex sua progenie nasciturus sit Messias, seu JESUS. Nunc.

Unde Synagoga appellatur oliva?

Prius quam ostendam vobis, quali medicina prohibitum fuit, ut dictus populus, tam enormium peccatorum veneno intoxicatus, non totus perierit, sed potius nobilissima nomenclatura, olivæ speciosæ, & fructiferæ fuit condecoratus : oportet audiamus quoddam canticum Sponsæ sacræ scripturæ. Hæc, igne charitatis accensa, & Spiritu Sancto edocta, sic canit, alludendo ad cælest. suum Sponsum JESUM : *Oleum effusum nomen tuum* : *Trahe me post te in odorem unguentorum tuorum* : [Cant. 1. 2.] Quo ex cantu noscere est, SS. nomen, JESUS, esse oleum quoddam, & unguentum. Si igitur populus Israel, ut diximus, erat progenies Abrahæ, *qui acceperat promissiones*, hujus olei cælestis ; merito utique appellari debuit oliva speciosa, & fructifera ; quid enim producit oleum, nisi oliva ? Et oliva Speciosa bene est appellatus, cum esset fructificatura oleum tam nobile, & precioſum .

Nomen Jesu oleum, seu unguentum, cujus odor etiam impedit, ne venena noceant.

Modo facile est intelligere, quali medicina prohibitum fuit, ut populus Israeliticus, tanto veneno peccatorum intoxicatus, non fuerit totus enecatus : odore utique precioſissimi unguenti illius nominis, *quod vocatum est JESUS*. Odore, inquam, solo, quia unguentum nondum advenerat eis, neque adhuc fructificaverat oleum dictum ; sed erat in eis ejusdem unguenti odor dumtaxat, nempe, promissio fructificandi : Unde Sponsa Sacr. Script. & canebat, in figura eorum : *Trahe me.... in odorem unguentorum tuorum* . (Cant 1. 2.) q. d. recordare promissionis tuæ, & ne respicias enormitatem peccatorum nostrorum ; sed odorem unguenti nobilissimi, quod fructificandum est ex nobis. Cum igitur tanta sit virtus odoris, progrediamur quæso ultro, investigando, quanta esse debet in illoipso oleo, seu unguento, cum eo digne obligamur, & inungimur.

Scimus, testimonio S. Evangelii, Salvatorem nostrum dixisse de fidelibus in se credituris : *In nomine meo... linguis loquentur novis* ; *Serpentes tollent* ; *& si mortiferum quid biberint, non eis nocebit* (Mar. 16. 17.) quam promissionem corporaliter impletam esse in Apostolis, aliisque sanctis, innumeris vicibus, ex Sacr. Scripturis novimus ; quia multi, aut prædicando una lingua, a diversis nationibus sunt intellecti, aut diversarum nationum linguis difficillimis de repente locuti sunt. Alii inter serpentes, & scorpiones positi, innocui manserunt . Aliis venena mortifera potu data non nocuerunt : & hoc totum virtute olei Ss nominis JESU, quo digne, & debite, inungebantur, invocando id cum fiducia fideliter, & devote . Nunc quoque hæc non desunt, ubi, & quando opus est miraculorum ad fidei dilatationem . Quia tamen fides modo dilatata est per universum orbem, non est opus eam miraculis rigare ; sicuti nec nos rigamus plantas ultra ; nisi donec

nec convaluerint in terra, radicenturque: ideo præsentibus in temporibus, hæc rarius fiunt corporaliter: Dico corporaliter rarius fiunt, quia spiritualiter quotidie fieri, oculo fidei possumus, imo debemus aspicere: Et ecce ego ponam vobis hanc veritatem ob oculos fidei, ut non possitis eam non cernere.

Qualiter etiamnum spiritualiter in nomine Jesu serpentes, & venena nobis, non nocent?

Sicut lingua locutionis est in ore; ita lingua operationis est in consuetudine: nec est difficilius mutare linguam suam in alienam, quam consuetudinem malam in bonam. Quis autem est nostrum, qui adhuc a pueritia aliquam linguam malæ consuetudinis non didicit? Unus didicit maledicere, blasphemare, nomenque Dei in vanum sumere: Alter mentiri, & pejerare: Quidam murmurare, & inhonesta proferre: Quidam inebriari, & fornicari: & sic dicendum de aliis sceleribus. Utinam singuli aliquam harum linguarum non didicissemus, numquam ea fuissent locuta nostra opera! Ast cum non possimus negare nos talibus linguis sæpe fuisse locutos; quæro, quid tunc potabamus, nisi potentissima venena? quia peccato virus non datur potentius. Cum autem multoties vivimus, potato hoc veneno, per dies, & menses, num non tollimus in corde, & anima serpentes, imo dracones? Et tamen si digne, debiteque recurramus ad medicum animæ, ille nos utique statim, & facile curat, non alia medicina, nisi inunctione, & alligatura hujus Cœlestis olei: Tunc enim nos inungit, & alligat, cum, elevata manu super nos, dicit: *Dominus noster Jesus Christus te absolvat, & ego Auctoritate ipsius &c.* [Rit. Rom. in forma absolutionis:] Et statim simus sani, nec amplius nobis nocent serpentes, quos tulimus; nec mortifera venena, quæ potavimus. Itaque inter fideles quotidie cernimus, oculo fidei, impleri illam promissionem. *In nomine meo... Serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint non eis nocebit* [Mar. 16. 17. 18.].

Quid sit novis linguis loqui Spiritualiter?

Linguis etiam novis aliqui loquuntur, sed: (o miseros nos!) rarius hoc accidit; nam soli illi loquuntur linguis novis, qui esto didicerint aliquam linguam pessimæ consuetudinis, ut mox diximus, tamen audita increpatione concionatorum, vere pœnitentes, currunt ad confessarium. Hic autem inungit eos, & curat dicto oleo Ss. Nominis JESU, & alligat eorum vulnera, alligatura spiritualis admonitionis, commendans insuper, ut sæpe illi quoque unguntur hoc oleo, devote, & fiducialiter invocando in adjutorium suum, Ss. Nomen JESU. Quod illi observando, statim incipiunt loqui novis linguis: quia mutant linguam maledicam, & blasphemam; in benedicam: Mendacem, & pejerantem; in veracem: Inhonestam, in modestam: Murmurantem, in laudantem: Mutant consuetudinem inebriandi, in sobrietatem: Fornicandi, in abstinentiam, & castitatem: Verbo dicam: Mutant vitam malam, in bonam: Et hoc est quid excellentius, quam lingua aliena loqui: Hoc est loqui spiritualiter linguis novis. Et forte non inveniuntur veri pœnitentes in Christianismo, qui in nomine JESU hæc faciunt? certe plurimi: Itaque impletur & in hoc promissio Christi: *In nomine meo linguis loquentur novis.* Non nego, imo jam dixi, proh dolor! raro hæc inter nos cerni, non quia medicina Ss. nominis JESU, non est potentissima, sed quia illa digne, & debite non utimur miseri. Dicam ultra, Ss. nomen, *quod vocatum est JESUS*, non solum est medicina potentissima ad sanandas animas nostras, sed corpora quoque. Qua enim medicina innumeri infirmi a Dei servis curati sunt, & sæpe curantur, sive

Etiam loquimur linguis novis, sed rari?

Medicina etiam corporum est unguentum Ss. nominis Jesu.

per

Digitized by Google

per preces, sive per Amuleta, nisi illa eadem, qua curavit S. Petrus claudum ex utero matris, quando petenti eleemosynam dixit: *Argentum, & aurum, non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Domini nostri JESU Christi surge, & ambula*: [Act. 3. 6.] & statim sanus factus, surrexit, & gradiebatur. Numquam credatis N. ullum ministrum Ecclesiæ, & Dei, sanasse aliquem, aut sanare posse, sine inunctione hujus pretiosissimi unguenti, quia, *non est in alio aliquo salus*: inquit idem Apost. S. Petrus [Act. 4. 12.].

7 Non est tamen glorioſissimum nomen, JESUS, dumtaxat unguentum, seu oleum cœleste effusum nobis in hoc desertum, pro medicina contra venena; sed etiam est turris valde munita, forinsecus terra humanitatis equidem, ast intrinsecus lapide pretioso Divinitatis, qui nec destrui potest, nec rumpi, quibuscumque hostium armis: unde scriptum est in Sacr. pag. *Turris fortissima nomen Domini: ad ipsam currit justus, & exaltabitur* [Proverb. 18. 10.] defensus, & salvatus. Est pariter armatura valde instructa, & illustrata splendore Divinitatis ejusdem: Unde, & gloriatur Apost. scribens ad Corinth. *In carne cum ambulemus, non secundum carnem militamus: Nam: Arma militiæ nostræ, non carnalia sunt, sed potentia Deo*: Sed divinitate nominis JESU: *ad destructionem munitionum*, [2. Cor. 10. 3. 4.] quorumlibet hostium; & ad victoriæ complementum. Habemus igitur N. in glorioſissimo nomine JESU, & turrim fortissimam ad defendi ab hostibus: & arma instructissima, ac illustratissima, ad eosdem glorioſe vincendos; dummodo ad hanc turrim debite, & tempestive recurramus: hisque armis condigne utamur semper, juxta monitum ejusdem Apost. dicentis: *Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini JESU Christi, gratias agentes Deo Patri per ipsum*: [Coloss. 3. 17.] quasi dicat: invocate in omni operatione, & locutione nomen JESU in adjutorium: sed invocate laudando, gratiasque Deo Patri agendo, pro tanto dono, quod nobis donavit in hoc glorioſissimo nomine: Invocate id cum amore, sed in timore filiali: cum fiducia, sed in modestia debita, & reverentia: taliter enim invocantibus idem nomen fuit semper turris, & arma fortissima, ad debellandos hostes visibiles, & invisibiles: Et hoc, non solum postquam venit, & natus est in hoc mundo Filius Dei: nec enim ipsi impositum est nomen primo, quando fuit natus in terra, sed solum vocari cœpit: cœterum ille fuit JESUS, seu Salvator angelorum in cœlis adhuc a mundi exordio: Et, quidquid victoriarum, & virtutum factum est a mundi constitutione, sive in cœlo ab angelis bonis, sive in terra a Ss. Patriarchis, & Prophetis, totum factum est armis Ss. nominis JESU, quem expectabant credentes venturum. Auscultate, quæso, hanc veritatem, ut clarius cognoscatis turris hujus fortitudinem, armaturæque hujus excellentiam. Et primo ascendamus, passu considerationis nostræ in cœlum.

Nomen Jesu invocandum cum debita reverentia.

8 Testimonio sacr. script. & præsertim Apocalypsis S. Joannis, scimus, quod in mundi exordio, statim ac Angeli fuere creati: *Factum est prælium magnum in Cœlo*: [Apocalyp. 12. 7.] quia proposuerat Deus increatam sapientiam suam, seu Christum, quam, ut inquit Apost. *prædestinavit ante sæcula in gloriam nostram*, incarnatum iri, ut eam adorent in eadem humanitate: Draco, seu Lucifer cum multis noluit, Michael cum aliis voluit, itaque committitur bellum, non

Virtute nominis Jesu Draco pulsus e Cœlo.

Digitized by Google

non tamen diu duravit, quia ſtatim: *projectus eſt Draco ille magnus* [Ibidem ver. 9.] de cœlo. Sed
98 qua virtute, quibuſque armis ita ſtatim projectus eſt? non aliis utique, niſi glorioſiſſimi nominis JESU. Nam ſicut ſolent milites in bello clamare, nominando illum, pro quo, & cujus ſunt, ita Michael cum ſuis inclamarunt, in nomine JESU, eja, pro gloria noſtri JESU: cujus nominis virtute, victus ſtatim, ac territus Draco cum ſuis, ut fulgur cecidit de cœlo: ita teſtatur idem S. Joan. dicens, quod victores ſtatim voce magna canebant. *Nunc facta eſt ſalus Dei, & poteſtas Chriſti ejus* [ibid. ver. 10.]. Quaſi dicat, non alia virtute, nec aliis armis Michael victoriam fecit, niſi glorioſiſſimi nominis JESU. O præſtantiſſima arma! Beatum, qui eis digne ſcit uti! Sed jam de cœlo, eodem paſſu conſiderationis, redeamus in terram, edocendi exemplis, uti hiſce armis, & ad hanc fortiſſimam turrim recurrere, ne vincamur.

9 Audiſtis pluries, quam abundans fuerit Job in poſſeſſione cenſus, & familiæ: aſt quo multum potens, & dives, eo plus, *erat vir ille ſimplex, & rectus, ac timens Deum*: [Job 1. 1.] Unde hoſtis infernalis invidens manſuetudini ejus, & bonitati, levat contra illum exercitum tartareum: mittens cohortem unam in forma ignis, & comburunt illi 7000. ovium cum paſtoribus: aliam in forma latronum, & arripiunt 3000. camelorum 500. aſinas, & 500. juga boum arantium, occiſis aratoribus, & paſtoribus: aliam in forma turbinis, qui, concuſſa domo, omnes filios, & filias occidit; & ſic ditiſſimus orientalium, in momento pauperrimus factus. Compromittebat ſibi hoſtis, Jobum tot infortuniis circumdatum, præ triſtitia, & iracundia blaſphematurum, & maledicturum; ſed manſuetudinem ejus, & patientiam deprædari non potuit, quia læto animo perſiſtens, *in omnibus his non peccavit Job labiis ſuis*: (ibidem ver. 22.) Qua propter hoſtis duplicata invidia, & ira in Jobum: *percuſſit eum ulcere peſſimo a planta pedis uſque ad verticem capitis*: [Job 2. 7.] Ita peſſimo N. ut olens graviter, nec ferri potens a domeſticis, ejectus jacebat in ſterquilinio, in tanta afflictione, & dolore, ut quidam amici ſui per 7. dies ſuper eum lacrymarentur, verbum ei non potentes proferre; *videbant enim dolorem eſſe vehementem*: [ibid. verſ. 13.] inquit Sacr. textus. Tamen repetit iterum hic ſacr. ſcriptura, & dicit: *In omnibus his non peccavit Job labiis ſuis*, non eum vicerunt hoſtes impatientia; nec blaſphemavit. nec maledixit; immo uxorem id facientem, pie in ſua perſiſtens manſuetudine, corripuit: quia confugit ad fortiſſimam turrim, & armatus erat ſplendidiſſimis armis, nominis Domini: illius utique Domini, de quo canit laudatiſſima, in ſacr. ſcript. heroina Judith: *Tu es Dominus, qui conteris bella ab initio*. (Judit. 9. 10.) Et hic eſt Jeſus, qui ut mox diximus bellum draconis in initio creaturæ contrivit. Ideo in omnibus dictis Job non peccavit, quia armis ſe defendebat glorioſiſſimi nominis Domini: ad omnia proferens: *Sit nomen Domini benedictum*: [Job 1. 21.] Itaque vinci non potuit ullo peccato ab exercitu tam formidabili hoſtium inviſibilium. Aſt cum memoraverimus præſtantiſſimam Dominam Judith, non recedam ab illa, niſi vos faciam noſcere, quod armis glorioſiſſimi nominis JESU; quem illa nominat: *Dominus conterens bella* [Judith. 16. 3.] ſit armatura, qua, non dico defendi, ſed etiam vincere poſſumus inimicos viſibiles quoque.

Nomen Jeſu turris, & arma contra hoſtes inviſibiles.

Superbiſſimus Princeps Holofer. 10 debel-

Digitized by Google

debellatis tot regibus, destructis tot civitatibus, subjugatisque tot regnis, debellaturus Bethuliam venit cum 120. millibus peditum, & 20. mill. equitum, quo territi cives omnes disponebant se tradere: Ast supradicta Domina Judith, increpatis omnibus de diffidentia: Ivit in domum suam, acceptura arma, queis pugnatura erat contra Holofernem: & prostrata in terram, cum summa devotione, & humilitate, glorioſissimo nomine JESU armatur, sic dicens: Domine altissime, & fortissime, perfidi hostes nostri confidunt in gladiis, hastis, & clypeis, & nesciunt, quia *tu es Dominus, qui conteris bella ab initio*. [9. 10.] Ego igitur confisa in armis Ss. nominis tui, vado contra eos; Da mihi Domine sortem bonam; ut præcidam caput Holofernis: *Erit enim hoc memoriale, nominis tui, cum manus feminæ dejecerit eum*. [ver. 15.] Itaque armata invincibili hac armatura, ivit cum unica ancilla in castra, præcisumque caput Holofernis noctu, tulit in Bethuliam: & crastino Bethulienses egressi, facile totum exercitum, confusum sine capite, in probrosissimam fugam vertere.

Nomen Jesu armatura etiam ad vincendum hoſt. visibiles adhuc ante Incarnationem.

Nec minorem magnanimitatem fecit David, dum adhuc esset pastor ovium, armatus hisce armis glorioſissimi nominis, JESUS, contra illam terribilem turrim vivam, dico contra Goliath, qui erat altitudine 6. cubitorum; vir bellicosus ab infantia; ferro, & lorica totus indutus; gladio, hasta, & clypeo armatus; ita erat terribilis, ut nullus, ex integro exercitu Israelitico, auderet eum aspicere, quanto minus ad singulare certamen exire? verumtamen exivit pastorellus David, de corporalibus armis nihil aliud habens, nisi fundam, & baculum pastoralem: Sed intus erat armatus splendidissimis armis SS. nominis JESU: Sic enim orabat: *Intende in adjutorium meum Domine, Deus salutis meæ*: [Psal. 37. 23.] Quasi dicat: Te expecto, & credo venturum JESUM, seu Salvatorem meum, itaque: *In nomine tuo spernemus insurgentes in nos*. (Psal. 43. 6.] Cumque appropinquaret Goliath, spernendo illum, & blasphemando, utpote inermem, & solo cum baculo ausum se in campo expectare tamquam canem: *Numquid ego*: dicebat Davidi Goliath: *Numquid ego canis sum, quod tu venis ad me cum baculo... Veni ad me*, veni, *& dabo carnes tuas volatilibus cœli, & bestiis terræ*. [1. Reg. 17. 43. & seq.] Respondit illi David, non minus audacter, quam humiliter: *Tu venis ad me cum gladio, & hasta, & clypeo: ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum*. Et circumducens *funda jecit lapidem*, qui virtute nominis, JESUS, directus, recte tetigit frontem, ubi ferro, & lorica coopertus non erat; *Et infixus est lapis in fronte ejus*. (Ver. 49.) Itaque prostravit illam horrendam turrim carneam, ut casu suo terra tremuerit. Ex his, aliisque innumeris victoriis, & magnanimitatibus, quæ leguntur in Sacr. paginis, noscere est, quam feliciter se defenderint, imo hostes vicerint, quicumque debite, & digne recurrebant ad fortissimam turrim, & armaturam splendidissimam assumebant SS. nominis JESU, fiducialiter, & devote id invocando, adhuc ante adventum ejus in hunc mundum.

Porro cum filius Dei, cujus nomen in cœlis vocatum est JESUS, *priusquam in utero conciperetur*: imo ab initio creaturæ, ille fuit JESUS, seu Salvator Angelorum bonorum, & *Dominus conterens bella* hostium. ut diximus; cum, inquam, venisset in hunc mundum, cœpisſetque in terra quoque promulgari *nomen ejus JESUS*: quam formidabilis, & fortis-

Digitized by Google

fortissima turris apparuit statim hostibus visibilibus. Dicat impius Herodes cum suis, qui turbati, & territi, tremebant audito nomine ejus, adhuc jacentis in præsepio Bethlehemitico. Dicant perfidi hebræi, qui, quo plus conabantur diminuere honorem hujus Ss. nominis, eo plus augebatur: Dicant Nero, Trajanus, cæterique sceleſtissimi Imperatores; qui; quo plus conabantur hoc nomen in mundo extinguere, eo magis fulsit, utpote *Sol justitiæ* [Malac. 4. 2.] per universum orbem. Quare vero formidabilia arma erat contra hostes invisibiles, non est opus me audire, sed Ss. Evangelia, quæ per annum leguntur: ex eorum testimonio audituri, Spiritus immundos, non modo timuisse hoc SS. nomen, Jesus, in persona filii Dei; verum etiam prolatum ex ore in se credentium: Unde jactabundi discipuli ejus, dicebant: *Domine etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo* [Lucæ 10.] Quibus respondebat Jesus: *Vidi Satanam sicut fulgur de Cælo cadentem*: volens dicere: non miramini chari discipuli mei, experti enim sunt satanæ vim nominis mei adhuc in principio creationis, quando ad invocationem ejus debuerunt sicut fulgur cadere, fugiendo de cælo: Ego itaque hanc, *dedi vobis potestatem... Super omnem virtutem inimici* [ibid. vers. 18.] ut armis nominis mei debellare eos possitis, & subjugare. O fortissimam turrim! O' arma mirabilia in glorioſissimo nomine, Jesus!

Nomen Jesus, in carne humana vis in ore debita prorentium.

Legitur in historiis, de quodam famoso Capitaneo Bohemo, Zisca nomine, quod habitis insignibus victoriis pluries super inimicos, factus fuerit illis nimis terribilis: Cum igitur morti appropinquaret, jussit millitibus suis, & amicis, ut ex pelle sua faciant tympanum; & quoties illis bellum esset committendum cum hostibus, id percutientes invocarent nomen, Zisca: [Jo. Bapt. Fulsiuslib. 3.] Itaque fore, ut hostes, sono illo, & nomine sibi terribili, perterriti, facile vincantur: *Fecerunt amici, quod jusserat, repererunt, quod promiserat*: inquit Albertus Cratius.

12

Si licet summa imis; maxima parvis; & Divina comparare humanis: videor mihi simile quid considerare in Jesu filio Dei: Hic enim tot insignissimis victoriis partis in Cœlo, & in terra, ut audistis, factus est formidabilis cunctis hostibus: Cum igitur appropinquaret ascensus ejus de terra in cœlum, reliquit fidelibus suis nomen suum, quodamodo pro tympano hostes territuro, solo sonitu, dummodo debite, & digna lingua percutiatur; dicens de fidelibus servis suis, & amicis: *In nomine meo dæmonia ejicient*. (Mar. 16. 17.) Ita fecerunt milites ejus, & amici, & *repererunt quod promiserat*: Sed quid dico fecerunt? faciunt veri servi ejus, & amici, usque in præsens. Quo enim tympano sonante dæmones ejiciuntur, nisi SS. nomine, Jesus, & infirmi sanantur? Quinimo quicumque uteretur hoc tympano SS. nominis Jesu, percutiendo id digna virga piæ linguæ seu puro corde, cum vera fide, & spe invocando, nulli hostes, nullamaleficia, & maleficæ, etiam si totus infernus exurgeret, ei nocere possent. Tandem nec inimici visibiles possent ei nocere, (nisi Deus permitteret ad probationem ejus patientiæ, ad glorificandum eum magis in Cœlo, sicut permisit supralaudatum Jobum, & multos alios suos dilectos.) Qui sermo, tam verus est, quam verba Divina nec transire, nec fallere possunt: dicit enim: *Dedi vobis potestatem.. Super omnem virtutem inimici:* [Lucæ 10. 18.] Et per S. Vatem Davidem,

Nomen Jesu tympanum terrens hostes.

Ei nocere possunt.

Digitized by Google

de quovis, debite nomen ſuum invocante, canit: *Protegam eum, quoniam cognovit nomen meum*: [Pſ. 90. 18.] Ecce igitur N. quod exules è patria paradiſi, habitando in hoc deſerto pleno venenis, & hoſtibus omnigenis, habeamus in glorioſiſſimo hoc nomine, Jeſus, & oleum, ſeu unguentum pro medicina contra omnia venena; & turrim refugii ad defendi: & arma potentiſſima ad vincendum quoslibet inimicos, viſibiles, & inviſibiles. Adverto tamen, multos veſtrum dicere in corde ſuo: Nos ſæpe inungimur hoc unguento atque oleo; utimur hac medicina, & armatura, atque recurrimus, in neceſſitatibus noſtris ad hanc turrim, nominando paſſim, & invocando SS. nomen, Jeſus; aſt non experimur tales effectus, quales mox audivimus a te. Credo N. & finio meum ſermonem, oſtendendo, unde hoc contingat vobis, reſpiremus pauxillum.

PARS SECUNDA.

13 LAmentamini N. vos non experiri laudatas a me virtutes SS. nominis Jeſu ſemper, quoties id nominatis: Credo, imo addo, quod non numquam aſſumendo hanc medicinam, & armaturam, tam parum proſſit, quam multum obſit ſaluti veſtræ. Sed quid proinde vultis dicere? forſan, quod SS. nomen, Jeſus, non ſit medicina potentiſſima, turris munitiſſima, & arma ſplendidiſſima, ac inſtructiſſima? abſit hoc! Non eſt defectus ex parte medicinæ, & armaturæ, non N. ſed ex parte veſtra, qui his bene non utimini, imo abutimini ſæpe.

Nomen Jeſu invocare aliquibus non prodeſt, quia premittitur protectio cognoſcentibus.

Ponderemus autem verba Divinæ ejus promiſſionis, quæ mox diximus, ex coronato Vate, cognoſcituri hanc veritatem. Ille de quolibet uſuro hac medicina, & armatura, inquit: *Protegam eum, quoniam cognovit nomen meum*. Ubi videor mihi intueri grande myſterium. Cur non dicit, protegam eum, quoniam invocavit, aut nominavit nomen meum, ſed, *quoniam cognovit nomen meum*? Ecce cur: Ideo dixit: *Quoniam cognovit nomen meum*, ut promiſſio ejus numquam fallat: cæteroquin, ſi dixiſſet, ideo protegam eum, quoniam invocavit, aut nominavit nomen meum, non poſſet ſemper implere, ſic promiſſio falleret: quod eſt impoſſibile, cum dicat alibi, ut notat Evangeliſta S. Marc. *Cœlum, & terra tranſibunt, verba autem mea non tranſibunt*: [Marci 13. 31.] Adverto tamen vos cogitare, & quomodo non poſſet implere? quæ differentia eſt dicere, *quoniam cognovit nomen meum*: aut dicere, quoniam invocavit, & nominavit nomen meum? hoc non intelligimus. Non intelligitis? Ego autem faciam vos videre, quod intelligatis, imo volo, ut etiam me doceatis hanc differentiam. Auſcultate Patroni, & Patronæ: Patres, & Matres, ad vos mihi eſt ſermo, interogabo vos quidpiam, & debebitis mihi reſpondere: tunc viſuri, utrum ſciatis differentiam, inter cognoſcere, & invocare, ſeu nominare.

Vos habetis ſervos, & ancillas; filios, & filias; & diligitis eos ita, ut libenter eis poſtulata concedatis; juvetis eos in neceſſitate, & protegatis, pro poſſe, in adverſitate: & tamen contingit aliquando, ut vos ipſi, qui aliis junioribus veſtris ita boni eſtis; alicui eorum, nec faciem vertere velitis. Venit ad te ſervus, aut filius, & circuit recommendando ſe, & vocando, ac nominando te Patronum, aut Patrem: chare Patrone, chare Pater, aut Mater. Et tu avertens faciem ab illo reſpondes: apage ſis: tu non cognoſcis me Patronum, aut Patrem tuum: non ſum ego tibi Pa-

Digitized by Google

Differentia inter cognoscere, & invocare, seu nominare tantum nomen Domini.

bi Pater. Atat quomodo hoc? quomodo, non cognoscit Patronum aut Patrem, si te invocat, & nominat tali nomine? Cur dicis, eum te non cognoscere? quis ergo te cognoscit Patronum, Patrem, aut Matrem, nisi servus tuus, aut filius? Ah Pater! audio jam vos respondere: Ah Pater! ille me cognoscit pro Patrono, & Patre qui mihi obedit, me veneratur: nec mihi tot ignominias facit coram homin.bus: si tu scires, quid iste mihi fecit, & facit quotidie! ideò non cognoscit me Patrem, & Patronum, nec ego ipsum filium, aut servum, quia spernit me, & ignominiam mihi infert suis operibus; ast miramur te hæc ignorare, & nos interrogare, cur a talibus avertimus faciem; en tibi respondimus. Expectate, quæso, ne iraſcamini: quantum bene vos respondistis mihi, tantum melius respondebo ipse vobis, ad illud quod lamentamini dicendo: nos sæpe invocamus nomen Jesu, sed non experimur laudatos a te effectus, & virtutes in hac medicina, & armatura. Utique non experimini, avertens enim faciem, respondet vobis, sicut, & vos servis vestris, & filiis, non cognoscitis vos me esse vestrum Jesum, seu salvatorem: quia mihi non obeditis, mandata mea non custoditis, me non honoratis: ore me invocatis, & nominatis in necessitate; operibus vero multam iniuriam, coram hominibus, & Angelis, mihi infertis, sæpe quoque blasphematis me contemnentes. Ita profecto lamentatur Salvator per Proph. suum Ezech. uti legitur Cap. 20. ubi improperando innumera beneficia facta a se populo suo: hæc inquit: *feci propter nomen meum, ut non violetur coram gentib.* Verumtamen: *adhuc, & in hoc blasphemaverunt ... cum sprevissent me contemnentes.* Cui umquam majora beneficia fecit Jesus, quam sponsæ suæ S. Ecclesiæ Catholicæ, seu nobis populo Christiano, qui gloriamur per universum orbem in virtute hujus SS. nominis. Et tamen non desunt inter nos, qui eum in hoc ipso nomine blasphemant. Ita, ita, Fratres, blasphemant, *blasphemaverunt ... contemnentes*, inquit ipsemet. Numquid autem multoties eum non contemnis, o peccator, & non spernis? Spernis certe, quoties in vanum assumis: contemnis, quoties in iracundia tua per id juras: blasphemas quoties pejeras, & testem falsum, in confirmationem mendacii tui appellas. Fures, vindicativi, & impudici, dum invocatis SS. nomen Jesu in adjutorium consequendi scelerati, & reprobi finis vestri, numquid non contemnitis eum, & blasphematis? Nunquid injuriam ei non facitis coram Angelis, & tota curia cœlesti? Si vos avertitis faciem a servis, & filiis, tales, imo multo minores injurias vobis facientibus, dicendo illis, quod non cognoscant vos pro Patribus, aut Dominis: an idem non faciet vobis Dominus?

omen Jesu nultis sphema-r.

Scitote igitur, dilectissimi, quod quidquid dixi de præstantia unguenti, seu olei ad medendum: de munimine turris ad defendendum, & de fortitudine armaturæ SS. nominis Jesu, ad vincendum hostes visibiles, & invisibiles; tam esse totum verum; quam sacræ paginæ nos fallere non possunt. Pariter promissio ejus, impossibile est, ut fallat. Ipse promisit adjutoria se invocantibus, non qualitercumque nominando: sed cognoscendo eum Jesum seu salvatorem, i.e. venerando eum, obediendo ejus mandatis, & abstinendo ab ejus offensis, & injuriis. Probetis sic eum prius cognoscere, & cognoscendo, invocare, tunc utique adimplebit ille absque dubio, quod promisit per Prophetam dicens: *Protegam enm, quoniam cognovit nomen meum. Amen.*

Digitized by Google

ISTO SVIDOÇANSTVO I.

SLAVO=BOSANSKI

O D

PRISVETI IMENA ISSUSOVA.

Da çoviku, iz ccçinſtva Raja zemagl. iſtiranu, i ú puſtigni ovoga ſvita pribivati uſſillovanu, koije pun ottroova, nepriategliá, i razbojniká, Ovo prisv. Ime, jeſt likarka primogúchia, damu ottroví nenaudé; takoger kúla, i oruxje prí jakó, za obraanitiſe od razbojniká, i nepriateglie pridobbiti; ſaſvim tizim od mloghiſe nepoſhtuje, nego joſk pogergiuje.

Vocatum eſt nomen ejus Jeſus. Lucæ 2.

14 ONomu, koibi iz oççinſtva, kuchíæ, i grada Svoga bio iſtiran; i uſſillovan pribivati, uz vas ſvoi xivot, ú jednoi púſtigni; punoj; sjednu ſtranu, trává ottrovní po tí naçin, daje, tolliko prikuçitiſe kgnima, kollico ú oçitu poghibio od ottrova metnutiſe: á zdrugú ſtranu, razbojniká i nepriatægliá, koimu çinæ záſidu ſaſve ſtrane, uſillujuchiſe porobitiga po ſvakí naçin, i umoriti. Takómu, reko, neſrichniku biliſe igda moglo uçiniti vechiæ dobroçinſtvo, negoli datimu likariu tolliko izvarſnitu, damu ottrov niedan nemore nauditi: Ukazatimu kulu tolliko tvardu, da uttekavshi kgnoj, od kakvimu drago nepriatægliá moreſe obraaniti: i datimu oruxje tako oppravno, da sluxechiſe sh' gnſm, ſve nepriateglie more naddobiti? Ah, ovobi doiſlo bílo dobroçinſtvo, od koga ni xelitiſe vechæ nebi moglo, á kamoli imatí! i za toh imaobi reçení neſrichnik, neſamo fále uzdávati ſvomu dobroçiniocu vazda; nego joshter tollikoſe paziti, daga ni ú najmagnoj ſtvari neuvridi, nittimu, ſramotæ kakvæ uçiní, kolliko pazí vlaſtiti ſvoi xivot i millujæ. Ocheteli N. davam reçem ſada iſtinu? znajte dobro, daſæ ſva reçená neſrichia dogodila çoviku; i ſve reçenó dobroçinſtvo uçignenoje iſtómu od Boga, ú prislavnomu Imenu sínagnegova: *Koe nazvano bih Iſſus.* I ſaſvim tizím, (ó Boxe neumarlí, shtoſam uſillovan rechi? milloſtbí tvoja bíla, dabi ovo iſtina nebila!) Naodíſe, velím, Karſtjáná, koí za tolliko dobroçinſtvo, ne ſamo doſtoiní fálá Bogu neuzdájú; nego joshter iſtím oruxjem vojujú ſuprot tollikomu dobroçiniocu, zloſe sluxechi reçenim imenom prisv. Iſuſovím

Digitized by Google

ſovím, i takó Boga ù gnem uvrigiujuchi. Svechiuvam ovó danas poſvidoçiti, iz ss. liſtòvá, s' pomochiu iſtoga imena Iſſuſova, i poçinam.

15 Daje çovik, oní neſrichník, od koga sad gororaamo, svidoçænam parvi liſtovi s. píſma skazujuſchi, daga Bog ſtvorri na sliku i priliku svoju, poslí Angelá stvorenje naj izvarſnittiæ. Ikako angelu, za vlaſtító pribivalishte zabilixi nebeſki, tako gniemu raj zemaglſkì; podláxuchi ſva zemaglſká ſtvorenja goſpodarſtvu gnegovu, á sluxbi joshter i nebeſká. Oví nishtanemagne, pottaknutjem nepriateglia paklenoga privarren; priſtùpívſhi zapovid Boxiù, kolliko neſrichniæ sagriſhi, tolliko dottojnniæ iz raja, koímu daat biashe, daga uxivá, i ú gnem pribivá, dogodbi imao bit xiviti na zemgli, bih iſtiràn; i namishchen ù puuſtigni ovog svita, da stoí na gnem priko ſvega xivota ovog umerloga. Namishchen jeſt, reko, paçe josh i uſſillovan stajati ú púſtigni, teh ú puſtìgni punnoj ottrovi, razbojnici, i nepriateglma neizbroenim: zashto reçení nepriategl paklení, koi çovika navede na grihe, *poſuit orbem in deſertum*, poſtavi ſvit vas ú puſtigniu, velì pror. s. Iſa. Po kojoi púſtigni naſſia i poſſádi tráve ottrovnæ, grihe, to jeſt, i prigodbe od grìha, daſe ottruiæ ſvakí, tkogodiſe kgnima prikuçì. Takoger napuniga rázboiniká, i nepriatæglia, vidglivi, i nevidglivì: zashto shtoſu gliudi zloçinci, koinas progonæ, pottaknutjem gnegovim, obaſtirajuchinas razlikim zlobama, nego nepriategli vidgliví? A nevidgliví, jeſu slughe gnegove paklenæ, kojæ shaglæ, danas napaſtujuchi navodæ na zio, i na sagrishenjæ, á od dobra odvrachiajù; oſſobitim naçinom, da poneuſtarpglienju, sarçbi, i proklignianju, izgubìmo doſtojanſtvo i plachiu od s. uſtarpglenia ú nevogliama, koe tarpimo ú ovoj púſtigní. A' shtochiete vishe? takò xaloſná púſtigna ovogá svita svakojakím ottrovi obilujæ, i rázbojnicima, da çovik kudgodiſe okrene, kudgodiſe makne, shtogodi çiní, govorí, paçe josh i mislí, ú ſvemuſe imá bojati ottrova od gríha, ù svemuboſe naodæ reçení razbognici, *inſidiantes*, *zaaſide çinechi* [velí pror. s. Ier.] *Kakono lovci*, *zamçice mechiuchi*, *i Stuppice za poffatati gliude*, i za oppoganiti ottrovom smertním od griha: Odkud çujem, da vapiè Bogu S. David túxechiſe: *Eripe me Domine*, *abſconderunt Superbi laqueum mihi*: Izbavime, velí, goſpodine, sacriliſu nepriategli holí paklení zamçicu meni. O' neſrichnoga çovika, kolliko ú straſhnoi, puuſtigni, iztirán iz gráda vlaſtitoga i oççinſtva, uſillovan jeſt pribívati!

Govikie neſrichnik, iſtirani iz Svoga oçginſtva.

Svitje puuſtigna, puna rázbojnika, i nepriateglia.

Cfujem nishtanemagne iſtoga Davida na drugom miſtu, da vapiæ snikim veſeglém: *circumdederunt me*: obaſtarliſu, velí, mene, ali akoche, neſamo nìſumi mogli nauditi saſvim záſlidama svoim i stuppicama; nego joshter; *in nomine Domini ultus ſum in eos*, ú ime Goſp. oſvetioſamſe gnima; gni pridobivshi, i metnuvſhi ú ſramotno pobignutje; i ſvemie toh laſno bilo uçiniti; zashto, *nomen Domini invocavi*, zazvaoſam upomoch moju íme Goſp. Ovò N. ovò imé Goſp. jeſt onò, *quod vocatum eſt Jeſus*, Kojæ, nazvano jeſt Jius. Jſusje bio jakoſt gnegova, kako iſtì svidoçí, pivajuchi: *Jakoſt moja i Slava moja Goſpodin*. Iſſusboje deſnica svemoguchega, zato i piva iſſí pror. govorechi: *Dextera Domini fecit virtutem*, *dextera Domini exaltavit me*: niſam já ne, negoje deſnica Boxia, velí, uçinila kripoſt, deſnica Boxia, tojeſt, slavno ime Iſus, uzviſilaje mene. Iſus jeſt prijáki parſt oca nebeskoga, zato i govo-

16

Ime Iſuſovo jeſt alaas do pridobitja, veſelja.

rſhe

rashe fin Boxí xudiom : *In digito Dei ejicio Dæmonia* : po kripoſti parſta Boxiega izgoním drakúme : ottiuchi rechi : po kripoſti ovoga imena Iſus , koemie Otac nebeskí nadio , i ú meni , plemenu gliuſkomu poklonío.

Neçudimſe ja ſada , da Pror. S. Habacuc , duhom proroç. prividivshi mloghie neſrichiu ú ovoj pùſtigni , koi ottrovom reçením ottrováni , zaaſſidama nepriateglskím priſtrasheni , i ú zamçice gniove uffachieni , neplodni imadiaú biti u vinogradu S. Carqve; çudæchiſel , i kao koræchi gni , vappiæ : *Non erit germen in vineis* ? Plodda nechie biti ú Vinogradí , shtoje toh ? tollikoliſteſe priſtrashilli , i ponishtilli ? *Ego autem gaudebo , & exultabo in Deo Jeſu meo* : á Jachiuſe , velí , veſeliti , i uzviſsívati u Bogu Iſuſu momu . Kao rekavshi : oní neſrichní , neka budú ſtrashivi , koí nemare zazívati ponízno ſlavnoga imena , Iſus , nitiſe gním poshtujuchiga , dobro ſluxiti : Inaçiæ , koíga shtujú i doſtojno zazivaju , oní neſrichni biti nemogú , prem daim vaglia pribìvati ú ovoj ſtrashnoj pùſtigni : Zashto imajú , ú prislavnom Imenu Iſuſovu , suprot ottrovom svakojakim , likariu : Imajú , suprot rázbojnikom i nepriategliom kulu , i oruxje prijakò . Ah imamo N. likariu , illiti pomaſt niku , u ovom prisl. imenu , Iſus , od tollikæ kripoſti , da nesàmo závoj gnegov , í pomazanje , nego joshter illí mirrís , morre zabrániti kakvumu drago ottrovu , da nenaudí : nuth poslushajte ; molím , jel ovo iſtina ?

17 Evo kad uzmem prid oçi oghledalo s. píſma , i razghledam velliká dobroçinſtva Boxiá ſvarhu puuka Izraelskoga ; á pogardnò neſpoznanſtvo iſtog púkà , pram reçením dobroçinſtvi : çinimiſe ghledati çudnovato nikò nadmetanje dobrotæ Boxiæ , S'oppaçinama reçenoga puuka ; bash kako daſe çiní iskushanje ; ilje dobrota Boxiá jaççá , obogachiajuchi gní ſvoím milloſtma ? ilje zlochia gniova , pogargiujuchi Boga ? Zashtobo nigda vigena , ni za vidittiſe more biti na Svítu , niſu taká çudeſa , kakva Bòg uçini u Ægiptu svarhu Faraona , doklega uſlilova daji pushtà iz svoga suxanſtva : Iz koga ízvedenim dade Angela za vogiu u pútu , dajm sviití obnoch u stúpu od oggna ; á obdan u stúpu od oblaka daji zaſtirá od vruchinæ ; daji pokripgliujæ ú puuſtigní umorne , i braaní od svakí nepriatægliá . I saſvim ovim , teshko izajdoshe iz Ægipta , evo obazrivshiſe natrág ; i ugledavshi Farauna svoiskom , udigl izgubivſi uffagne u Boga Svemoguchega , poçeshega pſovati , kao daije izveo , da izghinu ú puſtigni : za koju oppaçinu neſamo gni nepokàra , negoím pút ottvori priko mora carglenoga , kako priko jednoga poglia najlipſhéga , a Farauna saſvom voiskom ú iſtò more pottopi . Prishavshi pák more , nitiſe bojechi vishe nepriatægliá , oprét pſujú Boga marmgliajuchi zaradi xegæ : Saſvim tizìm ní za ovu zlochiú gni neppokára , neg joshím vodde , sad gorke okrechiæ u slatke , ſad iz xivoga kamena izvodí vellikæ ríke , za napoitijí . Ali shto ? poslì mallo opet Boga pſujú , murmurajuchi zaradi jizbiná , tadaím dadde Mannu nebesku , koja premda , *Svako naslagenje ú Sebi imadiashe* , kako ſvidoçí primudri , *i Svakoga okkuſhenja ugodnoſt* : oni ni s' ovím nebishe zadovoglni , paçe smiddoshe josh govoriti ; *Anima noſtra nauſeat ſuper cibo iſto leviſſimo* : garſtínamſe na jizbinu ovu od nishta i nevaglialú ; i smiddoshe prikoriti Boga daímje bogle bílo u Egiptu , i meſa od gnega iskati : Tkobi igda rekao daji tada nechie pokárati i pomóriti ghladom ? Ali dobrotta

Dobroç inſiva Baxiá Svarhupúk Izraels. i neſpoznanſtvo ipuçga Supros Bogu.

Digitized by Google

Boxia tolliko jaççá bí od zlochie gniove, Kolliko ne dají pokára, nego *desiderium eorum attollit eis*, vogliuím ispuní, kako pivá okrugneni Pror., zashto dadeim, içini dolletit u pribivalishta gniova same, *Kako pisak morski ptice lettæchæ*. Buduchi najposlí viddilose, daje dobrota Boxiá jaççá od nespoznanstva gniova i oppaçinæ; zashto uzasve reçenæ pogarde nepokaravshiji, nesamo obbogati u pústigni svima pottribitím gni stvarma, nego joshim dade i zaxeglenæ; evo prioppakí ovi púk, veli s. Mojsie: *Incrassatus, impingvatus, dilatatus dereliquit Deum factorem suum*: Obogachien, opprittiglen, uttovglen i razshiren ostavi Boga Stvoriteglia svoga, i izbaviteglia, pák naçinishe sebi telle od zlata, komu klagniajuchese i posvettilishta prikazujuchi, pivvahú: *Hi sunt dii tui Israel*, ovosu Bogovi tvoi Izraele, koisute izveli izzemgle Egipta, i iz suxanstva Faraunova. Promislite sada N. morelise, nevelim uçiniti, nego izmisliti, vechia pogarda suprot dobroti Boxioj, i vechí grih, ilti oppaçina?

Idoloklanstvo xudinsko.

18 I sasvimtizím poslí svega ovogá, çujem da Pror. s. Jer. istomu púku prorokujæ, govorechí: *olivam uberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocavit Dominus nomen tuum*: Maslinu, velí, rodnu, lípu, plodnu, ghizdavu zazva gospodin ime tvoje. O' poshtena nazivka i priimenka! The odkud, scínite, da oppákí, i nespoznání ovi púk dostojan bí imati priimenak tolliko poshten i plemenit, gdi parvglie imadiashe vas poczarkati, buduchi ottrovan hiedom grihá i oppaçiná tolliko pogardní? Ovdi N. najparvo imase znati, da vas ovi púk biashe porodica possaglienoga ú ss. piismi Patriarkæ Abrama: A' ovi, kako istó s. piismo od staroga zakona svidoçi na visse miistá, á i ú novomu S. Pavao govorí: *Susceperat promissiones*: bioje prímio od Boga obechanja, da od gniegova poroda imase poroditi Messia, illiti Isus. Sada dakle parvglie negovam ukaxém, kojom, likariom bí zabrágnieno, da reçení púk, premda ottrovan ottrovom od grihá tollko pogardní, vas nepoczarka, nego josh plemenitim nazivkom masline lípæ i plodne bí nakichen i poshtovan? Potribitoje da poslushamo nikú pismu Zaruçnicæ s. piisma. Ova oggnem od gliubavi uxgana, i duhom s. nauçena, pripiivajuchi nebesk. zaruçniku svom Isusu, govorí: *Oleum effusum nomen tuum*: Ugleje, veli, razlivenó, ime tvoje. Ako dakle púk Izr. kako rekosmo, biashe porod Abramov, komu obechíano biashe, dachiese Isus od porodicæ gniegovæ poroditi, i dache ovó ugle nebesko upploditi, dostojno nazvan bí istí púk maslina, zashto maslina plodí úglie; The maslina doisto lipa i ghizdava, buduchi da imadiashe uploditi tolliko ghízdavo i plemenito ugle, kollikoje sin B. Isus.

Imeje Is. uglie, Illiti pomasti, Koje isti miris zabragniuje, da ottrov nenaudi.

Zashtose SKupshtina xudinsk. zove Maslina?

Lasnoje sada razumit, i ossititise, kojom likariom bí zabragnieno i izlíçeno, da púk Izr. tolliko pogardnim grísi ottrovan, vas neizghinæ: ne drugom doísto, nego miríssom samo od pomasti ovæ, illiti uglia, prislavnoga im. Isusova: Miríssom, reko, samo, zashto pomasti ovæ illiti uglia josh neimadiaú, nitise biashe josh porodio Isus; nego imadiaú samo gnegov miris, tojest, obechanje dachese od gni Isus poroditi. Odkud i pivaashe zaruçnica S. piisma, u prilici púka Izr. *Trahe me.. in odorem unguentorum tuorum*: Priteghnime ú mirís pomastí tvoije: Ottiuchi rechi: Spomenise gosp. obechianja tvoga, i negledaj na pogardu grihá moi, nego na miris uglia plemenitoga, koechiu ja, po obechía-

nju

nju tvomu upploditi, Iſuſa. Buduchi dakle tollika kripoſt u miríſu; oddimo, mollim, promattrajuchi, kolliká imá biti u iſtom ugliu, iliti pomaſti, kadſe spodobno gním mazati budemo i zavíati?

19 Znademo, po svidoçanſtvu S. Ivang. daje Spaſitegl nash od pravovirní, koi u gnega uzviruju, rekao: *ú ime moje.. Jezici novim govoritichœ, zmie noſitichæ; i ako shto ottrovno popiú necheím nauditi*: Koe obechianjæ, iſpugneno jeſt tilleſno u Aposhtolí, i ù drughí SS. vishe pútá, kakonam ukazuje S. Ivang. zashto mloghí, ili pripovidajuchi jedním jezikom razumgleniſu bili od rázlikí nárooda; ili jezicim gniovim udigl govoriliſu: Drughí megiu zmie, i shkorpione ſtavgleni, oſtaliſu zdravi, nitiſuím xivine ottrovne naudile: Nikím ottrov u piitju daat nie naudio; i ovó ſve doiſto po krípoſti uglia plemenitoga, od im. Iſuſova, koímbiſe doſtojno zavíali i spodobno; virno s' uffagnem zazívajuchiga, i devoto. Takoger i ſada ove stvari nemankajú, gdi, i kada potriba jeſt od çudeeſá, za razshírenje s. viræ: Ali Buduchi sad vira razshírena po svem okolishu zemaglſkomu, nie potribe daſe çudeſi zalívá; Kako ni mi raſſada nezalievamo viſhe, neg samo dokſe omládí u zemgli, i ukoríní; zato u sadashgna vrímena riitkoſe dogágiajú ová çudeſa tileſno. Velim, riitkoſe dogagiajú tileſno, zashto daſe duhovno dogágiajú ſvakí dán, toh imamo gledati okom od viræ brezpriiſtanka; i euo jachiuvam metnuti ovu iſtinu prid okko od viræ, da nemorete gnæ neviditi. Kako jezik od govorenja jeſt ú úſti, onak jezik od çignenja jeſt u obiçáju; nitie muçnié prominiti jezik svoj, u drughí, negoli obiçaj zlí, ú dobrí: A tkoje od nas, molím, koí nie josh od dittinſtva nauçio, Koga togá zla obiçaja? Nikiímo nauçili proklinati; nikí pſovati; nikí u iſpraznoſt kletiſe; nikí josh i krívó: Nikí lagati; nikí murmurati, neposhteno govoviti, oppiatiſe; i tako od oſtálí zlochia: Bogbi dao, da svakí kogagod od ovi jeziiká nie josh od ditinſtva nauçio, i nigda gním govorio! Ali buduchi, da nemoremo zattajati, daſmo takím jezici çeſto govorili, çinechi opaçine, po obiçaju nauçenom od mladoſti. Upiitachiuvas, recitemi molimvas, níſmoli tada piili ottrová prijakie, buduchi da ottrova jaçega od griha, neimá? Popiivshi pák ove ottrove noſtiliſmo u sebi mlogo pútá po tolliko dáná, i miſéí zmie, paçe i drakúne: i saſvimtizim kakoſmoſe doſtojno utekli, i spodobno klikaru duhovnomu, níſmoli laſno i uddigl bili ozdravgleni, tako danam ottrovi, koeſmo popiili; i zmie i skorpioni, koeſmo noſilli nauditi veche nemogú? I ovo ne drugom likariom doiſto, nego pomazanjem, i zavitjem reçenoga uglia nebeſkoga, od prislav. im. Iſuſova. Tadabonas maxæ, i zaviá ovim uglem, kad digavshi svarhu nas rúku, govorí: *Gospodin nash Iſus Iſuk. nekate oddrishí, i já oblaſtju gnegovom tebe oddrishujæm*. Evo dakle gledamo, okom od vire, daſe ſvakí dán izpugniá megiu pravovirním, onó obechianje Goſpodinovo: *ú ime moje zmiechiæ noſſiti, i ako Shto Smartiu ottrovno poppiú, necheím nauditi*.

KaKonam i Sada zmie Koe noſimo, i ottrovi.

Koe pieme, nenaugiaju ú ime Is.

Iezici takoger novim, u ime Iſuſovo, i sada nikí govoræ doiſto; Ali [: o xaloſní nas :] ovoſe ritko ſad, i u mallim, boimſe, dogágiá: zashto oní samo govoræ duhovno novím jezici; Koí premakoſu bili nauçili koígod jezik zla obiçaja i opaka, kako rekoſmo; nishtanemagne çuvshi ponukovanje od Pripovidalacá: i karanje, pravo skrúsheni tarçé udigl K' Iſpovidníku; a ovi namazaushi reçenim

Shtoe, ne vim jezici duhovno govoriſi.

Digitized by Google

çenim uglem gni ozdraví, i izliçí odrishenjem u ime slavnoga Im. Iſuſova, pák zavie ranne gniove zavojom od nauka duhovnoga, ponukujuchi, da za uzdarxatiſe zdravi u napridak, neuzdajuſe u kripoſt ſvoju, nego nekaſe çeſto maxú, i po ſebi, ovim uglem nebeſkim, bogogliubno í s' uffagnem temeglitím zazívajuchi na pomoch svoju, priſv. Ime Iſuſovo: shto koígodi obsluxæ, oní ſamo, ndigl poçnú govoriti, ú ime Iſuſovo, novim jezici: Zashto promínæ jezik proklinajuuchí, i pſujuuchí, u blagoſivgliajuuchí: promínæ laxuuchi, í krivoſe Kunuuchí, u iſtinugovoruuchí: promínæ nepoſtenja, u poſtidnoſt: blúdnoſt, ú çiſtochiu; pianſtvo ú czrizmenoſt: i da ſve reçémo zajedno, promínæ zao xivot ú dobar, i zlæ obiçaje u dobræ. I ovoje N. mlogo izvarſniæ, nego jezici inoſtranſkim govoríti: ovoje, ovó novim jezici duhovno govoriti. I ovakieſe práví pokorníká naodí, premda rítko, u karſtjanſtu; I takó gledamo iſpugneno u gnima obechianje Goſpodinovo: *u ime moje, jezici govoritíchæ novím.* Shtoſe pák ovó ſada rítko dogágiá, toh ne, zashto likaria, illiti kripoſt ovog uglia od priſv. im. Iſuſova, nie primogúchia; nego zashtoſe mí, tuxni í nevoglni, gniom ſpodobno nesluxímo, nitiga doſtojno i bogogliubno zazívamo.

In nomine Jeſu etiamnum loquuntur ſed rari.

Rechichíu vishe: Prislavno ovo ime, Iſſus, neſamoje uglie, pomaſt, i likaria prijáká za ozdravglienje duusaa nashí, nego joshter i tilleesá. Kojombo, ſcinite, likariom, daſe ozdravgliajú çéſto, od sluugá Boxí, neizbroení boleſniczi; nego onom iſtóm, kojom s. Petar ozdravvi romoga od utrobæ Materinæ, kadano proſſæchiemu lemozinu, reçce: *Srebrá i zlata neimam, á shto imám, ovoti dájem: u ime Goſ. nashega Iſuſa Iſuk. uſtani, i oddí*: í udigl uſta zdrav, i poçe oditi. Nikada dakle N. nevirujte, daje ikoí sluuga Boxí, i s. czarqvæ kogagodi ozdravio, illi da ozdraviti more, brez závoja i pomazanja ovoga neprocígnenoga uglia, *quod vocatum eſt Ieſus*, koeje nazvano, Iſus: zashto, kakonas uçí Apoſ. s. Petar: *non eſt in alio aliquo ſalus*: níuçemu drugom neimá zdravja ni ſpaſenja.

Ime Iſus. Likaria jeſt i za tilleſnæ Boleſti.

Al nie, ime Iſuſovo, pomaſt samo í uglíe nebesko uliveno i razliveno nam u ovu púſtigniu za likariu od ottroová i boleſtí: Nego joshter í kúla vehoma utvargena, zdvóra zemgliom od çoví çanſtva iſtinaje, al iznútra draghim kamenom od Boxanſtva, koí nitiſe razoriti more, ní razbiti: Pijsánoboje: *Turris fortiſs. nomen Domini*, kúla prijaká ime goſpodgnæ; *ad ipſum currit juſtus, & exaltabitur*: k'gnemu uttjeçéſe pravední i uzvíſicheſe, obraagnen. Ieſt po iſtí naçin oruxje vehoma oppravno, i uſvitláno svitloſtju svoga Boxanſtva: Zatoſe slaví Apoſ. piishuchi korinth. *In carne cum ambulamus, non ſecundum carem militamus: nam, arma militiæ noſtræ non carnalia ſunt, ſed potentia Deo:* ú putti, veli, kad odímo, po putti nevojujæmo, zashto orúxje nashe nie puttenó, nego Bogom mogúchie svemogúchim, tojeſt Boxanſtvom ovoga slavnoga imena, Iſus, *ad deſtructionem munitionum*, na razaſútje tvargiavi kakvímudrago nepríatægliá, i na pridobitje zavarshenó. Imamo dakle N. ú prislavnomu imenu Iſuſovu, i kúlu prijákú za obraanitiſe od razbojníká; i oruxje svitlo i oppravno za pridobití sve nepriateglie; iſtoako navríme, i spodobno k'ovoi kuli uteçemo; i ovímſe oruxjem doſtojno vazda uzslúxímo, po ponukovánju iſtog Apoſ. govoreechiega:

Ime Iſus Kúla ſ oruxje prijaKó.

Digitized by Google

Ime Iſ. imaſe zazívati doſtojno i sposhtenjem.

omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere: omnia facite in nomine Domini Noſtri Jeſu Chriſti; gratias agentes Deo Patri. Sve shtogodí çiníte u ríçi, il u dillu, svaká çiinite ú íme Goſ. Nashega Iſuſa Iſuk., zaffagliujuchí Bogu Ocu: ottiuchi rech, zazívajte u svakomu govorenju, i dillovanju slavnó ime Iſuſovo na pomoch: Ali zazívajte fálechíga, i ocu gnegovu Nebesk. zaffagliujuchi, za tollikí daar, koganamje dao ú ovom priſvetom imenu: Zazívajte sgliubavju, ali ú stráhu ſinovſkomu: su uzdanjem, ali u poſtidnoſti doſtojnoj s' poshtenjem: Zashto oním koiga takó zazívajú, biloje vazda ovo ime priſv. Kúla pritvardá, za naddobíti nepriateglie vidglivæ, inevidglivæ. I ovó ne ſamo kakoſæ sín Boxí porodío, i doshao na ovi svit; nittie gnemu naddiveno ime, Iſus, ſamo i toparv kadſæ na svítu ovom porodio, negoſæ ſamo tada prozválo na zemgli: Inaçiæ onje bio Iſus, illiti ſpaſſitegl angeoskí na nebesí josh od poçéla svíta: I shtogodie kripoſtí, i pridobitaka uçigneno od svíta stvorenja, il na nebesí, od dobrí Angælá, il na zemgli od Patriarká ss. i Prorookà, sveje uçigneno po kripoſti priſvetoga imena Iſuſova, kóga çekáhú virujuchi dachie dóchi, í poroditiſe. Nuth poslushajte ovu iſtinu, za poznati cillovittiæ tvardinu ove kúlæ, i orúxja ovoga izvarſnitoſt. I ochiu da najparvo uzagemo, nogam promíshglianja nashega na Nebbo.

Kripoſtim. Iſuſovo Djavuo i siram s'nim.

21 Svidoçanſtvom s. piiſma, i oſſobito u oçitovágní s. Ivana, poznanonamje, da ú poçélo svíta, uddigl kako Angeli bishe ſtvoremi: *factum eſt prælium magnum in Cælo*, uçignen bí bój vellik na nebbu: zashto prikáza Bógh, múdroſt neſtvorenú, illiti sína svoga; koga, kako svidoçí Apoſ. s. Pauao: *prædeſtinavit ante ſæcula in gloriam noſtram*, biashe odredio josh prie vikóva za slavu nashu, daſe upútí, i uçiní covikom; prikaza reko Angelom, damuſe pokloneh i poshtujúga ú iſtom çoviçanſtvu: Lucifer smloghí n, nektje toh uçiniti: A s. Mioil s' oſtalim ottje, i zato uçiniſe boj megiu gnima vellik, ali nedurrà mlogo, zashto u mallo vrimena, *projectus eſt Draco ille magnus.. & angeli ejus cum illo*: Stirrán bí Lucifer, velí s. Ivan, í shgním angeli gnegoví, snebesá. Ali kojom kripoſtju, i skakvím oruxjem tako odmabishe pridobbiveni, i ottirani? ne drughim doiſto nego slavnoga ímena, Iſus, oruxjem i kripoſtju: kakonobo obiçáju vojníci, kad na jurísh udare víkati, imenujuchi onoga, zakoga vojuju, Onako S. Mihoil saſvoím zavapishe, hajde u ime Iſuſa nashega: hajde za Iſuſovu slavu i poshtenje; koga prisl. imena kripoſtju priſtrashen, i naddobiven Lucifer saſvojom druxbom, kako mugnia snebæſa ſpadde, takonam svidoçi iſti S. Ivan, piishuchi, da pridobítnici udigl glaſom vellikim zavapishe na nebesí: *Nunc facta eſt ſalus Dei, & poteſtas Chriſti ejus*: Sad uçigneno jeſt zdravje i spaſenje Boxiæ, i moguſtvo Iſukarſta ſina gnegova: kako da reçæ, evo ſad viddiſmo í poznadoſmo izvarsnitoſt, moguſtvo, i kripoſt slaunoga imena Iſuſova; sad ispovídamo kollikoje jákó oruxje Iſus, suprot nepriatégliom. O Blago onom, tkoſe znade doſtojno ovím oruxjem slúxiti! Ali snigimo s'nebæsá na zemgliu, za nauçiti sluxitiſe ovím oruxjem, i k' ovoj pritvardoj kuli utticatiſe, za ne oſtat dobiveni, nego dobiitnici.

Csuliſte vishe pútá kollikoje bio obilat u poſſidovanju i çegliadma Job, ali kolliko varlo mogúch, obílat 22

lat ſ bogat; tolliko vishe, velí s. piiſmo, *erat vir ille ſimplex, & rectus, ac timens Deum*, biashe çovik oní príproſtit, pravedan, i Bogabojech: shta rádi nepriategl paklení, nenavidechi kroçci nuſgniegovu i dobrotu, dixxe ſuprot gnemu vöisku paklenú. Poslavshi dakle jednu çettu, u prílici oggnia, saxgashemu 7000. ovácá spaſtiri zajedno; drugú u prílici harsúza, i raazbojníká, koímu otteshe i odagnashe 3000. Dævá, 500. kgliuſadi, i 500. jarmov volóvah, pobívshi texáke i çobane. Trechiu ú prílici strashna Viara, koí oborivshi kuchiu nad ſinovma gnegovím i kcherma, svehí pobbi; i takó mégiu svima ú iſtoku najbogatii, u jedan ças oſta ubogh svarhu sviú. Naadasheſe nepriategl pakleni, da tollikím neſrichiama obaſtarvshi Joba zajedno, i u jedan iſti dán, ochie naveſti na ſarçbu neuſtarpglenje i pſovanje; al uſtarpglienja Jobova i kroçinæ porobiti nemmorre, ni opplíniti, zashto oſtavshi Iob dobrovoglian, *in omnibus his non peccavit labiis ſuis*, u svemu ovom neſagríshi úſtma svoím. Zató nepriategl pridvoſtruçivshi nenavidoſt svoju; *percuſſit eum ulcere peſſimo a Planta pedis uſque ad verticem capitis*: Uddriga, velí s. piiſmo, gliutom jednom ranom od pettú do varh ghlavæ, tako gliutom N. i opakom ranom daſe uzvogná vehoma, i nemoguchiga çegliad tarpiti u kuchi, izbacen ſexáshe na bumishtu, u tollikoj xaloſti i boleſti, da nikí priategli gnegovi doshav, za 7. daaná kod gnega suzze prolívashe, neprogovorivshimu jednæ ríci: *videbant enim dolorem eſſe vehementem*. Vigiaubo, velí, da boleſt tarpgliashe savishe velliku: Nishtanemagne opet ovdi velí s. piiſmo: *in omnibus his non peccavit Iob labiis ſuis*. Nemogoshega pridobiti nepriategli sarçbom i neuſtarpglienjem, niti on proklæ, niti uppſova; nego josh svoju xenu, tó çinæchiú pokkára. Odkudmu ovolliká: Jákoſt i uſtarpglienje? Zashtoſe u iſtihu biashe oruxao priſvitlím oruxjem, i uttekao k' prijakoj kuli Imena Goſpodinova; onoga doiſto Goſpodina, od kooga priffaglena u s. piſmu goſpoja Iuditha popiivá: *Dominus, qui conterit bella ab initio*: Goſpodin koí sattirá vojske od poçéla: i ovo jeſt Iſſus, koí, kako sad rekoſmo, Vojsku Luciferovu josh ú poçélo stvorenja jeſt satarho: Zató u svemreçenomu dogagiáju neſagríshi Iob, zashtoſe braagniashe prisjajním oruxjem slavnoga Imena goſpodinova, svebomu u úſtí biáú ovæ ríçi: *Budi ime goſpodinovo Blagoſovglieno*, on dao zdravje, on boleſt; on bogaſtvo, on ſiromashtvo, i tako nigda nebí pridobiven od voiske tolliko strashnæ Duhová paklení. Ali Buduchiſe spomænuli mallo prie od plemenitæ Goſpoje Iudithæ, nechiu od gnæ od stúpiti, dokvam neukaxém, da oruxjem slavnog imena Iſuſova, koga ona nazívá, *Dominus conterens bella*, Goſpodin, koi sattirá voiske: neſſamoſe moremo obraaniti od nepriatægliá nevidgliví; nego od vidgliví obraaniti i josh gni, dobiti.

Ime Iſus. Kulá i oruxje ſupvot nepriategl nevidgliviím.

Priholi Oloferno Princip, illitſ poglavar, naddobivshi tollikæ kráglie, razorivshi tollikæ gradove, i podloxivshi tolliká kráglieſtva, za podloxiti i Betuliu dojde saſtó i dvadeſet igliadá pishacá, i 20. igliadá kogníká; shta rádi priſtraſheni gragiáni, odluçishe pridatiſe: ali reçená Goſpoja Juditha pokaravshi gni, daſu uffanje izgubili ú pomoch Boxiú, ottide u kuchiu svoju, za uzet oruxje koímbi boj billa ſuprot Olofernu, i padavſi na zemgliu kollini, i obrazom, ſprivellikím poníxenſtvom, i bogogliubſtvom poklagnaſe, i prislavnim imenom oruxáſe Iſuſovim, Molechi ovako i govore-

chi: Goſpodine priviſſoki, i prijáki, evo nevirni nepriategli nashi uzdajuſe u maçce, kopja, i shtiitove: *& neſciunt, quoniam tu es Dominus, qui conteris bella ab initio*, a neznaju daſi ti Bógh, koi sattirásh vojske jos od poçéla svita. Ia dakle uzdajuchiſe u orúxje priſvetoga imena tvoga, igem suprot gnima, daj ti meni goſ. dobru srichiu, da odsiçcem Olofernu glavu: *erit enim hoc memoriale nominis tui, cum manus fœminæ dejecent eum*: Zashtoche ovo biti slava i uſpomena slavnoga imena tvoga, kad gnega pogubi, i proſtre jedna xenska ghiáva. I tako oruxana ovim nepridobítnim oruxjem, ottide s' jednom samo sluxbenicom u vojsku, i donese obnoch u Betuliu odſiçenu glavu Olofernovu, pák ú jutru izashav Betuliani iznenada, laſno raſtirashe svu voisku brez poglavara smetenu, i metnushe u sramotno pobignutje, á gniovimſe plínom obogatishe.

Ime Iſus. oruxje za pridobití nepriategle i vidglive: josh prie upúchenja ſvoga.

Niti magnæ junaſtvo uçíni David, dok biashe josh paſtír od ovácá iſtim oruxjem slavnog Imena Iſus. oruxan, suprot onoj ſtrashnoj kuli xívoj, velím suprot Goliatu, koi biashe vishinóm 6. arshínah, çovik vojník od mladoſti svojæ, gvozdjem i pancirom vas obbuçen; Maçom, kopjém i shtítom oruxán; takó biashe ſtrashan, da nitko od sve vojskæ, Izraelskæ nesmiashe pogledati u gnega, a kamoli ízachmu na mejdan, kako on zazíváshe: nishta nemagne izajde çobançích David, od tillesnoga oruxia nishta neimajuchi, ízvan luçariçzu, i shtáp paſtirski; al iznutra biashe oruxán sjajním oruxjem priſv. imena Iſuſova: ovakobo mogliashe; *naaſtoj na pomoch moju goſpodine Boxæ ſpaſenja moga:* Ottiuchi rechi, tebe çekam i virujem dachiesh dochi na svít Iſuſom, illiti spaſitegliom moím: itakó: *in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in nos*, u ime tvoje poraazichemo i pogarditi navagliujuche na nas. Buduchiſe dakle priblixao Goliath podmaſkarujuchiſe gním, paçe i pſujuchi, daga ſmie çekati na mejdanu sa shtápom samo, kao jedno pseto; odgovorimu David, kolliko slobodno, tolliko ponízno: *Tí igesh Kmeni smaçem, i kopjem i shtítom, á ja igem ktebi u ime goſpodina od voiská*, toje u ime Iſuſovo: i okruxivshi Luçaricom báci kamen, koí kripoſtju imena Iſuſ. uppravglen, upravga zgodi u çello, gdi nebiashe pokriveno gvozdjem ni pancirom: *& infixus eſt lapis in fronte ejus*, i upiimuſe kamen, probivshi, u çello, veli s. piiſmo; i takó proſtrí onú gliudeſſinu, kao kúlu, daſe zemglia potreſe, i gnegovim iſtim maçom glavumu odſiçe. Iz oví dakle, i drughí neizbroeni dobítaka, i junashtví, kojaſe shtiú u ss. piiſmí, poznati immamo, kolliko srichno obbragnívauſe, i nepriategliе naddobiiváuh, koigodiſe uticáú k'slaunom imenu Iſuſ.i ovimſe oruxávauh orúxjem doſtojno: Zazívajuchiga devoto s' uffagnem, josh prieuppuchenja sína Boxiega, i doshastja na oví svít.

Kada pák sín Boxi, koga ime 24
na nebesí zvano jeſt, Iſſus, *priuſquam in utero conciperetur*, josh prie negoſe zaçeo biashe u uttrobi; zashto, kako rekosmo ozgor, onſæ nazvao Iſus, illiti spafitegl *& Dominus conterens bella*, i goſpodin satirajuchí voiske, josh u poçélo ſtvorenja: kada; rekko, dojde na oví svít, i poçéſe zvati i na zemgli ime gnegovo Iſſus; kolliko ſtraſna kúla i jáká udigl ukkazaſe nepriategliom vidglivím; neka kaxæ prokletí Hirud ſa ſvoim priategli, koí smucheni, i priſtrasheni, çuvshi gnegovo ime dok josh lexáshe u Jasla shtalice Betlemske,

Digitized by Google

ke, dartáhú odaſtrah. Neka reku prinevirní çiffuti, koí shtoſe vishe uſſilováhu poshtenje ovoga slavnoga im. sníziti, toſe ono vishe uzvisiiváshe. Neka rekú Neron, Traján i oſtálí prioppáki Ceſari nevirnici, koí shtoſe vishe uſſilováhu, ovo ime na svítu utarnuti, toh ono vishe ſieváshe, kakonoti *Sol juſtitiæ*, ſunce pravde, po svem shirokomu svítu. Kolliko pák biashe oruxje ſupprot nepriategliom ne vidglivim strashno, nie potríbe slishati mene, nego ss. Ivangelia, kojaſe shtiu priko godinæ, zashtochiete çutti svidoçbom gniovom, da duhovi neçiſtí bojaliſuſe ovoga priſv. imena, ne samo u kípu ſina Boxiega, nego joshter i u úſtí pravovirnie gnegovie, kadbiga doſtojno i virno imenovali. Odkud ponoſechiſe uçenici gnegovi, govoráhu: *Domine etiam demonia ſubjiciuntar nobis in nomine tuo*: Goſpodine joshter í drakúni paklení podláxunamſe u ime tvoje: koím Goſpodin odgováráshe: *Vidi ſatanam ſicut fulgur de Cęlo cadentem*: Vidioſam ſottonu kako múgniu sneba uppadajuch., illiti bixechi: kako rekavshi: neçuditeſe tomú draghi moi uçenici, iskushaliſubo diavli kripoſt ſuprot ſebi, i ſillu imena moga, josh ú poçélo ſtvorenja, kadano na gniegovo zazvanje od Mihoila, imadoſe kako mugne ſpaſti ſnebba bixechi: I takó, *Dedi vobis poteſtatem.. ſuper omnem virtutem inimici*: í Vamaſam dao mooch svarhu sve kripoſti od nepriatæglíá, dahí orunxjem imena moga, koeſe zove Iſus, morete naddobivati, i protírivati: O çudna oruxja u slavnomu Imenu Iſuſovù! Blago onomu tkoſe znáde doſtojno gnim ſluxiti.

kripoſt im. ſuſ. ù uſtí nie, Koiga oſtojno spominajú.

Ime Iſſus. jeſt talambas Koimſe ſtrasha nepriategli nashi.

25 Shtieſe u zabilixegní ſlárí, od nikoga glaſſovita kapetana Boemskoga, imenom Zishkæ, da buduchi vishe pútá junaçki naddobio nepriateglie, biasheimſe ſtráshan uçinio: kada dakle imadiashe umriti, zappoviddi svoim vojnikom, i priategliom da od gnegovæ koxæ naçine Bubagn illiti Talambas, i kadgod uzimadu na boju uddritiſe snepriategli, buubajuchi onim Bubgnem, zaziivaju ime, Zishka, Zishka, zashtochié, govorasheim, zvekom oním, i imenom mojim priſtrasheni nepriategli lasno bit pridobiveni od vaſ. *Fecerunt Amici*: i takó, velí Alberto kratio, uçinishe priategli, i iskushaſe daje iſtina shtoe rekao, í obechíao. Akoje dopushteno nizokím, viſoka; malím vellika; i gliuskim primignivati Boxanſtvená: çinimiſe gneshto príliçno promishgliatí u Iſuſu sinu Boxiemu: koi tolliko zlamenití pridobitaká ſuprot nepriategliom buduchi uçinio, kako çuſte, na nebu, í na zemgli, uçiniſe gnima ſavishe ſtráshan; kadaſe dakle prikuçiivashe vrime gnegovo ſa zemgle ottichi na Nebbo, oſtavi svoim virním Prisl. ime svoje, po nikí naçin, za talambas, koimbi ſtras. hili nepriateglie, iſto akobiga doſtojnim jezikom udarali, i buubali: Govorechi od sviú virní sluugá svoí, i priatægliá: *In nomine meo dæmonia ejicient*: u ime moje Djavleché ízgoniti: Tako uçinishe slughe gnegove i priategli, i najdoshe kakoe obechiao. Ali shto velím, uçinishe; imam retchi, da çinæ právi priategli gnegovi i sluge tja do ſada, í çinichiæ do svarhé svita: na kogabo Talambaſa zúk izgonéſe Diavli, i tirrajú, molimvas, takeger i boleſnici ozdravglajú, nego na zazvanje i poménutje spodbono í doſtojno prislavnoga imena Iſuſova? Paçe tkobiſe slúxio ovim búbgnem od priſv. im. Iſuſ. udarajuchiga Doſtojnom shipkom jezika devota i bogogliubna, illi çiſtim ſarcem, s'uffagnem virnoga zazívaju-

vajuchi ; nikakve çárke , ni caratárice ; nikakvi nepriategli vidgliví , ni nevidgliví , ni vas pakao da uſtanæ , nebimu mogao nauditi : (vechakobiga Bógh pripushtao , za gniegovo iskushanje , i proslavglienje vechié na nebeſi , kako pripuſti poſlaglienoga gori s. Joba , i mloghæ drughæ svoje pogliubglenæ :) Kojæ govorenje tollikoje iſtinnito , kolliko piiſma ss. privaritinas nemogú , niti pomankati : Velíbo : *Daoſam vama moguſtvo* .. Svarhu svaka kripoſti vashí nepriategliá . Takoger pivá po Pror. s. Dauidu , od svakogakoi spodobno slavno ime gnezovo uzazijvá . *Protegam eum , quoniam cognovit nomen meum* : Braanichiu , velí , gnega , zashto poznaoje ime moje . Evo dakle N. damí iſtiraní íz oççinſtva rajskoga , pribivajuchi ú ovoj púſtigní punoj ottrová , i nepriatæglia svakojakí , imademo ú prislavnomu ovom imenu , *Iſus* , i uglie iliti pomáſt za likariu ſupprot svim otrovom : i kulu od utoçishta , za obraanitiſe ; i orúxje prijakó za naddobiti kakvemudrago nepriategle vidglivæ , i nevidglivæ . Oſſichiamſe nishtanemagne , da mloghi govorite u sarçzu Vashemu : Míſe maxæmo izaviamo ovim uglem i pomaſtju çéſto , ímenujuchi slavno ime Iſuſovo : slúximoſe ovom likaríom , í ovim oruxjem ; í utiçemoſe k' ovoj kuli , zazívajuchi nam na pomoch ovó s. Ime ; Ali takie plodoová ne izkushujemo , kakve çujemo sada , oççe , od Tebe . Virujem N. i zató , za svarhu moga govorenja ukázachiuvam odkud ovoſe dogágiá .

Dio drughí .

26 Víſe tuxíte , B. moja , da poſſaglení od mene kripoſtí , i plodoová , slavnoga imena , Iſlus , ne izkushujete vazda , kadga imenujete i zazívate : Virujemvam , paçe josh nadoſtavgliam , da mlogo púrá ímenujuchi ovo slavno ime , tolikovamje mallo koriſno , kolliko mlogo shtetno vashemu spaſenju : Alí shto za tó ? jedachemo rechi da Ime Iſuſovo nie likaria príjaká , kúla priuttvargená , i oruxje priſvitló , i prioppravnó ? Saçuvaj Boxe tó pomisliti . Nie pomankanje od ſtranæ likarie i oruxja ovoga N. neh , nego od ſtranæ vashe , koiſe gnim dobro neslúxíte , paçe josh sluxíte zlo i nedoſtojno .

Ime Iſſ. ve Kadk nie Kori zazivaj chim. za toſe pom obechiéje pozznaj chim gnez

Nuth procínimo , molímvas , ríçi Boxanſtvenoga obechianja gnegova , koæ çuſmo , mallo prie , iz úſtá okrugnenoga Pror. , takochiemo cillovitó poznat ovu iſtinu . On velí , od svakooga , koíſe budæ sluxiti ovím oruxjem i ovom likariom : *Protegam eum , quoniam cognovit nomen meum* : Braanichiu gnega , zashto poznaoje ime moje . Ovdi çinímiſe gledati velliko ottajſtvo : Nevelíbo , Braanichiu gnega zashoje *imenovao* , illi , *zashtoje zazivao ime moje* ; nego , *zashtoje poznavao ime moje* . Shta radi ovó ? Evo N. shtaradi , evovam skrovishte od oví riiçí . Zató reçe , *quoniam cognovit nomen meum* , zashtoe poznávao ime moje , da obechianje gnegovo nigda neffalí : Inaçie , da budæ rekao , zatochiuga pomochi , zashtoje imenovao , illi zazvao ime moje ; nebi mogao vazda ispuniti , itakobi pomankalo Kadgod obechianje gnegovo , shto nie moguchie , Buduchi da govorí u s. svom Ivang. *Cçlum & terra tranſibunt , verba autem mea non tranſibunt* : Nebo izemglia prochichié i pomankati , a rící moje pomankati næchiæ . Rechichiete , znam , Teh kakobi nemogao ispunniti ? kojaje rázliçitoſt rechi : *zashtoje zazivao mene* : i rechi : *zashteje poznávao mene* ? toh mi ne razumiemo : Ne razumiete

Digitized by Google

miete jeli ? A jachiuvas çinit vidditi da razumiete , paçe josh , da imene nauçíte ovu rázliçitoſt . Poslushajteme Goſpoje , i goſpodari ; Oczi , i Mattere : Jachiuvas nishto upítati , i imatemi odgovvoriti , i tadachiemo vidditi , znadeteli vi razliçitoſt kojaje , megiu poznavanjem , i imenovaujem , illiti zazvanjem .

agliçitoſt egiu zaz- injem , oznavan- m imena us.

Ví imate slughe , i sluxbenice ; kcheri i sinove ; i millujete gni tako , dahím dragovoglno daruiete i dopuſtite kad shto prosæ od vas ; pomáxetehí u potriba ; i bránitehí , kollikoe moguchie , ú suprottivshtinami : I sasvím tizim kadkadſe dogodí , da ví iſtí , koiſte vashim mlagím tolliko dobri , kómugod od gní ni obbraza nechiete okrænuti . Dojdé ktebi sluuga , ili sín , pák obodí i obskakuje govorechi : draghí goſpodaru : draghí Otac , drághá Majko : A Tí odvrachiash obraz govorechimu : hajd' odatle , nepoznajesh tí mene za Goſpodara , il za ocza ; níſam ja tvoj Goſpodar , Otac , il Mati . Mah poçekaj , kakote nepoznáje za Goſ. , za Ocza , il za Mater , kadate tím imenom zazívá í imenujæ ? Tkochete dakle poznavati za Goſpopara , il za Ocza , akote slúga , ili sín nepoznajæ ? Ah Oççe ! çujem dami odgovárate ; Ah Oççe ! oní mene za Goſpodara , il za Ocza poznájæ , koi slusha shtomu zapovídam , í poshtujeme ; a neçiním sramote prid gludma , i prid svitom : da tí znash , oççe , shtoje on meni uçinio , i shtomi çiní svakí dán : Tot ja govorio tot vitar puhao , tolliko on slushá , negome josh pſujæ i pogargíujæ prid svítom , dillima svoim neposhtenim ; zato niti on mene poznájæ za Goſpodara , il za Ocza ; ni ja gnega za moga slugu , ilí sína . Aliſe çudimo danas pitash zatoh , kao da tho josh neznash , etoſmoti odgovoríli .

Poçekajte , molimvas , neſarditeſe : kollikoſte dobro odgovorili ví meni , na toh ; tollikochiu boglie odgovoriti ja vama , na onó : shtonoſe túxíte , govorechi : Mí çeſto imenujemo , i zazívamo ime Iſuſ. , ali neiskushujæmo plodoová od Tebe poſſágleni u likarij ovoj , i u oruxju : neiskushujete doiſto ; zashto odvrachiajuchi od vas obraz svoj , múçechi , odgovárávam , kakono i ví slugam vashím , i sinovom , koivas zovú Goſpodarom , i Oczem , a ú dillivas neposhtujú : Nepoznajete vi daſam ja vash Iſus , illiti spaſſitegl ; zashtome neslushate , zapovídi moi neizpugnate , zakona moga neobsluxujete , i takome neposhtajete : úſtma mene zazívate , i imenujete ú vashí potribba , alime ú dilli vashi nepoznajete , nego zappovídi moje i zakon tlaçechi sramotumi i pogardu çinite prid gludma i prid Angeli , i psújete joshter mlogo púta . Takoſe bash túxí spaſitegl po Prot. svomu Ezekielu , kakoſe shtié na pog. 20. ghdi koréchi púk svoj svarhu mloghí dobroçinſtva , kojaimje uçinio : ovako govorí : *feci propter nomen meum , ut non violetur coram gentibus* : svakaſam , velí , uçinio gnimadobrá zaradi imena moga , daſe nepogardí prid národi , koiga nepoznájú : Ali shto ? *Adhuc & in hoc blaſphemaverunt me . . . cum ſpreviſſent me contemnentes* : josh i ú ovom pſováliſu mene , buduchime pogardili poruxujuchi . A komuje igda vechiá dobroçinſtva uçinio Iſus , negoli zaruçnicí svojoi s. Czarquí katoliç , illíti nama púku kasſtjanskomu , koiſe slavímo razshíreni po svem okolishu zemaglskomu po kripoſti ovoga imena priſv. ? í sasvim tizim

Nomen Jeſu a multis blaſphematur.

zim nemanká megiu nama, koiga u ovom iſtom imenu psujú: Takoje N. psujú: Zashto kadga pogargiujú í ruxæ, ondaga pſujú: *blaſphemaverunt contemnentes*: pſovaliſu pogargiujuchi, tako velí on iſti, po Proroku. A jedaga mlogo púta nepogargiujesh, ó grishniçe, i ne rúxísh? Ah kollikogodi pútága ú ispranoſt imenujes, tollikoga pútá tlaçish: kolliko pútaſe gnim ú sarçbi zaklinash na oſvettu, tollikoga pútá rúxish: kollikoſe pútá gnim krívo zaklinásh, zazívajuchiga na svidoçanſtvo tvoiie laxí, tolliko putága pogargiujesh; o harſuzi, ó oſvetitegli, ó bludnici nepoſteni, kad ví spominate Iſuſa, i zazívate, davam na pomoch budæ, za izvarshiti vashu opaçinu zaçetú, i zaxeglienú, jeda nepſujete imena ovog svetoga, i nepogargiujete? Jedamu neçiníte sramotæ i pogardæ prid Angeli, í prid svim dvorom nebeskim? kad príſtupáte zapovidi gniegove, ó grishnici i zakon tlaçite, sramotumu çinite sramotu prid narodi, koiga nepoznajú nittimuſe klagnajú. Ako dakle ví od slúgá i ſinóvá takie, paçe josh magnæ ſramote vam çineechie, obraz odvrachiate, govorechi davas nepoznájú za Goſpodáre, i za Oçze; jeda neíma obraza odvrachiati Iſus, josh svechím razlogom odvas?

Znajte dakle iſtinnito, Bratjo ú Goſpodinu, da shtogodiſamvam rekao od izvarſnitoſti uglia illiti pomaſti ovæ za líkartu: od tvargiavi kúlæ ovæ, za obrágnenje: i od jákoſti oruxja ovoga, za pridobítje nepriatæglia vidgliví, i nevidgliví; sveje tolliko íſtinito, kollikonas piiſma ss. privariti nemogú. Nemore po iſtí naçin príváriti ni gnegovo obechianje: Obechiá on pomóch onim, koiga uzzazívajú, iſtinaje, ali ne imenujuchiga iſto kakogodi neſpodobno, i nedoſtojno, nego ſamo oním koiga uzpoznájú za Iſuſa, illiti ſpaſiteglia ſvoga, shtujuchiga u svojí dillí i çignenjí, iſpugnajuchí zakon gnegov, i zappovidi obsluxujuchi: pazechiſe daga neuvrídæ niuçemu, nitimu uçinæ koju sramotu. Nuth prokushajte, Bratjo, takoga parvglie poznávati, i poznavajuchi, zazívati spodobno, i doſtojno: Tadachie on doiſto iſpuniti obechanje svoje, reçenó po Pcoroku. *Protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.*

Braanichiu gnega, zashtoje poznao ime moje. Amen.

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM II.

DE

CIRCUMCISIONE DOMINI.

In quo exponitur remedium peccati originalis, pro quolibet ſtatu. Et indagatur cauſa circumciſionis Domini: quæ ſtatuitur eſſe, quia voluit vocari, & eſſe JESUS.

27 *Poſtquam conſumati ſunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum eſt nomen ejus JESUS: quod vocatum eſt .. priuſquam in utero conciperetur.* Lucæ 2.

uondam in rc. ſicut odo in bap. men im- ncbatur.

SIcut modo in baptiſmate, ita ſolebant in veteri lege nomen imponere infantulis, in circumciſione. Cum itaque natus, octavumque diem, hodierna luce, fuiſſet ingreſſus Salvator noſter; opus fuit, juxta legis præſcriptum, *ut circumcideretur puer*, inquit Evang. Quod dum contemplor, videor mihi plus admirari poſſe, altiſſimum hoc myſterium, quam capere. Et numquid admirandum non eſt? Circumciſio, quæ eſt onus grave, & potio admodum amara; in medelam, & expiationem peccati originalis, fuit data. Porro infantulus hic, totus purus, totus fuit ſanctus, juxta teſtimonium, quod Angelus S. Gabriel Mariæ, Ss. Matri ejus perhibuit: *Et quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei*: (Lucæ 1. 35.) quare ſubire debuit grave hoc onus? quareve potionem tam amaram ſumere? Et tamen Evangeliſta, ſua locutione, videtur neceſſitatem quamdam inducere, dicens: *conſumati ſunt dies octo, ut circumcideretur puer*, q. d. aliud neque cogitandum eſt, debet circumcidi. Sequenti tamen locutione, dum dicit: *vocatum eſt nomen ejus JESUS*, videtur hanc neceſſitatem derivare ex eodem nomine. Attendite, quæſo, quam myſterioſe hic Evangeliſta loquitur! Mox diximus, quod in circumciſione nomen infantibus, in illa lege, veluti modo in baptiſmate, imponebatur. Quare ergo Lucas non dicit, *impoſitum eſt illi nomen JESUS*: ſed, *vocatum eſt nomen ejus Jeſus*? Ecce myſterium N. hujus locutionis. Si dixiſſet, *impoſitum eſt illi nomen*: ſignificaſſet, quod Salvator noſter, tale nomen prius non habuerit; ſed, illi primo in circumciſione ſit adjunctum, atque datum; quod eſſet a veritate procul: cum ipſe hoc adorabile nomen, JESUS, ſibi elegerit, & aſſumpſerit, *priuſquam in utero conciperetur*,

Nomen Jeſu, quare dicitur, vocatum: & non impoſitum, in circ.

Digitized by Google

retur, Virginali: hoc est, jamtum in mundi exordio, quando Adam peccavit in terrestri paradiso: unde non fuit illi nomen impositum in circumcisione; sed cœpit vocari in terra quoque illo nomine, quod in cœlo olim assumpserat, secumque tulit. Idcirco circumcidi etiam, estopurus totus fuisset, atque sanctus, sicut & pati multa postmodum debuit: *quia hic est JESUS*, inquit Apost. [Act. 17. 3.] Discurrendo itaque hodie de altissimo circumcisionis Domini mysterio: contemplabimur primo: lapsum hominis; & remedium peccati originalis pro omni tempore & gente, volente eo uti, non defuisse. Secundo, inquirendo causam circumcisionis Domini: spectabimus, quod finis præcepti, illius legis, non potuit inducere necessitatem, sed ipsum nomen ejus, *ut circumcideretur puer*, JESUS. Altitudo mysterii, & claritatem in dicendo, a me; & attentionem in auscultando, a vobis, postulat. Incipiamus

28 Principium anni apud veteres, quod nonnulli etiamnum observant, prima dies Martii erat: verumtamen Ecclesia, quæ Spiritu Sancto regitur atque gubernatur, optans, ut fideles sui, suis temporibus, explicatione mysteriorum fidei, itaque salutaris doctrinæ lacte, sæpe nutriantur, instituit, ut dies majorum mysteriorum solemniter quotannis celebrentur. Cumque prima Januarii dies, altissimo mysterio circumcisionis, in qua pretium nostræ redemptionis solvi cœpit, sit contecrata: provide sane, a Martio, ad hanc primam diem Januarii transtulit anni initium, ut in ea cuncti fideles, audita, a pastoribus, mysterii hujus explicatione, cum anni initio, initium sumant meditandi, atque Deo Patri agendi gratias per Jesum Christum, qui Arrham redemptionis nostræ, hodie in proprio sanguine dignatus est offerre.

Pro intelligentia vero altissimi 29
hujus mysterii, reliquorumque in hocce sermone dicendorum, nodum quempiam, seu quæstionem, solutu necessaria, offendo. Quærunt sese inter Theologi. An, si Adam lapsus in peccatum non fuisset, Filius Dei futurus fuisset homo? Ad quam quæstionem, non tam magnorum Theologorum, quam Apostoli dicentis; *loquimur Dei sapientiam in mysterio, quam prædestinavit Deus ante sæcula:* [1. Cor. 1. 7.] testimonio innixus, respondeo affirmative: hoc est, quod etiam Adamo non peccante, Dei Filius descendisset assumpturus carnem, & naturam humanam cum divina conjuncturus, in unitate personæ. Reor tamen, quod in tali casu *Emanuel* dumtaxat fuisset vocandus, i. e. *nobiscum Deus*; non autem *Jesus*, quia Jesus idem est, ac *Redemptor*, & *Salvator*, quæ nomina officium appellant, quod non fuisset exequuturus: nam si homo non peccavisset, mancipium diaboli fuisset nunquam, itaque nec indigens redemptione. Unde clare deducitur, quod incarnandi verbi finis primarius non fuerit redemptio: sed, cum dilexisset homines ab æterno, complacuit sibi hominem esse, & naturam humanam glorificare: ita fatetur ore sapientissimi, dicens: *Delitiæ meæ esse cum filiis hominum:* (Prov. 8. 31.) Et Apostolus supralaudatus fatetur se loqui, *in mysterio*, illo utique *mysterio*, quod alibi asserit esse, *absconditum a sæculis & generationibus*: [Colos. 1. 26.] nempe incarnationis. Deducitur itaque ante Adæ, imo & Lucife-

Si Adam non peccasset, tamen Filius fuisset incarnandus: sed fortasse non Jesus, sed Emanuel vocatus.

ri

Digitized by Google

ri peccatum, in Divina mente æterna, & in throno Ss. Triadis, de incarnatione verbi decretum fuisse factum. Per quod decretum Dei filius, qui per naturam est Deus, & creator noster, factus fuit ab æterno Frater noster, & consanguineus.

30 Postmodum quando placuit Supremo artifici, infinitam potentiam suam, atque sapientiam, in mirabili arte manuum suarum, manifestare; creavit Cœlum & terram; ac utrobique singulos Paradisos. Cœlestem talibus delitiis ditavit, quales, teste Apostolo: *nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit*: [1. Cor. 2. 9.] Angelumque collocavit in eo. Terrestrem pariter hisce omnibus, quæ in mortali vita frui possunt, ac desiderari; instruxerat; & posuit in eo hominem. Nihilominus, sicut infinita potentia cuncta creaverat, pari sapientia illa gubernare volens & regere, in utroque Paradiso singula statuit præcepta, ut animadvertat creatura rationalis utraque, superesse sibi Dominum, atque præesse, qui præceperat sibi non nihil observandum, si delitiis sui Paradisi frui optant, alias expellendi. Sed primo Lucifer, qui erat præstantissimus Angelorum, contemnit præceptum Divinum, magnamque partem, etsi non omnes, spirituum inficit: itaque expulsi sunt ex Paradiso, pœnam reatus sui toleraturi in æternum, sine ulla spe misericordiæ, & regressus in Paradisum. Brevi postea homo quoque in Paradiso terrestri transgreditur præceptum sui Creatoris: & inficit sorde sua, non dico magnam partem, sed universam prorsus naturam humanam: idcirco, *eramus natura filiiræ*, inquit Apostolus: [Ephes. 2. 3.] hoc est, geniti in peccato Protoplasti, quod originale vocamus. Verumtamen Deus in hominem non fulminavit tremendam illam æternæ damnationis sententiam, velut in Angelum: esto quippe eum ex Paradiso expulerit, spem veniæ, imo & acquisitionis gloriæ sempiternæ, in Paradiso cœlesti, omnibus, qui victuri fuissent bene, remedio peccati originalis sumpto, reliquit. Quod & instituit illico pro omni sexu, & tempore, de generatione in generationem: Et, quia tota mundi duratio, dividitur in tres status, seu leges: diversa remedia peccati originalis, pro singulis statibus, fuere data. Verumtamen antequam ea exponamus, recordari nos oportet Divini, quod supra edocti sumus ex Apostolo decreti, nempe de mittendo in mundum Unigenito suo, carnem assumendi, & fieri hominem. Atque, quod per idem decretum, ille, ut diximus, qui creator est per naturam, erat jam factus, per gratiam cognatus noster, ac frater. Quamobrem, illico ac homo peccavit, pro homine satisfacturus, æterno Patri suo se, in redemptionem nostram, obtulit: itaque deinceps JESUS, hoc est, Salvator, & Redemptor vocari, statuit: quem Hæbræi *Messiam*: Latini autem *Christum*, ex græco, nempe, *Unctum*, appellant. Nunc itaque.

Mundi tota duratio dividitur in tres status.

Peccat Angelus & condemnatur, sine spe veniæ: non sic homo.

31 Primus status, seu Lex, quæ ab Adam usque ad tempora Abraham duraverat, fuit *Lex Naturæ*. Cum autem, ob fines soli Deo notos, esset adventus Messiæ, ad plura annorum millia, differendus: ne interim genus humanum remedio, peccati originalis, careat: Clementissimus Conditor Adamo, cæterisque Ss. Patriarchis, de mittendo Redemptore, decretum revelare

Digitized by Google

fuit dignatus: a quibus edocebantur reliqui hominum, de nascituro, sicut & nos edocti sumus ab Apostolis, de nato, firmissime credendum. Et hujus fidei, in unicum Redemptorem, protestatio, & confessio est remedium peccati originalis, tam commune omni genti, & sexui, tamque necessarium omni tempore, quam nullus umquam salvatus sit, aut salvandus, sine illo. Nihilominus differentia, pro tribus dictis legibus, naturæ, scripta, & gratiæ, non deest in adhibendo hocce remedio: Nam.

Proteſt. fidei in un. Red. eſt rem. univerſ. pro omni gente, ſexu & tempore.

In Lege nat. rem. pec. or. quid?

In Lege naturæ sola protestatio: (quam pro parvulis, sicut & modo in Baptismo, Parentes supplere debebant:) contestata sacrificiis illius temporis, fidei, in Messiam nasciturum, erat sufficiens, delendi peccatum originale. Quod suave remedium, pro universa generatione humana, & utroque sexu duraverat commune omnibus, usque ad Abraham Patriarchæ tempora.

32 Porro tempore laudatissimi hujus Patriarchæ, suavissimo remedio suprafato, Deus, rigorem addi voluit circumcisionis. Præcepit enim, non illum dumtaxat, & omnes familiæ suæ, qui tunc adfuerant, sed nascituram quoque ex se, sobolem, quæ usque ad adventum Messiæ, per mille annos, juxta promissionem sibi a Deo factam, ut arena maris, & cœli stellæ, multiplicata fuerat, deinceps iri circumcisum. Cum enim illi promisisset, quod ex semine suo Messias sit nasciturus: circumcisionem eis, pro signo distinctivo ab aliis gentibus, dedit. Item cum eos populum suum electum appellaverit, volens eos, præ aliis, cauticres a peccando esse, & sanctiores; ex industria dedit illis hoc, adeo rigidum sacramentum, atque amarum: ut contemplando, quod sola culpa originalis, sine sanguinis effusione, in eis, minime remittatur, diligentius sibi a peccando caveant, & virtutibus incumbere satagant. Hoc itaque inamænum remedium circumcisionis, quæ in lege scripta, quoddam Sacramentum fuerat, duravit usque ad legem Evangelicam.

Circ. in lege ſcripta fuit remd. pec. orin. & quodd.m Sanam.

Porro in hac, utpote lege Gratiæ, sublata amaritudine, & austeritate circumcisionis, placuit Redemptori nostro amænissimum instituere remedium peccati originalis; addendo suprafatæ protestationi fidei in unicum Redemptorem, Sacramentum Baptismatis. Et hoc utique multo præstantius est circumcisione, atque excellentius. Primo: quia in circumcisione protestatio fidei, de Messia nascituro, & sanguine, pro redemptione nostra, solum fundendo, fiebat: idcirco, vita functis, licet in gratia, non illico Paradisum apperiebat, sed in limbo eis redemptio erat expectanda. In Baptismo autem fidei protestatio fit de Messia jam nato, Sanguineque pro redemptione nostra fuso: unde, qui, sumpto hocce remedio, nec deinceps aliquo peccato patrato, moritur; recta proculdubio in paradisum progreditur. Secundo: quia Baptismus est Sacramentum, & necessarium, & commune, post mortem Salvatoris, omni ætati, sexui, ac generationi, ita ut, *nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non intrabit in regnum cœlorum*; inquit Salvator ipse. (Jo. 3. 3.) Circumcisio vero non fuit ita communiter necessaria singulis hominibus: quia, præter alias gentes, extra sobolem Abrahæ, etiam in semine ejus femineus sexus, imo & masculi morientes ante octavum diem, expiari a

In lege gratiæ, Bapt. quod præſtat circum. eſt remed. pec. orig.

pec-

Digitized by Google

peccato originali, cum solo remedio universali, protestationis, nempe, fidei, in Messiam venturum, contestando aliquo, suæ legis, sacrificio, potuerant.

33 Viso igitur, quod circumcisio data fuerit semini Abrahæ, in signum distinctivum illius generationis, cui promissum fuerat, quod ex ea nasciturus sit Messias, ab aliis gentibus. Et cum hæc promissio, in nativitate Domini fuisset jam completa; utique hujus signi necessitas cessaverat. Secundo, data fuit, pro culpæ originalis expiatione, & cautione a peccatis patrandis: JESUS autem nec in prima natus fuit, aut conceptus; neque subjectus secundis; sequitur, quod finis præcepti illius legis, nullam necessitatem inducere potuerit, *ut circumcideretur puer*, hic Divinus, & medicinam, adeo amaram, sumeret. Quare ergo fuit circumcisus? *Ut ostenderet* respondebitis mihi cum S. Augustin. *ut ostenderet se esse ex genere Abraham, ut Judæis excusationem tolleret, ne eum reciperent, si esset incircumcisus*: Verumtamen ex Parentibus, eum esse ex genere Abrami, facile deduci potuerat. Hinc, cum Christus redargueret Judæos, se non recipientes, neque credentes; non adducit genealogiam suam, sed opera, dicens: *Si mihi non creditis, credite operibus, quæ facio, quod nemo alter facit*. [Jo. 10. 38. & 15. 24.] Alii volunt, Christum fuisse circumcisum, ut exemplo suo doceat legis observantiam: at vero Legislator, in primis, ut præcepto, & directione legem observari curet, sufficit; non quod exemplo eam implere semper teneatur. Deinde, cum ipse venerit, illi finem, novæ autem, legi gratiæ, dare initium, quo necesse, ut eam, quam cessaturam contendebat, exemplo doceat? Demum, nonnulli sentiunt, Christum, esto justus fuisset, per hoc, ad nostrum pudorem, & instructionem humilitatis, qui peccatores cum simus, plerumque justos nos esse portendimus, inter peccatores adscribi non fuit dedignatus: quia tamen tota vita ejus, humilitatis, reliquarumque virtutum omnium, lucidissimum fuit speculum: proinde nulla harum, similiumque causarum, necessitatem inducere valuit, *ut circumcideretur puer, JESUS*.

Diversæ rationes rejiciuntur, quæ solam congruentiam non necessitatem inducunt.

34 Si igitur inducenda est necessitas, prout Evangelista supralaudatus eam inducere videtur: sane adscribenda est adorando nomini ejus, JESUS. Valeat dicere, ideo oportuit, *ut circumcideretur puer*, hic Divinissimus: quia noster JESUS, hoc est, Salvator, & Redemptor, appellari, & esse voluit. Et: ut veritatem hanc, meridiana luce clarius, conspiciatis: Dicitote, amabo, quare Angelus, peccando in Paradiso cœlesti, illico & expulsus, & æternaliter, sine spe veniæ condemnatus: Homo vero peccando in paradiso terrestri, esto expulsus, tamen non fuit condemnatus, illico sine spe veniæ; quinimmo relicta est illi spes veniæ; relictum tempus pœnitendi: factæ tot gratiæ, & data tot remedia, quot supradiximus? Dicet fortassis Theologus speculativus: quia hic in via, ille vero intermino. At dicat mihi, quis ei, illico post unicum peccatum, constituit terminum, nisi Deus offensus? Certe sic potuit; & juxta injuriam sibi factam, debuit homini quoque terminum constituisse: quare ergo illi, non huic, constituit? Respondebit Theologus moralis: quia Angelo infuit obstinatio ad non pœnitendi, non sic homini.

Nomen Jesus, induxit necessitatem, ut circumcideretur F. Dei.

Quare Angelus, non sic homo, transgresso præcepto D. condem. sine spe veniæ?

Sed

Digitized by Google

Sed dic, fodes, unde illa obstinatio pœnitendi; nisi ex denegatione sufficientis, & efficacis gratiæ Divinæ. Equidem, sicut terra arida, collocata sub tecto, nec roris, vel unica gutta irrorata, non est apta ad producendum ullum fructum utilem: ita creatura rationalis, sine rore gratiæ Divinæ, nec pœnitentiæ, nec ullius virtutis alterius fructum compos est producere: Si itaque homini quoque fuisset denegatus gratiæ ros, qui pœnituisset? quare ergo illi denegata, non huic, gratia?

Respectu objecti offensi, tam Ang. quam hom. offensa fuit infinita.

Novi multis passim esse opinionem, quod ideo, quia peccatum Angeli majoris fuit gravitatis: Sed, si gravitatem offensæ mensuremus ulna objecti offensi, quod est Deus: utique, utriusque peccatum æquale, utpote offensa infinita. Quod si ponderemus statera offendentium, nec ita fumus reperturi minus: quin forte gravitatem majorem in peccato hominis.

35. Et: ne cuipiam minus fundata videatur hæc locutio, peto patientiam, facturus processum utrique, adhibitis, coram vobis testibus. Et primo, ascendo, passu considerationis, in cœlum. Jam supra diximus, quod decreverit Deus, ante peccatum, cum Angeli, tum hominis, increatam Sapientiam suam, fieri hominem, *in gloriam nostram*. Creatis dein Angelis, ostendens illis humanatum, in æterna mente sua, filium, & constitutum, ut talem, Regem super omnem creaturam, præcepit ut illum adorarent. Ecce testis omni exceptione major,

Processus, de peccato Ang.

Spiritus sanctus, id, ore Davidico, testatur, dicens: *Dominus regnavit decorem indutus est: decorem*, inquit, i. e. humanitatem assumpsit. (Ps. 92. 1.) Et paulo post: *Adorate*, inquit, *eum omnes Angeli* [Ps. 96. 8.]. Lucifer, qui, teste Vate S. Ezechiele, fuerat, *plenus sapientia, & perfectus decore, in delitiis paradisi Dei*; quandiu in illo non est, *inventa iniquitas*; complacens sibi in sua præstantia, qua cæteris creaturis eminebat, superbia inflatur; quia, *elevatum est cor ejus in decore*: [Ezech. cap. 28.] contempto mandato divino, ausus est cogitare in corde suo: Egone, qui excellentissima sum creatura, hominem adorabo? non: Imo, *exaltabo super astra cœli solium meum, & similis ero altissimo*. [Is. 24. 13.] Ecce igitur totum peccatum Angeli: amavit se, plusquam Deum, cujus pro in mandatum contempsit. Secundo, superbiens in excellentia sua, Deo similis esse voluit: aliud non erno ex testibus S. Scripturæ: & hoc suffecit, ut horrenda illa sententia, ex ore Altissimi fulminata, condemnetur. *In terram projeci te.. In multitudine iniquitatum tuarum, polluisti sanctificationem tuam, producam ergo ignem de medio tui, qui comedat te.. nihili factus es; & non eris in perpetuum*. [Ezech. 28. 17. 18. 19.]

De cœlesti nunc descendamus in paradisum terrestrem, facturi processum super gravitate peccati hominis, quem creatum, Deus, in hoc paradiso posuit, fruiturum ejus delitiis, omnibusque terrestribus creaturis dominaturum: dato illi unico, & quidem facillimo observatu, præcepto: Ut, nempe, præesse sibi quoque Dominum ratus, vereatur comedere de ligno vitæ; itaque Deum revereatur. *De ligno*, inquit, *scientiæ boni & mali ne comedas, in quacumque enim hora comederis, morte morieris*. [Gen. 2. 17.] Sed hic quoque transgressus mandatum, Deum contempsit. Venit quippe Diabolus, dicens: quare

36

Processus gravitate pec. hominis

de

de hoc ligno non comeditis, putatis vos morituros ? *nequaquam morte moriemini*: q. d. vos Deus, ne illi similes efficiamini, decepit: *Scit enim Deus*, inquit, *quod in quacumque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis sicut Dii*. Illico igitur homo, concupiscens tantam excellentiam, quanta est, esse Deo similem: *eritis sicut Dii*; quod est maximum superbiæ genus: creditusque Diabolo; ac proprio amore excæcatus: quasi Deus eum callide, ne sibi assimiletur, decepisset, contempsit ejus mandatum, & de ligno prohibito comedit. [Gen. 3. 5. &c.]

Ecce igitur, testimonio sacri eloquii, etiam homo amavit se plusquam Deum, cujus mandatum contempsit: Secundo concupivit quoque Deo esse similis: *eritis sicut Dii*: quo major superbia? Itaque etiam respectu offendentium, utriusque offensa æqualis est gravitatis.

Nisi velimus dicere graviorem esse hominis: Primo: quia credens Diabolo, hunc existimavit veracem, Deum autem mendacem: ecce blasphemia sacrilega. Secundo, quia si Lucifer Dei æqualitatem concupivit, saltem hic erat creatura excellentissima, teste S. Scriptura; *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore.. a die conditionis tuæ, donec inventa est iniquitas in te*: dictum est illi per Ezechielem: [loc. cit.] Homini vero per Ecclesiasticum, dicit Spiritus sanctus. *Quid superbit terra & cinis* ? Sicut igitur, si Princeps quispiam æmularetur dignitatem Imperialem, seu æquiparari Imperatori contenderet, magna utique temeritas esset: sed procul dubio major, & gravior, si id unus rusticus concupisceret: ita gravior videtur offensa in homine, dum contendit esse sicut Deus, quam in Angelo. Ecce igitur constat, gravitatem culpæ utriusque æqualem esse, quin dicatur hominis aliqualiter major. Quare ergo huic sterniturad gratiam divinam redeundi via, illi in sempiternum janua præcluditur ? Neque dubitandum venit, sententiam contra hunc fulminatam, fuisse justissimam: quia cum offensa, & injuria, respectu infiniti boni offensi, infinita sit: infinitam quoque satisfactionem habere debet. Porro creatura, intensive satisfactionem, nulla dare potest, infinitam: sed infinitam extensive, duratione, scilicet, æterna cruciando. Procul dubio, hisce rationibus innixus, arbitror; quod, sicut contra Angelum, ita contra hominem quoque, Divinum mandatum transgressum, justitia ejusdem, æternæ condemnationis, gladium evaginasset, exequutura: Quare autem exequuta non fuit? arbitror, quod doctrina dilectissimi Discipuli Joannis sufficienter sit testatura: & contestatura S. Matris Ecclesiæ Catholicæ.

Pec. hom. videtur gravius, quam Angeli.

Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: (1. Jo. 2. 12.) inquit dilectus discipulus. Sed quando ipse obtulit se propitiationem, & Sacrificium, Patri æterno, pro nostris peccatis ? Auscultate S. Matrem Ecclesiam cantantem: *Quando pomi noxialis in necem morsu ruit, ipse lignum tunc notavit, damna ligni ut solveret.* [hym. pass.] Ita est, Fratres dilectissimi, illico ac Adam peccavit, prohibiti ligni fructu gustato, atque Divina justitia æternæ condemnationis gladium evaginavit; inter hunc, & hominem, interposuit se Dei Filius, defendendo ne feriat: &, ad Patrem clamando. Ergone, & frater

37

Ecce quare hom. æterne non condemnatus, uti Angelus

Digitized by Google

ter meus æternaliter condemnandus est? Recordare, o Pater; quod me in terram mittere decreveris; ut factus homo, cum hominibus conversarer. Quomodo ergo patiar eos, in mancipatu nostri rebellis Luciferi, per totam æternitatem? Qui idcirco callide, ad transgrediendum tuum præceptum, & induxit eos; ut mancipatis, tamquam Rex, principaretur; & in ruina eorum, ad nostrum despectum, gloriaretur. Ah! Pater æterne, & immortalis: temperetur rigor justitiæ, dulcedine misericordiæ, propter me Filium tuum dilectissimum: Novisti etenim, quod, per decretum Incarnationis, cognati mei facti sint, atque fratres. Ergone, exclamat hic justitia Divina; ergone honor summi Creatoris, ab homine, conculcatus, non debet restitui? Ergo injuria Deo facta, non debet habere infinitam, juxta infinitatem boni offensi, punitionem? Non intendo, replicat Dei filius, non intendo ego, ut honor Patris mei non restituatur: Minusque intendo, ut offensa ejus infinitam non habeat punitionem, & pœnam: quinimmo habeat, volo. Scio equidem, quod homo, cum sit mensus & finitus, infinitam injuriam solvere, atque pœnitentiam infinitam, alio modo, nisi condemnatione sempiterna, facere non possit. Sed, tu quoque, o justitia, noveris: quod ego, cum, juxta immutabile decretum Patris mei, factus fuero homo; non desinam esse, tunc quoque, simul & Deus: & ut talis, acerbissimas pœnas sum subiturus, sanguinemque meum, pro redemptione fratrum meorum, daturus: quia, sicut affectaveram homo fieri; ita nunc affecto fieri hominum JESUS, seu Salvator, & Redemptor: Itaque pro infinita injuria, infinita erit etiam satisfactio; quam, in tempore finito, etsi homo purus solvere non possit: Ego, qui homo & Deus simul ero; & satisfactionem infinitam dare, & totum debitum fratrum meorum, pendens in cruce, & moriens in acerbissimis pœnis, Divino Sanguine meo, solvere potero: Et ita glorificabo Patrem meum, & exaltabo: Luciferum autem, rebellem nostrum humiliabo: Ille quippe, ex ligno, homini derivavit mortem; ego vero ex ligno eidem vitam sum derivaturus. *Quando pomi noxialis in necem morsu ruit, ipse lignum tunc notavit, damna ligni ut solveret.* Ecce igitur ratio, quare homo non fuit condemnatus in pœnas sempiternas, veluti Angelus: Quia, *Advocatum habemus apud Patrem:* cui complacuit nostrum JESUM, seu Redemptorem esse, nostrumque debitum solvere, factus propitiatio, & Sacrificium pro nobis.

38 *Concluditur quod circumcisio Domini fuerit adorsio nomen JESUS.*

Redeundo igitur ad nostrum sermonem de circumcisione Domini; Animadvertere facillimum est, quod causa, quæ necessitatem quamdam induxit, *ut circumcideretur puer*, hic, estoque sanus totus, totusque Sanctus fuisset, ut sanguineæ amaritudinis medicinam ebiberet, non fuisse aliam, nisi glorioſissimum nomen ejus, JESUS. Cum enim jamtum in mundi exordio, *quando pomi noxialis in necem morsu ruit*, Adam Protoplastus noster, assumpto hoc adorabili nomine, quod est nomen officii, ideſt, redemptionis; oblatoque suo, pro redemptione nostra, sanguine: quia, ut inquit Apostolus, *sine sanguinis effusione non fit remissio:* [hebr. 9. 22.] in mundum, tamquam mercator cœlitus venit, mercaturus utique Animarum nostra-

Digitized by Google

ſtrarum merces. Dicitote nunc mihi vos, o mercatores, quando unus mercator peregre proficiſcitur, & merces, in quibus ſibi complacet, reperit: minus tamen proviſus ære, quam pretium exigit mercium: quid facit, ut jus ſupra illas merces acquirat? Non dubito vos mihi eſſe reſponſuros, quod ſi jus optat ſuper merces habere, ſaltem aliquam partem pretii, in Arrham, dare debet. Ita eſt certe, & hoc ipſum debuit facere, ex officio ſui nominis, noſter JESUS, ſeu Redemptor. Quoniam aſſumpſit ſibi in cœlis hoc nomen: ecce factus mercator. Deſcendit in terram, ecce peregre profectus. Repererat Animas mancipatas a Lucifero, ecce merces in quibus ſibi complacuit. Quia tamen parvulus erat, octo dierum, per conſequens impar ad fundendum Sanguinem in acerbiſſimis pœnis, & cruciatibus; quæ pretium erant harum mertium, ecce defectus æris, ſeu pretii totalis. Debuit ergo ejuſdem pretii aliquam partem dare, pro Arrha, *quia hic eſt JESUS* inquit S. Paulus. (Act. 17. 3.) Ecce neceſſitatem induxit, *ut circumcideretur puer: quia hic eſt JESUS*. Cæterum ſi Adam non peccaſſet, quamvis, Dei filius, pro delitiis ſuis, in gloriam noſtram, ut ſupra oſtendimus; fuiſſet incarnatus, & vocatus, ut arbitror, Emmanuel, ideſt, nobiſcum Deus: quia tamen nomen JESUS, ſeu Redemptor non aſſumpſiſſet, ſic nec circumcidi eum oportuiſſet. Ex his deducitur, quod hoc nomen, tantum nobis eſt utile, tantumque adorandum, collendum, & glorificandum, quantum, teſte Apoſtolorum Principe S. Petro, *non eſt in alio aliquo ſalus. Nec enim aliud nomen eſt ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri*. [Act. 4. 12.] Ecce quantum licuit debilitati noſtræ Myſterium circumciſionis Domini explicuimus: reſtat, ut ex hac meſſe vobis aliquos diſtribuam manipulos; quos dum diſtribuendos collegero pauciſſimis verbis, ſi pro meo honore attentionem non mereor; ad minus pro utilitate veſtra patientiam habetote, illico finiam.

PARS SECUNDA.

39 *Chriſtus paſſus eſt*, inquit S. Petrus, *vobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus* [1. Petr. 2.] Numquid ergo, in hoc quoque veſtigia ejus ſequenda? Non utique in corporali circumciſione carnis noſtræ. Quia in circumciſione carnis fit confeſſio fidei in Meſſiam venturum, ut diximus; itaque expectaremus, cum Judæis redemptionem, non quod eam peractam crederemus. Nos igitur, qui ſcimus, firmiterque credimus eum veniſſe, & nos redemiſſe, qui & legi illi finem dedit Evangelicam gratiæ inſtituens, amaritudinem circumciſionis commutavit, in amœnitatem Baptiſmatis: in quo Sacramento profitemur fidem, in unicum Redemptorem, qui venit, noſque redemit: dicendo: *Credo . . in Jeſum Chriſtum, qui conceptus eſt . . natus de Maria Virgine paſſus . . mortuus, & reſurrexit* &c. Unde Sanctus Paulus, *Si circumcidamini*, inquit, *Chriſtus vobis nihil prodeſt*. [Gal. 1. 2.] Quia tamen, teſte Sancto Gregorio: *omnis Chriſti actio, noſtra eſt inſtructio: opera quippe ejus, & per potentiam aliud oſtendunt, & per myſterium*

Digitized by Google

Qualiter nos debemus sequi Christum circumcidendo spirituale?

aliud loquuntur. (hom. 2. in Ev.) Idcirco, exemplo ejus circumcisionis, debemus circumcidi nos spiritualiter; abscindendo, & abjiciendo ea, quæ deturpare possent bonum principium nostrum, cum anni principio. Quæ circumcisio duplex est, interna, nempe, & externa. Per internam debemus tria circumcidere, & abjicere: primo omnes malas cogitationes: *perversæ enim cogitationes separant a Deo*: inquit Sapientis. [Sap. 1. 3.] Secundo, omnia mala desideria: quia *desiderium peccatorum peribit*: inquit Vates coronatus. [Ps. 111. 10.] Tertio, omnem malam intentionem: quia huic tantum inest virus, ut inficiat etiam opera bona & sancta in se. Quis enim nescit eleemosynam esse in se opus sanctum; sed, si eam pro ostentatione, & vanagloria facis, diabolo eam sacras mala intentione tua; sic venit dicendum de aliis virtutibus omnibus, quæ si mala intentione fiant, non modo meritum amittunt, sed inficiuntur demerito: unde David de simili, *oratio ejus*, inquit, *fiat in peccatum*. O quoties multorum orationes, & alia, ob malam intentionem fiunt in peccatum: unus orat, ut nanciscatur occasionem vindicandi: alter jejunat ex avaritia, & familiam mortificat. Tertius vadit in Ecclesiam ad nutriendos oculos objectis illicitis &c. &c. circumcidatis, dilectissimi, tales intentiones: & insertote bonas menti vestræ, quæ etiam illa opera, quæ in se, nec bona sunt nec mala, sed indifferentia, uti sunt comedere, bibere, dormire, dummodo omnia fiant discrete, merito instruit: In cunctis igitur fiat intentio vestra, ut cedant opera vestra ad honorem Dei, salutem Animæ, & utilitatem, atque ædificationem proximi.

Porro externe circumcidi debetis in quatuor: Primo in habitu, utendo vestitu modesto pro suo quisque statu, & superflua ac vana abscindendo. Secundo, in sermonibus: abjiciendo vaniloquia &c. &c. Tertio, actibus: Ah quantæ actiones minus christianæ essent vobis, nonnullis amputandæ! Quarto, in bonis: amputando semper aliquid de vestro, ad sublevamen indigentium: [exagera super his pro oportunitate:] Et ne incipiatis annum, absque omni circumcisione, qua Christum, hodie circumcisum, imitari palam faciatis, saltem in hoc ultimo, spero fore, ut nullus, bene stans, non circumcidatur: *Pauperes enim*, inquit Dominus in Evangelio, *semper vobiscum habetis* &c. Si ita corporalem Christi circumcisionem, in terra, imitati fueritis, vestra spirituali, comitabitur ille vos, proculdubio in sempiternam suam gloriam. Amen.

OD OBR-

Digitized by Google

ISTO SVIDOCANSTVO II.

SLAVO=BOSANSKI

O D'

OBRIZOVANJA GOSPODINOVA.

U Komu ukazujeſe líkaria griha iſtoçnoga, za vríme ſvakoga zakona; od naaravi, tòjeſt, pijſanoga, i odmílloſti. I iztraxujeſe uztok obrízovagna Iſſuſova: çinechi vidit, daje uzrok, iſtò Slavno ime, ISSUS.

Poſtquam conſumati ſunt dies octo. &c.

Poslé kako ſvarsheno bi dánd oſam, daſe obrizujæ diete: zváno jeſt ime gnegovo Iſſus, Kojæ zváno jeſt.. prie negoſe biashe ú utrobi zaçeo. S. Luka ú pag. 2.

40 KAko ſada na karshtenju, onako obiçáváhu u starom zakonu, ime nadívati diçici, na obrizovanju. Buduchi dakle porogen, i u oſmí dán, danas, unishao nash spaſitegl, potriba bí; po iziskívanju zàkona onoga, *ut circumcideretur puer*, dàſe obrizujæ diite, velí Ivangeliſta. Shto kad promíshglam, visheſe çudím; negoli, da mogu razumiti, ovó skrovishte, pametju. The nieliſé çúditi? Obrizovanje, koe jeſt bbime tæshko, í pítje ſavishe gorko: za likariu, i oçishtenje, bíloje dàto, griha iſtoçnoga: A diteshce ovó, ſve çiſto, ſve biiloje sveto, kako svidoçí Angeo Gabriel Divici Marii naviſtujuchiga: *Sbocheſe porodíti, velí, od tebe sveto, zvacheſe Sín Boxí*: zashto imade podleghnutiſe pod ovó brime? zashtoli piitje ovó prigorkó popiti? I sasvim tizím Ivangeliſta vidíſe uvoditi, svoim govorenjem, nikú potribu: velíbo: svarshiliſuſe *dnevi, daſe obrizujæ díte*: kako rekavshi, nie ni misliti inaçie, imaſe obrizovati. Slidæchim nishtanemaghe govorenjem, dok velí: *prezváno jeſt ime gnegovo ISSUS*: vidíſe ovú potribu izvoditi iz iſtoga imena. Náſtojte, molimvas, kolliko ottajno Ivangeliſta ovdí govorí! Sad rekoſmo, daſe íme, ú onom zakonu, kakò i sada na karshenju, nadiváshe: zashto dakle, s. Luka nevelí: *nadiveno jeſt gnemu ime ISSUS*: nego: *zaváno jeſt ime gnegovo*. Evvo skrovishte N. ovoga govorenja: da budæ rekao, *nadiveno jeſt gnemu*

GneKad na obrizov. Kako ſad na Karshti. ime nadiváshe.

Zashto ime Iſſus, nazváno, é né, nadiveno, goveriſe.

Digitized by Google

ime : razumillobiſe , da Spaſitegl nash , takoga imena prie , nie imao ; nego damuje toparvo na obrizovanju daato, shtobi bílo od iſtinæ daleko : buduchi on ovó , od poklona ime , ISSUS , obrao i uzeo : *priuſquam in utero conciperetur* , prie negoſe ú utrobi biashe zaçeo Diviçanskoj : Tó jeſt , josh ú poçælo svíta , kadano Adam ú raju zemaglskomu ſagríshi: odkud , nie gnem ime nadiveno na obrizovanju ; negoſe poçæ i nazemgli zvati onim imenom , koeje na nebesí uzeo , i ſnio ſaſobom , na zemgliu . Zaraditogá i obrizovatiſe , kao i mlogá poslí tarpiti , premda vas çiſt biáshe i svét , imaoie : *quia hic eſt JESUS* , zashto óví jeſt Iſſus , velí Apoſtó s. Pavao . Razgovárajuchiſe dakle , danas , od priviſokoga ottajſtva , Obrizovanja Goſpodinova . Parvó : promotrichemo , upadak gliuskí ú grih , i likariu ovoga griha iſtoçnoga , za svako vrime , i naarod , koiſæ ottio gniom sluxíti . Drugó , iztraxujuchi uzrok , zashto potriba bí , daſe ISSUS obrizujæ ? vidichemo , da svarha zapovidi onoga zakona , nie mogla uveſti potribæ , *daſe obrizujæ* , *dite* , ovó Boxanſtveno , nego ſamo gnegovo iſtó ime , ISSUS , jeſt ovu potribu donílo . Viſſina ovoga ottajſtva , i od mene biſtrinu ú govorenju , i od vas naaſtojagne ú múçagniu, iziskujæ : i poçnimo.

41 Poçætak od godinæ , megiu ſlaarim , shto i ſad mloghí darxæ , parví dán Oxujáka biashe : Czarqua nishtanemagne , kojaje vládana duhom s. xelæchi , da ſinovi gnæ , na svoja vrimena , iztomaçenjem Ottajſtví od s. virxæ , i takó ſpaſonoſnoga nauka mlíkom , çæſto raanæſe ; poſtavilaje , da dnevi vechie skroviſhtá sveççanoſe , svakæ godinæ , shtujú . I buduchi daje ovi parví dán od Síçgna , priviſokím ottajſtvom od obrizovanja goſpodinova , poſvechen ; koriſno doiſto od Oxujaka , na ovi parví dân Sieçgna , prineſe poçætak od godinæ , daçuvshi na gnega svi pravovirní , iſtomaçenjæ ovogá ottajſtva , nakóm poçæſe ciena odkupglenja nashega pláchiati , spoçætkóm godinæ , poçnu dobar poçætak od promíshglianja ; i Bogu Oczu fálá uzdávanja , po Iſukarſtu Goſpodinu , Koi kaparu , za odkupglenje nashe , u vlaſtitoj karvi svojoj , danas , dati jeſtſe doſtojao.

Ali za razumiti ovó Ottajſtvo , 42
i oſtálá , kojaſu za rechiſe u danashnem govorenju : imamo najparvó niki uzao , illiti iziskívanje Bogoslovskó , razdrishiti . Traxæ megiu ſobom Bogoslovvzi : da Adam nebudæ upao ú grih , bili Sín Boxí bioſe uçinio çovikom ? Na kojæ upítanje , i iziskívanje ; naslognajuchiſe , né tolliko na oſſudu vellikie , i izvarſnitie Bogoslovácá , kolliko na svidoçbu s. Pavla , govoræchéga . *Loquimur Dei Sapientiam in myſterio , quam prædeſtinavit Deus ante ſæcula* : Govorímo , velí , od mudroſti Boxiæ ú Ottajſtvu , kojúje odrædio Boog prie vikoová , Odgovaram ; dabiſe Sín Boxí bio uçinio çovikom , da i nebudæ Adam , u raju zemaglskomu , sagríshio . Mislim nishtanemagne , da ú tom dogagiáju *Emanuel* samó , to jeſt , *SnamaBxog* , imaobi biti zván : á né , *ISSUS* , zashto Iſus , iſtó oche rechi , shto i *Spaſitegl* , illiti *Odkupitegl* . Kojá imenna izmet zazívaju , illiti poſao , tó jeſt , odkúpglenje ; kogatada nebi poslovao : zashto dçovik nebudæ sagríshio , nebi nigda bio uppao ú suxanſtvo Diavaosko ; takó nebi niod odkupglienja bio imao potribu . Odkud

Da nebi Adam ni ſag. ſinb B. bio ot- tio : al bit , daſe ti bio zaz Iſſus , s ſamo Em nuel .

dovo-

dovodìse oçito, da parvaſtá svarha, od upúchenja Sína Boxiega, nie bíla, odkupglenje: Nego buduchi çovika obgliubio od víka, odráxamu uçínitiſe çovikom; í naarav çoviçansku proslaviti, ujedinivshi gniu saſvojom Boxanſtvenom, ú jedinſtvu kiipa, illiti sobſtva: takonam svidoçí, uſtma ptimúdroga, govorechi: *Dolitiæ meæ eſſe cum filiis hominum*: naslágenjaſu moja biti ſasinovma çoviçanskim. A i Aposhtò ozgor reçení, oçitujeſe govoriti *ú Ottajſtvu*, ú onomu doiſto *Ottajſtvu*, kojæ, veli na drugom miſtu, daje *sakriveno od vikoová*, *i naaródá*: toje, u skrovishtu od upúchenja. Dovodíse dakle, da josh prie Adamova, i Luciferova griha, u viçgnoj pametti Boxioj, i na príſtolju priſvetoga Trojſtva, jurveje odregenje, od upúchenja Ríçi, illiti Sína Boxiega, bílo uçigneno.

43 Potomtogá kada bí drago svemoguchem majſtoru, neizmirnó moguſtvo svoje, i mudroſt, u çudnovatoj majſtorii rukkú svoí oçittovati; stvori nebo, i zemgliu: i na obadva miſta pó jedan Raj. Nebeskí takím naslágegni nakiti, kakví, po svidoçbi S. Pavla: *nittie okko vidillo, ni huo çullo, ni ſarcze gliusko zamislillo*: i poſtavi u gneg Aangela. Zemaglskí takoger nakiti svima onim, kojaſe uxívati, i xeliti za vríme xivota ovog umarloga mogú, naslagegni; i ſtavi ú gnega çovika. Nishtanemagne, kako neizmirnim moguſtvom svaka biashe ſtvorio, onako neizmirnom mudroſtju gni vladati ottiuchi: postavi, u obadva Raja, po jednu zappovíd; daſe oſlichiá ſtvorengne raazloxitó, na obba miſta, da imá svarhu sebe Goſpodára, koimuje nishto na obluxenje zapovidío, za uxívati naslágænja svoga raja: inaçiæ, daſe imaiſtirati. Ali napre Lucifer, koíbiashe najizvarnitihi od sviú Angelá, pogardi zapovíd Boxanſtvenu, i svoim grihom, premda ne sve, elle vellik dio ottrová duhová nebeskí; i tako iſtirrani bishe iz raja, za çiniti pokoru u mukká viçgní, brez uſſagnia od milloſti, i povratka ú raj. Mallo poslí i çovik, u raju zemaglskomu priſtúpi zapovid svoga ſtvoriteglia, i ottrová, svoim grihom, nevelim mloghæ gliude, nego svu kolliku nárav, i pleme çoviçansko: zató, *biámo*, kako veli Apoſto, *biamo po náravi finovi od ſarçbæ*: tó jeſt, porogeni ú grihu parvoga Ocza, i tó zovemo grih iſtoçní. Saſvim tizim Boog, ſuprot çoviku, neprolí ſtraſhnæ onæ oſſudæ, kakono ſuprot Angelu, od viçgnega oſſugenja ú mukke: jerbo premdaga iſtira iz raja zemaglskoga, nikkomu uffanja od milloſti, paçe josh i od doſtignutja slavæ viçgnæ, ú raju nebeskomu, nedixxe, tkogodibi dobro xiivio, uzamshi likariu, i oçishtenje griha iſtoçnoga. Kojú likariu i ukáza, ilti dadde udigl za svakó vríme, i plemme, od národa, do národa. I buduchi da sve duragne, iliti tijshtagne ovoga svìta, ú tri ſtanka i zaakona razdigliujæſe, raazlikæ likariæ i oçishtenja od griha iſtocnoga dadde, za svakí stának. Nishtanemagne, parvó nego iſtomaçimo ovæ likarie; imamoſe spomenuti od onoga odluçenja Boſiega, shto nauciſmo mallo prie, iz svidoçanſtva Apoſtola S. Paula, to jeſt, da josh prie griha Luciferova i Adamova, Boog ú viçgnoj pameti svojoj bioje odlucio, ſina svoga, daſe çovikom uçiní, na svit oví poslati: i takó po ovom odluçku, oní, koi po náravi jeſt nash ſtvoritegl, rodjakſe nash i Brat, po miloſti, biashe jur uçinio.

Sagrlshi Angeo, i bí iſtiran iz raja, brez uffanja od povrat-Ka: ne ta-Kó çovik

Digitized by Google

nio. Shta rádi udigl kakó çovik sagríshi, za izbaviti çovika od sarçbæ Ocza svoga, samsebe Oczu prikáza za odkúplenje: i takó odondá *ISSUS*, tojesht, *odkupitegl*, otujese zvatí; kooga Xudie zovu *Messiem*: A mí, *Ijukarshtom* iz latinskoga jezika, i garçkoga: a toje sve jedno, spasitegl, i odkupitegl, odregení od millosardja Boxiega, pomazani ovim uglem millosti nebeskæ, za posao od odkuplenja. Povratimose sada na istomaçenje od reçenæ, likariæ.

44 Parvi shának gliuskí, iliti Zákon, koi je slídio od Adama do vrimena Patriarche S. Abrama, zvaosæ *Zákon od naravi*. I buduchi da, zaradi svarhe, samom Bogu cilovito poznánæ, imadiashese, doshastje odkupiteglia, do nikolliko igliádá godiná odmaknuti: dá megiutho vríme, likaria od griha istoçnoga plemmenu gliuskomu nemanká: Primillosarní stvoritegl, Adamu, i drughím Ss. Patriarkama, odluçak od poslanja Messiæ, doostojase oçítovati: po koim nauçitise imadiáhu ostali gliudi od dossastoga; kakosmo mí po Apostolí nauçeni, od porogenòga Odkupiteglia, za virrovati temeglito. I ovæ virræ, ú jedínoga spasiteglia, posvidoçenje, i ispovídagne, jesht likaria od istoçnoga griha, the likaria, tako opchennà svakom plemmenu, i naarodu, i takó potribita za svakó vríme i shának; da nitisæ tko saranio, brez ovoga, nitichese saraniti. Nishta nemagne raazliçitost nemanká ú uzimanju ovæ likariæ, za svakí shának, illiti zakon od trihu reçení: tojesht, *naaravi*; *starom*, iliti *pisanom*; i *novomu*, illiti *od millosti*. Jerbo.

Virra u jedinoga spasiteglia, likaria viçnaa od gr. istoç.

U zákonu *od náravi*, sámo posvidoçenje, i ispovigenje od virræ ù doshastoga Messiu: [kojæ za málú diçiczu, kako i sada na kanshtenju, Roditegli izvarshíváhu J:: prikazalishtem, illiti posvetilishtem koimgod, od onoga vsimena, oçitováno, biashezadosta, za izliçitise, i opprati od griha istoçnoga: koja ugodná likaria, za vas naarod gliuski mushkoga plemena, i xenskoga, durálaje i tiishtala tja do vrimena Abrama Patriarchæ: illiti do zakona shároga.

Shtoo, i liKaria gr. istoç zaK. od ravi?

A' u vrime ovoga pripossaglenoga Patriarke, prilagannoj likarii, Boog, xestinu ottje nadostaviti od obrizovanja. Zashto zapovidje, dase, ne sámo on, i svi od gnegovæ obitili, koi tada biahu porodilise, nego joshter svi, koise imadiahu porágiati od plemena gnegova, imajuse obrizovati: koje plemme, od onoga vrimena, do doshastja Messína, za igliadu godínah, uzmloxase, po obechianju Boxiemu, kako piisak morski, i zvízde nebeskæ. A zatóse obrizovanje zapovidi Abramu, zashtobo gnemu Boog obechiá, dachese od poroda gnegova poroditi Messia: zato, po ovom zlamenju, ottje, dase razluçujuh od drughi naaròdá. Takoger buduchi gni púkom obránim nazvao; i ottiuchi, da oni buduh oppaznihí od grihá, boglí, i svechí od ostalie národá; s' majstoriom Boog svemoguchi dadde gnima oví, tolliko xestok i gorak Sakramenat: da promíshgliajuchi, kako sam grih istoçni, megiu gnima, nemorese oçístiti brez prolívanja od karvi, vechmase pazzé od ostalie griha, i sagrishenji; i dá vechma naastojæ, na dillovanja od kripostí. Ová daklè gorká likaria, od obrizovanja, koje biashe, ú shároma zákomu, nikí sacramenat, durálaje, tja do zakona od Ivangelja.

Obrizovánje star. z biloje ui sacr. ilik ria od g istoç.

45

A' ú ovomu, kakonoti ú zákonu

Karla od iſtoçnoga Zak. od miloſti jeſt karshtenje: oe je ſaK varſnitihi Obriz.

konu od milloſti, digavshi gorçinu i xeſtinu od obrizovanja, doſtojaoſe jeſt nash ſpaſitegl prilaſnu, prislatku, i priugodnu likariu datinam, za oçishenje od griha iſtoçnoga; nadoſtavivshi ozgora reçenomu ispovidanju, i posvidoçenju od virræ temeglitæ, ù jedínoga odkupiteglia, priſvetí Sakramenat od karshtenja. Koí ſakramenat, doiſto jeſt mlogo izvarſnitihí od obrizovanja. Parvó: zashto na obrizovanju çignáſheſe poſvidoçenjæ virræ ú Odkupiteglia, koi biashe za dochi, i porodit iſe: á na karshtenju çiniſe iſpovíd, i poſvidoçenje virræ ú jedinoga Odkupiteglia, koí je jur doshao, porodioſe, i odkupio nas: i zató oní ne ottvoráshe udigl Raja nikomu: nego umirajuchi ſtárí Oczi, premda inaçie i umilloſti Boxioj, ishlihi ú Limbo, çekat odkupglenja: A' oví Raj ottvorrá udígl, tako, da tkoſe karſlí, pák, neuçinivshi nikakova griha poslí, da umræ, udiglbi uprav ottishao ú Raj nebeskí. Drugo: zashto karshtenje, posli nashega odkupglenja, jeſt Sakramenat, i potribit, i opchennî za svako dooba, plemme, i naarod, tako, dá: *niſi quis renatus fuerit, ex aqua & Spiritu ſancto, non intrabit in regnum cœlorum*: Ako tko nebudæ priporogen iz vodæ, i Duha svetoga: (to jeſt karshten): neche unichi ú kragleſtvo nebesko; velí iſtí ſpaſitegl, iz Boxanſtvenie úſtá svoí. A obrizovanje nie bílo tako opchennim náçinom potribito: svemu národu gliuſkomu: zashto izvan oſtalie naaródá, koiſu mogli, joshi ú iſtom národu Abramovu, mogliſu oçiſtitiſe od gríha iſtoçnoga, brez obrizovagna, xenske glave ſve, i muske do oſmoga dneva po porogenju, slikariom opchennom, od iſpovidanja virræ ú Mesíu doshaſtoga, poſvidoçenæ koimgod prikazalishtem, iliti poſvetilishtem od onoga vrimena.

Buduchi dakle viddili; daje obrizovanje dáto ſimenu Abramovu, za zlamenje od razluçenja gnegova plemena, komu bí obechano, dacheſe od gnega poroditi Meſſia, megiu oſtalim národi: i buduchi ovò obechianje, na porogenju Iſſuſovu, jur izvarshiloſe, doiſto nie bílo vishe potribæ, od ovoga zlamenja. Drugo: biloje dáto, kako rekoſmo, za likariu od griha iſtoçnoga, i za oppáz, od oſtali grihá, i ſagrishenjà: A' ISSUS nitie ú onom zaçet, í porogen; nitie ovim bio podloxam: slidii, da svarha od zapovídi onog zákona, nie moghla uveſti potribæ, nikakovæ, *ut circumcideretur puer*, daſe ovo ditteshce Boxanſtveno obrizuje, i da likariu tolliko gorku popije: Zashto dakle bí obrizovan? *Da ukáxé*: odgovorichetemi, ſa svetiem Aguſtinom: *Da ukáxæ, daje od plemena Abramova, za dignuti Xudiom oggovór shtoga nebi primilt, akobi bio neobrizován*: Nishtanemagne, daje on bio od plemena Abramova, po rodbini gnegovoj, i Roditeglma, laſnoſæ poznati moghlo: zato kad Iſukarſt pokkára Cſifute, sthoga nepriimajuh, i nevirujú, daje on Meſſia, nedovodí plemena od svoga roſtva; nego svoja dilla Boxanſtvená, govorechi: *Ako meni nevirujete, virujte dillima, koja çinim, shto nitko drugbi neçini*. Drughí govoræ, da goſpodin, za nauçití nas obslúxenje od zákona, ottje obrizovatiſe. Ali, parvó: Zadoſtaje, da zakonosha zapovídju, i uppravom çiní zákon obsluxívati; nitije potriba, da prílikom udillu vazda uçí. Drugó: Buduchi on doshao, datinam zákon noví, *od milloſti*, nie bílo potribæ, da-

46

Razliki razloxi zashto Iſus bí obrizován.

Oví razloxi, ſpodobnoſt uvode ali né potribu od obrizovanja Iſuſova.

nas

Digitized by Google

nas uçí prílikom oní, komu svarhu datti ottje. Najposlí, nikí uçæ, da ISSUS po obrizovanju, mechiüchiſe megiu grishnike, premda pravedan biashe vas i svæt; ottje nam príliku dati od poniznoſti, i pokarati nashu holoſt; koí buduchi grishnici, svebíſmoſe ottilí pravedni ukazati. Niſtanemagne, buduchi daje vas xivot gnegov bio sjajno jedno oghledalo od poníznoſti, i oſtalie sviukollikí kripoſtí: zató velim, da ni oví, niti drughí ovím príliçní raazlozi, niſu moghli uveſti potribæ, *ut circumcideretur puer*, daſe ovo ditteſce Boxanſtveno obrizujæ.

47 *Hoc nomen Jeſus, induxit neceſſitatem, ut Fil. D. circumcideretur.*

Akoſe dakle ima uveſti potríba; kako ozzor poffaglení Ivangeliſta vidíſe gniu uvoditi; dojſto imaſe uzrok upiiſati imenu slavnom gnegovu, ISUS. Ochiu rechí, zato bí potriba, *daſe obrizuje dite*, ovó nebesko, zashtoboje ottio biti, i zvatiſe, nash ISSUS, illiti Odkupitegl. I da poznadete ovu iſtinu sjajno, i biſtro: Recitemi, molimvas, zashto Angeo ſagríshivshi u raju nebeskomu, udigl bí, nesámo iſtirán, nego joshter u víke oſſugen ú muke, brez uzdanja i uffanja od povrachenja ú milloſt Boxiú? A çovik ſagríshivshi ú raju zemaglskomu, prem ako bí iſtirán, saſvim tizím, nebí oſſugen brez uffanja od povratka; negomuſe oſtavi uzdanje od opproshtneja, i vrímé od pokoræ, í pokajanja: uçígnenemu bishe tollikæ milloſti; i dáte tollikæ likariæ, kolliko çuſte ozgor? Rechichemi Bogoslovacz viſokohummí: zashtoboje oví na pututu, á oní na kraju. Al nekmi reçæ: Tko onomú udigl, posli jednogá ſagrishenja, illiti griha, poſtavi kraj? doiſto ne drughí, nego Boog uvrigení: i Doiſto takoje mogao, paçe po texíni gnegove opaçíne, sluxechiſe praudom, imao, uçiniti i çoviku. Odgovorichemi Bogoslovaçz dillorední: zashtoje ú Angelu bílo ottvardnutje za nepokajatiſe; á ne ú çoviku: Al recimi, mollím, odkud onó ottvardnutje, za nepokajatiſe; nego od zatajanja zadovoglnæ, i kripkæ milloſti? Iſtínnite, kako zemglia súha, ſtavglena pod pokrov, kojú níkada jedna káp roſæ nenatoppí, nemore nikakova plodda koriſna uçíniti, tako ſtvorenje rázloxitó, brez roſſæ milloſti Boxiæ, niti more upploditi pokoræ ni pokajanja, ni drughæ kripoſti níkakovæ: dakle, da i çovikú budæ zatajana roſla od milloſti, kakobiſe pokajao? Zashto dakle bí ová roſla Ang. zatajana, á né çoviku?

Quare Angelus, & non homo, transgreſſus D. mand. cond. ſine ſpe veniæ?

Prem Bogu uvrigenja uvrigenjem neizmirno i Angela i çovika.

Znam da mloghi govoræ, da zató, zashtobo texí bi grih koga uçíni Angeo; nego oní koga uçíni çovik. Alí doiſto ako texinu griha, illiti uvrigenja miriti ochemo arshínom onoga, koije uvrígen, buduchi on neizmirní Boog, takoje neizmirno i uvrigenje jednoga i drugoga. Akoli pák ochemo miriti arshínom oniziú, koiſu uvridíli: ní takoſe neche nachi magná texina ú grihu Adamovu, negoli ú Luciferovu. I daſe komugodí moje govorenje neuçiní mallo razloxito, imajte uſtarplenje, da uçiním zakonito izvigenje svarhu griha jednog, i dragoga, dovedavshi ſvidoke ovdi prid vas.

48 I najparvó: odimo, koraçajem od promíshglanja, naneboſa, za çiniti *process*, illiti izvigenje svarhu ſagríshenja Angeoskoga. Iur gori viddiſmo, daje Boog bio, josh prie griha, tolliko Luciferova, kolliko Admova, odluçio, neſtvorenu mudroſt svoju, ilti Sína poslati, dáſe uçiní çovikom, *in gloriam noſtram*, za slavu nashu

Digitized by Google

hu. Stvorivshi dakle poslí Angele, i ukázavshi gnima jur upuuchena, u pameti viçgnoj svojoj; i daje namishten, kako çovik, kraglem svarhu svakoga ſtvorenja, zappoviddi damuſe poklonæ: Evovam svidok najdojſtojnihí za virrovatimuſe, Duh s. tó svidoçí po úſta Dauidoví: *Dominus regnavit decorem indutus eſt*: Goſpodinje, velí, poçeo kraglievati lipotom obuçen, tojeſt, putju çoviçanskom; pák mallo zatim: *Adorate eum omnes Angeli*, poklonitemuſe, velí, ſvi Angeli. Lucifer, koi po svidoçbi Proroka s. Ezekiela, bioje, *plenus ſapientia, & perfectus decore in delitiis paradiſi Dei*. Pun mudrosti, i dovarshen lipotóm, u raju Boxiemu, doggodſe ú gnemu *nenáge oppaçina*: naslagiujuchiſe u svojoi izvarſnitoſtí, kojom oſtálah ſtvorenja nadhogiashe: i napuuhavshiſe holoſtju; zashto, *elevatum eſt cor ejus in decore*, uzdixeſe, veli, sarçze gnegovo ú lipotti: zato pogardivshi zappovíd Boxiú, smidde misliti ú sarçzu svomu: The já, koiſam stvorenje naj izvarſnittié, imamſe çoviku pokloniti? tho nigda nebudæ: nego josh, *ſuper aſtra cæli exaltabo ſolium meum, & ſimilis ero Altiſſimo*; svarhu zvízdá nebeski uzdignuchiu, velí, prístolje moje, i ochiu príliçan biti priviſokomu. Tho sagríshi Angeo: Evo dakle, pogliubi sebe vishe nego Boga, koga zató potlaçi zappovíd: drugo poholiſe u svojoj izvarſnitoſti, zató ottiasheſe Bogu uçínit príliçan, i s'gnimſe izjednaçiti: drugoſe nedovodí iz svidoçbæ, ss. liſtoová. I ovó bí zadoſta, daga oppálí múgnia, od onæ ſtrashnæ oſſuddæ, iz úſtá priviſokoga: *In terram projeci te*, u zemgliu báci tebe, to jeſt, ú pakao; zashto: *ú mloxtvu oppaçinæ tvojæ. potlaçioſi poſvæchenje tvoje, izveſtichiu dakle ogagn iz ſrid tebe, koiche jiſti tebe.. ú nishtoſiſe uçínio: i nishtochesh biti ú víke*. O ſtrashnæ oſſudæ!

roceſs, od gobæ gri- i Lucifero.

S'nebésá oddimo ú Raj zemaglkí, za çiniti izvigénje svarhu griha Adamova. Ovdi Boog metnu çovika, da uxívá sva naslagenja, i da goſpodarujæ svemu ſtvorenju zemaglskomu; davshimu samo jednu zappovíd, varlo laſnu na obsluxenje; nekaſe, po gnæ obluxenju, oſſichia, da i on imá Goſpodara svarhu sebe, i tako daga poshtuje; svimſe, velímu, slúxí, ali od darva znanja zla, i dobra, nejiddi: *in quacumque enim hora comederis morte morieris*: zashto u koigodi ças okusíshſe, smartju umríticheſh. Ali i ová potlaçivshí, í priſtúpivshi zappovíd, Boga pogardi, Reçebo doshavshi djaváo, zashto nejidete od ovoga darveta, scíníte dachete umrít: Ah! *nequaquam morte moriemini*, nie toh iſtina dachete umríti, Vasje Boog poplashio, daſe i ví Bogovi, gnemu priliçni, neuçinite: *Scit enim Deus, quod in quacumque die comederitis, ex eo aperientur oculi veſtri, & eritis ſicut Dii*: znadebo, velí, Boog, da u koigodi dán budete blagovati, od gnega, ottvoritichæſe oççí vashe, i bichete kako Bogoví. Udigl dakle çovik, zaxelívshí tolliku izvarſnitoſt, kollikaje izjednaçitiſe Bogu, i gnemu biti príliçan: *Bichete kao Bogovi*! Shto jeſt, najvishá varſta od holoſti: Djauhu virujuchi, i vlaſtitom gliubavju svojom neurednom zaslípglen: kao dagaje Boog s' majſtoriom privario, da gnemu príliçan neuçiniſe: potlaççi gnegovu zappovid, i okuſi od plodda darva zabrágnenoga: Evo dakle, po svidoçbiiſtí svidóká s. piiſma: i çovik pogliubi sebe vishe nego Boga, koga zappovíd potlaçi. Drugó:

49

Digitized by Google

zaxelli takoger priliçan i jednák biti Bogu : *bichete*, velí, *kao Bogovi* ! kudcheſe vechiá holoſt . Dakle i arshinom oniziu , koiſu uvrídilli , mirechi tegobu , obidviú jednako uvrigenje , obidviú jednákæ texínæ grih .

Vech akochemo rechi , daje Adamov potexxí . Parvó : zashto, virrujuchi djavlu, ovogá uçíni iſtinnitim , á Boga lashcem : kudcheſe pogardniha plovka ? Drugó: Ako Angeo i zaxelli izjednaçitiſe s' Bogom : bári oví biashe ſtvorenje najizvarſnittié : kako svidoçæ ss. liſtovi govorechimu : Tíſi bio, *zlamenje príliçnoſti* , *pun mudroſti* , *dovarshen lipotom .. od dneva ſtvorenja tvoga* , *dogod nie nashaſta oppaçina u tebi* . A' od çovíka , iſtó s. piiſmo velí , *shtoſe holí zemglia* , *i peppeo* ? Kako dakle, dajedan Princip vellik, illiti Poglavar, poçneſe nadmetati , daſe izjednáçí s' Ceſſarom ; bílobi brezobraſtvo velliko iſtínaje : Alibi mlogo vechiæ bílo , daſe poçné nadmettati , za izjednaçitiſe s' iſtím, jedan naſelacz texák: tako doiſto, vechéje brezobraſtvo i pomankanje, shtoje çovik nadmettaoſe , i zaxelio príliçanſe uçiniti Bogu , negoli shtoje Angeo . Evo dakle buduchi iz svidoçanſtví ss. piisámá vidilloſe, daie texxina griha jednáka , akoli Adamov josh daje texxí: zashto dakle ovom puutſe na milloſardje ottvorá: á onomuſe vrata zatvoraju oſſudom vikoviçgnom ? I daje oſſuda gnegova pripravedna , ſumglæ neimá nikakovæ . Zashto buduchi , kako rekoſmo , daje ſpram bogom , koi je dobro uvrigeno neizmirnó, neizmírno i uvrígenje: ima zadovoglſtvo poiſſí naçin datimuſe neizmirno. A ſtvorenje inaçiæ dat takoga ſuuzetnim naçinom nemore , nego naçinom protegnutím: muççechiſe, tojeſt, za vríme neſvarshenó , i tako ú víkovikoová . Doiſto na ovæ raazloghe naslognajuchiſe, scínim, da, kako ſuprot Angelu , onako , i ſuprot çoviku , kad potlaçi zapovíd Boxiu , právda gnegova izvaddi udigl maçç viçgnæ oſſudæ, daga smaxæ . Zashoga pák neſmazza? Uzdamſe dachenas , i s. Ivana , pogliubglenoga uçenika Iſuſova , svidocenje ; i S. M. Czarque Katoliçanskæ posvidoçænje nauçiti cilovito.

Advocatum habemus apud Patrem Jeſum Chriſtum : Zashtititeglia imamo kod Ocza nebeskoga, Iſuſa Iſukarſta , velí pripogl. uçenik: *Et ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris* : ionje prikazalishte , i poſvetilishte , velí za umíriti Ocza , za grihe nashe , i uçinitnamga milloſtiva . Ali kad on uçíniſe i prikáza ſam febbe Oczu, na poſvetílishte za grihe nashe ? Evonas uçí S. M. Czarkva pivajuchi : *Quando pomi noxialis in necem morſu ruit* , *ipſe lignum tunc notavit damna ligni ut ſolveret* : Kad jabukæ naudglivæ kúſom ú smart uppade , tad on darvo zabilixxi, shtettu darva da plátí. Takoje, Pripogliubglení ú goſpodinu : Udigl kako Adam , okkuſivshi plodda od darveta zabragnenoga , ſagríshi : i pravda Boxiá , maçç od viçgnæ oſſudæ, ſuprot gnem , za ſmazatiga , i ſtrieskati, izvaddi: Sín Boxí ſtaviſe po ſrid ovoga maçç treptæchega , i çovika darchiúchega , za obbraaniti , daga neſtríeska : vapiuchí K' Oczu viçgnemu. Teh i bratli moj ima biti oſſugen na mukke viçgnæ ? Spoméniſe , Oçe moj viçgni , dati odlúçio na zemgliu mene poslati, da uçinivshiſe çovikom , s' gliudma , za nikó vríme , opchím : Kakochiu dakle tarpiti , gni gledajuchi ú ſuxanſivu odmetníka nashega , Lucifera ; koi zató i privari çovika

Ratio qua hom. non damnatur æternal. cus Ang.

Digitized by Google

vika zlobno, da zappovíd tvoju prisłùpí, neka more, kako Kragl, gnima gospodovati, i ú gniovu upadku, na nashu sramotu, slavitise. Ah! Oçce viçgni i neumarlí, nekase razçiní xestina pravdæ, s' ugodnosłju, i slatkosłju od Millosardja! znadesh, da po odluçku upúchenja moga, svisu gliúdi uçigneni rodbina moja, i bratja. Dakle: Vappiæ ovdi pravda: Dakle postenje privisokoga stvoritegla, potlaççeno od çovika, neimase povratiti? Dakle sramota, i uvrigenje Bogu uçigneno od çovika, neimase pokarati pokorom neizmirnom, pram neizmírnosti uvrígenoga dobra najvechega? Nerazumiem, priuzimá ovdi Sín B. nerazumiem já dase poshtenje Ocza moga nepovrátí: niti razumiem, da uvrigenje gnegovo, neizmirnom pokorom, i zadovoglstvom nebude pokarano; pace ochiu, daga imade, i budæ takòpokarano. Znadem ú istinu, da stvorenje, buduchi svarsheno, neizmirnoga zadovoglstva dati, ni dúga platiti nemore inaçie, nego çinechi pokoru, ú mukka viçgni brez svarhe. Ali i tí, o praudo, imash znattí, da ja, kad postanem çovikom, po nepromínglivomu odluçku viçgnega Ocza moga; neimam pristati bit Boog i tada: i kako Boog i çovik zajedno, pod prixestoke mukke unichichiu: i karv moju neprocígnenu, za mojæ bratjæ odkúplenje, datichiu. Zashto kakosam xelio biti çovik, takó sada xelim plemena çoviçanskoga biti ISSUS, tojest, *Odkupitegl*, i *Spasitegl*. I tako za neizmirnu sramotu, bitiche neizmirno i zadovoglstvo; koga, ako i nemore samo stvorenje dati ú vríme svarsheno; lá, koichiu biti Boog, i Csovik zajedno, mochichiu, í zadovoglstvo neizmirno dati; í duugh vas, bratjæ mojæ, vissechi na Krixu, i uprixestokí mukka umirajuchí, karvju mojom platiti. I tako proslavichiu Ocza moga, moju bratju obbrániti, á Lucifera, nasheg odmernika, poníziti: Onbo iz darva çoviku smart izvedde; a ja ochiu, *ut unde mors oriebatur, inde vita resurgeret*, da iz istog darva odkud smart istecçe, i xivotse gnemu povrati. Kolliko lípo svidocí dakle ovu istinu S. M. Czarkva pivajuchi: *kad jabukæ naudglivæ kúsom ú smart uppade*, [Csovik] *tad on darvo zabbílixi, shtetu darva da plátí*; (Spasitegl Issus.) Evo dakle N. zashto çovík, maççom od viçgnæ ossudde nebbi smazzan, kao Angeo, ni strieskán: zashtobo; *Advocatum habemus apud Patrem JESUM, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris*: zashtobo, kako svidocí s. Ivan, zashtititeglia imamo kod Ocza, ISSUSA, Odkupiteglia, í onje prikazalishte, i posvetílishte za gríhe nashe; buduchi prikazao Oczu, za maknutiga na millosardje pram nama, Boxanstvenu karv svoju.

Sada dakle povrativshise na govorenje nashe, od obrizovanja Issusova: prilasnose moremo osliti, daje jedini uzrok, koi uvede potribu, *ut circumcideretur puer*, dase ovo sveto, i priçisto, odasvake machæ, ditesce Boxansteno obrizuje, bilo ime gnegovo, Issus; buduchibo on, josh ú poçelo svíta, kad parvi Otacz nash, Adam sagríshi, uzeo ovo ime; koe je ime od izmeta, illiti obsluxenja, tojest Odkupitegl, i zazívá possao od obkupglenja, zato on snebésá snige kako Targovacz niki, za kuppovati í odkupglivati targovinu sebi millu nashavshi na ovom svítu. Recitemi sad ví, o Targovci, kadvas koí ottigæ ú tuugiu zemgliu, i naa-

51

Dovarshuje se da ugrok od obriz. Gos. biloje ime gnegovo; ISSUS.

Digitized by Google

gæ targovinu sebi millu , á neima svega blága , shto iziskujæ ona targovina : shto çinii , za posvoiti gniu ? Odgováratemi ; akocheju posvoiti odmá, da drughí nemorejú prikupiti , doisto vaglia dajú pogodí; pák ; da dade jedan dio od ciine , za kapparu , takoje gniu posvoio . Takoje doisto : i toh istó uçini Sín Boxí , ussillovan obsluxenjem svoga imena . Uzzé na nebesí ime ISSUS , illiti *Odkupitegl* : Evo uçíniše Targovacz . Doge na zemgliu : Evo puut ú tuugí Vilaet . Najde duushe nashe u suxanstvu Luciferovu : evo targovina gnemu milla . Biashe jur prikazao za gni proliti svu svoju karv , u priteskí , i prixestokí mukka : Evo pogodba ciine . Al biashe malashan ú tielu , niti spodoban podniti oní múká prixestokì josh : Evoti nie svega blaga , koese iziskujæ , za targovinu koju oche posvoiti . Dakle potriba bí , *ut circumcideretur puer* , dase obrizujæ ditteshce , jos od osam dána , itako davshi nikí dio ciinæ , da targovinu , illiti dushe posvòl ovom kapparom , neprocignene karvi svojæ , kojù posli 33. godine , ú xestochí mukka na kalvarii , imadiashe proliti , da budæ , *copiosa apud eum redemptio* , obilno Izkúpglenje i podpunno . Kako pivá Okrugneni Prorok .

Obrisüs si non fuisset circumcis. Jes. non fuisses circumcis.

Inaçie , da Adam nebudæ sagrishio ; I. sín B. uzeo imena i posla od odkupglanja ; premdabise itako , kakosmo ukazalli ozgor , bio uputio i çovikom uçinio , za raskoshje svoje , *in gloriam nostram* , i za slavu nashu : pod ovim , kako sudim , imenom *Emanuel* , tojest , *SnaMaBoog* . Al zashto *Isus* , iliti *odkupitegl* , nebi bio , buduchi da tada nebi bilo targovine , za iskupglivati : tako nebi potriba bila , ni *dase obrizujæ diite* . Odkud moremose ossititi , daje ovo ime , ISSUS , tolliko nama korisno; i tolliko imamoga slaviti , fáliti , i klagnatimuse : kolliko po svidoçbi s. Petra : *neima ni ú çemu drugom spasenja : nittiboje drugo ime dáto gliudma , ú koebismo imali spaseni bivati* . Evo kollikoje dopúshteno slabostí nashoj , skrovishte od obrizovanja istomaçismo . Ostajæ , da od ove xetvæ , i vama snopçiche kojæ udilím : Dokjí dakle svexem , za razdilitvam , ako nísam dostojan nastojanja , za moje poshtenje , bari ustarpglenje immajte , za koriſt vashu : odmachemo ú mallo josh riiçì svarshiti .

Dío Drughí .

ISsukarst mucem jest , vellí , Poglavar od Apos. S. Petar. *vobis relinquens exemplum , ut sequamini vestigia ejus* : Vama ostavgliajuchi príliku , da slidite stoppe gnegove . Ieda dakle imamo í ù obrizovanju stoppe gnegove slíditi ? Neimamo doisto u obrizovanju tillesnomu puttí nashe : zashto u ovomú çiníše isповídanje , i posvidoçenje virræ , u Messiu , koise imá poroditi : itako çekalibismo odkuupglenja s' çifuti ; á ne dabismo isповídali , daje doshao , i nas odkúpio . Mí dakle , koi znademo dobro, ì temeglito virrujemo, daje Messia doshao i nas odkupio . Takoger daje dovarshenje dao zakonu starómu , á novomu , od Ivangelja , tó jest, illiti *odmilosti* poçetak : i daje promínio xestinu í gorçinu , one likariæ od obrizovanja , ù blaagost i slatkost prisvetoga sac. od karshtenja : koi sakramenat slúçen jest s' isповidanjem virræ u jedinoga odkùpiteglia , jur *porogeno-*

5 2

Isu Kaſi: imamo i- ſi , ú ti: nom obri:

genoga od D. Mariæ, mutzenoga, koi umrie, i uſkarſnu, i nanebeſa opet uzíge, za dochi drughí pút çíniti suud opchenni &c. Odkud Apoſto S. Pavao velí, *Akoſe obrizujete, Iſukarſtvam nie od koriſti*. Zashto neispovidate da jedoshao, nego, da imá dochi ú napridak.

Nishta nemagne, svidoçbom s. s. Gargura: *Svakko Iſukarſtovo çignenje, jeſt nashe nauçenje; dillabo*, velí, *gnegova, i po moguſtvu drugo ukazujub, i po ottajſtvu drugo govoræ*. Po prìlici dakle ottajſtva, od obrizovanja gnegova, imamoſe imí doiſto ottajno, illiti duhovno obrizovati: i ovo nashe obrizovanje dvoſtruko imà biti. Parvo iznutargne, pokom ímamo trí ſtvari obrizovati, í odbaciti: Tojeſt, ſve zle mísli, zashto píſano jeſt: *zle mísli raſtavgliajub od Boga*. Takoger ſva zlah poxeglenja: zaſto: *xeglia grishnicka poghinuche*, pivá Prorok okrugneni. Naiposlí, ſve zle odlukke: zashto takí ottrov imade ú zloj odlùci, da morre ottrovati í dobrá dilla inaçie. Tkobo nezná, daje lemozína dobro dillo, í ſveto ú sebi: ali akojuh çinish s' odlukom pokázatiſe za tashtu slavu, neſamojoj dighnæ doſtojanſtvo, nego ottrujæ pomankanjem. I tako mollitva i oſtalæ kripoſti, zato veli kraglevski prorok, od onoga koi ſtakom ottovnom odlukom çiní dobra dilla: *oratio ejus fiat in peccatum*: Mollitva gnegova budimu u grih. Nikì molli Boga, da morre imat prigodbu oſvetitiſe nepriategliu: Nikí poſtí, i morrí ſporinom svoju çegliad, od lakomoſti: Nikí idde ú Czarkvu za naſititi çi svoje poghledagni nedopushtenim: ì tako od oſtálí: O kolliko imá koiſu potribiti od obrizovanja takie odluuká otrovnie. Dakle N. u svakom dillu neka odluka budæ dobra: tojeſt, daje na slavu Boxiu, za ſpaſenje dúshæ, i zakoriſt i ſagragenje iskargni. Drugoje obrizovanje ottajno, illiti duhovno, z' dvoragnæ: i po ovomu imateſe obrizovati, i odbaciti od vas po çctiri náçina. Parvò; u odichi, sluxechiſe svak, po svomu ſtanku, odiilom poshtenim, i poſlídnim, á iſpignanja s' tashtom slavom, odbacivshi. Drugó: u govorenju: odbacivshi ſva isprazna, neposhtena, &c. govorenja. Trechæ: u dillí: Ah! kolliko djelá nekarſtjanskí, imalibi nikí obrizovati, i odbaciti od ſebe! Csetvartó: u vashí dobrí: obrizujuchi vazda shtogod od gni, za pomòch od potribitie: [ovdí moresh razgranati govorenje svarhu onoga, shtoti prigodba ukazujæ vishe potribito:] I da nepoçnete godine brez svakoga obrizovanja duhovnoga: bari ú ovomu najposlidgnemu, poçnitega, ſpoçétkom od godinæ náslidovati: zashto on iſtí govorí, *ſemper pauperes vobiſcum habetis*: vazda imate kod vas ſiromaha, obrizuj N. shtogod od tvoii dobárá, i poçni dobar poçetak od godine. Iſukarſtvo tileſno, tvoim obrizovanjem duhovnim, náslidujuchi. Akoga tako uznaslidujete na zemglí, onche vas dopratiti u slavu nebesku vikoviçgnju. Amen.

imamo nasid. IſuK. ú brizovanju uhovn. i taKv?

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM III.

DE

EPIPHANIA DOMINI.

I. Magi fuerunt Reges. II. Quid cum illis est credendum de Puello Bethlehemitico. III. Qualiter fides operibus illustranda est, & contestanda.

Ecce magi ab oriente venerunt... Et procidentes adoraverunt eum: & obtulerunt ei munera aurum, thus, & mirrham. Matth. 2. ℣. 1. & 11.

53 *Epiphania dies solemnissima, cur triplici vocabulo appellatur?*

QUantum præsens solemnissimus Dies, inter alios, qui in totius anni circulo coluntur, specialibus perfulget miraculorum radiis, tantum nos quoque eisdem radiis illuminat, ad intelligenda altissima Divina mysteria, quæ cunctis ad salutem, scitu & creditu necessaria sunt omnino. Hæc est dies, quæ tollit tenebras nostri intellectus, & dissipat. Quæ referat nobis mysteria, atque detegit, *a sæculis abscondita, & generationibus*. Quæ signorum radiis, & prodigiorum triplicium nos irradiat, atque lætificat: quocirca, hodie, exultando in Domino, canit Ecclesia Catholica: *tribus miraculis ornatum diem s. colimus:* [Eccles. in Officio]. Primo etenim, Christus hodierna luce, ad ostendendam Divinam suam Majestatem, & gloriam, jamtum in infantia, novæ illius, & insolitæ stellæ signo vocavit, & adduxit magos in stabulum ab oriente, qui contestarentur, adoratione sua, humiliatione, atque muneribus, dignitatem ac magnificentiam ejus Deificam: ideo hæc festivitas, primo vocatur, *Epiphania*, idest, desuper apparitio: quia apparens stella desuper, Deum monstravit in stabulo Bethlehemitico. Porro annis ferme triginta decursis, idem Salvator; ad infundendam aquis virtutem purgationis spiritualis, cum baptizatus fuisset a Joan. in Jordane, hac die, detexit nobis mysterium Sanctissimæ Trinitatis: tunc enim apparuit Pater, Filius, & Spiritus Sanctus simul. Apparuit Pater in voce, quæ audita est de Cœlis, sic dicens: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui*: [Matth. 3. 17.] Apparuit filius in carne humana equidem, sed eum esse quoque Deum, eadem voce testante. Apparuit denique Spiritus Sanctus in specie columbæ, quia, ut notat Evang. S. Matth. cap. 3. Cum Baptizatus esset Jesus, *aperti sunt cæli, & vidit*: [S. Joan. Ba-

Digitized by Google

Baptista]: *Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super illum:* [idem ℣. 16.] ideo secundo nomine, hic dies, vocatur *Theophania*, idest Dei apparitio, quia ibi apparuit Deus in Trinitate personarum. Tandem decurso uno anno post Baptismum, cum Jesus vocatus fuisset ad nuptias, in Cana Galileæ, ivit utique, ad confirmandum matrimonium, & exaltandum ad dignitatem Sanctiss. Sacr. ibique in domo nuptiarum, ad ostendendam suam auctoritatem & potestatem Divinam, hac die sumpsit exordium patrandi publice prodigia, convertit enim aquam naturalem, in vinum purum, imo pretiosissimum: unde tertio nomine hæc festivitas vocatur *Beth-phania*, idest, Domi apparitio, hac enim in domo, primo apparuit divina in Christo potestas, & auctoritas. Ecce quam bene & merito hodie canit S. M. Eccles. *Tribus miraculis ornatum diem sanctum colimus!* Ecce quam merito, & ego dixi; Hæc est dies, quæ referat nobis, ac detegit Mysteria a sæculis abscondita, & generationibus!

Verumtamen cum de hocce tertio mysterio, in Dominica sequenti, cum Evang. simul sit loquendum, hodie omittitur. Tacebo pariter mysterium secundum, scilicet SS. Triadis, quæ hodie apparuit in Jordane, cum pro sua explicatione, specialem diem assignatam habeat, Dominica prima post Pentecost. De primo igitur dumtaxat mysterio, seu de adventu & adoratione Magorum, hodie discurrendo: Noverimus N. quod in hisce Magis orientalibus, utpote in primitiis gentium, vocati simus nos quoque ad fidem, atque clementer attracti: Unde, ut excitemini magis ad eorum sequelam; Primo breviter: hosce Magos seu Sapientes, ostendam vobis fuisse Reges orientalium plagarum: esto Evangelista eos Magos dumtaxat appellet; *Ecce magi ab oriente venerunt*. Dein observabimus secundo, quid nobis, cum eisdem credendum sit de hoc puello, ad quem ex oriente Bethlehem usque venerunt, *Et procidentes adoraverunt eum*: Tertio tandem edocebimur, qualiter, eorum præclarissimo exemplo, contestaturi simus, & collustraturi fidem internam externis operibus: *Et obtulerunt ei munera aurum, thus & myrrham*. Cæteroquin, cum fides sine operibus sit mortua, ni eam hisce vivificemus, in detrimentum potius, quam in emolumentum nobis erit. Et incipio.

Ecce Magi ab oriente venerunt: Evangelista S. Matthæus, qui casum hodierni adventus Regum orientalium in Bethlehem, ad recognoscendum, & adorandum Regem Cœlestem in stabulo, describit; tacendo equidem titulum eorum, & dignitatem Regiam, appellat eos dumtaxat Magos, seu Sapientes, *non ab arte magica, sed a magnitudine scientiæ*, inquit doctiss. Liranus (in cap. 2. Matth.). Verumtamen hæc ipsa appellatio demonstrat, quod Reges fuerint, *quia illo tempore philos. sapientes regnabant*, teste eodem. Lirano [ibidem]. Dubitent igitur aliqui, cum impio Calvino: (apud Tirinum in cap. 2. Matth.), an, nec ne dicti Magi fuerint Reges? & irrideant, quasi injuriam fecissent Regiis Diadematibus, inclinando ea, simul cum frontibus, coram uno infantulo 13. dierum in stabulo pastorum, ab egenis parentibus nato. Dubitent, inquam, illi & irrideant, nec mirum, quia amisso lumine veræ fidei, cum legunt

Magi vere fuerunt reges.

& au-

Digitized by Google

& audiunt Sacras historias, palpant eas dumtaxat, in tenebris infidelitatis, uti cæci, non quod clare videant intelligendo earum mysteria. Attamen nos, qui, dum legimus, aut auscultamus Sacras Scripturas, non palpamus eas solum sensu externo, sicut talpæ, sed historias Evangelicas conferendo cum radiis sanctarum prophetiarum, mysteria earum clare aspicimus intelligendo, utpote lumine veræ fidei illustrati; non debemus dubitare; minusque vereri, illos, regia dignitate & magnificentia revereri: atque cum SS. DD. & Ecclesia Catholica, de eis vaticinium illud recognoscere coronati prophetæ, quo, prædicendo adventum regum orientalium ad Messiam, in Judæa nasciturum, adhuc mille annis ante ejus nativitatem, canebat: *Reges Tharsis & insulæ munera offerent: Reges Arabum, & Saba dona adducent: & adorabunt eum* [Psal. 71. 9.]: Isaias pariter cap. 60. *omnes*, inquit, *de Saba venient aurum & thus deferentes, & laudem Domino annuntiantes* [cap. 60. 6.]. Addo laudatiss. in Sacr. pagin. Beatum senem Tobiam; qui, si mystice eum intelligamus, prævidens in Spiritu magnificentiam, & ornatum, quo cum venturi erant Reges orientales Jerosolymam, benedicens ei, & prædicens, ajebat: *Luce splendida fulgebis, & omnes fines terræ adorabunt te*: (Tob. 13. 13.). Et quando hæ, & similes prophetiæ impletæ verius intelligi possunt; quam tunc, cum hi fortunati Reges, cognita, novi Regis omnium regum, nativitate in Judæa, per apparitionem novæ & insolitæ stellæ in Oriente: illico, nec labores meditantes, nec expensis parcentes, cum Regio apparatu, & munerum magnificentia; cum magnatum societate, & servorum multitudine, peregre profecti, novæ stellæ signum sequendo, appulerunt Jerosolymam? tunc, inquam, Jerosolyma utique fulsit *luce splendida*, novisque radiis, non modo corporaliter, nempe, ornatu, & magnificentia Regum orientalium; sed vel maxime spiritualiter, nuntiatione adventus Messiæ; quem hebræis de prope adhuc ignorantibus; illi nuntiaverunt esse natum, de longe appulsi, postulantes, ut sibi locum nativitatis ejus indicarent: *ubi est, qui natus est Rex Judæorum?* [Matth. 2. 2.]. Cumque didicissent a doctoribus Judæorum, quod iuxta testimonia prophetica, Messias nasciturus sit in Bethlehem Judæ, læti illuc properarunt; & esto invenerint eum in stabulo, apud duo animalcula; esto in gremio Matris, unius simplicis Virginis, & pauperis; tamen non erubuerunt coram illo, coronas deponere, eumque adorare, ac muneribus venerari. Ecce impleta prophetia coronati vatis: *Reges tharsis & insulæ munera offerent*, reges *Arabum & Saba dona adducent*: ecce impletum pariter, quod Isaias prophetavit dicens: *omnes de Saba venient aurum, & thus deferentes*: quia juxta sensum Doctorum (apud Liranum in Psal. 71.): hi Reges erant dictarum partium. Historiæ enim Sacr. referunt, quod Gaspar regnaverit in Tharsi, & insula Egriso; Balthasar in Saba; & Melchior in Arabia, ubi est mons Sinai. Tandem, quod dicti Magi, Reges fuerint, palam deducitur ex verbis supradictis, Vatis S. Isaiæ: *Omnes de Saba venient aurum, & thus deferentes*, inquit ille. Sed quomodo impleta est hæc prophetia? numquid totus populus illarum regionum venerat cum muneribus? non

Magi quanta pompa venerunt Jerosolymam, & illustrarunt eam.

cer-

Digitized by Google

certe : sed per hoc ostenditur, quod venerint capita, seu Reges & Principes eorum ; in quibus membra, seu subditi etiam omnes intelliguntur venisse, & obtulisse munera Domino. O præclarum, imitatuque ab omnibus dignum spectaculum!

55 Quoties, dilectissimi Fratres, oculo piæ considerationis cerno pios Reges orientales, coram infantulo Bethlehemitico, usque ad terram inclinatos, toties congratulor ipsis. Ast heu! verecundor super plerosque vestrum : congratulor, inquam, ipsis, imo millies felices appello, & sapientes. Nunc, nunc adverto mysterium Evangelistæ S. Matt. quare maluit eos appellare Magos, id est *sapientes*, quam Reges : plus enim honoris, gloriæ, & utilitatis fructificavit illis sapientia, qua fidem illico didicerunt, susceperunt, atque operibus confessi sunt, & illustrarunt ; quam tota regia dignitas, magnificentia, & potestas : magis fuit illis glorioſum genuflexis Diademata coram hoc infante in stabulo deponere, quam sedentibus in regnorum suorum thronis capita eis cingere : magis glorioſum, frontes suas ante pedes ejus ad terram demittere ; quam super subditos suos sceptra manu stringere : magis glorioſum, huic tributum, nobilissimorum munerum, offerre ; quam ab his, quibus principabantur id exigere. Hæc mente considerando, imo clare aspiciendo oculo fidei, numquid possum non congratulari eis? At erubesco, dixi, eodem tempore super plerisque vestrum, N. quos S. Mat. Eccles. ex suo gremio partos, enutrivit, alendo lacte sanctæ doctrinæ Apostolicæ, & tamen ea mysteria, quæ de hoc puello Bethlehemitico sunt credenda, tota ætate ex testimoniis Apostolicis nondum novistis, & didicistis taliter, qualiter prælaudati reges cognoverunt, & didicerunt in momento ex testimonio novæ Stellæ, quæ illis apparuit. Quod si ea cognovistis, & didicistis, atque creditis fide interna ; cum fidem hanc internam plerique non confiteamini, neque illustretis externis operibus, pejus est talibus, quam eam numquam cognovisse. Non mea est hæc sententia, dilectissimi, sed Apost. S. Petri, qui de talibus loquens, ait : *melius erat illis non cognoscere viam justitiæ, quam post agnitionem, retrorsum converti ab eo, quod illis traditum est :* [2. Petr. 2. 21.] Retrorsum utique a cognita, & suscepta fide illi convertuntur, qui eam pro posse, cum dictis regibus non confitentur illustrando externis operibus, & vivificando ; sed mortuam, solum in intellectu ut in carcere, retinent : & forsan mihi non est timendum plerosque vestrum tales esse ; proin & erubescendum super talibus, præ Regibus orientalibus?

gi a Stel- quid di- cerint illi- & quare gi, ab ang. non es appel- i.

Ast illuminemus hunc conceptum, ad probandum suspicionem meam, & timorem esse rationabilem; referando mysteria de hoc Bethlehemitico infante credenda : scilicet, quid? qualiterque de eo, & Reges orientales, inspirante Spiritu Sancto, crediderunt edocti a stella nova : & nos testimoniis innixi propheticis, credenda a SS. Apostolis docemur. Sciendum est igitur, teste Apost. S. Joan. quod, *sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret : ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam* [3. 16.]. Verumtamen non dedit, seu non misit eum in mundum, in forma æternæ majestatis suæ, ne nos terreat magnificentia gloriæ 56

Digitized by Google

Infans Bethlehemiticus credendus est Deus verus, & homo.

suæ; sed in humilitate carnis nostræ, natum ex una simplici & paupere, certe, sed purissima Virgine, uti prophetavit Is. dicens: *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium*: [7. 14.] unde sequitur idem Vates: *Parvulus enim datus est nobis*, & quidem tam parvulus & humiliatus in stabulo Bethlehemitico, quam veridice cum Ecclesia S. de illo canimus: *Vagit infans inter arcta conditus præsepia:* (Eccles. in hym.) nihilominus *vocabitur*, sequor prophetiam dicti Vatis, *vocabitur*, inquit, *admirabilis Deus fortis* [9. 6.]: Debemus igitur credere, *in cunis humiliter jacentem*, utor verbis S. August. sed simul, *sine differentia cum Patre regnantem*: [Serm. 33. de temp. 5. Epiph. D.] eum scilicet esse Deum verum, & hominem: Deum genitum in Cœlis ex substantia Patris ab æterno: Hominem, genitum in hoc stabulo Bethlemitico ex substantia matris Virginis, in tempore præordinato: *Paris enim periculi malum est, si illi, aut naturæ nostræ veritas, aut paternæ gloriæ negatur æqualitas*. Sic pronuntiavit Ss. Pontifex, Magnus Leo, de cathedra S. Petri. (Serm. 7. de Nat. Dom.) Unde S. Mater Ecclesia intenta tota, ut de hoc infante, tam nihil indignum, quam falsum cogitetur nihil, quosdam hæreticos, cum Duce suo impio Cerintho, asserentes eum, non esse Deum; aliosque secutos iniquum Cerdonem, & tenentes, hunc puellum non esse hominem, fulmine anathematis percussit. Fideles igitur omnes, juxta doctrinam Apostolorum debent credere, quod in illo sint duæ naturæ, divina, scilicet, & humana, mirabili & inattingibili a nobis modo simul conjunctæ in una sola persona Verbi: dixerim, si magna parvis aptissim comparare, quasi duo diversi rami, in uno eodemque trunco inserti & radicati: Evangelista enim S. Joan. nos docet; quod in principio, seu ab æterno: *Verbum erat Deus*: quod, in tempore, hoc idem, *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*: [Joan. 1. 14.] seu in humana nostra natura, sua Divina non amissa: quod in utraque natura, esto adeo inter se diversa, ille sit unus idemque Dei Filius: qui ad exaltandos nos in gloriam suam, assumpto eo, quod est nostrum, utique, *humiliavit semetipsum*, teste Apost. *inventus ut homo*: [Philip. 2. 7. 8.] nihil tamen dimisit altitudinis, & magnificentiæ illius, quod prius erat suum: Unde si, qua homo, dicit in Evang. *Pater major me est*, [Joan. 14. 28.] alibi in eodem Evangel. qua Deus, dicit: *Ego & Pater unum sumus*. Hoc est igitur, quod primo debemus credere de hoc speciosо, ut canit regius Propheta, *forma præ filiis hominum*, puello [Psal. 44. 3.]; cujus in stabulo Bethlehemitico, *membra pannis involuta Virgo Mater alligat* [Eccl. in hym], quod Deus verus sit, & homo.

Hic tamen cessare non debemus; enim vero debemus insuper credere eum esse nostrum Regem: & quidem hic secundus articulus, ex primo sequitur, quia si infantulus hic, est Deus, ut mox diximus, mille titulis etiam rex est, & supremus Dominus omnium rerum a se creatarum: unde canit Regius Vates, *Rex meus, & Deus meus*: Psal. 84. 4.] q. d. ideo Rex es meus, quia es Deus meus. Addo tamen ulterius, quod ipse acceperit a Patre regimen, & dominium gentium, totiusque orbis, non solum ut Deus, verum etiam

57

Infans Bethlehemiticus credendus Rex.

Digitized by Google

iam, ut homo: Ita idem Pater ejus cœlestis pronuntiavit per os David, dicens: *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ*: [Psal. 2. 8.] Quinimo cœli quoque subjecti sunt illi, ita ipsemet, ut fons veritatis, in Evang. fatetur dicens: *data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra*: (Matth. 28. 18.) Illum etenim, teste Apost. Pater æternus, *constituit hæredem universorum*. [Hebr. 1. 2.] Ne igitur dilatemus ultra sermonem, credere debemus, quod infantulus hic, quem oculo fidei conspicimus hodie in stabulo, in fasciis, & in præsepio adoratum a Regibus orientalibus, sit Rex & supremus Dominus omnium creaturarum cœlestium, terrestrium, & infernorum: ita docemur a dilectissimo ejus discipulo, & Apost. S. Joan. qui testatur se vidisse in vestimento ejus scriptum, calamo utique dexteræ omnipotentis: hæc verba: *Rex regum, & Dominus dominantium*: (Apoc. 19. 16.) reflectamus, quæso, mentem, cur in vestimento hæc scripta sunt? Vestimentum N. significat ejus Sanctissimam humanitatem, qua divinitas tegebatur; unde aperte deducitur, quod ille tamquam homo etiam, sit constitutus *hæres universorum*: atque; *Rex regum, & Dominus dominantium*.

Quam magnificum regnum Christi, ut est p. etiam seu rp. Ecclesiæ! & quam viro modo id egit.

Itaque, hujus auctoritatis virtute, utique ille potuit deponere diademata omnium Regum, & Imperatorum, eisque subjectis, solus thronum erigere in hoc Mundo, atque regnare, etiam temporaliter, super universum orbem; *nisi gloriam sæculi alienam sibi suisque judicaret*, inquit Tertullianus (de Idololat. c. 17. nu. 10.). Maluit tamen, despecta gloria mundana, dare in se exemplum humilitatis, & suos hoc docere; unde & discipulos suos, tam amanter, quam sapienter corripuit, dum contenderent primatum in hoc sæculo. Omnia tamen hæc non tollunt, quin ipse sit Rex noster, non solum nomine, & ratione hæreditatis sibi attributæ a Cœlesti Patre; verum etiam opere, & gubernatione: Ille etenim fundavit, in hoc ipso mundo, atque regit Regnum, omnibus aliis regnis excellentius, & majus: excellentius, inquam, quia duraturum usque ad mundi consumationem; Majus vero, quia pertingit in omnes fines universi orbis. Hoc est regnum spirituale, S. Ecclesia Catholica, quam regit per Vicarium suum in terris, Pontificem Romanum, & reliquos ministros, quos mirabili providentia sustentat, & auget in dies per universum orbem: mirabilius defendit a tot, tantisque contrariis inimicis: at mirabilissime uniformat in rectione doctrinæ fidei, ita, ut non sit unus modus regendi Romæ, alius in Indiis, &c. Sicuti apud Reges terræ, sed ubique eodem ipsissimo modo traduntur præcepta, eadem administrantur Sacramenta; eodem lacte Doctrinæ nutriuntur subditi fideles. Hoc excellentissimum regnum temporale in hoc sæculo est hujus infantis Bethlehemitici, ubi regnat ipse in excellentiori, & perfecta parte suorum subditorum, idest, in suis fidelibus: regendo intellectus eorum virtute fidei; memorias, irrigatione spei; & voluntates, flamma charitatis. Hoc est regnum in quo, juxta ordinationem sapientiæ suæ, remittuntur culpæ, & gratiæ elargiuntur; ut ita subditi ejus fideles consequi possint, regnare secum postmodum in æterno regno Cœlesti. Hoc est illud, quod dicit S. Joan. *ut omnis, qui credit in*

Digitized by Google

eum, non pereat, sed habeat vitam æternam (Cap. 3. 15.). Ecce N. regnum, cujus diademate se esse coronatum a Patre Æterno gloriatur infantulus Bethlehemiticus, dum canit per regium suum Vatem: *Ego autem constitutus sum Rex ab eo, super Sion montem sanctum ejus* [Psal. 2. 6.], scilicet super universam Ecclesiam catholicam, quæ *vocatur mons propter eminentiam, & firmitatem*, inquit S. August. (apud Tirinum).

58 Consideremus nunc quantus amor hujus regis, erga suos subditos! Ad implendum quantum diximus, dignatus est fieri homo, non solum ut caput, & Rex sui regni, quod est Ecclesia catholica; sed etiam homo mortalis, & subjectus pœnis. Et hoc in tertio loco credendum est de divino infante Bethlehemitico. Ponderemus, quæso, hanc rem attentius. Cum, in refrigerium ardentissimi sui amoris erga homines, Filius Dei voluisset fieri homo, numquid non potuisset assumere carnem quidem humanam veram, at impassibilem & immortalem? itaque comparere, ut caput, & Rex inter homines? Utique potuit; quia in primo instanti suæ conceptionis in utero virginali, anima ejus fuit Beata, tota illa beatitudine, qua modo in Cœlo fruitur; ideo capax fuit transfundere dotes gloriosas etiam in corpus, sicuti profecto transfudit, dum nasceretur per pectus matris, eo non aperto; Et, in Thabor, dum transfiguraretur: Nihilominus ille volens, *per omnia fratribus*: idest nobis hominibus: *assimilari, ut misericors fieret*, teste Apostolo [Hebr. 2. 17.] continuit quasi restrictam gloriam beatitudinis, in sola parte superiori Spiritus, relinquendo partem inferiorem, seu car-

Infans Bethlehemiticus credendus est etiam homo mortalis, pœnis subditus.

nem, in naturali sua debilitate passibilitatis, & mortalitatis: Et quidem alias docere, aut tenere, condemnatum est a pluribus Sac. Conc. tamquam error contra fidem Cath. Factus est igitur homo, similis nobis, subjectus fami, & siti, calori & frigori, persecutionibus & pœnis, ac tandem morti; &, Oh quali morti! in Calvario. Demus honorem hujus doctrinæ, testimonio S. August. dicentis: *Idcirco suscepit hominem, ut pro homine posset occidi*: (Ser. 184. de temp. 1. in vig. Pentec. c. 6.). Tantum nobis hisce diebus repræsentat stabulum Bethlehemiticum, ubi ad manifestandum, quod corpus passibile assumpserit, jam incepit pati famem, sitim, frigus, imo aliquanti & sanguinis effusionem: unde canit Ecclesia, *vagit infans inter arcta conditus præsepia*.

Ecce dilectissimi, id quod docent nos Apost. credendum de infante Bethlehemitico. Primo, nempe, quod sit Deus verus & homo, in unica persona Verbi: Secundo, quod sit Rex noster, & Dominus omnium creaturarum Cælestium, terrestrium, & infernorum. Tertio, quod sit homo mortalis, vere subjectus passioni, & cruciatibus: Et dixi, quod felicissimi Reges orientales totum hoc didicerint a nova Stella in momento: quia, ut ait S. Pontifex Leo Magnus; *præter illam Stellæ speciem, quæ corporeum incitavit obtutum fulgentior veritatis radius, eorum corda perdocuit*: [Serm. 33. in Epiph. 4.] ut cognoscant illum esse Deum immortalem, Regem potentissimum, & hominem mortalem, ac proinde, quod illi, *in auro regius honor, in thure Divina veneratio, in Myrrha mortalitatis confessio deberetur*. Edocti igitur hanc veritatem, non fuere contenti solum

59

Reges orientales in momento edocta Stella, illico operibus comprobant infantem Bethlehem. Deum immor. Regem regum, & hominem mortalem.

e lon-

Digitized by Google

e longinquo eam credere fide interna : sed, ut diximus, illico properarunt manifestandi eam, & illustrandi donis in opere : itaque offerendo ei thus, confitentur illum esse Deum, & ut Deum adorant : Offerendo aurum, confitentur esse Regem, & ut Regi solvunt tributum : offerendo Myrrham, confitentur hominem mortalem; & cum hæc myrrha in se sit amara ; venerantur illum offerendo ei mortificationem suæ carnis, ut possint esse participes, & frui fructu illarum pœnarum, quæ infantulus hic, ut homo passibilis, debebat, & incipiebat jam pati in carne sua, pro eorum redemptione. In hisce igitur, dixi, regibus, dixerim Patribus nostris, utpote in gentium primitiis, nos quoque vocati sumus, & tracti misericorditer ad eandem fidem; ast num didicerimus eam, & confiteamur, ut ipsi ? hic timeo erubescendum mihi : examinemus, quæso, breviter pro conclusione sermonis, hanc rem.

PARS SECUNDA.

60

AD examinandum bene, utrum nos didicerimus in gremio S. Ecclesiæ, per totam ætatem incolatus nostri tantum, quantum laudati Reges didicere a nova Stella in momento, repeto, supra jam tactum testimonium S. Joan. ille dicit : *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam* : oh bene ! observate N. diligenter, quod S. Joan. dum promittit, pro eo quod quis credit, se non perieturum, sed vitam æternam habiturum; non dicat : *ut omnis, qui credit eum*, vel vero, *qui credit ei, non pereat*, sed dicit : *omnis qui credit in eum*, ille dumtaxat ille, non periturus, sed habiturus vitam æternam. Ego non dubito, quod omnes vos, utpote fideles filii lacte Matris S. Ecclesiæ enutriti : Credatis eum, & etiam ei credatis : Ast, putatis hanc fidem sufficere ad non pereundum, sed habendam vitam æternam ? fallimini, chari fratres, si hoc putatis : Hanc fidem etiam dæmones habent utique, credunt enim eum esse Deum : imo legitur in S. Evangelio ; quod dum adhuc viveret Christus in hoc Mundo, coram hominibus idipsum dæmones aliquando sunt confessi, dicentes : *Jesu fili Dei, veniſti huc ante tempus torquere nos.* (Matth. 8. 29.) Credunt pariter illi ; quia integre noverunt, quod ipse sit fons veritatis, nec posse dicere, nisi dignam creditu veritatem : Verumtamen non proinde habent vitam æternam ; sed æternam damnationem : ite modo jactando talem fidem, & confidendo vos per eam salvandos. Non sufficit igitur solum credere eum, & credere ei, sed requiritur insuper credere *in eum*, ut quis, *non pereat, sed habeat vitam æternam*.

Examinatur si nos didicerimus tota ita id, quod ingi in momento ?

Differentia inter credere Deum, credere Deo, & credere in Deum.

Adverto aliquos de his admirari, dicentes : & qualis differentia est inter credere eum, credere ei, credere *in eum* : non est fors hoc idem ? Non est idem, Fratres mei, non : Ecce qualiter inopinato vos ipsi confitemini suspicionem meam, & erubescentiam, super quibusdam vestrum, præ Regibus orientalibus, esse rationabilem ! Illi enim in momento a nova stella didicerunt, non modo credere eum, credere ei, sed etiam *in eum* credere ; porro aliqui vestrum, ne quidem differentiam inter hæc noviſtis : Volo cedere locum SS. DD. Augusti. & Laurentio Justiniano,

Digitized by Google

niano, utpote excellentissimis Magistris, ut doceant vos hanc differentiam, dicentes: *Credere Deum, est credere eum esse: Credere Deo, est credere eum vera dicere; credere in Deum, est credendo amare, & credendo in eum ire.* [Laur. Just. c. 3. de fide] Dum igitur S. Joan. dicit: *ut omnis qui credit in eum, non pereat*: intelligitur, illos solum non perituros, qui dicta, de infante Bethlehemitico credendo, animum eum, & amando in eum eunt. Miramini aliqui vestrum forte, quomodo possumus ire, seu intrare in eum? sed miramini, quia vim dilectionis nondum novistis, quæ transfert, seu transformat amantem in amatum: discite hanc veritatem a dilectissimo discipulo Christi Joan. qui dicit: *Deus charitas est, & qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.* (Epist. 1. 4.) Ecce, charissimi Fratres, quomodo acceditur ad eum & intratur, quando amatur, amatur autem tunc, quando mandata ejus servantur: Cæterum, esto quis credat omnia, quæ sunt credenda, si eum pariter non amat, & ejus mandata non observat, non potest dici, quod in eum credat; seu credendo accedat, & eat in eum, quinimo ab eo recedit. Dicam ultra, ne quidem dici potest, quod eum cognoscat, si credimus dilectiss. ejus discip. Joan. dicenti: *Qui dicit se nosse eum, & mandata ejus non servat mendax est* (Epist. 1. c. 4.).

61 Si omnes christiani essent ita diligentes, operibus, sicut sunt audaces lingua confiteri, noscentiam, fidem, & dilectionem erga infantem Bethlehem. de nullo utique ego erubescerem, piæ dictis Regibus. Tam enim audaces estis in lingua, quam, si singulos vestrum singilatim super dictis interrogarem, nullus non responderet prompte, se, & cognoscere Christum, & credere illum esse Deum verum, & esse Regem omnium regum, & esse hominem mortalem passibilem, & etiam se illum amare. Ast procedamus, quæso, ad probationem. S. August. dicit: *Dilectionis Dei probatio, mandatorum ejus est adimpletio*; [Lib. de visinfirm.] quod idem firmat S. Gregor. dicens: *probatio dilectionis est exhibitio operis*. q. d. non esse sufficiens testimonium linguæ, quod quis dicit se nosse Christum, credere in eum, illumque amare, nisi confessionem hanc verbalem, operibus comprobet, sicuti fecerunt sancti Reges orientales. Audistisne qualiter illi ad comprobandam fidem suam, noscentiam, & dilectionem operibus, cum gravi labore, magnisque expensis, quæsitum Christum, ab oriente venerant in Judæam? Vos autem non cogimini cum expensis peregre proficisci, quia, teste S. Luca, *non longe est ab unoquoque nostrum*: [Actor. 17. 27.] imo Deifico ore suo testatur se numquam a nobis recessurum, dummodo non recedamus nos ab illo, sed in eo velimus manere: dicit enim apud Matth. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consumationem sæculi* (Matth. 26. 20.). Illi confessi sunt opere, eum esse Deum, offerendo illi thus; confessi Regem, offerendo aurum; confessi hominem mortalem, offerendo myrrham. Confitemini ne vos illum hoc modo? ah! hic, hic timeo mihi esse erubescendum, de plerisque vestrum. Tacete, tacete, Fratres mei, non mihi submurmuretis, dicentes: Pauperes sumus, non est nobis thus, minus aurum, & myrrha minime; quid enim, si monstravero cuncta hæc adesse vobis in abundan-

Omnes christiani lingua dicunt se credere in Deum, utinam ita operibus!

dentia, nonne cogemini, vel inviti confiteri, non hæc, sed amorem, & devotionem deesse vobis erga puellum Bethlehem?

62 Vultis confiteri illum esse Deum, itaque illustrare internam fidem operibus externis? Adimplete N. erga illum ea, quæ Deum decent: hoc vobis autem docet nos Apostolus quænam sint hæc, dicens: *Soli Deo honor, & gloria* [1. Timoth. 1. 17.] Pro quo adimplendo offerte illi cor in holocaustum, quod tam libenter acceptat, quam a singulis, per os Sapientissimi id petens inquit: *Præbe, fili mi, cor tuum mihi*, [Prover. 23. 26.] & hoc est illi offerre, cum dictis Regibus, thus spirituale. Advertendum tamen, quod, sicut si thuri quid miscetur fœtidum, cum igne crematur, non gratum odorem, sed gravem olorem emittit, ita cor cupiditatibus mundanis implecum, non erit holocaustum acceptabile, quin nauseetur a Christo. Item sicut thuris valor & qualitas tunc dignoscitur, cum cremando odorem emittit, quia si est bonum atque purum, odorem dat odoratu jucundum; ita profecto cor humanum, tunc dignoscitur qualis amoris flamma ardeat, & cui oblatum sit in holocaustum, cum emittit odorem operum? Si Christo, utique dabit jucundum odorem, seu opera, in quibus semper datur, *Deo honor, & gloria*. Igitur N. dummodo velitis, cum Regibus orientalibus infantulo Bethlehemitico thus offerre, habetis illud utique. Ecce vobis thus, offerte illi cor, sed cor purum, cor accensum igne sui amoris super omnia; nam si tale fuerit, emittet procul dubio odorem honoris & gloriæ ejus in cunctis actionibus vestris. Tale thus illi offerunt, qui honorant illum, & glorificant operibus ubique, sed præsertim hic in Ecclesia, utpote in Domo sua, in suo conspectu, ubi summum honorem a nobis requirit; qui, inquam, manent in ea cum timore, & veneratione; adorant eum cum profunda humilitate, & inclinatione; glorificant eum fervidis orationibus, & laudibus: qui eum honorant lingua, numquam accipiendo Sanctiss. nomen ejus in vanum, sed solum cum opus est pro gloria sua, & nostra utilitate & salute: qui glorificant eum pie invocando, quia omnia, quæ faciunt in verbo & opere, juxta monitum Apostoli, faciunt, *in Nomine Domini Nostri Jesu Christi gratias agentes Deo Patri per ipsum*. (Colos. 3. 17.) Paucis dixerim, illi certe offerunt ei tale thus odoriferum, qui ducunt vitam, quæ decet ejus discipulum, vitam puram ab ejus opprobriis; vitam diferentem ab iis gentibus, quæ eum non noverunt; vitam, quæ in terra canticum illud ipsum canit operibus, quod, teste S. Joan. incessanter in Cœlo canunt suavissimis vocibus, dicentes: *Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem... & honorem, & gloriam & Benedictionem*. [Apoc. 5. 12.] Ita certe N. *dignus est Agnus*, seu puellus Bethlehem. accipere a nobis, *honorem, & gloriam, & benedictionem*, quia pro nobis, *occisus est*: Et, *lavit nos in sanguine suo*. [Apoc. 1. 5.] Sed proh dolor! in plerisque totum contrarium est videre, dantur enim in eodem populo christiano, qui esto cognitionem habeant fidei, & interne credunt omnia dicta; tamen externe, ut inquit Apostolus: *factis autem negant*, [Tit. 1. 15] quia tam parum curant dare illi honorem, & gloriam signis

aliter ire confidum est, od infans thlehem. Deus.

Multi negãt factis, eum esse Deum.

Digitized by Google

guis externis ſuorum operum, quam cum minori timore, & reverentia ſe gerunt in conſpectu ſuo in Eccleſia; quam ſe gererent, ſi ibi quiſpiam homo eſſet ipſis Major: tam ſæpe profanant Sanctiſs. Nomen ſuum, *quod eſt ſuper omne nomen*, (Philip. 2. 9.) quam non verentur illud in vanum, & facetias nominare, ſed etiam in furore, & in inprecationibus contra proximum; & quid dicam de iis, qui in mendaciis, in teſtem invocant jurando? hoccene eſt thus offerre honoris, & gloriæ, infantulo Bethlehem.? & quid ultra, conſpicitur in pleriſque chriſtianis vita tam parum redolens honorem ejus & gloriam, quam rationabiliter, plangendo repetere debeo cum zeloſo Salviano. *in nobis Chriſtus patitur opprobria*, (de Prov. lib. 4.) quaſi nullum meritum ſit ſibi, ob quod honoretur a nobis, & glorificetur: Sperarim tamen non dari inter vos talia phantaſmata chriſtianorum; ſed omnes hoc thus honoris & gloriæ, ſaltem amodo, oblaturos puello Bethlehemitico.

63 Cum autem eadem fide, qua credimus illum eſſe Deum, credimus etiam hominem, non qualemcumque, ſed ſupremum, ſeu Caput omnium hominum, & Regem omnium Regum, unde ad recognoſcendum eum, & confitendum, per opera externa talem, offerendum eſt ei, cum Regibus orientalibus aurum: Videamus igitur an ſit vobis hoc aurum. Ille gloriando per os David, de dato ſibi regno a Patre cœleſti, inquit: *conſtitutus ſum Rex: prædicans præceptum ejus:* (Pſal. 2. 6.) q. d. caput & Rex ſum conſtitutus ſanctæ Sionis, ſeu Eccleſiæ Cath. ut præcepta Patris mei, quæ mea pariter ſunt, prædicem obſervanda: Ecce, dilectiſſimi; vobis theſaurus, offerendus infantulo Bethlehem. & quidem theſaurus omni auro precioſior: quia Spiritus ſanctus, per os David loquens de his præceptis, dicit ea eſſe, *deſiderabilia ſuper aurum, & lapidem precioſum.* [Pſal. 18. 11.] Et forte deeſt vobis hoc aurum? Si qui adeo miſeri reperimini, ut eo careatis; ecce invitat vos Vates S. Iſajas *Venite emite, abſque argento, & abſque omni commutatione*: (54. 1.) Venite, inquit, libere, non emitur aurum hoc pecunia; ſed ſola diligentia addiſcuntur divina præcepta, per obedientiam vero adimplentur, & obſervantur: & hoc eſt offerre Divino puello tributum auri deſiderabilis: hoc eſt confiteri operibus eum eſſe Regem dignum, cui obediatur: *Chriſtiani propter hoc vocamur & ſumus, ut Chriſto pareamus*, inquit S. Joan. Chriſoſtomus. (Adverſus Judæos orat. 4.) Unde ſi inſurgit diabolus, ut regnet vobis imperando ſuperbiam, avaritiam, iram, & invidiam: Aut mundus, imperando ſuas cupiditates, & delicias: Aut caro, imperando fœtidas ſuas deleſtationes; unuſquiſque debet viriliter, & libere, ut miles Chriſti, illis reſpondere, ſed reſpondere operibus; non audio præcepta veſtra, non do vobis tributum obedientiæ, non cognoſco vos meum regem; quia ut inquiebat S. Abbas Bernardus, *non habeo alium regem, niſi Dominum Jeſum*, [Super *Miſſus* hom. 4. n. 2.] in ſtabulo Bethlehem. natum, illum ſolum, cum Magis orientalibus pro Rege cognoſco, illi ſoli aurum obedientiæ & obſervantiæ ſuorum præceptorum do in tributum. Spero vos, N. ita facere: aſt quid de iis, qui, ubi Chriſtus præcipit humilitatem, & manſuetudinem, illi ſuperbi ſunt,

Qualiter confiteri debemus infant. Bethlehem. eſſe regem.

Multi negant eum eſſe Regem.

Digitized by Google

sunt, & iracundi: ubi præcipit misericordiam in pauperes, illi sunt avari & immisericordes: ubi recommendat paupertatem, & castitatem, illi sunt cupidi delitiarum, & delectationum carnalium? non possum aliud dicere de illis, nisi quod, sicut Judæi voce rejiciebant Jesum Regem, ita illi operibus clamando: *non habemus regem, nisi Cæsarem*, (Joan. 19. 15.) quis est iste rex Jesus? nescimus eum, sed Cæsarem, idest, mundum hunc & carnem nostram, his obedire volumus. Putatis deesse tales inter christianos, qui esto eum interne cognoscant, & credant Regem Regum, tamen externis operibus tantam illi inferunt injuriam? Ah, utinam deessent! sed recogitent maturius quid agant, an hoc sit justum?

64 Nos interim, cum fides nos doceat, prout ostendi, quod hic infantulus, non modo sit Deus, & Rex noster, sed etiam dignatus est fieri homo mortalis pœnis subjectus, & illi ut mortali myrrha sit offerenda; progrediamur videre an non habeamus hanc myrrham? qua opere confiteamur eum fuisse mortalem, pœnasque pro nobis tolerasse. Novimus N° quod, quidquid inclinationum, concupiscentiarum, & tentationum intrinsecarum habemus, totum hoc habemus a carne, *Caro enim concupiscit adversus spiritum*, teste Apost. (Galat. 5. 17.). Igitur ad refrenandas ejus cupidines & impetus, rigorositate pœnitentiarum, & mortificationum est domanda: Ecce vobis N. myrrha, qua confitebimini in opere eum fuisse mortalem, & pœnas pro nobis tolerasse. Princeps Apost. S. Petrus dicit: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus*: (1. Pet. 2. 21.) tolerando, non solum miserias hujus mundi libenter, sed etiam sponte corpus suum mortificando, & castigando ejus apetitus, numquam laxando ei frena: quia, ut inquit S. Gregor. Magn., *per myrrham carnis nostræ mortificatio figuratur*. [hom. 10. in Evang.] Sponsa cœlestis gloriatur cantando in figura Ecclesiæ, *Manus meæ stillaverunt myrrham*. [Cant. 5. 5.] q. d. Sicut pannus aspersus & ablutus, cum intorquetur stillat aquam, ita manus meæ, seu mei fideles filii, torquendo corpora sua, *stillaverunt myrrham*, pœnitentiarum: Potest certe S. M. Ecclesia sic gloriari de S. Francisco, Petro de Alcantara, Magdalena, & innumeris aliis pœnitentibus, nullus enim Sanctorum sanctificatus est sine mortificatione concupiscentiarum carnalium. At, an etiam de omnibus nobis sic gloriari possit? hic tandem timeo mihi esse erubescendum. Ah! timeo enim inveniri in populo christiano, qui ita vivunt, ac si illis vita non esset data alio fine, nisi ut carni complaceant; unde nullum appetitum, nullam concupiscentiam ejus non conantur adimplere; dummodo possint. Porro abstinentiam ab animalibus suis inclinationibus, & appetentijs, nec audire volunt: pœnitentiæ vero nomen ipsum aversantur. Si ego scirem dari tales hic, dicerem illis: hocne didicistis in schola Christi, S. Ecclesiæ? hocne vos Christus docuit suo exemplo, nascendo in stabulo, jacendo in præsepio, plangendo præ frigore, patiendo pœnas pro nobis, & pendendo in Cruce? hocne est sequi vestigia sui Regis & Magistri? Ah, indigni nomine christiano! Vos denique, dilectissimi Fratres, qui talia opprobria dilectissimo Magistro, huic infanti Bethlehem.

aliter conveni debeat infans. teth. esse m. mortal. inam id Etis multi n negares!

Digitized by Google

non facitis, conamini, credendo hunc puellum esse Deum verum, Regem Regum, & hominem mortalem, deinceps plusquam propriori fidem vestram illustrare operibus: Et, cum ostenderim vos habere Aurum, Thus, & Myrrham, confitemini eum, cum fatis Regibus, offerendo illi ista munera, in terra, ut valeat is tandem regnare cum ipso in Coelo. Amen.

ISTO' SVI-

Digitized by Google

ISTO SVIDOCANSTVO III.

SLAVO-BOSANSKI

NA

VODOKARSHTE.

I. Magi, tojeſt Mudraci biliſu Kragli, ako ineveli Ivangelje latinskí piisáno. II. Sho imamo virrovati s' ovim mudraci, od ditichia Betlemskoga. III. Kako virru imamo dilli proſvitglivati, i potvargivati: inaçie &c.

Ecce Magi ab oriente venerunt. Et procidentes adoraverunt eum: & obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham. Matth. 2.

Evo Mudraci od iſtoka dogjoshe.... I padavshi poklonisheſe gnemu: I prikazashemu darove zlato, tamgnian, i mirru, iliti dragu pomaſt.

65. *Vodokaſti: in prislan.*

KOllikoje megiu oſtalim dnevi, koiſe slavæ na kollu od godiné i ſvetkujú, nakichen danashgni, i proſvitglen oſſobitim zrakama od çudeſá; tolliko i nas iſtim zrakama proſvitgliujæ, za razumiti priviſoká ottajſtva Boxia, i skrovishta: koja, ako ſpaſenje ochiemo doſtignuti, duxniſmo, i znati oçito, i temeglito virrovati. Ovoje dakle dán, koi dixæ tmine i odnímà iz prid oçiu razuma nashega: Koinam otvorá i oçituje ottajſtva, *od vikovà i národah ſakrivená*: Koinas proſvitgliujæ, i veſelí zrakama od zlamenjá, i çudeſá troſtrukí: i zatò veſelechiſe ú Goſpjevá danas s. Carqua katol. *Tribus miraculis ornatum diem ſ. colimus*: trima çudeſi, velí, nakichení dán ſv. shtujemo. Parvobo, na danashgni dán, zaukazati goſpodin, jos u ditinſtvu Boxanſtvenu slavu ſvoju i velliçanſtvo, dozvá, po neobiçajnoj zvizdi, i dovéde Múdrace od iſtoka; koi padavshi na zemgliu poklonísheſe, i prikazashe darove: zato oví dán, najparvo zoveſe *Epi-phania*, tojeſt, ozgor ukazanje; buduchi zvizda ozgor ukazala ſpaſiteglia ú shtalli. Drugo:

Zoveſe trima imenma, i zashto?

go : posli blizu 30. godína , za dati Gospodin voddama kripost od ocishtenja duhovnoga ; ù Jordanu , ovi isti dán kad prími od Ivana karshtenje , ocitovanam ottajstvo od prisvetoga Trojstva : zashto ukazase tada Otac , Sín , i Duh s. zajedno . Ukazase otac ú ghlasu , kadanose çuh snebesá ghlas govoræchí : *Ovojæ Sín moj dragbi* . Ukazase Sín ú putti çoviçanskoj istinaje , al daje i Boog zajedno , isti ghlás snebæsá posvidoçi . Ukazase Duh s. ú prilici golubicæ : zashto , kako svidoçi s. Ivangelje , kadase Karsti Isus , *ottvorisheſe nebesa , i vidje* [s. Ivan Karstitegl] : *Duha Boxiega sniodechega kako golubicu , i doodechega svarhu gnega* : tojest svarhu Isusa . Zatose drugim imenom zove , ovi dán , *Theo-phania* , to jest , Boxie ukazanje , buduchise ukazao danas Boog ú Troistvu . Treche ; nakon godinu dána , buduchi zovnut Isus na pier ú kani Gallieiskoi : ottige , za uzvisiti zdruxenje gliuskó illiti xenidbu , na dostojanstvo s. Sacramenta ; í ondi ú kuchi od piera , za pokazati svoju oblast , i mooch Boxanstvenu ; najparvo , na dán danashgni , ocito poçe çiniti çudesa , obrativshi voddu naravnu , n çisto vino , i plemenito : zatose trechim imenom zove ova svetkovina , *Beth-phania* , ú kuchi ukazanje , zashtose ú kuchi ovoj najparvo ukaza u gnemu kripost Boxia , i mogustvo . Okollico dakle razloxno pjevá danas s. Car. katoliçanska : *Trima çudeſi nakichen dán sveti sbtujemo* . Buduchi nishtanemagne dachemo , s' Ivangeljem , ú doshastu nedigliu , svarhu ovoga treckeg ottajstva , i s. Sacramenta od xenidbe imat govorenje , sadaga ostavgliam . Múçim takoger i od drugoga , tojest , od prisv. Trojstva , kojese danas ú Jordanu , kako rekosmo , ocitova : zashto imá za svoje istomaçenje osobitu svetkovinu , ù parvu nedigliu po duhoví .

Od parvoga dakle ottajstva samo razgovarajuchise danas , imamó znati N. da ú reçenim Mudraci istoçnim , kako ú parvinama od naroodah , jesmo i mí milostivo zváni , i srichno dozváni : shta radi za maknutivas na gniovu náslidbu , ukazachiuvam . Parvó : da akoji Ivangelishta i nazivá samo *Mudraci* , onisu Kraglevskim dostojanstvom bili nakicheni , i velliçanstvom : *Ecce Magi ab oriente venerunt* . Drugó : Vidichemo shto s' gnima imamo , od ovoga ditichia , virovati , komuse oni doshavshi poklonishe : *Et procidentes adoraverunt eum* . Treché : Kako , po gniovoj dobroj prilici i svetoj , imamo prosvitglivati viru nashu iznutargniu , i ispovidati zdvóra ú dillí ; prikazujuchimu istæ darrove , to jest , zlato tamgnam , i pomast mirisavu : *Et optulerunt ei aurum , thus , & myrrham* ; jerbinam bila vishe na shkoddu virra , negoli nakorist , akobijú tavnu darxali samo u pameti , i martvu , zashtoje virra martva brez djelá . i poçinam .

Ecce Magi ab oriente venerunt . Ivangelishta s. Matt. koí dogagjaj danashnji od doshastja Krágljá istoçnie , za poznati Kralja nebeskoga , i poklonitimuse ú shtalli , ispisuje ; múçechi doisto nazívak gniov , i dostojanstvo kraglevsko , nazivaji samo Mudrace : ne zadrugo , nego zaradi velliçine znanja gniova , i mudrosti , *non ab arte magica , ſed a multitudine ſcientiæ* , veli prinauçní Nikola Liran . Nishtanemagne ovo isto nazvanje ukazuje , dasu oni bili krágli , *zashto ú ono vrime Philoſophi mudri kragljeváu* , kako isti nauçitegl svidoçi . Neka

ragli iſloç-
ij, zasho
d S. Matt.
azvani
Mudraci? á
iliſu iſli-
ao Krágli.

ka sumgle dakle nikí, s'opakim Kalvinom, jesuli, illi né, bili reçeni mudraci, Kragli? i nekaſe podrugguju, kako dabí sramoto uçinili kraglevskim krunama, prighnuvshi gni, zajedno s' obrazom, tja do zemgle, prid jednim diteshcom od 13. dánà, ú shtalli paſtirskoj, porogenim od roditæglia uboghí, i siromashní: nek sumglé, reko, oni, i rugajuſe, nieimſe niçuditi: zashto izgubivshi svitloſt práväe virræ, kad shtiuh, i slishajú sveta iskazanja, pippajuhi samo, kako slijpci, ú tmina od nevirſtva, á ne daji biſtro viddæ, razumiuchi gniova ottajſtvà. Ali mí, koí, kad shtiemo, il slishamo Ss. piiſma, nepippamoji samo ochiuchenjem zdvoragnìm, kao Kartice; nego iskázanja Evangeoskah primignjujuchi sa zrakama ſvetie proroçanſtví, duhovnojí biſtro ghledamo, razumiuchi, kakonoti koiſmo proſvitgleni svitloſtju práväe virræ; neimamo ſumgliti, nítiſe ſtidit, il bojati, kráglevskim doſtojanſtvom gni, i velliçanſtvom poshtovati. I tako snauçitegli Ss. i Carquom katoliç. od gni proroçanſtvo ono okrugnenoga proroka razumiti, koim prorokováshe doshaſtje Krágliah iſtoçnie k' Meſii, koiſe imadiashe poroditi ú Bettlemu, josh na 1000. godína prie gnegova porogenja, pjevajuchi. *Krágli Tarsha, i Adæ darove prikazatchæ: Krágli arapski, i od Sabæ darove donitichæ, i poklonitichéſe gnemu.* Iſaia po iſti naçin protokova, govorechi: *Svi od Sabæ dochichæ zlato, i tamgnjan noſechi, i faulu Bogu naviſtichæ.* Nadoſtavgliam pripoſſaglienoga ú svetie liſtovi ſtarca blaxennoga Tobiu, koi, akoga duhovno budemo razumiti, prividivshi ú duhu velliçanſtvo, i nakichenje, s' koim biahu za dochi kragli od Iſtoka u Jeruzolim, blagoſivgliajuchiga, i naviſtujuchimu, govorashe: *Luce ſplendida fulgebis, & omnes fines terræ adorabunt te: svitloſtju xarkom sjatiches, i svi Kraevi zemgle poklonicheſe tebi.* Teh kada ovo, i druga priliçna proroçanſtva izvarshena iſtinnitie razumitiſe moguh, negolí tada, kadano oví srichní Krágli, poznavshi novoga Kraglia sviú Kraaglia, porogenje ú kragleſtvu xudinskomu, poukazanju novæ, i neobiçajne zvizdæ ú iſtoku; udigl, ni promísgliajuchi truda, ni troshákà xalechi, s' kraglevskim nakichenjem, i velliçanſtvom od daroovah; s' drushtvom od goſpodæ, i od slugah mloshtvom, digosheſe na pút, novæ zvizdæ zlamenje slidechi, i dojdoshe ú Jeruzolim: tada, reko, Jeruzolim prosja doſto *svitloſtju ſjajnom*, i novim zrakama; neſamo tileſno, tojeſt, nakichenjem i velliçanſtvom Kraaglia iſtoçnie; nego oſſobito duhovno, navishtenjem doshaſtia od Meſſiæ, illiti obkupiteglia: koga, çifutom izbliza nepoznajuchiem, oni, izdaleka doshavſi, naviſtishe; piitajuchi, daím miſto od porogenja gnegova ukaxú: *ubi eſt, qui natus eſt Rex Judæorum?* gdie, vellæ, koiſe porodio Kragl xudinskí? I kadaim bih kazano od nauçitæglia xudinskí, da, po svidoçanſtvu proroçanskom, Meſſiaſe ima poroditi ú Betlemu Iúdinu, veſeli onamo pohitjeshe; i premdaga najdoshe ú shtalli, kod dviú xivinicah; premda ú krílu Materæ jednæ priproſtitæ divojçicæ, i uboghæ; saſvim tizim nezaſtidisheſe prid gnim krúnah svoji s'kinuti, poklonitimuſe, i darovemu prikazati. Evo dakle iſpugneno proroçans. okrugnenoga Proroka, govoreechie: *Krágli Tarsha i Adæ darove prikazatchæ: Krágli Arapski,*

Krágli iſloç. s' KolliKim velliçanſtvò dojdoshe ú Jeruz.

ki, i Sabski darove donichæ. Evo iſpugneno, po iſti naçin, shto prorokova Iſaia, govorechi: *svi od Sabæ dochichæ, zlato i tamgnan noſechi*. Zashto, kakonas uçeh nauçitegli, ovi Kragli bash biliſu od reçenie ſtránah; hiſtorie-bo, illiti iskazanja svetá iskazujú, daje Gaſpar Kraglevao u Tarſu, i ù Addi, kojaſe zove Egriſo: Baltaſar ú Sabí: á Melkior ú Arapskoj, gdie planina od Sinaja. Takoger daſu reçení Mudraci bili Kragli, dovodiſe iz iſti riiçi S. Iſaie: *Svi*, veli, *od Sabæ dochichæ zlato i tamgnan noſechi*: The kakoſæ izvarshillo ovo proroçanſtvo? Jedaje vas púk od oníkragleſtví bio doshao darove prikazivati? ne doiſto, nego po ovomu razumieſe, daſu bili doshli poglavári, illiti Kragli gniovi, u koijemſe razumiu svi podloxnici, daſu doshli, idarove prikazali Goſpodinu. O plemenita poghledanja, i doſtojna za naslidovatiſe!

67. Kollikogod pútah N. devotim promishglianjem, gledam devotæ Krágle od iſtoka prid diteshcom Betlemskiem, tja do zemgle prignúte, tolliko púta gnimaſe veſelim: Ali jao! Stidimſe svarhu mloghi od vas. Veſelímſe, reko, gnima, paçæ igliadu pútah srichne názívam, i Múdre. Sada, sadaſe oſſlichiam skrovishtu Ivangeliſte s. Mattia, zashtoji volje nazvati Mudrace, negolli krágle: vishebo poshtenja, slavæ, i koriſti upplodi gnima mudroſt, s'kojom virru udigl nauçishe, prijmishe, i dillima iſpovidishe, i prosvitlishe; negoli sve kraglevsko doſtojanſtvo, velliçanſtvo, i mogućſtvo. Visheje slavno gnima bilo, klekavshi prid ovim diteſcom ú shtalli, krune svoje skinuti; nego ſidechi na priſtolju kragleſtva svoga, glave gnima kititi. Vishe slavno, obraze svoje, pridnoghegnegove na zemgliu ſpushchiati; negoli shtáp od zapovidi nad svoje podloxnike dizati. Vishe slavno, ovom, araaç od plemenitie daróvah prikazati; negoliga od svoie, koim kragliuju, iskat i kupiti. Ovo pametju promíshgliajuchi, i gledajuchi okom od virræ, jeda mogu nevefelitiſe devotiem ovim Kragliom, i prisrichniem? Al ſtidimſe, reko, N. svarhu mloghie od vas, koje S. Mati Czarqua iz svog kriila porogene odraani, dojechi mlikom nauka Apoſtolskoga: i saſvim tizim oná ottajſtva, kojaſe od ovog ditichia Betlemskoga imaju virrovati, uzvas xivot, iz Svidoçanſtví Apoſtolskí, josh níſte poznali, i nauçili tolliko, kolliko poznashe, i nauçishe poſſaglení kragli od iſtoka odmah, iz svidoçbæ novvæ zvizdæ, kojahimſe ukáza. Akoliſteji poznali, i nauçili; i gni virujete virom iznutargniom, buduchi da virræ ovæ iznutargnæ mloghi zdvoragnim dilli ne izpovídate, niti profvitgliujete, boglebi bilo nigdajuh inepoznati. Nie ovo draga Bratjo, oſſuda moja, nego Petra S. Apoſ. koi govorechi od takie pijshè ovako: *Boglebo biashe gnima ne poznati púta prævdæ, nego poſli poznanja na trág vratitiſe od onoga, shtoje gnima pridáno*. Na trág doiſto, od poznanæ, i prímglenæ virræ oní povrachiajuſe, koijuh, s'reçenim Kragli, kollikoſe more, neiſpovidaju profvitgliujuchi zdvoragnim dilli, i oxivgliujuchi; negojuh samo ú pameti martvu darxæ, kako u tavnici. Teh zaer neimamſe ſtrashit, davas mlogo takí imá. i tako ſtiditiſe svarhu takovie kod krágliá iſtoçní?

Kragli shtonauçishe od zvizde udigl? razloxno Mudraci nazvani od Ivangelisht.

Ali za iskushati ſumgliu moju, i bojáz, daje razloxit; 68. prosvitlimo ovo zaçétje i govorenje,

otvo-

Digitized by Google

otvorajuchi ottajſtva, kojaſe imaju virrovati od ovoga ditichía Betlemskoga : tojeſt, shto ? kakoli od gnega, i Krágli iſtoçní, nadannutjem duha s. virovashe nauçeni od novæ zvizdæ, i mi, naslognajuchiſe na svidoçanſtva proroçanska, uçimoſe od Apoſtólah virovati ? Imaſe znati dakle, kako svidoçi s. Ivan. da, *tako Boog pogliubi svit, da ſína svoga jedinorogenoga dade, da svaki, koi virujæ u gnega, ne poghinæ, nego da imá xivot viçgni*. Nishtanemagne nedade, illiti neposla gnega, u prilici viçgnega velliçanſtva svoga, da velliçanſtvo slavæ svojæ nas nepriſtrashí, nego ú poniznoſti putti nashæ, porogena od jednæ Diuojçicæ priproſtitæ, i uboghæ, kako prorokova s. Iſaja, govorechi : *Evo divojka zaçetichę, i poroditichę ſina* : odkud i slidi iſti: *Malashan*, velí, *dát jeſt nama* : i doiſto tolliko ponizan í malashan, kolliko iſtinno s' Czarquom sv. od gnega pjevamo : *Vagit infans inter arcta poſitus præſepia* : plaçe ditteſce metnuto, ú tieſne jaslice : ſaſvim tizim, *zvachęſe*, slidim govorenje iſtoga proroka : *zvachęſe*, velí, *çudnovatí Boog jaki*. Imamo dakle virrovati, kako veli s. Aguſ. *in cunis humiliter jacentem*, da ú kolibki ponizno lezi, ali zajedno na nebeſie, *cum Patre regnantem*, s' Ocem krageliuja : virovati, tojeſt, daje çovik iſtinnití, ali i právi Boog. Boog rogen iz biiſtva oççina na nebesí od vieka, çovik rogen ú shtallici Betlemskoj, iz bístva Materæ Divicæ, ú vrime odregenó : *Jednakeboje poghibili, akomuſe il naravi nashæ iſtina, il occinæ slavæ zatájah jednaçina* : tako protellali Spriſtolja Apoſt. sveti O. Papa, vellikí Leon. Odkud S. Czarqua katol. naſtojechi pomglivo, da od ovoga ditichia, tolliko nishto nedoſtojno, kolliko neiſtinnito nishto nepovvirujeſe, gromom od prokleſtva ſtrieska odmetnike, napreonæ, koij slidechi Vojvodu svoga, opakoga Cerintha smidoshe rechí, da ovo diteshce, nie Boog : zatim drughæ, koí s' Vojvodom svoim, nepravednim Cedronom govoráú, da nie pravi çovik. Pravovirní dakle svi imaju virovati, po nauku Apoſtolskomu, daſu, ú gnemu dvie náravi, Boxanſtvena, to jeſt, i çoviçanska, çudnovatim, i nedoſeghnutim od nas, naçinom sjedignene, ú jednom samu Kiipu rieçi, illiti ſína Boxiega. Rekaobi, kadbi smio vellikah, mallashniem priminiti, kao dvi grançice, ú jedan ſtuup priſagene, i ukorignene. Zashtonas uçí Ivangeliſta S. Ivan, da ú poçelo, illiti od vieka, *Verbum erat Deus*, rieç illiti sín, biashe Boog : da uvrime odregenó, *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis*, Ova iſtá rieç, *puut uçigna bí*, i pribívva u nama, illiti ú naravi çoviçanskoj, ne oſtavivshi svoje Boxanſtvenæ ; i, da u obidvima naravi, premda tolliko razliçitim, jeſt on iſtí jedan ſin Boxí; koi za uzvisiti nas ú slavu svoju, uzamshí ono, shtoje nashe, *ponizi samoga ſebe*, iſtinaje ; kako suidoçí Apoſ. *nashavshiſe kako çovik* : ali nishta neizgubi, od viſſinæ, i vellíçanſtva onoga, shto prie biashe gnegovo : zato, ako, kako çovik govorí ú Ivang. *Otac vechi od mene jeſt* : na drugom miſtu ú iſtom Ivag. govorí, kako Boog, *Ja i Otac jednoſmo*. Ovoje dakle shto najparvo imamo virrovati od ovoga ghizdanoga, kako pjevá kraglievski Prorok, *obliçjem megiu svima ſinovma çoviçanſ.* Ditichia, koga, *membra pannis involuta V. Mater alligat*, huuda svitam zamotana

Di-

ditich Bet-
emsKi neo-
lavívshi,
btoe Boxie,
ze shtoe
oviçia.zato
maſe viro-
ati daje
oog, i ço-
iK.

Diva Mati poviiah. daje on, to jeſt, práví Boog, i práví çovik.

69 Ovdi nishtanemagne neimamo priſtati, zashtobo svarhu toga imamo virrovati, daje on nash Kragl: i doiſto oví drughí çlanak iz parvoga sliedí: zashto, akoje ditteshce ovo Boog, kako ſad rekoſmo, s'igliadu razloogah jeſt Kragl, í najvishí goſpodar sviu ſtvarí od sebe ſtvorení: zato popievashe pjevalac Boxanſtveni David: *Kragl moj, i Boog moj*: ottiuchi riet, zato Kragl moj jeſi, zashtobo jeſi Boog moj. Ali josh vishe ja nadoſtavgliam, daje on primio od Oca vladanje, i goſpodarſtvo sviuh naarodah, i svega okolisha zemaglskoga, ne samo kako Boog, nego joshter, i kako çovik: takonamje naviſtio iſti Otac gnegov nebeski, po Davidu, govorechi: *dachiu tebi naarode bashtinu tvoju, i Kraeve zemgle poſidovanje tvoje*: paçe josh inebeſaſu podloxna gnemu, tako svidoçi on iſti; koi jeſt vrillo od iſtinæ, vellibo ú Ivangelju: *ddna jeſt meni svaka oblaſt, na nebu, i na zemgli*; zashto: *Conſtituit eum hæredem univerſorum*, od svega kollikog svoga uçiniogaje Boog baſtinikom, veli s. Pavao. Da neproduxamo dakle vishe govorenja. Virrovati imamo, da diteshce ovo, koga okom odviræ gledamo ú shtalli, i upovoju, damuſe poklonishe Krágli od iſtoka; jeſt Kragl, i najvishi Goſp. sviú ſtvorenjá nebeskie, zemaglskie, i paklenie: takonas uçi pripogl. uçenik gnegov, i Evangelishta S. Ivan, koi svidoçí, daje vidio na odichi gnegovoj upiſano, perom doiſto, i deſnicom svemoguchega: *Rex regum, & Dominus dominantium*. Krágl Krágliá, i goſpodar sviú goſpodárah: Ovdi sada biſteli znalli, zashtoſu ovæ ríçi upiſane, na odichi gnegovoj? Evo ottajſtvo N. Odichia zlamenujæ çoviçanſtvo gnegovo, koimje pokriveno, i sakriveno boxanſtvo: zato oçitoſe dovodí, daje on, kako çovik, poſtavglen, *bashtinik od svega*, i *Kragl Krágliá* sviuh i Goſpodárah.

Ditich Beth. imaſe virovat daje Kragl, josh i KaKo çoviK.

Kragli vrimenim Ditichia Ber. Kolik uzvellißano!

Snágom dakle ove obláſti, mogaoje on doiſto skinuti krune sviú Krágliá, i Ceſárah, i podloxivshi gnj, uzdighnuti priſtolje sám na svítu ovomu, i tako kraglevati svemu okolishu zemaglskomu; *ni gloriam ſæculi alienam ſibi, ſuiſque judicaret*: da nebude slavæ svitovgnæ od sebe, i od svoije ottio odbaciti, veli Tertulian; alje vollio, pogardivshi slavu vrimenitú, dati ú sebi priliku od ponixenſtva, i svoje toh nauçiti: odkud i uçenike svoje, toliko gliubeznivo, kolliko múdro pokára, kadanoſe hinágjajuh o ſtarishinſtvo vrimenitó. Saſvim tizim, ovó nedixæ, da on nie Kragl nash, neſamo imenom, i razlogom od bashtinæ, datæmu od Oca nebeskoga; nego joshter i dillom, i vladanjem: buduchi daje on utemeglio, na ovom svietu, i vládah kragleſtvo izvarſnittije, i vechæ od sviú oſtalie kragleſtvì: izvarſnitié, velim, zashto ima durati tja do svarhe svieta: a vechæ, zashto dopirá na sve kraeve okolisha zemaglskoga. Ovoje kragleſtvo duhovnó, S. Czarqùa Kath. koju vladá Vikarom svoim na zemgli s. Ocem Pápom Rimskiem, i po oſtaliem slugama; koje çudnovatim provigenjem uzdarxájæ, i svakí dán uzmloxa po svem svietu: çudnovattije bráni od tollikie nepriatæglia ſuprotivnie: á najçudnovattije ujedigniujæ ú vladanju nauka od virræ; tako, da nie jedan naçin vladati ú Rimu, drughi ú Boſni, trechi ú India,

il

il udrughie miſti; kakono ú krágliá zemaglskie, nego svagdi jednakeſu zapovidi, jednakoſe dájuh Sacramenti, jednakim mlikom od nauka, polak virræ dojéſe svi pravovirni podloxnici po svemu svietu. Ovo priizvarſnito kragleſtvo vrimenitò, jeſt Ditichia Betlemſkogá; gdi on kragliuje ú dijlu izabranomu i podpunnomu svoi podloxniká, tojeſt, megiu ſvoim pravovirnim; vladajuchi razum gniov kripoſtju s. viræ; uſpomenu, natopglenjem právoga uffanja; i vogliu plamenom od gliubavi. Ovoje kraglieſtvo, ukomu, po naregenju mudroſti gnegovæ odpushtajuſe grieſi, i milloſtiſe razdigliujuh; da tako buduchi, poslie mogu doſtignut podloxnici gnegovi kraglevati zajedno sh'gnim úvſke, u kragleſtvu nebeskom. Ovoje ono shto govori S. Ivan, *ut omnis qui credit in illum non pereat*, da svaki, koi viruje ú gnega ne poghine, nego dobie xivot viçgní. Evo N. kraglieſtvo, krunom od koga slaviſe dittichiak Betlemski dagae okrunio Otac viçgni, gdino pivá po uſta proroka govorechi: *Ego autem conſtitutus ſum rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum ejus*; Aja, veli, ſtavglenſam Kragl od gnega, svarhu siona plaminæ s. gnegovæ: tojeſt svarhu s. Czarque: koja, *zoveſe bardo illiti plamina zaradi izvarſnitoſti, i tvargtavi*; illiti temeglitoſti svoje, veli S. Aguſtin.

70 *Dittich Betlemski imáſe virovati çoviK umarli, podloxan tarpexu, in muci.*

Promislimo sada kollikaje gliubav ovoga Kraglia polak svoije podloxníkah! buduchi da, za iſpuniti kolliko rekoſmo, doſtojaoſeje biti çovik, ne ſamo kako ghlava, i Kragl svoga kragleſtva, koeje s. Czarqua; nego joshter çovik umarli, i mukama podloxan. I ovo na trechiemu miſtu imaſe virovati od Boxanſtvenoga dittichia Betlemskoga. Promotrimo, molimvas, ovu ſtvar pomglivie. Kada, za razlagenje priuxganæ glibauí pram çovikom, sin Boxi ottje biti çovik, nieli mogao uzeti putti çoviçanske pravæ, al neumarlu, niti muci podloxnu, pák tako dochi megiu gliude, kako ghlava, i Kragl gniov? iſtinito daje mogao toh uçiniti; buduchi od parvoga çaſa zaçetja ù utrobi diviçanskoj, dusha gnegova bila blaxenna i slavna, svim onim blaxenſtvom koje sada uxívah ú raju; zato moghlaje priliti darove slavnæ, i útielo; kako prilí, kadaſe porodi na parſe materine né ottvorivshijí: takoger i na Taboru, kadnoſe priobrazi príd trima Aposht. Nishtanemagne on ottiuchi, kako svidoçí s. Pavao: *per omnia fratribus aſſimilari, ut miſericors fieret*: ú svemu bratji uçínitiſe príliçan, tojeſt, gliudma, da bude milloſtiv, uzdarxá kao ſtieshgnenu, illiti ſtiſnutu slavu blaxenſtva svoga u dushi samo, oſtavivshi tilo ú naravnoj slaboſti od umarloſti i podloxnoſti mukama. I doiſto inaçie uçiti il virovati, bilobi ichi suprot çlankom od virræ. Uçinioſæ dakle çovik priliçan nama, podloxan ghladu, xegi, golochi, boſochi, zimi, vruchini, progonſtvu, mukama, i najposlie smarti. The, oh kakvoj smarti, nakalvariu! Imam dati poshtenje ovoga nauka S. Aguſ. govoréchemu: *idcirco ſuſcepit hominem, ut pro homine poſſet occidi*: uçinioſæ, veli, çovik, da za çovika more muku podnit, i biti umoren. Ovoje ono, Bratjo, shtonam prikazuje ovie dána shtalla Betlemska; úkojoj za pokazati, daje uzeo Goſ. tielo podloxno tarpexu, i muci, jurveje poçeo tarpiti ghlad, xegiu, zimu, pace josh i karvi prolivan-

Digitized by Google

je na obrizovanju : zato piva S. Czarqua : Plaçe ditteshce ſtavgleno ú jaslice tieſne : *Vagit infans inter arcta conditus præſepia.*

71 Evo, N. shtonas uçæ Apoſ. da imamo virovati od Diteshca Betlemskoga ; Parvo ; tojeſt , daje pravi Boog i çovik , ú jednomu kijpu rieçi , illiti Sína B. Drugo ; da Kragl jeſt nash , i najvishi goſpodar svihu ſtvorenjah nebeskie , zemaglskie , i paklenie. Treche ; daje iſtinito çovik umarli , podloxan bio tarpglenju , muci , i smarti . I rekoſmo daſu priſrichni Krágli iſtoçni sve ovo ú jedan ças nauçili od novæ zvizdæ : zashto ; *præter* , sluximſe naukom , i ríçma S. Papæ Leona vellikoga : *præter illam ſtellæ ſpeciem , quæ corporeum incitavit obtutum* : izvan one od zvizdæ svitloſti, koja tilleſní uzbudi poghlæd: *fulgentior veritatis radius eorum corda perdocuit* , svitliha zraka kripoſti gniova sarza nauçi: da poznadú , daje on Boog neumarlí: Kragl primogúchí, i çovik umarlí : i zatò damuſe prijſtoí ; *in auro regius honor , in thure Divina veneratio , in Myrrha mortalitatis confeſſio :* u zlatu kraglevsko poshtenje , ú tamgnianu Boxanſtveno poklognenje , i ú mirisavoj pomasti , umarlosti iſpovidanje . Nauçivshi dakle ovú iſtinu , i poznavshi , nebishe zadovoglni samojú virovati izdaleka virom iznutargniom ; nego , kako rekoſmo , udigl potjeshe pokazati gniu , i proſvitliti darovma ú dillu : i tako prikazujuchimu tamgnan , iſpovidajuga Bogom , i kako Bogu poklonishemuſe : prikazujuchi zlato , iſpovidajuga Krágliem , i kako Krágliu haraaç pridájuh: prikazujuchi mirisavu pomaſt , iſpovidajuga çovikom umarlim : i buduchi daje ova pomaſt ú okushaju gorka ; shtujuga , prikazujuchimu ú gnoj pokaranje svoga tiela , koim odluçíváhu , zaradi gliubavi gnegovæ , muçitiga , za mochi bitidionici , i uxivati s'vrimenom plod onie múká , koje jur virováhu , da ovó ditteſce , kako çovik mukam podloxan , ú tielu svomu imadiashe tarpiti , poslie 30. godina , za odkupglenje gniovo . Uovim dakle kraglima , il da reçem nashím Oczi , kako ú parvinama od naaródá , i miſmo zazvani milloſardno , i dozvani na iſtú virru : Ali jeſmoli gniu nauçili , iſpovidamoljú , i proſvitgliujemoli ú dillí priliçni, kako oni uçinishe ; toh xelim da iskushámo , za svarhu od govorenja , zashtoſe boim , daſe imam ovdi zaſtidit ú mloghim , prid reçenim Kragli od iſtoka .

Kragli iſtoçni ú ças nauçivshi od zvizdæ, udigl dillima potvardishe daje Ditich Betbl. Boog neumarli Kragl Krágliá i çoviK umarli.

Dio Drughí.

Za iskushati jeſmoli mi nauçili ú krílu S. Czarquæ , uzvas xivot tolliko , kolliko poſaglení Kragli nauçishe od novæ zvizdæ ú jedan ças: priuzimam jur taknutó svidoçanſtvo s. Ivana : on velí ; *Tako Boog pogliúbi ſviet , da ſina svoga jedinorogenoga dade , da svaki koi virruje ú gnega neizgubiſe , nego imá xivot viçgni* : hej dobro ! Promotrike N. pomglivo rici s. Ivana, on kad obechiájæ , da oní , koi virujæ , neima poghinuti , nego xivot viçgní imati : ne velí , *da svaki , koí virujæ gnega* , illi , *koi virujæ gnemu , neima poghinuti* , nego samo oní , *svaki koi virujæ ú gnega* , oni , oni *neima poghinuti , nego xivot viçgni imati* . Ia neſumglim , da ví svi , kakonoti práví ſinovi s. Mat. Czarque , i mlikom gnæ nauka odrágneni , virujete gnega , takoger virujete gnemu : Al ſciniteli , daje ova vira zadoſta , za neizgubiti-

72 *Virru jeſmoli mí nauçili uz vsi xivot Kakó Krágli iſtoçni jedan ças iz Kusbuje.*

Digitized by Google

bitiſe, nego za imati xivot viçgní? varateſe, Bratjo, ako toh mislite: ovu virru i Drakunidoiſto imajú: zashto viruju daje on Boog: joshter gnekada i iſpóvidishe prid gliudma ovu iſtinu, josh dokje bio na ovom svietu, govorechi: *Iſuſe ſinu B. dosbaoſi parvgle vrimena ovamo nas muçiti*, tho svidoçí Ivang. Viruju po iſti naçin gnemu: zashto cilovito poznáju, daje on vrillo od iſtinæ, niti more rechi drugo izvan iſtinu: i saſvim tizim neslidí, da moguh imati xivot viçgni, nego viçgne oſſugenje: Iditeſe sada faliti takom virom, í uzdati po gniojſe ſaraniti. Nie zadoſta dakle virovati gnega, i virovati gnemu za ſaranitiſe, nie Bratjo moja, nego josh vishe iziskujeſe virovati, *in eum*, ú gnega, za neizgubitiſe, nego imati xivot viçgni.

Oſſichiamſe, daſe çudite gneki, mislechi: teh kakvaje razliçitoſt megiu ovim ríiçma: virovati gnega, virovati gnemu, i virovati *ú gnega*? á nieli ovo svejedno? Nie svejedno N. né: Evo kako vi iſti iznenada iſpovidate, daje sumglia moja, i zaſtigenje, svarhu nikie od vas, pram Kraglí iſtoçnim, razloxito. Onibo u jedan çás od novæ zvizdæ nauçishe, neſamo virovati gnega, i virovati gnemu; nego josh i úgnega virovati: á nikí od vas josh ni razliçitoſti nieſte nauçili megiu ovim riiçma. Ochiu dakle uklonitiſe, i dati miſto ss. nauçitegliom Aguſ. i Lovrinczu Juſtinianu, nekavas nauçæ ovú razliçitoſt, govorechi: *Credere Deum eſt credere eum eſſe*: *Credere Deo*, *eſt credere eum vera dicere*: *credere in Deum*, *eſt credendo amare*, & *credendo in eum ire*: Virovati Boga, velæ ovi nauçitegli ss. toje virovati da ima Boog, i daje on Boog: virovati Bogu, toje virovati da Boog iſtinu govorí, niti more slagati: á virovati ú Boga, toje virujuchi gliubitiga, i virujuchi kgnemu ichi, i úgnemſe naslagivati. Dakle kad govorí S. Ivan, *da svaki koi viruje u gnega, ne poghinę, nego xivot viçgni doſtighnę*: razumieſe, da oní samo neimaju poghinuti, koi reçene ſtravi od Dittichia Betlemskoga virujúchi, gnega gliubæ, i gliubechi igiú ú gnega. Csudicheſe koigod more biti, kako moremo ichi, ilti unichi ú gnega? çudicheſe tomu oni, koi nezná snaghæ od gliubavi, koja pricbraxá gliubæcha ga ú pogliubglenoga: nauçite ovu iſtinu od pripogliubglenoga uçenika Iſuſova, koi govorí: *Boog gliubav jeſt, i tko pribiva ú gliubavi, ú Bogu pribiva, i Boog ú gnemu*. Evo N. kakoſe priſtupá kgnemu, i ú gnega uniodí, pogliubavi doiſto pravoj, i uxganoj. A gliubíſe tada, kadaſe obsluxuju gnegove zappovidi; inaçie, premda tko virujæ svaka, kojaſe imaju virovati; akoga uſtoh negliubí, i zappovidí gnegovie neobsluxujæ, nemoreſe rechi, da viruje ú gnega, niti da priſtupá kgnemu, i uniodí; nego joshter odkuçujeſe doiſto od gnega. Rechichiu vishe: nemoreſe joshter ni daga poznaje rechi, ako virujemo s. Ivanu, govoræchemu: *Qui dicit ſe noſſe eum*: Tko govorí daga poznájæ, á zapovidi gnegovie neobsluxujæ laxacje; niti viruje ú gnega nitiga poznájæ.

Virujem Boga, Bogu, i Boga: Kakvu razliçitoſt imaju?

Ah! debi svi karſtjaní bili pomglivi dillima onako, kakoſu slobodni jezikom iſpovidati poznánje, virru, i gliubav, polak ditteſhca Betlemskoga, nebiſe já doiſto svarhu níjednoga ſtidio prid Kragli iſtoçniem. Tollikoſte vi N. slobodni jezikom, kollikoje iſtina, da kadbivas svakoga po naſe upítao, svarhu reçenie ſtvaní. 73

Karſtjanie svaki jezikom iſpovjedá, da viruje, poz. i gliubi B. Ah debi tako dilli!

rí: ni jedanſe nebi zaſtidio odmá, i slobodno odgovoriti, da poznajæ Iſuk. i da virujæ, daje on pravi Boog, i çovik; daje Krágl sviu Kraaglia, i daje bio umarli çovik tarpexu i mukama podloxan; i najposlie daga gliubí. Ali oddimo, molim, na iskushanje. Sveti Aguſ. veli: *Gliubavi Boxię Iskushanje, jeſt zapoviedí gnegovie izvarſenje.* Iſtó potvargiuje s. Gargur Papa; govorechí: *Iskushanje od gliubavi, jeſt podatje od djęlab.* Ottiuchi rechi nie zadoſta iſpovidanje, i svidoçba od jezika, shto tko govori da Iſuk. poznajæ, ú gnega virujæ, i gliúbiga, vech ako ovò iſpovidanje, i ovæ riiçi dillima potvardí, kakono uçinishe Krágli od iſtoka. Csuſteli kako oní, za potvarditi virru svoju, poznanje, i gliubav, polak dittichia ovog Betlemskoga, s'vellikim trúdom, i s'mloghim arçom, za traxitiga, od iſtoka dogjoshe tja ú kragleſtvo xudinsko? á ví nieſte uſillovani s'trúdom, i s'arçom ichi traxitiga ú tuugju villaetu, illiti darxavi: zashto, kako svidoçí s. Luka, *non longe eſt ab unoquoque noſtrum*: nie daleko od svakoga nas: paçe on iſti, Boxanſtvenim ustma svojim obechiajæ, da nechie nikada od nas odſtupiti, iſtor ako mi neodſtúpimo od gnega, nego kod gnega pribivati uzochemo, govoríbo ú Ivang. *Evo ja svama jeſam uzaſve dneve, tja do svarhe svieta.* Reçeni ss. Krágli iſpovidishega, daje Boog; prikazujuchimu tamgnian: iſpovidishega, daje Kragl, prikazujuchimu zlato: iſpovidishega, daje çovik umarli, prikazujuchimu mirisavu pomaſt, i tako prosvitlishe iznutargniu virru svoju dillima; i pokazashe, daga poznáju, i kollikoga gliubæ. Csiniteli vi tako, çiniteli? Ah! ovdi, ovdiſe boim, damiſe vaglia zaſtiditi svarhu mloghie! I múçite N. múçite, nishtami ne marmgliajte, govorechi, ſiromaſiſmo, odkud nam zlato? josh magne tamgnam, a miriſava pomaſt najmagne, i neznamo za gniu; mi toga nishta neimamo. Da akovamukaxem oçito, da vi oviem ſtvarma obilujete, ſtochete ondá? vaglia, i nektiuchi, da iſpovidite, davam nemankujú ová, nego sama gliubav, i devota xeglia, polak Dittichia Betlemskoga.

Virru iznutargniu, kojom virujete, daje on Boog právi, ochieteli iſpoviditi djelli zdvoragnim, i takoju prosvitlati, i oxiviti, da nie martva: iſpunite polák gnega onó, shtoſe Bogu prittohí. A uçínas Apoſto s. Pavao ú mallo riiçi. shtoje toh: govorechi *Soli Deo honor & gloria.* Samu Bogu poshtenje, i slava, prittoiſe najvechia: i za uçinitimu ovu slavu i poshtenje, neishté drugoga Tamgnana, nego sarce: *Prębe, fili mi, cor tuum mihi*, prikaxi, ſinko moj, sarce tvoje meni, veli ú ss. liſtoví. I ovoje, prikazatimu s'poffagleniem Kragli tamgnian duhovní. Alſe imá ovdi dobro promotriti, i oſſititi, da akoſe shto tavgnanu primisismardglivo; kadaſe xexe navatí pokvarimu, i uſmardi plemeniti gnegov miris: takoje po iſti naçin ſarce napugneno poxeglenjem svitovgniem, nie ono poſvetilishte primgleno Iſusu, negomuſe garſtí, na ſmrad od poxeglenja vrimenitie. Takoger, varſnochia, i dobrota tamgnana ondaſe poznaje, kad na xeravici, iliti navatri poçne dimiti; zashto akoje çiſt, miris líp i ugodam dajæ: tako bash ſarce gliusko, tadaſe poznájæ kakvæ gliubaui plamenom gorí, kad dim, i miris od djælá puſtí; i komuje prikazano na poſvetilishte, tadaſe poznade: ako Iſukarſtu?

Dilli Kakoſe imá iſpovidati dajeditich Betl. Boog i prikazivatmu tamgnan.

ſtu? doiſtochie davati ugodan miris, tojeſt, dilla oná, ú koimſe vazda dájæ, *Deo honor & gloria*, Bogu slava i poshtenje. Imate dakle N. tamgnan, za prikazati ditichiu Betlensk. s'Kragli iſtoçnim. Etovam tamgnian, sarce vashe; almuga çiſta prikaxite, í uxgana gliubavju gnegovom svarhu svake ſtvari: zashto ako budæ takó, brez svakæ sumgle davache miris slavæ i posht. gnegova, u svakomu vashem dillovanju. Takimu tamgnan prikazujú oni, koiga slavæ i poshtujú svagdi, al oſlobito ovdí ú Czarqvi, kako ú kuchi gnegovoj, i prid gnegovim obrazom, gdi najveche poshtenje od nas iziskujæ: koiga, reko, ovdi poshtujú, ſtojechi saſtrahom ſinovskim, i poſtidnoſtju: klagniajumuſe s'dubokim ponixenſtvom, i prighnutjem: proslavgliajuchiga s'vruchim mollitvam, i zaſtaglivanjem na darovie. Takoger, koiga svagdi poshtuju jezikom, neuzimajuchi imena gnegova ú iſpraznoſt nikada, nego samo za koriſt nashu i spaſenje, á za gnegovu slavu i diiku: Proslavgliajuga ú svakom dillu, ponizno zaziváiuchi; zashto, po nagovaranju s. Pau. sve shto çinæ, ú ríiçi il dillu, çinæ, *In nomine D. N. J. C. gratias agentes Deo Patri per ipſum*, ú ime Goſ. Nash. Iſuk. faale çinechi Bogu Oczu po gnemu. I da reçemo ú mallo riicí, onímu taki ugodan tamgnan prikazujú, koi provodæ xivot, koiſe priſtoíuçenika gnegova, xivot çiſt od gnegova uvrigenja; i razliçan od onie naaródá, koiga nepoznáju: xivot koi na zemgli onu iſtu piſmu pjeva dillima, koju, kako svidoçi s. Iv. na nebeſie svetí brez pritſtanka pjevaju gláſom, govorechi: *Doſtojan jeſt Jagagnjac koije umoren, primiti kripoſt, i poshtenje, i slavu, i blagoſivglianje*. Takoje N. doſtojanje doiſto Iagagnac, iliti Ditteshce Betlemsko, primiti *slavu, poshtenje, i blagoſivglianje*: zashtobo za nas *occiſus eſt*, jeſt umoren: & *lavit nos in ſanguine ſuo*, i oppraonaſje ú karvi svojoi. Al evo xaloſti! euo sramotæ! ú mlogim vididiti vas xivot ſuprotivan: Imabo ú puuku karſtjanskomu, koi, premda poznájuga virrom iznutargnjom, i viruju od gnegasve shto rekoſmo; sasvim tizim, kako svidoçi Apoſ. *factis negant*, dillimga zdvora zatajujú; zashto tollikoſe mallo brinú datimu poshtenje i slavu dillima zdvoragnim, kolliko smagnim ſtrahom, i poshtenjem stoje ù Czarqui prid obrazom gnegovim, negolibi ſtajali daje ondi koi goſpodin zemaglski: tolliko çeſto pogargiuju priſv. ime gnegovo, *koe jeſt svarhu svakoga imena*, kollikoſe neſtidæ çeſto ú iſpraznoſt, i ú maskara imenovatiga; pace i u sarębi proklinajuchi svoje iskargnæ. A shtochemo rechi od oní, koi ú laax zazívajuga na svidoçanſtvo, gnímſe kunuchi! Ovvolie tamgnian od poshtenja, slavæ, i blagoſivglianja prikazívati Ditteshcu Betlenskomu? A shtochemo vishe, vidiſe ú mloghima xivot tolliko mallo miriſechi poshtenjem i slavom Boxiom; kolliko razloxno mogu rechi s'bogoxglivim Salvianom: *in nobis Chriſtus patitur opprobria*; da Iſus megiunama tarpi pogarde: bash kako da neima doſtojanſtva nikakova, zashtobiſe imao od nas slavit, i poshtovati. Imamſe uzdati nishta nemagne da takie sablázni od karſtjanſtva megiuvama neima: nego dache svi odſellá oví tamgnan poshtenja, i slavæ Ditteshcu Betlemskom prikazivati.

Karſtiani mloghi dillitaje, daje Iſuk. Boog.

75

Buduchi pák da iſtom virrom, kojom

Dilli KaKo-se ispovida Isus daje Kraagl od Kraglia?

kojom virujemo daje on Boog, virujemo takoger, daje çovik, ne isto kakavgod, nego bash gláva od sviu gliudí najvishi gos. i Kragl od Kraaglia, odkud za poznatiga, i ispoviditi po dillí zdvoragni za takoga, imamuse prikazati, s'Kragli od istoka, zlato. Viddimo dakle imamoli ovo zlato? On slavechise po usta Dauidovie ú kraglevini datoj sebi od Oca, govorí: *Conſtitutus ſum Rex... prædicans præceptum ejus.* Stavglensam, veli, Kragl, pripovidajuuchí zapovidi gnegove: kako da reçé, ghlava, i Kraglsam stavglen svarhu s. Siona, illiti Czarque kathol. da zapovídi Oca moga, koesu iste i moje zajedno, pripovidam, nekase obluxuju. Evo N. blago, koese ima prikazivati za araaç Dittichiu Betlems. The doisto blago izvarsnie od zlata svakoga: zashto Duh s. po okrug. Pror. govorechi od oviziu zappovicí, veli, *deſiderabilia ſuper aurum & lapidem preciaſum*, dasu xeglnie od zlata, i od svakega kamenja dragoga. The jeda mi neimamo ovoga zlata? Akoste koi tolliko siromashni tega neimate, evovas zazívá Isaia Pror. Odite, veli, kúpite brez srebra, i brez svake prominæ: nekupujese ovo zlato zapineze, nego samom pomgliom dobívase, nauçivshi zapovidi Boxie, á sponiznimse posluom ispugnaju, i obsluxuju: i ovoje prikazivati, Dittichiu Boxanstvenomu, araaç zlata, koi on iziskujæ: ovoje dillima virru prosvitglivati, i ispovidati, daje on Krágl kogaje dostojno slushati: *Chriſtiani propter hoc vocamur, & ſumus, ut Chriſto pareamus*: karstiani zatose zovémo, i jesmo, da Isukarsta slushámo, veli s. Iv. zlatousti. Odkud ako skoçí Djavao davam kragluje, zapovidajuchi, holost, lakomost, sarçbu, i nenavidost: illi sviet, zapovidajuchi svoja poxeglenja, i raskoshja: illi tielo, zapovidajuchi smardgliva svoja naslagenja; svakivas imahim slobodno, i junaçki odgovoriti; al odgovoriti djellima N. djelima: eh neslusam zapovidí vashí, nedam vama araça od posluha, ne poznajem vas za gospodara moga, ni za Kráglia: jerbo, kako govorashe s. Abbat. Bernardo: *non habeo alium Regem, niſi D. Jeſum*: neimam né, drugoga Kraglia, izvan Gospodina Isusa, porogenoga ú shtallici Betlemskoj, gnega sama, s'mudraci istoçním, za Kraglia poznajem, gnemu samu zlato odposluha, i obsluxenja zapoviedi svoie prikazujem za araaç. Jase uzdam da vi N. takoçinite: Ali shtobismo rekli od oniziu, koi, gdi Isus zapovidá poiznost, i kreççinu; onisu puni holosti, i sarçbæ: gdi zapovida millosardje svarhu siromáshi, i sirootah; onisu nemillosardní, i lakomi: gdi priporuçuje siromashtvo, i çistochiu, onisu puni poxeglenja od raskoshja svitovgnega, i putenog naslagenja: Ah! nemogu drugo rechi od takie, nego, da, kako çiffuti odbacíjvahu ricma Isusa, i nektiahuga za Kraglia, onako taki karstjani dillima vapiu s'istim çiffuti: *non habemus Regem niſi Cæſarem*: neimaeno Kraglia nego Cæsara: tkoe ti Kragl Isus? nezamoga, nego poznajemo Cæsara, tojest, ovi svit, i tielo nashe, ovizimchemo goditi ú raskosju, i naslagenju vrimenitomu, ovechemo slushati. Jeda mislite da neima takie, megiu karstiani, koi premda viruju ú sarcu, i upameti, daje on Kragl od Krágliah, sasvimtizim dillimu tako odgovaiajuh: Bogbi dao daji neimá: al neka dobro promislæ, shto çinæ, jeli toh prauo?

Mloghi ſ bacaiu Isu imaſt za Kraglia.

Mi megiuto, Buduchi danas vir-

virta uçí, kako viddiſmo, da ovi dittichak, neſamoje Boog, i Kragl nash; nego joshter daſæ doſtojao biti çovik umarli mukama podloxan, komu, kako umarlomu, imaſe prikazivati miriſava pomaſt: oddimo u napridak vidditi, imamoli pomaſti ovæ, kojombi iſpovidili ú djelie, daje bio çovik umarlí, i daje muku za nas tarpio? Mi znademo da shtogodi imamo zlie prighnùtjah, poxeglenjá, i napaſtih iznutargnie, sve imamo od tiela; zashto, *Caro concupiſcit adverſus ſpiritum*: tielo xelí ſuprot duhu, veli Apoſ. Dakle za zauzdati gnegova poxeglenja i ſillu, xeſtinom od morenja, i pokórah imaſe pittomiti: Evovam N. pomaſt miriſava, kojomchete iſpoviditi ú dilli, daje Iſuk. bio çovik umarli, i daje podnio muku za vas; i tako proſvitlati virru vashu. Poglavar od Apoſ. s. Petar pishæ: *Iſukarſtje*, velí, *muçen zanas, vama oſtavljajuchi priliku da naslidujete ſtope gnegove:* podnoſechi, ne ſamo potribe i nevoglie vrimenitæ dragovoglno, nego joshter morechi pokorama tilo vashe povoglno ottiuchi, i xegle gnegove zabragnjuchimu, á nigda nepushchiajuchimu úzdæ: zashto; *per myrrham carnis noſtræ mortificatio figuratur*, po miriſavoj pomaſti putti nashæ pokorenje, i pedipſanje prilikujeſe, velí s. Garg. Papa. I zaruçnica Nebeska iz prilike s. Czarque, slaviſe pivajuchi, *Manus meæ ſtillaverunt myrrham*: Ruke moje cidileſu pomaſt miriſavu: kako ottiuchi rechi: kako odichia, kadſe opere, pák zaxmæ, voddu ciedí, tako ruke moje, illiti pravovirní moi ſinovi, priximajuchi morenjem tileſa svoja, ciediliſu draghi mirís od pokkórah. Moreſe doiſto tako slaviti S. M. Czarqua S. Ocem nashim Franc. Petrom od Alcantare, Dominikom, Aguſtinom, Ignatiom, Mariom Mandalinom, i neizbroenim drughim pokornici. Ali moreliſe tako svima nama slaviti, shto govorite? Ah! ovdiſe opet boim daſe imam zaſtiditi: Boimboſe da imá ú puuku karſtjanskomu, koi tako xiivú kakodaim xivot nie na drugu svarhu dát; nego da ugodæ tilleſlini: odkud svaku gnegovu poxudu, svako poxeglenje uſilujuſe iſpunití, iſtorako mogú; nektiuchi niçati uzdarxanja i zabragnenja, od vooglia svoie xivinskí, i polepglenjah: á od pokoræ govorechi, na imeimſe toh garſtí, ákamoli daju povoglno zagargliaju: kako da nieſu 1000. púta çuli, daſe nijedan sveti nie posvetio, paçe nijedanſe çovik saranit nemore, nezauzdajuchi poxuda tiela svoga: Dabí ja znao da ima koi ovdi od reçenie; rekaobimu; Toliſi nauçio ú skulli Iſuſ. i s. Majke Czarquæ? Tolitæ nauçio Dittich Betlemski, porodivshiſe ú shtalli, lexechi ú jasla, plaçuchi odzímæ, tarpechi muku, i viſechi nakríſu? Tolíe slidditi ſtope svoga Kraglia, i Meshtra? Ah nedoſtojní imena karſtjanskoga!

A' vi pogl. Bratjo, koi takie pogardah dragom Meshtru, priuzvishenom Kragliu, Ditteſcu Betlemskomu neçinite, uſſilujteſe odſellá josh pomglivie, virujuchi daje on Boog právi, Kragl Krágliah, i çovik umarli, virru vashu prosvitglivati dillima, i buduchivam ukazao, da imadete zlato, tamgnian, i pomaſt miriſavu, iſpovidajtega ú dillí, prikazujuchimu, s' recenim Kragli iſtoçnim, ove darove na zemgli, da mochi budete, posli smarti, kraglevati shgnime zajedno na Nebeſi. Amen.

ich Bet-Ki, Ka- : ima iſ- dati da- çovik tli?

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM IV.

DE

PASSIONE DOMINI PRIMUM.

Hiſtoria Chriſti patientis, & Mariæ Matris ejus compatientis: Moralitatibus ſubinde referta.

Et bajulans ſibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariæ locum: Ubi crucifixerunt eum.. Stabat autem, juxta crucem JESU, Mater ejus. Jo. 19.

77 HOrrendum prodigium, prodigioſus horror! Luctuoſum ſpectaculum, contemplamen doloroſum! Triſtis tragœdia, & facinus crudeliſſimum: dignum equidem maxima compaſſione, planctu amariſſimo, ſanguineiſque lacrymis collugeri, præſentatur mihi hodie annuncianda vobis, Fratres dilectiſſimi. Oculo quippe fidei, in ſplendoribus ſacroſancti Evangelii, intueor filium in cruce, & quidem filium unicum: Intueor Matrem ſub cruce, & quidem Matrem viro orbatam. Illi ſanguinei torrentes per crucem ex plagis deſcendunt: huic lacrymoſi fontes per genas ex oculis ſcaturiunt. Ah quomodo impalluit roſa myſtica Maria, & flacceſcit, dum aſpicit dulcem natum, qui pendens in cruce areſcit! An ſit major pœna hujus in cruce, vel ſub cruce afflictio illius? arbitrari ſum impar: unum dixerim: quod immenſa noſtro intellectu, linguaque indicibilis ſit utraque. Enim vero omnes ſcimus, quod peccata totius mundi immenſa ſint, atque indicibilia; & tamen Dominus Deus, Jeſu æternus Pater, *poſuit in eo iniquitatem omnium noſtrum*, teſte Vate 6. Iſaia; eamque voluit in ipſo caſtigare, ut fieret, *copioſa apud eum redemptio*: Unde idem s. Vates & ſequitur: *Ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra*: (Iſ. 53. 6.) Novimus pariter magnitudinem maris eſſe immenſam, itaque noverimus immenſos eſſe etiam dolores Mariæ, ſi credimus teſtimonio, myſtice uſurpato, s. Jerem. dicentis: *Magna eſt velut mare contritio tua*: [Thren. 2. 12.].

Dolor ſui, & via inattingibles.

Quanta igitur cum ratione uterque clamat, per os ejuſdem prophetæ! *O vos omnes, qui tranſitis per viam, attendite, & videte, ſi eſt dolor ſicut dolor meus?* [Thren. 1. 12.] Venite, clamat Jeſus de cruce, *attendite, & videte*, an ſit pœna in mundo talis, qualis eſt

pœna

Digitized by Google

pœna mea in cruce ? Venite, clamat Maria de sub cruce, *attendite, & videte*, sicubi est afflictio, ut est afflictio mea sub cruce ? Ah ! video dulcis Jesu, video oculo fidei, quod non sit, nec esse possit talis pœna, nisi in inferno dumtaxat. Nunc adverto impletum esse id, quod per coronatum Vatem olim dixisti: *dolores inferni circumdederunt me*. [Psal. 17. 6.] Adverto pariter, o Maria Mater Jesu, adverto perfecte, & cum Jerem. fateor, magnam esse, *velut mare*, contritionem tuam, & amaritudinem. Quem tamen, o dulcis Jesu, de cruce; quemve, o Maria dolorosissima, de sub cruce, quem invitatis, inquam, ut contempletur dolores vestros, vobisque compatiatur? Si invitatis cuncta creata, præter hominem peccatorem, pro quo patimini; cuncta ecce sunt parata, & obsequiosa. Illico enim, ut Jesum audiverint, voce magna in cruce clamantem, cuncta dabunt compassionis signa, quæis confitebuntur Creatorem esse suum, qui in cruce patitur; & Reginam universi, Matrem ejus, quæ sub cruce tristatur. Dabunt, inquam, signa, tali lamenia, quali quæque norunt, possunt, & sciunt. Angeli quidem planctu, Sol obscuratione: cœlum tenebris, terra motu horrendo: lapides, sicut templum quoque Salomonis, scissione: aperitione sepulchra, mortui plerique resurrectione. Pavore dæmones, bestiæ cunctæ tremore. Solus homo criminosus, o Jesu, pro quo expiras in cruce; solus peccator induratus, o Maria, ob quem suspiras, sub cruce, ille solus lapidibus est durior, bestiisque ingratior, & irrationabilior. Imo ferocior leonibus, atque crudelior: quia non solum plorat minime, neque suspirat; peccatorum pœnitet minime, neque conteritur; sed stridet, imo, & fremit fore, ut deinceps, vel maxime, & illi in cruce vulnera refricet, & sub cruce huic augeat afflictionem, sceleribus suis, & peccatis. Oh dura corda, & crudelia !

nnis creatura Christo Mariæ mpatiatur, mpto homine pecc.

Ad vos ergo me converto, o animæ contritæ, sponsæ Jesu, vos saltem invito, ut comitemini dilectissimum sponsum usque ad montem calvariæ, loturæ lacrymis, ejus vulnera, afflictamque Matrem illius consolaturæ. Cum tamen non cognoscam hic quænam sint hæ, quive peccatores in malitia obstinati, cunctos simul invito, cum propheta S. Isaia: *Venite ascendamus ad montem Domini*: (2. 3.) ad montem, nempe Calvariæ: ibi enim distinguemini invicem gemitu, quia, *omnis populus ejus gemens*, inquit Vates S. Jerem. [Thren. 1. 11.] q. d. omnis anima contrita, oviçula gregis ejus, & verus fidelis de populo illius, non erubescet lacrymas fundere; &, cum Maria Matre ejus, vocem solvere in planctum. Porro siqui tam indurati constiteritis, quam lacrymari, vocemque in amarissimum planctum solvere erubueritis, palam dabitis mihi signum, non esse vos animas contritas, Jesu sponsas; non esse oviculas gregis sui, minusque veros de populo suo fideles: non enim minor, quinimo major, ratio est mihi hodie, quam quondam Moysi ad populum Israel, dicere: *Omnis anima, quæ afflicta non fuerit in die hac, peribit de populis suis*. [Levit. 23. 29.] Eamus igitur, quæso, omnes, pede considerationis, ad urbem Jerusalem, comitaturi Jesum, & Mariam usque ad Calvariam, ibique conspicitote vos, oculo fidei, donec ego, digito linguæ, vobis ostendam

78

Invitantur omnes fideles ad Calv. ibi distinguendi, & recognoscendi qui contriti, quive obstinati.

Digitized by Google

dam, aliquam saltem particulam, & passionis illius, & hujus compassionis.

At quomodo? expectate pauliſper! Ecce nos pergimus ad hoc iter, non tamen viatico proviſi! Intereſt noſtra N. provideri de viatico, ſpiritualis conſortationis & adjutorij, ne deficiamus in via. Verumtamen docete me, quæſo, nunc vel maxime indigeo, a quo ſumus poſtulaturi? ad quem recurſuri, ut viaticum, ſpiritualis conſortationis, & auxilii efflagitemus? Quocumque enim me verto, offendo impedimenta: Si me verto ad ſummum Patrem cœleſtem, tantum video offenſum ſceleribus hominum, quantum pœnitet ſe hominem feciſſe; & audio formidabili voce tonantem: *delebo hominem, quem creavi a facie terræ:* [Gen. 6. 4.] quia nec vita dignos, quanto minus auxilio, judicat nos peccatores! Ad matrem miſericordiæ, Mariam, recurrendi nunc tempus non eſt; nam & ipſa indiget conſolatore, quem non nanciſcitur: Auſcultate, quæſo, S. Jerem. *Plorans*, inquit ille, *ploravit in nocte... & non eſt, qui conſoletur eam, ex omnibus charis ejus*. (Thren. 1. 2.) Cogitabam recurrendi ad cæleſtes Spiritus, amicos cæteroquin, & cuſtodes noſtros, ſed audio fore, ut illi quoque plangant, cum cruciari conſpexerint ſuum Dominum: ita enim teſtatur Vates. Iſaias: *Angeli pacis amare flebunt*. (33. 7.) Porro Apoſtoli, nec ubinam deliteſcant, novi: quia teſte S. Marco: *fugerunt omnes*; [14. 50.] quid faciam itaque docete me N. quo me vertam?

79 Ecce tamen, oh nos beatos! ecce, *Vexilla regis prodeunt fulget crucis myſterium*. Ecce lectus benedictus, in quo *vita mortem pertulit*, corporalem, & *morte vitam protulit*, nobis ſpiritualem. [in hym. paſſ.] Ad te ergo nos vertimus, o exaltatiſſimum lignum, & ſanctiſſimum: Tu es porta paradiſi, tu cæleſtium lætitia civium: Tu es conſortamen debilium, tu laſſorum refrigerium: Tu denique ſpes unica omnium fidelium. A te igitur, pro hocce itinere, ſuppliciter poſtulamus viaticum, ſpiritualis conſortationis, & auxilii: clamando ad te, una cum Beato Bern. Senenſi: *Crux eſto refugium noſtrum & virtus; illumina mentes noſtras ſplendoribus tuis*; ut hi fideles recognoſcant, & peccatorum ſuorum gravitatem, & pœnarum Chriſti acerbitatem, & amaritudinem dolorum Matris ejus Mariæ: *Inflamma cor noſtrum ardoribus tuis*, ut cuncti, una cum eadem Matre Jeſu, copioſas fundentes lacrymas, plangamus fructuoſe. *Robora vires noſtras virtutibus tuis*, [Jer. 6. in paraſc. Ser. 56.] in hoc ſacro itinere, ut nec hi auditores mei, me ſequendo, deficiant in attentione ſilentii; nec ego præeundo illis, in utili ſermone. Hoc te cordintime rogamus, hoc poſtulamus a te inſtantiſſime: pro hocce te adoramus humiliter, & peramanter ſalutamus, dicendo. Ave crux ſanctiſſima. Ave cubile mortis, noſtri Salvatoris: doloribus plena, Dominus crucifixus erit tecum: benedicta tu inter omnia ligna ſylvarum, & camporum; & benedictus fructus, qui pendebit hodie in te, Jeſus: O crux ſancta, o ſacrum cubile, eſto nobis auxilio nunc, & in hora mortis noſtræ. Amen.

Hic proſtatur crux & crucifixus contra incicionatorem

Tu porta opportune crux invocatur.

PARS PRIMA.

JAM diximus diſcerni non poſſe, majorne fuerit filii pœna in cruce, an Matris ſub cruce dolo- 80

Digitized by Google

dolores ? Unum dumtaxat proceerto asserui; iterumque assero, illam, nempe, & hos intellectu nostro, fuisse immensos : & quidem tam immensos, quam illos, nulla paraphrasi, non dico tantum mea, sed nec Apostolorum lingua, sive calami doctorum omnium, aut etiam altissima Angelorum sapientia possit exprimere ; quo circa humana mens eos naturaliter attingere non valet, minusque narranti credere, nisi partem aliquam, supernaturali lumine fidei illustrata percipiat. Ut autem lumen hoc fidei, pro posse, accendam in oculis vestris, tria vobis proponam observanda, quæ multiplicabant dolores Matris sub cruce; & totidem similiter, quæ aggravabant pœnas filii in cruce. Quo ad matrem : Primum, quod aggravabat ejus dolores, erat intensissimus amor ejus in filium, qui quidem tantus fuit, quantus, si colligerentur amores omnium Matrum ab origine mundi in unam fascem, superaret cunctos. Novimus autem dilectissimi, quod quo major est erga filium amor, eo major & dolor esse soleat propter pœnas, & mortem ipsius. Secundum, fuit prolixitas dolorum ejus & tristitiæ : a quo enim B. V. audivit, adhuc die 40. sui partus, a sene Simeone annuntiari sibi, & filii passionem, & dolores sui, illis verbis : *tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit* : [Lucæ 2. 35.] numquam non recordabatur hujus prophetiæ, imo mœrebat semper, & tristabatur, quamquam sub cruce maxime. Tertium est : quia, esto B. V. omnes pœnas dilectissimi sui filii, non fuerit intuita oculis corporeis, non enim erat præsens in horto, in Domo Annæ, Caiphæ, & alibi ; tamen in illuminatione supernaturali, cuncta aspexit intellectu, ac si ibi fuisset præsens. Quinimo, ut revelavit devotæ servæ suæ ab Agreda ; illo, sanguinem sudante in horto, illa quoque in domo cœnæ sudavit sanguinem, & ictus ac verba, quæ filius accipiebat, illa quoque in eadem parte Virginei corporis sui sentiebat, ac si fuisset percussa, utpote cooperatrix redemptionis generis humani [tom. 1. p. 2. numer. 120. & alibi].

dolores Virg. & filii pass. aggravantia fuerunt tria, & quæ?

Trium vero, quæ aggravabant pœnas filii ejus Jesu ; Primum erat teneritudo, & sensitivitas corporis illius sacratissimi. Volens enim cœlestis Pater, in humanitate filii sui, condigne punire offensas, & scelera totius generis humani : ordinavit fieri, opera Spiritus Sancti, in utero purissimæ Virginis Matris, corpus ejus tam nobile, & tenerum, quam nemo Regum mundi, ac Imperatorum habuit umquam, aut possit habere. Nemo autem ignorat, quod, quo corpus aliquod nobilius, eo sit & sensibilius : unde fiebat, ut Christus D. magis ictus sentiebat, majoresque habebat dolores in calcaneo, quam nostrum quispiam in oculi pupilla haberet. Secundum est : quia Divinitas, quæ cum humanitate conjuncta fuit in Christo, in unitate personæ, non modo non alleviabat pœnas ejus : (ut docent perperam quidam hæretici) : quinimmo aggravabat ; quia non solum orbatam auxilio permisit humanitatem in propria infirmitate ; sed insuper conservabat vitam, ut diutius patiatur, alias forte adhuc in horto, aut sub flagellis ad columnam expirasset : Conservabat pariter sensus, ne deliquio mersus pœnam non sentiat, sicuti solent homines, in gravissimis pœnis : itaque ipse semper, a Divinitate fuit

81

Pœnas Christi aggravantia fuerunt tria ?

Digitized by Google

conservatus sibi præsens, ut totam acerbitatem sentiat pœnarum, quatenus per copiosissimas pœnas fiat, *copiosa apud eum redemptio* [Psal. 127. 7.]. Tertium; fuit prolixitas pariter & ejus pœnarum; non enim putetis, dilectissimi, illa nocte, qua captus fuit in horto, pœnas ejus incepisse; tota enim vita illius aliud non fuit, nisi passio continuata; ita testatur ipsemet per os David, dicens: *dolor meus in conspectu meo semper*. [Psal. 37. 18.] Unde non legitur in Evangelio umquam Christus rixisse, bene vero planxisse sæpius, & fuisse contristatum, uti per eumdem Vatem prænuntiavit, dicens: *tota die contristatus ingrediebar* [ibidem ℣. 7.]. Et alibi: *defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus* (Psal. 30. 12.). Tota igitur vita nostri Salvatoris, fuit N. una continuata pœna. Nihilominus, *cum dilexisset suos*, inquit S. Joannes, *qui erant in mundo, in finem dilexit eos* [Joan. 13. 1.]: idcirco esto semper pœnas pro illis toleraverit, in fine tamen tolerare voluit maximas.

82 Appropinquante igitur tempore omnium mirabilium mirabilissimo, cœlo: omnium terribilium terribilissimo, inferno: & omnium felicium felicissimo, nobis peccatoribus. In quo vita nostra unigenitus Dei filius, & filius Mariæ Virginis, Jesus, tradendus erat ad mortem, ut morte sua corporali, spiritualem nobis vitam restituat; atque incœptum perficiat mirabilissimum opus redemptionis. Ecce die Jovis, ante illam veneris, in qua pendens in cruce expiravit, inveniebatur in Bethania, cum suis Apostolis, & dilectissima Matre: [erat autem in populo Israel hic dies solemnissimus, in quo consueverant manducare Agnum Paschalem]: voluit itaque & Jesus cum discipulis, eadem die, juxta legem illam, manducare agnum Jerosolymis in Cœna, quæ erat ultima, quam facturus erat cum eis in hoc mundo, in corpore mortali: ideo & finem in illa, daturus erat legi veteri, novæque initium. Attamen, *discessurus Dominus*, inquit Seraph. Doct. S. Bonaventura, *apud Bethaniam Deiparæ valedicit* [apud pauleti hic]. Unde vocavit illam seorsum, ut eadem revelavit devotæ servæ suæ, B. Mariæ ab Agreda. [tom. 3. p. 2. l. 6. c. 9.] Quæ ad eum ingressa, prostrata adoravit illum, utpote sui creatorem, dicens: *loquere Domine, audit ancilla tua* [Agreda l. c.]. Levavit illam filius statim, & ita alloqui cœpit. Vale, o Maria, cum licentia tua mihi est eundum jam a te. Heu, fili mi! exclamavit pia Mater, & interrumpens ejus sermonem, prosequi eum non sivit; sed illa lacrymans, & tremens tota, tristis, & suspirans! heu fili dulcissime, inquit, quid hoc audio? Tu non consueveristi, hactenus, Mariam me nominare, sed Matrem! in quo tibi displicui? Nonne te in ulnis sustentans lactavi, in pueritia sedulo custodivi, in juventute fideliter servivi: in quo ergo nunc offendi te, ut me nolis Matrem, ut prius nominare, sed Mariam? o amaram materni nominis commutationem!

Texerius valedicit Jesu, & Mariæ.

Liquefiebat ad Materna hæc lamenta, cor filii, & præ filiali teneritudine, lacrymabatur: tamen vi quasi, retento gemitu illi respondit. In nullo, chara Mater, me offendisti, imo prælaudata cuncta, ex integro perfecisti; novi ego, & confiteor, quod me cum intenso amore proprio lacte cibaveris; sedulo in pueritia servaveris; cum gravi labore fu-

Tenerius Christus patientis Matri.

Digitized by Google

fugiens in Ægyptum portaveris, semperque in juventute fideliter mihi serviveris; nihilominus declinabam te nominare Matrem, ne dulcissimo hoc Materno nomine majorem tibi inferam afflictionem: amara autem nuntiare tibi debeo, quod nempe, separemus invicem; Ego vado dilectissima Mater, nec amplius revertar tibi in hoc corpore mortali: amodo non sum mansurus hic apud te, neque tu frueris meo aspectu in hoc mundo; amissura es consolationem tuam, dulcedinem tuam, dilectissimum filium tuum Jesum: Quia venit, a Patre meo cœlesti, tempus decretum, in quo per acerbissimam passionem meam, & mortem turpissimam mundus est mihi redimendus, peccatorumque scelera sanguine meo luenda: Et hæc omnia eras consumabuntur. Adverto fore, dulcissima Mater, ut & cras me videas; sed tanta rabies erit, & furor me trahentium, quatenus non admittet, ut valedicam tibi, & efflagitem a te benedictionem, ac licentiam. Tu autem scis, o Mater, me de cœlo non venisse in tuum uterum, nisi consensu tuo habito, & licentia per illud verbum *fiat* (Lucæ 1. 38.). Cogit me igitur Materna tua obligatio, & reverentia mea filialis, ut nec discedam ex hoc Mundo, nisi tua licentia habita, & benedictione. Condona igitur mihi, Mater amantissima, condona, inquam mihi lac, labores & servitutem: &, ut vadam, præbe licentiam, quia, *tempus meum breve est*. [Matth. 26. 18.].

Ah! væ mihi, exclamavit pia Mater: o inamænam annunciationem, quæ, *replevit me amaritudinibus*, uti olim pro me dixit Vates s. Jerem. (Thren. 3. 15.), & *inebriavit me absinthio*. Ah, *fili mi, quis mihi det ut pro te moriar*? quam dulcis mors mihi esset! Tu dilectissime fili, es vita mea, quomodo ergo vivam cum mortua fuerit, vita mea? Sed cum ita sit voluntas tua, tuique æterni Patris, *fiat*, ita. Vade fili, pupilla, & lumen oculorum meorum, & ego manebo in tenebris. Vade dulcedo mea, ego vero residuos, *recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ* [Isai. 28. 15.]. Vade fili, sit benedictum lac, labores, & servitus mea, tibi omnia millies condono; recordare tamen Matris, & benedic mihi. Itaque valedicendo, & benedicendo invicem, separati sunt cum amaritudine & lacrymis. Remansit Mater dolorosissima non cessando fundere torrentes lacrymarum ex oculis, ut adimpleretur prophetia Jeremiæ: *defecerunt præ lacrymis oculi mei* (Thren. 2. 11.). Jesus autem perrexit Jerosolymas cum discipulis, quos per viam docebat mysteria, quæ tempore cœnæ, & passionis suæ, erat operaturus. Cum autem appropinquassent Jerosolymis, misit duos præire præparaturos cœnam, & Agnum.

Teneritudo Virg. deplorantis suam desolationē.

Tempore igitur cœnæ, cum perveniissent, cunctaque parata fuissent nacti, sederunt ad mensam, tunc ait Jesus: *desiderio desideravi hoc pascha vobiscum manducare antequam patiar* [Lucæ 22. 15.]. O fons amoris, Jesu dulcissime! numquid non quotidie comedebas cum discipulis tuis? quale igitur desiderium hoc nunc speciale, ut illud duplices ad exprimendum, dicendo: *desiderio desideravi*? Respondet ad hoc dilectissimus ejus discipulus Joan. *Quia cum dilexisset suos in finem dilexit eos*. q. d. Quamquam Jesus semper dilexerit discipulos suos: [& in illis fideles cunctos:]

83

Christus optat ultimam cœnam, ut infiniti sui amoris nobis signum relinquat.

ta-

Digitized by Google

tamen ſpeciale ſignum, Divini ſui amoris, in fine illis voluit relinquere. Juxta conſuetudinem amicorum, qui in ſeparando, pro amoris memoria, invicem donant aliquid. Ille tamen aliter, ac mundani faciunt, non enim reliquit nobis aliquam rem a ſe diſtinctam, & defectibilem; ſed ſemetipſum vivum, & æviternum, in Sacram. Sanctiſs. corporis ſui, & Sanguinis pretioſiſſimi. Poſtquam enim, inter cœnandum, multam doctrinam, & admonitiones amoris, aliarumque virtutum illis infudiſſet, atque poſt cœnam dediſſet humilitatis exemplum: quia cum mira humilitate dignatus eſt, coram unoquoque eorum genuflectere, & lavare pedes ſingulis, etiam ipſi traditori Judæ: poſtmodum lotis manibus ſedit iterum ad menſam, & juſſit adferri panem & vinum, pro conſecratione parata: cumque panem in corpus, & vinum in ſanguinem converti ſſet, finem dedit veteri, & novæ initium legi.

Inſtituitur Sacr. Euch. quo datur finis veteri, & novæ legi initium.

84 Tunc inveniebatur B. V. M. Mater Jeſu, in eadem domo, at in alia camera: quia poſt receſſum Domini a Bethania, illa quoque cum Maria Magdalene, & aliis piis feminis, ſecutæ ſunt eum. Jeſus igitur per Angelos miſit communionem dilectiſſimæ Matri, ita, quod illa, poſt filium, prima communionem ſumpſerit (Agreda l. c. cap. 11. num. 1197.). Dein diſtribuit diſcipulis, dicens: *Accipite, & comedite hoc eſt corpus meum* [Matth. 26. 26.]. Eodem tempore ordinavit eos ſacerdotes, dando illis auctoritatem ordinare alios, & aliis alios, uſque ad conſummationem ſæculi. Item poteſtatem ſingulis ſacerdotibus, ut quotieſcumque verba conſecrationis, ſuper aptum panem & vinum protulerint, cum debita intentione, idem efficiant ſacramentum, dicendo illis: *hoc facite in meam commemorationem*. [Lucæ 22. 19.] q. d. dilectiſſimi mei Apoſtoli, amor, quo vos, cunctaſque animas fideles, ſponſas meas amo, tantus eſt, ut abire non poſſim, quin & vobiſcum remaneam, accipite igitur hoc Sacramentum, in quo ego ſum, & ſemper ero, totus vivus, in corpore, & anima, in Divinitate, & humanitate. Hoc eſt, *diſpenſatio ſacramenti abſconditi a ſæculo*, veluti proclamabit vas electionis meæ Apoſt. [Epheſ. 3. 9.]. Hoc eſt Sacramentum Sacramentorum, imo ſuper omnia ſacramenta. Hoc erit vobis cibus ſpiritualis, & medicina; in hoc Sacramento volo atque cupio a vobis ſummam reverentiam, & dilectionem: quod implebitis, digne illo cibando, & firmiter credendo, quod in eo ſim totus in anima & corpore, in Divinitate, & humanitate. Tunc, cum Judas ſumpſiſſet hoc diviniſſimum Sacramentum, in peccato mortali, indigne, illico, *poſt buccellam introivit in eum ſatanas*, inquit S. Joan. [Joan. 13. 27.], & continuo quaſi rabidus ivit ad principes ſacerdotum, ad tradendum illum: Jeſus autem cum diſcipulis: *Hymno dicto exierunt*; [Matt. 26. 30.], hoc eſt actis gratiis.

Sanctiſſ. Euchar. ſign. exterius, & dicitur.

B. V. poſt Chriſtum primo communicavit.

Apoſtoli ordinantur Sacerdotes cum auctoritate alios ordinandi.

85 Hic eſt conſiderandum, quod Virgo Sanctiſſima, eſto in alia eſſet camera, tamen miniſterio Angelico, & Divina illuminatione, clariſſime cuncta hæc, quæ Chriſtus faciebat cum Apoſtolis perſpiciebat: unde exeunte Domino ex cœnaculo, illa quoque exivit ante illum, & genuflexit receptum, finalem benedictionem, quam dilectiſſimus filius, ſublevans, lacrymabundus, lacrymabundam, ſolari conatus eſt ſolis hiſce verbis: *Mater mea in omnibus*

Digitized by Google

bus tribulationibus tecum ero, faciamus voluntatem Patris æterni, ad salutem hominum [Agreda l. c. cap. 12.]. Et statim egressi Jerosolymam venerunt in Villam Gethsemani, ubi relictis cæteris Apostolis, assumpsit Petrum, Jacobum, & Joannem duntaxat, & ivit cum illis in hortum, in quo noctu consueverat orare. Hic est ille hortus, in quem cœlestis sponsa, ex persona cujuslibet animæ, capientis redemptionem, præsertim autem earum, quæ in Limbo hanc præstolabantur, invitabat, hunc sponsum cœlestem, canendo in sacro cantico: *Veniat dilectus meus in hortum suum*, (Cant. 5. 1.) & afferat thesaurum prætiosissimi Sanguinis sui: ut quid nos cernit, & patitur a tot millenis annis, in obscuro hocce carcere? *Veniat, & comedat fructus pomorum*. Ita est, dilectissimi in horto, paradisi terrestris, perditio nostra, & captivitas incœpit; in horto Gethsemani erat incipienda redemptio nostra, & libertas; in illo Adam comedit dulcia poma; in hoc Christus erat comesturus eorumdem pomorum amaros fructus, & quidem tam amaros, quam illico, ac in eum est ingressus: *Cæpit contristari, & mœstus esse*, inquit S. Evangelista (Matth. 26. 37.); sed adeo vehementer, ut nulla lingua exprimere, intellectus attingere possit nullus. Aspicit nunc ad Petrum, nunc ad Jacobum, nunc ad dilectissimum suum Joan. quasi dicturus quidpiam, nec valens tamen, præ gravi tristitia; tandem hæc sola verba enuntiavit: *Tristis est anima mea usque ad mortem* [Matt. 26. 38.] q. d. tanta tristitia repletus sum, quanta sufficeret mortem mihi illico inferre, ni impediretur a Divinitate supernaturaliter. Sed unde tanta tristitia, o dulcis Jesu? nonne venisti de cœlo ad redimendas sponsas tuas animas pretio Sanguinis tui Divini? nonne Hymnum cantasti cum discipulis, cum pergeres Jerosolymis in hunc hortum? nonne dicebas Apostolis, Te debere baptizati hoc baptismate: *& quomodo coarctor, donec perficiatur* (Lucæ 12. 50.)?

Tristitia Christi Mystica.

Respondent DD. Sacr. sed & B. V. M. Mater ejus revelavit B. Mariæ ab Agreda (loco c. cap. 12.), quod plura mysteria contineantur in hac Christi tristitia. Primum: quia volens Deus Pater, ut sit, *copiosa apud eum redemptio* (Psal. 129. 7.), veluti prophetaverat per coronatum suum prophetam. Permisit, ut tristitia, humanitatem Christi, tam magna repleat, quam major non possit excogitari, permissa ea in infirmitate sua humana; & solum sustentans vitam illi, donec omnes prophetiæ implerentur, quæ scriptæ erant de illo: Unde esto Christus Dominus semper habuerit passionem suam præoculis, ut diximus, tamen numquam humanitas ejus ita fuit desolata in sua infirmitate a Divinitate; idcirco nec adeo vehementer fuit tristatus, sicut in horto Gethsemani. Secundum mysterium est: quia ad efficiendam copiosam redemptionem nostram Deus, in sui filii passione interna, externaque permisit tunc Lucifero, ut utatur totis viribus suis, & industria contra Christum Dominum; idcirco diabolus immisit in amicos ejus quamdam tepiditatem, & somnolentiam, extincta charitate, ut mox sumus visuri in Apostolis, qui non potuerunt una hora secum vigilando orare, esto ter redeundo eos hortatus fuerit: omnesque, præter ejus dilectissimam Matrem, defecerunt aliqualiter in fide. Timorem etiam

iam diabolus posuit in cor eorum, ita ut in summa necessitate, *relicto eo fugerunt omnes* [Mar. 14. 50.]. Hoc diabolus faciebat sperans fore, ut Christus videns tantam ingratitudinem in maximis suis amicis, desistat ab opere redemptionis; jam enim illum advertebat esse Messiam. Videns tamen Draco infernalis, hac se arte nil efficere, aliam assumit, semper Deo permittente, unde immisit flammam furoris, & odii, in ejus inimicos ita, ut admiratus Vates coronatus dicat in spiritu: *Quare fremuerunt gentes & populi... Reges terræ, & principes convenerunt in unum adversus Dominum, & adversus Christum?* (Psal. 2. 1. 2.) q. d. quomodo est possibile? unde hoc? ut ita omnes unanimiter insurrexerint contra ipsum, Reges, & principes; Domini, & judices; servi, & pauperes; Ecclesiastici, & sæculares? Verbo dixerim, tota Jerosolyma est commota, omnes fremunt, omnes frendent, omnes sæviunt, stridٍent omnes dentibus in eum, ut citius eum capiant, & contristent? ut videbimus deinceps qualiter hanc rabiem adimpleant. Hoc quidem diabolus non faciebat desiderio, ut Christus moriatur, advertebat enim fore, ut morte sua nos redimat; sed sciens se non posse eam impedire; conabatur, per iniquos servos suos, ut ad minus inducat Dominum, ad vel minimum peccatum iræ, invidiæ, vindictæ, aut saltem impatientiæ, quod tamen numquam obtinuit.

Tristitia Christi magis augetur.

Cur diabolus conatur Christum affligere?

86 Tertium mysterium, tristitiæ Christi indicibilis est: quia tunc in horto Gethsemani, ostensus fuit illi numerus salvandorum, & damnandorum: ubi videns numerum damnandorum esse multo majorem, quam salvandorum, summa tristitia pressus fuit, & repletus; quia, ut pro cunctis mori intendebat, ita salvandos cunctos optabat. Esto autem omnia hæc ille, ut Deus ab æterno præ oculis habuerit, imo etiam, ut homo, a conceptione sua; sed antea numquam adeo tristatum legimus, quia in infirmitate, humanitas ejus, numquam ita fuit desolata.

Tri... Christ... xime t... tur o... eitate... salva...

Quid igitur mirandum tantæ afflictioni humanitatis Salvatoris nostri, desolatæ in sua infirmitate? Si intuetur amicos, videt omnes refriguisse in charitate, videt omnes se in summa necessitate relicturos, Judam se traditurum; Petrum se negaturum; omnes, Matre excepta, in fide vacillaturos: Idcirco inquit per Jeremiam: *Idcirco ego plorans, quia longe factus est a me consolator; facti sunt filii mei perditi, quoniam invaluit inimicus* [Thren. 1. 16.]. Sin vero, per tenebras noctis, longius prospicit Jerosolymam versus, o quam tremenda præparamenta, quam impia videt, adversum se, fieri consilia. Videt armari cohortem, quorum omnes stridٍent in se dentibus, catenas, flagella, & funes parant: unde per coronatum Vatem exclamat; *turbatus est a furore oculus meus* (Psal. 6. 7.) a furore scilicet, eorum, *qui multiplicati sunt, & oderunt me inique* (Psal. 37. 20.). Quod si tandem respicit, & contemplatur fructum amarissimæ passionis suæ; videt plurimos, induratos in sceleribus, eum amissuros: videt enim damnandorum numerum multo copiosiorem, quam salvandorum: & quidem hoc summam tristitiam Domino causavit, quando exclamavit: *Tristis est anima mea usque ad mortem. Tristatur Dominus*, inquit S. Bernardinus Senens. *videndo tantos esse privandos gloria paradisi, & ad pœnas infer-*

Summa tristitia Christi in horto.

Digitized by Google

Christi quamonia in Judam.

inferni damnandos (Serm. de pass. Dom.). Quos inter, cum vidisset infelicissimum Apostolum suum Judam desperaturum: superabundavit in illo tristitia, ut non plus ultra capi possit ab anima reata: Unde Regius Vates, spiritu prophetico, hoc ipsum prospiciens dixisse creditur, ex persona Christi Domini: oh Juda, Juda! *Si inimicus meus maledixisset mihi*, desperando, contempta misericordia mea, *sustinuissem utique, sed tu qui mecum dulces capiebas cibos!* [Psal. 54. 13.) manducando mecum in eadem mensa, per tres annos; imo divinissimum corpus meum, paulo ante in ultima Cœna! Tu qui enutritus es in schola mea, doctrina cœlesti! Tu qui novisti, quod amem vos plusquam Mater filium uteri sui; Tune ita contemnis meam misericordiam, ut colligatus cum diabolo, malis in desperatione perire, quam ad meam misericordiam redire? Oh considerares, quam mihi, *amarum est reliquisse te Dominum tuum, arguet te*, Juda, *malitia tua, & aversio* (Jerem. 2. 19).

87 Inveniendo igitur ita filius Dei in horto sine consolatore, & consolatione in terra, ut alter filius, de quo Evangelium testatur: *Surgam*, inquit, *& ibo ad Patrem meum* [Lucæ 12. 6.]. Si vel cœlitus ab æterno Patre meo consolatio mihi adveniat. *Et progressus pusillum procidit in faciem suam super terram* [Matth. 26. 39. & Mar. 19. 35.]. Observa hic o christiane, qui erubescis, Christum sequi, qui in Ecclesia sat inverecunde multoties consistis, erubescendo coram Sacramento osculari terram; observa, inquam, qualiter Salvator tuus, *in quem desiderant Angeli prospicere*: telle S. Petro Apostolo [1. Pet. 1. 12.], illa facie Divina prostrata per terram, facit orationem. Sed nec cœlitus accipiens consolationem, retrospicit ad discipulos, & ecce glisicit afflictio, jam enim obdormiverant: interumpit orationem, vadit ad discipulos, excitatosque hortatur, ut juvent se vigilando & orando: & iterum redit secundo, & orat Patrem, at nactus responsum nullum, nullam consolationem; filet Pater, angeli silent: Iterum respexit ad discipulos, iterum dormientes videt, iterum orationem interumpit, vadit, excitat, & admonet eos: *Vigilate, & orate* (Marc. 14. 38.). Doceminor o Superiores esse diligentes super junioribus vestris: Christus interrumpit orationem ad hortandum suos discipulos ad opus bonum: quanto magis vos debetis temporalia cuncta omittere? Quam difficile multi rationem estis daturi super hac negligentia! Vos, vos corripiemini pro vestris junioribus: auscultate hanc veritatem: Christus omnes, *invenit dormientes*, teste S. Marco (Marc. ibidem), & tamen solum Petrum corripit, utpote superiorem, pro omnibus: *& ait Petro: Simon dormis? non potuisti una hora vigilare*? O quot superiores acrius Petro corripientur. Tandem, *ivit tertio, & oravit eumdem sermonem dicens: Pater si vis transfer a me calicem istum*: inquit Evangelium [Matt. 26. 44. & Lucæ 22. 42.]. Clamat ita, sed non invenit consolationem, nec in cœlo, nec in terra: non in cœlo, quia Pater illi nihil respondet: non in terra, quia amicos si aspicit, deseruerunt eum in tribulatione solum, & obdormiverunt, quasi non curent de illo: Si aspicit inimicos, videt diligentissimos, & furore repletos, cum catenis & funibus appropinquare. Si tandem respicit dilectissimam Matrem suam, non minuitur tri-

Superiores pro junioribus corripiendi sunt.

Christus interrupto oratione interrupit, & ad eam redit tio. Cur?

Digitized by Google

B.V. Maria peragens ea cum Dominabus in Domo cœnæ, quæ Christus in hor. cum discipulis, auget illi tristit.

stitia ejus, imo augetur. Videt enim illam in domo cœnæ omnia illa peragere, cum illis dominabus, quæ ipse cum discipulis in horto: quando ille recedebat a discipulis ad orationem, illa quoque a Dominabus, quando ipse revertebatur ad illos excitandos, illa etiam ad excitandas eas, tristando non minus quam filius [Agreda l. c. ca. 12.]. Quo circa ita dilatatæ sunt portæ animæ, & cordis Jesu ad tristitiam, ut, *factus in agonia prolixius orabat*, quam aliis duabus vicibus, inquit S. Lucas [22.43. & 44.], *& factus est sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram*. Eodem tempore, etiam dolorosa Mater ejus sanguinem sudavit, veluti illaipsa revelavit devotæ B. Mariæ ab Agreda. [loco citato] Interim clamabat Jesus. *Pater si vis transfer a me calicem istum: Verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat*: Edoceminor hic, o christiani a magistro Divino, voluntatem vestram in vestris petitionibus, Divinæ voluntati semper uniformare, & subjicere, dicendo: non sicut ego volo Domine Deus, sed sicut tu novisti fore pro gloria tua.

Christo sudante sang. sudat, & Maria.

88 Quis considerare potest N. calicis hujus amaritudinem, qui filium Matremque sanguinem ursit sudare tantum, quantum penetratis vestibus in terram decurreret! Putatis hunc calicem esse, amarissimam passionem, & mortem, quam se brevi passurum prævidebat? nullus dubitandum, dilectissimi, etiam hanc esse; *ut assumpti veritatem probaret hominis*: inquit S. Hieronym. [in cant. apud Pauletti]: unde & ipsemet Dominus dicebat; *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma* [Mar. 14. 38.]. Nihilominus est & aliud mysterium hic. Deduco enim ex testimoniis Sac. Paginarum, quod in horto Gethsemani, duos calices Pater cœlestis Christo obtulerit: Primus fuit salutis peccatorum pœnitentum, & hic fuit, amara passio ejus, & mors ignominiosissima patienda; &, dum offerret hunc calicem illi Pater, dicebat: Vide, fili mi: *calix meus quam præclarus est* (Psal. 22. 5.), quia mihi complacens est, tibi glorioſus; & peccatoribus necessarius; quem filius læte acceptans, respondit per eumdem David, dicens; *Calicem salutaris accipiam* (Psal. 115. 4.). *Spiritus quidem promptus est*: q. d. libenter, o Pater Cœlestis, acceptabo calicem passionis, & pro salute generis humani sanguinem meum effundam: *unde cum dicit transeat, non rogat, ut non patiatur; sed ut patiendi calicis fortitudo in Christianos transeat*: inquit S. Hillar. [in cap. 26. Matt.]. Secundus calix fuit condemnationis peccatorum obstinatorum, plenus indignatione; hic calix fuit ultima sententia danda damnatis, in fine mundi, dicendo: *Ite maledicti in ignem æternum* [Matt. 25. 41.], quem calicem offerendo illi Pater, dicebat per Vatem S. Jer. *Sume calicem furoris* [25.15.], de quo, juxta testimonium Davidis: *bibent omnes peccatores terræ;* impœnitentes, nempe (Psal. 47. 9.). Hic igitur calix N. hic amarus erat potatu nostro Salvatori: hic illum in agoniam posuit, & sanguinem sudare fecit; atque clamare ad Patrem: *Pater si possibile est, transeat a me calix iste*: quasi dicat, quomodo ego calicem illum furoris, & æternæ damnationis accipiens effundam in peccatores, cum frater eorum sim factus, accepta eorumdem natura. Ah cor mihi liquefiet super fratres meos, esto ingratos erga mea beneficia. Itaque si possibile

Duo c. Christo si in hc.

Qualem c. licem Ch. stus rogat: se transire

Digitized by Google

sibile est, ego primum, *calicem salutaris accipiam, & sacrificabo*, pro eis memetipsum, & meum sanguinem; sed iste secundus, *transeat a me*, ad Te o Pater, vel ad secundam personam, ad Spiritum Sanctum; Ah, hunc, hunc furoris calicem, *transfer a me*.

89 *Et apparuit Angelus confortans eum*: sequitur S. Evangelium: (Matt. & Lucæ loc. cit.), quia tandem videns cœlestis Pater filium suum torqueri ita tristitia; agonizare, & sanguinem sudare, desolatum in infirmitate humana, misit Archangelum S. Michaelem, ut humanitatem ejus confortaret. Confortavit igitur in corpore, ut tormenta liberius subeat; confortavit in spiritu, ut non tristetur tam acerbe, propter majorem numerum damnandorum, super salvandos, quia damnatio eorum illis erit ex seipsis; non autem ex parte suæ redemptionis, quæ copiosissima esset futura, & sufficientissima pro mille mundis. Dein & si major numerus est damnandorum, dicebat illi Archangelus, sat magnus est & numerus salvandorum, quos inter est dilectissima Mater tua Maria, pro qua sola omnia tormenta subires, & funderes sanguinem, ad illi aperiendum introitum ad cœlestia regna, cujus clavis alia non est, nisi sanguis tuus Divinus. Confortavit tandem in voluntate, ut acceptet bono animo etiam secundum calicem: quia judicat Sanctissima Trinitas justum esse, dignum, & congruum, ut secunda persona in eadem humanitate, in qua mundum redemerit, judicet quoque eum, juxta cujuscumque merita, in fine sæculorum; vocando bonos, & pœnitentes, in gloriam; *venite benedicti*; effundendo autem super infideles, & obstinatos peccatores calicem furoris, ultimæ sententiæ, *discedite maledicti in ignem æternum*. Itaque confortatus Dominus redit ad discipulos, & eslo iterum eos repererit dormientes, non jam objurgat; sed gravi suspirio deplorans nostri mundanorum miseriam, dixit; *dormite jam & requiescite*, chari discipuli mei. (Mar. 14. 14.) Sed Iudas non dormit; talis est mundus immundus; qui deberet in bono vigilare, dormitatur illi, & gravescit totus: sed qui contendit ad mala, nec gravescit, nec somnus eum occupat.

Adhuc eo loquente, ecce Judas, 90 *unus de duodecim venit, & cum eo turba multa* (Mart. l. mox cit.), quos cum vidisset Jesus, ad monstrandam spontaneitatem, qua amarum calicem passionis acceptabat, perrexit obviam illis, & interrogavit; *quem quæritis?* quibus respondentibus: *Jesum Nazarenum*, illico libera voce confessus est, dicens: *ego sum* (Joan. 18. 8.). Hæc fuit illa vox, de qua prophetatum est per regium Vatem dicentem: *a voce tonitrui tui formidabunt:* (Psal. 103. 7.) & quidem formidarunt tantum, quantum, *iverunt retrorsum, & ceciderunt in terram* (Joan. l. c.): quam bene canebat David: *Vox Domini in virtute, Vox Domini in magnificentia* [Psal. 28. 4.]. Ostendit illis, Dei filius, virtutem solius vocis suæ, ut excusatione careant, quasi eum non cognovissent: &, ut videant, quod, nisi ille vellet, capere eum non valerent. Aliud quoque signum hic Jesus fecit, quia illorum casu Petrus animatus, evaginato gladio ictum probavit, ad amputandum uni caput, at solam auriculam contingens amputavit, quam Dominus applicatam loco suo de repente restituit pristi-

Christus capitur, ubi per duplex signum non meliores, quin peiores fiunt persidi captores.

noſtatui, & ſanitati. Ipſi tamen, utpote quos malitia excœccavit, non attento hocce miraculo, ſtatim ac illis data fuit licentia a Domino, injiciendi in ſe manus, majori rabie, & ira, propter caſum ſuum, accenſi, impetum fecerunt in eum, æmulando, quis prius illum percutiat, conſpuat, & liget fortius. Porro cum recommendaſſet illis perfidus traditor Judas, *quemcumque oſculatus fuero, ipſe eſt tenete eum, & ducite caute* (Mar. 14. 14.): ne forte eruat ſe de manibus veſtris: idcirco, *præter funes validiſſimos*, inquit S. Bernardin. Senenſ. *catenas inſuper ferreas collo ejus, corporique reliquo circumjecerunt*: (Serm. de paſſ. Dom.) & hoc ſignificat ſtola Sacerdotalis.

91 Tunc Draco infernalis ad affligendum Dominum magis, horrendum timorem immiſit in cor diſcipulorum, ita ut, *relicto eo fugerunt omnes*, teſte S. Evang. [Mar. 14. 50.]. Hæc fuga Apoſtolorum, & deſolatio Magiſtri Divini, in hac maxima neceſſitate, quando conſolari eum debebant ſua ſocietate, tam magnam cauſavit, & auxit illi afflictionem in corde, ut ſine lacrymis enuntiari poſſit minime, vox deficit, confunditur loquela! Jeſus, ut impleatur Scriptura, dicens: *ſicut agnus coram tondente ſe obmutescet* [Iſai. 53. 7.]: inveniendo jam in manibus ſuorum inimicorum, crudeliter ligatus, opprobriis ſauciatus; & modis omnigenis afflictus in corpore; volebat ſaltem in corde habere aliqualem conſolationem, videndo apud ſe amicos aliquos, ſeu ſuos dilectos Apoſtolos: reſpicit igitur ad dexteram, at heu me! non eſt Petrus: vertit oculos ad ſiniſtram, & nec Jacobum videt: girat oculis in circuitu per omnia, at proh dolor! Joannes quoque abeſt! Tunc contriſtatus eſt Dominus, plus in animo, quam in corpore conquerendo graviſſimis ſuſpiriis in ſilentio, quaſi dicat: ita ne eſt, o amici mei, o mei dilectiſſimi diſcipuli! in manducando, & bibendo, omnes mecum; & in hac tribulatione me relinquitis, quando maxime vobis indigeo pro mea conſolatione? Siccine adimples, Petre, quod promittebas, ſi opus fuerit etiam ad mortem mecum ire? Ah Joannes dilectiſſime, vel non recordaris, te paulo ante in ſinu meo, ſicut filius in materno, requieviſſe? taliſne gratitudo, etiam juxta te, me manſit? Cum igitur, dilectiſſimi Fratres, in tanta neceſſitate diſcipuli reliquerint Magiſtrum, vos animæ fideles, non relinquatis ſponſum cœleſtem: en jam cohors ordinatur, ut ducant eum Jeroſolymam, ſequamur eum pro ſua conſolatione. Præparemini, quæſo, dum pauxillum quieſcam ego; illico ituri.

Chriſtus deſeritur ab Apoſtolis, quo augetur eius afflictio.

PARS SECUNDA.

92 *At illi tenentes Jeſum duxerunt* (Matt. 26. 57.) Jeroſolymam, trahentes per funes, quæis crudeliter erat ligatus. Dignum notatu eſt hic, quod Lucifer infernalis iratus, ob admirandam manſuetudinem Chriſti, & patientiam, concitabat corda, & accendebat illorum rabidorum militum furore, & odio barbarico, ut libere unuſquiſque illum æmuletur pro poſſe affligere, & contemnere; unde nec lingua exprimi poteſt, nec concipi intellectu, quantum quilibet ſitiret, & conaretur oſtentare in hoc ſuam magnanimitatem! unde advolantes ſingilatim, imo turmatim rapientes ſibi vicem: unus illum percutiebat manu, alter pede;

Conatus eo ſe inducendi iram, & impat. fruſtra.

unus

Digitized by Google

unus fuste, flagello alter: trahens alius per barbam, alius Divinam illam faciem conspuens: aliqui subsanabant, blasphemabant alii; trahentes illum hi ad dexteram per catenas, per funes illi ad sinistram. Per hoc conabatur Draco infernalis Jesum inducere saltem ad minimum peccatum iræ, aut impatientiæ. At Jesus, ut adimpleretur prophetia Isaiæ, dicentis: *sicut ovis ad occisionem ducetur*: (Isai. 53. 7.) cum summa mansuetudine, & patientia ineffabili cuncta hæc tolerabat. *Et adduxerunt eum ad Annam primum* (Joan. 18. 13.), hic enim erat princeps Sacerdotum: qui illum interrogavit de discipulis, & de doctrina ejus. Ad primum nihil respondit; quia pro tunc laude digni non erant, cum reliquerint eum fugientes: ignominiam autem, fugæ eorum, maluit tacere: ad dandum nobis exemplum, ut, quando proximum non habemus in quo laudaremus, potius taceamus de illo, quam detegamus ejus defectus. Ad secundum vero, nempe, de doctrina sua, respondit: *Ego palam semper docui in Synagoga... interroga eos, qui audierunt, quid locutus sim ipsis* (Joan. loc. cit. ℣. 20.): *ecce hi sciunt*. Quid mansuetius? quid mitius hacce responsione? Cui, quæso, injuriam inferre potest talis responsio? & tamen tanto odio diabolus accenderat corda eorum, in Agnum hunc mitissimum, ut acceperint responsionem hanc, pro temeraria, indigna, & injuriosa: idcirco unus ex servis Pontificis, ita gravem, & enormem illi alapam dedit, ut juxta testimonium S. Efrem: *Angeli, & Archangeli obstupuerunt, Gabriel, & Michael vultum suum contexerunt* (Serm. 3. de pass. Domini): ne tantam injuriam videant, & ignominiam actam in Regem suum. O cœli, ubi sunt fulmina! o terra cur non deglutire hos! siccine toleratis tractari Creatorem vestrum? Mater Jesu dolorosa, esto hic non esset præsens, verum alapam hanc crudelissimam, non modo vidit in spiritu, sed sensit quoque in propria facie sua Virginea (Agreda l. c.)! O enorme spectrum, invidiam! ubi ex flore mansuetudinis Jesu, venenum fugit temeritatis, & injuriæ! *non sic impii, non sic* (Joan. 18. 24.), sed discite a Magistro divino, qui est charitas, qualiter ex absynthio, fugæ discipulorum, mel fugit silentii.

93

Et misit eum Annas ligatum ad Caipham Pontificem (Joan. 18. 24.), ubi multi seniores erant congregati, expectantes eum cum ingenti desiderio. Adductus igitur Jesus, & stans inter illos, post omnigenos contemptus, & injurias acceptas ab eis, de multis fuit interrogatus, sed nil amplius respondebat. Tandem adjuravit eum Caiphas per Deum, ut dicat, si ille sit Christus Dei filius: ubi ob reverentiam appellationis divini nominis, respondit: *Ego sum: & videbitis filium hominis sedentem in dextris virtutis Dei*. (Mar. 14. 62.) Tunc Caiphas tamquam indemoniatus præ furore surrexit, & discerpsit vestes suas, clamando: *quid adhuc egemus testibus? non audistis blasphemiam?* quid vobis videtur modo? Tunc omnes una voce clamarunt: *reus est mortis*. Itaque servi iterum illum alapis, & ictibus, sauciarunt, omnimode affligentes in corpore. Sed hic major supervenit illi afflictio in corde, & anima: quia Petrus paulatim per tenebras noctis advenit, & in atrio consistens inter servos Pontificis, ter eum negavit, & quidem secunda vice cum juramento,

Christus interrogatus, de doctrina respondit, de discipulis cet. cur?

Charitas ex absynthio fugit, cum vero flore venium.

Petrus addit dolores Christo negatione. Christus sanat Petrum divino intuitu.

mento, & tertia cum imprecationibus in se, si istum Jesum cognoscat. Tam gravis fuit hæc tristitia, qua Petrus sic peccando illum afflixit, quam oblitus omnium eorum, quæ patiebatur in corpore a perfidis Judæis, assumpserit animæ Petri mederi intuitu suo divino: unde conversus ad portam cum suspirio, *respexit Petrum;* qui radius solis viri justitiæ, cum contigisset cor Petri, illico, *exivit foras, & flevit amare* (Luc. 22. ℣. 61. & 62). Jesum autem sic afflictum intrinsece, & extrinsece, in corde nempe & in corpore, posuerunt sub custodiam usque mane: ubi illi impudentissimi custodes portam, ne fugiat, custodientes, impudice canebant, & illi alludebant potando, & inhoneste blasphemando, uti solet fœx similis: ut impleretur Regii sui Vatis prophetia: *Adversum me loquebantur, qui sedebant in porta, & in me psallebant, qui bibebant vinum* (Psal. 68. 13.).

94 *Mane autem facto... vinctum adduxerunt eum, & tradiderunt Pontio Pilato* (Matt. 27. 1. 2.). Ecce N. amaræ nocti, amarior dies succedit, cum solita rabie, & opprobriis vinctum duxerunt, inquit S. Evangelium ad Pilatum. Hic tamen sciens Jesum esse justum, & ex odio dumtaxat eum sibi tradi: noluit condemnare eum, sed misit ad Hærodem; qui, esto contemnendo, illuserit ei, nihilominus condemnare, nec ipse voluit, neque Sanguinem justi super se accipere, sed iterum remisit ad Pilatum. Diabolus interim mansuetudinem Christi non valens ferre, concitat semper magis, magisque milites, sic hi irascendo illi, quod debeant cursitare de Judice ad Judicem, illum ducendo, indicibilibus opprobriis, & percussionibus affligunt, ac tractibus; allidentes eum ad muros, conspuentes, barbam evellentes; & cooperta facie, alapas impingentes, ut prophetizet quis percutiat; aliisque hujusmodi sauciabant. O Angeli! o Cœlum! & potestis hæc aspicere, nec fulmina jacere in hosce dracones, dixerim, non homines? Adduxerunt itaque illum ad Pilatum iterum, & ululantes ut lupi, clamare cœperunt: *tolle, tolle crucifige eum* (Joan. 19. 11.). Conatur quidem Pilatus a condemnatione illum eripi, idcirco testimonia criminum ejus petit; sed testimonia tam inconvenientia erant, quam judex ipse, cognita eorum falsitate, Jesum confessus est esse justum, dicens: *nil invenio causæ in hoc homine.* (Lucæ 23. 4.) Nihilominus ferre non valens impetum eorum, & clamores, decrevit Christum flagellari crudeliter ad columnam: Si vel ita fœdaretur furor perfidissimorum Judæorum, cum eum viderint nimis concussum, & correptum superabundanter: *Tunc apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit* (Joan. l. c.).

Pilatus natur se liberare. justum reus.

Christus ducitur ad Pilatum, mittitur ad Hærod. iterum ad Pilatum, quanta tunc patitur.

95 Expergescimini nunc, o fideles animæ, sponsæ Jesu, expergescimini inquam, modo, & aperto fidei oculo intueamini; modo enim cognoscere incipiam vos, & ab obstinatis discernere peccatoribus, quicumque enim lapide durior, ingratiorque feris non fuerit, nec a lacrymis continebitur, nec ab amaro planctu. Ecce ut jussit Pilatus Jesum flagellari, illico crudeles ministri, quorum, juxta testimonium Davidis; *veloces pedes ad effundendum sanguinem* (Psal. 13. 3.): illico, quidam parant flagella ex funibus, quidam ex catenis, quidamque ex virgis spinosis; alii exuunt Jesum, & ligant ad columnam. Jesus autem Redemptor

no-

Digitized by Google

justitiæ, misericor- coram tice ligato columnâ.

noſter, & Salvator, cum ſumma manſuetudine, ſolus juvat denudari; ſolus ad columnam accedit, in ſilentio clamans, imo canens per Davidem: *ego in flagella paratus ſum* (Pſal. 37. 18.), & lætus ſanguinem ſub illis fundere volo, dummodo illo lavem ſordes peccatorum ſponſarum mearum, fidelium animarum. Dum tamen parantur carnifices illi, cum ſuis inſtrumentis: ecce aperti ſunt cœli, & deſcenderunt duæ ſorores de cœlo juſtitia, nempe, & miſericordia Divina; & admirabilem litem, coram ligato Rege ad columnam, & judice, inſtituerunt: quia juſtitia volens plenariam ſatisfactionem offenſæ Divinæ petit, ut crudeliſſime flagelletur ille, qui totius mundi crimina in ſe voluit aſſumere, ſi vult hominem non perire in æternum. Miſericordia autem, miſerta homini peccatori, vellet quidem, ut non pereat, ſed redimatur, & habeat vitam æternam: ſed ex alia parte, miſerta etiam ſuper Redemptore noſtro, Dei filio; vellet, ut non patiatur tam acerba tormenta: unde clamabat ad juſtitiam. Eja ſoror juſtitia, hic eſt Verbum Patris Æterni: hic per unicum verbum, *fiat*, mundum univerſum creavit: quare per unicum verbum, & renovare non poſſet Mundum, ſeu redimere? Eh! chara ſoror miſericordia, contra vociferatur juſtitia, non poteſt ita eſſe non; ſcriptum eſt enim: *Beati qui lavant ſtolas ſuas in ſanguine Agni*, ut... *intrent per portas in civitatem* (Apoc. 22. ℣. 24.), ſeu in Jeroſolymam noſtram cœleſtem: niſi igitur ſanguis hujus Agni fundatur ſub flagellis, & laverint ſordes ſuas in eo, aditus illis non patebit in noſtram civitatem. Videns Dominus Jeſus; quod hæ duæ ſorores componi non poſſint, tulit ſententiam pro juſtitia, dicens ad miſericordiam: ſine modo, *ſic enim decet nos implere omnem juſtitiam* [Matt. 3. 15.]. Tunc illico ſex carnifices fortiores omnium, & crudeliores ſelecti, viciſſim impetum fecerunt; primi duo totum corpus lividum funibus effecerunt; quibus laſſis; accedunt alii duo, cum virgis ſpinoſis, & per livores aperuerunt vulnera, ita ut ſanguis ſaltaret per aera: intuens hoc miſericordia, & liquefiens compaſſione ſuper manſuetiſſimo agno, clamat ad ſororem juſtitiam; mitiga, o ſoror furorem; *quæ utilitas in ſanguine juſto* [Pſal. 29. 10]? ſed juſtitia contra clamat: *ſine ſanguinis effuſione non fit remiſſio*: (Hæbr. 9. 22.) peccata mundi ſi vis remitti, ſanguis hujus Agni, qui ſe eis ſubjecit, fundatur diris flagellis, eſt opus. Cum hi quoque fuiſſent jam laſſi, accedunt duo tertii, tam crudeles, quam, potius dracones in pelle humana, quam homines in ſua dicendi ſunt, & cum catenis, inſtructis in ſummitate uncis, jam non reperiunt ſanum, ſed percutientes per vulnera, carnem ſacratiſſimam uncis evellunt [S. Vinc. Fer. de paraſc. & alii], quod intuita miſericordia, elevat vocem in cœlum ad Cœleſtem Patrem clamando, cum Propheta S. Joele [2. 17.]: *parce Domine, parce*: *quæ utilitas in ſanguine juſti*: ſed contra clamat juſtitia: plecte, plecte, *ſine ſanguinis effuſione non fit remiſſio*. Cum tandem vidiſſent carnifices eum prope agonizare ſub flagellis, ſolverunt illum a columna, & præ debilitate cecidit in lacum proprii ſanguinis, qui circum columnam defluxerat, ut impleretur ſcriptura, de omnibus peccatoribus contritis, & pœnitentibus, quæ dicit; *laverunt ſtolas ſuas in ſanguine*

Jeſus quam crudeliter flagellatus.

lus das tiam ſtitia ſus mi-

Digitized by Google

ne Agni (Apoc. 7. 14.). Quid videtur vobis modo, o animæ fideles, & contritæ? illi Christiani, qui intuiti sunt, oculo fidei, quod Jesus prope expiret, sub flagellis, pro illis; at illi nec suspirant præ compassione, pro eo: intuiti eum sanguinem fundere, & illi nec lacrymam effuderunt, nonne dant signum evidens, se non esse contritos, minusque oves gregis sui veræ, quæ audiunt vocem ejus?

96 In hac crudeli flagellatione tam triste instructus est Dominus, quam libere Isajas ausus est prophetare dicens: *a planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas*, sed, *vulnus*, *livor*, & *plaga*: (1. 6.) nec tamen ministri illi indæmoniati per hoc sitim extinxerunt furoris sui, & odii: quinimo elevato de terra, & a columna amoto, imposuerunt coronam spinarum capiti ejus: ac eousque presserunt furcis, quousque ad cerebrum plurimæ spinæ penetrassent: atque ita contritum, decoriatum, & despectum, ut plus spectrum, quam homo videretur, de eminentiori podio Pilatus ostendit populo dicens: *Ecce homo*: q. d. Ecce homo, in quo ego crimen reperio nullum, neque est reperibile; sed & si criminosissimus esset, numquid hoc illi non sufficeret? vel non videtis, quam ad miserabilem ductus est statum! Aliunde vobis mos est, ut unus mortis reus dimittatur, propter lætitiam festivitatum paschalium: *Vultis ergo dimittam vobis Regem Judæorum* (Mar. 15. 8.). At illi, more elephantum, quibus cum sanguis ostenditur maxime inflammantur, & furunt; ita profecto perfidi Judæi, quo illum magis plagatum vident, & contritum, eo vel maxime insaniunt, valide clamando, nolumus hunc dimitti, non, sed Barabbam esto sit latro, & carnifex seditiosus in civitate. Oh væ tibi infelicissima Synagoga! Jesumne rejicis, & Barabbam amplecteris? dicito mihi Synagoga ingratissima, quis te eduxit ex mancipatu Regis Ægypti, & traduxit per mare rubrum tamquam per amœnissimum campum aridum! quis demersit hostes tuos Ægyptios in mari rubro, & multos Reges tibi contrarios contrivit? quis te cibavit cibo cœlesti, in deserto, per annos quadraginta, & induxit in terram promissionis? quis, inquam, hæc, & alia innumera beneficia tibi fecit, Barabbas ne, an Jesus? Ah! ingratissima omnium creaturarum, non Barabbas non, sed Jesus! & tamen modo eum amplecteris, contempto Jesu, ac rejecto, dorsum ei vertis, ut adultera sponso. Dabitur tibi Barabbas, o infelicissima, & cum illo omnes infelicitates, quia Jesus a te recedet, inventurus sponsam fideliorem.

Coronatur Jes. & pop. ostenditur.

Synagoga rejecto Jesu Barabbam postulat.

97 Videns Pilatus perfidos Judæos velle sibi donari Barabbam, & non Jesum, ait: *Quid ergo faciam de Jesu?* [Matt. 27. 22.] O Jesu dulcedo cœlestis, & consolatio fidelium animarum, sponsarum tuarum; tanti ne æstimaris ab hominibus, quanti unum pomum fragidum? da non nemini pomum fragidum, dicet illico, quid faciam de hoc? sic tibi dicitur: *quid faciam de Jesu?* quasi jam nihilum esses, & valeres ad nihilum. Ad te me converto, o Pater cœlestis, vides quod dilecta usque modo, modo vero perfida, sponsa filii tui Synagoga, dorsum illi vertat, sicut sponso suo adultera, & amplectitur adulterum Barabbam: igitur tu quoque, o cœlestis Pater, converte ab illa dilectissimum filium tuum Jesum, ad novam sponsam Sanctam Eccle-

Jesus n. g. r. inventa Eccl. despon.

Digitized by Google

Ecclesiam, ut illam desponset, juxta prophetiam Vatis S. Oseæ: *Sponsabo te mihi .. in misericordia .. & in fide* (2. 18. 20.). Cum aliunde illa invocet eum in canticis sacris clamando; *Veniat dilectus meus .. osculetur me osculo oris sui* (Cant. 1. 1. & 5. 1.) Quod si interrogas eam, *quid illa faciet de Jesu*, dilectissimo filio tuo? dicit cum Heroina Judith: Exuam me vestimento viduitatis, & induam *me vestimento exultationis*: (16. 9.) Dein ornata gemmis fidei, spei, & charitatis, atque aliarum virtutum, exibo obviam illi, eumque humiliter adorabo: insuper expediam præcones per Mundum universum, *ut in nomine Jesu omne genu flectatur* [Philip. 2. 10.]. Ita cordicitus illum amabo, ut multi filii mei, relinquent divitias, & thesauros, regna, & possessiones, & replebunt Monasteria, & Eremos; multi proprium sanguinem pro sui amore sunt fusuri. Ecce, o Pater cælestis, quid nova sponsa S. Ecclesia faciet de Jesu filio tuo. Non dubito N. fore ut multi miremini scelus Judæorum, & eos condemnetis, inexplicabilis malitiæ; quia tam instanter urgent Christum torqueri, & crucifigi: cupio tamen ut vosipsos multi consideretis, & forte pejora, quæ condemnentur, reperturi in vobis; & ut veritas hæc vobis elucescat, interrogabat vos, o diversi peccatores, *quid vos facietis de Jesu?* Ah, siletis, siletis ore, sed operibus clamatis, quod velitis eum crudelius Judæis torquere, & crucifigere vestris sceleribus, & peccatis. Numquid non auditis N. qualiter ille avarus, non quidem voce, sed opere clamat, vendam illum minori pretio quam Judas, toties. Clamat murmurator, spuam illi in faciem, cum militibus. Clamat mendax, velabo faciem ejus, tacendo veritatem, quia ipse est veritas, & mentiendo alapas illi crudeliores, quam ministri Judæorum infligam. Clamat libidinosus, flagellabo illum, sine intermissione, impuris cogitationibus meis, verbis, & operibus sæpe. Clamat superbus, coronam spineam imponam capiti ejus, superbia mea, & jactantia. Clamat gulosus, & ebriosus, o quoties propinabo illi acetum, & fel, meis ebrietatibus. Iracundi imprecatores clamant, & blasphematores, quorum, *lingua inflammata a gehenna* (Jac. 3. 6.) est, nos eum clavis imprecationum conclavabimus cruci, & lancea blasphemiarum, non semel, ut Longinus, sed quotidie, pectus ejus aperiemus. Clamat tandem quilibet peccator, qui amodo non cessaverit consuetudinabiter peccare; torquebo illum, & crucifigam crudelius Judæis toties, quoties ex consuetudine mea, quam non curo emendare, mortaliter peccavero. O peccatores obstinati, hæccine cogitatis facere de Jesu filio Dei? si ita est, non tardetis, venite incipite cum perfidis Judæis, quia mox eis crucifigendus adjudicabitur, & ducent illum ad Calvariam.

Ecclesia protestatur quid sit facturæ.

Quidnam diversi peccatores facturos de Jesu respondetis, & non vos.

Cum tandem vidissent perfidi Judæi Pilatum nullo modo flecti ad Jesum morti condemnandum, quia causam mortis in illo nullam inveniebat: Ecce malitia artem adinvenit corrumpendi Judicem minis inimicitiæ Cæsaris: *Si hunc*, inquiunt, *dimittis, non eris amicus Cæsaris* (Joan. 19. 12.). Ecce infelicitas mundanorum, o quot reperiuntur in præsentiarum Pilati, qui ad conservandam amicitiam apud magnates, faciunt enormissimas injustitias. Infelix Pilatus juste judicabat, quamdiu non fuit illi incussus timor minarum

98

Pilatus territus inimicitia Imper. inique condemnat Christum. Etiamnum multi Pilati sunt?

Digitized by Google

narum amicitiæ Cæsaris Romani amittendæ; at, ut audivit se accusandum, apud Imperatorem, ejusque amicitiam perditurum, illico amicitiam sprevit Imperatoris Cœlorum: quia *cum audisset hos sermones*, inquit S. Joannes, *tradidit eis illum, ut crucifigatur* (16. ℣. 16.). Audita, impii ministri, iniqua sententia, statim læti illum rapiunt, & propriis vestibus ut cognoscatur ab omnibus in opprobrium, induunt, Crucem in humeros illi imponunt, atque cum tubis, & tympanis ducunt illum per Civitatem, trudendo huc, illucque cum rabie solita. O animæ fideles est ne aliqua vestrum, ut possit intueri oculo fidei sponsum cœlestem in tantis angustiis, nec tamen fundere lacrymas? ubi ille vias perfundit sacro cruore: Si hoc non sufficit exprimere lacrymam ex oculis vestris, convertite oculos a filio ad Matrem: & videte afflictissimam V. Mariam: Ecce illa pergens post filium, lapides, quos ille perfudit sanguine, lacrymis lavat; luget Maria Magdalene, luget Joannes: sed Jesu Mater agonizat præ tristitia, suspirat, & prope expirat: clamando post illum, o Jesu dulcedo Matris, quam versus es mihi in amaritudinem? quis posset contemplari an graviora tibi, vel mihi amariora sint mundi peccata, quæ assumpsisti in te punienda? Consolare me, dulcedo mea, saltem Divino intuitu tuo retrospiciens. Duxerunt itaque illum tam crudeliter, & rabide, ut usque ad Calvariam, sub cruce ter ceciderit in terram. Tandem; *bajulans sibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariæ locum*, inquit S. Joan. *ubi crucifixerunt eum* (Joan. l. c.). Ita, dilectissimi, nec respirare lassum permiserunt sufficienter; sed projecta cruce in terram, exuunt statim illum vestibus, quæ cum adhæsissent plagato corpori, non modo refricant vulnera, sed prope decoriant illum: Dein allisum crudeliter ad crucem, configentes clavis; & malleis percutientes, extendendo funibus ad foramina, manus ejus & pedes conclavarunt. Nescirem hic enunciare, chari fratres, clavine corpus filii magis, an sonus malleorum cor Matris, feriebant? sed quid mirum, quod cor Matris sonus hic amare feriebat, si usque ad altitudinem penetravit paradisi? Testatur propheta apocalypticus cessasse in paradiso omnes laudes, cæteroquin incessabiles: *factum est*, inquit, *silentium in Cœlo quasi media hora* (Apoc. 8. 1.). Ah! non erro non, si dico hanc medium horam, mystice posse intelligi illam, qua crudeles crucifixores occupabantur in extendendo, & conclavando cruci nostro Redemptore, omissis enim Angeli cantibus, ex paradiso, utpote ex loco, in quo lugere non est permissum, exiverunt in aera, ut impleatur prophetia illa: *Angeli pacis amare flebunt*. Cum autem eum conclavassent, cum dœmoniaca rabie attollunt crucem una cum Redemptore conclavato, & crudeliter in foveam paratam projicium, itaque concusso corpore vulnera reaperiuntur, & per crucem sanguis in terram stillare cœpit. Tunc perfidi Judæi ante crucem perambulando blasphemabant eum, & illi illudebant, quo quis turpius excogitabat, itaque impleta est prophetia, quam per os coronati Vatis locutus est: *Super dolorem vulnerum meorum addiderunt* (Psal. 68. 27.), improperia, & blasphemias.

Crucifigitur Christus, ita crudeliter, ut malleorum sonus non cor Matris tantum, sed cæli penetraverit quoque.

Pendente igitur Domino in cru- 99

Christus petit veniam crucifixoribus. Paradisum promittit Latroni.

cruce, defluebat sanguis in terram, sed sanguis diversus a sanguine Abel, hujus enim vindictam cœlitus exposcebat, non sic sanguis Christi, sed veniam, exclamavit enim, *Pater dimitte illis*, hoc est perfidis tortoribus, & blasphemantibus. Audiens hoc latro, qui a dextris erat, illico credidit in eum, & pœnitens scelerum, confessus est ejus innocentiam, & suam nocentiam, dein clamavit: *memento mei, cum veneris in Regnum tuum*: Jesus, qui non optabat aliud, nisi fidem; non præstolabatur aliud, nisi conversionem; nec quærebat aliud, nisi pœnitentiam peccatorum & contritionem; versus illum conversus, serena fronte respondit: amen dico tibi, *hodie mecum eris in paradiso* [Lucæ 23. 33. 43.]. *Stabat autem juxta crucem Jesu, Mater ejus* [Joan. 19. 25.]: inquit S. Joan. Audiens igitur dolorosissima Mater, quod filius latronem sit consolatus; ingemuit, abundantius lacrymando, suspirando, & prope expirando præ mœrore: q. d. in afflictissimo corde suo: O Jesu, fili mi dulcissime, siccine Matris tuæ oblitus es? Latro iste, numquam aliud tibi bonum fecit, nisi, quod modo in te credidit, & confessus est tuam innocentiam, & tamen curas de illo, vocasque illum in regnum tuum: Ego autem, quam amanter te lactaverim, & enutriverim, ipse bene novisti, & non recordaris me consolari; Ah, fili mi, quis me consolabitur? Quos Matris clamores internos, cognoscens, dixit illi: *Mulier ecce filius tuus*, q. d. dilectissima Mater mea chariorem rem in mundo, post te, non habeo, quam dilectum discipulum Joan. qui apud te stat; ergo, pro tali quali consolatione, eum tibi trado in filium: Item Joanni eam commendavit: *ecce Mater tua*: Chare Joannes, amodo Mater mea sit tua Mater, consolare eam & custodi, ut melius scis, & potes. O Angeli! o Spiritus cœlestes, edicite vos, si valetis, amaritudinem afflictissimæ Matris in hac commutatione! ubi illi Joan. datur pro Jesu; discipulus, pro Magistro; filius Zebedei, pro filio Dei; creatura pro Creatore. Verumtamen dolorosa Mater Joannem acceptavit, & amplexa est, dicendo Jesu: Ah! fili dilectissime: Tu mihi dedisti, loco tui, filium; sed, proh dolor! ego non habeo, ut dem tibi, loco mei, Matrem; igitur Patri Æterno te, fili mi Jesu, commendo toto corde.

Stetere sotur afflitam.

Tunc Jesus dixit *Sitio*. *Sitio*, 100
nempe, adhuc pati pro copiosa redemptione peccatorum: *Sitio*, fidem in omnibus; *Sitio* conversionem omnium: *Sitio* contritionem peccatorum; *Sitio* salutem totius Mundi. Ah sitis tu Domine sitis dulcedinem peccatoribus; sed illi en amaritudinem fellis, aceto mixti, in spongia tibi propinant: *& cum gustasset noluit bibere*; sed majori voce exclamavit: *Eloi Eloi Lamma sabachtani*? (Mar. 15. 34.). Ad hæc verba plusquam exprimi potest, agonizare cœpit amantissima Mater dicendo: o fili mi quid hoc audio? ego te commendavi Patri cœlesti, & ut audio, ipse quoque te deseruit, & obliviscitur tui; sed si Pater te deseruit, non deseret afflictissima Mater: Ah! quis te mihi deponeret, ut in Materno sinu, & pectore expirares. Verumtamen non deseruit, ceteroquin, unigenitum suum Pater cœlestis, sed tam horrenda signa fecit, ut totus cognoscat Mundus, quis sit ille, qui patitur tormenta, & in cru-

Jesus sitit dulcedinem peccat. sed illi ei propinant amarit.

Digitized by Google

Signa horrenda Christo morienti.

ce moritur. Illico enim ac Jesus, clamavit: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me* [Matt. 27. 31.]: ecce sol obscuratus: ecce tenebræ per universum orbem, ecce scissum velum templi; ecce petræ quoque scissæ, monumenta aperiuntur, mortui plerique resurgunt, Leones rugiunt, boves mugiunt, balant oves, tremunt cuncta animantia; quorum signorum timore perculsi, ipsimet crucifixores, alii confitentur, dicentes: *Vere filius Dei erat hic homo* (Mar. 15. 39.): alii *revertebantur percutientes pectora sua*: esto (Lucæ 23. 48.), aliqui obstinati adhuc persisterent blasphemando, nec contriti, nec pœnitentes scelerum.

101 Tunc dixit Jesus: *Consummatum est*: q. d. quidquid scriptum est per prophetas de me, *consummatum est*: quidquid Pater imposuit mihi faciendum, *consummatum est*: amara Passio mea, Sanguinis fusio, & copiosa redemptio, totum *consummatum est* (Joan. 19. 30.). Tandem *disposui testamentum electis meis* (Psal. 88. 4.), quia reliqui Petro Vicariatum, Joanni Matrem: Ecclesiam sponsam meam cunctis recommendavi Apostolis, & discipulis: Latroni converso, & cunctis pœnitentibus promisi Paradisum: vestes reliquis militibus: Nicodemo, & Joseph ab Arimathea corpus sepeliendum: igitur o Pater cœlestis, totum, *consummatum est*: sola anima est mihi adhuc, quam, sicut a Te recepi, ita & reddo: hic valida voce dixit: *Pater in manus tuas commendo spiritum meum*: & *inclinato capite emisit spiritum* [Lucæ 23. 46. & Joan. 19. 30.], inclinat caput moriens pro dando ultimo *vale*, suæ dilectissimæ Matri. Satisne est vobis, o peccatores? ecce Jesus sublatus est ab oculis vestris: *abscissus est de terra viventium* (53. 8): inquit Isaias, quiescatis modo in gaudio & lætitia; quia, quod quotidianis peccatis vestris concupiscitis, jam obtinuistis. Vos quoque quiescite paululum o animæ contritæ, Jesu sponsæ, compatiendo, & dolendo, una cum Maria Matre dolorosa, ejus filium, & sponsum vestrum in planctu, & lacrymis, donec ego quoque respirem. Deinde Jesum deponemus in sinum Matris, nil aliud.

Consummatis omnibus, & facto testamento Dominus expirat.

PARS TERTIA.

VIdens Mater Jesu afflictissima, quod filius ejus in amarissimis tormentis finiverit vitam suam, putabat, quod Judæi quoque finiverint in eum suam crudelitatem; ait Ipes illam fefellit, quia ecce noviter venit cohors militum, quorum unus crudeliter pectus ejus lancea aperuit; hoc dirum vulnus Jesus quidem non sensit, quia jam erat mortuus, verum dirissime, ictus hic, vulneravit cor Matris sub cruce, quæ intuebatur propriis oculis. Lugebat Joan., Lugebat Maria Magdalene, & aliæ piæ fœminæ: lugebant, inquam omnes, & suspirabant; sed Virgo Maria agonizabat, & prope expirabat, tristando, quia hora erat jam tardior, nec autem poterat illum deponere de cruce sepeliendum; nec inde divelli, relicto dilectissimo suo Unigenito noctu in cruce: Cum ecce audit iterum a parte Jerosolymæ, quempiam rumorem; & quosdam venientes: Oh quis considerare posset, qualiter V. Maria contremuit, & obriguerunt viscera ejus! putans perfidos ministros venire iterato aliquibus opprobriis filium ejus afficere; sicut & prius, quando lancea vulnerarunt: sed consola-

102

tus

tus est eam Joannes, dicens, noli timere dilectissima Mater mea, non est cohors non, sed veniunt amici nostri, ecce Nicodemus, & Joseph ab Arimathea cum servis, afferunt scalas, & cuncta necessaria, ad deponendum de cruce, & sepeliendum Jesum: quo læto nuntio audito, benedixit eis V. Sanctiss. dicens: Benedicti vos a cæleſti Patre, amici charissimi, qui recordati estis tantam misericordiam facere Unigenito filio ejus, & meo: Ah rogo vos, amici mei, deponite illum cito, & date in sinum afflictissimæ Matris, ut deturpatam ejus faciem divinam perfundam, & lavem meis lacrymis! Ecce apponunt scalas: sed rogo vos ego, o Nicodeme, o Joseph, expectate paulisper, non eum deponatis de cruce, priusquam in cruce conclavatum, & mortuum ego ostendam huic meo populo; forte enim non desſunt hic obstinati adhuc quidam peccatores, qui tam parum credunt Christum fudisse suum Sanguinem, quam nec lacrymam ex oculis adhuc fuderunt: tam parvipendunt eum expirasse, quam nec suspirasse pro suis peccatis, queis illum crucifixerunt, sunt commoti.

103 Si quis talis, Nerone neronior inveniris hic peccator: Ecce: *Respice in faciem Christi tui*, tui Salvatoris [Psal. 83. 10) *respice* faciem hanc Divinam sputis deturpatam, alapis lividam; *respice* caput spinis coronatum, pectus lancea apertum; *respice* in tribus clavis pendentem, & totum plagatum: Satne est tibi, o indurate peccator? Ah non est satis, non, jam cognosco, video enim te fremere, ad crucifigendum iterum hunc Christum multoties in posterum sceleribus tuis, & peccatis; idcirco te relinquo, o induratum cor, & impœnitens: Converto autem me ad vos animæ contritæ, sponsæ Jesu Christi, quæ mihi signa contritionis, & pœnitentiæ dedistis planctu vestro, & lacrymis, intueamini sponsum vestrum, Jesum, depositum in sinu afflictissimæ Matris, quæ lacrymis abluit vulnera filii sui, & faciem, clamando ore S. Jeremiæ: o sol justitiæ Christe fili mi, quam obscuratus es mihi! *Quomodo obscuratum est aurum* splendidissimum, *mutatus est color optimus* (Thren. 4. 1.), & decor faciei tuæ Divinæ! Cessat hic dolorosissima Mater præ nimia afflictione non valens clamare, quia vox illi defficit: Ast ego reassumo, cum Vate S. Zach. Te interrogans, o Jesu: *quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* Auscultemus, dilectiss. Fratres, auscultemus, quæso, quid nobis respondeat Dominus per eumdem prophetam; *His*, inquit, *plagatus sum in Domo eorum, qui me diligebant* [Zach. 13. 6.]: Væ! Væ! tristes nos! itane Domine redemptor noster? Ergo in domo diligentium amicorum, adeo crudeliter plagatus es? & nonne Ecclesia est Domus tuorum amicorum amantium: igitur in Eccles. catholica, in populo christiano, fidelium tuorum, ita plagatus es, & illi tibi inflixerunt sæva ista vulnera? Oh si scirem adesse hic aliquem tuum carnificem, Domine, ut illum ostendam toti huic populo, & Angelis, & rogem cœlestem Patrem, ut convertat in illum furorem suum, quo accensus est contra peccatores: Verumtamen expectate paulisper, auditores, cognoscam ego illum si quis fuerit hic talis, & ostendam.

Cum quis occisus noctu invenitur in platea, conveniunt mane plurimi, aliqui quidem ad inquirendum occisorem, & judicandum; alii ad complangendum occi-

Christū sibi in sinu depositum dolorosa Mat. deplorat.

odemi oſephi rimat. t.

oſtendi- trucifi-

101

Digitized by Google

occisum, & condolendum: quos inter, aliquando reperiuntur immixti ipsissimi occisores, ad cooperiendum scelus suum. Nihilominus expertus Judex, & prudens, si diligenter cunctos observet, facile illos poterit recognoscere; quia qui reus est sanguinis, dum est apud occisum, non potest totaliter abscondere, illam quamdam cordis palpitationem, corporis tremorem, faciei palorem, & oculorum absconsionem, atque aversionem: Sustinete igitur, quæso, ut ego circumspiciam undequaque, observans, si forte quispiam carnifex hic reperiatur hujusce filii Dei: (N.B. hic concionator, parum voce retenta, moderate giret oculis a sinistris ad dexteram, quasi scrutans cunctos: Dein statim): O cœli! o Angeli, væ me infelicem! quot, & quot video occisores hujus Christi, qui crudelius Judæis eum cruciarunt, contempserunt, & crucifixerunt; oh quot carnifices! ecce illi, si scire eos cupitis, nominatim eos ostendam. Tu fur & latro, tu avare, tu usurarie; tu es tu, qui pluries, non modo occulte, cum Juda vendidisti hunc Christum, furtis tuis, uxuris, & conquisitionibus iniquis & injustis; verum etiam palam sæpe, vi auctoritatis, quam habes ut superior, & major; aut vi timoris, qua comminaris, ut judex; aut vi injustæ distributionis in taxando, dum onus illius pauperis, qui non habet, quo te donet, aggravas, alleviando onus illius, a quo muneraris: vel tandem vi injusti judicii, strángulando, & suffocando subditos, orphanos, & pauperes, sanguinem eorum potans, & corrodens carnes: sed quid dico, suffocando orphanos, & pauperes? Dixerim, suffocando ipsissimum hunc Christum, Dei filium: ipse enim inquit, *quamdiu uni ex his fratribus meis feciſtis, mihi feciſtis* (Matt. 25. 40.).

Monstrátur in genere, seu in specie plurimi esse carnifices Christi pejores Judæis.

Tu autem, o *lingua inflammata a gehenna* (Jacob. 3. 6.): utor verbis S. Jacobi Apost. ignoras forte quoties pectus hoc Sacr. ut lancea, aperuisti murmurando, non modo contra proximum, verum etiam contra Deum ipsum, quasi nec ille juste tibi fecerit: quoties faciem hanc Divinam conspuisti contemnendo, non modo creaturam vivam, & mortuam; verum etiam creatorem, blasphemando animam; imo & fidem christianam, quæ continetur in mysteriis, unitatis Dei, & trinitatis, incarnationis Jesu, & passionis: quoties velasti faciem ejus, tacendo veritatem, falsitatem vero dicendo; & percussisti, vane jurando, imo & pejerando sæpe. Coronam hanc tu illi imposuisti o superbe, & spinis ambitionum tuarum, & jactantiarum caput ejus pupugisti. O Luxuriose, & tu forte non advertis, qualiter acrius Judæis eum flagellasti, impuris tuis cogitationibus, & desideriis; altius eis clamasti inhonestis tuis verbis, ut condemnetur; & crudelius ipsis crucifixisti, operibus & peccatis tuis carnalibus? Crudelius, inquam, hæc omnia fecistis Juda, & Judæis, crudelius: quia illi tantum semel, vos autem, Deus novit quoties hactenus, & ut video in posterum quoque nonnulli id decernitis facere, quia nondum signa contritionis seriæ ostendistis.

Numquid ego sum? [Matt. 26. 22.] incœperunt singillatim dicere Apostoli Christo, quando dixit illis, *unus vestrum me est traditurus*, & quidem turbati, ac trementes, hi qui justi erant: ubi tamen & impius Judas, non erubuit interrogare, an ille sit talis, cui Dominus respondit: *Tu dixisti*.

Digitized by Google

xisti. (idem l.c. ℣.25.) Ego non dubito, hic non deesse aliquem Judam, qui in corde suo cogitando dicit: quid ille concionator tantum clamat? cui illa alludit? quis nostrum est carnifex filii Dei? Ah lingua Judæ! *Tu dixisti*, tu fassus es te esse carnificem Jesu, non quidem lingua, sed peccatis tuis, & operibus iniquis. Novi adesse hic, & animas contritas, Jesu sponsas, quæ videntes eum occisum, & mortuum expavescunt, in corde suo, dicentes, ecce dulcis Jesus, filius Mariæ Virginis, noster autem sponsus, occisus est; væ tristes, ne simus nos occisores ejus, & carnifices! Ast, *nolite flere filiæ Jerusalem*, [Lucæ 23. 28.] solor ego vos, verbis Christi, vos estis veræ filiæ Jerosolymæ cælestis, quia signum contritionis præteritorum criminum, & boni propositi de cavendo deinceps, fletu & lacrymis mihi dedistis; itaque amodo non potestis dici vos occisores Christi, & carnifices. Verum tamen non deest hic, in hac ipsa Ecclesia saltem unus occisor, & carnifex hujus filii Dei: Scit ipsum Pater cœlestis, sciunt Angeli; mihi etiam bene notus est: Idcirco volo eum palam facere vobis quoque, ut Angeli, & vos omnes vindicetis sanguinem filii Dei in illo, furoremque Patris cœlestis a vobis, ad illum convertatis, nisi convertatur ipse quoque. Verum antequam illum propalem vobis, & tradam, auscultate unam pulchram historiolam.

Tempore Othonis Imper. Romani, quidam famosissimus latro nemora, & vias sanguine irrigaverat, a se occisorum; transitus occluserat; civitatesque vicinores, & Villas sibi tributarias effecerat: quod audiens Imperat. Otho decretum fecit, & publicavit, quod quicumque latronem hunc, aut vivum illi duceret, aut mortui caput afferret, danda essent illi aliquot millia aureorum: cumque hæc intellexisset dictus latro, illico transfiguratus vestibus, in persona, incognitus accessit ad Imperatorem, dicens: inaudivi quod V. Majestas appromiserit dare plura millia aureorum illi, qui famosum illum latronem duceret ante te, aut ejus occisi caput ferret, an vera sint hæc? Et si vera sunt, solum cupio videre aurum dandum, dein promitto tibi, o Imperator, illum vivum sistere hic ante te. Audiens hoc Otho, jussit ferri aurum, & monstrari ipsi. Tunc latro flexis coram eo genibus, lugens & lacrymans exclamavit: O invicte Imperator, si justitia uti volueris, ego novi quid promeruerim, ecce me ipsum trado in manus tuas, ego sum latro ille, quem cupis tibi adduci: quod si mihi misericordiam præstare volueris, quâ magis coronæ Imperiales resplendent, quam rigore justitiæ, etiam hoc potes: ego autem tibi constantissime promitto fore, non solum, ut numquam amodo redeam ad similia opera, verum etiam, ut pro possibili damna illata resartiam. Quibus Imperator motus ad misericordiam, vitam illi donavit, & aurum.

Dei: ad commovendum populum ad contrit.

Poterit hic Concionator cordam ad collum ponere.

Non quæratur igitur ultra occisor & carnifex hujus filii Dei, ecce vobis illum vivum cum fune in collo trado: Ego sum occisor, ego carnifex, ego enim sceleribus, peccatis, & vita mea irreligiosa, Deus novit quot vicibus, flagellavi, & crucifixi filium Dei: igitur, *vertatur manus tua contra me*, [2. Reg. 24. 17.] atque furor, o Pater cœlestis: Ego me reum esse fateor: & vos

o fi-

o fideles, vindicate ſanguinem filii Dei, lapidando carnificem hunc ejus, utpote vita indignum. Verumtamen: *qui ſine peccato eſt veſtrum, primus lapidem mittat* [Joan. 8. 7.] in me. Sin autem, dilectiſs. Fratres, omnes recognoſcimini participes occiſionis hujus, una mecum, & ſanguinis; tranſveſtitus quilibet in veſtes contritionis, & propoſito firmo, de non peccando deinceps, transfiguratus, genuflexus coram Imper. cæleſti, nemo erubeſcat plangendo, & lacrymando fateri una mecum, dicendo: O Pater cæleſtis, ego ſum, ego occiſor filii tui: ſi tu juſtitia uti volueris, novi bene quid promeruerim, novi cum S. Job, quod, *infernus domus mea eſt*, & *in tenebris ſtravi lectulum meum* [Job 17. 13.]; ſed, cum me mea ſponte vivum conſtituam ante faciem tuam, & juſtitiæ tuæ tradam; non eſt mihi deſperanda miſericordia, quinimo una cum vita, etiam aurum tuæ gratiæ, ſpero te mihi largiturum: promitto enim, non modo voluntarie me non rediturum ad ſcelera; ſed etiam quantum potero reſtituam offenſas, queis occidi multoties, & crucifixi dilectiſſimum filium tuum, pœnitentiis & operibus bonis. Peto igitur miſericordiam Domine, peto veniam. Ah peto, peto, ſed non mereor, non mereor ego equidem, meretur tamen Sanguis Divinus dulciſſimi filii tui, pro me fuſus: meretur vox illa ejus dulciſſima, qua clamabat ad te paulo ante, *Pater dimitte illis*. Dimitte ergo nobis miſericors Domine, & in bono propoſito nos robora hac benedictione, quam do huic devoto, & contrito populo ex parte tua Benedicendo omnes hic præſentes, & abſentes quoque, greges eorum, Domos, campos, cunctaſque poſſeſſiones, & negotiationes. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO IV.

SLAVO=BOSANSKI

O D

MUKKÆ ISUKARSTOVÆ PARVO'.

Iskazanje mukæ Isukarsta tarpæchega: i Mariæ Majkæ njegovæ xalæchæ: nakicheno gdigdi dilloreſtvi.

Et bajulans ſibi Crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariæ locum; ubi crucifixerunt eum....
Stabat autem juxta Crucem Jeſu, Mater ejus. Jo. 19.

I noſæchi ſebi krix izáge na ono, kojeſe zove Kalvariæ, miſto; gdi propæshe gnega.. á ſtajáshe kod krixa Isuſova, i Mati gnegova.

207 STrashno çuddo, çudnovata ſtrahota, uczviljeno pogledanje, bolíezno promishljanje; neveſello dillo, ſtvar nemilloſardna: i doſtojna opplakatiſe dojſto gorkim plaçom, ſuzam groznim, i vellikom xalbom; ukazujemiſe prid oçí danas, ó slishaoci i Bratjo Bogoljubna. Vidimbo okom od virræ u proſvitljenju S. Ivangelia, vidim sína na krixu, Teh sína jedinoga, vidim Majku pod krixem, teh Majku ſirotu. Sín na krixu od mukæ izdishæ, Majka pod krixem od jáda uzdishæ. Onom vrutci karvi, niz krix, iz ránah sniodæ: ovoj potoci ſuzah, niz lijce, iz oçiuh izodæ; ſavisheboje ranjeno tílo ſinka na krixu, al nishta manje i sarce Majkæ pod krixem. Ah kakoje priblidila ruxica rumena od Jerika, Maria, the venne; gledajuchi gdijoj czvit poljskí, ISUS, visí na krixu, the sanne! Ilíu texxæ muke ovog na krixu, il gorçiah xaloſt one pod krixem; javam nebi znao kazat, ó slish. poljubljení. Elle znamvam ovó rechi, brez privaræ, daſu jedne i drughe neizmirne, nashom pametju, i jezikom neizreçene. Zashto: *Dominus poſuit in eo iniquitatem omnium noſtrum*: Svi znademo, bratjo moja, daſu gríſi svega svieta neizmirní, i neizreçení: i pák, Goſpodin Boog,

Muka Is. i xaloſt Mat. njegove, ne doſtegnuta od nas.

Digitized by Google

Ottac njegov Nebeski, postavioje, velí Isaia prorok, postavioie nepravde sve nashe na njega, i ottioíje ú njemu pokarati; odkud, kako svidoçí istí prorok, *ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra*: on, velí, rannjen jest za nepravde nashe, satren jest za oppaçine nashe. Znademo takoger daje vellicina morskah neizmírna, í ne dosegnutah, tollikosu i xalosti Majkæ Isusovæ pod krixem: zashto velí Pror. S. Jeremia: *Magna est velut Mare contritio tua*: Vellikaje kako more xalost tvoja, ó Mario.

S'razlogom dakle jedno i drugo, po usta istoga Proroka, vappiuh: *o vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus*! o ví svi, koj proodite po putí, náshtojte, i viddite: vapie Isus skrixa: odite, nashtojte, i viddite, jeli igdi na svítu mukka, kokvanoje mukka moja na krixu? Oddite, vapie Maria iz pod krixa, náshtojte i viddite, jeli igdi xalost, kakvanoje xalost moja pod krixem! Ah! vidim, Isuse slatkí, vidim s'okom od virræ, da takí múkah niti imah, nit moguh biti nigdi, vech ako ú paklu: Sada poznajem, sada, dasæ izvrshitloonó proroçanstvo, shtosi prorokovao po Davidu; govorechi: *Dolores inferni circumdederunt me*: mukke paklene oba strlesu mene. Poznajem takoger Majko Isusova pod krixem, poznajem i ispovidam s'Jer. prorokom; daje *vellika kako more xalost tvoja*. Ali koga, slatkí Isuse, s'krixa; kegali, uçviljena Majko, iz pod krixa, koga, reko, tho zazivate, da pogledá, i davas oxxali? Ako ví zazivate sva ostála stvorenja izvan çovika, zakog tarpite, evo svakollika pripravna; svabo poznájuh stvorenja, daje stvoritelj njiov, koise muçi na krixu; i daje njiova krallica, kojase pod krixem xalosti: Sva stvorenja tho, ó Mario Majko, bolieznа, sva stvorenja ispoviedajuh tugujuchi tugovanjem, kakvim koe more i umie. Tugujú Angeli plaçom, nebesa tavnostju, sunce pomarçanjem kamenje raspadanjem; zemlja strashnom treshnjom, Czarqua solomunova razorenjem; grobovi ottvorenjem, martvi uskarsnutjem; á xivíne svekollike çudnovatim strahom, bukóm, i dartanjem: Sam grishník, ó Isuse, za koga izdishesh; sam çovik, ó Mario, za koga uzdishesh, onje sám tvargih od kaménja, od nerazloxitie xivínah nespoznannihi, á od laavah xeshchih, í vragastih; on ne samo ne plaçé, niti uzdishé; neskrushujese od griha, i nekajæ; nego joshter rékí, i pojekujæ, da i onom na krixu ranne povrídí, i onoj pod krixem xalosti, s'oppaçinam svoim i grísi, i unapridak uzmloxah. O tvardí sardácah!

Svako stvor. zali Isusa iMariu, izzas gov. grisbe.

Kvamse dakle obracham, ò dushe skrushenæ, zaruçnice Isusove: i vas zazivam da igemo na kalvariu, poljubljenom zaruçniku ranne, suzzam nashim, oprati, i uczviljenu Majku njegovu uttishiti, i razgovoriti. Al nepoznajuchí sada jah, ovdí, kojisu ottvardnuti ú oppaçina grishnici, kojelisu dushe skrushenæ, zaruçnice Isusove; svevas, s'Isi. Pror. zazivam jedne i drughe, *venite ascendamus ad montem Domini*: odite, da uzagemo na bardo gospodinovo na kalvariu, ondibochiu poznati lasno, i razabrati jedne od drughí: zashto, *omnis populus ejus gemens*, vasje púk njegov plaçuuchí, velí reçení prorok: kako rekavshi, svaká dúsha skrushená, ovçica sladda Isusova, i pravovirní od

108

Svi virni zazivajusi na Kalv. za razlucitise i poznat s'Krixbeni, od otturán.

pú-

Digitized by Google

púka njegova, necheſe ſtídit súzah proliti, i súczviljenom Majkom svojom glaſſovito zaplakatí. A' ví, ó grishnici otvardnuti, kojſe nepokajete, súzah neproliete, i gorko nezaplaçete: ako ne, zaradi mukæ Iſuſove, uz Mariu, barem zaradi griha vashí, i oppaçinah, dachetemi oçito zlamenje, da ví niſte dushe skrushenæ, zaruçnice Iſuſove, niti ovçice od ſtadda, i pravovirní od púka njegova. Vechibo rázlog imam jah danas rechi, negoli njegda Moſie púku Izraelskomu: *omnis anima, quæ afflicta non fuerit in die hac peribit de populis ſuis*: svakah dúsha, koja neozaloſtíſe ú dán oví, poghinuche iz púka svoga. Oddimo dakle, Bratjo, svikollici ú Jeruzolim, za odpratit Iſuſa, i Mariu do kalvarie, thevi s'okom od virræ, i promishljanja pogledajte, dokvam jah s'parſtom od jezika ukaxem, koigod dijlak od mukæ onog na kríxu, i xaloſti onæ podkrixom.

Al kako? poçekajte mallo, molimvas: Evoſe mi dixémo na ovi pút duhovní, a nemiſlímo od brashna! valjanam, bratjo, traxiti i pripraviti brashno duhovno, od pomochi i pokripljenja, da ne ſuuſtanemo. Ali dogovorimoſe, i ſvitujteme gdichemoga naachi, i iſproſiti; Jah kudgodiſe okrenem muçnoſt naodím, i zápriku: zashto, akoſe obracham k' Ocu nebeskomu, tollikoga vidim uvrigena oppaçinama nashim i gríſi, kollikoſe kajæ, dae çovika ſtvorio; i ſtrahovárim glaſom garmi, *delebo hominem, quem creavi a facie terræ* porázichu, velí, i dignuti ſa zemljæ, çovika, kogaſam ſtvorio. K' Majci nashoj od milloſti, Marij, bia poshao, alme ſuſrite Prorok s. Jeremia ſuze prolivajuchi, i vellí, da nie vrimena, zashto oxaloſchena plaçe i dan i noch: *& non eſt, qui conſoletur eam ex omnibus charis ejus*: nitiju more nitko utishiti od sviuh nje priatéljah. Mislioſam utechiſe k'duhovom nebeskím, prijateljom nashim inaçie i ſtraxanom, Angelom; Alſe ſpominam daje ovo ono vrime, ú koje, po proroçanſ. Iſaie s. i oni imaduh zabavvitiſe ó xaloſti plaçuchi, govoribo, *Angeli pacis amare flebunt*, Angeli miera gorkochæ plakati. Akobiſe utekao k' Apoſtolom, neznam ni gdiſu: zashto; *fugerunt omnes*, sviſu uttekli, veli s. Luka: svitujteme dakle, kudachiuſe okrenuti?

Al eno: o sriche nashæ: *Vexilla regis prodeunt fulget crucis myſterium* barjak kraljev izodí, ſievah kríxa ottajſtvo. Eno poſtelja, Bratjo, blagoſovljenah: *qua vita mortem pertulit, & morte vitam protulit*, nakojoj xivot, tojeſt Iſus, tileſnu smart podneſe, i ovom smartju nam duhovní xivot izneſe. Ktebiſe dakle obrachamo, o uzvishenò darvo, i blagoſovljenó. Tiſi, tí kljuç rajski, i veſelje druxbæ nebeskæ: pokripljenje slabí, i razlagenje umorní. Od tebe dakle, o jedino uffanje sviuh pravovirni, za oví pút, brashna od pomochi duhovnæ, ponizno proſsímo. Ktebi zajedno s'Bernardinom s. vapíemo: *Krixu buddi utoçishte nashe i snága. Robora vires noſſras virtutibus tuis*: pokripi mooch jezika moga, da naviſtim ſpodobno púku ovomú, i muku Iſuſovu, i xaloſt Majkæ njegovæ. *Illumina mentes noſtras ſplendoribus tuis*: Proſvitli pameti devotoga púka ovog svitloſtju tvojom, da poznade, i tegobu griha svoí, i xeſtinu muukah Iſuſovi, i gorçinu xaloſti Marinie. *Inflamma cor noſtrum ardoribus tuis*: uxgaj ſarce nashe vruchi-

109 *Ovdiſe iznese ſpriè pripovidaocem.*

ú vrime muke kríchnoſe Kristovih.

Digitized by Google

nama tvoim, da korisno proplaçemo svi, s'Majkom Isusovom. Tote svesardo mollimo, toh od tebe vruche prosimo: zatotise ponizno klanjamo, i ljubkote svi pozdravljamo, govorechi. Zdrav krixu prisveti, smartnah posteljo spasitelja svega svita, bollestih punna, gospodin propeti biche danas na tebi. O posteljo darvenah, blagosovljena ti meggiu svim planinskim darvjem i poljskim; i blagosovljen plod za propetise na tebi, Isus. Sveta posteljo molli zanas sad, i ú vrime smarti nashe. Amen.

DIO I.

DIO. JUrsam rekao, da neznadem razabrati, ilsu vechæ muke sina na krixu, il xalosti Majkæ pod krixem. Elle dasu neizmernæ jedne i drughe, tosam rekao; i opet, nesumljechi dachuse privariti govorim; zato nitisu nji vridna ispisati pera od nançitéljah, ni iskazati jezici Apostolski, ni mudrost Angeoska istomaçiti. Odkud niese çuditi, dahi ni razum ljuski niti more dosegnuti naravnim naçinom, nikazujuuchiem virovati, vech ako svitlostju svrhunaravnom od s. virræ prosvitljen. Nishtarnemanje za uxgativam svitlost ovu s. viræ, prid oçima, na razumljenje koliko tolliko: Trí stvari imamo zabilixit polak Materæ, á tolliko i polak sina, koje otteshçaajuh i onoj xalosti, i muke ovomu. Parvó dakle, polak Materæ, jest neizreçena ljubav, koja je taka bila, dabi od poçela do svarhe svita sviuh matærah ljubavi zajedno skupljene nadashla. A znádemo, Bratjo, da shtogodie ú Materinu sarczu vecha ljubav polak sina, tollikoje vecha ù njoj xalost poradi njegovæ mukæ, i smarti. Drugo jest produuljenje od njezinie xalostij: buduchi da josh od onoga vrimena, kadnjoj starac S. Simun prorokova, govorechi: *Tvoju ishu dúshu mach od xalosti ochse proboshi*, nikadase Majka Isusova od toga nie zaboravila, negojoj je vazda sarce ranjeno stajalo ovizim maçom prigorkim. Treche jest: zashto B. D. M. ne samoje víddila muke, udorce, i pogarde, koje Isus tarpí, onda kadse naogjashe kod njega, i gledashe oçima tilesnim; negoje vidilla i onda, ú prosvitljenju nebeskomu, kad nenaogjashese kod njega; kakonoti obnoch ú vartlu, kod Kajsæ, i nadrughí mistí, dok nebiashe prispilla: paçe istæ udarce, koje tarpio jest sin, jest i ona chlutila po vlastitomu tilu svomu; tako oçitova istah sluxbenici svojoj B. Marij od Agride: kakochemo razumit bolje ú napridak.

Tri stvari Isu Koje otteshçaju xalosti B. D. Marie.

Takoger od tri stvari kojæ otteshçájuh muku Isusovu: parvoje ovo. Ottiuchi Ottac Nebeski, u çoviçanstvu sina svoga pokarati grihe, i opaçine svega svita dovarsheno i podpunno, uçini mu, po majstorji Duha s. ú utrobi priçistoj B. D. Mariæ, tielo plemenito tako i mekasno, dase nietako porodillo nikada na svitu megju svima kralji, ni Cesari: á znademo svikollici, da shtogodie tielo mekshæ, i plemennitié, toje vridljivie, i ochutljivie: vechuje dakle muku tarpio Isus od udaracah, po pæti, na priliku, negolibi koi od nas, po obrazu. Drugo, imamo znatí da Boxanstvo, koeje s'çoviçanstvom ú Isusu bilo sjedinjeno, nie oblakshavalo njemu muukah, kako sniuh nikí Hæreticí, mogu paçe rechi josh damuihje otteshçavalo, uzdarxajuchi xivot, daji tarpí zadilje, inaçiebi izdannuo prie, tolliko pútah, nemoguchi tielo naravnim naçinom onoliko podniti:

Trisa stvari otteshçaju muke Isusove i Kra[illegible]

niti: I uzdrxajuchimu vazda sviti, daſe nigda nie onesviſtio, kako obiçaju drughi ljudi onesviſtitiſe ú xeſtoki muka, pák ondá ineznajuh shtoſe çiní od nji. Trechæ, duxxina, illiti produljenje od njegovi muukah: zashto nemojte ſciniti N. daje nochas poçéla, i svarshilaſe danas muka njegova: buduchi da vaskollikí njegov xivot, nie drugo bio nego jedna muka produxana: tolliko on iſti svidoçí po Davidu, govorechi: *dolor meus, in conſpectu meo ſemper*: muka moja, velí, bílaje vazda prid obrazom moim: zato nigdiſe neshtije ú ss. liſtoví daſe Iſus smijao ú xivotu svomu í veſelio: á shtieſe daje vishe pútah plakao, i bioje sve neveſeo, kako svidoçí po iſtom proroku, govorechi: *totæ die contriſtatus ingrediebar*: po vas dán odioſam xaloſtan: i na drugom miſtu: *defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus*: pomanjkaoje xivot moj u muci, í u plaççu godine moje. Vas dakle xivot spaſitelja nasehga nie drugo bio, Bratjo moja, nego jedna muka produxana, koju tarpio jeſt zaradi ljubavi nashæ. Nishtanemanje, *cum dilexiſſet ſuos in finem dilexit eos*: Buduchi vazda, velí s. Ivan, poljubio ſvoje, koiſu na svítu, na svarſi oſlobito nji poljubi: zato premdaje vazda tarpio zaradi ljubavi gniovæ, naſvarſi ottje najvishe tarpiti.

112 Buduchiſe dakle priblixallo vríme, od sviuh vrimænah çudnovati, nebeſom najçudnovattije; od sviuh vrimænah xaloſní, paklu najxaloſnije: od sviuh vrimænah srichní, i çeſtitá, nam grishnikom najsrichnije, i najçeſtitije, ú koje xivot nash, jedíni sín Boxi i sín Majke Divicæ, imadiasheſe pridati na smart, da tileſnom smartju svojom, xivot nam povrati duhovní, i dillo svarshí odkuplenja nashega. Evo ú çetvartak: [prid onim petkom, u koi izdannu viſechi na krixu:] naogjasheſe kod Lazara uskrishenoga, i njegovi ſeſtárah, ú Betanij, s'uçenici, i Mariom Majkom svojom. Ovi dán biashe vehoma sveçan kod xudíah, ú koi obiçaváhu Jaganca Vazmenoga blagovati: otje dakle i Iſus, s'uçenici svoim, blagovati vazam ú Jeruzolimu. Nishtanemanje, *kako* svidoçi s. Bonav. *diſceſſurus Dominus apud Bethaniam Deiparæ valedixit*: Blagoſoviſe, velí, s'poljubljenom majkom svojom prie, negoſe dieli iz Betanie. Zovnubo nju na samo, kako ona iſtah oçitova Blax. Marij od Agride: buduchi dakle Mati knjemu unishla, padde na zemlju, i poklonimuſe kako ſvomu ſtvoritelju, s'ovím rijçma: *loquere Domine, quia audit ancilla tua*: govori! zapovidaj goſpodine, evo slishah sluxbenica tvoja. Tadajoj poçe govoriti Iſus s'Bogom o Mario, valjanamſe raſtati, dopuſtimi da idém. Vishemu nebí vrimena rech: zashtomu Mati pritarxe govorenje, zavapivshi udilj, ó neſriche moje! i sligjáshe darchuchi sva, uzdishuchi, í suzze prolivajuchi: jao ſinko prislatkí, shto toh çujem? nijſi ti obiçavao mene doſad zvati Mariom, nego Materom. O prigorkæ prommine imena Majçina! shtoje toh, ſinko moj, shtoſamti ſada omarzla? niſamlite ú narucju mlikom mojm doila, ú ditinſtvu pomljvo pazzila, i virno vazda ú mladoſti sluxila? ú çemuſamte dakle ſad uvridila, dame ne zovesh jur Majkom, nego Mariom?

Xaloljubje Iſuſa i Mar. na raſtanku.

Raztuapásheſe, na ovu tuxbu Materinu, sarce Iſuſu, i od ljubavi ſinovskæ, ſuzega oblijváhu: ſaſvim tizim teshko uzdarxavshi plaç, odgovarajoj: Nisi ti poljub-

ljena.

Xaloglјubje Iſuſa, Mater xalechéga.

ljena Majko mene uvridilla niuçemu, negoſi podpunno sve reçenæ ſtvari polak mene izvarshila. Ja znadem dobro i iſpovídam, daſime svellikom ljubavju doila mlikom tvoim; pomljivoú ditiuſtvu pazila; s'ſtrudom vellikim, bixechi u Egipat, noſila, i vazda úmladoſti virno sluxila: nishtanemanje nektijah tebe sada Materom zovnuti, da prislatkim imenom od Majke nezadademti veché túghæ i xaloſti: Imamboti naviſtiti, Majko moja, daſe raſtajemo; jah idem, nitichutiſe vishe, ú ovom tílu umarlomu vratiti: nechu veche ovdi kod tebe xiviti, nitichesh od sada uxivati Iſca moga; izgubichesh poljubljenoga ſinka tvoga Iſuſa. Doshloje, Majko moja, vrime odrégeno od Oca Nebeskoga, u kojæ imam karvju mojom grishnike oprati, i odkupiti svít prigorkom mukkom i smartju; i tocheſe ſutra sve svarshiti. Neſumljim já, daches ti mene i sutra slidit, i viditi; alche biti pomama i sarçba oniziu, koime buduh vodit, i muçiti takah, dame nechæ pripuſtiti ſtobomſe blagoſoviti. A tí znash dobro, poljubljena Majko moja, da ja níſam doshao snebésah ú tvoju utrobu brez tvog privoljenja, dok niſam çuo od tebe, *fiat*, da tako budæ. Zaduxenje dakle tvoje Materinsko, i ſinovsko moje poshtenje, koeti nosím, zaduxujeme, daſe neimam ni dſliti od tebe brez tvoga dopushtenja, i blagoſova. Blagoſovimi dakle, slatka Majko moja, blagoſovimi mlijko, trude, i sluxbu tvoju, da idém: zashto, *tempus meum breve eſt*, kratkomije vrime, ifpuniti imam volju Oca Nebeskoga.

Xalba Maria zi svoje ſirotiuſtvo.

Zavapi tada ljubezniva Majka: o ſinko moj xaloſna navishtenja, koje, *replevit me amaritudinibus, inebriavit me abſynthio*, napunime gorçinama, kakoe prorokavano po Pror. s. Iſaij, i pelinom mene oppoji. Nitiſe ima sumljiti, da uzdishuchi, kako drughí Dauid, govorashe, Ah! *ſinko moj, tkobimi dao da zate umrem ja*, lashnjabimi bila smart moja, negoli muka, i smart tvoja. Tiſi ſinko Iſuſe moj xivot, kadmi xivot umré kakochu ja vishe xiviti? Ali kadje jur toka volja tvoja, i tvog Oca nebeskoga: *fiat*: nek budé. Igi ſvitloſti moja, á jachuti ú tminna oſtati od tugovanja. Igi slatkoſti moja, á jah, *recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ*. Oſtachuti promisláljajuchi vas xivot moj, ú gorkoſti dushe moje. Igi ſinko, blagoſovljeneti budi mliko, trúd, i sluxba moja: Al i ti ſinko daj meni tvoj s. blagoſov, i nemoiſe nigda zaboraviti od Majkæ. Takoſe blagoſivljajuchi svellikim suzama raſtashe, i gorkoſtju. Oſta xaloſna Majka ſuze prolívajuchi, daſe iſpuní proroçanſtvo Jeremie Pror. *Defecerunt præ lachrymis oculi mei*: pomankaleſu od sùzah oçi moje. A Iſus s'uçeniei ottide ú Jeruzolim, uçechi i tomaçechi njima ottajſtva, koja ó veçeri, í uvrime mukæ imadiashe çiniti, i kadaſe prikúçishe k' Ieruzolimu, posla dvoicu naprijd, da pripravæ veçeru, i jaganca; za blagovatiſe.

U'vrime dakle od veçeræ buduchi doshli, i zaſtali svakah pripravna, ſidoshe za tarpezu, i reçe Iſus: *deſiderio deſideravi hoc Paſcha vobiſcum manducare antequam patiar*: Xeljomſam, velí, xelio oví. Vazam blagovati svama prie negoli muku podneſem. O'ſtudençe od ljubavi slatkí Iſuſe, nieſilli ti blagovao svakí dan s'uçenici svoimi! kakvaje dakle toh sada xelja oſobitá, dajuh prid-

113

Iſus v... maj... nju ve... dan... vi bili... neiz... ljub...

pridvoſtruçash za iſtomaçiti; govorechi, xeljomſam xelio ? Odgovarami na ovo s. Ivan: zaſto, *cum dilexiſſet ſuos in finem dilexit eos*: Ottiuchi rechi: premdanasje Iſus vazda ljubio, ſaſvim tizim naſvarſi xivota svoga ottjenam oſtaviti oſſobito zlamenje ljubavi svoje: kako obiçaju priatelji na raſtanku darovatiſe, i oſtaviti shtogod za uſpomenu od ljubavi: Al razliçitim naçinom uçíni Iſus, negoli çinæ ljudi svitovnjí; zashtonam on neoſtavi koju ſtvar martvu, i pomankajúchiu; nego xiva samoga sebe, ú sakr. tila svoga, i karvi: zashto buduchi dao uçenikom svoim mloghe svjette od ljubavi, i drughie kripoſlí veçerajuchi; i po veçeri plemenitu priliku od ponixenſtva, doſtojaboſe kleknuti prid svakoga, bash i prid iſtoga Judu izdajnika, i nogheim svima oppraſe ti: za tim oprá rúke, i ſidde opet za tarpezu, pák zapovidi daſe doneſe kruh i vino za poſvetilishte pripravljenó: i tada svarhu dade ſtaromu, á poçetak novomu zákonu; zashto kruh obrati ú tilo svoje, á vino ú svoju karv vlaſtitú.

Naredisboſe Apoſt. za misnike, soblaſtju rediti drughe.

Sac. od otava picha, i likaria duhovna.

iſe s. od otadadeſe rha ſta-, a poçe- novom ſonu.

114 Naogjasheſe tada B. D. Maria Majka njegova u iſtoj kuchi, ali ne kod nji nego ú drugoj sobbi, illiti ugerici: zashto posli ottishaſtja Iſuſova iz Betaniæ, i ona s'Mariom Mandalinom, i drughim xenam devotim ondi doge. Iſus dakle posla po sluxbí angeoskoj priçeshchenje svojoi Majcí, i tako posli njega onaſe priçeſti najparvo tilom Iſuſovim: pák razdili uçenikom svoim, govorechi: *accipite & comedite*: *hoc eſt corpus meum*: uzmite veli, i blagujte: ovo jeſt tilo moje. U'iſtò vrime nji naredi Misnike novoga zakona, i dadeim oblaſt, da ì oni drughæ, i drughi opet drughe nareggivati mogu tja do skonçanja svita; i mooch da kollikogodi púta svarhu kruha, i vina reku riiçí od poſvechenja, s'duxnom odlukom, vazda mogu itti ſak. uçiniti: govorechi njima: *Hæc quotieſcumque feceritis in mei mem. facietis*: kollikogodi púta ovo budete çiniti, çinichete na uſpomenu moju. O tiuchi rechi: ljubav kojom vas, o uçenici moji, i sve oſtalæ dushe pravovirnæ ljubím, tollikaje, da nemogu ottichi neoſtavshi i kod vas ú iſto doba; uzmite dakle ovo tilo moje i karv, gdiſam já vas kolliki u tilu s'dushom, i s'Boxanſtvom ú çoviçanſtvu. Ovoje sakramenat svarhu oſtali sakramenatah: Ovoje, *diſpenſatio Sacramenti abſconditi a ſæculis*, razdiljenje sakramenta i ottajſtva sakrivenoga od vikoovah. Ovochevam biti i likaria duhovna: i picha. U'ovom sak. ochiu, i xelim imati od vas najvechæ poshtenje, i ljubav: i tochete iſpuniti doſtojnoſe njim ranechí: i temeljito virujuchi, daſam ù njemu vaskolliki zdushom, i ſtilom, ú Boxanſtvu momu, i çoviçanſtvu. Tada, buduchiſe Juda priçeſtio ú grihu smartnomu nedoſtojno; udilj, *poſt buccellam introivit in eum ſatanas*, unige, veli s. Ivang. u njega sótona: zato odma, kako pomaman, ottide k'poglavicam popovskim, za pridatiga, i izdati. A' Iſus s'oſtalim uçenici, *Hymno dicto*, rekavshi piſmu od zaffalnoſti, izajdoshe.

9. D.M. li Iſ. vaſe pri- li!

Ovdi imaſe promisliti da B.D. Maria, premda biashe ú drugoj ugerici saſvimtizim posluxbi Angeoskoj, i proſvitljenju Boxiemu, biſtro sva ovah, koja Iſus çinjashe s' Apoſtoli vigiashe: odkud kako izajde Iſus iz miſta od veçere, i ona ízajde prid njega, i kleknu za primiti poslidnji blagoſov, koju ſuznu, ſuzan sin podigavs- 115

Digitized by Google

digavshi, uſillovaſe utiſſiti ovim riçma: *Majko moja ú svima xaloſtma bichu ſtobom*: çiinimo volju Oca viçnjega za ſpaſenje liusko. I udilj izashavshi iz Jeruzolima dojdoshe ú ſelo Getxemani, gdi oſtavivshi oſtale Apoſ., uzé Petra, Jacova, i Ivana ſámo, i ottide sh'njima ú Vartao, u komu obnoch obiçávashe ſtajat na molitvi. Ovoje oni vartao, úkoga zaruçnica nebeska, iz prilikæ svake dúshæ, koja xeliashe odkupljenje, á oſſobito oniziu, koiga çekáuh ú limbu, zazii ashe ovog zaruçnika, govorechi ú piſma: *Veniat dilectus meus in hortum ſuum*, neka dojde millí moj zaruçnik u vartao svoj, i doneſe blágo neproçinjeno karvi svoje: teh shtonas gledá, i tarpij od tolliko iljada godinah ú mraçnoj ovoj tavnici! Ah neka dojde neka, jedan púr, *& comedat fructus pomorum*, i neka okusí plod od jabúkah. Takoje, Bratjo poljub. ú vartlu raja zemaliskoga izgubljenje nashe poçé, i ſuxanſtvo; ú vartlu od Getxemana odkupljenje nashe imadiashe poçeti, i oslobogenje: Uonomu Adam okuſi slatkoſt od jabukah; ú ovomu imadiashe okuſiti Iſus plod od iſti jabukah; Ah plod imadiashe, bratjo, okuſiti, ali plod tolliko ljut i gorak, kolliko udilj, kako ú njeg unige, *cœpit contriſtari & mæſtus eſſe*, poçeſe xaloſtiti, velí s. Ivarg. i biti ſuumoran poti naçin naaglo i vehoma, da niti jezik more iſtomaçiti, ni doſegnuti nash razzum: Poglædah sad na Petra, sad na Jacova, sad na uçenika svoga Ivu pripoljubljenoga, uzdishe, pojekuje, ottiuchi nishto rechi, al od vellike gorkoſti nemogadiashe i xaloſti: naj posli, ove riiçi samo izuſti: *triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*: kako rekavshi: tollikomſam napunjen xaloſtju, kollikabi zadoſta bíla smartmi udilj zadati, kadbiſe njoj nezabranjivalo svarhunaravnó s'nebéſah. Al odkud tollika smutnja i xaloſt, o slatkí Iſuſe? Nieſili tí s'nebesah, za odkupiti neprocinjenom karvju tvojom, tvoje zaruçnioe, snishao? Nieſili piſmu od zaffalnoſti, s'uçenici tvoim, kad pojde iz Jeruz. ú ovi vartao, ſpivao? Nieſili çeſto uçenikom tvoim govorio, daſe karſtiti imash ovim karshtenjem karví tvoje: *& quomodo coarctor, donec perficiatur?* i da teshko çekash dokſe toh izvarshi?

Xaloſt IſuK. u vartluKoliko li velliKa.

Odgovárujumi na ovó ss. Nauçitelji: á i B. D. M. Mati njegova, Blaxennoj Marii od Agridæ oçitova, dase mlogah ottajſtva zdarxæ u ovoj xaloſti Iſukarſtovoj. Parvo: zashto ottiuchi Boog Otac, da budæ, *copioſa apud eum redemptio*, obilno odkupljenje ú njemu, i podpunno; pripuſti daga obujah xaloſt tolliko vellika, kollikoſe vecha izmisliti nemore, zapuſtívshi çoviçanſtvo njegovo ú svojoj slaboſti; vech samo uzdarxajuchimu xivot, dokse sva iſpunæ proroçanſtva, kojaſu od njega piiſana. Odkud, premdaje Iſuk. vazda prid oçima svoim, svoju muku imao, kakoſmo rekli: nishtanemanje çoviçanſtvo njegovo nigda nie bilo tako od Boxanſtva ú slaboſti svojoj zapushteno, kako ondá ú vartlu Getxemani, zato nie nigda smutnje onollike, xaloſti i gorkoſti imao ú sarcu svomu i dúshi.

Xaloſti IſuK. otsiſti. pasv.

Drugo: za uzmloxati xaloſt njegovu i muku uzvelliçat, zaradi veche obilnoſti nashega odkupljenja; bioje dopuſtio Otac Nebeſ. Luciferu, daſe slúxí svom ſillom svojom, i majſtoriom ſuprot Iſuk. shtogodi vechma more za oxaloſtitiga. Zato drakun ú priatelje njegove metnu nikuh slaboſt,

Digitized by Google

aloſti Iſ. rajſh. dru-

slaboſt, ugaſivshi ú sarcu njiovu plamen od ljubavi, kakochemo vidditi ú Apoſtolí, koi nemogoshe jedan sahat bdéchi sh'njim ſtajati na molitvi, premdahí trikrat zavrachajuchiſe ponukova; i svíkollicí, izvan Mariæ Majkæ njegove oslabishe ú viri, i pomanjkashe; metnu po iſti naçin ſtrah tolliki ú sarce njiovo, kollikoga ú najvechjoj potribi oſtavishe, utekavshi. Ovo çinjashe drakun nebili oslabio goſpodina, da izgubí xelju od odkúpljenja, i jakoſt od karvi prolichia za ljude tolliko neharne; i neſpoznanne: zashto jurſe oſſichášhe, daje on Meſsia, illiti svita odkupitegl. Videchi pák da s'ovim zanatom nemogadiashe nishta opraviti, izmisli drughi, i sluxiſe njim, sve po dopushtenju Boxiemu: uxgah, tojeſt, plamen od sarçbæ, i nenavidoſti ú njegovim nepriateljma; tako da çudechiſe Dauid ú duhu proroçanskom vapiashe: *Quare fremuerunt gentes .. adverſus Dominum*: zashto, veli, rexashe národi ſuprot goſpodinu, svi ú opchinu, goſpoda i ſiromasi: slughe i goſpodári: ljudi Czarqueni i svitovnji, oní iſtí, koimje mlogah dobrah uçinio. Jednom riçju da reçemo: uzbuçioſæ suprot njem Jeruzolim vaskollikí, svi pojekuju za dobavitiga prie i oxaloſliti xelechi, kakochemo vidit ú napridak, gdi ovu xelju iſpunjajuh. Ovo drakun neçinjashe, kao xelechi da Iſ. prie umræ, znadiashebo, dache smart njegova biti nashe odkupljenje: nego videchi, da ovæ jur nemore zabrániti; uſſillovásheſe, po opakim sluguma svoim, tollikoga xeſtoko oxaloſtiti, nebiliga bari naveo na najmanji koi grih od sarçbæ, nenavidoſti, il neuſtarpljenja: shto pák nigda ne doſtignu.

Zashtoſe uſiluje drakun oxaloſ. IſuK. zbona.

Treche ottajſtvo xaloſti Iſ. ú vartlu Getxemanskomu jeſt: zashtomu bí onda prikazan cillovito broj oſlugenie, i obránie: gdi videchi, daje broj od oſlugenie mlogo vechí, negoli oní od obránie, najvechiomſe xaloſtju napuni sarce njegovo: zashto kako on umiráshe za svekollike, tako svekollike xeljáshe uçinit, kollikoje sh'njegovu ſtranu, ſpaſene. Iſtinaje da ovah ottajſtva, Iſukarſtu, kako Bogu, vazdaſu bíla oçita; nishtanemanje ondamu ú vartlu bishe oçitována kako çoviku, zapushtenu od Boxanſtva u slaboſti çoviçanskoj; i vigiáshe svaka ova biſtrije, negobi mi viddili oçima umarlim kojuſtvar ſtavljenu prid obraz. 115

Najvechmaſo xaloſti IſuK. zaradi mnoſtine olrâni. 3. ottajſtva.

Tkobiſe dakle çudio takom oxaloshchenju ſpaſitelja nashega ú slaboſti çoviçanskoj zapushchena? Ako gleda na priatelje viddí daſu svi oſtudennili: dachéga svi ú najvechoj potribi oſtaviti: dachega Juda izdati: Petar zatajati: i svi kollici, izvan Marie Majke njegove, ú virri pomankat i oslabiti: *Idcircoego plorans*, zatoſam já plaçan, i xaloſtan, velí po proroku s. Jeremii: *quia longe factus eſt a me conſolator*; *facti ſunt filii mei perditi, quoniam invaluit inimicus*: zashtoje dalleko tkobime utishio, ſinovi illiti uçenici moj i priatelji izgubiliſuſe, jerboje navalio nepriatelj, i objaçao. Ako pák kroz tmine nochnæ gladá na dalje k'Jeruzolimu: O kakve ſtrashne priprave, kakve himbene vidí suprot sebi dogovore. Viddí gdi svi od ljutine, i nenavidoſti zubi shkripllju, i pojekuju: çetaſe oruxáje, ſingire, konopce, i biçe ſpravljajuchi: zato uzdishuchi vapié po uſta okrunjenoga Proroka: *turbatus eſt a furore oculus meus*: smutiloſe jeſt od sarçbe njiove oko moje: zashtobo, *appropinquaverunt*..

verunt .. & multiplicati ſunt , qui oderunt me inique: priblixaliſe jeſu , i uzmloxali , koi himbeno mene nenavidé . Ako najposlí gledá na plod prigerke muke svoje: evo viddí dachéga mloghí izgubiti , otvardnuvshi ú svoim opaçinama , i dachæ biti oſſugenie vishe negoli obránie : zatoſe xalloſtí oſſobito , kakomi svidoçi s. Barnard. od siene; govorechi: *Xalostiſe goſpodin videchi tollike , dachè izgubiti ſlavu rajsku , i ú muke paklene bit oſſugent* . Megju koim oſſugenim kad vidje judu , uçenika ſ Apoſ. svoga prineſrichnoga , tada privarshenje niko imade od xaloſti , i tuxechiſe po Dauidu vapiashe; *Si inimicus meus maledixiſſet mihi ſuſtinuiſſem utique , ſed tu quì dulces mecum capiebas cibos!* O Juda Juda! da toh çiní meni jedan moj nepriatelj , koi milloſardja moga nie poznao nikada , niti iskushao , da on reko deſperavshiſe izgubí posli ſagrishenja ; nebimi tolliko bílo xao , nebime uvrídio tolliko , nitibime tolliko ljubeznivó saree moje bolilo , Ali tí , kogaſam odránio na mojoj tarpezi : Tí , koiſi mallo prie na veçeri samnom blagovao slatku pichiu angeosku vlastitoga tiela moga : Tí , koiſi milloſardje moje viddio i poznao ; tollikoliſi ottvardnuo ú opaçini , daſe na njegá ne mislish povratiti , nego deſperavshiſe obiſiti , i u oſſugenju viçnjemu , viçnju slavu moju izgubiti ? Oh Juda , Juda ! gdie sricha da promislísh , i oſlittishſe : *quam amarum eſt reliquiſſe te Deum tuum* , kollikotie gorko , i nesrichno , daſi oſtauio Boga tvoga , velí Prot. s. Jeremia : *Arguet te malitia tua , & averſio tua* , pokarachete , pokarati zlochia tvoja , i odmetnutje .

Najvecha xaloſt Iſ. ú vartlu .

Tuxba Iſ. ſuprot Judi.

117 Naodechiſe dakle tako sín Boxi ú vartlu brez utishitelja , i utishenja na zemlji , kako drughi ſin od koga svidoçi Ivang. *ſurgam* , inquit , *& ibo ad Patrem meum*: uſtachu , velí , ichi k'Ocumomu , jedabimi utishenje bari snebeſa doshlo od viçnjega Oca moga : *Et progreſſus puſillum procidit in faciem ſuam ſuper terram*: i buduchi mallo odſtupio od uçenikah , padde na obraz svoi svarhu zemlje , veli Ivangelishta S. Marko : [Promisli ò karſtjanine slídishli Iſuk. , koí mlogo putah mallo poshteno ſtoish ú Czarqui na mollitvi , koiſe ſtidish prid sacramentom ú zemlju poljubiti , pogledaj imenom karſtjanine , a nekarſtjanine dillom , kako tvoj Meshtar ú vartlu çini mollitvu , proſtarvshi obraz svoi boxanſtveni po zemlji :] Oni dakle obraz , *u koga* , kako svidoçi S. Petar , *xelæ Angeli gledati* , prignuvshi do zemlje , mollí : al utishenja ni snebæsah neima . Obaziráſe na uçenike , i evomuſe xaloſt uzmloxah , buduchi oni jurve pospáli : viátiſe k'njima , i probudivshi nji ponukova daga pomoguh bdiuchi na mollitvi . Pákſe vráti opet drugoç , i mollí Oca , al odgovora neima nikakva , nikakva utishenja , mùçi otac , múçe angeli . Obaziraſe opet na uçenike , opet viddí daſu zaspali , pritarguje mollitvu opet , i ottishavshi budi nji , i ponukuje , *vigilate , & orate* , bditte , veli i mollite . Nauçiteſe , ó ſtarishine , pomljivi biti svarhu vashi mlagie : Iſukarſt mollitvu pritarguje , za ponukovati uçenike svoje na dobro dillo , kolliko vishe vi sve ſtvari svitovnje imate oſtaviti ? oh kollikochæ muçno mloghí rázlog dati za ovu nepomlju . Vichete vi ſtarishine pokarani biti zaradi mlagij vashie . Nuth poslushajte jel ovo iſtina ? S. Marko pishæ , da Iſukarſt sve najde ſpavajuchi : i pak sama Petra , kako ſtarishinu ,

Iſuk. i vartlu pritarguje mollitvu kashto ?

Starishine biche pokarani zato K. ſpi Mlagie .

Digitized by Google

Trechiesa trechoc na nol. Isus.

nu, pokára za sve: *Simon dormis*: opetli spavas, veli, Petre? tollikoli nisi mogao bditi za jedan sahat. Oh kollikoche starishínah xeshche od Petra, za svoje mlagæ bit pokaranie. Najposli, *ottige*, veli s. Ivang. *trechi krát, i mollí, vste vliçi govorechi*: *Pater si vis transfer a me calicem istum*: Oçe moj nebeski, ako ochesh, odnímí od mene çashu tuh. Vapie tako, ali utishenja niti nahodí na zemlji, ni snebeesah: neima snebésah, zashtomu Otac nishta neodgovárah: neima na zemlji; zashto ako gleda na priatelje, evoſu pospáli, i óſtaviliga sama ú smutnji, i xaloſti, kao da i nemare za njega. Ako gledá na nepriatelje, vidi nji sasvim pomljive, i napunjene sarçbom daſe priblixajuh sa ſingiri, i konopci. Ako najposlí gledah pripoljubljenú Majku svoju, nesmankajemuſe xaloſt, nego uzmlová: Viddibo da ona, onam ú kuchi od veçere gdi oſtade, sve ono çini s'Goſpojama, koje ondi sh'njom biahu, shto i on ú vartlu s'uçenici: zashto, kako ona ista oçitova sluxbenici svojoi Blax. Marij od Agride; kad Isus, od uçenikah odſtupivshi, ſtajashe na molitvi, ú isto vrime ſtajashe na molitvi i Majka njegova odſtupivshi od oní Gospojah: kadſe povrachashe sín budit uçenike, da bdæ na mollitvi, povrachásheſe i Mati budechi reçene goſpoje na istu svarhu; i xaloshchaſeſe u kuchi od veçeræ tolliko, kolliko i nje sín Isus ú vartlu od Getxemana. Tollikoſe dakle ottvorishe vrata dúshe Isusovæ na xaloſt, i tuuga obuja sarce njegovo, kolliko, *factus in agonia prolixius orabat*, prinemaxuchiſe, i konçajuchi, kako dache izdannuti, i umrit od xalosti, veli s. Luka, zadilje çinjashe mollitvu, negoli druga dva púta: *& factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram*: i tolliko xeſtoka bi ova xaloſt, daſe karvju, veli, poçæ znoiti, i probivshimu odichiu karvavi znoj, kápi karvi slijváhuſe tja na zemlju. A ú istovrime, po reçenom oçitovanju, znojasheſe karvju i Majka njegova onam ú Jeruzolimu. Vapiashe megju toh Isus brez priſtanka: *Pater si vis transfer a me calicem istum*: Oçe moj nebeski, ako ochesh, i akoje svetá volja tvoja, odnímí od mene çashu ovu: Nishtanemanje, ne da moja, nego tvoja volja neka budæ. Nauçiteſe, ó karſtjani, volju vashu podlágati, ú svakom proshenju vashemu, volji Boxioj: govorechi vazda, kad shto prosíte, ne kako ja ochu, gos. Boxe, nego kàko tí znash daje na slavu tvoju, i moje spaſenje.

Kadſe znojasbe Is. Karvju, znoiſe istú i Mati njegova.

B.D.M. çisechi sve nos'gespozam u Jer. shto Isus uçenici ú vartlu, xaoſtmu uzdiviçájæ.

Tkobi sada prociniti mogao, poljubljena Br. moja, xeſtinu çashe ovæ i gorçinu, koja i sinu ú vartlu, i ú kuchi od veçeræ Materi tolliko istirra karvava znoja, kollikoſe cijgjàju kapi tja do zemlje? kakva vi ſcinite daje casha, ovó? ſcinite, more biti, daje prigorká muka, í smart pripogardrá, koju imadiashe podnit i pritarpiti? nesumlijm doisto, dasur i ovah, *ut assumpti veritatem probaret hominis*, da istinu pokáxæ, velí s. Jerol. daſæ çovikom uçinio, i da tarpij sva ovah ú slabosti çoviçanskoi: zato isti govorashe: *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma*: Duhje, veli, dojsto pripravan ali puut slabaje. Nishtarnemanje imáde ovdi i drugo skrovishte. Dovodíboſe iz svidoçbe ss. listóvah, da u vartlu Getſemanskomu, dvi çashe prikaza sinu svómu Otac nebeski. Parvaje bila od spaſenja grishnika pokornie, i toje gorka muka njegova i

Dvi çasbe bisbe prikazane u vartlu Isuk.

Digitized by Google

smart, koju imadiashe podniti : i prikazujuchimu ovu çashú govorashe po okrunjenomu Pror. *Calix meus, quam præclarus eſt* : pogledaj ſinko, pogledaj, çasha ova moja, kollikoje biſtra, i plemenita, zashtoboje meni ugodna, tebi slavna, á potribita grishnikom za ſpaſenje njiovo, i odkupljenje : Koju ſin priimajuchi dragovoljno, odgovarashe, po uſta iſtoga Proroka : *Calicem ſalutaris accipiam* : Csashu tuh od spaſenja primichu draghe volje : *ſpiritus quidem promptus eſt* : evoſam doiſto pripravan saſvom dushom muku podniti prigorku, i umrit na kríxu za odkupljenje ljusko : Odkud kadno govorashe *tranſeat* neka projdé : *ne molli*, veli s. Illario, *da ne tarpiſ, nego da çashæ, koju popiti imadiashe, jakoſt, pride na karſtjane*, za njovo spaſenje. Drugaje çasha bíla od oſsugenja grishnikah ottvardnutie, puna sarçbe Boxie, i ghnjiva : ovaje çasha oſsuda najposlidnja ; kojaſe ima dati na ſtrashnomu suudu ſuprot oſsugenim s'ovizim riiçma : *ite maledicti in ignem æternum*, igite prokleti ú oganj viçnji : koju çashu prikazujuchimu otac govorashe, po Pror. s. Jer. *ſume calicem furoris*, uzmi, uzmi i tuh çashu od ghnjiva moga : izkoje, po svidoçanſtvu Dauidovu, *bibent omnes peccatores terræ* ; imaju napitiſe svi grishnici zemlje nepokorní. Ova dakle çasha, Bratjo, ova gorka biashe za popitiſe nashem ſpaſitelju ; ovaga ſtavi ú konçanje, i çíni znoitiſe karvavim znojem, od ove govorashe, kadno vapiashe : Oçe moj nebeſ. *akoje moguche tah çasha neka mimojde od mene* : Kako da reçæ : kakochu já çashu ovu od ghniva tvoga, Oçe moj, i od vikoviçnje oſsude uzamshi izliti ú grishnike, buduchi daſamſe uçinio brat njiov i rodjak, zaruçivshi, i uzamshi naame narav njiovu ? Ah sarcechémiſe raſtapati svarhu bratjæ moje, premda neharnæ, i neſpoznane pram dobroçinſtvi moim : Dakle moj oçe nebeski, euo já, *Calicem ſalutaris accipiam*, *& ſacrificabo hoſtiam laudis* : primichu çashu od njiova odkupljenja, i ſpaſenja, i prikazati poſvetilishte na slavu i diku tvoju mene iſtoga na krixu, podneſavshi prigorku muku, umrichu ; ali tah drugah çasha, *ſi poſſibile eſt tranſeat a me*, akoje ikako moguche neka od mene mimoge, uzmi-juh tí, ò viçnji Oçe, il podaj Duhu svetomu. Ovu çashu, ovu, ghnjiva tvoga, *transfer a me*, odmene prineſi.

Kojaje ova Csasha za Koju molli, daga mimojde, Isuk.

Et apparuit Angelus confortans eum : i ukazaſe Angeo pokripljúchi njega ; slidí s. Ivangelje. Videchibo najposli Otac nebeski ſinka svoga ú tollikoj xaloſti muçitiſe, i konçajuchi blizu, znoitiſe znojom karvaviem, buduchi zapushchen ú slaboſti çoviçanskoj, posla Archangela s. Mihoila, da çoviçanſtvo njegovo pokrípí. Koi poklonivshiſe Boxanſtvu njegovu, çoviçanſtvo pokripi i ú tilu, i u dahu : ú tílu, da s'obodno priimí, i podneſe muku : u duhu, daſe tolliko xeſtoko nexaloſtí zaradi vechega broja od oſsugenie, negoli obránie : zashto oſsugenje njiovo bicheim od nji iſtiæ, á ne od ſtrane svog odkupljenja, koje imadiashe biti tako obilno, dabi 1000. svitòvá odkupiti bilo zadoſta. Paak, premdache biti vechí broj onie, koicheſe oſsuditi, govorashemu Angeo, doſtaje vellik i oviziu, koiſe imaju ſaraniti, megju koimje Maria pripoljubljena Majka tvoja, zaradi koje saame imaobi tí Goſpodine muku podniti, i tvoju karv proliti, za otvoriti njoj vrata Kralj. ſtva nebes-

Pokriteſ If. od Angela tvoiga Ko : u tilu, u duhu, u volji.

159

nebeskoga od koizijuh kljúça drugoga neima gospodine, izvan Boxanstvena karv tvoja. Pokripiga najposli ú volji, da dragovoljno primi i drugu çashu, onu, tojest, od ossudæ: zashtobo odregjuje Trojstvo prisveto daje pravedno, dostojno, i spodobno, da drughí kijp, ú istomu çoviçanstvu, ú komu sviet odkupí, imaga i suditi po dostojanstvi svakoga i dillí, na svarsi od vieka: zovnuvshi dobræ, i pokornæ ú slavu viçnju: *odite blaxenní:* á prolivshi svarhu nevirnikah, i ottvardnutie grishnikah çashu ghnjiva od najposlidnje ossudæ: *Ite maledicti in ignem æternum:* igite prokletí u vatru viçnju. I tako buduchi pokripljen gospodin vratise k'uçenikom: i premdaí opet najde spavajuchi, nekaraji vishe; nego uzdannuvshi visoko, xalechi nevolju nas svitovnjie, reçeim: *spavajte jur i poçivajte*, priatelji i uçenici moji, al nuth pogledajte, kako nepriatelj moj Juda, nespavah: Ah takie, taki sviet nevoljni: tkobi imao bditi ú kom dobru, spávámuse i drijmá: Ali tko naastoj na zlo nitmuse spavah, ni drijmá.

120 *Adhuc eo loquente ecce Judas, unus de duodecim venit, & cum eo turba multa:* joshon u riiçi biashe, veli s. Ivang. Evo juda jedan od dvanaest njegovi Apos., i s' njim çeta vellika: koje kako ugleda Isus, za ukazati dragovoljstvo, s'kroim primashe gorku çashu od muke svoje, poge pram njim i upitaji: *koga traxite*, koi buduchimu odgovorili, *Jesum Nazarenum* tráximo Isúsa nazaramina: udilj ispovidi daje on Isus, slobodnim glasom govorechí: *Ego sum*: Ja jesam. Ovo bí oní glás, od kogaje prorokovano po kraljevskomu prorcku, kadno govorashe: *a voce tonitrui tui formidabunt*: od gláša gharmljavinæ tvoje pristrashitichæse. I doisto pristrashilise jesu tolliko, kolliko, po svidoçbi s. Ivang. *iverunt retrorsum, & ceciderunt in terram*, uznaçice natragh svikollici padoshe na zemlju. O kolliko dobro popievashe s. Dauid duhom proroçanskim: *vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia*: glas gospodinov, veli, u kriposti, glás gospodinov ù velliçanstvu: Ukazaim sin Boxi boxanstvenu kripost svoju samo ú gláshu svomu, neka ogovora nemogu imati daga nisu poznati mogli; i neka viddé, daga nebi mogli uffatiti kadbí on nektio. Josh i drugo zlamenje ondi Isus uçíni: buduchibose, Apos. s. Petar upadkom njiovim oslobodio, izvadivshi maç zatexe da jednom glavu odsieçe, almu izajde odsichimu samo huo: koje uzamshi gospodin pristavi na svoje misto, i udilj priraste, i osta zdravo kako i bilo: oni sasvim tizim, kakonoti, koje zlochia od nevirstva biashe zaslípila; udilj kakoim bi dopushcheno od gos. da ruke ú njega uloxæ; josh svechom sarçbom, i pomamom, zarad onoga shtoi uçini pasti uznaçice, na njega navalishe, nadmechuchise, koichega jaçce svezati, prie popljuati, i vechma udariti. A' buduchi njima opákí izdajnik Juda priporuçio, govorechi: *kogagodi poljubit budem, on jest, darxte njega, i vodite pomljivo*, dase ne izmakne, zato, kako svidoçi S. Barnardin od Siene; *præter funes validissimos, catenas insuper ferreas collo ejus, corporique reliquo circumjecerunt*: izvan konopacah, velí, prijakie, singir josh gvozden na vratmu stavishe, i sve tielo njim opasashe: [ovo zlamenuje shtola misnicka].

Tada Drakun paklení, za oxa- 121
lostiti vechma gospopina, çudnovat strah stavi ú sarce uçenikah

nje-

sut offa-
ea duoſt-
Ko uçini
amenje
opaKi
hta bolji
ogovrſi
be.

njegovi, tako da, *oſtavivshiga*, veli s. Marko, *svi utekoshe*; i uzmloxashe xalloſti njemu u dushi, svarhu tileſni. Ah, ſavisheje bolieznо, i za oxaloſtitiſe iskazanje, Br. moja, od ove xaloſti Iſuſove; glasmi ú iſtinu pomanjkajæ, ſuzeme oblívaju, i smetámiſe jezik od nje govoriti, i gledati okom od virræ Meſtra nebeskoga, oſtavljena sama samcata ú ruku svoi nepriatelja, gdi iſtí uçenici njegovi, ú najvechoj potribi, od njega utekoshe.

Iſ. oſtavljt od uçeníKá xall, i tuxiſe na nji ú muçanju.

Iſus dakle, za iſpunjenje onoga shtoje prorokovano: *ſicut agnus coram tondente ſe obmuteſcet*: nao dechiſe jur ú ruku svoi nepriatélja, kako janjeshce prid onim, koiga ſtríxe, múçechi; xeſtoko svezan, poghargen, i oxaloshchen ú tielu: ottiashe, i naadásheſe, koe toh uttishenje imati bari ú sarcu gledajuchi oko sebe drághe svoje priatelje, illiti uçenike: shta rádi pogleda na deſno, almu nie Petra; pogleda na lívo, alti nevidí ni Jacova: obaziráſe oko sebe; al nitje Ivana ni dragoga od Apoſtólah nijednoga, *fugerunt omnes* sviſu utekli, sviga, ú najvechoj potribi, oſtavili: Tadaſe Iſus oxaloſti ú sarcu vishe negoli ú tilu, tuxechiſe u muçanju, i govorechi ú sarcu svomu: takolie, ó priatelji moi, i uçeniti pripoljubljeni? Sviſte samnom na tarpezi ú jilu, i pjichu, á suda ú naj vechoj potribi, tollikolime barzo oſtaviſte? Tolie Petre obechanje tvoje, dachesh samnom na k.ix pochi, akobi bíla potriba, i na smart? Ah Ivo, Ivo, poljubljeni moj uçenice, nisili mallo prie na mom krílu, kako na majçinu diteshce poçivao, teh i tili uteçe, i oſtavi Meſtra tvoga ú ovollikoj potribi? Buduchi dakle uçenici oſtavili meſtra svoga ú ovollikoj potribi, neoſtavite ví dushe pravovirne zaruçnika vasheg nebeskoga. Enoie naregjuje çeta daga vodde ú Jeruzolim, slijdimoga í mi, za razgovor njegov i uttishenje. Pripravitese barzo dok ja mallo oddannem.

Dio Drughi.

At illi tenentes Jeſum duxerunt. Darxechi dakle çeta svezana Iſuſa, slidi s. Ivang. za shpaaghe i za ſingire koimga biahu ſvezali, odvedoshe ú Jeruzolim. Ovdi imaſe zabilixiti, da Lucifer, videchi kroççinu Iſuſovu, i uſtarpljenje, pucáshe od sarçbæ, zato potticáshe opakæ one vojnike, uxixuchi pomamom, i nenavidoſlju, daga svaki slobodno mucsí, i poghargjuje shto vechima more: zato izrechiſe nemore niti pametju doſegnuti, kakoſe nadmechahu svi ú ovomu: nikiga udaraju nogama, nikí rukama, oruxjem drughi nakomice jedan priko drugoga: nikiga pſujuh, niki za bradu boxanſtvenu potæxuh: jedni pritæxu za konopce na jednu ſtranu, drughi na drugu za ſingire. Po ovom naadasheſe Drakun paklení Iſuſa navesti bari na najmanji grihe od neuſtarpljenja, illi sarçbæ: ali Iſus, za iſpuniti ono proroçanſtvo Iſaino, *ſicut ovis ad occiſionem ducetur*, kako ovçicza na zaklanje biche vogen: svaka reçenah podnoſashe sprivellikim uſtarpljenjem, i kroççinom. *Et adduxerunt eum ad Annam primum*: i dovedoshega najparvo k'Anni, ovibo biashe ſtarishina od misníká; koiga upíta od uçeníká, i od nauka: na parvo upitanjemu nishta neodgovori, zashto onda nebiahu uçenici njegovi doſtojni poffalitiſe, buduchi utekavshi oſtaviliga ú potribi najvechioj, á sramotu od njiová pobignutja, vollioje muçati; za dati nama priliku, da ako neimamo ú çemu

122

Uſillnjé drakov navesti ú griehe sarçbe i neuſtarpljenja ú zeludu.

Zashto ú upitan uçenikí muti se nauke ne govori.

Digitized by Google

mu poſſaliti naſhega iskarnjega, boljenamje mucati, negoli odkrivati pomankanja njegova, A'na drugo, tojeſt, od nauka svoga adgovorrí: *Jaſam ocito vazda uçio ú ſkupshtini, upitaj onæ, koiſu chútili, shtoſam govorio, evo ovi znaju*: jeli mogao poniznije, illi kroççije odgovoriti? komuje igda sramotu uçinio ovi odgovór? i ſaſvim tizim tollikom sarçbom, i nenavidoſtju biashe djavao uxgao sarca njiova, suprot jagancu ovom prikrotkomu, da prímishe za sramotno, i nedoſtojno ovo odgovaranje: shta radi, jedan od slugah Biskupovi, tako teshku dademu zaushnicu, i ſtrashnu, da po svidoçbi s. Efrema; *Angeli, & Archangeli obſtupuerunt, Gabriel, & Michael vultum ſuum contexerunt*: Ang. i Archangeli zaçudisheſe, velí, a Gabriel i Mihoil obraz svoj zaslonishe, da negledaju tollike pogharde i sramote, shtoſe çini kralju nebeskomu. O nebeſa gdiſuvam gromovi, ſtrilice, i munje! O zemljo, zemljo, kakoſe neraſtupish i neproxdresh oniziú, nego tarpite daſe ſtvoritelju vashemu çíni pogharda tollika, i sramota! Majka Iſuſova Maria, premda ondi tada nebiashe, ſasvimtizim, neſamo vidje ú duhu, nego joshter i ochjutje xeſtoku ovu zaushnicu, na obrazu svomu diviçanskom. O nenavidoſti, çelo poghardna, koja iz plemenitoga czvíta kroççine Iſuſove, otrov sasnesh poghardé i sramotæ! *non ſic impii, non ſic*, ne tako nepravední, vapie Dauid s. ne tako; nego nauçiteſe od Meshtra Boxanſtvenoga iz pelina prigorkoga, od pobignutja uçenikah, ſaſnuti meed slatkí, od múçanja.

navidoſt cvita va- ottrov. ú ubav iz llina id.

123 *Et miſit eum Annas ad Caipham Pontificem*: i poslaga Anna k'Biskupu Kajfi: gdiſe biahu skupili mloghí ſtarishine, çekajuchiga svellikom xeljom, doveden dakle Iſus ondi, ſtojechi megjú njima, posli mloghi poghardah i podruganjí, bí upitan za vishe ſtvárí, aljim nishta neodgovarashe. Najposlí zaklega Kajfa Bogom, damu reçé, jeli on Iſukarſt sín Boxí: ovdi zaradi poshtenja imena Boxiega, koimga zaklæ, odgovorimu: *Ja jeſam: i vidichete ſina çoviçanskoga ſidechi na deſno kripoſti Boxie*: Tada Kajfa uſta kako pomaman od ghnjiva, i razadrie odichu na sebi viçuchi: *kojanamje potriba josh od svidookah, jeda neçujete kako upſovah Boga? shtovamſe çini* ſada? tada svi ú jedan glas zavapishe: *reus eſt mortis*, za smartje, za smart, odkud oní slughe opetga izpriushashe, popljuashe, i svakojako poghardishe, oxaloshchajuchi vehomá ú tilu; almuſe nadoſtavi ovdi josh vecha xaloſt i túga ú dùshi, i u sarcu: zashto Petar buduchiſe privukao polagano, po mráku, i ſidechi kod vatre ú trímu s'dvorani Biskupovim, triga púta, upitan, zataja, te drughi pút zaklinajuchiſe; á trechoç josh i proklinajuchi sebe, ako on zna za toga Iſuſa. Taka bih Iſuſu-ova xaloſt, da zaboravivshiſe od sviuh múkah svoí, ottje izliçiti rannu ovu duhovnu Petrovu, zato okrenuvshiſe na vrata, Boxanſtvenim svoim poglédom, *reſpexit Petrum*, na Petra pogleda: i udilj kako zraka ová sunca xivoga obasja Petra, i udari sarce: *exiuit foras, & flevit amare* uteçe nadvor, veli s. Ivang. i poçé gorku plakati svoj grih od zatajanja. A'Iſuſa oxaloshchena vishe ú sarcu, negoli ú tilu, do újutru ſtavishe pod ſtraxu, ú jedno, kolliko imamo procinit, miſto doſta neçiſto: i tadaſe iſpuní ú njemu ono proroçanſtvo shto govori po uſta okrunjenoga Pror. *Adverſum me loquebantur qui ſede-*

Petar oxaloſti Iſ. zatajanjom. Iſus izliçi Petra pogledom.

ſedebant in porta , & in me pſallebant , qui bibebant vinum , suprot meni govorahu , koi ſigjahu na vratí , i suprot meni piváhu vino piuchi : zashto oní opakí ſtraxani ſidechi na vratie , svakojake riçi neposhtene suprot njemu govorahu , i piſme izvogjahu pripievajuchi njemu za sramotu , piuchi ondi kao xivine nerazloxitæ .

124 *Mane autem facto .. vinctum adduxerunt eum , & tradiderunt Pontio Pilato* : Evo N. posli gorke nochi , danmu oſvanu josh gorçii : buduchi daga s'obiçajnom pomamom , i poghardom svezana odvedoshe k'Pilatu . Oví nishtanemanje znajuchi daje Iſus pravedan , nektiga oſſuditi ; negoga posla k'Irudu Kralju ; koi premdaga poghardi nijmſe podmaskarujuchi : saſvim tizím ni onga nekti oſſuditi na smart niti uzeti svarhu sebe karvi njegove , znadiashebo daga çifuti od nenavidoſti samo , brez krivice svake pridaaváhu , zatoga opet posla k'Pilatu . Luciſer megjutoh nemoguchi podniti tollike kroççine Iſuſove , potticáshe sve tovechma vojnike ; odkud oví sardechiſe , shto imajuga voodáti odsúca do súca , neizreçenim poghardama pſujuchi , nemilloſtivo zaushajuga ; i pritexuchi zakonopce , udaraju njim ozidove , bradumu skúbuh , i Boxanſtveni obraz prikrivajuchi zaushnice dajuh . O' Angeli ; ó Nebeſa , kako mogoſte gledati , á muunjah ; i gromovah ne spushchati na ove drakune imam rechi vishe neg ljude ! Dovedoshega dakle opet k'Pilatu , pák zaviashe kako pomamni vukovi ; *tolle , tolle crucifige eum* : Dighni , dighni na krix propni njega , Iſtinaje daſe Pilat uſilovashe izbaviti njega od oſſugenja na smart : zato ishte svidoçbu od krivice njegovæ : ali svidoci , i svidoçanſtva , koja izvedoshe , tolliko biahu neskladna , kolliko sudaç iſtí poznavshi laax njiovu , iſpovidi daje Iſus pravedan , govorechi : *Nikakva uzroka nenaodim ú ovom çoviku* : za koibiga na smart oſſudio : tasvimtizim navalæ njovæ podniti , i vikkæ nemoguchi , odreedi , daſe Iſus xeſtoko offrustah privezan za ſtúp , jedabi ſtizim ugaſio sarçbu opakie çifútah , kadbiga vidili pokarana tollrko i satrena . *Tunc apprehendit Pilat , Jeſum , & flagellavit* .

125 Probuditeſe sada , o dushe pravovirnæ zaruçnice Iſúſove ; probuditeſe , reko , i otvorivshi oko od virræ pogledajte : sad ochiu vas poçeti poznavati , i razabirati od ottvardnutie grisníkah , i nepokornie : zashto tkogodi nebude tvargji od kamenja , i od nerazloxní xivijnah neſpoznannii ; nitichese od grozní ſuuzah , ni od plaça prigorka uzdarxati . Evobo , kako Pilat zapovidi daſe Iſus offrustah xeſtoko , nemilloſardni oni vojnici i slughe , koizi jeſu , po proroçanſtvu Dauidovu : *veloces pedes ad effundendum ſanguinem* : potarçne yeli , noghe na karvi prolitje : udilj niki pripravljaju biçe od konopacah , nikí od ſingjirah , á nikí od tarrnatie shipákah : drughí svlaçæ Iſuſa brezmiloſti i vexuh za ſtúp . A'Iſus megjutoh s' neizreçenom kroççinom , ſamſe pomaxé svlaçiti , ſam k'ſtúpu priſtúpah , pivajuchi ú muçânju po uſta okrunjenoga Pror. *Ego in flagella paratus ſum* : Jaſam pripravan na biçe , veli , i pod njima dragovoljno ochu karv moju proliti , iſto daſe operuh dushe zaruçnice moje od griha svoij . Al dokle reçeni karvnici opákí ove ſtvári naregjujuh , i ſpravijajuh : Evoſe ottvorishe nebeſa , i ſajdoshe ozgor dvi ſeſtre rogenæ , pravda , tojeſt , Boxia , i milloſt : pák prid kra-

Iſuſ K. doſe vodí K' Pilatu , K' Irudu , i opet K'Pilatu , Kolliko parpi!

Pilat u luje ſe n bavit lj zalud.

Digitized by Google

Parbe svde e i lloſcha, id sucem ſom sve- nim ze 'P.

kraljem Iſuſom , svezaniem za ſtúp , poceshe çiniti çudnovatu daavu, illiti parbu: zashto pravda, ottiuchí daſe podpunno dade zadovoljſtvo Boxiemu uvrigenju, ishté, daſe xeſtoko , i brez milloſti , offruſtá oní , koije svega svieta krivice uzeti ottio naaſe , ako xelí , damu çovik ne ottide ú muke viçnje : á milloſt , milloſtiva çoviku ottilabi ú iſtinu da nepoghine , nego daſe odkupij , i ottide ú xivot viçnji : ali zdrugu ſtranu milloſtiva i goſpodinu nashem, ſinu Boxiemu , ottilabi da ne tarpij muke tolliko xeſtoke : shta rádi vappie k' pravdi : ah seſtro pravdo ! nieli ovo ríç Oca Neboſ. koi po jednoj riiçi vaskolliki svieç ſtvori ? zashtoga dakle po jednoj ríçi , *fiat* , buddi , nebi mogao i ponovíti , iliti odkupiti ? Vapie ſuprot njoj pravda: eh! nemore tako biti , milloſti ſeſtro moja ne , píſanobo jeſt: *Beati , qui lavant ſtolas ſuas in ſanguine Agni , ut .. intrent per portas in civitatem*: piſanoje , séko moja , velí , daſu oni ſamo blaxenni , i unichi moguh ú grád nash nebeskí , koi operuh odichu poghardah svoí , i gribá ú karvi ovoga jaganca neockvarnjenoga : dakle akoſe pod xeſtokim biçi , ovoga jaganca karv neprolie , i ú njoj grishnici neoperuh svoi opaçínah , niſuim za otvoritiſe vrata Ieruzolima nasheg nebeskoga . Videchi goſpodin daſe ovæ dvi seſtre pogoditi meggiuſobom nemoguh , dade oſſudu za pravdu , ſuprot milloſti , govorechíjoj : *fine modo , ſic enim decet nos implere omnem juſtitiam:* oſtavi , veli , milloshchio , oſtavi ſada tuh tvoju parbu , zashtoſe priſtoi sve ono izvarshiti shto oche pravda , i ishtæ . Kakko ovu oſſudu dade Iſus , udilj sheſterica karvoliah , koſſe biahu izabrali naj jaçí , i opaçij , po dva redom priſtupishe

ſus ſuudi ravdi, ſu- ro millo- ſti.

fruſtati goſ. za ſtúp svezana : parvamu dva biçi od konopácah svekolliko tielo uçinishe u jednu modricu ; koi kadſe umorishe priſtupajuh dva drugah s' tarnovim shipkama , i po modricammu rane otvorishe tako , da skakashe sveta karv Boxanſtvena po arij svarhu njega . Gledajuchi ovo milloſt , i raſtapajuchiſe od xalbæ , svarhu kroççine jaganca neocqvarnjenoga , vapije k' ſeſtri pravdi: ugaſi , ó ſeſtro ſarçbu ugási : *quæ utilitas in ſanguine juſti* , kojaje potriba tolliku karv prolívati pravednoga ovog jaganca : al vapije ſuprot njoj pravda , nemore bit inaçie , ſeſtro , nemore : pijſanoboje ú ss. liſtovi: *ſine ſanguinis effuſione non fit remiſſio* ; ako ochesh ſeſtro daſe odpuſte griiſi ſvieta potribitoje daſe obilno pod xeſtokim biçi prolie karv ovoga jaganca : brez karvi prolitja , grihom nie odpushtenja . Kadaſe umorishe i ovi ; dva trechia priſtupishe , tolliko xeſtoki i opaki , kolliko , parvljebiſe mogli ſciniti drakuni , ú koxi ljuskoj , negoli ljudi ú svojoj: ovi s' gvozdeniem ſingiri , s'oſtrim kuçicama , i zvarkovi nakichenim , jur nenajdoſe da udarajuh po zdravu , nego po ranna nemilloſtívo udarajuchi , guljahúmu koxu i meſo zvarkovma gvozdenim , i kuçicama : shto gledajuchi milloshcha , vaplashe glaſom Joela pror. K' Ocu nebesk. *Parce Domine , parce* , oproſti , oproſti goſpodine : *quæ utilitas in ſanguine juſti* : kojaje koriſt ú ovolikoj karvi pravednoga ſínka tvoga : al ſuprot njoj vapie pravda : udri , udri , *ſine ſanguinis effuſione non fit remiſſio:* brez prolícha njegove karvi , ne ima grihom odpushchenja . Kad vidíshe najposli oni karvolje dache skoro pod biçi Iſus izdannuti , odvezashega od ſtúpa : koi od slaboſti nemoguchi

Kolliko xeſtoko Iſ. bih frußan.

Digitized by Google

ſtajat, páde u loqvu svoje karvi, kojaſe falila biashe oko ſtúpa: nekaſe izpunij, od sviuh grishníkah skrushení, piiſmo govoréché: *Laverunt ſtolas ſuas in ſanguine Agni*. Sada vas pítam, ò dushe skruſenæ, shtovamſe çini, molimvas, od onizi karſtjana, koi evo viddishe okom od virræ, da Iſus za nji svoju karv prolivá, i blizu izdishe pod xeſtokim bíççi: á oni ni ſuzze josh niſu prolili za poxalitiga, niti uzdishú? The nieli toh zlamenjé ocito, dá oni nitiſu griſnici skrushení, ni ovçice ſtada njegova? paçe ſumljim jeſuli pravovirni od púka njegova.

126 U'ovomu fruſtanju tolliko nemillo Iſuſa izranishe, imam rechi ſadrieshé: kolliko pror. S. Iſaia iſtinu prorokova govorechi, *a planta pedis uſque ad verticem, non eſt in eo ſanitas, ſed vulnus, livor & plaga*: od tabana noxnoga, veli, do varh gláve neima na njem miſta zdrava, nego sve modrice i ranne: i ſaſvim tizim slughe oni pomamní josh neiſpunishe potom xeege ghnjiva ſvoga; nego digavshiga ſa zemlje, tarnovumu krunu ſtavishe na glavu, i tako raçvatim palicami nemillo nabishe, i natiſnushe, damu mloghi tarnovi tja do moxgjáni doprieshe: Najposli ſatrena tako, ſadarta, i naghargena, daſe vígjashe ſtrashillo vishe negoli çovik: ukazaga Pilat pùku viſoka, nekaga vidé, govorechi: *Ecce homo*: Evo çovik: ottiuchi rechi: evo çovik, kogaſtemi pridali kako krivca, á ja ú njemu krivice nenaodim nikakove, nitiſe nachì more: ali shto, akobi i krivac bio najvechí, najvechi od svieta, nielimu zadoſta ovó pokaranje, gledajtega, gledajte, na kakávje xalloſtan ſtanak doveden. A ví inaçie imate obiçaj davamſe, ó sverkovima vazmeni, za veſelje opproſtí jedan krívac, i pokloní: *Vultis ergo dimittam vobis Regem Judæorum*: ocheteli dakle davam oproſtim, i puſtim Kralja xudinskoga: ali oni, na priliku Fijljah, koi kadimſe karv ukaxe, toparvoſe pomamæ; tako velim prinevirni çifuti, shtoga vechma vigjahu ſatrena, karvava, i ranjena, toh vechma kako pomamni vapiuh: nechemo ne daſe tí pushchá: nego Barraban, premdaje zloçinac, raazbojnik, i karvník. Oh jao tebi neſrichna skupshtino xudinska! the Iſuſali odbacujesh, á Barrabana zagharljash? kaxidermi, ò neharni pùçe, i neſpoznaní, tkotæ iz Ægipta izveo, i izbavio iz ſuxanſtva Kralja Farauna? tkotæ priko mora carljenoga priveo po suhu, kako priko polja najplemenitiega? tkoje potopio Farauna ſaſvom vojskom svojom ú more carljeno, i drughe mloghe Kralje ſatarho vashe nepriatelje, za izbaviti vas od vlaſti njiove i suxanſtva? tkotæ raamio jizbinama nebeskim ú puſtinji za çetardeſet godinah, i uveo ú zemlju od obechanja? tkoje reko ovah, i druga neizbroena dobroçinſtva tebi uçinio? Jeda Barraban, ilje Iſus? Ah neſpoſnaní púçe svarhu svakoga ſtvorenja, nie Barraban ne, nego Iſus! i pák tako brezobrazno ſada onoga zagharljash poghardivshi ovoga, i odbacivshi: ovom pleeha okreches kako kurva svomu zaruçniku právom. Etochetishe dati Barraban, i shnim neſricha svakah i prokleſtvo viçnje: zashtoche ottichi Iſus od tebe, za nachi zaruçnicu ſebi virnihu.

oKruniſelſ. i uKazuje púKu.

SKupsh.ína odbaci Iſuſa i Barr. proſi.

127 Videchi Pilat da çifuti ochæ, daim opproſtí Barabana í puſtí, á ne Iſusa; reçeim: *Quid ergo faciam de Jeſu?* Oh Iſuſe slatkoſti nebeska, i uttishenje dúshah ptavovir-

Digitized by Google

vovirní zaruçnicah tvoí : teh natolliſi ſpao kod nevirnie ljudí , date procinjujuh kolliko jednu jabuku trullu? trullu jabuku podaj komugod , shto ima rech neg ovó : teh ſtochu od ovog uçiniti? shtochemi ovó? Takoje tebi reçeno Goſpodine : *quid faciam de Jeſu* ? shtochu nçinit , velí , od Iſuſa? kako dáſi nishto , i nevaljas ni zashto. Krebiſe ja sad obrachiam , o ſvemoguchi Oçe nebeski , i vapiem : evo vidish , da zaruçnica , doſada draagá , á nemillá sad i nevirná ſina tvoga , skupſtina xudinſka : okrenuvshimu plechia , kako kurva zaruçniku , s'kurvaromſe Barrabanom , na oçí njegove gharlí : dakle i ti , ó ljubeznivi Oçe nebeski , i ti , molimte , od njeobráti jedinoga ſina tvoga Iſuſa , knovoj zaruçnici , s. Czarqui , nekaju sebi zarúçí ; kakoje i prorokovao davno po proroku s. Oſeu govorechi : *ſponſabo te mihi .. in miſericordia .. & in fide* : zaruçichute meni ú milloſardju , i ú virri . A' i ona , po zaruçnici svetoga pijsma , od davna njega ljubko zazívah , i xeljno , vapiuchi , *veniat dilectus meus , oſculetur me oſculo oris ſui* : da dogæ poljubljeni zaruçnik moj , i nekáme zaruçi . Akoli pák , ti , ó nebeski s. Oçe , pítash : *quid illa faciet de Jeſu* : shtoche ona uçiniti od Iſuſa , ſinká tvoga pripoljubljenoga : Evoti ponizno s'plemenitom goſpojam Juditom odgovárah : dache zaradi veſelja togá zaruçenja , odbaciti odichu porushenja svoga , i obuchichese , *veſtimento exultationis* odichiom od veſelja svoga i nakichenja : nareſichese biſerom i draghim kamenjem od virre , uffanja , ljubavi , i svih oſtalie kripoſti karſtjanskie : izachiche veſella , i nakichena tako prama njim , i ponizochemuſe pokloniti . Josh vishe puſtiche tellale po svemu shirokomu okolishu zemaljskomu : *ut in nomine Jeſu , omne genu flectatur* , daſe ú Ime Iſuſovo poklonja svako kollino : i ljubichega tolliko saiçano , daché mloghi nje ſinovi , zaradi ljubavi iſtoga Iſuſa oſtaviti zlato i blago , imanſtva i kraljeſtva ; i napunitichæ puſtinje , i manaſtire : Mloghi takoger , zaradi ljubavi njegove , vlaſtitu karv svoju prolitichæ : evo , oçe nebeski , shtoche nová zaruçnica , Czarqua s. çiniti od Iſuſa ſina tvoga .

Néſumljim já N. dacheteſe mloghi çuditi zlochi skupshtinæ çifuskæ , zashto tolliko vehoma navaliliſu daſe muçí Iſus ipropne : ali xelim , i ponukujem da promislite mallo vas iſtæ : nachichete boimſe ú vama itlim josh ſtvari poghardnije : i za çinitivas viditi oçito ovu iſtinu , upitachuvas , o razliki grishnici : *quid vos facietis de Jeſu* ? shtochete vi çiniti od Iſuſa? ah , múçijte uſtma , múçijte : al dillima glaſovito vapiete , dachetega muçiti nemillie od iſtí çiffutah , í propinati zlochama vashim i grísi . Teh jeda neçujete N. kako vapije oní lakomac , ne glaſom doiſto , nego dilli : prodavachuga tolliko púta za manju cínu , negolli Juda . Vapije murmurátur : pljuachumu ú obraz s'vojnici . Vapije laxac , prikrivachu obráz njegov , sakrivajuchi iſtinu , zashtoje on iſtina , á laxuchi zaushnicechumu davati opaçije negoli slughe çifusche . Vapije neposthení : frufflachuga neçiſtim pomishljenji moim , ríçma , mlogo púta i dilli . Vapije holica , metachumu krunu tarnovu na glavu , holoſtju mojom , i ponoſtvom . Vapije pjanac , i proxdarlac , oh kollikóchuga pútah napoiti xuçí , moim proxdarvſtvi! A' shtochu rechi od sarçbenie

ſus budubi odbáçé d sKup. od. zaçinga S. zarqua , ſe zaruis njom ,

Shto ima çiniti Czarqua od Iſ. ſpovidab .

Shto misle razliKi grishnici çiniti od Iſuſa &c.

pſovácah, i proklinaaçah, koizieje, po svidoçbi s. Jakova Apoſ. *lingua inflammata a gehenna*: jezik ognjem paklenim zapaljen? Vapijuh oni, michemo sklinci od proklinjanja krixuga prikivati; i sa ſullicom od pſovki, ne jednoç kako Longin, nego tolliko i tolliko puta, parſa njegova otvorati. Vapije najposli svaki grishnik, koi od sada nepriſtanæ po obiçaju zlòm ſagrishivati, muçíchuga i propinati gorre od çifutah tolliko pútah, kollikogodi krát, po obliçaju, koga nemarim oſtaviti, ſagrishim ſmartno ú napridak. O grishnici otvardnuti, toli ví imislite çiniti od Iſuſa necoçqvarnjenoga? Akoje tako, nekaſnite, odite poçeti odmah s'prinevirniem çifuti; zashto ſadcheim biti oſſugen na propetje, i evochega vodditi na kalvariu.

128 Kada vidishe najposli çifuti, dajm Pilat nektiashe oſſuditi na smart Iſuſa, zashto krivicæ ú njemu nenaogjashe: evo zlocha njiova iznajde zanat pokvariti súca pritnjom Ceſarovom: *Si hunc dimittis, non eris amicus Cæſarovim, ſaris*: pazi dobro, velee, Pilatu, ako ti ovoga puſtish, nenadajſe biti priatelj Ceſarov. Evo neſricha ljudí svitovnji! o kolikoſe naodí i sada Pilaatah, koi za uzdarxati priateljſtvo kod velikie, çine mloghe oppaçine, i nepravde. Pilat neſrichní pravedno ſugjashe dogodimu nebiv popricheno dache izgubiti priateljſtvo Ceſarovo: ali kako çuh dachéga oſvaditi kod Ceſara, i dache priateljſtvo njegovo izgubiti, udilj priateljſtvo poghardi Boxie: zashto, *eum audiſſet hos ſermones tradidit eis illum, ut crucifigatur*: kad çuh, veli s. Ivan evo govorenje, pridadeimga, í oſſudi, daſe propnæ. Csuvshi apakí vojnici himbenu oſſudu, udilj veſeliga lattishe, i obukoshe na njega odichu vlaſtitu njegovu, nekaje svakomu poznan za vechu sramotu: krixmu ſtavishe na plecha: pak wodega priko grada Jeruzolima s'bubnjevi, i svíralama, pritexuchi, i tiskajuchi sam ovamo s' obiçajnom pomamom. Imali sada ovdi koja dussha bogoljubna, koja more zaruçnika svoga, Iſuſa, ú tollikoj xaloſti gledati okom od virræ, á súzah neproliti, buduchi da on karv svoju prolivajuchi púte oblíva kud proodí? Akolti ovoh, o sarce kamenitò, nie zadoſta ſuzah dovefti na oçi; okreniſe od ſina kmateri, i pogledaj oxaloshchenu Majku d. Mariu: evobo ona za ſinkom igjuchi, kamenje, koje on karviu oblíval, pere suzama: plaçe Maria Mandalina; plaçe S. Ivan; al Majkaſe Iſuſova prinemáxe, uzdishæ, paçe blizu od xaloſti izdishe; vapiuchi za njim, ó Iſuſe finko moj; o ſinko moj Iſuſe, tkobi igda razabrao, ilſu tebi texij, il gorçij meni grijſi od svíta, kojeſi ſinko uzeo daſe ú tebi pokarajuh? Ah utishime ſinko bari jednim pogledom tvoim Boxanſtvenim, nameſe obazrivshi. I odvedoshega na kalvariu tolliko pomamno, i brezmilloſti, kolliko trikrat pod krixem do kalvarie padde na zemlju.

Pilat priſtrasben nepriateljſtvõ Cæſarovim, napravo oſſudi Iſuſa.

Najposli, *noſechi sebi krix*, veli s. Ivan. *izajde na ono, koeſe zove kalvaria, miſto: gdi propeshe njega*. Takoje N. ni oddannutimu nedadoshe umornu, nego bacivshi krix na zemlju, svukoshe s'njega odichu, koja buduchiſe prilipila za tilo ranjeno, neſamomu ranne povridishe, negoga ſadrieshe blizu. Pák udrivshi gnim na krix, çekiçi klince udarajuchi, á konopci na vartline natexuchi, rukemu i noghe prikovashe. Ovdivam N. nebbi znao

Propetje Iſ. taKo nemilo, da luppa je Kijeah ne ſamo prvdi ſarce majçino nego i vrag dopne.

rechi,

nechi, il klinci vechma ranjahu rílo sína; il zveek çekíçah sarce Majke njegove? Al nieſe çuditi da zveek ovi ranjashe prigorko sarce Majke Iſuſove kod krixa, buduchi dasé çuo tja na viſinu nebeskú i dopró ú raj. Svidoçi s. Ivan ú oçitovanji svoi, da ú raju priſtashe, nepriſtajuuche inaçie nigda, svekollike piſme i veſelja: *factum eſt ſilentium in cælo, quaſi media hora*: uçiniſe velí, múçanje na nebu okolo poh saata. Ah! nechu spuka zachi ne, rekavshi, daſe ovo poh saata ima virovat ono víme, kojeſe zabavishe nemilloſtivi karvnici raſtesuchi, i prikivajuchi Goſpodina: zashto tada Angeli ottavivshi pisme nebeske, iz raja, kakonoti iz miſta ú kom nie dopushteno plakat, ni tugovati, izaſhavshi ú ariu plakashe: tollikoim prorokovao biashe s. Iſaia, govorechi: *Angeli pacis amare flebunt*: Angeliche, velí, od míra gorko plakati. A kadaga prikovashe, s'obiçajnom nemiloſtju i pomamom, digoshe krix, i goſpodina raſpera, i nemilloga ú ruppu jur pripravljenu bacishe tako, da ſtreſavshiſe tielo, raneſe otvorishe, i niz krix poçeſe karv cieditи tja do zemlje. Megjutó prinevirni çlſuti proodechi iz prid krixa rugahuſe njemu, pſujuchiga shtogodi koi znadiashe ruxnie: i takoſe i ono proroçanſtvo iſpuni, shtoje rekao po uſta okrunjenoga proroka: *Super dolorem vulnerum meorum addiderunt*: svarhu boleſti raanah moije nadoſtaviliſu, podsughivanja i pſovke.

129 Viſechj dakle goſpodin na krixu, ciegiasheſe karv na zemlju, al drugojaçia karv od Abelove; karvbo ovoga oſvetu iskashe nebeſah, ne tako karv Iſuſova, nego opproshtenje svoim uboicam: Vapiashebo, *Pater dimitte illis*: Oççe moj nebeski, opproſti ovim, koime muçe, pſujuh, i morré. Csuvshi ovo raazbojnik, koi zdeſna biashe, udilj virrova ú njega: i pokajavshiſe od griha, iſpoviddi i svoju nepravdu, i neozqvarnjenje Iſuk., zatim ponizno zaproſi opproshtenje od goſpodina, i ſpaſenje: Iſus, koi nexeljashe drugo, nego virru: ne çekashe drugo, nego obraachenje; niti traxáshe drugo, nego pokoru grishniçku, i skrushenje; okrenuvshiſe k'njem veſelim obrazom, odgovorimu: *Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiſo*: ú iſtinu, veli, obechaemti bitichesh danas ſamnom ú raju.

A'ſtajashe, kako svidoçi s. Ivan, *kod krixa Mati Iſuſova*: çujuchi dakle bolieznu Majku gdijoſe ſin razgovarah srazbojnikom, i njega uttishi; zaczvili vechma, obilnie ſuze prolivshi, uzdishuchi i blizu izdishuchi od xalosti: kak ottiuchi rechi ú prioxaloshchenomu sarcu svomu. O Iſuſe ſinko moj prislatki, tolikoliſmi ogorçao, i od meneſe zaboravio? tí razbojnik nikadati drugoga dobra nie uçinio, izvan shtote iſpovídio sada, i ú tebe virovao; i pakſe njim brinesh, i zoveshga ſtobom ú raj nebeski: á Ja s' kollikom ljubavi doilaſam tebe, i odranila tí znadesh najbolje, i ſaſvim tizim zaboravioſiſe odmene, mitiſe brinesh mene utishiti: Ah tkocheme utishiti, ſinkomoj pripoljubljení, i raagovoriti? koje, premda iznutarnje vapaje i tuxbe poznavshi Iſus i razumivshi, reçejoj: *Mulier ecce filius tuus*, [. Stajashebo uznju Ivan.] kako rekavshi: primillá Majko moja, draxxe ſtvari na ovom svitu, od pripoljubljenoga uçenika moga Ive, neimam: dakle za uttishenje tvoje xaloſti, njegati pridajem za sína. Takoger priporuçi Ivanu: *ecce Mater tua*.

Iſ. uç viljes nu tishi Majku.

129 *prosi oproshtenje nim, oiga oprshe. aj obechaRazbojKu s'Kranam.*

tua: Draghi Ivo odsad Mati moja, neka bude Mati tvoja, ti njutishi, çuvaj i razgovaraj, ſtogodi mores bolje, i znadesh. O Duhovi nebeski, Angeli, vi ſada iztomaçite, ako znate i morete, gorçinu ſarca Marina na ovoj promini: gdijojſe Ivan daje, za Iſuſa: Uçenik, za Meſtra: ſin Zebedeov, za ſina Boxiega: ſtvorenje, za ſtvoritelja! saſvim tiziem, bolrezna Majka primi Ivana za ſina, i zagharli, govorechi Iſuſu: Ah poljubljeni ſinko moj; Ti, na miſto tvoje, dadde meni ſina; al ja neimam dati tebi Majke na miſto moje: zato ſinko priporuçujem te Ocu viçnjemu ſaſvim ſarcem.

130 Tada Iſus zavappi i reçe, *Sitio*: xegjam, xegjam, tojeſt, josh muku tarpiti za podpunno odkupljenje grisnikah. *Xegjam* virtu. *Iſtis grisnikom xegja slatkoſt á onigi poſe gorkoſtju.* práva ú svima kollicim ljudma. *Xegjam* svih obrachenje. *Xegjam* grishnikah skrushenje. *Xegjam* svega svita ſpaſenje. Ah xegjash ti goſp. i xelish slatkoſt grishnikom od ſpaſenja: al eto oni tebbe gorçinom poję od zuçi: *& cum guſtaſſet noluit bibere*, i kad okuſi, nekti pitti, veli s. Ivang. Nego jakim zavappi glaſom *Eloi, Eloi, Lammaſabachtani*? Boxe moj, Oçe moj shtoſime oſtavio? Na ove rieçi, izrechiſe nemore, kollikoſe poçe ljubezniva Majka prinemagati: govorechi, o ſinko moj shto ovo çujem? Jate priporuçi Ocu nebeskomu; al kako çujem i onte oſtavio ſ zaboraviosſe od tebe! Ali akore oſtavio Otac, neche Majka oxaloshchenah, Ah ukobimite ſinko ſkinuo na krijlo, neka na parſi, kojeſi ſaſnuo, izdannesh.

Nishtanemanje Otac nebeski neoſtavi inaçie ſina svoga niti zapuſti brez çudesah: paçe tolliko ſtrashna uçini zlamenja; kolliko vaskolliki svit poznade, tkoje oni, koi muku tarpi, i umirá na kriku: udiljbo kako Iſus zavapi: *Boxe moj, Boxe moj ſtoſime oſtavio*: evo ſunce pomarça: tmineſe uçiniſhe po svem okolishu zemaliskomu: razhoriſe krov Czarquæ Solomunovæ: kamenjeſe izraſpada: Otvorajuſe groboví; martvi uskarſnuju: lavi i oſtale xivine darchú sve kollike. Iſtí oní koiga muçishe i propeshe, od ovizu zlaménjah poplashivshiſe, niki iſpovidajuh govorechí: *Vere filius Dei erat iſte homo*: iſtinito ſin Boxí biasheovi çovik: niki ſpokajanjem vrachâuſe *percutientes pectora ſua*, udarajuchiſe ú parſe odskrushenja. Premda niki otvardnuti, nitiſe josh kajáhu, ni ſkrushiváhu, nego ſlígjáhu pſovatiga. *Strasne zlam. Kad umirase Iſus.*

Tada zavapi Iſus: *Conſummatum eſt*: kako rekavshi: shtogodie po Prorocij od mene pisano, *svarsheno jeſt*: shtogodie me. ni od Oca mog nebeskoga nareçeno, da uçinim *svarsheno jeſt*: gorka muka moja, karvi prolichne, i obilato odkupljenje svieta svarsheno jeſt. Najposli, *diſpoſui teſtamentum electis meis*: uçiniosam i moj teſtamenat: shtosam imao obranim mojm opporuçiti opporuçiosam: shtosam imao komu oſtaviti, i razrediti, sve kolliko, *Conſummatum eſt* svarsheno jeſt: zashto oſtaviosam Petru Vikarſtvo moje na zemlji: Ivanu Majku moju: priporuçiosam zaruçnicu moju s. Czarquu svima Apoſ. i uçenikom. Obechaosam razbojniku obrachenomu, i svima pokorniem raj nebeski; Nikodemu, i Joziputilo moje daga ukopaju priporuçujem: Vojnikom, koiſume propeli, odíchu moju, neimajuchi drugo, oſtavljam: Dakle Oçe moj nebeski, *Conſummatum eſt*: evoje sve kolliko svarsheno: neimam drugo nego josh dushu ú tielu: ovu ka- 131. *Svarshi bi svoje uçinivsi teſtam i izdasa.*

k ſam.

Digitized by Google

kosam primio od tebe, onakoju tebi i pridajem. Tada jakim glasom reçe: *Pater in manus tuas commendo spiritum meum*: Oçe á ruke tvoje priporuçujem dushu moju: i prignuvshi glavu, za najposlidnje pozdravljenje, k'pripoljubljenoj majci svojoj: *emisit spiritum*, pusti dushu, veli S. Ivang. i izdannu.

Jelivam zadosta ó grishnici otvardnuti? evo Isus, *abscisus est de terra viventium*, dignutje iz megju xivujuchie na zemlji, dignutvamje s'oçin: veseliteše sada i poçivajte ú radosti: zashto ono shtoste vi s'opaçinama vashim í grísi svagdannjim xelili, jurveste dostignuli i dobili: grísísu vashi grili, koi muçishe Isusa, i umorishe: evo Isus izdannu, á otvardnuti nikí grishnici i neuzdannushe, á kamoli daga oxalishe suze prolivshi: veselitese dakle, ó otvardnuti grishnici, nie Isusa na zemlji, slobodniechete sagrishivati. Poçinite megjutoh mallo i vi, o dushe skrushenæ, zaruçnice Isusove, xalechi, i plaçuchi, s'Majkom Mariom, zaruçnika vasheg nebeskoga, dok i Jà mallo oddannem. Pákchemoga skinuti skrixa, i metnuti Majci ú krilo i udilj svarshiti.

Dio Trechí.

132 Videchi prioxaloshchená Mati Isusova, dajoi sin á gorki muka svoj xivot svarshi, mishljashe, dasu i çifuti svarshili çinitimu pogharde: alti evo íznova dojdoshe vojnici, i jedan sullicom udrivshi Isusa, bookmu ottvori; Isus ovæ rannæ neçuh istinajé, zashto jur biashe izdannuo: al ranni xestoko ova sullica oxaloshcheno sarce gledajúchæ majkæ njegovæ. Plaçe Ivan plaçe Maria Mandalina, i ostale bogoljubne xenske glave, koe ondi biahu: plaçu reko sve i uzdishu; al D. Maria prinemaxese od xalosti, i blizu izdishe: zashto jurve doczne biashe, á niti mogadiashe sinku skinuti, daga ukopah, nitise diliti odanle, ostavivshiga na krixu obnoch: kad evo izaenáda çushe opet buku niku od Jeruzolima, i govorenje. Ovdi (kobi igda mogao promisliti kako utarnu, i podarta Majka Isusova, scinechi da igju nepriatelji opet koju poghardu çinit Isusu, kako i prie kadga sullicom rannishe. Alju Ivan razgovori, govorechi, nebojse Blagosovljena majko moja, nisu nepriatelji né; nego priatelji: Evo Nikodem, i Jozip od Arimatee, sa slugami nose skalle, i drugha potribitá za ukopati Gospodina. Nie za sumljitise, da zavappi tada D. Maria: Ah blagosovljeni daste od Oca nebeskoga Jozipe, i Nikodeme, koi tolliko millosardje meni i sinku momu çinite Isusu! Molimvas draghi moi priatelji, skinitega, i dajte meni ú krilo, damu Majka oblie suzama, i opere lice Boxanstveno, karvju poruxeno, i pljuotinama.

Millosardje Nikodemovo i Jozipovæ K Isusa.

Evo prislonishe listve uzkrix daga skinuh: al poçekajte mallo javas mollim, poçekajte mallo Nikodeme, i Jozipe, neskidajtega skrixa, doklega neukaxem na krixu propeta ovom púku, prikována i umorena. Zashto imade boimse ovdi grishnika tako otvardnutie, koi tolliko mallo virujú daje Isus za nji karv prolio, kolliko oni za njega josh nisu suzæ pustilli: illi tolliko mallo máræ, da Isus za gríhe gniove izdishe, kolliko mloghi za svoje íste i neuzdishe; koizímje i propeo sina Boxiega.

llica ne anni tolli- Isusa olikO rce Mate- njegove.

Respice in faciem Christi tui: 133 Evo, Ako koi od Nerona gorí

ima,

Ovdiſe u-Kare ſ' propetim.

ima, te josh nevirujesh: zaziva-te okrunjeni prorok: Pogledaj ú obraz Iſukarſta, ſpaſitelja tvoga. *Pogledaj* obraz njegov Boxanſtve-ni pljuvkama poruxen; i modar od zaushnícah. *Pogledaj* glavu okrunjenu tarnjem, i ſullicom parſa otvorena. *Pogledaj* da visí ó tri klinca, i daje vas izran-jen. Jeliti zadoſta ó grishniçe ot-vardnuti? Ah nie zadoſta ne, jurve poznajem: zashto viddim da pojekujesh opet propinati i ú napridak oppaçinama tvoim, i grisi, ovoga jaganca neocquarnje-noga vishe pútá, zato oſtavljam-te ú opaçini tvojoj, ó otvard-nuti grishniçe, i nepokorni.

Maria, Iſuſa ſeb ó Kvillo ſlavljena xalí, i plaſé.

Obrachamſe nishtanemanje kva-ma, ó dushe skrushene, zaruç-niçe, Iſuſove, kojeſtemi dale zla-menje od pokajanja pravoga i skrushenja, plaçom vashím, i ſuzama: pogledajte zaruçnika vashega. Skinuta skrixa, ú na-ruçju Majke plaçúchæ, s'Jer. Pror. i vapiúchæ: *O sunce od pravde*, Iſuſe ſinko moj, kako-ſimi toh pomarçalo? *quomodo ob-ſcuratum eſt aurum* kakoſimi po-tavnillo zlato moje prisjajno: *Mutatus eſt color optimus*: Ah, kakomiſe svitloſt plemenita pro-minila, i lipota ghizdavoga obra-za tvoga pogrubilla ſinko moj Iſuſe! Iſuſe ſinko moj!

Priſtaje vdi Majka Iſuſova, niti more ishe od gorçinæ ú xa-loſti govoriti. Al priuzimam Ja s'Pror. s. Zachariom: i pitamte s'dubokim ponixenſtvom, O'Spa-ſitelju Iſuſe: *quid ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum* i kakve-ſu odkudli teh ranne na rukú tvoie, i po svemu tilu Boxanſt-venomu? Poslushajte, Bratio molim, poslushajte shtonam od-govárah goſpodin po uſta iſtoga Proroka: *His plagatus ſum in do-mo eorum, qui me diligebant*: Ovi-zim izçanjen jeſam velí, u ku-chi oniziu koime millovahu. Oh xaloſne ſtvári, i nas neſrichnie! Takolie Goſpodine odkupitelju? dakleſi ranjen ú kuchi priatelja, kojte liube, i millujuh! á nieli s. Czarqua katoliçanska, kucha priatelja tvoije? Dakleſi ranjen ú Czarqui katoliçanskoi, ú pra-vovirnom puku karſtjanskomu? oniſuti dakle zadáli ſjutæ ranne te, i nemillæ? Ah da znam da ovdí ima, Goſpodine, koigodi taki karvnik, daga oçitujem sve-mu puku ovomu, i Angelom; i da mollim Oca nebeskoga, ne-ka obrati na njega sarçbu svoju, kojomſe uxgao ſuprot grishni-kom. Al nuthme poçekajte mal-lo N. sachu ja njega poznati ako koi bude, i ukazativamga, da ka-menujete takoga karvnika.

Kadaſe ú jutru iznenada, na-ge tkogod ubjen obnoch, skupe-ſe oko tiela mloghí: nikí za iz-viditi, i ſuditi tkogaje ubio: ni-ki za xalitiga i plakati; Megju koim kadkad obiçaju zamishati-ſe i iſti uboice, za ſakriti ſvoju krivicu; al pametan sudac i mu-dar, ako pomljivo poçne motriti ſvekollike, laſno more poznati uboicu; zashto nemore ſakriti darhata nikoga i ſtraha ú sarcu, niti úobrazu pribligenja, i sakri-vanja ú oçiuh. Poçekajte dakle, molim, nebili i Ja kogagodi uboicu, i karvnika poznao ovdi, ovoga ſina Boxiega. [*ovdiſe imá ſ alo pópúku pogledati naokolo, kao motræchi: pák odmá.*] Ah jao! jao! vellike neſriche, kollikoí je: oh kolliko uboicah, i karvnikah poz-najem ja, ovoga pravednoga ja-ganca ſina Boxiega, koiſu gorre od çitſutah poghargivali, progo-nili, muçili, i umorili, opaçina-ma svoim ovog Iſuſa! Evochu-vam nji kazati, poslushajte. Tih harſuze, tí lakomçe, ti ka-matníçe; tiſi tih, ne samo pod muçe s'Judom, kragjom tovojom,

Mlogi ubojca i Karvnici Iſuſovi.

Digitized by Google

tvojom kamatom, i dobitkom nepravednim prodavao ovoga Isusa: nego josh i oçito tolliko putah, sillom od oblasti, koju imash kako starjeshina; il sillom od stiraha; koim pritish, kako sudac; il sillom od nepravedna razdieljenja na porezu; kadano brime onoga siromaha, koite nemore podmititi, otteshçájesh; á oblakxajesh onoga, koite podmítí: il najposli sillom nepravednoga súda, zatushujuchi, i davechi sirote, i siromahe, meso njiovo jeduchi, i karv piuchi: al shto govorim, sirote, i siromahe zatushujuchi, imam rieti: Isusa ovoga zatushujuchi: onbo govorí: *quod uni ex iis minimis fratribus meis feciſtis mihi feciſtis*: shtogodiste, velí, jednomu od ove najmanje bratje moje, sirotah, i siromashi uçínili meniste uçiníli.

A' tih; *O lingua inflammata a gebenna*: o Jeziçe, sluximse riçma Apos. s. Jakova: O Jeziçe ognjem paklenim uxganí, neznashli kollikosi putah, gore negoli sullica Longinova, ova. parsa otvorio, murmurajuchi, nesamo suprot svomu iskarnjemu, nego i suprot istom Bogu, kako da ni on svakom pravo neçiní: i kollikosi putah ovi obraz poljuvao, pogharjujuchi, nesamo stvorenje xivo, i martvo; neg' joshter i stvoritelja istoga; kadano psujes virru karstjanom, koja jest Trojstvo, i jedinstvo Boxie: upuchenje i smart ovoga spasitelja Isusa? Kollikosi putah zastirao obraz njegov sakrivajuchi istinu, buduchi istina on isti; i daavaomu zaushnice laxuchi, ú ispraznost zaklinajuchise, i krivo mlogo pútah. A'tih, o neposhteni bludniçe, i bludnico, koi tolliko naslagenje imash, ú smrádu od neposhtenja, neznashli, kollikosi putah shipkama od neposhtenie mislí tvoí frustao ovoga Isusa; riiçma, od neposteni govorenjah vikao dase offudí na smart; á dilli od griha putenie propinaoga? Krunu ovu tkomu svakí dán ponávljah na glavi, i povrigjuje, nego vi holice, s'ponostvom vashim, i tashtom slavom od ovoga svieta. Ah! jedansu pút samo jedan, çisuti ove pogharde çinili od Isusa sina Boxiega, á vi réçení grisnici níste boimse nikada josh pristali çiniti, *Crucifigentes sibi ipsis filium Dei* propinajuchi, veli S. Pauao, sami sebi sina Boxiega: nitise mislite ostat únapridak mloghi, kako vidim i poznajem, istó çiniti, zashtomi niste dali, mloghí, josh zlamenja od pokornosti vashe í skrushenja, s' uzdannutjem pravim, suzama, i plaçom.

Kada Isus na veçeri najposlidnjoj reçe uçenikom svoim, dachega jedan izdati onu noch: svise pristrashishe, i smucheni poçeshe pitatiga: *numquid ego sum?* jedasam ja taki nesrichnik gospodine? gdi i Juda prokleti nezastidise upitat istim riçma, komu Isus odgovori, *Tu dixisti*: tisí tí Juda rekao. Ah Boghi dao da ovdi ù ovom puku neima nikie grisnika nepokornie, koi misle ú sarcu svomu, i govore: shto oní fratar buçí onoliko? komu ono govorí? tkoje megjunama ubojca i karvnik sina Boxiega? Ah jeziçe Judin! Tih tih jesi rekao, ne jezikom, nego dilli od oppaçínah tvoije i griha, dasi i ubojca, i karvnik ovoga sina Boxiega, niti prid Angeli ni prid nebesi toga moresh sakriti, zashto dilla tvoja oppakah toh svidoçæ cillovito. 135

Znam da ima ovdi i dúshah skrushenie, dobri, i bogoljubní: kojæ videchi umorena Isusa na krixu, strashése, i govoræ ú sar-

Digitized by Google

cu svomu: Jao tuxne, evo Jusus fin M. Divice propet i umoren, da nisмo mi po nesrichi uboice njegove, i karvnici: alvam odgováram ja za vashe uttishenje: *nolite flere filiæ Jerusalem*: nemojteſe xaloſtiti dushe skrushene, viſte právæ kcheri Jeruzolima nebeskoga, buduchi pokazale zlamenje od pravoga skrushenja plaçom vashim, i suzama, i odluku uçinile nigdaſe unapridak povoljno na grihe nepovratiti: niſte dakle jur vi uboice ſina B. ni karvnici, Imá nishtanemanje ovdi jedan bash pravi karvnik njegov i ubojca, koga ja znam uglavu: i buduchi poznan Bogu, i Angelom, ochiu da i vama svima kollicim poznan budæ: i kazachuvamga dakle i pridati, daga kamenujete, i oſvetite karv ſina Boxiega, ovog Iſuſa ú njemu: i da odvratite od vas ſarçbu Boxiu na njega: vech akoſe i on obratí, i priſtane unapridak propinati Iſuſa. Al prie negovamga oçitujem, i pridadem, na kamenovanje, dopúſtitemi davas poshtujem s'jednim lipim izkazanjem.

Obchaa Pripovidalac oçitovat jednoga Karvinika Iſuſova; Koga zna daj: taKí &c.

136 U' vríme Ottona rimskoga Cæſara, níki razbojnik poglaviti, shume biashe, i putove karvju izſiçenie natopio, proode zatvorio, gradove blixnje, i ſella ſtrahom podloxio, i svekollike targovce podharaçio: Shta rádi odredbu uçini reçení Ceſar, i proglaſi, da tkogodibi ovoga razbojnika, ilimu xiva dovede, il doneſe glavu, imamuſe dati nikolliko iljadah dukatah. Csuvshi ovo iſti razbojnik priſvuçeſe i priobrazi, pák dóge prid Ceſara, i reçe: svitla kruno, çuoſam daſi odluçio dati tolliko iljadah dukatah onom, tkobiti doveo xiva, il glavu donio toga, i toga razbojnika: akoje toh iſtina, jabi rad viditi toh zlato, páktiſe obechajem ovdiga xiva pridate doveſtí, i poſtavití: udilj Ceſar çini doniti dukate, i ukazatmu. Tada razbojnik padde prid njega plaçuchi, i zavappi. O kruno nepridobitna, akoſe tí ochesh pravdom sluxiti ja znadem shtaſam doſtojan, evotiſe sam ú ruke pridajem: Jaſam, ja oni, koga traxish, razbojnik: Akolicheshmi milloſt uçiniti moresh i toh: á jatiſe obechajem, neſamo, daſe na ſtare poslove nigda nechu povratiti; nego joshter, shtogodi uzmogu, isplaliti shtetu kojuſam poçinio: Tih znas Goſpodine, daſe krune Ceſarskæ milloſardjem od opproshtenja vechma kittæ, i ghízdajuh, negoli xeſtinom od pravdé: opproſtimi dakle za ſada: koim riçma prignu Ceſara tako, da mi vot opproſtí, i pokloni blago gnemu.

Iſuboria Kojom Pripovidalac lipo dovodi dajon ſebi poznan Ko-Ko uboica Iſ. za probudit páK na sKrushenje.

Nekse dakle netráxí vishe karvnik, i uboica, ovoga ſina B. evovamga xiva s' konopom na vrátu pridajem: Jaſam já uboica, i karvnik ovoga Iſuſa: Jaſamga tolliko i tolliko putah propeo, i umorio s'opaçinama mojm, grishinama, i xivotom neredovniçkim: dakle, *vertatur manus tua contra me*, nekaſe oktenæ ruka tvoja, i sarçba, Oçe nebeski, ſuprot meni: Ja iſpovidam daſam krivac. A'ví karſtjani pravovirní, koiſte pravedni, oſvetite karv ſinã B. kamenujte ovoga karvnika: Nishtanemanje, piſano jeſt: *qui ſine peccato eſt primus lapidem mittat*: Tkoje, velí, brez griha, nek najnapre kamen bacij: akoli pák, Bratjo poljub. sviſe krivci poznajete ubojſtva ovoga, i karvi; svakiſe od vas priobuci ú odichu od skrushenja pravoga i pokajanja od gríha proshaſtie i priobrazi temeljitom odlukom ne ſagrishivati povoljno ú napridak: Pák klekni prid Ceſarom nebeskim,

Ovdi nas pripovidalac metnu Chorda u vrat ti

Digitized by Google

kim, i nestidise plaçuchi, i suze prolivajuchi ispovediti, samnom zajedno, govorechi: O Kralju nebeski, o Oçe svemoguchi, Jasam uboica sinka tvoga jedino rogenoga: akose ti, Gospodine, uzochesh pravdom sluxiti: Ja znam shtosam zasluxio, ah znam, gospodine, znam, i s'Jobom S. ispovidam: *Infernus domus mea est, & in tenebris stravi lectulum meum*: Pakaoje kucha moja, i ú tmina prostrosam meni postelju oppaçinama mojm: sasvim tizim, buduchi dase povoljno stavljam prid obraz tvoj, ispovidam krivicu moju, i pravdi tvojojse pridajem, millosardja tvoga ne desperajem; paçe josh s'opproshtenjem xivota uzdamse i blagoimati millosti tvoje: zashtose obechajem od sada nikada povoljno nepovratiti na oppaçine, i sagrishenja; nego kolliko uzmogu platiti tvoja uvrigenja, koimsam kolliko, i kolikogod púta propeo i umorio sina tvoga, pokonama i dobrim dilli, kojasu za çinitise od mene smilsostju tvojom, brez koje nishta nisam vridan.

Prosim dakle millosardje, gospodine, prosim opproshtenje. Ah prosim, prosim, al nisamga dostojan: nisam dostojan ja doisto, alje dostojna karv boxanstvenah sinka tvoga, za mene prolitah: dostojanje glás oní prislatki, koizim vapiashe mallo prie: *Pater dimitte illis*: Oçe opprosti njima. Opprosti dakle naina millostivi gos. i ú dobroj odluci pokripi ovim blagoslovom, koi ja od strane tvoje púku ovom skrushenomu, i devotomu dajem, blagosivljajuchi svekollike koisu ovdi, i koisu ú kucha njovi ostali, stadda takoger njova, kuche, polja, zemlje, vartle vinograde, i sva dostojanstva njova i imanstva.

U' Imæ ✠ Oca, i Sina, i Duha svetoga. Amen.

Digitized by Google

TESTIMONIUM V.

DE

PASSIONE DOMINI SECUNDUM.

O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus. *Thren.* 1.

137 ETSI ad mœrorem invitari, aut ad planctum, nulla ex parte audiremus: Etsi concionatorum linguæ, vocesque præconum silerent: Etsi denique internum, aut externum aliud motivum haberemus nullum: sufficeret, FF. fusca hæc Ecclesiæ, atque obscura metamorphosis, immittendi cordibus nostris mœstitiam quamdam, ac lamentationem; & excitandi oculos nostros ad lacrymas, vocesque ad planctum. Observate, quæso, circumspiciendo sacras aras & altaria; qualiter vestimenta jucunditatis suæ, & ornamenta deposuere! extollite oculos vestros, ad imagines sacras & parietes, qualiter lugubribus se involucris operuere, atque atris! Non auditur nunc in Ecclesia sonus alacris, minusque vox læta, sed mœsti strepitus, & lamenta in cunctis orationibus sacris. Quid arbitramini tantam dejectionem, deornationemque S. Ecclesiæ significare? Ah! non significat aliud, nisi persecutionem, passionem, & mortem, Jerosolymis in Judæa, cujusdam adolescentis tam compatiendi, quam nulli umquam malum fecit, aut facere potuit, quinimo, *pertransiit benefaciendo, & sanando omnes* [Act. 10. 38.] in illa Regione, teste S. Luca: tam amabilis, & pulchri, quam Regius Vates canit de illo, *speciosus forma præ filiis hominum*: (Psal. 44. 3.). Unde non videor mihi sufficiens secernere, majorne fuit invidia in persecutione ejus, an amaritudo in passione, vel vero ignominia in morte turpissima, atque injustitia?

Ecclesiæ lugubris metamorphosis tempore passionis quid significat?

Advertere jam vos existimarim, adolescentem hunc, illum profecto esse, quem, præ gravi tristitia, nec nominare valeo: volens etenim nominare illum, vox mihi deficit, lacrymisque obruuntur oculi, & tamen nominandus est mihi, ut vobis eum indicem: Jesus vocatur, N. gloriosissimus hic adolescens: Ah! Jesus filius generatus ab æterno Patre in cœlis sine matre. Jesus unicus filius generatus a temporali Matre Virgine in terris sine Patre: Ille Jesus, qui cum esset Deus, conditor, & creator noster per naturam; factus est homo, Frater, & redemptor noster per gratiam: Ille Jesus, qui ad conducendum nos in Cœlum,

& in

& in paradiſum, ad terram deſcendit, & ad inferos: Ille Jeſus, qui ad liberandum nos ab æternis pœnis, & morte ſpirituali, atrociſſimis ſe ſubjecit pœnis temporalibus, mortique corporali. Verbo dixerim, hic eſt amabiliſſimus ſponſus dilectiſſimæ Matris noſtræ S. Eccleſiæ: idcirco illa, deornatis palatiis, planctum induit, atque mœrorem: idcirco triſtatur contemplando oculo fidei, pieque conſiderando pœnarum ejus amaritudinem, & turpitudinem mortis ignominioſiſſimæ, atque dolet.

138 *Eccleſiæ ſoles cum a Chriſto mputationem noſcum- r fideles.*

Porro cum nec veræ proles matrem ſuam dolentem, niſi condolendo eidem; nec populi fideles ſuum ducem patientem, niſi compatiendo illi, valeant contemplari; facile noſcendi ſunt hodie, quinam ſint veri filii, & filiæ, in hoc congreſſu, s. Matris Eccleſiæ dolentis; quinamque ſint de fideli, & vero populo, ſponſi ejus Jeſu patientis: quia, *omnis populus ejus gemens* (Thren. 1. 11.) dixerim cum Vate s. Jer. Quicumque igitur audiendo, & oculo fidei contemplando ſanctam Matrem Eccleſiam contriſtatam, & plangentem, atque Jeſum ſponſum ejus, & ducem noſtrum, atrociſſimas pœnas patientem, huic compatiendo, cum illa triſtatus non fuerit, & uberes fundendo lacrymas non planxerit, monſtrabit utique ſe, nec hujus matris veram prolem, nec de vero & fideli eſſe hujus Ducis, ſponſi ejus Jeſu, populo. Addo, quod Jeſus non modo ſit ſponſus s. Matri Eccleſiæ in communi, verum quoque omnis Animæ fidelis, & ſponſum ſe nominare dignatur, & fratrem, dum invitando ſingulas ad coronari, canit in ſacro Cantico per os ſapientiſſimi: *Veni ſponſa mea, veni coronaberis ſoror mea ſponſa*: [Cant. 4: 8. 9.].

Cum autem hæ ſponſæ ſuæ, animæ, ſcilicet, noſtræ peccato infectæ ægrotaſſent morbo ſpirituali: vique peccati originalis, in captivitatem regis infernalis incidiſſent omnes: Amabilis hic ſponſus, amore, quo illas dilexerat eum impellente; de cœlis venire dignatus eſt, theſauro meritorum ſuorum eas redempturus; mirabilique, ſanguini ſui pretioſiſſimi, medicina ſanaturus earum vulnera. At vero, quam diræ lanceæ illum vulnerando torſerant, donec hanc cœleſtem medicinam de ſacratiſſimo corpore ſuo expreſſiſſent! quamque acerbo cruciatu, & paſſione eos theſauros fuit lucratus, queis illas a ſempiterna captivitate erat redempturus, hoc nobis meditandum eſt N. hiſce diebus! Et: ad hoc, idem Dominus Jeſus per s. Jer. invitat nos, dicens: *O vos omnes, qui tranſitis per viam, attendite, & videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus*, q.d. ſi ullius pœnam talem repereritis, qualis fuit mea, qua acquiſivi theſauros ad ſponſas meas redimendas: ſi ullum inveneritis vulneratum tam ſævis lanceis, quam ego ipſe fui vulneratus, donec effudi ſanguinem Divinum, ut illis fiat pro medicina; non dolebo eas mihi non condolere, minuſque, ſe cauſam omnium horum fuiſſe ob culpas ſuas, & peccata, pœnitere! Ut veritatem confitear N. dico: Ego, pro debilitate mea, omnes vias ſacrarum paginarum peragravi, caſuſque omnes ab origine mundi fui contemplatus, aſt nec pœnas, pœnis Chriſti ſimiles, nec tam ſævas lanceas ullum uſquam vulneraſſe, reperi. Quinimo dicere auſim, ſi in faſcem colligantur omnes pœnæ, quas, ſive martyres ss. pro fide, ſive pro ſuis delictis toleravere male-

139

Invitantur fideles ad compatiendum Chriſto, quia pœnæ ſuis ſimiles non dantur.

Digitized by Google

malefactores, adhuc solis pœnis Christi minores esse deberent, sicut dies anno, vel annus minor est uno sæculo. Christi enim passionem sive observemus quo ad gravitatem, amaritudinem, & acerbitatem; sive observemus quo ad prolixitatem tolerantiæ, & longanimitatem, ingentissimam undique, & prope immensam experiemur.

140 Paradoxum forte vobis videretur, si dici audiretis, quod pœna Christi jamtum ab exordio mundi incœpisset: & tamen audituri hoc ipsum in hodierno meo sermone. Intendo enim monstrare vobis, acutissimas tres lanceas vulnerasse Redemptorem nostrum, atque cruciasse. Prima fuit ingens amoris ejus ignis: Secunda ingentior ingratitudinis nostræ glacies: tertia, ingentissima cruciatuum acerbitas: audietis itaque primam eum vulnerasse, & cœpisse torquere a mundi principio; manentibus illum aliis sub temporalis vitæ vespere. Ego N. lucernam S. Evangelii, præ oculis vestræ mentis accendam, & aperiam lumen ss. Scripturarum: optando pariter & exhortando, ut accendatis vos quoque corda amore, & oculos fidei aperiatis ad contemplandum sedulo ea, quæ sum locuturus; quo facto, cum cunctas creaturas tristari super pœnis sui Creatoris, mortemque ejus lamentari videritis; vix crediderim vos lapidibus duriores, cunctisque creatis fore ingratiores, ut non commoti ad compassionem, tam amabilis sponsi animarum vestrarum, una cum Matre s. Ecclesia lamentemini pœnas ejus, uberibusque profusis lacrymis mortem ejus plangatis.

Divisio triplicis Lanceæ.

141 Invito enim hodie in testimonium, simulque ad compassionem & luctum cuncta creata, invito Angelos, Cœlum, Solem, & Lunam: invito lapides, terram, Apostolos & discipulos: Ah! invito te quoque Maria, Mater Jesu dolorosissima, esto verear fore, ut vires mihi deficiant, & sermo, cum iotuitus fuero amaritudinem tuam, dolores ac tristitiam: tu enim videbis spectaculum, in unigenito filio tuo Jesu, tam horrendum, atque deplorandum, quam nulla Mater vidit a mundi exordio; nec visura est usque ad consummationem ejus, & finem. Videbis illum coronatum quidem, ast non diademate aureo ad decorem, atque exaltationem: sed corona spinea ad ignominiam, & humiliationem: videbis illum adorari utique, ast non a Magis orientalibus, pro recognitione, & honore, sed a Judæis militibusque romanis, pro ludibrio, & subsannatione: videbis illam Divinam faciem ejus, *in quam desiderant Angeli prospicere:* (1. Petri 1. 12.) ast non in solito decore, nec in splendore Thaboreo, *sed despectum & novissimum virorum*, juxta prophetiam Vatis s. Isai. *quia posuit in eo Dom.*: [Pater æternus] *iniquitatem omnium nostrum* (Isai. 53. 3. 6.) ut in illo castigentur crimina, sanentur vulnera, & sordes nostræ purgentur, atque laventur divino ejus sanguine.

Invitantur omnia creata ad compatiend. Christo patienti.

Crux, &c. profertur

Videbis tandem, o Maria Mater afflictissima, videbis, inquam, eum totum vulneratum, conquassatum, & lassatum quiescere: non tamen in jucundo cervicali ulnarum dilectissimæ Matris suæ; sed in duro lecto crucis illius ligneæ. Tu ergo, o crux sacratissima; tu, inquam, amodo eris ejus Mater, & lectus quietis; in tuis etenim ulnis, atque brachiis languidus & fessus est respiraturus; vitaque finita pro salute nostra, & redemptione expira-

Crux: Mater Christi & lectus quietis ejusdem.

Digitized by Google

piraturus. Tu eris benedictum illud altare, in quo magnus Sacerdos Christus se ipsum offeret Deo Patri in sacrificium, pro liberandis, & redimendis nobis a mancipatu inferni: itaque speramus per te nos habituros remissionem peccatorum, & vitam æternam: proindeque te humiliter adoramus, ac omnes genuflexi salutamus, dum gratiam postulantes, cum Ecclesia sancta suspiramus, & clamamus: *o Crux ave spes unica, hoc passionis tempore, piis adauge gratiam reisque dele crimina.* Amen.

142

PARS PRIMA.

liæ Jer. nguns r. filiæ phte, sed ā dignius eles, mar. risti.

FAmosissimus Israelitici belli dux Jephte, cum juxta votum, minus caute in castris factum, unicam filiam suam Virginem in sacrificium Deo obtulisset; non solum eo anno, verum etiam deinceps exinde, inquit sacer textus, *mos increbuit in Israel, & consuetudo servata est, ut post anni circulum conveniant in unum filiæ Israel, & plangant filiam Jephtæ diebus quatuor* (Judic. 11. 39. 40.). An digna fuerit, vel vero profana consuetudo hæc, & conventus filiarum Israel quotannis lamentandi, & plangendi mortem filiæ Jephte? ipse pro nunc non disquiro; sed judicandum aliis omitto; at sumo dumtaxat pro exemplo quodam, & speculo, dignissimi conventus nostri quotannalis hocce tempore; ecce enim venit tempus in anni circulo, quo juxta consuetudinem, imo ordinem S. Matris Ecclesiæ, congressi sumus lamentari mortem, & plangere; ast mortem, non puellæ innocentis, filiæ Jephte, sed mortem mansuetissimi agni, filii Dei vivi mortem innocentissimi Jesu de Nazaret, filii Mariæ Virginis: mortem amabilissimi sponsi animarum, nostrique Fratris, & Redemptoris clementissimi: congressi sumus, inquam, lamentandi mortem, & plangendi, at mortem non compendiosam dolore, quæ durat tantum, quantum gladius guttur transverberat, sicut prædictæ virginis; sed mortem prolongatam cruciatu ante non viso, intensam acerbitate prius non audita, & consummatam ignominia alias excogitata nusquam.

143

Lego in sacr. paginis, quod Absalonem filium David tres lanceæ percusserint, verumtamen simul omnes vulnerando, statim illi vitam sustulerunt; itaque cruciatus ejus incœpit finivitque quasi simul. Ex eisdem sacr. paginis deduco tres lanceas percussisse Jesum quoque filium Dei: hunc tamen non omnes simul transfixerunt, ne, illata statim morte, pœna ejus abbreviaretur; sed successive longissimo tempore interposito, ut ita dolor ejus pœnaque fiat diuturnior. Prima etenim quæ fuit flamma amoris ardentissimi erga nos homines, percutiendo illum, vulneravit, vulnerandoque torquere quodammodo incepit a mundi constitutione; tunc scilicet, cum Adam manum extendit ad lignum vetitum in paradiso terrestri. Quo circa Joannes Evangelista; qui doctrinam suam suxit ex pectore Divinissimi sui Magistri, loquens de filio Dei in sua Apoc. appellat eum Agnum, *qui occisus est ab origine mundi* [Apoc. 13. 8.]: videtisne N.? en testatur Joan. Jesum, non modo vulneratum, sed occisum quodammodo, *ab origine mundi*: tanta enim fuit vis hujus acutissimæ lanceæ amoris filii Dei in homines; ut, si tunc in mundi principio, cum Adam peccando hominem a Deo separatum Diabolo subjugavit, si inquam, tunc filius Dei morti fuisset

Lanceæ 3. simul vulnerando occidunt Absalon, at Christum, successive ad diuturnand. ejus dolorē.

Digitized by Google

set subjectus, mortem utique, lancea hæc ardentissimi amoris, ei intulisset; intulit tamen dispositione ac affectu, esto non effectu. Statim quippe concupivit mori pro redimendo homine, & disposuit, cum primum Patri suo Cœlesti placuerit mittere eum in mundum.

144 Ut autem aliqualiter saltem capiamus vim hujus lanceæ ardentissimi amoris Christi erga nos homines, principio duo nobis considerandа sunt. Primum; quod Deus duos fines incarnandi habuerit: primus fuit gloriatio nostra: secundus vero nostra redemptio. Hic secundus accidit post Adæ peccatum: Verumtamen primum habuit etiam antequam peccasset Adam. Decreverat enim Deus increatam suam sapientiam, seu unigenitum filium suum mittere in mundum ad assumendam carnem humanam, adhuc ante omnia sæcula, ut glorificaret naturam humanam, atque beare: ita sentiunt gravissimi Theologi, innixi testimonio Doct. Gentium scribentis ad Corint. *Loquimur Dei sapientiam in mysterio*, (supple incarnationis), *quam prædestinavit Deus in gloriam nostram ante sæcula*. (1. Cor. 2. 7.) Igitur filius Dei, qui per naturam cum Patre, & Spiritu Sancto est unus idemque Deus noster, per hoc decretum ante omnia sæcula factus est noster cognatus, & Frater, atque animarum, & totius naturæ humanæ sponsus: unde tantum adamavit hominem, quantum ejus amor superat amorem, cujuslibet Matris in proprias proles: ita testatur ipsemet clamando ad hominem per Prophetam suum s. Isa. *Numquid oblivisci potest mulier infantem suum; ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui.* [Isa. 49. 15.]. Ecce N. quantus amor filii Dei erga hominem! idcirco alibi per sapientissimum inquiebat, *deliciæ meæ esse cum filiis hominum*. (Prov. 8. 31.) Et quid ultra? hæc ipsa fuit causa invidiæ, ob quam diabolus decepit hominem in Paradiso terrestri, ut peccet, si credimus S. Bernardo, dicenti: *Diabolus incitavit hominem ad peccandum, ut Deus carnem peccato infectam, non assumeret* [S. Bernardus apud Nicol. de Nise tract. de Incar. q. 7.]: ex quo patet, quod ante peccatum Adæ fuerit factum decretum incarnationis filii Dei, & quod hic hom. ardentissime adamaverit.

Incarnationis finis duplex.

Secundo perpendendum est, 145
quod quo magis desiderat aliquis, & amat rem aliquam, eo magis torquetur ab amore, quamdiu id non consequitur quod optat; vel si perdit id quod amat, aut accidat amato aliquod malum, quid non facit donec inveniat, aut adjuvet amatum? *Amor enim*, ut inquit doctissimus Idiota; *impatiens est nisi inveniat quod desiderat, nec aliud cogitat, nisi quod diligit* [Lib. 1. c. 1. contemplat. div. am.]. Ita est N. effectus veri amoris est cum impetu voluntatem inclinare, imo cogere quodammodo ad consequendum, & possidendum id, quod diligit: nec flamma cum tanta vehementia in sublime tollitur, nec descendit lapis ad ima, nec sitiens currit ad fontes Cervus, quanta cum vehementia ad illud cor, quod amat, tendit.

Amoris violentia.

Nunc spero fore, ut capiatis 146
aliqualiter vim lanceæ, quæ redemptorem nostrum vulneravit, & torquere cœpit adhuc ab ipso mundi exordio: enim vero cum adhuc ante Adæ peccatum tantum nos adamaverit, factus Frater noster, & cognatus, per Decretum

Vis lanceæ amor. quæ vulneravit, & torquet ab ipso mundi exordio

Digitized by Google

tum incarnationis, quantum mox audistis: videns dein, quod per peccatum primi parentis, homo ceciderit in diaboli mancipatum, & perierit: videns tantum malum accidisse sponsabus suis, nostris scilicet animabus, quantum est a sponso Dei filio esse separatas, Deo Patri esse inimicatas, Regi infernali esse subjugatas, o sævam lanceam! Ita N. vulneravit illum hæc lancea, ut in eodem momento, quo extendit Adam manum ad lignum, pomumque vetitum gustavit; fixerit ille oculos in idem lignum, statim discernens ex amore pro redemptione nostra, in ligno velle mori: Testatur hanc veritatem S. Mater Ecclesia canendo hisce diebus: *Quando pomi noxialis in necem morsu ruit, ipse lignum tunc notavit, damna ligni ut solveret* [Eccles. in hym. pass.], volebat enim, veluti alibi canit eadem S. Ecclesia, *ut unde mors oriebatur, inde vita resurgeret* (In præfat. Miss. pass.). Hæc igitur ardentissimi amoris lancea, & desiderium redimendi hom. suo sanguine, moriens in ligno Crucis, torquendo illum quodammodo, quiescere non sinebat: unde sollicitabat æternum Patrem nunc per se dicendo, teste Isaia: paratus sum, imo cupio in mundum ire, dummodo sit tua voluntas, o Pater: *Ecce ego, mitte me* (Isai. 6. 8.): nunc per ss. Prophetas, quos inspirabat, ut se petant ab æterno Patre, unde Isa. cum cæteris clamabat: *Emitte agnum Domine Dominatorem terræ* (Isa. 16.). Cum autem tempus, omnium felicium felicissimum determinatum a Patre, ut jam descenderet in terram, advenisset; quis umquam lingua exprimeret gaudium, cum quo, non paulatim eundo, sed exultans currendo descendit? ita testatur coronatus Vates dum canit: *Tamquam sponsus procedens de thalamo suo exultavit ad currendam viam* [Psal. 18. 6.]. Numquid datur majus gaudium, gaudio sponsi ad ducendam sponsam, de domo sua ad sponsæ domum properantis? Tale certe fuit redemptoris nostri veniendi in mundum, ad desponsandam naturam nostram humanam, & animas redimendi.

Gaudium filii D. magnum veniendi ad nos.

Quod si lancea hæc amoris tantum vulnerabat Dei filium dum esset in sinu Patris, in cœlo, quantum putatis vulnerasse, cum jam descendisset in terram? ausim dicere eam exulcerando vulnera duplicasse: enim vero non cogitabat aliud, nisi sponsarum suarum redemptionem; non desiderabat aliud, nisi fundendi sanguinem in Cruce pro earum salute; tristabatur quidem, at non tristabatur, quia passionem & mortem erat subiturus, sed quia differebatur: amor enim, ut diximus cum Idiota, *impatiens est, nisi inveniat, quod desiderat, nec aliud cogitat nisi quod diligit*. [Idiota ubi supra] Unde sæpe ad discipulos ingeminabat: *Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor usque dum perficiatur*: (Lucæ 12. 50.) intelligendo de baptismo proprii sanguinis: quasi dicat: debeo quidem fusione sanguinis mei, meos Fratres homines, sponsasque, animas eorum redimere, sed o quam torqueor hoc desiderio, donec deveniatur ad hoc opus! Et quando aperientur fontes sanguinis mei, ut emanet medicina meos infirmos sanatura? Et quando crudelibus flagellis disrumpetur arca hæc corporis mei, ut effundantur thesauri sanguinis, pro redemptione concupitorum mancipiorum meorum? Et quando coronabitur caput meum diademate pungentissimarum spinarum, ut exaltatum

147

Lancea amoris in terra, filio Dei desiderium patiendi duplicando, vulnera exulcerat.

Digitized by Google

sub eo ad crucis solium intueantur sponsæ meæ, & lætentur se esse jam redemptas a diaboli captivitate, & liberatas? Audiens hæc Princeps Apost. S. Petrus, devota quadam motus compassione, dixit illi: *absit a te Domine, non erit tibi hoc* (Matt. 16. 22.); quasi dicat: quomodo dilectissime Magister, sanguis tuus Divinus fundendus duris flagellis! corpus tuum conterendum! caputque spinis coronandum! Ah per vitam nostram, *non erit tibi hoc*: quamdiu nos discipuli tui vixerimus, numquam hoc permittemus. His verbis tantum Petrus Redemptorem nostrum offendit, quantum noscere est ex reprehensione, quam percepit: auscultate, quæso: auditis hisce Dominus, oblitus quodammodo Divinæ suæ mansuetudinis, & patientiæ solitæ, sparsit in Petrum hæc ipsa verba: *vade post me satana, scandalum es mihi* [Matth. eod. c.] *calicem quem dedit mihi Pater*, quem in cœlis instanter ab eo impetravi, quem in terris optanter expectavi; medicinam quam potando ego, curandæ sunt infirmitates vestræ: *non vis bibam illum?* [Joan. 18. 11.], *vade retro satana*.

Jesus acerbe Petrum reprehendit, tentantem impedire suam passionem.

148 O amantissime Jesu, & dulcissime, si tam acerbe Petrum reprehendis, qui non aliud verbis suis, nisi amorem ostendit in te, & compassionem; quid dicturus es perfido discipulo Judæ, qui ex avaritia jam te vendidit Judæis, & ex invidia brevi dicturus est cohortem ad tradendum te illis? *Amice ad quid venisti?* (Matth. 26. 50.) Ecce inquit quid illi sum dicturus, numquid per Bonam sortem, cohortem istam duxisti, ut suspiria mea compleas; ut cordis mei desideria perficias; ut ardentissimi mei amoris flammam refrigeres? Numquid duxisti auspicato cohortem istam, ut fracta arca corporis mei, margaritas, & lapides pretiosos sanguinis effundant; ut redimantur eis fratres mei & sponsæ: ut libertatem a mancipatu, a tot mille annis concupitam acquirant & lætentur? ultra mancipatum eorum intueri non possum, & pati: igitur si ad hoc venisti, *quod facis, fac citius* [Joan. 13. 27.]: ecce inquit quid dicam illi.

Quam amarter loquitur Judæ traditori!

Itane est o magnitudo amoris, & miserationis sine termino! hoccene quæris tu, atque desideras! Ah! si hoc desideras, desiderium tuum jam impletum est: Judas enim ingratissimus discipulus tuus, profecto tali fine cohortem ducit illuc versus hortum Gethsemani. Propera igitur lumen cœli, terræque gaudium; propera flos campi & lilium convallium: propera unica spes, & expectatio dilectissimæ sponsæ: quæ ex carcere mancipatus diu suspirando te invitat in eundem hortum, clamans: *Veniat dilectus meus* (Cant. 5. 11.): *veni Domine, & noli tardare* (Eccles. in offic. adventus) ut quid me pateris per tot mille annos in mancipatu, & in catenis, veni, & affer thesaurum pretiosissimi tui sanguinis, itaque *relaxa facinora*, [Eccles. in eodem loco] & redime sponsam tuam. In horto Paradisi terrestris incepit mancipatus meus, clamabat sponsa, in horto Gethsemani incipiat mea redemptio, ergo *veniat dilectus meus in hortum* hunc Gethsemani.

Christus vitatur a Sponsa hortum absens.

Considerate N. quantum ad hosce clamores sponsæ, cor sponsi cœlestis liquefiebat! quantumque vulnerabat eum amoris lancea, expectando tempus a cœlesti Patre præfinitum, omnium temporum optabilium, illi optatissi-

Digitized by Google

tissimum: omnium utilium, nobis utilissimum: omnium tristium, diabolo tristissimum: & omnium mirabilium, Angelis mirabilissimum. Cumque tandem optatum hoc tempus advenisset: *Cum dilexisset*, inquit Apost. S. Joan. *cum dilexisset suos, qui sunt in mundo in finem dilexit eos*: (Joan. 13. 1.) unde more invicem ardentes diligentium, qui dum distanter separantur solent mutuo relinquere aliquod donum pro recordatione, & in signum amoris: Sic Salvator noster, in ultima cœna se ipsum vivum nobis, in SS. Eucharistia relinquere dignatus est pro memoria infiniti sui amoris, dicens: *hæc quotiescumque feceritis in mei memoriam facietis* (Lucæ 22. 19.). Secundo pro cibo spirituali, dixerat enim, teste eodem Apost. S. Joan. *Ego sum panis vivus*. [Joan. 6. 51.] Tertio quia erat medicus, curans infirmitates nostras spirituales, more peritorum medicorum, qui non modo infirmum curant, sed etiam discedendo relinquunt aliquod medicamen præservativum, ita Dominus noster voluit idem Ss. Sacr. & medicinam nobis fieri. Tandem cœna, omnibusque hisce completis Mysteriis: *Hymno dicto*, imo ut vertunt alii, *Cantato exierunt* [Marc. 16. 26.], ad significandum quanto cum gaudio ad hortum properat Gethsem. Ecce N. hactenus audistis, quam pungenter, & acute eum vulnerarat, a mundi exordio lancea amoris: permittatis me pauxillum respirare: deinde sequemur Dominum in hortum Gethsem. insuituri, quam crudelius vulnerent aliæ duæ, quæ ibi illum expectant.

Christus in hort. se recipit, pro oratoria, & meditatoria.

PARS SECUNDA.

POST cœnam, in qua, ut diximus, clementissimus Dominus noster, nobis reliqvit Divinis. & mirabile Sacr. corporis sui, & sanguinis, tam in amoris memoriam, quam pro cibo spirituali, & medicamine: actis gratiis Patri suo cœlesti, quia jam hora, adeo optata a se, venerat: *Egressus est*, inquit S. Evangelista, *cum discipulis suis, trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & discipuli ejus* (Joan. 18. 1.). Ita N. introivit in hortum Dominus Jesus, ut sicut in horto Paradisi terrestris infelicitas nostra, mancipatus, & infirmitas incepit; ita in hoc horto Gethsem. incipiat felicitas nostra, redemptio, ac sanitas. Gaudete igitur, & lætamini piæ animæ, sponsæ Jesu Christi: gaudete, inquam, & lætamini, quia si infirmæ estis, en medicus, si in mancipatu hostis, en redemptor, mox effundet medicinam, mox numerare incipiet thesauros, margaritas, & lapides pretiosos Divini sui sanguinis ad sanandum vos, & redimendum. At expectate paulisper! Ego quidem ad gaudium vos excito, sed ecce audio aliquem in eodem horto Gethsemani clamare voce nimis lamentabili: *Tristis est anima mea usque ad mortem* (Marc. 14. 34.): expectate, quæso, ut interrogem Apostolos, quid hoc? cujusque sit vox? ne inopinato quidpiam acciderit dilectissimo Jesu, nostro Redemptori, quia ille hortum ingressus est, cum Petro, Joanne, & Jacobo, interrogemus ergo hos, Petre, Joannes, Jacobe, audistis vos hanc vocem in horto? Dicitote, supplico, quid acciderit, & cujusnam sit hæc

149

Jesus gratanter festinat in hortum, sed ibi tristari incipit.

Digitized by Google

vox lamentabilis? Oh triſtia novalia! vertendum eſt, dilectiſſimi, nobis gaudium, ad quod vos incitabam, in lacrymas, & luctum, tam enim triſtia habemus novalia ex horto Gethſemani, quam præ triſtitia, nec reſpondere valent mihi dicti Apoſtoli; reſpondet tamen pro illis Evangeliſta S. Marcus, vocem certo eſſe Jeſu Redemptoris noſtri; quia ſtatim ac hortum ingreſſus eſt, *Cœpit pavere*, inquit, *& tædere*, [Marci 14. 33.] & deficiendo quaſi præ dolore & pavore, ſola hæc verba vix protulit: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*. O lugubrem mutationem! o triſtem transformationem! o hortum mirabilem! o inopinatum caſum! Ubi putandum erat, ut Jeſus inveniat in horto flores jucunditatis, ibi manſit eum lancea turbationis; ubi guſtanda erat illi dulcedo fructuum, ibi amaritudine cor ſuum repletur: ſperabam ego, N. fore ut in hoc horto duplicetur lætitia Salvatoris, quia illum læte quærebat, lætiuſque ad illum feſtinabat; ſed ecce video, quod eum ibi turbatio ſit præſtolata, & mœror. Ah! horte Gethſemani, horte crudelis & amare! quis fore putaſſet, ut ſol juſtitiæ in te tam obtenebretur? aurum cœleſte tam obſcuretur? gaudium terreſtre tam turbetur, atque contriſtetur? Quis fore putaſſet, ut fortitudo noſtra & intrepiditas in te tam infirmitetur, & expaveſcat? & tamen, tam hæc vera ſunt, quam ab Evangelio teſtificata dicente: Jeſus ingreſſus in hortum Gethſemani: *Cœpit pavere, & tædere*, & ad diſcipulos dicere: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*. Cum igitur non poſſimus hæc non credere, dilectiſſimi FF. progrediamur examinare cauſas tanti pavoris, triſtitiæ, & amaritudinis.

Triſtis metamorph. in horto Gethſem. in quo incipit crudelit. vulnerare ſecunda lancea.

Et quidem, ſi attentius conſideremus loci hujus, & temporis circumſtantias, omnem depoſituri ſumus admirationem: quia ſi hactenus vulnerabat eum lancea ardentiſſimi amoris, vulnus illud ſuave erat, & dulce: verumtamen in horto Gethſemani illum excepit frigidiſſima, & gelida lancea ingratitudinis; cujus lanceæ, ut vim & amaritudinem aliqualiter cognoſcamus, ſciendum eſt; quod Jeſus Dei filius, eſto præviderit, atque ſciverit, & ab æterno ut Deus, & ab ipſo momento conceptionis ſuæ & incarnationis, ut homo, omnia tormenta, quæ erat paſſurus, cunctamque ingratitudinem hominum, ſuo pretioſiſſimo ſanguine redimendorum, qua illum erant cruciaturi uſque ad finem mundi ſævius, quam Judæi, militeſque Pilati in flagellando, & crucifigendo: ita ſane ipſemet olim prænuntiaverat per David dicens: *dolor meus in conſpectu meo ſemper* (Pſalm. 37. 18.). Nihilominus uſque ad illud tempus numquam adeo conturbatus fuit, contriſtatus, atque timore perculſus: & ratio eſt, primo, quia ante eminus illa proſpiciebat, tunc autem cominus intuebatur: ſecundo, quia ejus humanitati prius tam clare ſicuti tunc in horto, numquam oſtenſa fuere: tertio, quia humanitas Chriſti, uſque ad illud tempus, ab ejus divinitate magis confortabatur; ubi ea nocte, in horto Gethſemani, quaſi totaliter fuit deſolata in infirmitate ſua, niſi quod vita fuſtentabatur, ut plura tormenta, & acerbiora ſuſtinere valeat. Auſcultate igitur N. clarius, unde tanta amaritudo, pavor, atque triſtitia in cor & animam Chriſti confluxerint tunc in horto, cum cœpit, *pavere & tædere*, tandemque ad diſcipulos.

150

los clamare, *triſtis eſt anima mea?*

Cum decreviſſet juſtiſſimus Deus mundum redimere per unigenitum filium ſuum Jeſum, noſtraſque iniquitates & ſcelera in eo punire: volens, ſicuti per David olim prophetaverat, ut fieret, *copioſa apud eum redemptio*, & omnium noſtrorum delictorum punitio: non modo eum pati voluit acerbiſſima tormenta in corpore, verum in anima quoque amaritudinem, & triſtitiam tantam, quanta excogitari major non poteſt. Quo circa omnia illa, quæ antea Chriſtus ut homo, eminus aliqualiter præviderat, tunc illi in horto Gethſemani ob oculos fuerant poſita, & oſtenſa clare intuenda: unde ingreſſus in hortum, & proſpiciens per tenebras noctis, ut in lucidiſſimo ſpeculo clariſſime aſpiciebat unum ex propriis ſuis diſcipulis ſe jam vendidiſſe, aſpiciebat eum inſtruere cohortem & milites ſe caute capturos, parari catenas & funes queis erat ligandus, columnam ad quam, & flagella quibus crudeliſſime flagellandus, pungentiſſimarum ſpinarum coronam capiti ſuo imponendam; ſententiam iniquam, qua injuſte erat ad opprobrioſiſſimam mortem damnandus; graviſſimam crucem, ſibi uſque ad Calvariæ montem ferendam; immites Clavos ferreos quibus ibi, eidem cruci erat conclavandus: verbo dixerim: aſpiciebat clare percuſſiones, tractiones, conſpuitiones, tormenta, & opprobria cuncta, quæ uſque ad Calvariam, & in Calvaria uſque ad expirationem erat paſſurus: interim autem, ut diximus, divinitas Chriſti humanitatem deſolaverat in infirmitate naturali: igitur quid mirum N. quod Chriſtus, ut homo mortalis, tantis circumdatus terroribus, *cepit pavere, & tædere?* Natura enim etiam placidiſſimam exhorreſcit mortem, quanto magis adeo horrendam?

ruſa pa-nis, & a-ritudinis riſti, Phy-e, ſeu na-ralis.

Hæc dicta, repleverant quidem amaritudine, & pavore inferiorem dumtaxat partem Salvatoris, cor nempe & corpus: at vero quod ſuperiorem ejus partem, ſeu animam & mentem ſumme afflixit, non erat tam pœna corporalis, quam lancea gelida ingratitudinis redimendorum, quæ crudelius multo vulnerabat: contemplans etenim, in lucidiſſimo Divinitatis ſuæ ſpeculo, totum genus humanum, quod redimebat, ecce videt tam copioſæ ſuæ redemptionis admodum fructum tenuem: quia ubi ipſe olim invitaverat unamquamque animam fide ſibi deſponſandam, dicendo: *Veni ſponſa mea, veni coronaberis*: videt fore ut, præ multitudine infidelium, paucæ ſint ſponſalia ejus complexuræ, atque eum pro Redemptore recognoſcituræ, & ſponſo. Si denique oculos vertit ad ſolas fide ſponſandas, in his etiam ingratitudinis lanceam ſe manere intuetur, quia videt has quoque cruciaturas ſe peccatis ſuis ac ſceleribus, uſque ad mundi conſummationem: Quinimmo plurimas videbat, quod lege ſua, & præceptis conculcatis, ac dorſo ſibi, ut ſolet adultera ſuo ſponſo, verſo, ſint curſuræ ad perditionem per carnales, & mundi concupiſcentias: unde videbat fore ſalvandorum numerum puſillum, ingentem vero damnandorum. Intuendo igitur ex parte ſui redemptionem tam copioſam; ex parte vero redimendorum ingratitudinem adeo enormem; & gelida hæc lancea ingratitudinis ſuperando paulatim, & extinguendo flammeam illam amoris, tantum amaritudine illum replevit

151

Cauſa triſt. Chriſti in horto, myſtica, ſeu moralis.

vit atque triſtitia, quantum compulſus eſt exclamare: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*: Quaſi dicat: tantum violenta triſtitia repleta eſt anima mea, quantum ſufficeret ſeparata ea à corpore mortem mihi inferre, ni vita ſupernaturaliter fuſtentaretur, ut majora tormenta perpeti valeam.

152 Tandem vertit oculos ad dilectiſſimos ſuos diſcipulos, ſi forte vel in eis inveniret conſolationem: ſed proh dolor! in eis quoque evibrata ingratitudinis lancea ipſum manet: nam ubi cum illo deberent vigilare in tanta neceſſitate, uti illis recommendaverat & juſſerat: ecce illi neglecto divinissimo Magiſtro obdormivere: intuetur corda eorum, & videt diſpoſitos, cum primum venerit cohors & ſe ceperit, ut relicto ſe, omnes fugiant. Videt inſuper Petrum ſe negaturum jurando, & anathematizando, quod nec cognoſcat Jeſum. Aſt quod ſumme afflixit Jeſum, & vulneravit, eſt Judæ deſperatio: intuetur enim Jeſus cor ejus cum diabolo colligatum, & videt eum contempturum Divinam ſuam miſericordiam deſperando, quaſi eſſet majus peccatum ejus proditionis, quam clementiſſimi Magiſtri miſericordia! Hoc ferre non potuit, quin exclamaſſet per David in ſpiritu: O Juda, Juda diſcipule ingratiſſime, *ſi inimicus maledixiſſet mihi*, ſeu miſericordiam meam contempſiſſet deſperando ob peccatum, *ſuſtinuiſſem utique*, *ſed tu*, o Juda, *qui dulces mecum capiebas cibos* [Pſal. 54. 13.], qui enutritus es cœleſti mea doctrina, in qua vos docui non ſepties, ſed ſeptuagies ſepties, ideſt, toties quoties pœnituerit peccatorum condonandum. Novi ego, o Juda, humanum eſſe & infirmitatis peccare; ſed diabolicum eſt, & ſuperbiæ in pecc. obdurari, ac deſperare de mea miſericordia. Hæccine didiciſti, o ingrate diſcipule, in ſchola mea? Hæc gelida lancea ingratitudinis, ex integro quaſi ſuperavit, atque extinxit illam igneam amoris, idcirco Jeſus, *cœpit pavere, & tedere* paſſionis: unde avulſus à diſcipulis, & procidens in terram, tertio jam, inſtantiſſime rogabat Patrem cœleſtem, ut paſſionis ejus decretum retractetur, dicens: *Pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte* [Matth. 26. 39.], calix nempe paſſionis mihi appropinquantis.

Lanceam ingrat. etiam diſcip. vibrant in divinis. Magiſtrum, ſed præſertim Judas, deſperando.

153 O Jeſu conſolatio noſtra & gaudium, quid eſt hoc, quod audio nunc a te? ubi eſt intrepiditas tua, qua ad campum hujus horti petebas? ubi amor ardens, & deſiderium, quo hunc calicem paſſionis præſtolabaris? qualenam gelu extinxit flammam amoris tui, & deſiderium, atque ſuſtulit intrepiditatem tuam, ut exhoreſcas modo excipere tertiam lanceam, ſeu tormenta? ut tædeat te hunc ebibere calicem? ſed rogas Cœleſtem Patrem, *tranſeat?* vel non advertis, o Domine, quod ſi hunc rejeceris, actum ſit de nobis? jam in mancipatu regis inferorum per ſæcula ſumus remanſuri: quia te deſerente, Angeli quoque nos deſerunt; Dæmones accuſant, Pater tuus cœleſtis gladium juſtitiæ vibrat: porro ad devorandum nos, *infernus dilatavit os ſuum abſque termino*: itaque miſera natura humana, quam tu quoque in utero Virginali deſponſare ſuiſti dignatus, conſtituta inter infernum apertum, & clauſum cœlum, triſtis trepidat, dum te audit clamare, *tranſeat*: Ah! unice Redemptor noſter! *tranſeat* per te, non quod a te, *tranſeat*: inclina miſericordes oculos tuos, & vide: *Ecce quem amas infir-*

Humilitas flentis in Chriſtus pro acceptando ſic paſſionis.

infirmatur; [Joan. 11. 3.] homo, imo mortuus spiritualiter jacet in sepulchro peccati: Tu cum tristes & plangentes vidisses sorores Lazari mortui misericordia motus eum resuscitasti: estne ergo possibile, o Redemptor clementissime, ut postquam attulisti thesaurum sanguinis tui, retineas illum, relinquendo nos miseros plangentes in catenis, in mancipatu, & in umbra mortis per cuncta sæcula?

154 Videtur mihi Christus ad hæc olim respondisse nobis, per Vatem suum S. Davidem dicens: *Quæ utilitas in sanguine meo?* [Psal. 29. 10.], quasi dicat: si agricola plantat vineam, dulces uvas percipit; si excolit colonus terram, confert illi omnigena grana; si hortulanus hortum rigat, lachana reportat, si navigat mercator mare, cum lucris domum repetit: in fusione autem mei sanguinis, cujus unica gutta sufficeret ad mille mundos redimendum, *quæ utilitas?* Video quod pauci mihi erunt grati, pauci per semitam salutis mandatorum meorum gradientur; imo hi quos redimo me contempturi, & amarius sceleribus suis, post tam grande beneficium sunt crucifixuri, itaque, *pauci sunt electi*; [Matth. 22. 14.] *quæ utilitas in sanguine meo?* hæc ingratitudinis lancea, tam crudeliter me pungit, ut illam amoris, & desiderii patiendi pro homine infirmet.

155 Dum hæ duæ lanceæ pugnant invicem in Redemptore, prima, scilicet amoris, urgens ad acceptandum calicem passionis, secunda vero, seu ingratitudinis, ab eodem retrahens; & quidem hæc superando paulatim illam, eum adeo infirmaverat, atque ardens desiderium ejus patiendi extinxerat, ut tædere cœperit passionis, & persistere orando: *Pater, si possibile est transeat a me calix iste.* Misertus est super eum cœlestis Pater, unde ad confortandam humanitatem ejus infirmatam, misit unum ex inflammatissimis Seraphinis: *Et apparuit Angelus confortans eum* (Lucæ 22. 43.): inquit S. Evangelista; hic, ut doceor a DD. fuit S. Gabriel Archan. quia ille, *fortitudo Dei dicitur* [Gregor. Papa homil. 34. in Evang.], qui adorata ejus Divinitate, confortavit humanitatem his, aut similibus verbis. O glorioſe Rex noster, suspice Regnum tuum cœleste, quantas sedes habet vacuas! O Redemptor generis humani, respice humanam naturam sponsam tuam in captivitate diaboli! O miles invictissime, inspice Luciferum gloriari superbum! Ad te spectat Domine, cœlorum sedes implere, sponsas redimere, & Luciferum regem inferni victum humiliare, ac conterere; at ni tertiam lanceam, nempe tormentorum exceperis, hæc non perficies. Dura est utique & crudelis lancea ista gelida ingratitudinis, quæ cor tuum, & mentem torquet; cum videas te ex post a redemptis sævius cruciandum ingratitudine, & peccatis, quam in præsentiarum a Judæis: cum videas paucos gressuros per viam mandatorum tuorum ad salutem, plurimos vero per viam scelerum ad damnationem: sed nonne dixisti Apostolis tuis; te esse pastorem bonum, qui relictis nonaginta novem ovibus in deserto, vadit ad inveniendam unam perditam? Num igitur extinguet ignem amoris tui erga humanum genus hoc, quod multi, post tam copiosam redemptionem, sint futuri ingrati, & idcirco perituri? Cogita, quæso, invictissime miles, & clementissime Redemptor gene-

Christus confortatur ab Angelo.

ter. Tosa Christi resp.

Digitized by Google

generis humani, quod esto plurimi ingrati sint damnandi, sua culpa, tamen multi etiam salvabuntur tua redemptione; itaque nostræ sedes cœlestes implebuntur: miserere ergo, Rex noster, hominum fratrum tuorum, quorum naturam & carnem assumpsisti, & desponsasti; ac redime eos, accepto isto calice amarissimæ passionis.

156 Tanta hujus confortationis fuit virtus, quanta inflammavit denuo lanceam amoris, quæ convalescens, prævalere cœpit lanceæ ingratitudinis, omnemque timorem propellere: at tunc primo horrendum eas inter factum est prælium in corde nostri Redemptoris. Vidistis forte sæpius, quod dum ferventissimo butiro, aut sevo frigida miscetur aqua, cum magno fragore extra patellam ebulit? Ita profecto cum reaccensa amoris lancea Redemptorem traheret ad acceptandum calicem passionis, lancea vero ingratitudinis retraheret, timorem conservando, nec volens cedere, sic pugnando invicem, ecce sanguis, qui in corde ejus congelatus erat timore, amore regelatus & factus fervens, posito Domino in agoniam ebuliit ad sudorem, penetrando, non modo pellem, sed vestes quoque; unde, teste Evangelista: *factus est sudor ejus tamquam guttæ sanguinis decurrentis super terram*. [Lucæ 22. 44.] O cruentum bellum! o lanceas acutas! Nihilominus cum tandem lancea amoris superasset ex integro, illam ingratitudinis, timoremque totum propulsasset; illico Jesus lætus, & intrepidus, tertio redit ad discipulos, & esto eum manserit ibi iterum lancea ingratitudinis, quia non vigilantes & orantes uti recommendaverat, sed dormientes eos reperit; tamen de redemptione jam cogitans, non de ingratitudine eorum, suaviter excitans illos, inquit, *surgite eamus, ecce appropinquavit, qui me tradet* [Marci 14. 42.]. O mirabilem vim amoris! Auscultate fideles animæ, sponsæ Christi, auscultate inquam, & lætamini, *surgite*, inquit, *eamus*! quasi dicat, tam violenter pungor lanceæ amoris, & trahor ut citius hom. redimam, quam tertiam lanceam tormentorum, nimis lente venientem præstolari non valeo, eamus ergo ad quærendum illam, illique obviandum: tantum enim roborata est, & animata lancea amoris mei ardentissimi, quantum nec sola ingratitudinis eam extinguet, nec superabit una cum illa, quam secum ducit tormentorum, quin redimam fratres meos, & sponsas; idcirco pro signo hujus veritatis jam apertis venis cœpi fundere gemmas sanguinis mei, ut citius pretium redemptionis numeretur.

Sang. sudat Christus ob cruentum bellum inter duas lanceas &c.

157 *Adhuc eo loquente ecce turba, & qui vocabatur Judas, unus de duodecim, antecedebat eos* [Lucæ 22. 44.]. Auditisne N.? antecedebat turbam, & milites capturos Christum, & cruciaturos *Judas unus de duodecim* charis ejus Apostolis, quem nutrivit in schola sua doctrina salutis, quem paulo ante in cœna propria carne sua sacramentali cibavit, & potavit sanguine: hic idem discipulus ingratissimus, vendito Divinissimo suo Magistro, ducit cohortem, eum illis traditurus: o quam acutam excepit Dominus iterum hanc lanceam ingratitudinis! At modo non sola venit, sed assumpto adjutorio tertiæ, tormentorum, scilicet, & ludibriorum; famelici enim cædis ejus & necis, appropinquabant caute. Quia tamen lancea amo-

ris

Digitized by Google

ris tam erat roborata, ut neutram expaveſcat, imo impatiens tarditatis, *Jeſus proceſſit*, obviam illis, & *dixit*, *quem quæritis*? (Joan. 18. 4.); & intelligens quod quærant Jeſum Nazarenum, ultro ſe ipſum offerens, inquit, *ego ſum*. O quis poſſet hic contemplari, oculo fidei, & non plangere atque contriſtari, quam fortiter pugnant hæ duæ lanceæ contra illam primam amoris! quamque crudeliter Dominum vulnerant! quia illico, *miniſtri Judæorum comprehenderunt Jeſum, & ligaverunt* (Joan. 18. 12.) funibus atque catenis, percutientes pugnis, ac baculis; faciem illam Divinam conſpuentes, & evellentes barbam: Sed alia ex parte, nec ingratitudinis lancea dormit, quin crudelius vulneret: In tantis enim anguſtiis conſtitutus Dominus circumſpicit, ut pro conſolatione ſua videat aliquem charorum ſuorum, at videt neminem, quia ingrati facti Apoſtoli, *fugerunt omnes* (Marc. 14. 50.): cohors igitur ita ſolum deſolatum, atque vulneratum plus in corde lancea ingratitudinis ab amicis, quam tormentorum ab inimicis in corpore; cum indicibili rabie trahentes, alii per funes ad unam, alii ad alteram partem per catenas; aliqui trudentes, alii pedibus percutientes, conſpuenteſque omnes, & ululantes ut lupi rapaces, duxerunt ad ſummum Sacerdotem: ubi, præter alia opprobria, excepit unam alapam a ſervo Pontificis in faciem illam Divinam, *in quam deſiderant Angeli proſpicere* (1. Pet. 1. 12.), teſte Apoſtolo S. Petro, tam crudelem, quam cœlos ad tremorem, & Angelos ad ſtuporem commovit. Crudelis lancea fuit hujus percuſſionis; ſed crudelior, ingratitudinis Petri, qui ibidem tertio jurejurando, ſe eſſe diſcipulum, imo vel noſſe Divinum Magiſtrum, negavit! O acutos gladios! o fortes lanceas! ſed illa amoris eſt fortior, qua victus Dominus, utriuſque oblitus prioris, *reſpexit Petrum* (Lucæ 22. 61.), figens in eum miſericordes oculos; q. d. Ah! vulneraſti Petre cor meum pejerando, & me negando, ſed plus vulnerabis, ſi in iſto peccato obſtinatus permanſeris, ut Judas, dole ſaltem Petre de hoc peccato, dole: nec in caſſum cecidit obtutus Divinus, quia Petrus illico exivit, & *flevit amare*. (Lucæ ibid.)

Capitur ſ. & ter- lanc. in- git cru- ri.

Mane autem facto.. adduxerunt 158
eum, & tradiderunt Pontio Pilato (Matth. 27. 1. 2.), clamantes cum impeti, & rabie ut crucifigatur: ſciens tamen Pilatus eum eſſe juſtum, ac proin declinans condemnandi illum ad mortem, miſit judicandum ab Herode: aſt hic incondemnatum, eſto illuſum, remiſit denuo ad Pilatum. Milites interim ſemper rabidiores fiebant, iraſcendo ducere illum de judice ad judicem; idcirco ſicut dracones trahebant illum collidentes ad angulos murorum, blaſphemantes, ac velata facie percutientes, dicendo: *prophetiza quis eſt, qui te percuſſit?* (Lucæ 22. 64.). Itaque trahendo & trudendo abſque omni miſericordia, iterum duxerunt ad Pilatum, exclamando cum impetu majori, ac furia, *crucifige, crucifige* (Lucæ 23. 21.) malefactorem, crucifige hypocritam. Pilatus tunc juſſit eum crudeliſſime flegellari alligatum ad columnam, ſperans vel ſic eorum rabiem extinguere, Jeſumque, in quo faſſus eſt ſe cauſam mortis non invenire, a condemnatione liberare. Tunc illi: *quorum*, ut canit Vates Regius, *veloces pedes ad effundendum ſan-*

Ducitur cti rab. milit. ad Pilat. ad Herod. & iterum ad Pilat.

Digitized by Google

Jesus flagellatur crudeliter, & coronatur.

guinem (Psal. 13. 3.), illico admovent eum ad columnam, & detractis vestibus alligant: deinde accedunt lex carnifices, quorum si contemplemur crudelitatem, dracones dicemus potius quam homines, & vicissim bini cœperunt eum flagellare tam acerbe, ut primi duo funibus totum fecerint lividum: duo secundi virgis spinosis plagas per totum corpus aperuerint: & duo tertii calcaribus ad catenas positis pellem una cum carne evulserint; in qua dira flagellatione totum corpus remansit plagatum, præter caput: ast ut impleretur prophetia Vatis S. Isa. *a planta pedis, usque ad verticem capitis non est in eo sanitas* (Isai. 1. 6.), soluto a columna imposuerunt capiti ejus coronam acutissimarum spinarum, furcis & baculis prementes donec sexaginta spinæ, usque ad cerebrum penetrassent. Ita igitur flagellatum, & coronatum assumit Pilatus, & de alto ostendit populo, sperans fore, ut moveantur ad compassionem, videntes eum adeo plagatum, contritum, atque decorticatum: at illi, veluti dracones infernales rabidi, magis, magisque succlamabant, dicentes: *crucifige, crucifige* hypocritam, quia pervertit populum: quod si times sanguinem ejus, sit, *Sanguis ejus super nos, & super filios nostros* [Matth. 27. 25.]. Quia autem juxta consuetudinem Judæorum, quolibet anno debebat unus mortis reus donari populo, ob lætitiam fest. Paschalium, conatur Pilatus vel hac occasione eum eripere, proponendo eum populo donandum, at quia aderat famosus latro, & homicida Barabbas in carceribus, mortis reus, illi, rejecto Jesu, *qui pertotam Judæam, pertransit bene faciendo, & sanando omnes* (Act. 10. 38.), amplexati sunt, & donandum sibi petierunt fatum malefactorem Barabbam: O admirandam lanceam ingratitudinis! Insuper comminari cœperunt Pilato, quod si Jesum dimiserit, non sit futurus amicus Cæsaris: itaque sceleratus Judex, vano timore perculsus, iniquam tulit sententiam: *& adjudicavit fieri petitionem eorum*, inquit S. Evangelista (Lucæ 23. 24.).

Sceleratus Judex Pilatus pro conatus liber. Christi vano timore perculsus iniq. condemnat.

Ecce audistis N. quanta passus sit noster Redemptor usque modo, quamque acutas exceperit lanceas! Omnia tamen bono animo, quia juxta prophetiam S. Isa. *Sicut agnus coram tondente se obmutuit* (Isai. 53. 7.), canendo ore Davidico, *Ego in flagella paratus sum* (Psal. 37. 18.), optans etiam majora pati pro nostra redemptione. Verumtamen cum vidit se, ab ingrata Synagoga, quam amaverat ut sponsam, impudenter rejectum, & malefactorem Barabbam, loco sui, postulatum, hanc horrendam lanceam ingratitudinis ferre, absque querimonia non potuit: unde nullus dubito eum in corde repetiisse illas querimonias, queis olim per Vatem suum S. Jerem. & terrigenas invitaverat, & cœlites ad stuporem: terrigenas quidem dicendo: *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus*. Cœlites vero, dum clamaret: *Obstupescite cœli*, & *portæ ejus desolamini vehementer* (Jer. 2. 12.) q. d. apertæ dilatamini, ut videant cœlites impudentiam & ingratitudinem Synagogæ, ac stupeant: *duo enim mala fecit populus meus*: primo: *me dereliquerunt fontem aquæ vivæ* (Jer. 2. 13.) id est: fontem gratiarum & miserationum, queis dittaavi eos: quis etenim liberavit eos a captivitate ægyptiaca, traduxit per mare

153

Querimonia Christi contra ingratam Synagog.

Digitized by Google

re rubrum ſicco veſtigio, demerſit hoſtes eorum in Mare, niſi ego? Quis pavit eos & veſtivit, abſque illorum labore, per quadraginta annos in deſerto, niſi ego? Quis contrivit pro eis tot Reges, & induxit eos in terram promiſſionis poſſidendam, niſi ego? Et tamen poſt hæc tam grandia beneficia, me rejecerunt: hoc quidem malum eſt grande; ſed multo grandius eſt ſecundum, & intolerabilius: quia, *foderunt ſibi ciſternas diſſipatas, quæ continere aquas non valent*: [Jerem. loc. cit. ſupra: verſo enim mihi dorſo, ut adultera ſponſo ſuo, en in oculis meis adulterum amplexatur Barabbam. O gladium acutum, o crudelem lanceam! Sed cum ita impudenter te Synagoga rejiciat, convertere ſponſe cœleſtis, & deſponſa tibi novam ſponſam Eccleſiam Catholicam, atque conſolare in illa: pridem enim illi per Vatem tuum S. Oſeam nuntiaſti id, dicendo: *ſponſabo te mihi... in miſericordia & fide* (Oſeæ 2. 19. 20.): illa quoque hæc ſponſalia affectat humiliter te invocando, *veniat dilectus meus.... oſculetur me* (Cant. 5. 1. & 1. 1.) atque deſponſare ſibi dignetur. Interim dum Chriſtus tacitus conqueritur de Synagoga, & invitatur a Matre S. Eccleſia Catholica, parantur miniſtri ad ducendum eum juxta ſententiam jam latam, in monte Calvariæ crucifigendum. Nos igitur N. non eum derelinquamus: verumtamen donec illi præſto fuerint, ne aſcendendo montem deficiamus, pauxillum quieſcamus.

Spretus Chriſtus a Synagog. invitatur Eccleſia.

Ludibrioſe Chriſtus ad Calv. ducitur.

PARS TERTIA.

ECCE Jeſus, ſponſus cœleſtis repudiatus ab ingratiſſima Synagoga, converſus ad Eccleſiam Catholicam, tamquam novam ſuam ſponſam, invitat eam dicens in Sacr. Cant. *Veni ſponſa mea, Veni coronaberis* [Cant. 4. 8. 9.]. Dignum itaque & juſtum eſt, o fideles animæ, filiæ S. Matris Eccleſiæ, ſponſæque Jeſu, ut inconcuſſanter reſpondeamus ejus vocationi: nec pigriteamus eum ſequi, uſque ad montem Calvariæ, ut ibi vulnera ejus lavemus noſtris lacrymis, contritione circumligemus, & curemus bono propoſito. Ecce enim crudeles Pilati milites, & miniſtri Judæorum, Agnum manſuetiſſimum, Jeſum ſponſum noſtrum, reamictum propriis veſtibus, ut facilius cognitus a cunctis illudatur, impoſita illi, plagato toto & contrito, gravi ad humeros cruce, duxerunt per Jeruſalem, trahendo cum rabie ſolita & trudendo, cum tympanis ululando & fiſtulis; pueris & plebe illi illudentibus, ac pulvere lutoque conſpergentibus, & ſpuentibus in faciem. Interim grave lignum crucis premens plagatum corpus, vulnera reſerat, mananteque ſanguine, & ſtillante veſtigia Jeſu rubeſcunt. O amarum gladium, o lanceam acutam, quæ vulnerant filium! Sed vertamus, quæſo, paululum a filio oculos ad Matrem, viſuri utique non minus cor hujus, quam illius corpus vulneratum, eundo etenim Mater afflictiſſima poſt filium, & videndo per viam guttas ſanguinis, conabatur lacrymis eas lavare, ejulando, & lamentando in corde: O fili mi Jeſu, o Jeſu fili mi, vel oblitus es Matris tuæ, ut nec vale dicas ei: convertere unica conſolatio, & vide, quia *non eſt qui conſoletur eam* (Thren. 1. 2.). Acutæ ſunt utique N. & fortes hæ lanceæ; ſed fortior erat illa ardentiſſimi amoris erga noſtram

Quam crudeliter Christus denudatur, & crucifigitur.

redemptionem ; qua transfixus Redemptor , libenter ferendo crucem , esto præ debilitate sub illa sæpe ad terram cadens, vulnera exulceraret , crucifigendus ad Calvariam properabat . Tandem cum ad montem eum perduxissent , nec respirare permiserunt , sed illico detrahendo vestes , plagis adhærentes , non modo veteres exulcerarunt noviter , sed & novas inflixerunt crudeliter . Dein rabide illisum crucei conclavarunt , rabidiusque elevando crucem , in foveam jam paratam , projecerunt , & ex concusso corpore, plagisque reseratis copiosus sanguis usque ad terram manare cœpit.

161 Ubi estis modo infirmi ? ecce medicina cœlestis effunditur ad sanandum vos. Ubi estis animæ Jesu sponsæ , ab annis quinquies mille in captivitate draconis, & peccati catenis degentes ? ecce æs , margaritæ , & lapides pretiosi pro vestra redemptione numerantur : ubi estis , inquam , cur non colligitis ? tardatis ne ? Ah ! non tardant Angeli , sed advolantes cœlitus, sacratissimum sanguinem Regis sui , & creatoris in aureos capiunt calices, ac colligunt . Interim perfidi Judæi cursitando præ jubilo ante illum in patibulo pendentem , & genua flectendo : *Ave Rex Judæorum* , [Matt. 27.29.] clamitant, illum deridentes , hypocritam appellant , execrabiliterque blasphemant omni modo . O acutum gladium , o fortem lanceam ! sed fortior est illa amoris , qua flagrans clementissimus Redemptor ipsismet a Patre veniam postulat , clamans de cruce : *Pater dimitte illis , non enim sciunt , quid faciunt* [Lucæ 23. 34.] . Et Latroni ad primam petitionem largitur paradisum , dicens : *hodie mecum eris in paradiso* . [Lucæ 23. 43.] *Stabat autem juxta crucem Jesu Mater ejus* : teste S. Joanne [Joan. 19. 25.].

Deridetur Christus pendens, a Judæis.

Rex David plures habuerat filios , quos inter Absalonem rebellem , suique persecutorem , qui non erubuit bellum movere contra proprium Patrem ; unde ad se defendendum , David illi opposuit Joabum cum militia ; cui tamen Paterno affectu Filium , esto rebellem , reccommendavit non occidendum , dicens : *custodite mihi puerum Absalon* [2.Reg. 18. 5.]. Hoc tamen neglecto Joab habita victoria , tribus lanceis in cor Absalon infixis , eum occidit : quo audito , non est gavisus David pro victoria , sed contristatus pro Absalone transfixo , imo , *flevit* , inquit sac. textus , *& sic laquebatur : fili mi Absalon , Absalon fili mi , quis mihi tribuat , ut ego pro te moriar* ? (eodem Cap. V. 34.) Si tanta tristitia David fuerit pro uno ex multis , & quidem rebelle , suique persecutore filio , nec tamen oculis spectato ; Quanta N. esse debuit afflictissimæ Matri pro unico, tam amabili , & oculis spectato in acerbissimis pœnis , dum pendet cruci conclavatus? Ah nullus dubitandum , quin pia Mater , præ dolore agonizasset , &, licet ore tacente , corde clamasset sub cruce , quam plene filius de cruce , & intelligebat , & audiebat : Fili mi Jesu , Jesu fili mi , quis michi tribuat , ut ego pro te patiar? *O decor Carmeli* cœlestis , qui , *speciosus forma præ filiis hominum* , (Isai. 35. 2.) eras tunc , cum te puellum ego inter brachia stringerem , tentantibus Angelis ut te accipiant , delectandi causa in te , sed non dimittebam , ne aliquid tibi contingat : quomodo nunc decorem tuum , & splendorem intueor obscuratum ? faciemque tuam plagis , ac sputis de-

Com: matr: cruc:

tur-

Christus mavit us meus plus ex passione, &c.

turparam? O dulcedo mea, quam mihi versa es in amaritudinem! o unica consolatio mea! quis desolatam me consolabitur? Quam afflictionem Matris, & lamentationem sub cruce, Filius in cruce audiens, præ dolore ad cœlestem Patrem conversus exclamavit: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me* [Matt. 27. 46.]: ita revelavit eadem Beatiss. Virg. Mar. famulæ suæ S. Birgittæ dicens: *Filius meus dixit: Deus meus &c. plus ex compassione mea, quam sua permotus* [Lib. 4. revel. cap. 70.].

162 Ad vos me verto, o animæ fideles, sponsæ Christi, & miror, quod nonnullæ vestrum, licet videatis oculo fidei sponsum cœlestem in acerbissimis pœnis, copiosum sanguinem fundere, reliquistis solam Matrem ejus illum dolere, vos nequidem lacrymis aliquot fusis! o amaram lanceam ingratitudinis! Veruntamen cum rubore vestro ego inveniam qui dolebit Jesum cum dilectissima sua Matre. Audistis jam in principio me invitasse omnem creaturam ad compatiendum suo Creatori: & ecce omnes cognoverunt, & obedierunt: ut enim Filius Dei exclamavit valide: *Eloi, Eloi lamma sabacthani* (Mar. 15. 34.): illico cognoverunt Angeli, & impleta est de illis prophetia Isa. *Angeli pacis amare flebunt*: (Isai. 37. 7.) illico cognovit cœlum abscondendo lumen suum, quia, *tenebræ factæ sunt in universam terram* [Lucæ 23. 44.]: illico sol cognovit, quia, *obscuratus est* [Matth. 27. 51.]: illico cognovit orbis sublunaris totus, quia, *terra mota est: petræ scissæ sunt: monumenta aperta sunt: & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt*, teste Sancto Evangelio [Matth. eod. cap; ℣. 52.]. Videtis itaque in illuminatione S. Evang. o animæ sponsæ Christi, quod cunctæ creaturæ condoleant, suoque modo plangant super pœnis sui Creatoris, una cum Matre ejus afflictissima, præter nonnullas vestrum. Possibile ne est, ut intueamini scindi petras, cor autem vestrum, durius petra consistens, non conteri? Sponsus cœlestis præ tormentis prope expirat, & vos sponsæ ejus, pro quibus & patitur, præ contritione ne quidem suspiratis? ille sanguinem pro vobis, vos pro illo nec lacrymas funditis: o crudelem gladium pœnarum! o fortem lanceam ingratitudinis! sed adhuc fortior est illa amoris, qua vulneratus clamat de cruce, *Sitio* [Joan. 19. 28.]: Sitio, nempe, contritionem vestram, bonum propositum, & salutem.

Sitit Dominus nostram salutem.

Ah! novi bene, novi, Domine clementissime, te redemptionem nostram, dulcedinem, & salutem sitire, sed ingrati peccatores, non modo tunc, cum spongia, sed & nunc cum sceleribus suis fel tibi porrigunt bibendum: *& cum gustasset noluit bibere* [Matth. 27. 34.], inquit Evangel. sed elevata voce ad Patrem, dixit: *consummatum est* [Joan. 18. 30.]; q. d. æterne mi Pater, ecce opus redemptionis, ob quod misisti me perfeci: imo etiam, *disposui testamentum electis meis* [Psal. 88. 4.]: Commendavi etenim Ecclesiam sponsam meam Petro, ut servet eam & regat: Mariam dilectissimam Matrem meam Joanni, ut custodiat illam & soletur: Apostolos meos, atque discipulos Matri, ut instruat illos & hortetur. Reliqui Pilato, & Herodi mutuam amicitiam, quam ante non habuere: mi-

163

Consummatis omnibus, & testamento facto clamans Jes. expiravit.

ompatiu- ur omnes eatura nis crea- rs, & pec- tores non nterfitur.

Digitized by Google

militibus & ministris vestes meas, quas jam partivere. Donocunctis fidelibus pretium sanguinis mei, pro medela & redemptione: Latroni contrito Paradisum, pro fruitione. Tandem corpus meum sepeliendum dilectissimæ Matri recommendo, Josepho, & Nicodemo: itaque, *consummatum est*. Nil mihi restat, o Pater Cœlestis, ultra, nisi dumtaxat spiritus, seu Anima; hanc a te accepi, tibi & restituo illam: itaque, ut notat Evangelista Sanctus Lucas: *clamans voce magna Jesus ait: Pater in manus tuas commendo spiritum meum: & hæc dicens expiravit.* [Lucæ 23. 46.]. Ecce dilectissimi Fratres, desit fævus gladius pœnarum cruciare Jesum, at non desist acutissima lancea ingratitudinis & peccatorum; hac enim deinceps quoque crucibitur, & vulnerabitur ab obstinatis peccatoribus, qui forte nec credunt sufficienter, Jesum peccatis nostris esse peremptum. Sperarim tales non inveniri in contrito hocce meo, & devoto populo: sed si quis inveniris, invito tecum coronato Propheta S. Davide, eleva oculos: &.

Hic crucif. accipitur, & denudatur, ac in Matribus tenendo exaggeratur, qualiter &c.

Respice in faciem Christi tui, [Psalm. 83. 10.] tui Redemptoris, tui Salvatoris, qui venditus est a Juda semel; sed millies ab avaris, & perjuris; & quidem viliori pretio: semel coronatus a ministris Judæorum; sed millies a superbis: semel consputatus a Judæis; sed millies ab iracundis, & blasphemis; qui dum furunt, nec homines, nec numina verentur, quin contumelientur.

Jesus semel vultus a persecutoribus, insi-

Respice in faciem Christi tui: cujus Divinam faciem semel velaverunt rabidi milites, sed cunsti mendaces toties, quoties absconsa veritate mentiuntur, quia ipse est, *via, veritas, & vita*: [Joan. 14. 6.] cujus os semel felle amaricatum est a crucifixoribus; sed millies a gulosis, & ebriis: cujus pectus semel transfixum est lancea Longini; sed millies lingua detractorum, & infamatorum.

nities a versis gatoris. nec ne crucifig. desinit.

Respice in faciem Christi tui: quem Pilati milites, & servi Judæorum semel ligaverunt, & flagellaverunt catenis, & funibus: sed inhonesti millies impurissimis cogitationibus suis desideriis, verbis, & operibus; quem denique semel crucifixerunt Judæi; sed vos peccatores crucifigere cessatis numquam; quia & si millies consecuti veniam, & remissionem peccatorum, an non semper reiteratis, eadem facientes? &, ut inquit Apostolus: *Rursus crucifigentes sibimetipsis filium Dei?* (Hæbr. 6. 6.) O amaram ingratitudinis lanceam! crucifigi quotidie ab iismetipsis, quos proprio redemit cruore, gladius utique nimis amarus! Futurum ne est possibile, o animæ fideles, sponsæ filii Dei, futurum ne est possibile, inquam, ut etiam deinceps addatis contemnere sceleribus tam amabilem sponsum, & clavis peccatorum crucifigere? Ah, utinam, utinam non facturæ. Finiamus tamen sermonem, cum uno eleganti exemplo.

Legitur in historiis, quod pugnans Cyrus contra Regem Armeniæ, vincensque illum, cepit Tigranem ejus filium cum conjuge sua: quibus coram accersitis; interrogavit Principem Tigranem, quid posset dare, pro libertate suæ conjugis, cui ille: *Libenter vitam dabo*, inquit; q. d. dummodo conjux mea cum honore dimittatur; & 164

libe-

Digitized by Google

liberetur a captivitate, ego libenter pro illa morerer: quæ responsio tam placuit Cyro, eumque movit ad compassionem, ut libertate donaverit utrumque: Cumque rediirent a Cyro liberi; interrogavit Tigranes sponsam; quid tibi videtur de Regis Cyri pulchritudine, & magnificentia? respondit illa: *Numquam verti oculos ad eum, nisi solum ad illum, qui vitam dabat pro me.* (Mansius tract. 37. disc. 6. numer. 3. apud Trin. perfect. de Passion. Christi) Ecce veram & fidelem sponsam! Dicitote nunc, o animæ fideles, sponsæ Jesu, numquid idem non respondit Christus pro libertate vestra, & redemptione? *libenter vitam dabo*: imo & dedit illam, ut vidistis oculo fidei: Esto enim Cyrus Tigrani donavit vitam, & libertatem, tamen, *peccata nostra* [quæ] *ipse tulit* (Isa. 53. 4. 12.), & Judæi non pepercerunt illi, sed morte turpissima eum peremerunt, qua vos a captivitate Cyri infernalis liberavit. Cum ergo olim interrogaverit singulos vestri, o fideles animæ, ut alter Tigranes sponsam suam: *quid videtur* de pulchritudine & deliciis mundi? quid de delectationibus peccati, & concupiscentiis temporalibus? An poterit quis respondere: *numquam verti oculos ad ista, sed ad illum*, qui vitam pro me dedit, & suo sanguine me a captivitate Diaboli redemit? Ah! certe nemo ei poterit sic respondere: quia si sic responderit, surget Cœlum, & Angeli; surget terra, & dœmones, & testificabunt contrarium, dicendo: vertisti, vertisti frontem, & affectum mundo, dorso conversо adversus Jesum, qui pro te vitam dedit: Nonne nos te vidimus, o superbe, conversum ad concupiscentiam magnitudinis, & gloriæ temporalis? Te iracunde ad vindictam? Te inhoneste ad delectationes carnales? Te religiose ad indevotionem? &c. [: amplifica pro occasione:) Oh pudorem! oh ingratitudinem! Discite fideles animæ, a sponsa Tigranis fidelitatem, & amorem, ac gratitudinem erga sponsum cœlestem, qui vitam dedit pro vobis: est ne possibile, ut sequamini deinceps ipsum torquere, versoque illi dorso, ut amplexemini Barabbam, seu peccatum? ut aversis ab illo oculis Cyrum, seu mundanas concupiscentias respiciatis, ac desideretis? utque clavis scelerum eum crucifigere non cessetis?

Absit, audio vos clamare cum fletu, contritione, & lacrymis, absit, ut deinceps sic fiat: imo novi per hæc ipsa signa, vos dolere de præteritis, & proponere constanter cavere in futurum de omni peccato voluntario, præsertim moreali. Ad te igitur verto sermonem meum, & precem o Christe crucifixe: Cum hæ animæ fideles, sponsæ tuæ, quas tuo pretioso Sanguine redemisti, cordicitus doleant te hactenus offendisse, firmiterque proponant a modo emendatione, tu miserere, quæso, eorum, largire veniam de offensis factis, & robora propositum eorum bonum, concedendo gratiam tuam, sine qua nihil poterunt, ut perseverent in promissis: Tandem concede mihi, ut pro tua parte, cum hac cruce tua & effigie, dem benedictionem, ad confirmandum eos, tam in bonis faciendis, quam in malis tolerandis pro tuo amore, sic dicendo. Benedictio Dei Omnipotentis ✠ Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, descendat super vos, & maneat semper. Amen. ✠

Contritis postulatur venia, & datur Benedictio ✠

ISTO'SVI.

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO V.

SLAVO=BOSANSKI

O D

MUKKÆ ISUSOVÆ DRUGO'

Muka Iſus. troſtruka ſullica, 1. od gliubàvi, kojaga ranni josh od poçela svieta. 2. od neſpoznanſtva, illiti neharnoſti. 3. od Múkah.

5

O vos omnes, qui tranſitis per viæ, attendite, & videte, ſi eſt dolor, ſicut dolor meus. Thren. 1. 12.

O ví svi, koi odite po pútie, náſtojte, i vidite, imal muka, kako muka moja. Jer. Pror. ú plaççu, na pogl. 1.

165

DA i neçujemo nikakova zazivanja na plaç, i natugovanje; dabi i nevapili jezici redovnickí, nítiſe çulli ghlaſovi od pripovidalacá; zadoſtabi bilo, Bratjo pogliubglená, priobraxenje ovo tavno s. Czarquæ, i porushenje; za metnut ù sarce nashe xaloſt niku, i tugovanje; i za probuditi oçi nashe na prolitje od súzá, i naplaç glaſove. Nut poghledajte, molim, na ss. Otare, kakoſu oſtavilli veſellù odichiu svoju, i nakichienje: okreniteſe k' ss. prilikam, i viddite, kakoſuſe carnim ruhom prikrille, i tavnim. Neçujete sad ú Czarqui nikakova radoſna glaſa, ni veſſella; nego xaloſtan niki glomát, i tugovanje ù svakomu govorenju. Shto ſcinite vi, o slishaoci, da zlamenuje, xaloſno ovo prio-

'Czarque Porushenje Velliké nedigle, ſto zlamenia?

braxenje svetæ Czarque, i tavno porushenje? Ah! nezlamenuje drugo né; nego progonſtvo, muku, i smart jednoga mladichia onam ú Jeruzolimu: al mladichia onog plemenitoga, koinoje, *ſpecioſus forma præ filiis hominum*: najlípſi, veli Pror. okrugneni, obliçjem od sviu ſinova çoviçanski: koi nitie komu zla uçinio, ni uçinit mogao nikada: nego, *pertranſiit benefaciendo, & ſanando omnes*: odaoje, veli S. Luka, po xudij svima dobroçinechi, i bolesnike ozdravgliajuchi: zato nebivam mogao razabrati, ilje vechia bila nenavidoſt ú progonſtvu, il gorçina ú muci, il ú smarti gnegovoj nepravda i pogarda.

Moreteſe, ſcinim, oſſititi sada N. daje ovo mladich oní; koga od vellikæ xaloſti nemogu ni

ime-

imenovati: zashto ottluchiga imenovati glasmi pomankajæ, i suze oçi oblivaju, i sasvim tizim potribitoje davamga imenujem. Neka znadete dakle, Bratjo, ovise mladich zove Isus: Isus sín viçgni viçgneg Oca nebeskoga, brez Materæ. Isus sin vrimeniti Divojké Materæ, brez Oça. Oni Isus, koi buduchi Boog i stvoritegl nash po naravi, uçinioše jest çovik, brat i odkupitegl nash po millosti. Oni Isus, koi za odvesti nas na nebesa i u raj, snishao jest na zemglin, i tja nad pakao. Oni Isus, koi za osloboditi nas od múkah viçgni, i od smarti duhovnæ; podloxioše jest prixestokim mukam vrimenitim, i smarti tilesnoj. I da reçem mlogo ú mallo riiçi: ovoje pripogliubgleni zaruçnik Majkæ nashe s. Czarquæ katoliçanskæ: izatoje ona dvóre svoje porushila, i ottáre: zatose xalosti ovie dánah i tuguje, ghledajuchi okom od virre, i promishgliajuchi bogogliubno, xestinu múkah, i smart svoga zaruçnika.

166 Buduchi pák da dica, illiti sinovi právi i kcheri, nemogu ghledat xalosti Majke svoje, i plaça, nexalostechise s'gniom zajedno, i neplaçuchi: tako ni púk pravovirni Vojvode svoga ú muci, nexalechiga: lasnochæse danas poznat, ú ovoj skupshtini, koisu sinovi právi, i kcheri S. M. Czarquæ, koja tuguje; koilisu od virnoga púka i pravoga, Isusa gne zaruçnika, koi mukku podnosi: zashto, *omnis populus ejus gemens*: Vas púk gnegov, koi plaçæ; velí Pror. s. Jeremia koigodir dakle slishajuchi, paçe josh i ghledajuchi okom od virre, gdimu Mati, s. Czarqua xalostise i plaçe; gdimu Isus, nash Vojvoda, muku tarpí, i umirá, s'onom zajedno xalechi ovoga, neprolie rodní suuzah, i nezaplaçe; ukazachese svima oçito, da nitije one Majkæ právo dite, ni iz pravog, i virnoga púka ovog Vojvodæ. Nadostavgliam, daje Isus zaruçnik, ne samo S. Czarquæ ú opchinu, nego joshter i na pose svakæ dushæ pravovírnæ, jerbose dostoja millostivo svaku imenovati i zaruçnicom, josh i sestrom; buduchi da ú piismi svetoj, po primudromu, zazivajuchi svaku na okrugnenje, ovako vapijæ: *Veni sponsa mea, veni coronaberis.. soror mea sponsa*: oddi velli, zaruçnico moja, oddi biches okrugnena, sestro moja zaruçnico.

Buduchise pák ove iste zaruçnice gnegove, dushe nashe, ottrovale grihom, i obbolile: buduchi uppale ú suxanstvo kraglia paklenoga, i ú singire, po sagrishenju parví nashí roditægliah ú raju zemaglskomu: evo Isus usillovan priuxganom pramnama gliubavju, snebesah ottje donesti neprocigneno blago dostojanstvi svoí, za odkupitinas: i likariom neprocignenæ karvi svoje oprati nas, i izliçiti. Al kakvega sullice rannishe, za izvaditnam likariu od prisvete karvi gnegovæ: s'kakviemli mukama steçe blago, za izbavitinas, i od suxanstva odkupiti; toje toh, ono, shto ima oviziu dána promishgliatise, i na tonas Isus po Proroku Isaii zaziva svekollike, govorechi; *O vos omnes, qui transitis per viam attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus*; O vi svi, koi proodite po putie, nastojte i viddite imal muka, kako muka moja! Ottiuchi rech: Akose iççiah na svitu naj de muka kakvanoje muka moja, s'kojomsam stekao blago za odkupiti dushe, zaruçnice moje. Akose itko najde ragnen takim sullicama, kakvimsam já ragnen,

167

Mukam Isus. priliçni neima, zatose zazivajú pravovir. na promishglanje.

gnen, dokſam prolio karv, za uçiniti od gne likariu iſtim dusham, zaruçnicam mojm, nechemi biti xao, shto netuguju, nitiſe xaloſtæ, daſu one iſtæ uzrok od svega bile s'opaçinama ſvoim, i griſi. Ali shto? Jaſam Bratjo moja odio po putí od svetie piiſama, naſtojechi i razghledajuchi dogagiaje josh od poçela svita: al nít nagio múká priliçní Iſuſovim dojſto, ni ſullicá. Paçe ſmiem slobodno rechi, daſe skupæ ú jedan snop muke svekollike, koeſu i zloçinci za oppaçine, i za virru ss. Muçenici pritarpili, joshbi magne bile od same muke Iſuſove tolliko, kollikoje magni dán od godine, il godina od mlogo vikoovah: zashto ilnam ú gnoj motriti xeſtinu i gorçinu, il duglinu od vrimena, ſaſvakuje ſtranu privellika, i blizu neizmirna.

168 Bichevam za çudo N. neſumglim, kad ja reçem, daje poçetak muke Iſuſove bio josh od poçela svieta: i pák megiu oſtalim tochiete çuti danas ú mom govorenju. Jaſambo odluçio ukazativam, daſu tri prioshtre ſullice rannile ſpaſiteglia nashega, i muçile. Parvaje bila, ogagn od gliubavi gnegove: Druga, leed od neharnoſti nashe, i neſpoznanſtva: Trechia, gorçina od múkah prie neçuvenie. Viddichemo dákle dagaje parva rannila i muçit poçéla, josh od poçela svieta: premdaga dvi drughe doçekashe na ſvarſi xivota. Jachiu, za ukazatvam ovu iſtinu, uxechi prid vama ſvichiu s. Ivangelja, i ss. piiſama svitloſt ottvoriti; xelechi uztoh, da i vi uxgate ſarce gliubavju, i oko od virre ottvorite: shto uçinivshi, kad çuti budete, da sva ſtvorenja tuguju svarhu mukke i smarti svoga ſtvoriteglia; nevirujem

Sullica 3. razdiglene, ovog govorenja.

dachete tvargii biti od kamenja, i od iſti xivínah magne millofardni: The da nechete ſuuzah proliti, i zaplakati, svarhu zaruçnika dúsha vashie, Iſuſa prigliubeznivoga; i potom dati zlamenje, daſte i gnegov puuk práví, i iſtinniti ſinovi s. Czarque katoliçanske.

Zazivambo Ja danas na svidoçbu, i zajedno na tugovanje sva kollika ſtvorenja; Angele, nebeſa, sunce, i miſec: zazivam zemgliu, kamenje, Apoſtole, i uçenike: zazivam i tebe, o razcviglena Majko Iſuſova; premda, kad vidim xaloſt tvoju, plaç i tugovanje, pomankachemi boimſe, i ſnaaga, i glás, i govorenje: zashtoches vidditi ughled xaloſtan od Iſuſa ſinka jedinoga; kakva, nitje vidila Mati od poçela svita, nitiche do svarhe iſtoga vidditi. Viddicheſhga okrugnena; al né krunom zlatnom, za lipotu, i uzvishenje; neg tarnovom, za ſramotu, i ponixenje. Viddichesh gdimuſe klagniaju, al ne kragli od iſtoka za poznanje, i poshtenje; neg çiffuti od xudie za pogardu i podruganje. Viddichesh obraz gnegov Boxanſtveni, *ú koga xelie Angeli gledati*, po svidoçbi s. Petra; al né ú lipoti obiçajnoj, niti ú sjajnoſti Taborskoj; nego *pogarzena*, *i najſtraxgnega od svih ljudi*, kakoe prorokovano dávno po proroku s. Iſaii: zashto, *poſuit in eo Dominus iniquitatem omnium nostrum*: zashtoje, veli, poſtavio Goſp. Boog, Otac gnegov nebeski na gnega opaçine, i pogarde nashe svekollike, daí pokára ú gnemu, oçiſtí, i izliecí.

169 *Sva ſtvorenja zazivaju ſe u tugovanju Majke Gos.*

Viddicheſga najposlie, o Mario Majko ucviglena, gdi izragnena vas, trudan i umoran poçivá; al né na uzglavju ugodnomu od naaruçja Majke svoje;

Ovdiſe u neſe kratkoj prozi.

nego

Digitized by Google

nego na tvardoj poſtegli od onoga krixa darvenoga. Tichesh dakle, o Priſveti krixu, odſad biti Maoi Iſuſova; buduchi da ú tvoim naruçju trudan ima oddannuti; i za ſpaſenje nashe xivot ſvarshit, i izdannuti. Itako, Tichesh biti poſteglia gnegova; i ottar zajedno oni blagoſovgleni, na komuche velliki Miſnik, Iſus, prikazati ſamog ſebe Ocu Bogu na poſvetilishte, za oslobogenje nashe, i odkupglenje od ſuxanſtva paklenoga: Odkud uzdámoſe po tebi imat opproshtenje grihom nashim, i xivot viçgni: zatotiſe svi klagnamo, svite gliubko pozdravgliamo, Milloſt tvoju sviproſimo, s'Czarquom s. vapiuchi: O *Crux ave ſpes unica*, Okrixu zdrav budi uffanje jedino: *hoc paſſionis tempore, piis adauge gratiam*, u ovo vrime od muke ſpaſiteglia nasheg Iſuſa, bogogliubnim uzmloxaj milloſti: *reiſque dele crimina*, a griſnikom oçiſti krivice i digni. Amen.

Krix, Maopoſteglia, xtar Iſuſov.

Doſtojnieſa zali i plaçe ſmart Iſuſ. negoli Kcheri Jeſtova.

Dio parví.

170 Kad plemeniti i prijaki kapetan puka izraelskoga, leſte, po závitu, koga biaske uçinio na vojſci, jedinu kcher svoju prikaza Bogu na poſvetiliſche: ne ſamo ona godinæ velliko tugovanje bih ú púku izraelskomu, nego i unapridak oſta obiçaj, veli sveto piſmo, i obsluxivaoſe jeſt, da ſvakæ godinæ ú ono dóba, ſaſtanuſe kcheri Jeruzolimske zajedno, *& plangant filiam Jephte diebus quatuor* i da plaçú zakcheri Jeſtovom po çetiri dneva. Ilje bilo doſtojno, il izprazno ſaſtanuutje ovo gniovo ſuakæ godinæ, i tugovanje, ja neiſtraxujem ſada, N. neg'oſtavgliam fuditi drughiem, al uzimam ſamo za nikí sjen, i priliku od taſtanuutja nashega ú ovo dóba, na doſtojno, i pridoſtojno tugovanje, plaç, i skrushenje. Evoje dakle doshlo, na kolu odgodine ono vrime, ú kojesmoſe ſaſtali, po obiçaju, oxaliti smart, i proplakati: ali ſmart, ne jednæ neocquargnenæ divojkæ kcheri Jeſtovæ; nego ſmart prikrotkoga Jaganca, ſina Boga xivoga; ſmart prigliubeznivoga zaruçnika dusha nashi, Brata nasheg i odkupiteglia; smart neocquargnenoga Iſuſa od Nazareta, ſina Mariæ Divicæ. Saſtalismoſe, reko, oxaliti i proplakati smart, ali smart ne skraççanu boleſtju, koja durá tolliko ſamo, dokle maç glavu odſiçe, kako reçene divojke; nego smart produxanu mukam prie nevigenim, obaſtartu xeſtinom prie neçuvenom; i svarshenu snepravdom, i pogardom prie neizmishglenom.

Shtieſe ú sveti liſtoví da Abſalona ſina Dauidova udrishe trí ſullice, ſafvimtizim udrivshiga zajedno ſvetri; udiglmu i xivot svarshishe; tako, da poçe zajedno muka gnegova i ſvarshi. Dovodim iz iſtie ss. liſtova, daſu tri ſullice udarile i Iſuſa ſina Boxiega: ovoga nishtanemagne nerannishe svetri zajedno, dabimuſe muka neskraççala, uzrokujuchimsu smart odmá; nego jedna za drugom vaslo ú daleku, nekaje vechma produxána muka gnegova. Zashto parvà, kojaje bila plamen priuxgane gliubavi svarhu nas gliudí; udrivshiga ranni, i rannivshi poçe muçiti po niki naçin josh od poçela svita: Tada, tojeſt, kadano Adam ruku pruxi na darvo zabrágnenò u raju zemaglskomu. Odkud s. Ivan Ivangeliſta, koi znanje svoje, mudroſt, i nauk jeſt izſaſnuo bash iz parſah Boxanſtvenoga Meſtra svoga, govorechi od gneg ú svojí oçitovagni, nazivaga jagancom, *qui oc-*

171

3. Sullice udrivshi Abſal odmá umorishe; al Iſuſa né zajedno za produxat muKu njegovu.

Digitized by Google

cíſus eſt ab origine mundi: koije, veli, umoren od poçela ſvieta. Csuſteli N. evo s. Ivan svidoçi, daje Iſus, ne ſamo ragnen, josh *od poçela svieta*, nego umoren poniki naçin. Tollikaboje bíla filla ovæ prioshtræ sulliçæ od gliubavi ſina Box. pram çovikom, da kadbi josh onda bílo mogúche umríetmu, kadano Adam ſagrishi, i odluçivshi çovika od Boga, djavluga podloxi, da bude reko josh ondá bio ſin Boxi ſmarti podloxan, ovabimu ſullica gniu zadala, i dragovoglnobi odmá karv za çovika prolio: zadademuju nishtanemagne odregenjem, i xegliom, zashto udigl zaxelli çovika mukom, smartju, i karvju svojom od kupiti, i odtædi tú xegliu iſpuniti odmá, kako bude voglia Oca svoga nebeskoga poslatiga na svit, daſe uçini çovikom umarlim.

172 Ali, za poznati kollikogodi fillu, i oshtrinu ovæ ſullicæ, od priuxganæ gliubavi Huſovæ, pram nama: najparvo imamo promisliti dvie ſtvari. Parvo jeſt ovo; daje Boog dvi svarhe imao za uputitiſe, illiti dva maknutja: jednoje bilo proslavglenje nashe: á drugo, nashe odkupglenje. Ova druga svarha, iliti maknutje, dogodiſe dojſto poslie saghrishenja Adamova: nishtanemagne parvoje imao josh prie negoli Adam sagrishi. Bioboje B. svemoguchi odredio neſtvorenu mudroſt svoju, illiti svoga ſina jedinorogenoga poslati na sviet, da uzmæ púť çoviçansku, josh prie sviu vikoovah, za proſlaviti, i uçiniti blaxennu narav çoviçansku; takome uçé izvarſniti Bogoslovci, naslogniajuchiſe na svidoçbu Apoſ. s. Pavla, koi pishuchi korintianom od Iſuſa ſina B. veli: *Loquimur Dei ſapientiam in myſterio* [ſupple incarnationis]: *quam prædeſtinavit Deus in gloriam naſtram ante ſæcula:* Govorimo, veli, Boxiu mudroſt ú ottajſtvu, (upuchenja ſina B.) koga odredi, i odlúçi Boog za slavu nashu prie vikoovah. Dakle ſin B. koi po naravi, s'Ocem, i s'Duhom ſi jeſt jedan iſtí Boog nash, po ovomu odluçku, illiti odregenju uçinioſe jeſt rodják nash, i Brat, i zaruçnik dúsha nashi, i svæ naravi çoviçanskæ, josh prie sviu vikoovah: Odkud tolliko obgliubi çovika, kolliko gliubav gnegova nadhodi gliubaví sviuh Matærah pram vlaſtitom dicom svojom: tako svidoçi on iſtí, vapiuchi k'çoviku po svom Proroku s. Iſaii ovako: *Jedaſe more zaboraviti Mati od diteta svoga, daſe nesmiluje sínu utrobæ svojæ? i pák akoſe i ona bude zaboraviti, ja nishtanemagne nechiuſe zaboraviti od tebe.* Evo, Br. moja kollikoje vellika gliubav sîna B. pram çovikom: zato na drugom miſtu po primudromu govoráshe: *Deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum*: Raskoshjaſu moja biti, sa ſinovmi çoviçanskim. A'shtochemo vishe? ovoje istó, biouzrok od nenavidoſti, zakoi djavao privari çovika, i na grih navede ú raju zemaglskomu, akochemo virovati, kakoje doſtojno S. Bernardu, koi veli: *djavao pottaknu çovika na sagriſenje, da Boog tiela gribom oppogagnena neuzme.* Odkud oçito jeſt, da odluçak, iliti odregenje upuchenja ſina B. bioje uçignen prie griha Adamova: i daje on çovika obgliubio gliubavju privellikom, i priuxganom.

Upuchjenja Iſ. svarha dvoſtru Ka.

Kollika vellika Ljubav Iſ. svarha ji di?

Drugo shto imamo ofititiſe ovdi, i promisliti, jeſt, da shtogodi tko jednu ſtvar vechma xelí, i milluje, toſe vechma onom xegliom i gliubavju mucí, doklegodi nedoſtíghne ono shto xeli: illi ako izgubi ono shto gliubi, il

173

gliubav iKoſil-

il onoj ſtvari koe zlo dogodíſe, shto neçini dokjú nágæ, illi doklem pogliubglenoga pomoxæ i izbaví od onoga, shtomuſe dogodillo, zla? zashto gliubav, kako govori prinaueni Idiota: *neima uſtarpglenja, dok nenágæ shto xelí, niti mislí odrugem, vech ó onom shto millujæ.* Takoje N. plod od gliubaui pravæ, i gorochæ jeſt, snagloſtju nikom vogliu prighibati, paçe poniki naçin uſillovati, na doſtignutje, i poſſidovanje onoga shoſe gliubí i milluje: niti plamen ſtollikom nagloſtju igæ k'bardu, ni ſtarmo letí kamen, ni tarçi k'ſtudencem vodenim Jelin u xegi; s' kollikom nagloſtju sarce k' onomu shto gliubí, náſtoji.

174 llica od bavi liKo ra- isbe ja.

Sada scinim dakollikogodi razumiete ſillu ſulliçæ, koja ranni spaſiteglia nashega, i poçe muçiti josh od poçela svieta: zashtobo buduchi da josh prie griha Adamova tollikonas obgliubi, nçinivshiſe brat nas i rodjak po odluçku od upuchenja, kolliko sad çuſte: videchi zatim da poh grihu parvoga roditeglia, çovik upade u suxanſtvo djavaosko, i izgubiſe: videchi, daſe tolliko zlo dogodi svoim zaruçnicam, dushama nashim, kolliko jeſt od zaruçnika nebeskoga, ſina Boxiega biti razluçene; s'Ocem Bogom omraxene; kragliu paklenomu podloxene; O oshtre ſulliçæ! Takoga ranni ova ſullica, da ú iſti ças, ú koi Adam pruxi ruku na darvo zabragneno, i jabuku zakúſi; on uprie okom ú iſto darvo, odluçujuchi zaradí priuxganæ gliubaui i odkúpglenja nashega umriti na darvu: Svidoçimi ovu iſtinu s. Czarqua pivajuchi uz ove dneve: *Quando pomi noxialis in necem morſu ruit ipſe lignum tunc notavit damna ligni, ut ſolveret*: kad jabukæ naudglivæ ú smart kuſom uppade, tad on darvo zabilixi, shtetu darva da platí. Ottiuchi: *ut unde mors oriebatur, inde vita reſurgeret*: Da odakleje smart iſtekla, bashnamſe odonuda zdarvje, tojeſt, i xivot povratí. Ova dakle ſullica priuxgane gliubavi, i xeglia odkupiti çovika umarvshi na darvu krixa, svojom karvju vlaſtitom, muçéchiga po niki naçin nedadiashemu poçivati: za tho napominashe Ocu Nebeskomu, sad ſobom iſtim govorechi; Jaſam pripravan ichi na ſviet, iſtor akojæ voglia tvoja; *Ecce ego, mitte me*: euo ja poshaglime: sad po Prorocie, nadishuchi gni daga proſæ od Oca Nebeſ. zato Iſaia s'oſtalim vapiashe: *Emitte Agnum Domine Dominatorem terræ*: puſti i poshaglinam Jaganca Goſ. Oçe nebeski, koi ima goſpodarovati zemgli, odkupivshinas iz ſuxanſtva paklenoga. A' kada najposli dojde vrime od sviu srichnie najsrichnie, odluçenó od Oca da jur snige na zemgliu: tkob igda mogao jezikom izrechi veſelje, s'koim, ne da ige polagano, nego uzradovan tarçechi, snige, po svidoçbi okrugnenoga proroka koi piva ovako: *Tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo, exultavit ad currendam viam*: kakono zaruçnik, veli iz kuche svoje, kad ige po zaruçnicu, uzradovaſe, za tarçati putem, illiti snichi na zemgliu zaruçiti ſebi narav çoviçansku, i uçinitiſe çovikom, da dushe nashe, iz paklenoga ſuxanſtva, odkupí.

Iſus sveſeljem snige s' nebeſa K' nam.

Ako pak ſullica ova od gliubavi priuxgane, ragnashe tolliko ſina B. dok biashe ú krilu oççinu na nebeſí; kolliko ſcinite dagaje rannila, kad jur biashe snishao na zemgliu? smiem rechi da povridivshi ranne pridvoſtruçiſe gnæ filla: zashto drugo nemishgliashe, nego odkupglen-

Sullica od glibavi, nazemgli filu pridvoſze muçiti ſina Boxiega.

Digitized by Google

glenje svoi zaruçnicah: drugo ne xegliashe, nego proliti karv svoju na krixu za gniovo ſpaſenje xaloshchiasheſe çeſto iſtinaje, alſe nexaloſchiashe, zashto imadiashe gorku muku podniet i umrit; nego zashtomuſe çignashe dachie tó kaſno biti dok izvarshi 33. godine xivota. *Gliubavbo*, kako rekoſmo s'Idiotom, *uſtarpglenja neima, dok ne najde, shto xeli, nit odrugom misli, neg' ó onome shto milluje:* zato çeſto uçenikom govorashe: *karshtenjem imam kaſtitiſe, i kollikoſe muçim dokſe dovarshi* : razumiuchi od karshtenja svoje karvi vlaſtitæ: kako da ostiashe rechi: potribitomie prolivſi karv moju ú teshki muka, odkupiti gliude bratju moju; i oprati dushe gniove, moje zaruçnice od opaçiina i griha; Ali ó kollikoſe muçim ovom xegliom, dokſe do toga posla dojdæ! Teh kadachéſe otvoriti studenci karvi moje, da iſteçe likaria od ozdravglenja moim bolesnikom? Teh kadcheſe nemillim udorci razbiti sanduk ovi tiela moga, daſe proſpé blágo karvi mojæ, za odkúpglenje moga robja poxeglenoga? Teh kadcheſe okruniti gláva moja krunom targnia prioshtroga, dame pod gnom na krix uzdignuta viddæ moje zaruçnice, pák daſe obradujú svomu odkupglenju, od ſuxanſtva djavaoskoga.

Xeſto Ko po-Kara Iſus Petra, et-tiuchega muKe gneg. za-branirl.

Csujuchi ovo S. Petar maknuſe poxaglenjem nikim devotim svarhu Meſtra svoga, i reçemu: *Abſit Domine, non erit tibi hoc!* shto govoris goſpodine? saçuao Boog daſe to tebi dogodí; karv tvoja daſe ima proliti pod xeſtokim biçi! Tieſo tvoje Boxanſtveno biti ſatreno! Tvoja glava targnem okrugnena! Ah! xivotami nashega, *non erit tibi hoc*, toſe Tebi, pripogliubglení Meſtre, nebude dogoditi dogodíſmo mi, uçenici tvoi xivi, nitichemo mi toh pripuſtiti. Ovizim riiçma Petar tolliko uvriedi Iſuſa, kollikoſe poznati more od pokaranja xeſtoki riiçii, koimſe na gnega s'kreſah. Nuth molimvas poslufajte. Csuvshi Goſpodin riiçi Petrove, zaboraviſe po niki náçin od obiçajnoga uſtarplenja svoga, i kroççinæ Boxanſtvene, i proſuh na gnega ove iſte rieçi. *Vade poſt me ſatana ſcandalum es mihi: Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis bibere illum?* Idi, veli, na traag ſottono, zashtome ſmuchiujesh: Jeda çashu, kojumie otac dao; kojuſam na nebeſi pomglivo proſechi iſproſio; kojuſam na zempli teshko doçekao; i Likariu prigorku, koju popivshi já, vichete bit ozdravgleni; oches da nepopiem jelí? oddi ſottono odatle, neſmuchiujme.

O prislatki Iſuſe, i krotkí, 176
ako tolliko xeſtoko pokára Petra, za riiçi kojeti od gliubavi vellikæ reççe xalechite kako svoga Meſtra: shtochesh rechi nevirnomu uçeniku Judi, koité jur prodao, od lakomoſti, çiſſutom; i od nenavidoſti çetuche evo sad doveſtí, date gnima pridade. Evo, *Amice ad quid venſti?* evo veli shtochiumu rechi: Priategliu, shtoſi doshao? Niesili po srichi té çeté doveo, da uzdiſanja moja izvarshish; da xegliu sarca moga íspunish; da prigorúchæ gliubauv mojæ plamen razladish? Niesili ú dobar ças doveo te çetæ, da skrignicu tiela moga razlupaju; nekaſe proſpé blágo, biſer, i drágo kamenje karvi moje; nekaſe odkupæ bratja moja, i zaruçnice, nekaſe izbavæ od ſuxanſtva, ú komuſu od nikolliko igliad godina: nemoguhi vishe ghledat ú ſuxanſtvu, xelim gni odkupiti, i ottiobi daſe dovarshi moja xeglia, kolliko

Iſus K... Ko g... nimo ... ni i' ... izda...

prie-

prie : zato akoſi na toh doshao priategliu Juda , *quod facis fac citius* : shto çinish , i shtoſi namiſlio , çíni barzo.

Takolie , ó velliçino od gliubavi , i od milloſardja brez kraja ? toli traxish tí , i xelísh ? Ah ! ako toh xelís xegliaje tvoja jur iſpugnena : Evobo prineharni uçenik Juda , i neſpoznani , bash s'tom iſtom odlukom vodi çetu onamo kvartlu od Getſemani . Potexajſe svitloſti nebeska , i zemaglsko veſelje : potexajſe czvitu od poglia nebeskí , i gliglianu dolina zemaglskí : potexaj jedino uffanje , i çekanje dúsha gliubezniví zaruçnica tvoi : koje uzdishuchi zazivajute od davna ú iſti vartao , vapiuchi svaka po ſebi : *Veniat dilectus meus* , odi odi moj draghi , i milli : *Veni Domine & noli tardare* , odi Goſpodine , i nemoj kaſnuti , shtome ghledash od tolliko godina ú ſuxanſtvu , i ú fingiri ? odi idoneſi blágo neprocignenó karvi tvojæ , itako , *relaxa facinora plebi tuæ* , odpuſti grihe púku tvomu , i odkúpi tvoju zaruçnicu . U vartlu zemaglskoga raja poçeloje ſuxanſtvo moje : Nek dakle ú ovom vartlu Getſemani poçnæ odkupglenje moje . *Veniat dilectus meus in hortum ſuum* ; in hortum Getſemani .

uçnica iva If. r. Getſ.

Promislite N. kollikoſe , na ove vapaje od zaruçnicæ , raſtapashe sarce zaruçnika nebeskoga , kollikoliga rannjashe ſullica od gliubavi , çekajuchi vríme od nebeſkoga Oca odregenó : Vríme od sviu vrimænah xeglnie , gniemu najpoxeglenihe : od sviu srichnie , nama najsrichnihe : od sviu çudnovatie , Angelom najçudnovartihe : od sviu xaloſnie vrimæna , Djavlu naj xaloſnie . Buduchi pák najposli ovo xeglno vrime doshlo : *Cum dilexiſſet ſuos , qui ſunt in mundo , in finem dilexit eos* , veli ſveti Ivan , Buduchi vazda millovao svoje , koiſu na svitu , i gliubio , na svarſi xivota ſvoga ottjehim oſſobitu po kazati i milloſt i gliubav . Odkud po obiçaju vellikie priatægliá i primillie , koi kadſe raſtajú na daleko , obiçáju oſtaviti koi dár za uſpomenu , i zlamenje od gliubavi . Tako nash ſpaſitegl na veçeri najposlidgnoj oſtavinam ſebe iſtoga xiva , ú priſv. ſac. od Otára , za uſpomenu od neizmirné gliubavi svojæ : govorechi : *Ovo kollikogodir gutab mzçinite , na moju uſpomenu çinite* : i opet zapichi u duhovnu , po proroçanſtvu svoga kraglevskog proroka : *Memoriam fecit mirabilium ſuorum : eſcam dedit timentibus ſe* : Uſpomenu , veli , uçíni çudæſah svoie : pichiu dade onim , koiſe boje gnega , i milluju : i ú Ivagelju reçe : *Jaſam krub nivi* . Najposli , buduchi da biashe likár , ozdravgliajuuchí duhovne nashe nemochi ; po obiçaju mudrie likaarah i varſnie , koi ne ſamo bolesnika izlicæ , nego ottiuchiſe dielit od gnega ; oſtavemu , koju likariu , za uzdarxati zdravje , i za potribu akobiſe ú naprídak gnemu nemoch dogodilla : tako Goſpodin ottje danam oví iſti sacramenat budæ , i likaria . Najposli ſvarshivshi veçeru , i sva ovà , i drugá mlogá ottajſtva : *Hymno dicto* rekavshi piſmu , illi pivajuchi zaſſalnoſti duhovnæ Ocu nebeskomu , daje doshlo vrime , koe on tolliko xelioje , sveſeljem vellikim , i radoſtju , pojde kvartlu od Getſemani . Evo N. kollikoga oshtro ranni ſulicza gliubavi prigoruche , josh od poçela svieta : dopuſtitemi mallo oddanuti , pákchemoga slieditи ú vartao , za vidditi kolliko nemilloſtivihe rannæ drughæ dvie , kojega çekaju ondi .

Sac. od otaza zlam. gliub. pichia , i liKarie dubov.

Dio

Dio Drughi.

177 Poslie veçere, nakojojnam oſtaui Goſpodin primilloſtivi, kako rekoſmo, pod obliçjem kruha i vina, sam sebe iſtoga, za uſpomenu od gliobaui, i za raanu duhovnu, i likariu, ú priçudnovatom sacramentu od Otara; zaffalivshi Ocu nebesk. buduchiſe priblixalo vríme, koeje oddavna xelio: *Egreſſus eſt*: Izashao jeſt, velli s. Ivangelje, *s' uçenici ſuoim priko potoka cedrons koga, gdi biashe vartao*, ú koi unige on i uçenici gnegovi. Takoje, Bratjo moja pogliubglena, ú vartao unige Goſpodin Iſus; zashto, kakoje ú vartlu raja zemaglskoga, poçela nasha neſrichia; ottje da ú ovom vartlu od Getſemana poçne ſrichia; ondi razbaglianje, ovdi ozdravglenje; ondi ſuxanſtvo, ovdi odkupglenje. Veſeliteſe dakle iradujte dushe Bogogliubne, zaruçnice Iſuſove; veſeliteſe reko, i radujte; zashto akoſte neſrichne u nemochi, i ú suxanſtvu; evo srichní Likar, i odkupitegl; ſadche izlit likariu, i poçet broiti blago, biſer i drago kamenje neprociegnenæ karvi svojæ za ozdravitivas i odkupiti. Al nuth! poçekajderte mallo molimvas: Ia vas probugjujem na veſelje, á çujem evo ú iſtom vartlu od Getſemani, gdi nitko vapie glaſom ſavishe neveſeliem; *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*, xaloſnaje, veli, dusha moja tja do smarti: poçekajte dakle, da upitam Apoſtoolah, shtoje ovo? çilie glás? Daſe shto nie dogodillo iznenada Iſuſu prislatkomu, odkupitegliu nashemu, zashtoboje on unishao onamo ú vartao, ſtrima Apoſ. upitajmo gniha: Petre; Ivane, Jakove, çujeteli vi ovi glás u vartlu naveſeli? kaxitenam, mòlim, shtoſe dogodillo, i çije glás ovo? O neveſeli novinah! Vaglianam, Bratjo pogliubglena, obratiti radoſt, na kojnvas ja ponuková, ú xaloſt, i ú plaç sve kolliko veſelje: tollikobo xaloſne imamo novine iz vartla Getſemani, kollikonam od ſuughe Aposhtoli nemogu ni odgovoriti: al odgovára za gni Ivangeliſta s. Luka, daje glás dojſto Iſuſa ſpaſiteglia nashega: zashto udigl kako unige ú vartao, *cæpit pavere & tçdere*, poçeſe veli ſtrashiti, i biti ſuumoran: i prinemáxuchiſe blizu od smútgnæ, ſtraha; i neveſelja, ſame ove ríçi teshko izreçe: *xaloſnaje dusha moja tja do ſmarti:*

Iſus veſelo ottige ú vartao, al ondi poçeſe ſtrashiti i xaloſtiti.

O cudnovatæ prominæ! O xaloſna priobraxenja! O neveſela vartla! o nennadna dogagiaja! Gdi imadiasheſe ſciniti dache Iſus náchi ú vartlu czvitje od naslagenja, ondiga doçeka ſullica od smutgne: Gdi imadiashe okuſiti slatkoſt od ploddoovah, ondi gorkoſtju bih napugneno sarce gnegovo. Uzdaoſamſe ja N. dacheſe ú ovom vartlu pridvoſtruçiti radoſt i veſelje nashega ſpaſitegla, zashtoga veſello tráxáshe, á josh veſellihe kgnemuſe potexáshe; al evo vidim daga ovdi ſmutgna doçeka, i neveſelje. Ah vartlu Getſemani Vartlu gorkí, i nemilli! tkobiſe naadao dache ú tebi, *sumce od pravde*, tako pomerçati? zlato nebesko, tako potavniti? veſelje zemaglsko, takoſe smutiti, i oxalostiti? Tkobiſe naadao dache jakoſt nasha i sloboda, tako ù tebi ſnagu izgubit i priſtrashitiſe? I pák N. tollikoſu ova iſtinnita, kolliko svidoçi s. Ivangelje, da Iſus unishavshi ú vartao, *poçeſe ſtrashiti, i biti ſuumoran*: najposli reçe Apoſtolom: *Xaloſnaje dusha moja tja do ſmar-*

Xaloſna priobraxenja ili prevarena vartla Getſemana, gdi ſa ſuze drage lica.

Digitized by Google

ſmarti. Buduchi dakle Bratjo, da nemoremo, ovo nevirovati; odimo mallo izkushat uzrok oxaloschenja tollikoga, ſtraha, i smútgnæ.

178 Doiſto, ako promislimo pomglivo miſta ovoga i vrimena okoloſtagnja, oſtavichémo ſve zaçugenje, polak ſmutgne ovæ *Iſuſove* i gorkoſti: zashto akogaje doſada rannila ſullica oggnena od goruchæ gliubavi, ranna oná ugodna biashe, i slatka; ali ú vartlu od Getſ. doçekaga ſludená, i leddená ſullica od neharnoſti, illiti neſpoznanſtva, kojæ ſulliçæ ſillu, i gorkoſt da kollikogodi moremo poznat, i doſegnuti; imamo oſititiſe, i znati: da Iſus, premdaje prividdio, i znao, kako Boog, josh od vika, á kako çovik, josh od onoga çaſa upuchenja svoga, i zaçetja ú utrobi diviçanskoj, ſve muke, koje imadiashe tarpiti; i sva, neſpoznanſtva gliudí oniziu iſtie, koe imadiashe odkupiti neprocignenom karvju ſvojom; i neharſtva, koim biahu za muçitiga i poslie odkupglenja tja do skonçanja ſvieta, josh gorre, negoli çiffuti, i Pilatovi vojnici fruſtajuchi, i na krix propinajuchi: Tako cillovito on davno naviſtioje po Proroku Danidu govorechi: *Dolor meus in conſpectu meo ſemper*: Mukaje, velí, moja vazda bila prid oçima moim; nishta nemagne nigda do ovoga vrimena nieſe tolliko xaloſtio, ni ſmuchivao; a josh magne ſtrashio. Razlog od ovoga parvi jeſt: zashto prie, svaká ová izdaleka privigiáshe, á ondá ú vartlu iz bliza razglædáshe. Drugó, zashto çovicanſtvu gnegovu tolliko biſtro, prie niſu nigda ova biila prikazana, kako ù vartlu. Treche: zashto çoviçanſtvo Iſuſovo, do onoga vrimena, vechmaje pokripglivano od Boxanſtva gnegova: al onu nooch ú vartlu od Getſemana, ſaſvimje bilo zapushteno ú slaboſti svojoj naravnoj; izvan shto xiuot uzdarxavasheſe svarhu naravnim naçinom, da vechæ i xeshchæ muke za digle more podníti. Nut poslushajte dakle biſtrihe, odkud tollika gorkoſt, ſtrah, i xaloſt, ſalisheſe ú sarce, i ú dushu ſpaſiteglia nashega tada ú vartlu, kadano *poçe ſtrashitiſe, i ſuumoran biti*: i najposlie vapiti k' uçenikom: *xalosnaje dusha moja tja do ſmarti*.

Buduchi ná, i leddená ſullica od neharnoſti, illiti neſpoznanſtva, kojæ

Buduchi Boog pripravedni odluçio svit odkupiti po jedinorogenomu ſinu svomu Iſuſu: i nashe grihe i opacine ú gnemu pokarati. Ottiuchi, kako josh prie biashe po Dauidu prorokovao, da bude, *copioſa apud eum redemptio*, obilno, i podpunno po gnemu odkupglenje, i sviu nashi griha pokaranje: ne ſamo ottje da tarpí prixeſtoke muké ú tielu, nego i ú dushi joshter gorkoſt, i xaloſt tolliku, daſe vechia izmisliti nemore: Odkud sva ona, ſtoje kako çovik, doſad izdaleka kollikogod privigiao, tadamu ú vartlu bishe ſtavglena çiſto i biſtro prid oçi, daji ghledah: Zato unishavshi ú vartao, i ghledajuchi kroz tmine nochnæ; kako ú jednomu prisjajnomu oghledalu, vigiashe da jedan od svoi vlaſtitie uçeniká biashega jur prodao: vigiashe kako pomgliuo uçí, i ponukuje çetu, i vojnike, kakochéga poznat, i uffatiti; gdiſe pripravgliaju konopci, i ſingiri, koimche biti vezan; ſtúp uzkoiche biti fruſtan: kruna od prioshtroga targnia, kojachemuſe na ghlavu metnuti. Vigiashe oſſudu nepravednu, kojomche biti oſſugen na ſmart pogardnu; krix priteshki, koi imadiashe noſiti do kalvarie; nemille klince gvozdene, koizim imadíashe

Uzrok gorçine i ſtraha Iſuſova; tileſni, illiti oçiti.

Digitized by Google

biti prikovan na istomu krixu : i da recemo jednom riçju , vigiashe cisto, i bistro sva progonstva , pritezanja , udorce , psovke , i pogarde , koe imadiashe podniti do kalvarie , i na kalvarii tja do izdanutja . A megiutó , kako rekosmo , çoviçanstvo Isusovo biashe od Boxanstva zapushtáno ú slabosti naravnoj . Shtosæ dakle çuditi N. da Gospodin , tollikim strahotama obastart , *poçe strashitise i biti suumoran* , Buduchi da narav strashise od smarti i najlipsæ , i najugodniæ : akamoli neche od smarti tolliko strahovitæ?

179 Ove stvari reçené , napunishe istinaje gorkosti ju , i strahom samo nixij dio gospodinov , tojest , tielo i sarce gnegovo ; al ono shto vishí dio gnegov , tojest pamet i dashu najvechma oxalosti , nebiashe tolliko muka tillesna ; kolliko sullica ledena od neharstva ; illiti nespoznanstva oniziu , koise imadiahu odkupiti , koja mlogo nemillostivie rannjáshe . Razghlædajuchibo ú prisjajnomu oghledalu biistva svoga Boxanstvenoga , sve plemme gliusko , koje odkupglívashe : Evo viddi svoga odkupglienja , tolliko obilnoga , plodd savishe lagan , i malashan : zashto , gdie on davno svaku dushu razloxitu bio zazvao na svoje zaruçenje po virri , kadáno govoráshe : *Veni sponsa mea , veni coronaberis* , oddi zaruçnico moja , akose samnom zaruçish , ú me virujuchi , bichesh okrugnena ; ondi ghledá , da pram mloshtvom od nevirnika , mallæche zagarliti zaruçenje gnegovo po vjerí ; i dachéga malle poznat za odkupiteglia svoga , i zaruçnika . Ako pak okko obrátí na onæ samo , koechese po virri gnem zaruçiti ; vidi daga i kod oviziu çeka sulica od nespoznanstva : zashto vidí , dachega i ovæ muçiti grisima svoim tja do skonçanja svieta : paçe ghleda josh mloghe dachæ , ostavivshi stazze právæ od zapovidí svoje , i zakona , i okrenuvshimu plechia , kako kurva svomu zaruçniku , tarçati na izgubglenje po naslagegni tilesnim , i svitovgnim poxeljenji : odkud vigiashe dache biti malashan broj od obránie , koichèse saraniti ; vellik od ossugenie , koise imadiahu izgubiti . Ghledajuchi dakle od stránæ svoje , odkupglenje tolliko obilno , á od stranæ oniziu , koje odkupglíváshe nespoznanstvo , i neharnost tolliko pogardnu ; ova ledenah sullica od neharnosti nadjaçájuchi polagano i pridobivajuchi onu od gliubavi , tollikoga gorçinom napunni , i xalostju , kolliko bí usillovan zavapiti , *tristis est anima mea , usque ad mortem* ; xalosnaje dusha moja tja do smarti : kako da ottiashe rechi : tollikomsé xalostju dusha moja napunila , kollikobi zadosta bílo stilomjú rastaviti , i smartmi zadati , dase neuzdarxaje svarhunaravnim naçinom od Boxanstva , za tarpiti i podnositi muke ú napridak josh vechæ .

Uzrok gorçine Is. ú vartlu dubovnè , illiti dilloredni .

Najposlí obrati oçi k'pogliubglenim svoim uçenikom , jedabi kod gni bari nashao utishenje , Ali , ó jao! najde i ú gnima izvagenu sullicu od neharnosti : zashto gdibi imali s'gnim bditi ú tollikoj potribi , kakoim biashe priporuçio , i zapovidio , evo oní zaboravivshise od svoga Mestra Boxanstvenoga biahu jurve pospalí . Ghledá sarça gniova , i vidí pripravne , kakko çeta dogé ostavivshiga utechi svi : Viddí jos vishe dachega Petar zatájati , zaklinajuchíse , i proklinajuchi , da nepoznajæ Isusa . Najposlí sullica koja najvechma povridi ranne ostale , ranivshi najgorçiæ , jest desperánje Judino .

Sullica nespoznanstva ... Judina ...

Ghle-

Digitized by Google

dáshebo Isus sarce gnegovo s'djavlom svezano, i vidí dache pogarditi Boxanstvenó svoje millosardie desperavshise; kolliko daje jaçí grih, i opaçina izdajstva gnegova, negolie neizmirno millosardie Mestra Boxanstvenoga: ovoje ono, shto ú múçanju nie mogao podniti, nego vapiashe po Proroku okrugnenom: *Si inimicus meus maledixisset mihi*: O Juda, Juda, da jedan moj nepriategl psuje i pogargiujæ moje privisoko millosardje ostinuvshi ú grihu, i desperajuchise posli sagrishenja; *sustinuissem utique*, jabi toh doisto lasche podnio: *sed tu qui dulces mecum capiebas cibos*: Ali ti, ó Juda, koi nesamosi odrágnen mlikom od nauka moga boxanstvenoga, gdisamvas uçio, da ne samo sedam puta, nego josh sedamdeset i sedam, tojest koll kodir pútase tko na millosardje povratí, posli sagrishenja, imamuse opprostiti. Ah! poznajem ja Juda poznajem, daje sagrishiti, stvar slabosti gliuskæ: ali nektiti dochi, i povratitise na millosardje, toje toh stvar ottvardnutja, i holosti djavaoskæ. Teh tí, ó Juda, desperatise ochesh kod moga millosardia, s'koimte çekám, isto da ponizno gnega zaishtesh? Tolisi, ó uçenice nespoznaní nauçio ú skulli mojoj? Tilie plod uçinila najposli prislatka jizbina tiela moga, kojomsamte mallo prie na veçeti naranio? Ova ledena sullica od nespoznanstva naddobi satvim onu ognenu od gliubavi, i ugási tako, dase Isus *poçé strasbiti* od múká tolliki, i smarti: poçe suumoran biti, i omarznumu pochi na muku, karv prolivshi da dovarshí odkupglenje svíta: shta rádi odmaknuvshise od uçenikâ, jur trechí pút vrachiajuchise na molitvu, privruche, a [illegible] nasloiarjem mogliashe Oca nebeskoga, da odluçak, illiti odregenje mukæ gnegovæ privarné: govorechi: *Pater si possibile est transeat a me calix iste*: Ah Occe moj, Occe moj viçgni, akoje ikako moguche uçini, da mimojdé mene ova çasha od mukæ tolliko xestokæ, i od smarti tako pogardnæ, i gorkæ.

O Isuse veselje, slatkosti, i jedíno nashe uttishenje, shtoje toh, shto çujem sada od tebe? gdie sada sloboda tvoja, skojom na mejdán ovoga vartla igiasge? gdie gliubav ona goruchia, i xeglia s'kojom çashu ovu od prigorkæ mukæ çekáshe? kakavje toh læd od neharnosti nashé i nespoznanstva, tolie sullica tako jaakah, da naddobie tvoju od priuxgane gliubavi, i xeglæ, i da odnímí, i dighné tvoju slobodu, dase tolliko strashish doçekati sullicu trechiu od prigorkle muká, i datie omarzlo popiti ovu çashu, teh vapiesh, i molish Oca nebeskoga *transeat*; date çasha ova mimojdé? Neosschichiashlise gospodine da ako tí çashu ovu odbácish, mismo xalosni ottishli: ostachemo pod suxanstvom kraglia paklenoga ú vike vikovah: zashto ostavivshinas ti Gospodine, i Angelinas ostavgliajú; Drakuni osvagiaju; tvoj Otac nebeski maçem od pravdæ svarhu nas treptí: Najposli: *Infernus dilatavit ... os suum sine termino*: pakaoje usta svoja razvrátio prikonáçina danas proxdré: i tako xalosna nárav çoviçanska, kojusi i ti uzeo náse ú utrobi diviçanskoj, i zaruçiti jesise dostojao, stavglena megiu nebom zatvorenim, i ottvorenim paklom darché xalosna, chiutechi da ti vapiesh, *transeat*, neka mimojde casha ova. Ah jedini odkupitegliu, nek projde priko tebe, mollímo, á nè da mimojde, i odstupi od tebe: prighni

281

Ponizno prosbenje, K'Isusu da bi primio çashu od muke &c.

ghni goſpodine miloſardnæ oçi tvoje, i poghledaj: *Ecce quem amas infirmatur*: evo koga gliubish, razbolioſæ, boluje duhovno; imam rechi, lexi martav ú grobbu od griha. Ti kadano vidje xaloſne plaçuchi ſeſtre Lazarove, neuſtexe milloſardja tvoga da neuskriſish Brata gniova; Jeli mogúche dakle ſada, daga uſteghnesh, i da neozdravish i uskriſish çovika, brata tvoga, buduchi jur donio likariu neprocignenæ karvi tvojæ; niti daga odkupish, neg oſtavish plaçuchi ú ſingirí, ú ſuxanſtvu, i u oſſigniu smarti viçgnæ?

182 Odgovárá Iſus na ovo.

Csinimiſe N. daje Goſpodin Iſus na ovo odgovorio davno po uſta Por. svoga Davida, govorechi: *quæ utilitas in ſanguine meo*? A'kojaje koriſt ú karvi mojoj? ottiuchi rechi: Ako texák okoráje vinográd, slatko grozdje od gnega priimah: ako zemgliu oræ i uregiuje bashçe, svakojakemu plodove prinosí: ako vartlar lieje zaliiva, uzima od gni zeglie koemu drago: Akoſe targovacz vozí po mooru, i po daleku trúdí putujuchi, vrachiáſe s'dobitkom xeglnim ka ſvojoj kuchi: á ú prolíju karvi moje, *quæ utilitas*? kojaje koriſt: Jednabi káp bíla zadoſta, daſe odkupí 1000. i víshe ſvitoovah; i ták viddim dachémi mallî biti harni, i ſpoznani, mallíchæ oditi po ſtaza od zapovídi Oca moga, i moihe: paçe ovi iſti, zakojebiſe karv moja imala proliti, iznovachéme muçiti, irannti ſtrillama griha svoí, i oppaçíná, tochémi vrachiati uz tolliko dobroçinſtvo: i zato, *pauci ſunt electi*, mallæ vidim obránæ, dakle, *quæ utilitas in ſanguine meo*, kojaje koriſt ú karvi mojoj? Ovvoje ovo ſulica, od nespoznanſtva, ſullica ledena, tolliko jáchah, kollikoje ú ſarcu momu naddobíla blizu i ugáſila onú od gliubavi.

Daklæ ovæ dviæ ſullice boj biu ú pogliu ſarca Goſ. nasheg Iſuſa: parvá, tojeſt uxganæ gliubavi, natexuchiga, da doçeká i primí trechiu od múká: i druga, tojeſt od neſpoznanſtva naſega, uſtexuchiga da çashæ ovæ prigorkæ neprímí: i doiſto ova ledena naddobivajuchi polagano onu ognenú oslabila biaſe, i ugaſila ú gnemu vruchinu i xegliu tarpiti muku; zató tiishchiashe na mollitvi, vrúche vapiuchi k'nebeſom, proſtarvshi po zemgli obraz svoj Boxanſtveni: Oçe moj, akoje moguche nekme mimojde çasha ova. Najposli smillovavshiſe Boog Otac, jedinorogenomu sínu svomu, za pokripiti oslabgleno çoviçanſtvo gnegovo posla Angela ſnebeſah, jednoga od parvie ſeraphinah priuxganie: *Et apparuit Angelus confortans eum*: i ukazaſe Angel pokripgliujuchi gnega: veli s. Ivang. Oví, kakome uçe naucitegli, biashe Archang. s. Gabriel: zashtoſe on zove: *fortitudo Dei*, jakoſt i kripoſt Boxia. Koi pokonivshiſe Boxanſtvu gnegovu, pokrípi çoviçanſtvo, ovim i priliçnim govorenjem. O slavni kragliu nash, poghledaj kragleſtvo tvoje gori nebeskò, kolliko práznie imá ſidalishtá! O nepridobitní vojniçe, poghledaj doli, kollikoſe slavi i ponosí priholi Lucifer! O odkupitegliujedini plemena gliuskoga, poghledaj oko sebe narav coviçanskuh, svu ú ſuxanſtvu, i ſmgiru iſtog Lucifera! Tebiſe priiſtoi, goſpodine, zaruçnice dushe odkupiti: ſidalishta nebeska napuniti: i Lucifera kraglia paklenoga pridobivshi poniziti: á nedoçekaushi trechæ ſullicæ, to jeſt od múka prigorkie, ovo izvarsniti nemoresh. Jeſt oſtra iſtinaje, tah

183 Iſus ſe ripgliuje od Angela.

ſulli-

Digitized by Google

ſullica ledená od neſpoznanſtva, koja pamet tvoju i sarce ranní, i mucí: buduchi da vidish, i poznajesh, dachesh poslie, od iſti koe odkupgliujesh, xeshche griſi i opaçinama biti propinan, negoli ſada od çiffutah: i vidéchi, dachæ mallí ktebi priſtupiti po virri, á ponevirſtvu, mloghiſe odkuçivati od tebe: Malliché i od onie, koi priſtupé povirri, odditi po ſtazza od zapovídi tvoije na ſpaſenje; á mloghí po ſtazza od zlòchia svoije na oſſugenje. Al shtoe za toh? nieſilí rekao Apoſtolom: *Jaſam Paſtir dobrí*, koi oſtavi 99. ovácá, pák ottigé jednu traxiti, izgubglenú? Neima dakle ugaſiti vatre od gliubavi tvojæ ovo, shto vidish dachè mloghi posli obilnoga tvoga odkupglenja, povratitiſe ú ſuxanſtvo, i po svojoj zlochi izgubitiſe. Promisli vojniçe prijaki, i odkupitegliu primilloſtivi plemena gliuskoga, da premdacheſe mloghi neſpoznani, i neharni izgubiti: saſvim tizim mlogoche biti i obránie, koiche primiti plod odkupglenja tvoga i ſaranitiſe, i tako napunicheſe kóri, i ſidalishta nasha nebeska: ſmillujſe dakle kraagliu nas priviſoki gliudma, bratji tvojoj, koiziu narav jeſi uzeo i zaruçio, i odkupi gni, primivshí tu trechiu sullicu, i popivshi çaſu prigórku od mukæ.

284 Ovo pokripglenje immade snágu tolliku, kolliko uzbúdi, i raſpálí iznova ſullicu od gliubavi, koja obja çávshi, poçe pridobivati onu ledenu od nehárſtva nashega, i ſtrah iſtirivati. Ali tada toparvo karvaviſe boj uçini megju gnima ú ſarcu goſpodinovu. Vidiliſte more bit vishe pútah, kadaſe ú vrillo maslo illi loj, metné ſtudenæ vodæ, kollíku bukku çiní, i prasku, i najposlie priko tavæ iskípij. Bash takoſe dogodi ovdi: zashto buduchi ſullica od gliubavi uzvarilaſe i uzavrilla, illiti usjala opet, te pritézáshe ſpaſitegla, da prímí çashu od gorki mùká, á ſullica ledena od neſpoznanſtva, uſillovasheſe ovu zagaſiti, uzdarxajuchi ſtrah, i gorkoſt ú sarcu, nektiuchi dakle jednaustupit ni druga, itakó boj biuchi megiuſobom, evo karv, kojaſe oko sarca Goſpodinu biashe oda ſtraha sledilla, gliubavjuſe raſtopi, i uzavri tako, daſtavivshiga ú konçanje pokiipi na znoj, probivshi ne samo tielo Boxanſtveno gnegovo, nego joshter i odichiu, ciedechiſe tja do zemgle: tolliko svidoçi S. Ivangelje govorechi: *factus eſt ſudor ejus tamquam guttæ ſanguinis decurrentis ſuper terram*. Uçiniſe, veli, znoj gnegov kako kapi karvi ſniodéchæ na zemgliu. O ſtrashna boja! òboja karvava! O oſtrie ſullicah. Nishtanemagne kad najposli ſullica od gliubavi naddobí cilovito onu od neſpoznanſtva, i sh'gniom zajedno ſtrah vas kolliki ottira: udigl Iſus veſeo, i slobodan trechi pút vratiſe k' uçenikom uſtavshi od molitve, i premdaga opet ondi doçeka ſullica od neharnoſti; zashto nageii, ne bdechi kakoimje bio priporúçio i zapovidio, nego ſpavajuchi, ſaſvim tizim mislechi jur o odkupglenju, â ne ó neſpoznanſtvu gniovu, krotkoi probudi, govorechi: uſtante, *uſtante pojdimo, evoſe priblixá koichemi izdati*: O çudnovate snághe, imaobi rechi ſillæ od gliubavi! poslushajte dushe pravovirne, zaruçnice Iſuſove; poslushajte, reko, i veſeliteſe: *uſtanite*, velí, *da igemo*: kako rekavshi, tolliko ranní, i uſilujeme ſullica od gliubavi, da príe odkupim çovika, kolliko ſullicæ trechiæ, od gorkí mùká, ſavishe laganno

igi-

Zaruçnice Iſuſove: shtoſe u vishe dvi illiee na glin sar- cugova

igiuuchæ, çekati nemogu, odimo dakle, daju igemo traxiti, i susristi: zashtoboje tolliko pokrípilase sullica od goruchæ gliubavi mojæ pram çovikom, i oslobodila, kolliko nitichegu vishe ugasiti ona sama od nespoznanstva, niti zajedno s'onom od gorki múká naddobiti, da neodkupim bratju moju, i zaruçnice: zato, za zlamenje ovæ istinæ, jurvesam ottvorivshi xille moje poçeo biser karvi mojæ prolievati, i izasipati, nekase ciena odkupglenja prie izbroí.

185 *Adhuc eo loquente, ecce turba, & qui vocabatur Judas, unus de 12. antecedebat eos.* Josh Isus ú rieçi biashe, veli s Ivang. al evo çeta, i jedan koise zvaashe Juda prid gnima igiashe. Csujeteli N. prid çetom i prid vojnici, koi imadiaú uffatit, Isusa i muçiti igé Juda, *jedan od dvanaest*, draghie uçenika gnegovie; kóg odráni mlikom nauka od spasenja, ú skulli svojoj: koga mallo prie na veçeri vlastitim tilom svoim, ú Sacramentu narráni, i karvju napoi, ovi isti uçenik neharni, prodavshi Boxanstvenoga Mestra svoga, vodí çetu dajimga pridade. O kolliko oshtru priimi gospodin opet ovdi sullicu od nespoznanstva! Ali sada neigé saama, nego uzamshi napomoch trechiu, tojest, onu od múká i pogardá; igjahu dakle, i priblixávause Juda i çeta polagano i pomglivo, xeléchiga uffatiti, kakonoti xedni progonstva gnegova, i zgubljenja: Alse biashe sullica od gliubavi pokripila tako, dase nebojashe jur obidviú ovie; nego josh nemoguchi çekati kasnutja njiova, ukobgnima, *Jesus processit, & dixit, quem quæritis?* Isus pojde, i reçe, kako svidoçi s. Ivan: k ga tráxite? I çuvshi, da tráxé Isusa Nazaranina, samjmse prikazujuchi, reçe *Ja jesam*. Ah! ovdi, ovdi tkobi mogao razgledati okom od virræ á neplakati, nitise xalostiti; kako xestoko i jako boj biu sjednú stránu ove dvi sullice, tojest, od neharnosti, i od múká, á zdrugu sama ona od gliubavi, i kako karvavo rannæ gospodina! Zashto udigl *slughe xudinske*, i vojnici: *uffatitsbe Isusa i svezasbe*, konopci i singiri, udarajuchiga shakam i palicam, pljujuchi na obraz gnegov Boxanstveni, i blagosovglenu bradu skubuchi. Al zdrugú stranu, ni sullica od neharnosti nespávashe, negoga ragniashe josh oshtrihe, i nemillihe: zashto ú tollikoj xalosti naodechise gospodin, gledá oko sebe, da za razgovor svoj i utishenje viddí kogagodi od svoji draghie, al nevidí nikoga: Apostolibo uçinivshise nespoznani, *fugerunt omnes*: svikollíki biau jurve pobignuli. I tako rannjena vishe ú sarcu, sullicom od nespoznanstva svoí priatæglia; negoli ú tielu, sullicom od udoraca svoi nepriatælja, sneizreçenom pommamom, vukuchi, jedni za shpaagove, koim biashe svezan, na jednu stranu, a drughi nadrugu za singire: niki tiskajuchi, drughi nogam udaraju; i svi na gnega pljujuchi, i viúchi kako vuci razdirajuuchi, dovedoshega k' Biskupu: gdi izvan ostalie pogaardá, jednu zaushnicu priimi od slughe Biskupova, po obrazu onom Boxanstvenom, *ukoga xelæ Angeli gledati*, tolliko nemillu, kollikose nebesa ista stresoshe, izaçudishe Angeli. Nemilla bí doisto sullica od zaushnicæ ovæ: Al mlogo nemilliha oná od nespoznanstva Petrova, koi ú isto doba i na istomu mista do triputa zataja, daje uçenik Isusov, pace josh i daga poznáje, i toh zaklinajuchise, i proklinajuchi.

Uffati Is. i mu sullica pa ranniti.

Digitized by Google

O oshtri maaçá! o jakí sullícah! alje jaçá ona od gliubavi, kojom oruxan Isus, zaboravivshise od obidviu onie: *reſpexit Petrum*: uprie oçima ú Petra: kako rekavshi: ah ranioſi Petre ſarce moje krivoſe kunuchi, i zatajuchi mene: alicheſ ranniti josh vechma, ako otvardnesh ú tomi grihu, kakono Juda ú svomu, pokajſe bári Petre, pokaj, niti bishe doiſto zalúdu zrake one od poglēda ſunca nebeskoga: zashto Petar udilj, *egreſſus foras flevit amáre*: izashavshi nadvor poçe plakati gorko, kajuchise.

186 *Mane autem facto*; *adduxerunt eum*, & *tradiderunt Pontio Pilato*: A ú jutru, odvedoshega i pridadoshe Pontiu Pilatu: Vapiuchi s'bukkom, i pomamom, daſe propnæ. Ali znajuchi Pilat daje pravedan, i zató uklonjajuchiſe oſſúditiga na ſmart, posla dabiga Hirud oſſudio: Al ovi neoſudivshiga nion, premdaga pogardi, i gnímſe podrúga; poslaga opet k'Pilatu. Vojnici megiuto sve bijváhu pomamnii, sardechiſe vodatiga od suuca do suuca; zato kako drakuni pakleni pritæzáuga udarajuchi gnim na nuglove od zidoovah, pſujuchi, i prikrivshimu obraz daváhu zaushnice, govorechi: *Prorokuj tkoe koite udario*. I tako vukuchiga jedni, á drughi tiskajuchi brez svakoga milloſardja, opet dovedoshe k'Pilatú: Viçuchi josh svechiom ſillom, i pomamom nego prie: *propni*, *propni*, zloçinca, propni hinjca. Pilatga tada çini nemilloſardno, i xeſtoko fruſtati privezanna za ſtúp: uzdajuchiſe bári takò ugaſiti nenavidoſt, sarçbu, i pommamu njiovu, i Iſuſa, úkom da uzroka od smarti nenaodi, iſpoviddi vlaſtitim úſtma, izbaviti od oſſugenja. Tada oni, koizieſu, kako svidoçi Pror. okragneni: *barze nogbe na prolivanje karvi*: udiljga privukoshe k'ſtúpu, i svukavshimu odichu svezashe zaſtúp: zatizim priſlupi sheſt onie karvnika, koi, akoim xeſtinu i zlochu promislimo, priechemo rechi daſu drakuni pakleni, negoli ljudi: pák na izredice po dva poçeshega fruſtati tolliko nemilloſardno i xeſtoko, daga parva dva, konopci, svega oſtavishe modra: druga dva, shipkama ternovim po svi modrica ottvorishe ranne, á trecha dva, ſingiri gvozdenim, nakichenim mammuzama, koxu zajedno smeſom pogulishe; ú komu prinemillom fruſtanju, svemu kolliko tielo oſta izrannjeno, izvan glavæ samo. Al daſe izvarshi proroçanſtvo s. Iſaie govoræchega: *a planta pedis*, *uſque ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas*: od peetæ noxne do varh glave neima ugnēm zdravja: odvezavshiga od ſtúpa, poſtavishemu na glávu krunu od prioſtroga tarnja, pritiskujuchi ſtapoví raſſoatim tako, da shæſet ternóvá; kakó oçitovano bi s. Birg. tjamu do moxdani próge. Tako dakle fruſtana, i okrugnena, Pilat uzam ukaza puuku: uzdajuchiſe dacheimſe ſaxaliti, videchiga tolliko izragnena, ſatrena, i s'gúglena: Al oni kako drakuni pakleni, sve topomamnie vechma, i vechma podvikiváu: *propni propni*, hinjca; zashto privrachiá puuk, i varrá. Akoſe boish karvi njegovæ; *Sanguis ejus ſuper nos*, & *ſuper filios noſtros*: neka karv njegova budæ svarhu nas, i svarhu dicæ nashæ. Buduchi nishtanemanje obiçaj daſe od suuca jedan, koie za smart, svake godine pokloni puuku, zarad veſelja svetkovíná vazamskie: uſſilujeſe Pilat, josh bari s'ovom prigodbomga izbaviti od smarti: pitajuchi púka ocheli

Iſus bi frſtſ xeſtoko i oKKrunjen.

da-

daga pokloni gnima buduchi vazam : Ali zashto ú tavnici naogjashese glasoviti hersuz , i uboica Barabban za smart , oni od-

Pilat naposli ispraznim strahom zaKnút, nepravo osúdi Isusa.

bacivshi Isusa , *koi po svoj xudij próge dobroçinechì i ozdravljajuchi sve* , njiove bolesnike: zagarlishe reçenogna karvoliu Barabbana ; i zaprosishe daimga pusti i poklonì . O çudnovate sullice od nespoznanstva ! Josh vishe poçeshe prietit Pilatu Cesarom , da , ako pusti Isusa , neima biti Cesarov priatelj . Itako opáki súdac , ispraznim strahom taknút , nepravednu ossudu uçini : *Et adjudicavit fieri petitionem eorum* : i prisúdi da bude onako, kako prosishe, veli s. Ivangelje .

187 Evo çuste Bratjo Bogogliubna , kollike muke tarpi nash odkupitelj, i sve dragovoljno; zashto po proroçanstvu Isaie s. *ficut Agnus coram tondente se obmutuit* , kako jagneshce pridonim , koiga strixe muuça , samo ovo

Tuxba Is. suprot sKupshtini xudinsKoj.

po usta Dauidovi rekaoje , *Ego in flagella paratus sum* , Jasam , veli , pripravan na biççe . Nishtanemagne , kad vidje , daga nespoznana s'kupshtina xudinska odbáci , kojuje millovao kako zaruçnicu , i okrenúmu plecha , pák zagarli zloçinca Barrabana : Ovæ strahovitæ sullicæ, ne tuxechise podniti nemmoxe : Odkud nesumljim , da ú sarcu svomu priuzimàshe onu tuxbu , kojom davno po usta Proroka svog , svetoga Jeremiæ zaziváshe i nebesa na çudo , i ljude zemaliskæ : ove kadano govorashe : *O vos omnes &c.* o vi svi koi odíte po pútu nut vidite imal gdi ovolika xalost , i nespoznanstvo dobroçiniocu , kakvaje moja : A ona kadano vapiashe : *obstupescite cœli , & portæ ejus desolamini vehementer* : çuditese , veli , nebesa , i zapuschajtese vrata gniova sasvim : kako rekavshi ; nekase sasvím ostave vrata nebeska ottvorena , neka svi dvoráni nebeski pogledajú , brezobrastvo , i neharnost skupshtinæ xudinskæ , pákse çudæ : *Duo enim mala fecit populus meus* : Dvieboje opaçine uçinio ovi púk moj nespoznaní : *Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ* : Evo parva opaçina njiova : Menesu ostavili studenac vodæ xivæ . Jasam gnima bio vrútak vodæ xivæ od millosti, i smillovaanjah : tkoboje nji izveo iz suxanstva Faraunova ; priveo suhe priko mora carljenoga; potopio ú isto nepriatelje njiove , nego Ja ? Tkoje raanio nji , i odievao brez trúda njiova , za 40. godina, ú pustinji, nego Ja? Tkoe saterho králje kananejske, daim odolit nemogú; i uveo nji ú zemlju od obechenja , dajú possidujú, nego Ja ? I sasvim tizim posli ovie dobroçinstvi tolliko vellikie menesu odbacilli, i pogardili ! Ovoje opaçina vellika istinaje : alje druga mlogo vecha, i muçniha za podnitise : to jest, zashto, *Foderunt sibi cisternas dissipatas , quæ continere aquas non valeant* : iskopalisu sebi bunarove razasute, koj uzdarxavat vodæ nemogu: The kakve vodde od millosti imade Barabban ? i pakje s'kupshtina xudinska okrenuvshi plecha kmeni , kao kurva svomu zaruçniku , na moje oçi s'njimse zagarlila, i njega obgliubila, mene odbácivshi . O ostra Maça ! o nemilæ sullicæ ! Ali buduchi tako pogardno i brezobrazno tebe odbaacila slára zaruçnica ; skupshtina xudinska : Obratise zaruçniçe nebeski , obrati k'novoj zaruçnici Czarqui katoliçanskoj, tese s'njom zaruçi , i takose razgovori : davnobosi to njoj obechao po Proroku poruçujuchi : *Sponsabo te mihi .. in misericordia & fide* : zaruçichute meni ú millosardju , i ú virri . A i ona

Odbacivshi od sKupshtine zarucnje Carqui Kath.

ovo

ovo zaruçenje xelí, poniznote zazivajuchi s'nebeskom od ss. listova zaruçnicom pivajuchi: *Veniat dilectus meus*, sponsus, *osculetur me*, neka dogé millí moj zaruçnik, dame poglubí, i zaruçí ú millosardju svomu, i pravoj virri katolliçanskoj.

Megjutoh, dok Isus múçechi usti, túxise sarcem na prineharnu skupshtinu xudinsku: i zazivâse od S. M. Czarquæ kat. na zaruçenje svoje: evose spravljaju vojnici, i slughe daga vodé, po ossugenju jur uçignenomu, na kalvarij propeti: Mi dakle, Bratjo poljubljena, nemojmoga ostaviti, da za njim nepogemo: nishtanemanje da uzbardo igjuchi nesuustanemo; odmorimose mallo, dok ioni budú gottovi.

Dio Trechí.

188 Evo Isus, zaruçnik nebeskí odbaçen od prinespoznanæ zaruçnicæ staaræ, obrativshise Knovoj, tó jest, k's. Czarqui katol. zazívá nju zaokruniti: *Veni sponsa mea, veni coronaberis*: Oddi, veli, zaruçnico moja, oddi bichesh okrugnena. Dostojno dakle, i pravedno jest, ó dushe pravovirnæ Kcheri s. Czarquæ Isusovæ zaruçnicæ, da nekasnímo zvánju njegovu odgovoriti; nitise lienimo sliditiga tja do barda kalvarie, da suzzama nashim ondi operemo ranne njegove; skrushenjem zaviemo; i izliçímo dobrom odlukom. Evobo nemillosardní Vojnici Pilatovi, i slughe xudinske, prikrotkoga Jaganca, Isusa zaruçnika dúshá nashi, obukavshi ú vlastitu odichu, neklasno poznanu svimuse mogú rugati, i pogargivatiga; stavivshimu izragnenu svemu, i satrenu na plecha priteshki krix, odvedoshe priko Jeruzolima s'obiçajnom pommamom, vukuchi jedni, i pritexuchi, á tiskajuchi drughi: ú bucci od bubnjevá i sviraalá, ú tuutnji od vikke, i veselja: Gledajuuchi s'oblooká i vraatá ovi plaça pridostojní ughlæd, podrughivause nikí, pljujuchimu drughi na obraz Boxanstveni, á blatom dicca i prahom posipajuchi: megjú to darvo tæsko krixa pritiskujuchi tilo izrannjeno, ranne ottvorá tako, da izodechi karv, i ciedechise stoppe Isusove ostajáhu carglene. O' gorka maçça! o oshtre sullice! koja ranni sina: Al nut obrátimo, mollimvas, çasom oko od sina, na Majku; viddichemo doisto né manje ragnjeno sarce ovæ, negoli onoga tielo: igjuchibo Maria, Majka prioxaloshchena za sinom, i gledajuchi kápi karvi po pútu, suzzamji oblivashe plaçuchi, i tuxechise vapiashe, ako ne na glas barri ú sarcu svomu: o Isuse sinko moj, o sinko moj Isuse, vech akosise zaboravio od svoje Majke pripoljubljenæ, te nemislishse s'njom blagoloviti? Obratise mallo, jedino uttishenje Majke tvojæ, Isuse, obráti i pogledaj; zashto, *non est, qui consoletur eam*, neima nikoga tkobijú mogao uttishiti, víçe s. Jeremia. Oshtte doisto N. biajú ovæ sullice, i jákæ: al josh jaççá biashe ú Isusu ona od gliubavi polak nashega odkupljenja, kojom ranjen spasitelj krix dragovoljno nosechi, premda povrigívaashe ranne paddajuchi pod njim od slabosti çesto nazemlju, hichashe na kalvariu, da prie bude propet. Buduchiga pak doveli na bardo, ni oddanutimu nedadoshe; nego udilj sadirajuchi s'njega odichu, kojase biashe prilipilla za izranjeno tilo, nesamo staaræ ranne povridishe, nego josh i novæ nemillosardno zadadoshe. Zatim udilj pomamno bacivshi na krix

Kolliko nemillosardno Isus Kalvar.

Isusovo sylaçenje, i propinjanje, Kolliko nemillosardno.

Digitized by Google

prikovashe ; á josh pommamnie digavshi megjúsobom krix ú rup pu , jur pripravljenu bacishe : i tako ſtreſavshiſe tielo , i ranne ottvorivshi , karv cbilato tja dozemlje poçeſe ciediti.

189 Gdiſte sada bolesnici ? evoſe likaria nebeska izlívá za ozdravitivas . Gdiſte dushe zaruçniçe Iſuſove, koeſte od 4000. godina, i vishe, ú ſuxanſtvu kralja paklenoga, svezane ſingirom od griha ? evvo blágo , biſer , i drago kamenje, Iſuſove karvi , broiſe za vashe odkupljenje; gdiſte, reko, shtoga ne berete? Ah ! kaſnite vi, kaſnite , al nekaſne Angeli , nego dolettivshi s' nebba priſvetu karv Kralja svoga , i ſtvoritelja beruh , i ú zlatne kalexe primajuh. Megjú toh prinevirni çiſſuti od veſelja protarkujuchi iz prid njega na krixu viſeechega , pokleçuchi nakollina , *zdrav kralju xudinski* , podvikuju , rugajuchimuſe , nazivajuchi hinjcem , i oppako pſujuchi po sve náçine . O oſtra maçça , ò Jakæ ſulliçæ ! Alje jaçça ona od ljubavi ; kojom gorechi odkupitelj , njima iſtim od Oca proſsi opproshtenje , vapiuchi s' krixa : *Oççe oppoſti njima zashto neznaju shto çine* . I Razbojniku, koi biashe raſpet na deſno njegovo , na parvo skrushenje , i zaproshenje raj daruje nebeski , odgovarajuchi : *ú iſtinu , danas samnom bitichesh ú raju* .

Cisſſuti podrugujuſe Iſuſu viſechem na Krixu.

Stabat autem juxta crucem Jeſu Mater ejus . A' ſtajáshe, veli Ivangeliſta s. Ivan : á ſtajashe kod krixa Iſuſova Mati njegova . O Boxe neumerli , Boxe priviſſoki! Tih , tí sám moresh znati , kakvom gorkoſtju napugneno , kakvim maççom rannjeno , kakvimli proſtriljeno ſtrillama biashe ſarce , ovæ priljubeznivæ Majkæ , Koja gledáshe svaka ovah od ſina, té ſina jedinoga , té ſina onakoga kakav Iſus biashe ! Nie kralj David jednoga imao ſina , negoji mlogo , megj ú koim Abſalon biashe odmetnik njegov , i progonitelj tolliko , kollikoſe nepoſtiidi dignuti vojsku ſuproc Ocu : odkud ſiroma David , za branitiſe , posla ſvojskom pram njim Joaba poglavara : komu nishtanemanje, s'oçinskom xegliom i gliubabju priporuçi daſe Abſalon sín gnegov neima zgubiti : Al Joab nemarechi za ovu priporuku, proſtriliga trima ſullicama , i poggubi : shto buduchi çuo Dauid , neſamoſe za tako pridobitje , ne obradova , nego joshter, zaradi zgubljenja Abſalonova , i smarti vehoma oxaloſti , nitiſe zaſtidi , prem ako kralj, tugovati prid svima slugam svoiem , i kuchani , Vapiuchi : Ah ! *ſinko moj Abſalone , Abſalone ſinko moj , tkobimi dao , da ja za tebe umrem ? flevit , & ſic loquebatur* , zaplaka i tako govoráshe , veli s. piiſmo . Ako dakle Dauid za ſinom svoim , niti dobriem , ni jediniem , niti mukku njegovu i ſmart vlaſtitim oçima gledajuchi , tollikomſe gorkoſtju napuni , i xaloſtju : kollikom imadeſe napuniti Majka Maria , za jedinim , tako ljubeznivim ſinom , i gledajuchi mukku njegovu i smart oçima vlaſtitim . *A ſtajashe kod krixa Iſuſova Mati njegova* ; tolliko svidoçi s. Ivan . Nie za ſumglitiſe N. nikolliko , da milloſtiva Majka i ljubezniva od naghlæ xaloſti , i gorkoſti , prinemaagáſheſe podkrixem , i blízu konçajuchi vapiashe ú sarcu svomu , ako uſtma i muuçáshe ; *ſinko moj Iſuſe , Iſuſe ſinko moj* : Ah tkobrmi dao , da ja záte tarpím te mukke i umrem ? *O decor Carmeli* ? O Planinæ od karmela nebeskoga lipoto ! níſili tí onì iſí , koi biashe , *ſpecioſus forma præ filiis hominum* , najlipshì , i najghiz-

Xalba Mat. Iſuſova pod Krixem , i xaloſt.

Digitized by Google

ghizdavii obliçjem, megiu ſinovma çoviçanskim: niſili oní iſti, kogabi Angeli xelili imat ú' svoje rúke, dokſamte josh ditteshcom darxála ú náruçju, daſe ú tebi naslagiujú, á jate nebi smilla pridat ú gniove rúke ni prigoriti ni za ças, damitiſe shto nedogodí? Ah kakoje sada prominilaſe lipota tvoja, svitloſt potavnila, i sunce obraza tvoga pomarçalo, i pogrubglieno ranama, i pgliuottinama! O slatkoſti moja, kakoſimiſe toh obrátio ú gorkoſt! O jedíno uttishenje moje, tkoche mene uczvíglenu sada razgovoriti. Koja xaloshtenja, i tugovanja Majçina pod krízem, s'kríxa sín videchi, i razumiuchi: vechému mukke zadadoshe, po tí nàçin da vellikim gláſom zavappi k'Oczu nebeskomu: *Boxe moj Boxe moj shtoſime oſtavio?* Nut poslushajte shto svarhu ovizie ríçí B. D. Maria, oççitova svetoj Birgitti. *Sín moj*, velí, *reçce*: *Boxe moj. Boxe moj shtoſime oſtavio*; vishe mukkom, i xaloſtju mojom, nego svojom maknút.

ſi reçe moj zarad ſi Majvoja.

190

Kvamaſe sada okreeſiem, ó dushe Bogogljubnæ, zaruçnice Iſuſove, i çuddimſe, da nikæ te nikæ, premda gledáte okom od virre, da vash zaruçnik neſeski ú xeſtokie mukka obilno karv prolievá, oſtaviliſte samu Majku xalitiga, á vi ni ſuzze josh niſte prolile. O gorkæ ſullice od neharnoſti! Nishtanemanje nemoj vas ſtid biti, á Jachi nachi tkoche xaliti Iſuſa, s' Majkom njegovom pripoljubljenom. Csuliſte josh napoçetku, daſam ja zázvao sva ſtvorenja na xalbu, i tugovanje svoga ſtvoritelja: i evo sva ſtvorenja poznadoshe, i poslushashe. Kakobo sín Boxi na krixu jákó zavappi: *Eloi, Eloi, lammaſabacthani?* Boxe moj, Boxe moj, shtoſima oſtavio: udiliſe izpuni ono proroçanſtvo od Angelá, shto prorokova s. Iſaia kad govorashe: *Angeli od miera gorkochæ plakati*: udilj poznadoshe nebeſa zashto sakrivshi svitloſt svoju, *tminoſe uçinishe*: poznade sunce, zashto, *pomarçalo jeſt*: udilj poznade sve ſtvorenje ovoga svita: zashto, *zemljaſe potreſe*: *kamenjeſe izraſpada*, *krovſe Czarqueni raſcipi tja do zemlje*: *groboviſe izotvorashe*: *i mloga tileſſa svetie, koiſu bili pomavli, uskarsnushe*: tolliko svidoçí s. Ivang. Vidite dakle ú ogledalu, i proſvitljenju s. Ivangelja, o dushe zaruçnice Iſusova ſtvorenja xallæ, i svoim naçinom tuguju, svarhu mukæ svoga ſtvoriteglia, zajedno s'prioxaloshchenom Majkom Mariom: izvan samo nikie od vas. Jeli mogúche, da gledate raſpadatiſe kamenje, á sarce vashe, od kamenja tvargeh ſtajati neskrushujuchiſe? Zaruçnik nebeski od múká izdishe, á vi dushe karſtjanske, zaruçnice gnegove, zakoje i tarpí, josh i neuzdishete od skrushenja! On karv svoju za vas, á vi za gnega ni suuza neprolievate.. O nemilla maça od muuka! O oshtre ſullicæ i jakæ od neſpoznanſtva vashega! Alje josh jaçça ona od ljubavi njegovæ pramvama: i zato evo vapié skrixa, *Sitio*, xegjam: xegjam, veli, vashe s'krushenje, dobru odluku, i svima ſpaſenje.

Sva ſtvorenja znale Iſuſova grisnicise neskrushuje

Ah! poznajem, goſpodine primilloſtivi, i odkupitelju, poznajem da tí odkupljenje nashe, slatkoſt xegjas, i ſpaſenje: Ali neſpoznaní grishnici, ne ſamo ondá sa sungerom, nego i sada s'oppaçinam svoim, xuſiute pojæ: *& cum guſtaſſet noluit bibere*: i kada okuſli nekaje pitti, veli s. Ivang. nego uzdigavshi glás k'Ocú nebeskomu, reçe: *Conſummatum*.

191

Ifus, ufimi te, lamenat: i zadannu.

matum eſt, svarsheno jeſt: kako rekavshi: Oçce moj viçgni, dillo od odkupljenja, zaradi kogaſi bio mene poslao, svarsheno jeſt. Josh vishe, *diſpoſui teſtamentum electis meis*: naredioſam moj teſtamenat, illiti opporuku najposlidnju: zashtoboſam opporuçio i priporuçio moju zaruçnicu Czarquu Catol. Petru, daju pazi, i vladá: Majku moju Ivanu, nekjú çuha, i razgovárá: Apoſtole sve i uçenike, priporuçioſam Majci mojoj, daji uçí, i ponukuje. Hiruduſam i Pilatu oſtavio priateljſtvo, koga prie niſu megjú ſobom imali: á slugama i vojnikom odichiu moju, kojuſu jur razdilili. Darujem svima virním karv vlaſtitú, za likariu i odkupglenje: Razbojniku skruſhenomu, rajnebeski, za uxivanje. Najposli tílo moje za ukopatiſe, priporuçujem dragoj Majci mojoj, Jozipu od Arimatee i Nikodemu: I tako *Conſummatum eſt*, sve svarsheno jeſt: nishtami drugo, Oçce nebeski ne oſtaje nego dusha: Ovuſam primio od Tebe, tebijú i vracham. Tada, kako zabilixá Ivangeliſt. S. Luka: *Kapiuchi glaſom velikim Iſus reçe*: *Oçce, ú ruke tvoje priporuçujem duh moj: i ovo govorechi izdannu*. Evo N. priſta gorki maç od Múká ranniti nashega ſpaſiteglia: al nie priſtala ſullica prioshtrá od neſpoznanſtva, i oppacíná grisniçkie: zashto ovomche i unapridak muçen biti od nji, i tannjen svaki dán: Koi more biti da i nevirruju josh, daje Iſus umoren maçci, i ſullicama od gniovie oppaçiná: imamſe uzdati da takie ottvardnutie griſníka, neima ú devotomu puuku ovomu, i skrushenomu. Ali Akoſe koi takí naodish oſtinuti grishníçe, zazivamte s' Okrunjenim Prorokom.

Reſpice in faciem Chriſti tui: nut uzdighni oçi tvoje, o grisniçe ottvarnutí, i pogledaj ú obraz Iſukarſta tvoga, odkupitelja tvoga, i tvojæ dushæ zaruçnika priljubeznivoga: koij prodat jednoç od Judæ, al od lakomàcá, i krivozaklinalacá 1000. pútá, te s'manjom cienom. Jednoç Okrugnen od slúgá xudinskí, ali 1000. pútá od holicá. Jednoç popljuan od çiſúta, al 1000. pútá od ſarditie, pſováçá, koi kadſe ſarçbom pomamæ, niti poshtenja noſæ ljudma, ni Bogu, da nepogardæ.

Reſpice in faciem Chriſti tui: koga obraz Boxanſtveni jednoç prikrivashe pomamni vojnici: ali svi lashci tolliko pútá, kollikogodir laxú ſakrivajuchi iſtinu: zashtoje on, *put, iſtina i xivot*. Koga uſta Boxanſtvena od oni, koiga muçishe, jednoç bishe xuçju ogorçána: al 1000. pútá od pjanácá, i proxdarlácá. Koga parſe jednoç bishe probodene ſullicom Longinovom; al 1000. pútá jezikom murmuratúrá, i ozloglaſitælja. *Reſpice in faciem Chriſti tui*: koga, Pilatovi vojnici, i slughe çiffuskæ jednoç konopci i lingiri vezashe i frustashe; al 1000. pútá neçiſti, brezobraznim svoim mísli, xeljama, govorenji; ah Bogbi dao, da nie mlogo pútá i çinjenji. Koga najposlí jedan pût propæshe çiffuti, al vi grisnici ottvarnutí, nepriſtajete nigda propinati. Zashto premdaſte iljadu pútá opproshtenje griha, i odpushtenje doſtignuli, jedaſe nepovrachate sve opet na iſte grihe: *Crucifigentes rurſus ſibimetipſis filium Dei*, propinajuchi opet iznova ſamiſebi sina Boxiega? velli s. Pavao. O çudnovatæ ſullicæ od neſpoznanſtva! Propinatiſe svaki dán, od oniziu iſtie, koeje vlaſtitom karvju odkupio iz viçnjega ſuxanſtva, toje doiſlo

maç

mać savishe gorak i oshtar! Ochel biti mogúche dushe pravovirnæ zaruçnice Isusove, ochel bit mogúche, reko, da i odsada opet uspogargjujete vashim oppaçinama tolliko ljubezniva zaruçnika, i klinci od griha pogardnie uzprikivate na krix? ah vidite i promislite daga neprikujete jedan put, te buduchi prikovan neuzmoxe dochi kvama bash ú najvechoj potribi, shto B. saçuao. Svarshimo govorenje s' jednom ugodnom i lípom prilikom.

192 Shtiese ú iskazanji, da boj biuchi Cír, suprot Kralju od Ameniæ, i dobivshiga; uffati Tigrana sina gnegova, sa svojom zaruçnicom ú robstvo: i dovedavshi pridase obodvoje, upita Principa Tigrana, shtobi mogao dati za oprostiti svoju zaruçnicu iz suxanstva? komu Tigran odgovori, *Libenter vitam darem*; isto dabise moja zaruçnica izbavila, i sasvoim poshtenjem vrátila ú nashe kraljestvo, daobi, veli, dragovoljno isti moj xivot: na koji odgovor smillovase Kralj Cir, i tollikomu bí ugodna ova vellika ljubav megju zaruçnici, daji opprosti obodvoje, i posla sposhtenjem ú njiovo kraljestvo. A'kad ottidoshe od Cira, uppíta Tigran svoju zaruçnicu, shtojojse viddí od velliçanstva, i lipoté Kralja Cira? koja odgovori: *numquam vertì oculos ad eum, nisi solum ad illum, qui vitam pro me dabat:* nigda, veli, janisam ú njega pogledala, nego ú onoga koi xivot dávashe záme. Evo virnosti práve, evo podpunnoga spoznanstva!

Recitemi sada ó dushe, kojeste na karshtenju zaruçilese Isusu po virri katolic. jeda nie istóovi vash zaruçnik za vas odgovorio, za opprostitivas od suxanstva Cira paklenoga? ne reçeli Ocu nebeskomu: *Ecce ego mitto me*: Et: *Ego in flagella paratus sum*: Evo ja poshalji mene, jasam na mukke svake pripripravan; *vitam libenter darem pro illis*: i moj xivot daobi dragovoljno za nji: pacega idadde: zashto ako Cir zemaljski opprosti xivot Tigranu; nishtanemanje Isusu çiffuti, i nashi grisi, koje, *ipse tulit*, on uze náse za izbavitinas iz suxanstva Cira paklenoga, njemu neprostishe, negoga prigorkom i prinemillom smartju umorishe. Kadavas dakle jedan pút, kako Tigran svoju zaruçnicu, uppitá: shtovamse vidí od lipotæ, i raskoshja svíta ovoga? shtó od naslagenja putenoga? shto od poxeljenjá vrimenitie? Jedache koja zaruçnica moch odgovoriti Isusu, kakono Tigranova: *numquam vertì oculos ad ista*; *sed ad illum, qui vitam pro me dedit*, nisam nigda na te stvari pogledala, nego na uzdarxanje poshtenja, na obsluxenje zakona, i na ispunjenje od zapoviedí onoga, koi xivot zamene dadde? Doisto nechete tako moch odgovoriti: zashto akobi tako odgovorili, supprot mloghim ustachè nebesa i Angeli; ustache zemlja, i drakuni, i svidoçiché suprotiva, govorechi: jesi obratio jesi i xeglju, i ljubav, i obraz k'ovom svitu, obrativshi plechia k'Isusu, koje záte dao svoj xivot. Nismolite mi viddili holico, okrenuta na poxeljenje velliçanstva i slavæ vrimeniteé? Tebe sarditi, na osvetu? Tebe mallo poshteni blúdniçe, na náslagenja putená? Tebe pjançe na proxdarlost? Tebe redovniçe, na brezposlicu i nedevotion, dati muçímo oståla dilla, za nesmutiti ljudí svitovnjie: (razshíri pram prigodbom:) O sramoté: o nespoznanstva! Nauçite Dushe karstjanskæ od Tigranove zaruçnice har-

Stvorenja nebes. i dragi Koi svidoçiche da dushe nisu virnosti obdarzávale Isusu, Kako zaruçnica Tigranova.

Digitized by Google

harnoſt i spoznanſtvo ; ljubav, i virnoſt obdarxavati polak zaruçnika vasheg nebeskoga, koi svoj xirot dade za vas. Jeli moguche dachete sliditi i unapridok njega muçit i propinati? Jeli moguche dachete ú napridak okrenuvshimu plecha, s'Barabbanom od griha garlitiſe? Jeli mogúche dachete ú napridak okrenuti oçi vaſe od onoga koi za vas xivot dade, na Cira ovoga svita, na njegova poxeljenja, na raskoshja, i na putená naslagenja: i da nechete priſtati klinci od griha vashie i oppaçiná na krix, gore od çiffutá, prikívatiga?

Boxe ſaçúvaj: çujem gdi vapiete plaçuchi, i ſuzze prolivajuchi, svi koiſte skrusheni, ú sarcu vashemu: Boxe saçuvaj, da ú napridak tako budé; josh po iſtom zlaménju ſuuzá vashie, i plaça poznajem daſe kajete za proshaſte grihe i oppaçine; i odluçujete temeljito unapridak nigda povoljno neſagríshiti ni jednim grihom, á navlaſtito ſmartniem. K'Tebi dakle obracham govorenje moje i molbu, o Iſuk. propeti: Buduchi da ovæ dushe s'krushenæ zaruçnice tvoje, kojeſi neprocinjenom karvju tvojom odkupio, kajuſe iz svega sarca, daſute doſad uvrigivale: i odluçujú temeljito, ú napridak neuvrigivati, niti ikada çavli od smartnoga griha tebe propeti: smiluj ſe, molimte njima, dajim opproshtenje: Oppproshenje Goſ. Milloſardje Goſpodine, svarhu uvrigenjá proshaſtie: á pokrípinji ú dobroj odluci, darujuchi njima onú, brez koje nishta nemogú kripkú milloſt tvoju, da mogú obdarxati obechanje svoje. Najpoſlí dopuſti meni, mollim, da od ſtránè tvojé, s'ovim krixom i prilikom tvojom od propetja dadem njima tvoj s. Blagoſov za potvarditihì ú dobroj odluci. i pokripiti, tolliko ú çinjenju od dobara; kolliko ú podnoshenju od súprotivshtiná dragovoljnu: ſtavi dakle Gos. nebesku kripoſt ú ríçi moje ovæ najposlidnje, koizim razumiem Blagoſoviti, nji, njiove sve obitili, dobrá, imanſtva; odlukke, poslove, i dillovánja govorechi.

Blagoſov Boga svemoguchega Otca ✠ i ſina i Duha svetoga snisheo svarhu vas, i pribivao vazda. Amen.

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM VI.

DE

RESURRECTIONE DOMINI.

Oſtenditur ineffabilis lætitia S. M. Eccleſ. ob magnificentiam, qua glorioſe magnificatus eſt ſponſus ſuus Jeſus, reſurgendo ad vitam immortalem in carne noſtra triumphatis inimicis, Diabolo, inferno, & morte. Secundo: quod eoſdem inimicos etiam pro nobis triumphaverit: dummodo ejus corporalem ſpirituali noſtra reſurrectione imitemur.

Alleluja, Alleluja, Alleluja. Cantemus Domino, glorioſe enim magnificatus eſt, equum & aſcenſorem ejus dejecit in mare.

Exod. 15. 21.

193 QUando crudeles, dixerim perfidi, fratres s. Joſephum vendiderunt mercatoribus, & in Ægyptum prodiderunt: ſeniculus Pater ejus Patriarcha s. Jacobus, exiſtimans feram peſſimam in ſylva eum devoraſſe, ita fuerat triſtatus in ſua ſenectute, & lacrymatus multo tempore, ut enarrari facile non poſſit; illi dumtaxat poſſunt id teſtari, qui paginas legunt ſacræ Scripturæ. Nihilominus cum audiviſſet, poſt 20. ferme annos, dilectiſſimum filium ſuum Joſephum, non modo vivere feliciter, verum etiam regnare ibi in Ægypto: ob ſapientiam enim ſuam, cæteraſque virtutes tantum fuit magnificatus, quantum ſuffecit, ut potiretur ſceptro imperii ſuper totam Ægyptum, omnis amaritudo ejus in dulcedinem fuit verſa: unde triſtibus ſuſpiriis in læta mutatis, præ gaudio lacrymando, exclamavit: *ſufficit mihi ſi adhuc filius meus Joſeph vivit*. Gen. 25. O lætum me! o me beatum! quanta conſolatione replebitur cor meum in mea ſenecta! non poſſum lætitiæ reſiſtere, quin ita ſenex vadam in Ægyptum, ejus fruiturus felicitate. Vadam, *vadam & videbo*

Gaudium Jac. Patr. de Joſ. regnante: non eſt compar. lætitiæ S. M. E. de Jeſu reſurgente.

Digitized by Google

bo illum. Grande fuit equidem hoc gaudium ſenis Patriarchæ s. Jacobi : Verumtamen non eſt comparabile cum lætitia ineffabili S. Matris Eccleſ. Cathol. quæ poſt amaritudinem, lacrymas, & mœrorem ; quæ habuerat diebus præteritis, ob venditionem, proditionem, paſſionem, & mortem dilectiſſimi ſponſi ſui Jeſu ; edocta hodie, quod glorioſus reſurrexerit & triumphans, & quod vivat, atque regnet, non ad tempus, ut Joſephus, ſed in æternum & ultra : Neque ſupra regnum Ægypti dumtaxat, ſed ſupra Regna ſua Cœleſtia, terreſtria, & infernalia ; exultat præ gaudio, & præcinit Domino, in omni cantu miſcendo, ſæpeque repetendo hanc glorioſam vocem, *Alleluja*, *Alleluja*, *Alleluja*. Qua, ut altera Maria ſoror Moyſi, invitat nos filios ſuos, totumque populum fidelem : *Cantemus Domino*, exultando, eumque laudando : *Glorioſe enim magnificatus eſt, equum & aſcenſorem ejus dejecit in mare*. Oſtendam igitur vobis hodie : primo, ineffabilem lætitiam S. Mat. Eccleſ. ob reſurrectionem Domini, qua glorioſe magnificatus eſt, triumphatis inimicis, diabolo, inferno, & morte. Secundo : quod etiam pro nobis dicti inimici ab illo ſint triumphati ; dummodo nos corporalem ejus noſtra ſpirituali reſurrectione imitemur. Novi equidem, quod longa concio in die paſchatis vobis non placeat, [quia frigeſcent ova] : ſi igitur cupitis hanc meam experiri brevem, condienda eſt vobis diligenti attentione, & incipio.

194 *Alleluja*, *Alleluja*, *Alleluja*. Neſcio an audiatis ? anque advertatis quam ſæpe S. Mat. Eccleſ. Cath. repetat hodie hanc glorioſam vocem, *Alleluja* ? Si hactenus non obſervaſtis, obſervate quæſo, deinceps toto tempore paſchali, quod durat uſque ad Pentecoſt. Aſt præcipue his octo diebus : & certe audietis eam, nec ſcire quodammodo deſſiſtere, nec poſſe ſaturari, tam in Miſſis, quam in officio Divino, canendo continuo, & repetendo prope innumeris vicibus, *Alleluja*. Sciretiſne cauſam hujus ? dixerim vos advertere ; ſed non poteſtis plene attingere, niſi intelligatis quid ſignificet hæc vox, *Alleluja*. Sciendum eſt igitur, hanc vocem eſſe compoſitam, ex duobus verbis hæbraicis, i. e. *Allelu*, quod vult dicere, *laudate*, &, *ja*, quod vult dicere, *Deum* ; Itaque *Allelu-ja*, vult dicere, *laudate Deum*. Nihilominus eadem hæc vox, *Allel.* habet etiam aliam ſignificationem, præſertim cum ſæpe repetitur inter alia verba læta, & tota ſimul profertur : ſignificat enim, inquit S. Hieron. (ad Marcellam) : *vocem extollere, cum exultatione*. Sicut in noſtra lingua Boſnenſi v. gr. hæc vox, *bajde*, quæ ſignificat invitationem, aut mandatum pergendi aliquo : At vero ſi exultando, & ſaltitando pluries inter alia verba læta proferatur, ſignificat quandam hilarem inſaniam, & lætitiam cordis : ſicuti faciunt pueri, quando proſpiciunt Matrem venire inde, unde ſperant alaturam nuces : ſaltitando enim præ lætitia, inclamant : *Hajde*, *bajde* : ecce mamma venit, *bajde*, nunc nobis afferet nuces, *bajde*, *bajde* : & ſic ſtultizando ſequuntur ob lætitiam. Simili quodam modo inquit doctiſſimus Vega explicando capit. 19. Apoc. *Alleluja* ſignificat, quaſi inſanire devote & ſancte præ lætitia. Itaque S. Mat. Eccleſ. propter reſurrectionem dilectiſs. Sponſi ſui Jeſu Chriſti, tanta hilaritate eſt repleta, ut

nec

nec sciat finire, nec possit satiari canere exultando, & inter alia verba lætitiæ miscendo hanc gloriosam vocem, *Alleluja*. Totiesque eam repetit, ut non vereatur ostentare, quod præ gaudio grandi, & lætitia, sancte quodammodo & devote insaniverit. Auscultate, quæso, qualiter imitatur lætos pueros, salutando hodie, & reverendo B. V. resuscitati Sponsi sui Jesu Matrem dilectiss. *Regina Cœli lætare, Alleluja; quia quem meruisti portare, Allel. resurrexit sicut dixit, Allel. ora pro nobis Deum, Alleluja.* Videtisne quam sæpe repetit gloriosam hanc vocem, *Allel.* ad exprimendam ineffabilem cordis lætitiam?

Jubilus invitat ad laud.

Cum autem, ut mox diximus, hoc verbum, *Alleluja*, in prima sui significatione, idem velit dicere, quod, *laudate Deum*: S. Eccles. per eandem vocem nos invitat, & hortatur, ut in gloriosiss. hac die resurrectionis Domini, omnes una secum laudemus Deum, cum speciali quadam hilaritate & lætitia, dicendo: *Hæc dies quam fecit Dominus, Alleluja, exultemus & lætemur in ea Allel.* Quid vult dicere *exultare*? vult dicere, *extra se saltare*. [Calep. lin. lat.] Tantam igitur lætitiam habet S. Ecclesia, hocce tempore paschali, tantumque optat nos quoque lætari Deum laudando, quantum omnium aliarum solemnitatum gaudia superare debet; &, quantum numquam putare debemus sufficere, sed semper in hoc nos debere proficere. Attamen ne tardem ostendere vobis causam tanti gaudij: progrediamur ad testimonia sacrarum paginarum.

Quando egregius Dux, & gloriosus liberator populi Israel Moyses, virtute suæ virgæ, gloriose triumphavit super Pharaonem, ejusque exercitum, omnibus eis in mari demersis rubro: quos in litora ab undis ejectos, Hebræi spoliaverant, spoliisque eorum ditati abivere: *Tunc*, inquit sacer Textus; circumvicini, *conturbati sunt Principes Edom: Robustos Moab obtinuit tremor.* (Exod. 15. 15.) Porro Maria soror Moysi exultans invitabat puellas, totumque populum Israel ad laudandum Deum in lætitia, dicendo: *Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem ejus dejecit in mare.* Si gloriose, N. magnificatus est Dominus in victoria Moysi super Pharaonem, & exercitum ejus, quam gloriosius magnificatus esse debet idem in victoria sua, super inimicos suos diabolum, infernum & mortem? Ea quæ faciebant Israelitæ, *In figura contingebant illis*, inquit Apos. Victoria Moysi figura tantum fuit, & umbra quædam hodiernæ victoriæ Christi Domini: Videamus igitur Arborem hujus umbræ.

Resurrectionis gloria adumbrata in vict. Moysi, cum demersit Phar. in mari rub.

Notat S. Jo. Apos. in sua Apoc. cap. 6. quod, inter alia mysteria, viderit mirabile quoddam phantasma: *Ecce*: ita scribit: *vcce equus pallidus, & qui sedebat super eum, nomen illi mors, & infernus sequebatur eum.* (Apoc. 6. 8.) o tremendum spectaculum! sed quod pejus est, sequitur Jo. dicens: *& data est illi potestas super quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, & morte.* Quid aliud hoc phantasma significabat? nisi quod antequam Dominus resurrexisset a mortuis, portasque cœlorum reserasset; Diabolus, factus jumentum pallidum, pallore invidiæ in genus humanum, accepta morte ad dorsum, infernum post se trahebat, ut quoscumque mors occidisset, sive gladio in bello, sive fame, sive naturali infirmitate, hos om-

nes voraſſet infernus; Ecce vobis infernalis Pharao cum exercitu ſuo. Aſt Divinus Moyſes, Dominus Jeſus, virtute virgæ ſuæ, crucis ss. triumphavit hunc Pharaonem cum exercitu ſuo, in mari rubro ſui pretioſiſs. ſanguinis. *Tunc conturbati ſunt Principes Edom*, ſeu inferni: *robuſtos Moab*, ſeu ſocios Luciferi, *obtinuit tremor*, Quando Chriſtus acceptis ſpoliis, nempe animabus ex Limbo, glorioſus hodie reſurrexit, atque triumphans. Tantum ergo major ratio eſt s. Eccleſiæ invitare populum Chriſtianum, præ Maria ſorore Moyſi invitante pop. Iſrael, ad lætandum & laudandum Dominum; quantum excellentior eſt Arbor, umbra; & perſona viva, figura ſua depicta: repetamus ergo: *Allel. Cantemus Domino, glorioſe enim magnificatus eſt*.

196 Non vereor ego fateri, N. quod nulla alia ſolemnitas tantam cauſam præbeat nobis lætitiæ ſpiritualis, quia nec tanta gloria magnificat Dominum Jeſum, quanta hodierna dies glorioſiſſimæ reſurrectionis. Conſidero enim cum doctis. Origene, quod eſto Chriſtus in nativitate ſua magnificatus ſit, quia pacem compoſuit inter Cœlum & terram, Deumque & hominem: Unde & canitur tunc ab Eccleſia. *Rex pacificus magnificatus eſt*: Item magnificatus eſt moriendo, per prodigia univerſæ creaturæ: dixerat enim: *Cum exaltatus fuero*, ad crucem, *omnia traham ad meipſum*. Jo. 12. tunc utique traxit per prodigia, & fuit magnificatus, cum ſol fuit obſcuratus, terra tremuit, omniſque creatura novit creatorem pati, & mori in carne humana; in his, & aliis occaſionibus, inquit Origenes, *magnificatus eſt quidem, ſed non eſt magnificatus glorioſe*: at vero, *quando reſurrexit glorioſe magnificatus eſt*. (in cap. 15. Exodi)

Reſur. præbet maj. gloriam Dom. nobiſque lætitiam ſpir. quam ulla alia ſolemnitas.

Verumtamen honor hujus veritatis debetur teſtimonio coronati Vatis Dauid, qui ante Origenem, imo antequam Chriſtus natus eſſet, prævidens ſpiritu prophetico, quod Chriſtus bis iniurus ſit regnare ſuper S. Eccleſiam in carne humana: ſic vaticinatus eſt: *Dominus regnavit decorem indutus eſt*: & illico ſequitur, *indutus eſt Dominus fortitudinem, & præcinxit ſe*. Pſ. 92. Audiſtiſne quod s. Vates bis dicat, *Dominus indutus eſt*, prima vice dicit: *decorem indutus eſt*, quando cœpit regnare; ſed non dicit quod tunc ſe præcinxerit: quando autem repetit ſecunda vice, dicit: *indutus eſt fortitudinem & præcinxit ſe*. Quare prima vice non dicit eum indutum eſſe fortitudinem, ſed decorem tantum, neque quod ſe præcinxerit? Auſcultate N. myſterium hujus prophetiæ. Quando Propheta dicit: *Dominus regnavit decorem indutus eſt*, tacendo cincturam fortitudinis; tunc loquitur de Nativitate Domini, quia tunc incepit in carne humana prima vice regnare: nam illico, teſte s. Scriptura: *Factus eſt principatus ſuper humerum ejus* (Iſai. 9.). Decorem quoque tunc induit qua homo: quia, *ſpecioſus forma præ filiis hominum*, apparuit, ut canit divinus Pſaltes (Pſal. 44. 3.). Nihilominus, non ſe præcinxerat virtutem tunc, & fortitudinem: nam poſt triginta tres annos fuerat moriturus: &, in triduo mortis juxta doctrinam Theologorum, ceſſaturus eſſe homo; ceſſaturus itaque & regnare qua homo, in illo triduo. Quando autem repetit idem Propheta; *indutus eſt Dominus fortitudinem, & præcinxit ſe*: tunc loquitur de glorioſiſſima ejus reſurrectione;

Chriſtus regnavit ſeu tunc reg. in carne humana

tunc

tunc enim secunda vice cœpit regnare in carne resuscitata, numquam amplius exuenda; quia illam præcinxit fortitudine immortalitatis, cæterisque dotibus gloriosis instructam: quæ fortitudo apparuit in glorioso triumpho super hostes, & liberatione captivorum ex limbo. Cum igitur in nativitate assumpserit carnem subditam passioni & morti, esto magnificatus fuerit, *super omnes reges universæ terræ*, tamen non fuit magnificatus glorioſe: At hodie *glorioſe magnificatus eſt*; quia induit carnem non subditam amplius morti & passioni, sed gloriosam. Itaque nulla alia solemnitas tanta gloria magnificavit Christum, nec nobis tribuit causam tantæ lætitiæ spiritualis, quam gloriosa ejus resurrectio: O quanta cum ratione igitur hortatur nos hodie S. Mater Eccles. *Alleluja, Allel. Laudate Deum: Cantemus Domino glorioſe enim magnificatus eſt.*

397 Hanc gloriosam magnificentiam adeptus est Dominus, juxta test. Apostoli: *Expolians principatus & poteſtates, & triumphans eos*: [Colos. 2] id est spiritus tartareos. Quem triumphum comparat Vates s. Isajas triumpho Madian, dicens: *ſceptrum exactoris ejus* (populi tui) *superaſti ſicut in die Madian*: (Isai. 9. 4.) scilicet *Imperium dæmonis tributa peccatorum exigentis*. (Menoch. in hunc lo.) Et quidem cum maxima ratione victoria Christi resurgentis comparatur victoriæ Madian. Quia Gedeon, præstantissimus Dux pop. electi, cum 300. militibus superavit in Madian, & contrivit 150. millia hostium, hac arte: Singulis militibus, singulas dedit candelas accensas, sed absconditas in lagenis fictilibus, ita ut lumen non appareat, in unam manum, in alteram autem singulis singulas tubas: & instruxit eos; atque media nocte ex tribus partibus irruentes improviso contra exercitum hostium, simul omnes collisione mutua lagenas fregerunt, ac tubis eodem momento insonuerunt omnes: sic hostes videntes undique tot lumina, audientes tot tubas, & rumorem ex collisione lagenarum, timore perculsi fugiendo in tenebris se invicem necabant, nec Gedeon cum suis persequens, eis parcebat; itaque ad 120. millia occisi sunt: & Gedeon acceptis abundantiss. spoliis gloriosus rediit, & triumphans. Quam bene Vaticinatur Is. de Christo, dicendo: *Sceptrum exactoris ejus superaſti, ſicut in die Madian!* Nam filius Dei, ut alter Gedeon, lumen Divinitatis suæ abscondit in lagenam luteam carnis humanæ, & irruit contra Madianitas infernales, quando in Calvaria ascendit in crucem, & quidem media nocte, quia, *tenebræ factæ sunt per universam terram*, teste S. Evang. [Lucæ 23. 44.]. Tunc & lagenam carnis rupit, cum *clamans voce magna emisit ſpiritum* (Matt. 27. 50.). Statimque separata anima a corpore, apparuit lumen Divinitatis, teste Vate s. Isa. dicente: *habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta eſt eis*. (Is. 9. 2.) Quo splendore, voceque Christi, hostis infer. cum suo exercitu, qui ad pugnam in Calvariam venerat, juxta Vaticinium s. Habacuc: *Egredietur Diabolus ante pedes ejus*; (Habac. 3.) qui sub cruce expectabat finem; viso, inquam, splendore fugit ad tartara; & Anima Christi eum persecuta, *deſcendit ad inferos*, & triumphatis host. infernalibus, spoliis animarum liberatarum ex limbo se ditavit.

Resurrectionis triumphus, comparatur triumpho Madian eleganter.

Triumphus Christi super Diab.

Eodem tempore victo primo 198

inimico, vicit etiam secundum, ideſt Infernum, qui ante hanc victoriam nulli hominum parcebat, nullus enim moriebatur, quem ille non deglutiret: juxta teſtimonium Vatis s. Iſ. dicentis: *Dilatavit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum abſque ullo termino:* (Iſ. 5. 14.) ſed Chriſtus Dominus tunc Limbum Patrum, ita conclavavit, ut numquam amplius aperiatur; porro aliorum locorum inferni, claves accepit, ut non voraret ad placitum omnes, ſed ſolos eos, quos ipſe tradiderit, aut ad cruciandum æternaliter, ut inimicos; aut ad purgandum temporaliter, ut amicos nondum purgatos: Ita ipſemet Jeſus teſtatus eſt dilectiſſimo diſcipulo ſuo Joanni, dicens: *fui mortuus, & ecce ſum vivens in ſæcula ſæculorum, & habeo claves mortis & inferni.* (Apoc. 1. 18.) Quod idem teſtimonium monſtrat triumphum Chriſti etiam ſupra tertium inimicum ſeu mortem; *habeo*, inquit, *claves mortis*. Hæc auſa eſt deglutire filium Dei; ſed digerere non potens, debuit evomere etiam alios, una cum inferno, ſcil. animas SS. Patriarch. & Proph. quas voraverant per 5000. annorum & ultra. Accidit morti ſicut api, quæ pungens relinquit aculeum, & enecat ſeipſam: ita mors pupugit filium Dei, ſed perdito ſtimulo, ſeipſam occluſit, & facta eſt captiva Chriſti: *habeo claves mortis*: Unde Apoſtolus illudit eam dicendo: *Ubi eſt mors ſtimulus tuus? ubi eſt mors victoria tua?* [1. Cor. 15.] Quaſi dicat: putabas te digeſturam Dominum; & debuiſti evomere etiam ſervos. Confirmo hanc veritatem cum verbis s Evangelii: & hiſtoria quadam Plinii: auſcultate quæſo, quia pulchra eſt.

Triumphus Chriſti ſuper infer. & mortem.

Sanctus Jo. cap. 3. ſui Evang. teſtatur, quod Chriſtus loquens de exaltatione ſua ad crucem, ſerpenti cuidam ſe comparat, dicebat enim *Sicut Moyſes exaltavit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis*. Reflectendo ſuper his admiror, cur ſerpenti Chriſtus ſe comparat? Sed cognita natura & proprietate, cujuſdam parvi ſerpentis vocati Enhydris: ceſſo admirari, & adoro artem divinæ Sapientiæ. De hoc enim ſerpentulo ſcribit Plinius de natura animalium, quod ſit parvus corpore, viridis colore, & aſtutus arte, itaut ad vindicandum ſe de ſuo inimico Crocodillo, abſcondit ſe inter herbas, ubi Crocodillus exit ad paſcua, & ſic cum ſit parvus, & coloris viridis, ab inimico non ſecernitur, ſed voratur una cum herbis: vix tamen ingreſſus, incipit corrodere ejus viſcera, & enecato inimico, triumphans egreditur. Chriſtum igitur puto huic ſe ſerpenti comparaſſe; quia ad vincendum inimicum ſeu mortem, *humiliavit ſemetipſum*, inquit Apoſ. ecce factus parvus ſicut Enhydris: colorem etiam viridem induit, ut non agnoſcatur inter herbas: quia, *omnis caro fœnum*, inquit Divina Script. (Iſa. 40. 6.) ipſe autem induit Carnem, quia *Verbum Caro factum eſt*: Tandem abſcondit ſe inter herbas in Calvaria, ubi ſolebat ſæpe mors paſci hominibus, quia ibi malefactores ſolebant occidi: herbæ erant duo latrones, inter quos Jeſus; ſed omnia erant æqualiter viridia, quia caro ſola apparebat; Itaque Crocodillus una cum herbis, ſeu latronibus, Jeſum quoque devoravit: & ſeparata anima a corpore, *deſcendit ad inferos*: ſed ita diſcerpſit viſcera hujus Crocodilli ſeu mortis, ut debuerit illa ipſa mori, & eji-

Serpentis Enhydris natura.

Digitized by Google

& ejicere alios quoque deglutitos: & sic impletum est hodie, quod olim Christus per Proph. s. Oseam dixerat: *De manu mortis liberabo eos... ero mors tua, o, mors.* [Oseæ 13. 14.] Ecce quam, *glorioſe*, Christus hodie, *magnificatus est*, triumphando tam fortes inimicos!

199 Porro dum hoſce in inferis Christus triumphos operaretur; dolorosissima Virgo Maria, quæ adhuc sero diei veneris præteriti post datam sepulturam sacratissimo corpori ejus, regressa Jerosolymam ad domum ultimæ cœnæ, sola seorsim cessit in cellam; eum ingenti suspiriorum, ac lacrymarum abundantia lugendo Natum sui occisum; nec tamen minus constanti fiducia credendo eumdem tertia die resurrecturum, frequentissime ingeminabat cum Davide: exurge, *exurge gloria mea* (Ps. 65.) *Veni dilecte mi* [Cant. 7. 11.] *solatium vitæ meæ* (Tob. 10. 4.). Cui Dominus per eumdem coronatum Vatem respondebat: exurgam, *exurgam diluculo*, consolare & quiesce a fletu, dilectissima Mater, brevi amaritudo cordis tui glorioſissimo aspectu meo in dulcedinem, atque jucunditatem est convertenda ineffabilem: Quæ promissio hac ipsa tertia luce fuit impleta: hodie quippe Christus, parto Animarum Sanctorum Patrum spolio, cum nobilissimo hoc, atque glorioso comitatu pergit ad sepulchrum; & reunita Anima corpori non jam mortali ac passibili, sed dotibus glorioſissimis instructo, atque in æternum victuro: *resurrexit sicut dixit*.

Et quia dilectissima Mater in ejus passione amaritudinem summam gustaverat, voluit, ut dulcedinem pariter atque solatium infinitum, ex glorioſissima sua resurrectione gustaret prima: quapropter justit omnes elegantissimo ordine in acies componi processionis, veneraturi Deiparam Mariam atque adoraturi, utpote redemptionis eorum cooperatricem. Hic nonnulli devoti devote contemplantur, quod inter glorioſam illam societatem pia quædam æmulatio facta sit atque contentio; quisnam, scilicet, Filium resurrexisse annunciaturus Matri præcederet. (Gabr. Barl, Dom. res.) Adam, utpote Pater totius humani generis prætendebat jus hujus officii se manere. Respondet tamen illi Dominus: nequaquam: Si etenim fructum alicujus bonæ arboris in via repereris, subsistes fortassis, ut olim in paradiso terrestri, & tardabis. Ergo ad me hoc spectat, inquit Abel, qui primus justus fui occisus: neque te mittere est expediens, illi respondetur; quia si obviaverit tibi Cain denuo occideris. Ego ibo ego, instat Noe, nunciaturus Domine diluvium pœnarum tuarum cessasse, qui a diluvio aquarum salvavi omnem animam viventem in specie sua: nequaquam, & illi respondetur, quia si vinum nactus, fueris inebriatus, uti post diluvium, si recordaris fecisti, Mater mea nuncio fraudabitur. Ecce jucundus totus, exultans & jubilans prorumpit Joannes Baptista: Ego inquit, Domine, sui Præcursor adventus tui in Mundum, quidni debeam esse & glorioſæ resurrectionis tuæ ad Matrem? Cui Christus: non dilectissime Joannes: nam Herodes adhuc vivit, si captus fueris ab ejus ministris, an non incarceraberis? Tandem prodiit latro conversus, cum submissa humilitate precatus: Domine numquid ego hoc honore essem felicitandus, ut sim letus nuncius ad Ss. Matrem tuam mit-

Pia, inter liberatos ex limbo contentio: & jubilus Mariæ ob resurrect. Filii ejus.

Digitized by Google

mittendus, qui novi eam nuperrime sub nostris crucibus contristatam, quinimmo ejus ope & adjutorio contritionem promerui, & conversionem: At Dominus illi ait: non es, fili mi, aptus; foratos quippe habes pedes clavis, necdum ex integro curatos, currere non poteris celeriter. Itaque ad sustollendam omnem contentionem ac æmulationem, Archangelus s. Gabriel, qui olim nunciaturus Mariæ Christi nativitatem, missus fuit quoque nunc ad annuntiandam eidem gloriosam ejus resurrectionem: hic itaque celerrimo volatu apulsus intonuit: (prout revelatum fuit S. Gregorio): *Regina Cœli lætare, alleluja; quia quem meruisti portare, alleluja; resurrexit sicut dixit, alleluja.* Interim etiam desideratus ejus Natus, cum superlaudata processione comparuit. Consideremus hic N. gaudium Ss. Matris! nullus dubito equidem procidisse illam in terram lacrymantem præ lætitia, nec verba proferre valentem: reor tamen cum piis pie contemplantibus, quod dilectissimus Filius eam propriis manibus illico erexerit dicens: surge dilectissima Mater, non est jam tempus fletus & lacrymarum, *ecce refloruit caro mea* [Ps. 27.]. Jam *hiems transiit*, omnium persecutionum, *imber abiit* flagellationum, quas passus sum, ac tormentorum: *flores apparuerunt in terra nostra* (Cant. 2. 11.), in hoc corpore, quod terra nostri amborum est, dilectissima Mater, quia ex te illud sumpsi, intuere & respice, qualiter florent 5. vulnera, vernantque in illo dotes gloriosæ. Tunc omnes SS. Patres, qui ex limbo liberati appulerant, ut bethulienses ad Juditham, non dubito intonuisse: *Tu gloria Hierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri* (Judit. 15.). Vos quoque N. in contemplatione inenarrabilis hujus lætitiæ, adorando & laudando Matrem, una ac Filium, in societate horum PP. liberatorum subsistite, dum ego respiro.

PARS SECUNDA.

ECCE dilectissimi audivimus ineffabilem lætitiam S. Matris Ecclesiæ, ob resurrectionem Domini; ad quam incessanter invitat totum fidelem populum suum ingeminando *Alleluja laudate Deum:* Et: *Cantemus Domino gloriose enim magnificatus est* eatenus, quatenus potentes tres inimicos potenter vicit, & super illos triumphat. Animadverto tamen nonnullos vestrum tacita voce inclamare: peroptime, Pater, intelleximus ista omnia: immo & firmissime credimus Christum dictos inimicos taliter vicisse, ut amplius nec timeat a morte se occidendum, nec ab inferis vorandum; a diabolo autem aliunde se vincendum timuit nusquam: sed nobis omnia hæc restant timenda. Quandoquidem neminem videmus nasci, & non mori; itaque mors nobis timenda. Experimur sæpe a diabolo peccatis subjugari & vinci, ergo & hic timendus nobis. Tandem a vobis concionatoribus audimus, quibus & credimus, plerosque ab inferno devorari: igitur timendus, & vel maxime hic quoque nobis. Quomodo ergo poterimus lætari tam inenarrabili lætitia, quam exprimis nos invitari a S. Matre Ecclesia, quin gaudia nostra sint mixta doloribus? Auscultate Fratres patienter, brevi responsione satisfactos vos, & consolatos dimittam. 200

San-

Digitized by Google

Sanctus Joannes in ſua Apocalypſi teſtatur, quod Chriſtus ſit primus a mortuis reſuſcitatus dicens: *primogenitus mortuorum*. (1.5.) Idem conteſtatur Apoſtolus nos admonens, ut gratias agamus Deo Patri per Jeſum Chriſtum: *qui*, inquit, *eripuit nos de poteſtate tenebrarum.... & ipſe eſt caput Eccleſiæ, primogenitus ex mortuis* (Coloſſ. 1.13.18.). Atqui, dicet fortaſſis non nemo verſatior in ſacris paginis, edoceamur & in veteri lege ab Elia, & Eliſeo Vatibus reſuſcitatos quoſdam: & in Evangelio plures ab eodem Domino leguntur reſuſcitati, antequam ipſe a mortuis reſurrexiſſet, quomodo ergo poteſt dici ipſe, *mortuorum primogenitus*: ſeu primo reſuſcitatus?

Ad reſolvendum hunc nodum, & ad reſpondendum iſtis doctis in ſac. paginis; ſciendum eſt triplicem eſſe reſuſcitationem, & reſurrectionem: Prima eſt phantaſtica, per pythonicos, & pythoniſſas facta: exemplum hujus habemus in s. Scriptura; notatum in lib. 1. Reg. cap. 28. ubi legitur: quod s. Propheta Samuel apparuerit Sauli reſuſcitatus: non quia revera ita fuit; ſed una pythoniſſa arte diabolica fecit apparere ejus umbram, quaſi revera illa fuiſſet, & certe locutus fuit cum Saule: ſic ſunt reliqua phantaſmata. Secunda reſ. eſt vera quidem, ſed ad vitam mortalem, & ad tempus dumtaxat; talis fuit Lazari, & aliorum. Tertia non ſolum eſt vera, ſed etiam ad veram vitam immortalem, & æternam: talis fuit reſur. Chriſti Dom. quia ut inquit Apoſtolus [Rom. 6.9.]: *Chriſtus reſurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur*: Sciant igitur illi practici in ſac. pag. quod, quando Ss. Apoſ. Joan. & Paulus dicunt, quod Chriſtus ſit, *primogenitus mortuorum*: Intelligunt de hac tertia reſurrectione, ad vitam, ſcil. immortalem, & ſic verum eſt, eum eſſe primo reſuſcitatum ad vivendum æternaliter, & non moriendum amplius.

plex eſt rrectio oralis.

Cum ergo viderimus tres ſpecies reſuſcitatorum corporaliter: tranſeo ego a corporali reſurrectione ad ſpiritualem; & conſidero poſſe dari tres ſpecies reſuſcitatorum hoc paſchate in Chriſtianiſmo. Quidam enim imitati Samuelem, phantaſtice tantum reſurrexerunt; quia confeſſi ſunt & communicati, ſed ex conſuetudine, ut appareant Chriſtiani, ut videantur impleviſſe præceptum Eccleſiæ, itaque non ejiciantur ex populo fidelium: Aſt non reliquerunt ſuam peſſimam conſuetudinem peccandi, nec intendunt relinquere: iſti ſunt pœnitentum reſuſcitatorum phantaſmata, non autem vere pœnitentes reſuſcitati, iſtorum confeſſio eſt invalida, & communio ſacrilega: Pro talibus utique non vicit Chriſtus dictos inimicos, nec tales præcepit non devorandos, imo, juxta teſtimonium Vatis s. Danielis, unicuique horum trium inimicorum tradit devorandos dicens: *Surge comede carnes plurimas* (Dan. 7.5.). Et S. Jo. in ſua Apoc. de ſimilibus dicit: *Nomen habes, quod vivas, & mortuus es*: (Apoc. 3.1.) plane ſicut phantaſmata. Crediderim tamen in hoc devoto populo, non adeſſe talia phantaſmata pœnitentum, quod ſi quis eſt per malam ſortem, Deus convertat eum, miſerans ipſi.

Tripl x reſurrectio ſpiritualis.

Pro quibus Chriſtus nō triumphavit, ſeu non occluſit ora inimicorū?

Alii imitati ſunt Lazarum, qui reſuſcitatus a Domino, eſto vere reſurrexerit, tamen ex ſepulchro *proditit ligatus manus & pedes infitis*, (Jo. 11.44.) inquit Evang.

201

quo

quo denotabatur, eum brevi iterum moriturum esse. Ita aliqui hoc Pascha, vere confessi, & communicati peccata purgarunt, itaque vere resurrexerunt ad vitam gratiæ Dei: sed non reliquerunt occasiones, hoc est non decreverunt constanter, non solum peccata vitare, sed etiam occasiones peccatorum, quæ tamquam funes ligatos tenent, & facile attrahunt ad peccandum: idcirco brevi revertentur ad eadem peccata, quæ illis condonata fuere. Hi imitantur consuetudinem Leonis.

Quinã imitantur Lazarum, resurgendo spir.

Barcorius notat: Quod Leo, dum eum persequuntur venatores, ad fugiendum velocius, evomit cibos comestos: sed si fuga salvatur redit, &, *quas ejecerat carnes iterum comedit*. (Barc. reduc. moral.) Ita aliqui peccatores timore perculsi venatorum spiritualium; concionatorum, & confessariorum præteritis diebus, vere contriti sunt & confessi, itaque revixerunt ad gratiam. Aft paulo post videbimus eos juxta consuetudinem ad occasiones redire, ubi vix potest quis non peccare. Cogitat quidem, ibi scio me peccasse pluries in illa societate, in illo loco, in illo negotio &c., sed modo cavebo mihi. Cavebis tibi? picem tangis, & vis præcavere infectionem? o stultitiam! Sancti Spiritus testimonium non fallit nos: hic in sacris paginis dicit; *qui picem tangit inquinabitur ab illa* (Eccli. 13. 1.); quid est appropinquare occasioni, nisi picem tangere? vis ire inter inhonestos, & esse honestus? inter ebriosos, & esse sobrius? inter murmuratores, & esse innocens &c.? fallimini, fallimini, N. idcirco nec tales ego audeo animare, quod Christus pro illis vicerit dictos inimicos: quia, *qui amat periculum in illo peribit* (Eccli. 3. 27.), inquit sacer Textus, nisi sibi caverint, non modo a pecc. sed & ab occasione.

Aliqui tandem doctrinam Apostoli venerantes admonitionem ejus edocti, qui dicit; *sicut Christus surrexit a mortuis.. ita & nos in novitate vitæ ambulemus* [Rom. 6. 4.]: utique imitati sunt resurrectionem Domini: proponentes firmiter, non solum cavere sibi a peccatis voluntariè patrandis, sed nec occasionibus sponte appropinquandi, ubi sæpe solet cadi in peccatum, & vitandi illud admodum est difficile: itaque ut Christus, qui resurrexit hodie, semper vivit in gloria, ita hi, qui taliter ejus corporalem resurrectionem sua spirituali sunt imitati; semper conservabuntur in gratia. His dilectissimi, iis ego læta annuntio, nec vereor dicere, quod pro talibus Christus dictos inimicos ita vicerit, ut nullus sit eis timendus. Et primo non est timendus illis diabolus: quia per victoriosam passionem, mortem, & resurrectionem gloriosissimam ita ligatus est, ut latrare possit tentando, sicut canis incatenatus, sed mordere, nisi ad se accedentes, non possit: Cum autem hi, qui in spirituali sua resurrectione Christum sunt imitati, non habeant intentionem illi appropinquandi, immo fugiendi omnes occasiones ejus morsus, seu peccati, jam victus est pro ipsis, nec eis timendus. Secundo: non est eis timendus infernus: quia jam audistis, quod Christus post resur. acceperit claves inferni, in signum triumphi, certe sine eo non possunt quemquam illuc trahere; ille vero tales non finit, quia pro illis paravit paradisum. Tertio tandem

neque

neque mors illis timenda est, non solum spiritualis; qua, cavendo a peccato & occasionibus, non morientur: sed nec corporalis: enim vero mors quid facit? tollit vitam homini, ille est ejus effectus naturalis: ast vero ab his, qui imitantur Christum in resurr. a peccato, non tollit vitam, nec tollere potest, sed solum commutat temporalem in æternam, & miseram, in felicem: Unde dies mortis ss. solet Ecclesia appellare *dies natalis*, seu nativitatis, quia renascuntur ad vitam æternam, in gloria cœlesti.

Quomodo cognoscēdi sunt hi, qui imitati sunt resur. Christi hoc paschate.

Oh Pater! si sciremus istos felices, qui ita hoc paschate resurrexerunt, ut eis congratulemur, ut eos revereamur. Dicerem vobis ego, sed quando prandendum? tamen concludam paucis verbis. Si quempiam cupitis videre, & cognoscere, qui vere cum Christo resurrexit, quærite illum cum Christo in Galilæa: *præcedet vos in Galilæam ibi eum videbitis*, (Mar. 16. 7.) testatur Angelus, dicendo illis piis fœminis, quæ hodie summo mane quærebant Jesum in sepulchro: *Quem quæritis?* [Lucæ 24. 5.] inquiebat eis Angelus: non est hic non: quia si esset in sepulchro, non resurrexisset: Igitur N. illi, qui cum Christo resurrexerunt, cum illo etiam quærendi, & videndi sunt in Galilæa. Nolite tamen expavescere, non est opus parare viaticum ad eundum in Galilæam: quia galilæa *interpretatum dicitur transmigratio* (Interpret. Bibl.). Igitur, si unum peccatorem vultis videre, an resurrexerit vere cum Christo, non quæratis eum in sepulchro peccatorum, sed in transmigratione ad virtutes. Qui quondam fuit gulosus potator, & iterum videris eum in sepulchro ebrietatum, noli congaudere illi; non resurrexit certe: sin eum non sepereris in dicto sepulchro, resurrexit sicut dixit Confessario. Idem dicendum de blasphemo, si ad benedictiones transmigravit: de murmuratoribus, si ad laudes proximi: de mendacibus, & perjuriis, si ad veritatem &c. [amplifica pro opportunitate:] Igitur dilectissimi Fratres concludo meum sermonem, verbis Apostolicis: *Dum tempus habemus operemur bonum* (Galat. 6. 10.), recordemur quid promisimus, videamus ne quis adhuc his festis iterum reperiatur in sepulchro; sed conservemur in Galilæa, in transmigratione a peccatis ad virtutes ss. Ut cum transmigrandum fuerit ex hac vita, transmigratio nostra fiat in gloriam Patris Cœlestis, una cum Christo hodie resuscitato, fruendam in æternum. Amen.

Alleluja, bonum & felix Pascha omnibus. Alleluja.

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO VI.

SLAVO=BOSANSKI

OD

USKARSA.

I. Neistomaçnó veselje s. Czarquæ zaradi uzvelliçanja, koimse slavno uzvelliçá gné zaruçnik Isus, kad uskarsnu na xivot neumarlí ú puti nashoj, junaçki pridobivshi trí prijakah nepriateglia, Djavla, Pakao, i smart. II. da istæ nepriategle i za nas pridobí, isto ako mí tillesnó gnegovo, nashim duhovnim uskarsnutjem budemo sliditi.

Alleluja, Alleluja, Alleluja. Cantemus Domino, glorioſe enim magnificatus eſt, equum, & aſcenſorem ejus projecit in mare.

Fálite, Boga. Pivajmo Gospodinu, slavnobosé uzvelliçao, kogna, i kogníka gnegova bacioje ú more). *Exodi* 15.

203 KADA nemillosardná, imaobi rechi i nevirná, bratja, prodadoshe targovcem, i ú Ægipat izdadoshe s. Jozipa: Jozipov Otac, Patriar. s. Jakov scinechi dagae opaká zvirka ù planini razdarla; takó gorko tuggovà pod svoju staroſt, i suze za gnim prollíva mlogo vrimena, dase izkazat lasno nemore: Mogú samo znat oní, koí shtiú lijstove ss. písáma. Nishtanemagne poslí nikó 20. godiná, kada çuh starac Jakov, da pripogliubglení sin svoj Jozip, ne samo xiive srichno, nego joshter i kragliujé onam u Egiptu: [biashebo smudrostju svojom, i ostalim kripostma tollikose visoko i slavno uzvelliçao, kolliko zadosta bih, damuse dade ú ruku shtap od zapovídi kraglieſtva Egipskoga): sva gorkoſt gnegova obratise ú slatkoſt, i prominivshi xalosná uzdisanja ù raddosná, od veselja prolivshi suze, zavappi: *Sufficit mihi ſi adhuc filius meus Joſeph vivit*: o blago meni! tomie zadotla, ako josh sín moj Jozip xiive: ó kollikochiu imat utishenje ú staroſti mojoj! nemogu odolliti veselju sarca moga, da neoddem ovakí star uxivatiga tja ú Egiptu: *Vadam & videbo illum*: ichichu, ichi dagase nagledam.

Veſelje Ka Kova Pa triarKe. laK Jozi Kraglio cbega, za primi vise s. Lyé s. Czr que, pali usKarsa Ljesu

Velliko bih N. ovo veselje starca Patriar. s. Jakova, istinaje:

Al

Al josh neima shta çiniti s' danashgnim veſeljem s. Czarq. katol. kojá poslí gorkoſti, suuzá, i xaloſti, kojú imade proshaſtí dáná, zaradi izdajſtva, mukæ, i smarti pripogliubglenega zaruçnika svoga, Iſuſa: çujuchi danas daje slavan, i slauodobitan uskarſnuo; i da xtive i kragliujé, ne vrimenito, kako Jozip, nego ú vike vikóvá; niti sámo svarhu kragleſtva Egipskoga, nego svarhu sviú kragleſtví Nebeskí, zemaglskí, i paklení: od radoſti uzhigrává, i popiivá; ú svi piſſma mishajuchi slavní oví glaas: *Alleluja*. S'koim, kako druga Maria seſtra Mojtieva, zaziivá nas ſinove svoje, i vas púk pravovirní: *Cantemus Domino*: da pivámo veſeljem duhovnim, faale uzdajuchi goſpodinu; *glorioſe enim magnificatus eſt, equum & aſcenſorem ejus projecit in mare*: slavnoboſæ, velí, uzvelliçao, kognaje, i kognika gnegova oborio ú more i spláſtio.

Vidichemo dakle ú nikolliko ríçí: Parvó: Veſelje neizreçenó s. Majkæ Czarkvæ katoliç. zarad uskarſnutja Goſpodinova, na komuſæ slavno uzvelliçao, pridobivshi trí prijaká nepriateglia djavla, pakao, i smart. Drugó: Daſu iſtí nepriategli, po uskarnutju gnegovu i za nas pridobiveni, iſto ako mí tileſnó gnegovo, nashim duhovním uskarſnutjem budemo naslidovati. Ja znam, da dugga predika na uskars nie vama draga; Ako dakle xelíte danas iskushati kratku, zaçíniteju vashím naſtojanjem pomglivo slushajuchi: i poçinam.

Alleluja, Alleluja, Alleluja. Neznam çujeteli, i offichiateliſe, kolliko çeſto s. Mati Czarqua katol. priuzimá danas oví slavní glaas, *Alleluja*? Ako doſad níſte motrili, nuth motrite, molim, unapridak uzaſve vrime uskarsnó, koe durá tja do duhòvá, ali ofobito za ovó oſam daaná, i dojſto çuchete, da niti znáš, po nikí naçin, príſtati, nittiſe more naſſititi, tolliko ú Miſſi, kolliko ú officiu Boxanſtvenomu, pivajuchi ſveudigl, i priuzimajuchi blizu neizbroene púté, *Alleluja*. Biſtel znali ví, zashto ovó? Imam rechi daſe offichiate, al nemorete podpunno doſegnuti, nerazumívshi shto zlamenujæ oví glás, *Alleluja*. Imaſe znati dakle, daje oví glás ſaſtavglen od dví riçi xudinskæ, toh jeſt, *Allelu*, shtochie rechi, *fálite*, i *ja*, shtochie rechi, *Boga*: i tako *Allelu-ja*, ochie rechi, *fálite Boga*. Nishtanemagne iſtí oví glás, *Alleluja*, jma i drugo zlamenovanje, oſſobito kadſe çeſto priuzimá megiú drughim riçma radosním, i sva zajedno izgovárá, zlamenujebo tada, velí s. Jerol. *vocem extollere cum exultatione*: glás uzdignuti s'radoſtju. Kako ú nash jezik Boſanskí, napriliku ová ríç *Hajde*; koja zlamenujæ, zazívanje, illi zappovìd ichi kudgod: Ali shto, kadſe radujuchi, i poskakujuchi mlogo puutá priuzimá megiudrughim riçma veſſelim, zlamenujæ nikú veſellu budalashtinu, i radoſt sarca ſavishgniú: kako çinæ diçica, kad viddæ izdalleka Mater, da idæ odonud; odkud nádajuſe, dacheím doniti oraa: poskakujuchibo od radoſti vapiú: *Hajde, Hajde*, eno Mama igæ, *hajde*, ſachenam donít oraa, *hajde, hajde*; i takò slídæ svoju budalashtinicu poskakujuchi od radoſti i od veſelja. Priliçnim nikim naçinom, velí nauçní Bláx Vega, tomaçechi pogl. 19. kgnigá od oçitov. *Alleluja* zlamenujæ, kao izluditi devoto i svæto od radoſti. I takó s. Mati Czarqua, zaradi uskarſnutja millog svoga zaruçnika Iſuſa, tollikom radoſtju

Alleluja shto zlamenuja?

S. Czarqua çiniſe daje blizu izludila devoto od veſelja, priuzimajuchi tolliko çeſto, Alleluja.

napunilháse jest, da niti zná svarshiti, nitise more nasititi pivat sveseljem uzigrajuchi, i megiú ostálæ rici radosnæ mishajuchi ovi slavni glás, *Alleluja*. I tollikoga pútá priuzimá, dase nestidí ukazati, daje od radosti i od veselja, svéto i devoto poniknacsin izludila. Nuth poslushajte, molimvas, kako naslidujé radosnu diçicu, pozdravgliajuchi danas, i poshtujuchi B. D. M. uskrishenoga zaruçnika svoga Majku pogliubglienú: *kraglico*, velí, *nebeska raduise*, *Allel. zashto kogasi dostoina bila nosit ú utrobi*, *Alleluja*; *uskarsnu, kako reçe*, *Alleluja*; *moli za nas Boga*, *Alleluja*. Viditelí kako çesto priuzimá ovi slavni glás, *Alleluja*; za pokazati radost neizreçenú sarca svoga, i veselje.

A' buduchi da ová ríç, *Alleluja*, ú parvomu svóm zlamenovanju, kako rekosmo mallo prie, istò oche rechi, shto *laudate Deum*, faalite Boga. Svetá Czarqua po istom gláfu nas zazivá i ponukujæ, da ú prislavni ovi dán od uskarsnutja Gospodinova, svi sh-gniom zajedno faalímo Boga, s'osslobitím nikim veseljem i radostju: govorechi: *Hæc dies quam fecit Dominus*, *Alleluja*; *exultemus & lætemur in ea Alloluja*: Ovoje, velí, dán koga uçíni gospodin, Boga faalimo: uzradujmose i vesselimose ú gnega, Boga faalimo. Shto scínite dachie rechi, *exultare*, uzradovatise? nechie drugo nego, *extra se saltare*, izvan sebe poskakivati od radosti. Tollikó dakle vesélje imá s. Czarqua, uz ovo vríme uskarsnó; i tollikò xelí, dase i mí vesellímo, Boga faalechi; kolliko svió ostalí svetkovíná veselja imá nadachi; i kollikò nigda neimamo sciniti daje zadosta, nego vazda ù gnem imamo napridovati. Nisbranemagne za nekasnit ukazativam uzrok od tollikoga veselja: oddimo na svidoçanstva svetí písama.

Zazivamo se po ovom glásu Alleluja, *da Boga fálimo.*

Kada izvarsniti Vojvoda, i slavní izbavitegl púka Izraelskoga, Mojsie, po kriposti svojæ shipkæ, slavno pridobí Farauna i voisku gnegovu; svehí potopivshi ú more carglienó: koe od valóvá na kraj izbaçene, Izraelichiani opplinishe, i plinom gniovim obogachení ottidoshe: Tada, *Conturbati sunt Principes Edom*, *robustos Moab obtinuit tremor*: smutilise jesu, velí s. písmo, okoloblixgni Principi, i poglavari od Edoma; i Jákæ vojnike Moabove obuzæ darhat, od velika straha. A Maria sestra Mojsieva poigravajuchi zazívashe divojke, i vas púk izraelski da Boga fálæ ú veselju; govorechi: *Cantemus Domino*, *gloriose enim magnificatus est*, *equum*, *& ascensorem ejus dejecit in mare*: Pivajmo gospodinu, slavnobosæ uzvelliçio, kogna, i kognika gniegova basioje ú more. Akoje dakle N. slavno uzvelliçan gos. ú pridobitju Mojsievu svarhu Farauna i vojskæ gniegovæ; kolliko slavniæ uzvelliçan imá bit istí, ú pridobítju svomu svarhu nepriatégliá svoi, djavla, pakla, i smarti? Onó shto çignáú Izraelichiani, *in figura contingebat illis*, ú prílici dogágiasheše gnima, velí Apos. s. Pavao, takò da dobítak Mojsiev, prílikaje samo bíla, i sjen niki danashgnega prislavnoga dabítja Isusova. Odimo dakle promotriti stáblo od ovoga sjenna.

285

Zabilixá s. Ivan. Apos. ú svoi ocitovagní, na pog. 6. da megiu ostalim skrovishti, vidje nikú sablaznu illiti prikkazu. *Ecce*, ovako píshé, *ecce equus pallidus*, *& qui sedebat super eum*, *nomen illi mors*, *& infernus sequebatur eum*: Evo, velí, kogn blíd, i

Stan... Kar... sta i ... Kon... ú p... sja ... us K... sop... mat... gli...

koí

koi ſigiashe na gniemu, imemu smart, i pakao ſligiashe gniega: ò ſtraſnæ prikazzæ! Ali shtoe josh gorre, slídí s. Ivan govorechi: *& data eſt illi poteſtas ſuper quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, & morte*: i dataje gnemu oblaſt svarhu çetiri díla svíta; da morí i tûshi Maçem, gladom, i smartju naravnom. Shto drugó ová prikazza zlamenujæ; nego da prie neg Iſukarſt od martví uskarſnu, i vrata ottvori nebeska: djavao uçinivshi ſe kgliuſinom blidom, zashto poblidio od nenavidoſti ſuprot plemenu gliuskomu, uzamshi smart na plechia, vuciáshe za sobom pakao, da koegodibi smart pomorila, ilmu maçom na voiski, ilmu gladom, ilmu naravnom boleſtju, neka pakao sve xderæ? Evovam Faraun paklení sa svojom vojskom. Ali Mojſie nebeskí Gos. Iſ. po kripoſti svoje shipkæ od s. kríxa, slavno pridobí ovoga Farauna i vojsku gnegovu, ú moru carglenomu neprocignenæ karví svojæ. I *tada ſmutiſhe ſe Principi Edoma paklenoga*, i *Jakæ vojnike Moabove* illiti druxbu Luciferovu, *obuze darhat*, kadano Iſukarst, uzamshi plin dúshá iz Limba, slavan danas, i slavodobitan uskarſnu: Tolliko dakle vechí, uzrok imá s. Czarqua danas zazívati púk karſtjanskí, negoli María ſeſtra Mojſieva Izraelskí, na pivanje, i Boga fálenje, kolliko izvarſnittié jeſt ſtablo od sjenna, i kíp xívi od prílike svojæ upenganæ: *Alleluja* dakle, *Cantemus Domino*, pivajmo Goſpodinu, zashtoſe slavno uzvelliçao.

206 Neboimſe ja N. iſpovidit, i rechi, da niedna druga svetkovina tollikog uzroka nam neprinosí od veſelja duhovnoga, zashto niti nijedna tollikom slavom uzvelliçaje ſina Boxiega, kolliko danashgni prislavní dan od uskarſnutja gniegova: Promishgliambo s'prinaucním Origenom; da, prem ako Iſus na svom porogenju uzveliçan bí, zashto nebeſa ſa zemgliom, i Boga pomiri s' çovikom, odkud i pivá tada s. Czarqua: *Rex pacificus magnificatus eſt*: Krágl mirotvorník uzvelliçan jeſt: Takoger uzvelliçan bí umirajuchi, po çudeſi svakoga ſtvorenja; bioboje rekao: kad budem uzdignút; na kríx: *omnia traham ad me ipſum*, svakachiu kmeni pritegnuti: Tada doiſto pritæxe, i bí uzvelliçan, kadano sunce pomarça, zemgliaſe potreſe, i svako ſtvorenje poznade, da tarpí i umirá ſtvoritegl ú putti çoviçanskoj. U ovim, i drughim prigodbama, velí Origen, *magnificatus eſt quidem, ſed non magnificatus glorioſe*, uzvelliçaoſæ iſtinaje, al nieſe uzvelliçao slavno: Ali shto? *quando reſurrexit, glorioſe magnificatus eſt*, kad uskarſnu tadafæ, velí, slavno uzvelliçao.

Nishtanemagne poshtenjæ ovæ iſtinæ imaſe dati svidoçbi okrugnenoga Pror. Davida, koi prie Origena, puçe jos prie, negoſe Is. poſrodi, prividivshi duhom proroçanskím, dache Iſukarſt dvakrat poçet kraglievati svarhu s. Czarque, ú putti çoviçanskoj, ovako prorokova: *Dominus regnavit decorem indutus eſt*, Goſpodin poçæ kraglevati, lipotom obukaoſe jeſt: pák slídí udigl: *indutus eſt Dominus fortitudinem, & præcinxit ſe*: obukaoſe jeſt Goſpodin jakoſtju, i pripaſaoſe jeſt. Csusteli da Prorok dvakrat priuzima ovæ rieçi, *indutus eſt*, obukaoſe jeſt: nishtanemagne parvi pút samo velí, *lipotom obukaoſe jeſt*, á múçi od jákoſti, i od pripaſanja. A kad priuzimá, drugòç, veli, *jakoſtju obukaoſe jeſt*, *i pripaſao ſebe*. Biſteli znali N. zas-

UsKarſnutje vechiu ſlavu Goſpodinu, i nama veſelje duhovno prinoſi, neg oſtála svetKov.

IſuK. dvaKrat Kraglevá, illiti poçeKraglievat ú putti çoviç.

zashto parví pút nevelí daſæ pripaſao kripoſtju, nego samo drughí pút? Nuth poslushajte s'krovishte, zashto kolliko viſſoko, tolliko jeſt lípo. Kada govorí Proroh: *Goſpodin poçe kraglevat lipotom obukaoſe jeſt*, muçechi od pripaſanja; tada govorí od gniegova porogenja; doiſtobo kadno uzamshi pút çoviçansku porodiſe od M. D. tada poçé parvi pút kraglieuati, kako çovik, svarhu kragliesſtva s. Czarque Catol.: zashto tada, kako velí Pror. Iſ. *factus eſt principatus ejus ſuper humerum ejus*: ſlavgleno bí vladanſtvo gnegovo na rame gnegovo; i lipotomſe tada obuçe; zashto kako svidoçí Pror. okrugneni, ukázaſe, *ſpecioſus forma præ filiis hominum*: Najlipsí obliçjem megiu ſinovma çoviçanskim: Ali nepripaſaſe tadá; zashto poslí 33. godine imadiashe svuchi iſto çoviçanſtvo, govorebo Bogoslovci: *Chriſtus in triduo mortis non erat homo*: Iſukarſt ú ona trí dneva svojæ smarti, nebiashe çovik, i tako buduchi tílo martvo, u gnemu onda nekraglieváshe. A' kada drughí pút govorí: *Obukaoſe jeſt Goſ. jakoſtju, i pripaſaoſæ*, govorí od gnegova slavnog uskarsnutja; na komu ukazalaſe jeſt gnegova jakoſt, ú pridobitju nepriatægliá, i ú izvedenju ſuxágniá iz Limba: Tada opet uzé pút çoviçanski, za neſvuchjú nigda vishe, *& præcinxit ſe virtute*, ipripaſaſe kripoſtju, zashtojú proslavi netarpglivoſtju. Buduchi dakle na porogenju uzeo tílo muci podloxno, i smarti, premdaſe uzvelliçao jeſt, *ſuper omnes reges univerſæ terræ*, svarhu svihu krágliá svekolliké zemgliæ; ſaſvim tizím nieſe bio uzvelliçao slavno: Ali danas slavnoſe uzvelliçao jeſt; zashto priuzé tílo, ne vishe podloxno muci, i smarti, nego slavno. Dakle niedna drugá svetkovina tollikom slavom neuzvelliçájæ Iſuk. niti nama prinoſsí tollikoga uzroka od veſælja duhovnoga, kolliko slavnó gnegovo uskarſnutje. O skollikím razlogom dakle ponukujenas danas; i zazíva s. Czarqua, popívajuchi: *Alleluja, Alleluja*, ſálite Boga: *Pivajmo Goſpodinu, zashtoſe slavno uzvelliçao jeſt*.

Slavnó ovò velliçanſtvo zaddobí Iſuk., kako svidoçi s. Pavao: *Expolians principatus, & poteſtates, & triumphans eos*: porobivshi, velí, poglavarſtva, i moguſtva paklená, i slavno gni pridobivshi. Koe slavnó pridobitje, Pror. s. Iſaia primigniujæ pridobitju Madianskomu, govorechi: *Sceptrum exactoris ejus ſuperaſti ſicut in die Madian*: shtáp vládanja haraçiæ púka tvoga naddobioſi, velí, kako ù vríme madiansko: to jeſt, kako tomaçí prinaucni Menochio: *Imperium Dæmonis tributa peccatorum exigentis*, Zapovid, velí, drakuna haráç od gríha iziskujùchiega. I doiſto s' vellikím razlogom pridobitje od uskarſnutja Iſuk. primigniujeſe pridobitju Madianskomu. Zashto Gedeon, privarſní Kapetan púka obránoga, s' triſtotine samo vojníká, priddobí ú madianu, i satarvshi raztira 150. igliádá vojskæ nepriateglskæ, s'ovakím zanatom í majſtoriom. Svakomu vojniku ú deſnú rúku dade po jednu svíchiu uxexenu iſtinaje, al takó sakrivenu ú jednu bukaru zemglianu daſe svitloſti od svíchiá nevigiahu ni mallo; á ú lívu rúku dade svakomu po trúbgliu: pákhi razrædi na trí bugliuka, i naucí tako múdro, da s'tri ſtrane ú poh nochi svi zajedno naválæ na vojsku nepriateglskú, zatrubglivshi svi zajedno trubgljáma, i ú iſtò vríme polúpavshi bukare jed-

207

Pleme ſe prizna gnieve slavno ſ bitje u Karnut Dobitn Madia Kom.

jednu ó druggù: i buduchi Vojßici takó podpunno uçinilli; Evo nepriategli çuvshi iznenada ú poh nochi tollikæ trúbglie, i praaſak od oní bukárá kadji razbishe; i videchi ú iſtó dóba tollikæ svitloſti oko sebe, neizmirnim ſtrahom obaſtarti, onako ú tminna, za obraaníti svaki sebe, poçeſheſe ſichi, i biti raegruſobom, bixechí; á ni Gedeon sa svoim voinici, tirajuchi gni nedangubgliáshe, nitijim práshtashe; odkud 120. igliádá paddeih onu noch martví; i tako Gedeon uzamshi gniov priobilatí plín, vratiſe slavan, i slavodobitan.

O' kollikoje dobro prorokovao Iſaia od Iſuk. govorechi: *ſceptrum exactoris ejus ſuper aſti ſicut in die Madian*: Shtáp vladanja haraçie púka tvoga naddobioſi kako ú vríme Madiansko: Zashtobo sín Boxí, kako drughí Gedeon, za pridobbiti nepriateglie svoje, i nashe, svitloſt Boxanſtva svoga sakri ú bukaru zemglianu putti çoviçanskæ, i uddri suprot Madianitam paklením onda, kadno na kalvarii uzajde na krix, i mogu rech da uddri na gni ú poh nochi; zashto, kako svidoçi s. Ivang. tada *tenebræ factæ ſunt ſuper univerſam terram*: tmineſe uçinishe po svoj zemgli; ú iſtó vrime, i trúbgliom zattrubgli, i razbi bukaru putti çovíçanské, zashto; *clamans voce magna emiſit ſpiritum*; vapiuchi glaſom vellikím puſti dushu; i uddígl raſtavshiſe dúsha ſtílom, ukazaſe svitloſt gniegova Boxanſtva, kako svidoçí Pror. Iſaia govorechi: *habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta eſt eis* pribivajúchim, velí, ú kragleſtvu sjenna smarti, svitloſtje iſtekla gnima: kojom svitloſtju i gláſom Iſuſovim priſtrashivſe Lucifer, koi biashe na boj izashao, na kalvariu, po proroçanſtvu s. Abakuka: *Egredietur Diabolus ante pedes ejus*, govoréchiega: izachiche djavao pod noghe gnegove, i çekáshe svarhe, priſtrashivſe, reko, svitloſtju Boxanſtva Iſuſova, i glaſom gnegovim, uteçe ſaſvom vojskom svojom ú pakao: i dúsha Iſuſova za gnim upotiru, zashto, *deſcendit ad inferos*, snige nad pakao, i pridobivshi slavno nepriategle paklenæ, zaddobí plien dúsha od Limba i obogatiſe. *Slavno dobitje Iſuſovo suprot Djavlu.*

U' iſto vrime pridobivshi parvoga nepriateglia, pridobí i drugoga, to jeſt pakao, koí prie ovoga dobitja nikomu nepráſchiáshe, nitkobo neumiráshe, koga on neproxdiráshe, zashto po svidoçbí Proroka s. Iſaie, bioje razshirio pakao tarbushinu svoju, *& aperuit os ſuum abſque ullo termino*: i otvorio veli, çegluſtí svoje brez nikakve ſvathe: Ali Goſ. Iſukarſt tada, Limbo gdiſu bijli s. Oczi, tako zatvorí daſe nigda vishe neotvorí: A oſtalie miſtá paklenie uzæ Kgliúçe, da ne xderæ pakao sviú kakoe gnemu drago, nego s:mo onæ, koemu on budæ dopuſtiti, i pridati, il na muku viçgniu, kako nepriategle svoje, il na oçishtenje vrimenitó, kako priateglie, al josh neoçischene: Tako iſti Iſus svidoçí, i kaxæ uçeniku svom s. Ivanu: govorechi: *Bioſam umró, i evoſam xivuchi ú vike vikóvah*: *Et habeo claves mortis, & inferni*: i imam kgliuçe smarti, i pakla. Evonam pàk iſto ovo svidoçanſtvo ukazuje slavnò pridobitje Iſuſovo, i svarhu trechiega nepriateglia, tojeſt, smarti: velibo, daje uzeo kgliuçe i od smarti: *habeo claves mortis*. Ova ima de slobodu proxdriet sína Boxiega, al nemoguchiga probaviti, uſillovana bí izbgliuati, i povratiti i drughæ, zajedno spaklom, koeſu bíli prie proxdarli josh od *Slavno dobitje Iſuſovo svarhu Pakla, i smerti.*

208

Digitized by Google

5coo. godinah, dushe Patriar. i Proroká. Dogodiſe smarti bash kao oſi, illi pçeli, koja obodavshi, oſtavi xaoce, paak sebi naudi, i poghinæ, tako smart obodavshi ſina B. izgubi xaoce, i oſta zatvorena ú tavnici, i robigna Iſukarſtova, zashto on uzakgliuçe: *habeo claves mortis:* Odkud Apoſ. s. Pavao smartjuſe podmaskarujæ, govorechi, *ubi eſt mors ſtimulus tuus?* O smarti kamoti xaoce sada? kamoti junashtvo i dobitak tvoj? kao rekavshi: scignashe tí probaviti Goſ., pák imade izbgluati i slúghe. Potvargiujem ovú iſtinu s' riçma s. Ivang. i snikim iskazanjem naucnoga Plinia; nuth poslushajte molim.

Sveti Ivan na pog. 3. svoga Ivang. svidoçí, da Iſuk. govorechi od uzdignutja svoga na krix, primigniujæ sebe nikoj zmii: govorashebo: *kako Moyſie uzdighnu zmiu ú puſtigni, onako potribaje daſe uzdighnæ ſin çoviçanski.* Prighibajuchi ja mísli svarhu oví ríçí, çudimſe, zashto Iſuk. sebe zmii prilikujæ? Ali naodechi, i poznajuchi naravnoſt, i vlaſtiſtvo nikæ malashnæ zmie, kojaſe zove Enidra, priſtajemſe çuditi, i klagnamſe majſtorii Boxanſtvenoj. Pishebo Plinio od ove zmie, daje tilom malashna, bojom zelena, al múdra mlogo zanatom, tako, da za naddobiti svoga vellikoga nepriateglia, kukudrilla: (ovoje jedna varſta od Axdájah): sakrieſe megiu trávu, gdi ová Axdaja obiçájæ izhoditi na pashu; buduchi pák malashna i zelena, prisloníſe uztravku, i tako Kukudrillo nerazabirajuchi proxdræ i gniu ſtravom zajedno: Ali kakomu unigæ ú utrobu, poçnega griſti iznutra, i progrizavshimu utrobu umorí nepriateglia Axdaju, á ona s' pridobitjem izajdæ. Scinim dakle daſe Iſus ovoj zmiici primigniujæ, zashto za pridobiti Nepriateglia svoga, smart, *humiliavit ſemetipſum* ponizi samoga sebe, Velí Apóſ. evotiſe uçíni malashan kao zmia Enidra: Boju takoger zelenu obúçe daſe nepoznade megju oſtalim travama, zashto, kako s. píſmo svidoçi: *Omnis caro fœnum:* svakaje puut, tráva: á on uze pút i obúçe; zashto *Riç puut uçignena jeſt*, pishe Ivan: Najposli sakriſe megiu trave na kalvarii, gdi smart obiçáváshe izoditi na pashu, i gliude xderati, zashto ondi obiçaváuh moriti zloçince: Tráve dakle biáuh dva razbojnika, á megiu gnima Iſus, ali sve biashe jednako zeleno, zashtoſe drugo nevigiashe ni ú Goſ. nego puut i tílo, i tako ova axdaja, smart to jeſt, ſtravom, illiti srazbojnici i Iſuſa proxdríe, illiti umori, i raſtavshiſe dúsha gnegova s'tilom, *deſcendit ad inferos*, snige nad pakao: Ali tako razadtí utrobu ovoga kukudrilla smarti, da ona po nikí naçin imade umrit', i izbacit drughe kojeje doſad bíla proxdarla. I tako iſpuniloſe jeſt danas ono, shtoe davno Iſus, po proroku s. Oſeu bio rekao: *De manu mortis liberabo eos:* od rukú smarti izbavichiu gni: *ero mors tua o mors*, á tí o ſmarti, znaj dachiu ja biti smart tvoja. Evo kolliko slavno danas Goſ. Iſus, *magnificatus eſt* uzveliçan jeſt, slavno i junaçki pridobivshi nepriategle tolliko jakæ.

Zashtoſe Iſ. zmii primigniujæ.

Vlaſtiſtvo zmie, Enidræ.

Ovdiſe imá znati, da B.D.M. Majka Iſuſova, dokle sín gnæboj bih sreçenim nepriategli josh od pétka, zatvorivshiſe u svoju polaçu, illiti ugeticu, tolliko s' obilnim ſuzama uzdishuchi, kolliko s' temeglitim uzdanjem virujuchi dache trechi dán uskarsnuti, çekashe, i vapiashe ríçma Davidovim: *Ezurge gloria meæ exur-*

Digitized by Google

exurge : Ah uskarſiti slavo moja uskarſni . A ſinjoj iz limba po iſtom Davidu odgovarashe: *exurgam diluculo* utishiſe Majko moja pogliubgliena , uskarſnuchiu rano , kakoſam rekao i obechiao: nitijú privari, zashto trechi dán , tojeſt danas , prie zorǽ , buduchi jur pridobio slavno svoje nepriategle, uzamshi plin dushá ss. otácah , s'ovim plemenitim drushtvom ottide ka grobu , i uzæ opet tílo , ne vechie umarlò , neg slavnim darovi proslavglieno ; *veſurrexit ſicut dixit* : uſkarſnu kakoe rekao. I ottiuchi, da oná , koja biashe najvechiu gorkoſt okuſila ú vrime svoje mukæ ; i slatkoſt illiti uttishenje okusí najvechiæ , i najnapre slavnoga svog uskarſnutja : Narédi daſe svi ſtavæ lipo ú proceſſion , da idú poshtovati i razveſeliti Majku Mariu. Ovdi niki devotí , devoto promíshgliajuh , daſe tada dogodi níki gliubezniv hinad megiu onim ss. Dushama ; koibi naprid ottishao radoſtan glasník k'B. D. M. iliti mushtulukçia. Adam kako korín plemena gliuskoga , veli , toſe meni priſtoí : Almu odgovara Goſpodin: Ne, ne Adame, zashto ako putem nágesh Jabuku lípu, uſtavichieshſe more bit pod gniom , teh zakaſniti , znash tí shtotiſe dogodi ú raju zemaglskomu ? Daklebi ja bio vridan zatí poſao , veli s. Abel , buduchi parví karv za pravdu prolio Goſpodine: Almu odgovárá , né: zashto akote ſuſritæ Kain , bojatſæ da ne poghinesh . Jachiu íchi ja, veli pravedni Noe : Almu odgovárá: Aja Noe, ni tí niſi za toh : znashli posli potopa kakoſe oppí, dragotie vino, ako najdesh pivnicu , zakasnichesh . Evo s. Ivo karſt. vas veſeo poigravajuchi, vapie: Goſpodine jaſam tvoj Elçia : Ja imam biti i mushtulukçia Majci tvojoj , od slav. tvoga uskarſnutja : Almu odgovori : ne draghi moj Ivo : Joshje xiv Irud akote uſſatí , bojatſe, date ne zatvori opet ú tavnicu , i takochie zakaſniti glas mojoj Majci. Najposlí dobri razbojnik evo vapiæ: Goſpodine jachiu ichi , ja gniu dobro poznajem , vidioſam gniu na Kalvarii podkrixom prikjuçer : né ſinko, veli Goſ. nogeſuti probodene , nemores tarçati . Za dati dakle Goſ. svarhu ovom bogogliubnom inádu ; onoga koije naviſtio B. D. M. porogenje gnegovo , odrédi da ige naviſtiti i uskarſnutje Arch. s. Gabriela , (kako bí oçitovano s. Garguru) doletivshi dakle kgnoj Archangeo , zapivva : *Regina Cæli lætare Alleluja : Kraglico nebeská raduiſe Alleluja , zashto kogaſi doſtojna bila noſiti ú utrobí Alleluja , uskarſnuoje , kakoe rekao Alleluja* ... I evo udigl ukazaſe proceſſion : Iſukarſt ſaſvom slavnom onom druxbom , i plemenitom. Promislite ovdi radoſt i veſelje Majkæ Iſuſovæ , koja padavshimu na noghe , í suze prolivajuchi od radoſti nemogadiashe ni govoriti ; Ali pripogliubgleni sín dixuchijú: vapiashe: *ſurge propera amica mea , jam hyems tranſit , imber abjit* : uſtani , uſtani , odma pogliub. M. moja ; jurje ſtuden od múkah moí proshla : i kisha od progonſtvi ottisla : Evo vidish, *refloruit caro mea* : procvaloje tilo moje slavom, *flores apparuerunt in terra noſtra* , evoſæ czvitje od slavæ ukazalo ú zemgli nashoj ; takoe drága Majko moja , ovo tílo , koe tolliko vidish nakicheno ſada i slavno , nie moe samo, nego tvoje i moje , nashaje ovo zemglia ú opchinu . Tada svi Oci iz limba izbavglení ú jedan glás , klagnajuchiſe gnoj i zaffagliujuchi, vapiahu , kako drughi

vet biai gliuniv.

Radoſt. B. D. M.

Betuliani Juditti: *Tu gloria Jeruſalem, Tu lætitia Iſrael, Tu honorificentia populi noſtri*. Tiſi ſlava Jeruzolimska, Tiſi radoſt Iſraelska, Tiſi poshtenje svju pravovirnie. Neſumglim da gne zaroçnik, s. Jozip, kako i Joakim i Anna, gne roditegli napoſejú poſſalishe, i od ſtrane sviu odkupglení gnoj zaſſalishe. Zadarxiteſe N. ú devotu promishglenju ovoga veſelja: dok i ja oddannem.

Dio Drughí.

210 Evo çuſmo N. neizreçenò veſelje s. Majke Czarquæ, na kojæ zaziiva vas púk pravovirní, zaradi uskarſnutja Goſpodinova, na komuſe tolliko slavno jeſt uzvelliçao, kolliko junaçki jeſt pridobio trí prijákah nepriateglia. Oſſichiamſe nishtanemagne, da nikí mislite, govorechi ú sarcu svomu: sveje toh Oçe dobro: mí iſtinnito znamo i temeglito virujemo; daje Iſuk. tako naddobio reçenæ nepriateglie, da nitiſe boj djavla dachiega pridobiti; ni smarti, dachiega vechie umoriti; ni pakla, dachega proxdríti: Al nama oſtaje daſe imamo sviú oví nepriatæglia bojati: znademobo, á Bogbi dao da çeſto i neiskushujemo, danas djavao çeſto pridobivá grihom: Viddimo oçima, da svi mremo: á çujemo od pripovidalacá, koim imamo virovati, daſe mloghí oſſugiujú, i od pakla proxdirajú, kako dakle moremo veſelitiſe tolliko, kolliko çujemo danas zazívá s. Mati Czarqua, po uſta tvoí, i ponukujæ? Al nuth mallo poslushajte, barzochiuvas puſtití odgovorivshivam zadovoglno.

Svetí Ivan Apoſ. ú svoí oçitovagní govorí, daje Iſuk. parví, koi uskrishen bí od martví: *primogenitus mortuorum*: iſtó svidoçí Apoſ. s. Pavao ponukujuchi svoje uçenike, da zaffagliujú Bogu Oçu, po Iſuſu Isúk. *koi*, velí, *izbavi nas od mochi tminab, & ipſe eſt caput Eccleſiæ, primogenitus ex mortuis*; i on jeſt gláva Czarque, parvo rogení od martví. Ali rechichæmi ovi nikí nauçni ú ss. piiſmí: kakoe Iſukarſt parvi uſkrisheni od martvi? Mí po svidoçbi ss. piiſamá ſtaroga zakona znademo, da josh prie doshaſtja Iſuk. na oví svít, nikiſu bili uskrisheni od ss. Proróká Iliæ, i Elixea, Takoger ú Ivangelju imamo, da iſtí Iſukarſt uskríſi Lazára brata Mariæ Mand.; sína udovicæ od Naima, i drughe: kako dakle moreſe rech, daje on parví uskrishení od martví.

Za randrishiti ovi uzao, i za odgovoriti çizím nauçním ú ss. piiſmí imaſe znati, daje troſtruko uskríshenje, i uskarſnutje: parvoje Vukodlaçko, illiti od ſablazni po çaratarí, i çarataricam uçigneno: Príliku od ovoga imamo ú s. píſmu, u parví Kgniga kraglevski na pog. 18. gdi shtieſe da Prorok s. Samuel ukazaſe Saulu uskrishen; né, daje tako bilo iſtinno, nego jedna çaratarica: zanatom djavaoskim, uçíni ukazatiſe gnegov sjen, bash kao daje on iſti; takoſu i oſtalæ ſablazni. Drugó uskarſnutje jeſt iſtinito, ali na xivot umarli, za mallo vrimena: takoje bilo uskarſnutie Lazarovo i drughi ozgor reçení, koí poslì opet pomríshe. Trechiè ne ſamoje iſtinito, nego viçgnè, iliti na xivot neumerlí: takoje bilo uskarſnutje Iſukarſtovo: zashto kako svidoçi Apoſ. *Iſukarſt uskriſujuchi od martví, jur vechie neumira, smartmu vishe ne goſpoduje*: Neka znaju dakle tí nauçni od ss. písámah, da kada ss. Aposhtoli Iván, i Pavao govoræ, daje Iſuk. *primoge-*

Troſtruki uskrſnje tiçe.

mogenitus mortuorum: najparví od uskrishení, razumiú od trechiega uskarſnutja, naxivot, to jeſt, neumarlí: I tako iſtinaje doiſto, daje on najparví uskrishení naxívot viçgni, za neumriti vishe nikada.

211 Buduchi dakle vidili 3. varſte uskríshení tillefno, priodím ja od tilesnoga uskarſnutja na duhovno; i promíshgliam daſe mogú nachi 3. varſte uskrishení duhovno ovega Uskarſa ú karſtjanſtvu. Nikibo naslidujuchi Samuelovo uſkrishenje, ſamoſu uskarsnuli kako sablazne; zashto iſpovidilliſuſuſe, i priçeſtilli, al iſto od obiçaja, daſe rekú daſu karſtjani, i daſe ukaxú daſu iſpunili zapovid Czarquenú, i tako daſe ne iſtirajú iz púka pravovirní; al nisu oſtavili svoga opákoga obiçaja ſagrishivati, niti odluçuju oſtavitiga: oviſu pokorniká uskrishenie sablazni, á ne iſtinni pokornici uskrishení, oviziú niti vaglia iſpovid, nitie doſtojno priçeshtenje; nego jedno svetogardje, illiti pogargenje od sacramenta priſvetoga: Za ovakæ doiſto nie pridobio Iſukaſt reçení triú nepriatægliá, nitiim zapovidah, da takie neproxdrú; paçe joshim zapovidah svakomu dahi xderú, takomi svidoçí s. Daniel prorok ovim riçma: *Jurge comede carnes pluzimas*. Svakomſe, veli, reçenom nepriategliu govorí; uſtani jidi tíleſa mlogá; zato s. Ivan ú oçitovagni od takie sablazní govori: *Nomen habes, quod vivas, & mortuus es*, çinishſe, veli, da xivesh á martav jeſi: zoveſe jedan takí tokorſe karſtjanin, alje duhovno martav. Ja imam virovati da takí sablazní, i Vukodlákah duhovní neimà ú ovom devotomu púku; al akobiſe po neſrichi koi nashao, Bóg svemoguchiga obrátio, i gnemuſe ſmillovao.

Drughiſu slidili Lazára, koi uskrishen od Goſpodina, premda iſtinno uskarſnu, ſaſvim tizim; izajde iz groba imajuchi svezane noghe i ruke svezicami, veli s. Ivangelje: po çemu zlamenovasheſe, da opet do mallo vrimena imá umríti. Takó nikí ovoga uskarſa iſpovidivshi iſtinno grihe svoje, i doſtojno priçeſtivshiſe, iſtinito uskarſnuli jeſu na xivot od milloſti: Ali niſu ſaſvim oſtavili prigodbi od ſagrishenja, tojeſt, nieſu odluçili temeglito, dachéſe çúati, ne samo od grihá, nego josh iod prigodbí, gdiſe more lasno ſagrishit, bixati; koje prigodbe kako konopci darxé gni svæzáne, i lasno navuchi mogú na ſagríshenje; zato do mallo vrimena umríchæ opet ú milloſti Boxioj, illiti na gríhe, koiſuim bíli opproshteni, povratitſe. Oví nasliduju obiçaj Lava. Nauçní Barkorio zabilixá, da Lav, kadga tirajú lovci daga uffatæ, izbgliuje jízbine koeje bio izio, da tako lagan more boglie tarçat, i utechi: ali shto? kad oſtane, i ottidú lovci, onſe povrati, pák, *quas ejecerat carnes iterum comedit*, ono, velí, stoe bio izbacio, opet iziede. Takó nikí grishnici priſtrashivshiſe od lovacá duhovní, pripovidalacá, tojeſt, i iſpovidniká proshaſlí dáná, skrúshiliſe jeſu iſtinno i iſpovidilli, i tako uskarſnuli na xivot od miloſti: Alí mallo poslí vidichemo gni daſuſe povratili k'prigodbama od griha, gdi vehomaſæ muçno upaziti od ſagrishenja. Misli mlogo púrá grishník nesrichní ovako: Ondiſam ú onoj druxbi, ú onom miſtu, ú onom poslu, il ú priliçnu, mlogo púrá ſagrishio, znam, Ah ottichiu sada, alchiuſe paziti, nechiu budaliti kao doſad, nechiu ſad upaſti, upazíchiuſe: upazichieshſe jeli? katran

Koi slidæ Lazara ú svom uskarſnutju duhovnom?

Koe Iſu. pridobio viatæ.?

Digitized by Google

ochiesh mieshati, pakſe upaziti daſe ne oblatísh? ó vellikæ budalashtinæ! Nevirujeshlí, danas svidoçba duha s. nemore privariti? kojaje ú s. liſtovi ovako zabilixena: *qui picem tangit inquinabitur ab ea*: Tkoſe, velí, katrana dotaknæ oblatichieſe o gnega. Shtoe, molimvas, prikuçivatiſe povoglno, i metatiſe ú prigodbe od griha, nego dotícatíſe katrana? Ochiesh ichi megiu neposhtenæ, á biti poshten? megiu pjançæ á biti crizan? megiu zle i nepravednæ, á biti dobar, í pravedan? Varateſe, varete N. Zato ni ovie ja neſmim sloboditi, daje Iſuk. za gni naddobio reçenæ nepriategle. Zashto, *qui amat periculum, in illo peribit*: Tko millujæ poghibio, i povoglno samſe prikuçujas, poghinuche ú gnemu, Velí Apoſ. s. Pavao. Dakle tollikovas slobodim, kollikoſe uzdam, dacheteſe u napridak çuvati, ne samo od griha, nego josh i od prigodbí bixati, gdie laſno ſagríshiti.

212 Nikí najposli naslidovaliſu uskarſnutje Iſukarſtovo: Prímivshi nauk i ponukovanje s. Pavla, koi govori: *ſicut Chriſtus ſurrexit a mortuis*; kakoje Iſuk. uskarsnuo od martví, za neumriti vishe nigda, *ita & nos in novitate vitæ ambulemus*: Tako, veli, i mí ú novini xivota odajmo, í xívimo, pazechiſe, ne samo od gríhá, nego kollikoe moguchie i odprigodbí, gdiſe laſno more sagríshiti, ondi povoglno nikadaſe neprikuçivati, niti ú one posle, koiſe brez griha muçno dillujú, uniodití: i tako, kako Iſuk. ú slaví, onako oví ú millosti Oca nebeskoga tſhtæ, i uzdarxájuſe vazda. Ové, ové ja smiem sloboditi doiſto, daſu za gni pridobiveni reçení nepriategli, tojeſt djavao, smart, i pakao, tako daſe niednoga neimajú bojati. Neimajuſe bojati najparvo djavla, dachoji pridobiti, zashtoje on dobiven po uskarſnutju Iſuſovu, i ſvezan kao paſs, lajati more, ali uklati nemore, vech ako samo onæ, koiſe kgniemu prikuçæ: Ako dakle oví, koiſu naslidovali uskarſnutje Iſuk. neimajú odluke prikuçivatiſe kgniemu, nego josh bixati od svake prigodbæ gnegova uklánja, illiti griha, jurgaſe neimajú bojati, jurje pridobiven za gni. Drugó: neimajuſe bojati pakla, zashtojur çuſte daje Iſuk. posli uskarsnutja svoga uzeo kgliuçe od pakla, za zlamenje slavnoga svoga dobitka, doiſto brez gnega onam odvuchi nemogú nikoga: á on takie, koi slídæ uskarſnutje gnegovo tileſno, svoim duhovnim, nepripúshta ú pakao, zashtoje za gni raj pripravio, i otvorio. Trechié: ní smartiſe neimajú bojati, ne samo duhovnæ, kojom, çuvajuchiſe od griha, i od prigodbí grishní duhovno doiſto nechæ umriti nikada; nego ni tileſnæ: Zashto, shto çiní smart molimvas? dixæ xivot çoviku, i raſtavgliaga od sviú dobárá, tojæ plod smarti: Al onim, koi slidæ Iſuk. ú uskarſnutju, kako rekoſmo, ne dixæ xivota, nitihímga more dighnuti; nego samo promignujæ vrimenití, u viçgní, i nevoglní, ú srichní: odkud dán smarti svetiæ, obiçájæ Czarqua zvati dán porogenja, zashtoſe priporagiajú na xivot viçgní ú slavu nebesku: niti takæ smart raſtavglia ſaſvim dobrim, nego ſaſvim tugama i xaloſtma vrimenitim: á ſaſtavglia ſaſvim dobrim, i uxívanjem neſvarshením.

Koi slidi uskarſnutje Iſuſovo za esti sva tri priategli reçenia pridobiveni.

Ah Oçe! da znademo onæ ſrichnæ, koiſu ovoga uskarſa tako slavno uskarſnuli, daimſe obveſelimo, i dahí poshtujemo? Jabivam kazao N. al kadcheſe rucati?

Digitized by Google

çati? Nisdta nemaghe zavarshichiti, kazavshivam ovo ú mallo ríçí. Ako xelite viditi kogagod, i poznati tkoje uskarnuo s' Isukarstom, traxitega kod Isuk. ú Galilei: *præcedet vos in Galilæam ibi eum videbitis*, pridvamache ottech ú Galileu, ondichetega viditi; tako svidoçí Angeo onim devotim xenama, koe danas varlo rano tráxáhu Isusa ú grobbu: *quid quæritis viventem cum mortuis?* shto traxite, veli, xivuchega kod martví? daje on ú grobu nebi bio uskarsnuo. Dakle N. i oní koisu slidili uskarsnutje Isusovo kod gnegase imajú traxiti, i ondicheteí viditi ú Galilei. Ali neboitese, nie potribæ brasglienice pripravgliatiza pút, da idete daleko ú Galileu: zashto Galilea, *interpretatum dicitur transmigratio*, istomaçivshi nechie drugo rechi, nego prisegljenje. Dakle ako jednoga grishnika ochiete viditi, jeli istinno uskarsnuo s'Isusom, nemojtega traxiti ú grobu od gríha, nego ú primishtenju od kriposti. Koije bio dosad pjanac, pák opetga najdete ú grobu od pjanstva, nevesélimuse brate, on nie istinno uskarsnuo: akoliga nenajdesh ú napridak ú tom grobu, negosæ primistio i prisélio ú Galileú od crizmenosti, veselimuse, *resurrexit sicut dixit*, uskarsnvoje, kakoe rekao i obechiaose svom ispovidniku. Takose ima rechi od psovaçá, akosuse prisélili na blagosivglianja; od murmuraturá, akosuse prisélili na sále iskargnega: od krivo zaklináçá, i laxácá, akosuse prisélili, na govorenje od istinæ, i od ostalí (uzmloxáj kakoe potriba): Dakle N. zaklapam govorenje moje ríçma Aposhtolskim: *Dum tempus habemus operemur bonum*, dok vríme imamo dillujmo dobro. Spomenitese shtoste obechiali ispovidnikom: Pazite Bratjo davas koi josh uzovæ svetkovine ne najdese opet ú grobbu od gríhá, raditese uzdarxati ú Gallilei, ú prisegljenju, to jest, od griha na ss. kriposti: nebili svemoguchi Boog dopustio, da kadase budemo seliti s'ovoga svita, prisegljenje nashe budæ ú slavu Oca nebeskoga, za uxívatijú, s' Isusom danas uskrishenim ú vike. Amen.

Alleluja, Alleluja, çestitvam uskars svima, Alleluja.

TESTE-

Digitized by Google

TESTIMONIUM VII.

DE

RESURRECTIONE DOMINI SECUND.

Explicatur mysterium defeensionis ad inferos, & annuntiatur gaudium resurrectionis Domini.

Hæc est dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea. Psal. 117. 24.

213. QUOD invidia sit radix virulenta, quæ in vitæ termino his, qui illam sovent in suo pectore, non aliud quam angustiam fructificat, & damnationem; hoc ipsi quoque cæci infideles, qui lumine fidei numquam fuere illustrati, noverunt. Insuper tamen sæpe contingit, ut invidiosi in hacce vita adhuc degentes, amarissimum percipiant, atque degustent invidiæ suæ fructum. Testem hujus veritatis appello prophetam s. Danielem; qui, servus ceteroquin imo captivus in regno Persarum, virtutum suarum splendore, & dono prophetiæ honorem maximum est consecutus, atque exaltationem. Quod Principes, & Magnates ejusdem regni præ invidia cum ferre non possent; tantum conati sunt, contra omne jus utique, infamare illum apud Darium Regem, atque accusare, quantum vel invitus, utpote innocentiæ ejus conscius, debuit illum adjudicare, ut in lacum leonum discerpendus projiciatur atque devorandus: quo facto, ostium laci obsignatum fuit sigillo Regis. Itaque invidi hostes ejus triumphasse putabant, ac sustulisse de mundo honorem s. Proph. simul cum vita; sed spes eos belle fefellit. Orans siquidem Daniel in lacu leonum, inventus est postera die vivus & sanus: quia, *Deus meus*, inquit ipse, *misit Angelum suum, & conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi*. (Dan. 6. 22.) Oh quantam confusionem invidia, quantamque amaritudinem tunc peperit illis magnatibus, quando egressus est Daniel, cum majori honore de lacu, quam fuisset ingressus! ipsi vero cum æstimassent fore ut glorientur interitu Sancti Prophetæ, misere cum uxoribus suis & filiis, inter eosdem leones fuere projecti, & *non pervenerunt*, inquit sacer Textus, *usque ad pavimentum laci, donec arriperent eos leones, & omnia ossa eorum comminuerunt*. [ibid. ℣. 24.] O præclaram figuram, seu umbram glorioſissimæ, quam hodie celebra-

Invidia, invidis, quid fructificet?

bramus, resurrectionis Domini! inquit enim Apost. (1. cor. 10. 11.) *Hæc in figura contingebant illis.* Umbræ igitur hujus veteris legis, observemus, quæso, in nova arborem.

Christus Dominus in Palæstina, ut alter Daniel in Perside, quamvis; teste Apostolo, *formam servi accipiens*: (Phil. 2. 7.) humilis semper constiterit: virtutum tamen radiis, & signorum, ac prodigiorum fulgoribus, quantum honorem fuerit consecutus, & applausum, ex Sacro Evangelio opido edocti estis, ubi audistis sæpe, non modo gentes populosque adultos, verum infantes quoque illi decantasse: *Hosanna filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini.* (Matt. 21. 9.) Quod invidi seniores Judæorum, & Principes ægre ferentes, inique illum atque impie accusarunt urgentes tantum, quantum Judicem Pilatum, cognoscentem cæteroquin Christi innocentiam & confitentem, coegerunt, ut turpissima morte illum condemnaret. Quo obtento, non, ut leones Danielis peperceranr ejus vitæ, sed, leonibus crudeliores, post acerbissima tormenta suspendentes in patibulo illum interemerunt, sacratissimumque ejus corpus fuit positum in lacum sepulcri, ac ostium pariter obsigillatum. Itaque gloriabantur invidi Judæi, atque perfidi, triumphum canentes; quia cum vita, famam quoque, & honorem Christi putabant se extinxisse, brevi tamen eventus contrarium ostendit. Enim vero manente corpore in lacu sepulchri: Anima ejus, *descendit ad inferos* in limbum SS. PP. ibique, ut homo, cælestem oravit Patrem, ut canit Regius Psaltes, dicens: *Deus Deus meus respice in me*: ecce: *foderunt manus meas, & pedes meos*: jam: *diviserunt sibi vestimenta mea*, & in vestem meam gloriantur: *Tu autem ne elongaveris auxilium tuum a me: ad defensionem meam conspice*: *erue a framea Deus animam meam*, & ... *salva me*. (Ps. 21. 1. 18. *ec.*) Et obtinuit, ut tam anima ejus de limbo, secum educens innumeras alias SS. PP. qui præstolabantur ibi redemptionem, quam corpus de lacu sepulchri egrederetur. Tertia igitur, post mortem, i. e. hodierna die summo mane, ad immortalem vitam resurrexit: & quidem, cum multo majori gloria, & honore: si enim prius in sola Judæa, ex post in mundo universo fama SS. nominis ejus, & cultus illuxit: Porro invidi hostes ejus, qualem, & in hac mundo confusionem, & mercedem in alio peroeperunt, avertat Deus experimentum ab unoquoque nostrum. Quapropter exultans, & læta canit hodie S. Mater Ecclesia cum coronato Vate, per orbem universum: *Hæc est dies, quam fecit Dominus exultemus, & lætemur in ea*. Pro lætitia igitur nostra spirituali, & consolatione; discurremus breviter super mysteriis, quæ hisce diebus colimus: &: quæ credendo quotidie in *Credo* confitemur, dum dicimus: *Crucifixus, mortuus, & sepultus, tertia die resurrexit a mortuis*. Itaque fore spero, ut in cordibus nostris gaudium excitemus spirituale ac lætitiam, cum quibus celebranda sunt nobis hæc festa paschalia, & incipiamus.

Hæc est dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea. Qualiter Daniel Divinus, Jesus Christus Salvator noster, a perfidis principibus Judæorum fuerit accusatus, a crudelibus ministris cruciatus, ab iniquo Judice condemnatus, & in duro ligno crucis mortuus: qualiterque hostes gloriando illi illudebant, rati

rati se famam ejus, honorem, & vitam simul extinxisse. Item, qualiter a Joseph ab Arimathæa, & Nicodemo fuerit sepultus, ac sepulchri ostium sigillo munitum: diebus lapsis hæc, dum audiretis passionem Domini omnia intellexistis, & estis compassi. Restat igitur, ut, lachrymis extersis, luctum vertamus in gaudium, quia teste Angelo, *surrexit, sicut dixit.* [Mat.28.6.] Verumtamen antequam pandamus resurrectionis ejus gloriam, observanda sunt nobis quædam mysteria, atque hauriendæ doctrinæ ex Sac. Scripturis, & piis DD. quæ incrementum tribuunt, & splendorem fidei nostræ. Et quidem, ne in hisce mysteriis explicandis erremus, pro fundamento pono doctrinam B. Joan. Damasceni, qui cum aliis Theologis communiter, dicit: Christus Dei filius: *quod semel assumpsit numquam dimisit.* Cui inhærendo doctrinæ, nobis est credendum, quod in triduo mortis Domini, esto corpus & anima ejus ab invicem fuerint separata, persona tamen filii Dei, ejusque Divinitas numquam ab eorum alterutro; sed & corpus in sepulchro, & anima in limbo sustentabat. Sicut, si miles quispiam sinistra tenens vaginam, gladium dextera evaginaret; utique gladius separaretur a vagina, sed neutrum a milite, qui teneret utrumque. Vel, qui ligatis funiculo baculi extremitatibus tenderet arcum tandiu, donec frangatur baculus in medio, tunc utique frusta baculi ab invicem separarentur, sed funiculus utrumque frustum teneret. Arcus erat quidem Christus, ut homo, sed ligatus aureo Divinitatis funiculo: qui arcus utique fuit morte fractus; *quoniam*, ut canit regius Vates, *ecce peccatores intenderunt arcum*: Ps.10.3. perfidi, nempe, Judæi, & crudeles ministri adeo aggravarunt Dominum cruciatibus, ut arcus vitæ ejus temporalis frangatur, & a corpore separetur anima; sed aureus funiculus Divinitatis semper tenuit utrumque, ac sustentavit.

Persona verbi, & divinitas erat tam corp. in sepul., quam eum anima Christus in Limbo, in triduo mortis.

Præterea sciendum est, quod dracones infernales intuendo in Christo spirituales virtutes omnigenas, miracula quoque fieri ab illo, & prodigia inaudita; numquam autem ullum peccatum vel minimum in illo advertentes; suspicabantur quidem eum hominem solum esse non posse: nihilominus clare mysterium incarnationis ejus noviss illis numquam, ante mortem ejusdem, fuit permissum. Quocirca tempore ejus passionis, ex horco infernali exercitus, cum Lucifero in capite, exivit demonum, & instigabant crudeles tortores ad magis affligendum Dominum, sperantes tali occasione illum inducere saltem ad aliquod minimum peccatum iræ, odii, vindictæ, aut impatientiæ: Cumque nihil horum Lucifer consequi potuisset, admiratus, voluit finem vitæ ejus præstolari; unde latenter se locavit sub cruce Domini in Calvaria: juxta prophetiam illam: *egredietur diabolus ante pedes ejus*: Habac. 3.5. observaturus an Christi anima, ad instar aliarum, sit descensura in tenebras limbi. Ast cum Christus in cruce expirasset, ejusque anima a corpore fuisset separata, tunc resplenduit in illa Divinitas, & tunc primo cognovit clare, & certo Lucifer illum esse Dei filium. Denique cum vidisset Sanctissimam illam animam, non ut reliquas progredi in tenebris, sed cœlesti luce radiantem, cum virtute magna ob majestatem, comitatam ab infinita multitudine Angelorum sibi servientium, per-

216

gere

Digitized by Google

ger e. ad limbum ; illicò timore perculsus, turbatus, & tremens totus, tamquam fulgur fugit in infernum, & advolans in lacum illum infelicem damnatorum, cunctos admonuit, ut sint cauti, dicendo : væ nobis; ecce venit huc ille, qui olim nos è cœlo pepulit, & a 30. annis in terris quoque violentiam nostram compræssit; ille certe depopulabitur regnum nostrum, & captivos eripiet: tanta igitur confusio facta est, & clamor in miserabili illa habysso, ut strepitus fuerit auditus in alia quoque loca, quæ sunt circa illam.

217 Suppono autem vos audivisse sæpius, quod in inferis sint quatuor loca divisa. Primus est dæmonum, & miserabilium damnatorum, & hic vocatur proprie infernus. Secundus est infantium decedentium sine remedio peccati originalis, qui ibi commorantur, sine fruitione divinæ visionis, tum sine pœna quoque sensus, & vocatur limbus infantium. Tertius est animarum purgandarum, quæ esto in gratia obiverint, tamen pro delictis non fecerunt plenariam hic pœnitentiam. Quartus tandem erat, ubi morabantur animæ SS. PP. expectando redemptionem: & hic locus vocabatur sinus Abrahæ, seu limbus SS. Patrum. Hi ergo audientes confusionem in inferno damnatorum, & strepitum; atque intelligentes per Angelos præcursores, confusionis eorum, & timoris causam esse adventum Redemptoris; quo magis illi tristabantur, ac conturbabantur, eo plus hi exultabant, & lætabantur : Et appropinquante Domino solemnissimam ordinaverunt processionem illi obviam, ut pie credendum est. Ingresso tandem Domino in limbum, cum lucem, sole multo clariorem viderunt, quam aliqui a pluribus annorum millibus suspiraverant; *Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam*, inquit Vates S. Isaias: (9.2.) ille etenim obscurus carcer & tenebricosus, in splendentissimum fuit conversus paradisum, juxta ejusdem vatis testimonium, dicentis: *habitantibus in regione umbræ mortis, lux est orta eis*. Quis dubitaret tunc omnes cum sene S. Zach. cantasse? *Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ.* Luc. 1. 68. Minusque dubitandum multos, illos scilicet, qui peccaverant, & causa tantarum pœnarum fuerant Christi Domini, lachrymasse præ contritione: sed & omnes præ nimia lachrymabantur lætitia : Attamen amabilissimus Dominus & Redentor noster, ut prophetaverat Isaias, blande illos est consolatus, dicens: *Consolamini, consolamini populo meus ... dimissa est iniquitas*: quia Pater meus cœlestis vindictam sumpsit in passione mea, sanguine, & morte: imo, *suscepit duplicia pro omnibus peccatis.* (Is. 40. 1. 2.) Contemplantur pii DD. quod Christus postquam ita omnes illas consolatus fuit SS. animas, seorsum etiam fuit nonnullos allocutus, ut S. Joseph Patrem suum putativum, gratias agendo illi, quoniam se ita sedulo custodivit & enutrivit: Jo: Baptis. pariter, quia antecedenter pro justitia sanguinem suum fudit: SS. Joachim, & Annam, quia tanta vitæ innocentia resplenduerant, quanta promeruere genuisse Mariam dilectissimam Matrem suam. Tandem Adamo, & Evæ dixisse crediderim. Videte quanti me constitit pomum vestrum, & illa dulcedo, quam hausistis ex eo in terres. paradiso, quantis me replevit amaritudinibus: sed consolamini jam, & lætamini, non est am-

inferis sua.

Jubilus animarum SS. PP. in Limbo, Domino veniente.

Christi conversatio in inferis, in triduo mortis.

Digitized by Google

plius tempus mœroris & triſtitiæ, quia ego omnia peccata veſtra Patri meo ſolvi pretio mei ſanguinis.

Chriſtus cum deſcendit ad inferos, viſitavit Purgat., ſed non Infernum damnatorum.

In hoc igitur loco ſe Dominus noſter retinuit, a morte ſua uſque ad mediam noctem præcedentem; lætificando illas Ss. animas dulciſſimis ſuis diſcurſibus, nec minus illis videbatur locus ipſe, quam paradiſus cœleſtis. Tandem viſitavit & purgatorium, multos inde, data eis indulgentia plenaria, ſecum accepit, alios relinquens conſolatiſſimos, ſub ſpe propinquæ liberationis. Cæterum in infernum dœmonum, & damnatorum Chriſtus non fuit ingreſſus, quia ille deſcendit propter redemptionem, & eductionem captivorum: In inferno autem damnatorum; nulla datur redemptio; &, qui illuc abeunt educendi ſunt numquam. Quando dicimus igitur in credo: *deſcendit ad inferos*, non eſt intelligendum, quod ille iverit in infernum demonum & damnatorum, ſed in limbum, ut mox diximus.

218 Cum autem aurora hodiernæ diei appropinquaret, tunc, cum illa innumerabili ſocietate animarum SS. quas a captivitate liberaverat, in ordinatiſſima proceſſione, e limbo recta ivit ad ſepulchrum, ubi, reunita corpori anima, glorioſe reſurrexit ad vitam immortalem; atque, ut alter Daniel e lacu leonum, cum admodum majori honore, & gloria exivit e ſepulchro: quia corpus illud glorioſiſſimum illico ditatum eſt impaſſibilitate, claritate, agilitate, & ſubtilitate, quæ ſunt quatuor dotes corporum glorioſorum: Unde primo ob impaſſibilitatem, jam non erat ſubditum morti, nec pati poterat famem, aut ſitim; calorem, aut algorem, neque ullam contrarietatem, & miſeriam. Secundo, ob dotem claritatis, lucebant omnia membra ejus, & præcipue ſacratiſs. quinque vulnera, ac ſi tot ſolibus fuiſſet inſtructum; quo ſplendore, radiis, & decore, indicibile eſt, quantum gaudium, & delicias augebat illis animabus glorioſis. Verum eſt nihilominus, quod hunc ſplendorem Diſcipulis, quibus apparuerat poſt reſurrectionem, dum fuerant in carne mortali, non oſtenderat, niſi forte ſoli ſuæ dilectiſſimæ genitrici, pro ſpeciali conſolatione ejus, & lætitia. Tertio ob dotem agilitatis, poterat in ictu oculi eſſe in oriente, ſicut fulgur, & in occidente, imo in cœlo, & in terra. Quarto ob dotem ſubtilitatis, quamcumque poterat duritiem penetrare, etiam montes æneos, non relicto veſtigio; unde pluries ingreſſus eſt ad diſcipulos, & egreſſus januis clauſis. O lætiſſimum diem! O diem glorioſiſſimum! quam bene, & digne canit Sacer Pſaltes, & Eccleſia hodie per univerſum orbem: *Hæc eſt dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea*! Lætemur N. hiſce ſacris diebus, ſed lætemur in Domino; *Gratias agentes Deo Patri*, ut inquit Apoſt. (Coloſs. 1. 12. ec.) *qui dignos nos fecit in partem Sanctorum: qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filii dilectionis ſuæ*, in gremium S. M. Eccleſiæ Catholicæ: *in quo habemus redemptionem per ſanguinem ejus, remiſſionem peccatorum*.

Anima Chriſti reunitur corpori, & reſurgit.

Dotes corp. glor. quæ? & quid conferunt?

Poſtquam autem reſurrexit, & exivit e ſepulchro, quo putatis eum primo iviſſe? cuique annuntiari voluit primo gaudia glorioſiſſimæ reſurrectionis ſuæ? Novi quidem, & pios DD. rationabiliter aſſerere; & ſacros Evangeliſtas prudenter tacere, quod 219

Chri-

Digitized by Google

Christus primo apparuerit dilectissimæ Matri suæ Mariæ, eique primo gaudia glorioſissimæ suæ resurrectionis voluit innotescere. Prudenter, inquam, Evangelistæ hoc tacent, quia officium illorum & finis fuit, testes statuere resurrectionis Domini, Mater autem, juxta leges, in filii favorem, testis esse non potest, idcirco prudenter ſan. Evang. ab hac descriptione abstinuerunt. Nec tamen minus pie, pii DD. nos docent, cum quibus & credendum est pie ac rationabiliter, quod Christus, qui alios docet, Parentes post Deum summe honorandos, hunc honorem genitrici suæ non denegasset, imo dignum fuit & justum, ut illa, quæ in passione ejus summam passa est afflictionem, & gaudia primo hauriat, ac consolationem glorioſæ filii sui resurrectionis. Addo, quod cum venisset Maria Magd. cum aliis piis fœminis hodie summo mane ad sepulchrum, in sepulchro eum non invenerunt, sed solum testes Angelos dicentes, *surrexit sicut dixit* (Matth. 28. 6.) ubi ergo dicendum est tunc eum fuisse, nisi apud Matrem?

Hic igitur sciendum est, juxta doctrinam eorumdem piorum DD. quod B. V. Maria, postquam sepelliſſet cum Nicodemo & Joſepho ab Arimathea corpus Jesu, eisque gratias egisset pro charitate: ivit in Domum ultimæ cœnæ, ibique se retrahens in unam cameram, atque ita solitaria considerans, quam amaras pœnas, mortemque indignam, dulciſſimus ejus Filius sustinuerit, tanto conficiebatur mœrore, quantus illi mortem fors intuliſſet, niſi divinitus fuisset consortata viva fide, & spe firmæ indilatæ resurrectionis ejusdem. Nihilominus, sicuti legitur de Anna Matre Tobiæ junioris, quem cum misisset Pater ejus in regionem longinquam, ad exigendum ab amico non leve quoddam debitum, & ille regredi tardaret per multos dies: Anna Mater ejus verita ne quid ſiniſtri accidisset illi, inconsolabiliter flebat; dicens: *heu, heu fili mi, ut quid te misimus, lumen oculorum meorum, baculum senectutis nostræ.. omnia in te habentes, non te debuimus dimittere.* [Tob. 10. 4. &c.] Reprehendebat quidem illam, & consolabatur maritus, sed in cassum; quia illa declinans ejus præsentiam; *quotidie*, inquit sacer Textus, *exiliens circumspiciebat vias omnes, per quas spes erat remeandi, ut procul videret eum, si fieri posset.* Non absimiliter SS. V. M. Mater Jesu faciebat: sæpe etenim respiciebat illuc, unde ingressum filii resuscitati sperabat: suspiriisque replens cameram, & lachrymis perfundens, clamabat: O dulciſs. fiili mi Jesu, quonam miserunt te mundi peccata, & a me diviserunt! O lumen oculorum meorum, & cordis mei dulcedo, quando satiabor visa tua glorioſa resurrectione? Et esto in forma visibili assistentes Angeli, & amici quoque advenitantes eam solarentur, tamen solari non poterat; sed juxta vaticinium Jer. *Plorans ploravit in nocte, & lachrymæ ejus in maxillis ejus: non est qui consoletur eam, ex omnibus charis ejus* [Thren. 1. 2.].

Dum igitur glorioſa Virgo in amaritudine cordis, ita ſuſpirando funderet lachrymas: ecce hodie ſummo mane audit quemdam concentum ſpirituum cœleſtium, qui præcedentes Regem ſuum, proceſſionaliter primi ad Reginam ſunt ingreſſi, & adorando intonaverunt cum ſuavitate cœleſti, & dulcedine: *Re-*

Jubilus B. V. intuentis filium resuscitatum.

gina cœli lætare, quia quem meruisti portare, resurrexit sicut dixit: postmodum ingrediuntur Patriarchæ, & Prophetæ, ac ceteri ss. Patres educti ab inferis. Omnes eam adorant, omnes salutant, omnes gratias illi agunt pro Redemptore nato: quæ quidem esto aliquale solatium illi conferebant; tamen illa adhuc ingeminabat in corde suo canticum illud Davidicum: *Satiabor cum apparuerit gloria tua* (Psal. 16. 15.) fili mi, non ante. Ast cum tandem ingressus esset ejus filius Jesus gloriosus jam & immortalis, resplenduissentque ejus 5. vulnera tamquam pretiosiss. gemmæ; quis edicere posset gaudium Virginis? quis lachrymas enumerare? quas enim tristicia reliquerat, lætitia has expressit. Tunc SS. Vir. ut alter Jacob Patriarca, cum putasset filium suum Josephum a fera devoratum, multis annis luxisset, audiens tandem eum regnare feliciter in Ægypto, exclamavit, postquam vidit eum: *Jam lætus moriar, quia vidi faciem tuam*, (Gen. 46. 30.) dilectissime fili mi Joseph. Ita, inquam, B. V. quamvis non dubitem, quod Christum tamquam Deum humiliter adorasset, minus tamen dubito quod eumdem, ut filium suum dulcissimum fuisset amplexata, exclamando: O fili mi dilectissime, jam si vis me mori, læta moriar, sin vivere, læta vivam, quia te vidi resurrexisse tam gloriose, & hostes vicisse, peccatoribus redemptis! Quam intuens filius lachrymantem præ gaudio, non potuit his, & similibus verbis non alloqui. Consolare Mater dilectissima, & lætare, non est amplius tempus lachrimarum, & planctus: enim vero, *jam hyems*, pœnarum mearum, *transiit*, & *imber* persecutionum *abiit & recessit*: [Cant. 2. 11.] *flores apparuerunt in terra nostra*, mei corporis: Ita dilectissima Mater corpus hoc, terra nostra est in communi, quia tu mihi illud dedisti, ex purissimo tuo sanguine, vide igitur quales flores 5. plagarum, qualis decor glorificationis apparet in hac terra nostra, exulta ergo amodo, & lætare. Itaque consolatissima Matre relicta, ivit Dominus in hortum, & apparuit solus, primo Mariæ Magdalenæ, ut divulgetur ejus glorioſa resurrectio.

Sistamus, quæso, hic paulisper, ut quempiam casum vobis enarrem. Non olim legendo ego hasce sac. historias Evangelicas, & reflectens præcipue super hoc, quod Dominus Mariæ Magdalenæ apparuerit priusquam ulli Apostolorum, & discipulorum: In mentem mihi venit, si quis me interrogaret, quare Dominus fœminæ prius apparuit, & manifestavit resurrectionem suam, quam viris? dignum etenim videtur, quod debuerit facere hunc honorem prius saltem Petro & Joanni; huic, utpote dilectissimo discipulo, & filio Virginis Mariæ, de cruce substituto: illi, utpote Principi Apostolorum, & Ecclesiæ capiti. Illico tamen excogitavi rationes, quas, ita interroganti darem, scilicet. Quia Maria Magdalene, *dilexit multum* [Lucæ 7. 47.], & ex amore filij, Matrem ejus Mariam numquam deseruit, sed usque ad crucem fuit comitata; & de ejus passione, ac morte nimis doluit; unde aliis recedentibus, illa non recedebat, sed perseverabat, *ad monumentum foris, plorans* [20. 11.]: teste s. Jo. Idcirco Christus dignatus est eam isto honore solari. Item, cum fœmina fuerit prima ad committendum peccatum in paradiso terrestri,

Christus suscitatus primo apparuit fœminæ, non discipulo. Cur?

con-

congruum fuit, ut prior etiam audiat, quod per resurrectionem Redemptoris, a peccato resurrexit. Et putabam me jam sufficientes excogitasse rationes, nec cogitabam amplius super hac re: Verumtamen casu legendo unum librum reperi unam insuper rationem valde jucundam: sed priusquam vobis illam enarrem, solvendum est nobis unum dubium, seu mysterium S. Scripturæ, quod legi in eodem libro, & est hoc. Quare homo creatus est ex terra? teste sacra Scriptura. *Formavit Dominus Deus hominem de limo terræ*: (Gen. 7. 7.) Femina autem, non de terra, sed ex osse facta est, quia teste eadem Sac. Script. Dominus Deus tulit unam de costis Adam; & *ædificavit costam, quam tulerat de Adam, in mulierem*. (ibid. v. 22.) Tandem pandit mysterium idem doctor, & solvit hunc nodum dicens: Si unum saccum impleas terra, poteris conculcare quantum vis, non faciet stridorem, aut strepitum: at si impleveris ossibus, videbis quantum strepitum faciet si concutiatur. Ecce igitur ratio N. cur Christus fœminæ primo manifestavit suam gloriosam resurrect. Ille volebat, ut hæc cito divulgaretur; ad quod fœminæ, quæ tacere vix possunt, aptissimæ sunt pro instrumento: quod ostendit factum ipsius Mariæ Magdalenæ, illico enim, ac illi Dominus apparuit, cucurrit ad discipulos dicens, *vidi Dominum, & hæc dixit mihi*. (Jo. 20. 18.) Apparuit postmodum Dominus duobus discipulis euntibus in Emmaus: Cum autem sero esset, eadem hodierna die apparuit Apostolis, quando ingressus fuit ad illos januis clausis. Hæc igitur sunt mysteria N. quæ profitemur, dum dicimus: *Descendit ad inferos, tertia die resurrexit a mor-*

Hæc est solemnitas lætissima, in qua finitum est negotium nostræ redemptionis. Hæc, *hæc est dies, quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea*. mox finio.

PARS SECUNDA.

Æstimarim, universos Christianos, cum desiderio expectare hæc festa paschalia; eaque cum exultatione celebrare, & lætitia: sed an imitentur in hac lætitia justum Noe; vel vero illa animalia plurimi irrationalia, quæ una cum Noë salvata fuerunt a Diluvio in Arca? hoc opus hic labor. Cum tremendum illud diluvium totam superficiem terræ inundasset, & *aquæ quindecim cubitis altior fuit super montes, quos operuerat* (Gen. 7. 20.) etiam altissimos: Tunc omnigena animalia licet ferocissima, in arca morabantur cum summa mansuetudine, ficut scriptum est apud Isajam: *Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hædo accubabit, vitulus & Leo & ovis simul morabuntur*. [Isai. 11. 6. &c.] Cuncta, inquam, animalia morabantur simul in magna mansuetudine tunc, non quia mansueverant natura, sed timore diluvij, neque deposuerant rapacia, & ferocia rapacitatem suam ac ferocitatem pro semper, sed dum in arca solum claudebantur: Unde respiciens leo vitulum, lupus ovem, vulpis gallinam, milvus pullum, & sic de cæteris, dicebat sua lingua, gratias age sorti, quia sumus in arca, alias ostenderem tibi, quis sim ego. Itaque cessatis aquis, egressa de arca cuncta ferocia ad suam ferocitatem, & ad rapacitatem suam rapacia rediere. Non fecit ita justus Noe, sed recordando horrendi diluvij, toto tempore vitæ suæ in mansuetudine, & justitia ambulavit. Arca illa Noemica, præfigurabat

N. qua-

Arca Noemi præfigurat quadragesimam.

N. quadragesimam, & præsertim septimanam sanctam; diluvium vero amarissimam passionem Domini, ejusque pretiosissimum sanguinem: formido itaque ne in hac quoque arca sacræ quadragesimæ fuerint leones nonnulli, superbi nempe, & vindicativi, qui potius timore aliquantulum perterriti audiendo amaris. pass. Domini, & copiosam sanguinis ejus fusionem, ore solum laudabant Deum, promittendo confessarios, se parcere inimicis, & condonaturos injurias sibi illatas; ast cor eorum aliud dicebat intrinsecus, videns enim inimicum, aut eum, qui sibi injuriam intulit, dicebat: gratias Deo age, quia sumus in his sacris diebus, quibus confitendum est mihi, alias scies tu quis sim ego. Similiter lupi illi gulosi & voraces. Ita vulpes illæ inhonestæ &c. [amplifica pro opportunitate].

Peccatores multi imitantur animalia irr. in Noemi egress. de arca.

Ast quia modo, *reversæ sunt aquæ ad alveum suum*: [Josue 4. 18.] transiit quadragesima, egressi estis ex arca septimanæ Sanctæ, non auscultatis strepitum diluvij pœnarum Christi: Idcirco timeo fore, ut multi animalia irrationalia imitando, redeatis ad ferocitatem pristinam peccatorum, ad vanitates mundanas, & delectationes, ad concupiscentias pravas temporales, dicendo, transiit tempus mœstitiæ, lætandum est, & deliciandum. Ita N. lætandum est, sed lætandum in Domino, lætandum imitando, non animalia irrationalia ad ferocitatem redeuntia, sed s. senem Noe, recordando semper diluvij sanguinis Christi, quo mundati, tantum honorem estis consecuti, quantus est esse filios Dei per gratiam, & regni cœlestis hæredes. Videte, dilectiss. Fratres, ne redeundo, ad huc hisce sacris diebus paschalibus, ad vomitum peccatorum, contingat vobis illud, quod coronatus propheravit Vates, canendo: *Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis.* (Psal. 48. 13.) Videte, inquam, ne lætitiam vestram consumetis in placendo corpori, plusquam animæ; mundo, plusquam Deo. Quis novit, dilectissimi, an manebitis in aliam quadragesimam? Et, an vos alia vice manebit spes, ut resurgatis cum Christo resurgente, ad vitam gratiæ, sicuti spero vos modo omnes resurrexisse, per contritionem veram, confessionem integram, & firmum propositum de peccatis cavendis in posterum?

Adverte exemplum sub fol. 1.

Non vete, chari fratres, ex ore s. Gregorii Naz. hæc loquor: *Non vete animi relaxationem, sed petulantiam coerceo* [Orat. 6.] potest Christianus hisce sacris diebus paschalibus moderatam quamdam lætitiam, atque honestam relaxationem, & quietem etiam corpori indulgere: dummodo caveat ab his, quæ culpa vix carent, uti sunt choreæ, luxus ornatus, compotationes superfluæ, societates indecentes, murmurationes, discursus impuri, & similia. Super omnia conamini in resurrectione vestra spirituali, imitari Christi resurrectionem corporalem, quia, *Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur*, inquit Apostolus. [Rom. 6. 9.] Igitur vos quoque juxta monitum ejusdem Apost. *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt sapite*: [Colloss. 3. 2.] ut numquam moriamini spiritualiter per peccatum in terra, itaque regnabitis cum illo, post hanc vitam in cœlo, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

ISTO'SVI-

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO VII.

SLAVO-BOSANSKI

O D

USKARSA

DRUGO'.

Tomaçise skrovishte snishastja nad pakao; i navishtujese veselje uskarsnuja Gospodinova.

Hæc est dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea. Psal. 117. 14.

Ovoje dán, koga uççini Gosp. uzradujmose, i veselimo ú gnemu.

DAJE Nenavidost korien ottrovní, i da onizim koiju gojæ u parsi svoji, drugo neplodí, na svarsi xivota, nego xalost, gorçinu i ossugenje, toh znaju i sliepí nevirnici, koi nisu prosvitgleni zrakam od viræ. Al svarhu toga, josh na ovom svitu çestose dogagia, da nenavidglivci poxagniu gorak plod svojæ nenavidosti i okusæ. Za svidoka, od ovæ isti næ, zovem Pror. s. Daniela, koi, premda sluga inaçie i robbi ú kragliestvu Perfianskom, svitlosiju nishtanemagne kriposti svoije, i dárom od proroçanstva zadobio biashe poshtenje privelliko i uzvishenje: shto poghlavarí, i gospoda od istoga kragliestva, zarad nenavidosti, nemoguchi podniti, tollikose usillovashe osvaditiga, kod Daria Kraglia, nepravedno doisto, i ozloglasiti, kolliko ovi, premda, poznajuchiga pravva, ne dragovoglno imadega osuditi, dase baaci u shpigliu lavsku: i budauchi toh uçigneno, kapak, illiti vrata bishe zapeçachena istoga Kraglja peçatom. S' tizim nenavidglivi ssignahu nepriategli gnegovi, dasu slavno dobbili, ukinuvshi sa svita poshtenje s. Proroka i xivot zajedno. Alse lipo privarishe. Uçinivshibo molitvu Daniel, bih sutradán nashast xiv, i zdrav ú shpigli lavskoj: zashto, *Boog moj*, govorashe iz shpiglæ: *Boog moj poslaoje*, veli, *Angela svoga, i zatvorioje usta lavska, i nenauditshe meni*. Oh kolliko zastigenje nenavidost, kolhkuli gorkost potrodi onoj gospodi, kad izajde Daniel svechim poshtenjem iz shpiglæ, negolio bio unishao! A' onni bash kadse nadáhu slaviti zgubglenjem s. Proroka, nesrichno metnuti bishe, s' dicom svojom, i xenama me-

megiu iſtæ lave : *i nepadoshe na zemgliu*, veli s. pijſmo ; *dókjr lattishe lavvi , i sve koſti gniove ſatarshe* . O plemenitæ prilike prislavnoga , koje danas slavímo , uskarſnutja Goſpodinova : govoribo Apoſ. *Ová ú prilikam dogágiajuſe gnima* . Od sjenna dakle ovog , ſtároga zakona , promotrimo , molimvas , ſtáblo ú zakonu novomu .

224 Goſp. Iſukarſt ú Paleshtini , kako drughi Daniel ù Pershii ; premda , kako svidoçi Apoſ. *Priliku slughe uzamshi* , uzdarxávashese ponizan vazda , zrakama nishtanemagne kripoſti , i ſievanjem zlamænjah svoji i çudæſah , kolliko poshtenje biashe zaddobio i poſſalu , razumiliſte iz s. Evang. gdi çuſte vishe pútah , da neſamo puuci , i narodi vellikí , nego diçica joshter malah , pram gnim piváhu : *Hoſanna* , iliti , ſpáſi , *ſinu Davidov:* blagoſovglen ; *koi doge ú ime goſpodnæ* . Shto nenavidgliví poghlavári xudinski , i ſtarishine podnieti nemoguchi , oſvadishega nepravedno , navagliujuchi tolliko , kolliko uſillovashe ſucca Pilata , da gnega , premdaga poznávashe pravva , i iſpovídáshe , na pogardnu smart oſſudí . Shto doſtignuvshi , ne da proſtishe , kako lavvi Danielovu xivotu ; neg od gliutie lávah opaçii , posli múkah prixeſtoki , umorishega razpeta na krixu , i gnegovo priſv , tílo bih poſtavgleno ú shpigliu od grobba , i vrata grobbu poiſtí naçin zapeçachena . Slavglájuſe dakle opákí çiffuti , i prinevirní slavodobitjem ; scigniahubo , da s'xivotom , i ghlás ſina Boxiega , i poshtenje biáhu ugaſili . Áljim domallo ukáza drugojaçie dogegjaj : zashtobe oſtavſi ù grobbu tílo , dusha gnegova , *deſcendit ad inferos* , snige nad pakao , ú shpigliu limba ss. Ottacah : i ondi , kolliko covik , uçíni , kako svidoçi kraglevski Prorok , molitvu svom Ocu nebeskomu , govorechi : *Boxe moj pogbledaj na mene : evo : proboliſu ruke moje , i noghe moje ; razdilishe ſebi odichiu moju :* oniſe slavæ , daſume umoriti : *á ti neodnimi pomochi tvojæ od mene : na obrágnenje moje pogbledaj : izbavi od ſuliçe dushu moju , i ozdravi mene* . I tako isproſi , da tolliko dusha gnegova iz shpiglæ od limba , kolliko iz shpiglæ od grobba tílo zdravo , i slavno izajdæ ; teh svechiom doiſto slavom mlogo , i poshtenjem od priashgnega : jerbo tako prie po kragleſtvu samo xudinskomu slavva sjaashe i poshenje priſvetomu imenu gnegovu , prosja posli po svemu shirokom okolishu zemaglskomu : i zato s. Czarqua veſella , s'Boxanſtvenim pivaocem , popievah danas po svemu kollikom svítu : *Hæc eſt dies &c.* Ovvoje dán , velí , koga uçini goſ. radujmoſe , i veſellimo ú gnemu . Zashtobo trechi po smarti , to jeſt danashgni dán na neumarlí xivot uskarnu . A'kakvu , i sramotu s' xaloſtju na ovomu , i gorku plachiu imaliſu na onomú svietu nepriategli gnegovi od nenavidoſti svoje , ſaçuaonas Boog iskushati . Zaradi duhovnæ dakle radoſti nashæ i utishenja , razgovorichemoſe ú kratku svarhu ottajſtvi , koja oviziu dána shtujemo : i koja virujuchi , svaki dán iſpovidámo govorechi ú virovanju : *Propet , umro , i pokopán , trechi dán uskarſnu od martvie* . I takoſe uzdam , dachemo ú ſarcii naſie veſegle duhovno , i radoſt uzbuditi , s'koim imademo slaviti ovæ svetkovine , i poçinam .

Danielovo Bacenje ú shpiglie liposé us-Karſ. Iſuſovu prili-Kuje .

Hæc dies &c. Kakoje Daniel Boxanſtveni , Iſukarſt spaſitegl nash , i odkupitegl , bio od prinevirní poglavícah xudinskí , oſ-

vagen ;

vagen ; od nemilloſardni slúgah muçen ; od nepravednoga suuca oſugen ; i na tvardomu darvu kríxa umró : Kakoliſe nepriategli gnegovi slavgliáú , veſegliahu , i rugahumuſe ; ſcinechi daſumui poshtenje dignuli , i xivot. Takoger kako od Jozipa iz Arimatehe , tielo gnegovo bí ukopano ; i vrata groba zapeçachena proshaſtie dána , chiutechi muku goſpodinovu svakáſte ova razumilli , i oxalili . Oſtajenam dakle sada , da otarvshi ſuzze , plaç okrenemo ú veſelje , i ú razgovor : zashto , kakonam svidoçi Angeo , *ſurrexit ſicut dixit* , uſkarſnuoje , veli , kakoje rekao. Nishtanemagne prie nego razaſtremo slavu uskarnutja gnegova , imamo promotriti nikah ottajſtva , i zagrabiti nauke nikæ iz ss. piſama , i Bogogliubní Nauçitægliah. I ſtanovito , da ú iſtomaçenju od oví ottajſtví spúta nezagemo , za temegl ſtavgliam nauk Blaxennoga Ivana Damaſena , koi , s'oſtalim bogoslovci govorí : Iſukarſt , *shtoje jedan pút uzeo , nie nigda oſtavio* : naslogniajuchiſe dakle na ovæ nauçitegle , imamo virovati , da ú ona tri dneva smarti Iſuſovæ , premda tielo i dusha gnegova biasheſe raſtala , kiip nishtanemagne ſina Boxiega , i Boxanſtvo gnegovo nigda ni od jednog , ni od drugoga , nego uzdarxávashe i tielo ú grobbu , i ú limbu dushu. Kako na priliku da jedan vojnik lívom rúkom darxechi kargne , maç deſnom izradí , iſtinito maçbiſe raſtavio od kargniah , al ni jedno odvojníka , koibi obboje darxao . Illi kad tko luuk naçini svezavſi konopçichem kraeve , daga tolliko priteghne dokle luuk slomí , iſtinaje dabiſe raſtali diili , illiti paragici od darveta , albi konopçich darxao obbodvoe , buduchi svezano jedno sjednog kraja , á drugo s'drugoga . Luukje bio doiſlo Iſukarſt , kako çovik , ali svezan zlatnim konopçichem od Boxanſtva , koi luuk iſtinaje da smartju bih slomglen , zashto , kako piva Pror. okrugneni , *evo grisbnici zategoshe luuk* : prinevirní , tojeſt , çiffuti , i priopakí slughe tako otteshçashe goſpodina mukama , daſe luuk xivota gnegova vrimenitoga prilommi , i ſtilomſe dusha raſta ; ali zlatni konopçich od Boxanſtva uzdarxavashe vazda jedno i drugo.

Zatím imaſe znati , da drakuni paklení , videchi ú Iſukarſtu kriposti duhovnæ svakojake ; çudeſa takoger i zlamenja neçuvenah , á griha nigda neſmotrivshi ni najmagnega ; sumgliauh iſtinaje ; da on çovik sam biti nemore : nishtanemagne poznati ottajſtva od upuchenja gnegova podpunno i biſtro nigda , prie smarti iſtoga , niehím bilo dopushteno . Shta radi ú vrime smarti gnegovæ , iz dubinah paklenie vojska sluciferom poghlavarom izajde drakúnah , i potticahu nemilloſardnæ muçitegle , da Goſpodina muçæ vechma i nemilloſtivihe ; uzdajuchiſe duhovi neçiſtí , ſtakom prigodbom , naveſtiga na koigod naj magní grih od ſarçbæ , il nenavidoſti , il oſvétæ , il bari neuſtarpglenja ; i buduchi da Luciffer nishta ovoga doſtignut nemmorre , zaçugen , ottje çekati svarhu xivota gnegova : zato ſavrieſe pod nogam Goſpodinovim prid krixem na kalvarii , po proroçanſtvu . *Egredietur diabolus ante pedes ejus* , Izachiche , veli drakun prid noghe gnegove : za motriti ocheli dusha Iſuſova , kako oſtalie , ſnichi ú tmíne od limba . Ali kada Iſuk. iz dannu na krixu , i raſtaſe dusha gnegova od tiela , tada ſijnu ú gnoj Boxanſtvo , i toparvo tada

226

vrime ti Iſ. nſtvo raſta hom ú , ni d ýu.

Djavao toparv na Kalvarii : poznade çiloviſe daje Iſ. Boog.

Digitized by Google

poznade podpunno, bistro i óçito Lucifer, daje on pravi sín Boxí, illiti drughi kiip od prisv. Trojstva. Zatim kada vidje, da prisveta oná dusha, ne kako drughæ dotle, ú tmina, nego sjajuchi zrakama od svitlosti Boxanstvenæ, svelliçanstvom vellikim, i kripostju, i sneizbroenim mloshtvom od Angelah, koijoj sluxahu, uputise k'limbu, udigl smuchen, pristrashen, i vas darchiuchi, kako mugnia uteçe ú pakao; kako Isus biashe jur prorokovao uçenikom svoim kadjim reçe: *Videbam Satanam, tanquam fulgur de cælo cadentem*: Vigia sottonu kako mugnu uppadajuchi, zashto kodgnegasu svakah, kako proshastah: toh zabilixa S. Luka ná pog. 10. i doletivshi ú ono nesrichno oggnevito jézero od ossugenia, svehi ponukova dase pazæ, govorechi, kako promishgliajú devoti Nauçitegli: Jao nama, jao nama, evvo igæ ovam oní, koije davno nas stirao snebesah, takoger od tridest godínah i nazemlji sillu nashu stiesnio, onche doisto porobiti nashe kragleství, onche robje nashe ottetí: Tollika dakle xalost uçinise i bukka ù onoj propasti nesrichnoj, dase çuh glomát ù druga mista, kojasu oko gnæ.

227 A' scínim daste çulli vishe pútah, da dolli imaju çetiri mista razluçena: Parvoje Drákunah, i xalosnie ossugenie: i ovose bash pakao zove: Drugoje diçicæ, kojasu marla, i mruh, brez likarie od griha istoçnoga, koja ondi stojæ brez mukæ od ochiuchenja istinaje; alimje muka od izgubglenja, zashto neuxivaju lica Boxiega; i ovose zove limbo od diçicæ: Trechæje dushá od oçishtenja, koesu poshle s'ovog svita ù millosti Boxioj, al nebuduchi za grihe svoje uçinili podpunnæ pokoræ, ondise çistæ ú oggniu prixestoku. Csetvartoje najposlí, gdí pribivahu dushe ss. Otacah, çekajuchi odkupglenja, i ovose zvadiashe krílo Abramovo, illiti limbo od ss. Otacah. Ovi dakle çujuchi smutgniu i bukku ú paklu drakunskomu, i po Angelu razumivshi od smutgne gniove i bukkæ uzrok; shtose oni vechma smuchívahu, i xaloshchahu, tose vesegliahu ovi vechma i raddovahu; i priblixavshise gospodin, naredisheše svi u plemenit jedan i slavan processíon, kakose ima bogogliubno virovati. Unishavshi pák Isukarst ú limbo, onú svitlost, koju niki od skora, á niki josh od mlogo igliada godináh s' uzdisagnem çekaahu, viddishe; svitlost, reko, sjajnihu mlogo od sunca xarkoga, toje ono shto prorokova Isaia govorechi: *Puk koi ogiashe ú tminna vidje svitlost velliku*. Onábo mraçna tavnica, okrenuse ú raj prisvitli; velibo isti prorok: *Pribivajúchim u ofgniu smarti, svitlost isteçe gnima*. Tkobi sumgliо, da tada priuzeshe svi pisinu starca Zakarie, vapiuchi: *Blag Jovglen gos. Boog Izraelski, koije poodio, i uçinio odkupglenje puka svoga*? A' josh magne imase sumgliti, da mloghi, oni tojest, koisu sagrishili, i bili uzrok od tollikí múkah sina Boxiega, suzze prolivahu od skrushenja, i kajahuse: a prolivahu suzze i svikolicí od radosti i veselja: nishtanemagne prigliubeznivi gos. i spasitegl, po proroçanstvu Isainu, gliubeznivoji tishashe, govorechi: *uttishiteše, uttishiteše, púçe moj, dimissa est iniquitas*, zlochesu vashe i grísi odpushteni: zashto nebeski Otac moj uzeoje ú muci mojoj, karvi, i smarti otvettu podpunno: peçe, *suscepit duplicia pro omnibus peccatis*; naplatioje joshter dvostruko

Kod poKlasu çetiri mista razluçena.

Rasi Otaca

Rasp Isusa

Digitized by Google

ſtruko grihe svega svita: buduchi dabi jedna káp karvi Iſuſove bíla doſta za vas kollikí svít. Promíshgliajuh ovdi devotí nauçitegli, da goſpodin, posli kako uttishi sve kollike onæ dushe blaxennæ ú opchinu: opet imade i napoſe snikim razgovor oſobiti: kako s'Jozipom prozvaním Ocem svoim, zaſſagliujuchimu, dagaje tolliko pomglivo pazio i odránio: Ivi karſtitegliu poiſtí naçin, daje josh prie zaradi pravdæ karv svoju prolio: Joakimu, i Anni, daſu sjalli tollikim neocevargnenjem od xivotæ, kollikoje doſta billo, da porodæ i odranæ pripogliubglenu majku gnegovu D. Mariu. Najposli Adamu i Evi, scinim, govorashe: Viditeli kakomeje s'kupo ſtalla jabuka, kojú ú raju zemaglſ. izidoſte; i gnæ slatkoſt, koju vi okuſiſte, kollikim gorkoſtima mene napuni: Ali uttishiteſe jur i veſelite, nie vishe vrimena od xaloſti, buduchi já naplatio sve podpunno cinom od karvi mojæ.

cum d inf. viſi- n. v. ium.

U'ovomu dakle miſtu, snaslagenjem oní dusha blaxennie, uzdarxáſe Goſ. od smarti svoje tja do poh nochi proshaſtæ, nitiſe çignashe ondi drugo, neg jedan raj nebeskí. Zatim poodi i purgatorio, illiti miſto od oçishtenja; i nikæ, davshihim podpunno opproshtenje, ſa ſobom izvede, á drughe oſtavi s'utishenjem uzdanja, dacheſe skoro izbaviti i oni: pakſe vrati ú limbo ss. Otacah opet. A ú pakao drakunski, i neſrichnie oſſugeni, Iſukarſt nie ottio unichi nikada, zashto on sníge za odkupglenje, i za izvedenje ozdol ſuxágniah, á u paklu od oſugenie, neima nikoga za izvedenje, buduchi da iz gnega neima odkupglenja nigda nikakova. Kada dakle govoriimo ú virovanju, *snige nad pakao*, neimaſe razumiti daje on ú pakao od oſugenie ú vikæ, uniodio, nego nad pakao, to jeſt, ú limbo, kako rekoſmo.

Kadaſe pák priblixa zora dneva danashgnega, tada s'onim drúxtvom neizbroenim dushá svetiæ, koe od suxanſtva biashe oslobodio, ú proceſſionu lipo i plemenito naregenu iz limba upravottige ka grobbu; gdi sjedinivshi tilo s'dushom, uskarſnu slavno, na xivot neumarlí; i kako drughi Daniel iz shpiglæ lavskæ, s'vechim mlogo poshtenjem i slavom iz grobba izajde: zashto tielo ono prislavno, udigl bih obogacheno *Netarpglivoſtju*, *Tançinom*, *Biſtroſtju*, *i Hitrinom*: toſu çetiri nakichenja, illiti dára tiléſah slavnie. Odkud najparvo, zarad *Netarpglivoſti*, jur nebiashe podloxan smarti; niti mogadiashe unapridak tarpiti mukæ; ni glada, ni xegæ; ni zímæ, ni vruchinæ; niti nikakovæ nevogliæ jali ſupprottivſtinæ. Drugo: zaradi dára od *Biſtrinæ*, sjáhu sva húda gnegova, á oſobito priſveto pét raanah, kako daje tilo gnegovo peterim ſuncem nakichéno; kojom svitloſtju, zrakama, i lipotom, kolliko veſelje, radoſt, i slavu uzmloxáshe onim Blaxemín dushama, izvedenim iz limba, izrechiſe nemore. Iſtinaje nishtanemagne, da ovæ svoje svitloſti úçenikom, kadimſe prikazíva posli uskarsnutja, nepokazíva dogodiſu bíli ú tielu umarlom, vech ako samo pripogliubglenoj Majci svojoj za utishegne i veſelje gnæ oſlobito. Trechie: zaradi dára od *Tançinæ*, mogadiashe ú oka trennutje, kako múgnia, biti ú iſtoku, i ú zapadu; takoger na zemgli i na nebesí. Csetvarto, zaradi dára od *Tançinæ*, mogadiaſe prochi kroz kakvumu drago tvardinu bash dabi bile planine od bron-

228

Reſurg. D.

4. dara duſhe proslavglene.

za, nerazcipivshi nishta i neprobivshi, niti oftaviv zlamenja kudje proshlo: kako znamo da Isus ú istom tilu svom slavnomu po uskarsnutju unige k'uçenikom, vratma zatvorenim. O priveſela dneva! O dneva prislavna! kolliko lipo dobro, i doſtojno pivva gnekada Boxanſtveni pivalac, i slidiga danas s. Czarqua po svemu svitu: *Hæc dies, quam fecit Dominus &c.* Ovoje dán koga uçini Gos. veſelimoſe i radujmó ú gnemu. Veſelimoſe N. uz ovæ slavnæ dneve, ali veſelimoſe u Goſpodinu: *Gratias agentes Deo Patri*, Fále uzdajuchi Bogu Ocu, velí s. Pavao, *koi doſtojne nas uçini ú dielu svetle: i koi izbavi nas od oblaſti tminá, i prineſe u kraglieſtvo ſina gliubavi svoje*, tojeſt u krilo s. Czarque, *ú kom imamo odkupglenje pokarvi gnegovoj, opproshtenje griha.*

229 A'kada uskarſnu, i izajde iz grobba, kuda ſcinite, da ottide najparvo? komuli ottje najnapre naviſtiti svoga uskarſnutja veſelje i slavu? Poznajem doiſto i Bogogliubnæ nauçitegle rázloxno govoriti, i s. Evangeliſte mudro muçati, da Iſuk. najparvo ukazaſe pripogliub. Majci svojoi Marii, i ottje da veſelje prislavnoga svoga uskarſnutja gnoj najparvo bude poznano. Mudro, reko, Ivangelishte ovo múçæ; zashto poſao gniov, i gniovaje svarha biila, svidoke poſtavit u Evangelju, od uskarſnutja Goſpodinova: á Mati, po zakonie, ſaſtranu ſinovsku svidok nemore biti: zatoſuſe Evangeliſte mudro uzdarxali od ovoga iſpiſanja ú Evangelju. Niti ſaſvim tizim Bogogliubní nauçitegli magne bogogliubno nas uçæ, s'koizim i virovatiſe ima bogogliubno, da Iſuk., koi drughe uçí roditegle shtovati, poslí Boga najvishe, nie svojoi roditeglici dao iſtoga poshtovanja; i uçinio da ona, kojaje najvechiu xaloſt imala na muci gnegovoj, i smarti, imade najparvo i razgovor na uſkarſnutju gnegovu, i veſelje parva okusí. Nadoſtavgliam iskushanje od razloga: kadabo dojde danas vehoma rano Maria Mandalina, s'drughim devotim goſpojama na grob, gnega nenajde, nego samo svidoçanſtvo Angeosko, govorechæ, niega ovdí, *ſurrexit ſicut dixit*: uskarſnuoje, velí, kako reçe: gdie dakle tada bio? kod Matere dojſto. Imaſe znati dakle po nauku iſtie bogogliubní Nauçitagliá, da B.D.M. poslí kako ukopa s'Nicodemom, i s'Jozip. iz Arimatee, tielo ſina pripogliubglenoga: vratiſe ú Jeruzolim ú kuchi od najposlidnæ veçeræ; i ondi uklonivshiſe od bukæ ú jednu polaçu iliti ugeru, ſama promíshgliashe, kolliko gorke muke, i smart nedoſtojnu primillí gne ſinak jedini podneſe, i promíshgliajuchi toh, takomſe napugnashe xaloſtju, kakvabijoj, more biti, i smart zadála, da nebude ſnebba pokripglena xivom virom, i uſſanjem temeglitim, daſe uskarſnutje gnegovo nechie daleko odmaknuti. Ali ſaſvim tizim, bash kakoſe shtie ú ss. liſtoví od Annæ Materæ mladoga Tobiæ: koga kad posla Otac ú zemgliu dalleku, da od priateglia nikoga doneſe uzajmito blágo ne laganno, i buduchi on zakaſnio mlogo dana: Anna Mati gnegova, bojechiſe damuſe shto na púru nedoggodi, netishechiſe plakáshe govorechi: *Jao, Jao ſinko moj shtote poslasmo: svitloſti oçiu moije: shtápu ſtaroſti nashæ.. sveſmo ú tebi imali, niſmote imali puſtiti:* káráshejú gne çovik iſtinaje, i tjesháshe, al sve zaludu: zashto ona uklognajuchiſe s'oçiu gnegovi: *quotidie exiliens circumſpicie-*

Xeglia i uzdijanja B. D. M. ſe Kajuchi us-Karſnutja ſina svoga.

ſpiciebat viæs omnes, per quas ſpes erat remeandi: svaki dán, veli s. piiſmo, iztarkujuchi razglædashe sve púte odkud biashe uzdanje da imah dochi: *ut procul videret eum, ſi fieri poſſet*, daga vidí barem izdaleka akobi poſrichi izashao. Takò ne inaçije çignáshe B. D. M. Mati Iſuſova, svebo pogleedashe na vrata odkudſe nadáshe unishaſtju pripogliubglienoga ſina ſvog uskrishena; napugniajuchi ugericu uzdiſanjem, i suzama oblievajuchi, vapiashe: O prislatki ſinko moj Iſuſe, shto uçinishe od tebe griiſi svíta? kudlite od mene raſtavíshe! O svitloſti oçiu moije, i slatkoſti moga sárca, kadachiuſe utishiti vidivshi prislavno tvoje uskarſnutje! I premda Angeli koijojſe prikaziváu, i sluxáu; takoger i priategli koi kgnoj doogiáu, gniutisháu, ſaſvim tizim uttishitiſe nemogáshe, nego, kakojoj biashe prorokovao s. Pror. Iſaia: *Plorans ploravit in nocte, & lacrimæ ejus in maxillis ejus: non eſt qui conſoletur eam ex omnibus charis ejus*: Plaçuchi plakalaje po svunoch, i ſuzzama líce oblievala, nitiju mogàshe, veli, uttishiti nitko od sviu gne priatéglia.

230 Dakle, dok B. Divica, ú gorkoſti sarca, tako uzdishuchi, ſuzze prolievashe: Evvo, ranno jutros iznenáda çujæ nikæ piſme duhová nebeskí: koi prid Kraglem igiuchi ú proceſſionu, unigioſe najparví, i poklonivshiſe, kako svojoj kraglici, s' ugodnoſtju nebeskom, i slatkoſtju zapivashe: *Regina Cœli lætare*: kraglico nebeska radujſe, *quia quem meruiſti portare*: zashto Kragl nash, kogaſi doſtojna bila u utrobi tvojoj noſit, i poroditi, *reſurrexit ſicut dixit*, evo, kakoje rekao uskarſnuoje. Zatim unioda Patriarke i Proroci, i oſtali svetí, ozdol iz limba oslobogeni. Svijojſe klagnajú, sviju pozdravgliajú, sviju slavæ, svijoj zaffagliujú, za daar i dobroçinſtvo porogenoga odkupiteglia. Iſtinaje dajoj ovah daváú koe toh uttishenje: Al ona josh priuzimáshe, ú svom sarcu, piſsmu onu Davidovu: *Satiabor, fili mi, cum apparuerit gloria tua*: uttishichiuſe, ſinko moj, i naſſititi kadmiſe ukaxe slavva tvoja, i uskarſnutje slavno tvoje kad vidim oçima moim, prie nemogu cilovito. Ali kada uníge najposlí Iſus ſinak gne pridraghí, slavan vas ú tilu jur neumarlomu, i ſiinushe ranne gnegove, kako pet pridraghie kamenóvah: Tkobi mogao iskazati obilnoſt radoſti prigliúbeznivæ Majke D. Marie! suzze, kojejoj xaloſt biaſe oſtavilla ú oçiu, i gorkoſt, onæ iſtirra naoçi veſelje, i radoſt. Tadabo, kako drughi Jakov Patriarka, kadano ſcignashe daje ſína gnegova Jozipa proxdarla opáka zvirka, plakka za mlogo godína, çuvshi najposli daje xív, i da kragliuje srichno ú Egiptu, ottige onam, i viddivshiga zavapi: *Jam lætus moriar, quia vidi faciem tuam*: Ah ſinko moj, evochiu ſada radoſtan umrit, zashtoſe nagleda líca tvoga: Tako, velim, B. D. Maria, vidivshi Iſuſa uskrishena, neſumglim damuſe, kako Bogu, pokloni priponizno, al josh magne tumgiim, daga ſaslobodom Materinskom, kako sína zagargliashe, vapiuchi: O ſinko moj pripogliubgleni, jur sada akochesh da umrem, umríchu veſela, akolichesí da xivem, veſelachiu xiviti: Zashtoſam jur viddila slavno tvoje uskarſn. na xivot neumarlí, poslie kakoſi karvju tvojom grishnike odkupio, i pridobio nepriategle tvojom smartju vlaſtitom. Koju videchi ſin ſuzze prolivati

Radoſt B. D. M. za slavno uskarſnutje ſina.

Digitized by Google

lívati od radosti i uttishenja, nieſe uzdarxao doiſto ovim, i priliçnim riiçmaju poshtovati. Uttishiſe podpunno prislatka Majko moja, i razgovori, nie vechie vrimena od suuzah i plaçça, *jam hyems tranſiit, imber abiit, & receſſit:* jurveje Zima, i mraz, od moí múkah proshao, i kisha udorácah, kojeſam pritarpio, mimoshla, i odſtupila. *Flores apparuerunt in terra noſtra:* vidishli kakviſuſe ukazali plemeniti i slavni çvitovi po zemgli nashoj? gledaj ovo ſ. ruxícah slavnie, kako cvate na zemgli tiela moga: ovoje, Majko, zemglia nasha ú opchinu, zashtoſimi tí dála ovo tielo iz utrobe tvoje priçiſtæ. Pogledaj, katie proslavgleno, gizdavo, i nakicheno, radujſe dakle, oſushivshi ſuzze, i veſeli. I takoobradovavſi Majku i razgovorivshi, ottige ú vartao; i ukazaſe ondi Marii Mandalini najnapre, nekſe uskarſnutje gnegovo razglásí.

231 Stannimo ovdi mallo, dopuſtitemi davam obznanim shtomiſe dogodillo, ne davno. Shtiuchi ja ova sveta iskazanja od Evangelia, i promishgliajuchi oſſobito ſtvar ovu, shtoſe Iſuk. ukaza poslí slavnog uskarſnutja, prie xenskoj glavi, negoli muskim, uçenikom svoim tojeſt: dogemi ú pamet: shtobi ja odgovorio dame tko upitá, zashto tho? nielí bilo prílicno daſe nápre ukáxe bari Petru, i Ivanu: ovomu, kako posinku B. D. M. buduchiga gnoj dao na kalvarii za sína kadno reçe: *Ecce filius tuus:* Evo sín tvoj. A'onomu, kako ſtarishiní, í poglavá.u Aposhtolskomu, i svæ S. Czarque katoliçanskæ, iltá púka pravovírnoga? Nishtanemagne udigl izmisli raazlog na tho shtob odgovorio, i jeſt ovvo: zashto Mandalina, *dilexit multum*, vehomaje gliubila sína B. D. M., i zaradi sína, neoſtavi Matere ú svoj gnegovoj muci tja do kalvarie i do kríxa: i zaradi muke gnegove i smarti, xaloſtilaſæ najvishe, zato drughi od ſtupishe i ottidoshe, á ona tiishkashe, *ad monumentum foris ploraus*, nemogasheſe veli s. Ivang. raſtati ni ottiſnuti od grobba Iſuſova, nego prid gnim ſtoechi plakáshe, zatojú Iſuk. parvim ukazanjem, posli Materæ, poshtovah, i uttishi. Drughi razlogh shtomi dojde na pamet jeſt: zashto buduchi xenska glava napre fagriſſila ú vartlu raja zemalskoga, zashto Eva okuſi prie Jabukæ, od Adama: zato spodobnoje bílo, da i ú vartlu od grobba Iſuſova prie odkupglenje svoe, od griha, po uskarſnutju Iſuk. çujæ. I tako scignia, teh snikim ponoſtvom ú mojoj pameti, daſam doſegnuo razloghe zadovoglne, zato vishe niſam otom nimislio. Nishtanemagne shtiuchi po namiri jedne kgnighe, najdojosh jedan razlog varlo liep, svarhu ovoga, shtoſe Iſuk. ukaza napre xenskoj glavi: ali prie negovamga kaxem: potribitoje da razdrishimo jedan uzao, illiti iſtomaçimo jedno skrovishte od s. piiſma: tojeſt: zashto Boog ſtvori çovika, *de limo terræ* od blatta i od zemglæ: á xenu ne: nego od kosti, tojeſt, uze jedno rebro Adamovo: *& ædificavit coſtam, quam tulerat de Adam, in mulierem*: i prínaçini rebro, koe uzæ od Adama, ú xenu: veli s. piiſmo? iſtinaje daſu mloghí razloghi od ovoga, al k'odluci mojoj ſadagnoj, najlipſi naodim ú reçenie kgnixica: Toje, veli, ottajſtvo, da xene nemogu muçati, ni odarxati nikakva skrovishta potajno: nuto napuni jednu vrichiu zemglæ i blatta, pák ſtreſaj kollikoti dra-

Zashto prieſe Iſuk. po uſkarſnutju uKaza xenskoj glavi nego ſinoſ.?

Odgovor. poKrasnoj xenskoj ziK.

g-,

go, múçí, ne grohachæ: á napuni koſtí, pák iſto takni úgniu, kollíkichesh çuti grohat. Evovam dakle uzrok, zashtoſe Iſuk. najparvo ukaza xenskoj glavi? On ottiashe daſe uskarſnuje gnegovo barzo çujæ, i proglasí: á za ovi poſao najboglie alát xenska glava, koja muçat nemore po naravi; káxí ti gnima, ako xelish da svakk barzo çuje koju ſtvar, pákſe nebrini. Potvargiujemi ovu iſtinu díllo iſte s. Mariæ Mand., kakobojoſe Goſ. ukaza, odmá tarçi, i gdigodi koga naodí od uçenikah, i priateglíah, sve tellalí, *Vidi Dominum, & hæc dixit mihi*: Ja, veli, vidje Goſ. i reçemi ovo, i ovo. Ukazaſe poslí toga, iſti dan, dvima uçenikom igrúchim ù Emaush, po podnæ, á ú veçer svima uçenikom, kadano unige kgnima vrati zatvorenim, zashto tilo proslavglieno neima potribe daſe vrata ottvorajuh. Ovoſu dakle N. Ottajſtvá, koja iſpovidamo ú virovanju govorechi: *snige nad pakao, trechi dán uskarsnu od martvie*. Ovoje ſvetkovina priradoſna, ú kojuje ſvarſen poſao od naſega odkupglenja. Ovoje, ovo dán, koga uçini Goſpodin, veli pivajuchi Prorok okrugneni, *exultemus, & lætemur in ea*, Veſelimoſe úgnemu, i radujmoſe. Poçinimo mallo: odmáchiu svarshit.

Dio Drughí.

Neſumglim, da svi karſtjani
232 svellikom xegliom çekaju ovæ slavne svetkovine uskarſnæ, i svetkuju gni ſveſeljem, i sradoſtju: Ali sumglim od mloghie, naslidujuli ú ovom veſelju Noja pravednoga, il vechma xivine nerazloxnæ, koje s' Nojom zajednoſu bíle ú korabgli? Ovdie muka i poſao ovdi! Kadano voda biashe potopila vas kolliki svit tako, da, *petnaeſt lakata biashe vishá od planiinah, koe biashe prikrila*, svekollike najviſſæ joshter: tada xivine koemu drago bash i najxeshchæ, i najgliuchæ, príbiváú ú korabgli ſvellikom kroççinom, i ú mieru. Kakoe píſano kod Prorok Iſaie: *Príbivatiche kurjak s'jagnetom, i Ris s' kozletom lexatiche; tele i Lav, i ovca zajedno ſtajatiche*. Sve, reko, xivine pribiváú zajedno ú vellikoj kroççini tada: ne daſu bíle okkroçale naravju, nego ſtrahom od potopa: Nitiſu xivine razdirajúchæ bíle oſtavile xeſtine svojæ za vazda, nego samo dok biáhu u korabgli zatvorene. Odkud ghledajuchi Lav tele, kurjak jagne, liſica kokosh, Jaſtrèb pille, i tako od oſtalie: govorashe svoim jezikom: Ah zaſſáli ſtríchi, zashtoſmo ú korabgli, tenas tuutgna od potopa ſtrashí, inaçie kazaobi ja tebi tkoſam, i shtoſam ja. I tako kad potop próge, i izagioshe iz korabglæ, sve xeſtokæ xivine i razdirajúchæ, povratisheſe na svoju xeſtinu i na razdiranje. Neuçíni tako pravedni Patriarka Noe; nego uzvas svoj xivot, ſpominajuchiſe od ſtraſnoga potopa, ú kroççini, i ú pravdi xivioje. Uzdamſe nezachi ſputa, rekavshi, da ona korabglia zlamenovashe svetu korizmu; i oſſobito velliku nedigliu; á potop, muku Goſpodinovu, i neprociegnenu karv gnegovu: boimſe dakle, da nie bilo i ú ovoj korabgli svetoj koigod lává holí, i oſvetgliví, koi vishe ſtreſeni ſtrahom, chiutechi prigorku muku Iſuſ. i potop obilnoga prolitja karvi gnegovæ, uſtma ſamo pokaziváú kroççinu, prid iſpovidnikom, obechiajuchi opproshtenje nepriateglíom, i

Korabglia Noeva lipſe primignenje K'Korizmi.

onim

onim koiſuji uvrídilli , negoli sarcem : zashto ú sarcu drugoſu boimſe govorili , kadbi vidili , tojeſt , nepriateglia, il onoga od kogaſu uvrigeni . Ah moli Boga shtoſu sada ovi ss. Dnevi , ú koemiſe vaglia iſpoviditi , á znaobi ja shtobi uçinio ; takoger kurjaci oni proxdarlci i pjancí : tako liſice onæ mallo poshtene , i oſtali (razvedí kako vidish potribu).

Grishnici neslide Noja , nego xivine iz Korablam.

Ali sada , *reverſæ ſunt aquæ ad alveum ſuum* : Vratileſuſe vode na miſto svoje ; proslae korizma , neçujete vishe tuutgne od potopa múkah Iſus. izashliſte iz korabgle velike nedigle : zato boimſe da mloghi ne uznaslidujú , ne Noja , nego xivine nerazloxitæ , povrativshiſe na xeſtinu od griha , á kroççinu od kripoſti oſtavivshi ; holice na holoſti i tashte slave ; lakomci na poxeglenja vrimenita ; ſarditi na oſvete ; Mladex na raſpushtenja brezobrazna , í oſtalí na iſpraznoſti ſvitovgnæ , govorechi : Proshloe vrime od plaça i od xaloſti , imamoſe veſeliti sada , i naslagivati . Takoje , Bratjo moja pogl. , Imateſe veſeliti iſtinaje , i jaſamvam veſelje naviſtio s' Boxanſtvenim pivaocem , i snashom Majkom s. Czarquom : Aliſe imate veſeliti ú Goſpodinu . Veſeliteſe , Bratjo , slidechi , né xívine brezrazloxite , nego ſtarca Patriarku s. Noja , spominajuchíſe vazda potopa od muukah , i karvi nashega goſpodina , kojom opráni i oçishtiti doſtignuliſte poshtenje tolliko , kollikoje zvatiſe ſinoví Boxí , ì bashtinici kragleſtva nebeskoga . Ghledajte dakle N. da povrativshiſe josh oví dána slavnie , na ſtaare bgliuotine , nedogodivamſe ono , shto prorokova nikim David pjevajuchi , *çovik kad uposhtenju biashe nerazumi* , shto dakle ? *primiegnen bih xivinam nerazumniem , i priliçanſe uçini gnima* . Ghledajte , reko , da veſelja vashega neprovedete ugagiajuchi tielu vishe , nego dushi ; svietu vishe nego Bogu . Tko zna N. ochieteli doçekati drughæ korizmæ ; i ocheli vas doçekati ova srichia , da uskarſnete duhovno s' Iſuſom , kakoſe uzdam daſte ſada svi uskarſnuli , na xivot od milloſti Boxie , po pravom skrushenju , cillovitoj iſpovidí , i temeglitoj odluci neſágrishivati unapridak .

Non veto animi relaxationem , ſed petulantiam coerceo . Imamvam rechi N. iz uſtah s. Oca Gargura Nazianz. Nezabragnujem ja uz ove slavnæ svetkovi ne vam priateglskoga razgovora , niti razloxna i ſpodobna veſelja , i tilesnoga ; niti odpoçinutja za pokripglenje ſvoga tiela , za mochi na svoje vrime priuzeti slagje sluxbu Boxiu ; nezabragniujem reko toga , nego odvrachiam , i uſtexem brezobraſtva , brezputja , proxdarſtva , i svake ſavishgnioſti , koe ilſu grisi , il od griha prigodbe . A svarhu svega uſilujteſe , ú vashemu uskarſnutju duhovnomu , naslídovati uskarſnutje Iſuſovo tileſno : zashto : *Iſukarſi uskriſujuchi od martvi , jur neumirah , smart gnemu visbe neche zapovidati* : svidoçi tako Apoſt. s. Pavao : pak slidí vas ponukujuchí : *Si conſurrexiſtis cum Chriſto , quæ ſurſum ſunt ſapite , non quæ ſuper terram* : Akoſte , veli , uskarnuli s' Iſukarſtom , kojaſu gor na nebesí , oná okkushajte , i tráxite , á né kojaſu na zemgli : I tako ako na zemgli nigda neumræte ú milloſti Boxioj po griuh ; kraglevachete ú vík na nebeſie ú slaví rajskoi po bashtini obechianoj . Amen .

Poukrijepa nauku ſvetkovine u Korizmu.

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM VIII.

DE

ASCENSIONE DOMINI.

Spectatur ineffabilis magnificentia, & gloria aſcenſionis Domini, & ingreſſus ejus in cœlum: unde derivatur nobis quoque lætitia &c.

Elevatus eſt, & nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum: cumque intuerentur in cœlum: ecce duo viri aſtiterunt juxta illos in veſtibus albis. Act. 1. 9. 10.

NON minus mirabilem viſionem, quam myſteriosam vidit quondam Vates Ezechiel, ut notatum eſt cap. 1. ſuarum prophetiarum. Vidit etenim cœlos apertos, ventumque validum, magnam nubem præſeferentem. Vidit quoque ignem quemdam in eadem nube involvi, ex quo radians ſpecies electri oculorum viſum, ſolis ad inſtar debilitabat. Deinde apparuit ei, *in medio ignis, ſimilitudo quatuor animalium*, & quantum ad corporis ſtaturam, *aſpectus eorum*, inquit, *ſimilitudo hominis*. Verumtamen, quod & myſterio maxime exuberat, & parit admirationem, eſt, quia erant *quatuor facies uni*, & *quatuor pennæ uni*. Unicuique, ſcilicet, caput erat quatuor facierum, & quidem facierum diverſorum animalium: hominis, nempe, leonis, vituli, & aquilæ, *ita ut anterius*, inquit Doctiſs. Tirinus, cum aliis interpretibus, *emineret facies hominis primaria, & quaſi propria, cui a dexteris erat adnexa facies leonis, a ſiniſtris vituli, ſurſum facies, & veſtrum aquilæ*: Ceterum, *corpore erant ſimiles pulcherrimis juvenibus armatis*, (Apud Tirin. in cap. 1. Ezech.) inquiunt prælaudati Doctores.

Fateor utique N. tot myſteria 234
includi in hac prophetia, quot verba ſonant, meæ tamen intentionis non eſt modo cuncta enodare; ſalvum ſit mihi dumtaxat dicere, quod in dictis armatis, alatiſque quatuor juvenibus, præfiguratus ſit unigenitus D. filius (Maxim. ſerm. de aſcenſ. apud March. ibidem). Quod autem, non unus, ſed quatuor ſimillimi Vati fuerint oſtenſi, auſim dicere,

Quatuor animalia Ezech. præfigurabant Christum, a 4. Evang. uniformiter describendum.

re, quod significaret quatuor Evangelistas, uniformissimè describpturos Christi adventum, vitam, virtutes, miracula, passionem, & ascensionem in cœlum. Porro quadruplicium animalium facie erant instructi: ad significandum primo, supremam, regiamque Christi dignitatem, quia sicut illa animalia in suis generibus, supremum locum, & regium quodammodo thronum obtinent: homo enim Rex est, & Dominus cuncta inter viventia: Leo inter sylvestria: inter volatilia aquila: & bos inter animalia domestica. Ita profecto Christus D. filius, super omnem creaturam obtinet primum locum, & thronum regium: quia non solum, ut Deus, verum etiam, ut homo, teste propheta apocalyptico: *Dominus Dominantium*, est, *& rex regum*. (Apoc. 17. 14.) Secundo denique, quia in diversis temporibus, subque diversis mysteriis dignatus est salvator noster se, quodammodo, assimilare dictis quatuor animalibus, ut exponit seraph. Doct. S. Bonav. (in Psal. 90.), quia licet Deus ab æterno, tamen tempore incarnationis, *in similitudinem hominum factus est, & habitu inventus ut homo* [Philip. 2. 7.]. Tempore passionis, super aram crucis, ut vitulus, oblatus est Deo Patri in sacrificium. Tempore resurrectionis, hostibus devictis, ut *Leo de Tribu Juda* (Apoc. 5. 5.) inpavidus e sepulchro prodiit. Tandem in hodierna sua triumphali ascensione, *sicut aquila provocans pullos suos*, (Deut. 32. 11.) tantum volavit in sublime, cum gloriosa societate pullorum suorum, quos a milvo eripuit infernali, quantum & illos induxit in paradisum, & ipse transgressus omnes choros angelorum, *sedet ad dexteram Dei*, teste s. Evangelio [Matthæi 26. 19.]. Quo cum non possimus contingere oculo corporali, quia nimis in altum, *elevatus est*, & *nubes suscepit eum*: intendo admovere lumen rationum, & sacr. scripturarum oculo fidei nostræ, ut contemplemur magnificentiam, & gloriam ascensionis ejus hodiernæ, & introitus in civitatem s. Jerusalem cœlestem. Itaque erit nobis causa lætandi cum Angelis, quorum duo, *astiterunt juxta illos* (discipulos): cum elevatus esset cœlum versus, consolaturi utique illos, & lætitiam Ecclesiæ catholicæ annunciaturi. Adsit idem Dominus, tam mihi, ut digne loquar, quam vobis, ut cum attentione percipiatis fructuose; & incipio.

Elevatus est; & nubes suscepit eum: si nulla testimonia sacr. Scripturarum, & DD. nobis essent, adhuc ratio naturalis in nostra scientiam nos duceret, nullam diem esse in anni circulo, in qua, aut Christo major gloria, & exaltatio, aut curiæ cœlesti tetu majus gaudium, accidit, ac exultatio, quam in hac ascensionis Domini: Cum hodierna die ille, velut dux exercitus omnium electorum, de bello rediens, ascendit in magnificentia sui triumphi, & intravit in illam beatam Jerusalem cœlestem: Cujus universi cives, ut cum summo jubilo, lætitia, & exultatione illum excipiant, utpote sui triumphatorem; fortassis non fuit dignum? Dixerim quinimo eos solemnizasse hanc diem, cum tanta gloria, honore, & celebritate, quantam nos nec mente concipere valemus, quanto minus edicere lingua. Observemus, quæso, hanc nostram vallem lacrymarum; &, si historiis quæ leguntur creditio quantum fas est, concedatur, inveniemus utique, 231

quod

quod ab omni natione hujus mundi, triumphi fuerint semper celebrati magnifice, ducesque triumphatores distinctis glorificati honoribus, esto nulla usquam attigerit veteres Romanos. Hi quippe, quando contingebat, ut exercitui eorum expediendo contra hostes, præesset unus quispiam de principalibus urbis rectoribus, partaque victoria, regrederetur cum spoliis, & captivis, triumphans in civitatem ingressurus, non solum solemnizabant illam diem, ac si maxima esset festivitas, verum etiam totam civitatem, templa, domos, portas, fenestras, imo vias ipsas involucris sericis & auro intextis operiebant, atque floribus, odoramentis, & ramis virentibus exornabant: Dein senatus cum presbyteris, nobilitateque totius urbis exibant obviam triumphatori extra civitatem, cum tympanis, tubis, cæterisque instrumentis musicis, cum maximo jubilo exultando, canendo, & alludendo ad triumphos ducis triumphatoris: qui lauro coronatus gradiebatur vehendo in curru aureo, purpura operto, & a quatuor equis albis tracto: post illum sequebantur currus, queis spolia comportabantur: captivi vero præcedebant pedestres, habitu vili amicti, abscissisque capillis, in signum amissæ libertatis. Milites denique sui exercitus, eleganti ordine distributi, præibant aliqui, tamquam læti nuntii triumphum in urbe proclamaturi; alii sequebantur ut vigiles, super spoliis excubantes, alii denique, & quidem digniores, illum circumdabant pro decore ejusdem & honore. Contingebat imo nonnumquam, simili in casu, ut pro majori gloria triumphatoris, atque triumphi magnificentia, cum portæ ordinariæ essent minus capaces multitudinem capere, non confuso illo eleganti ordine, murus alibi disrumperetur, aut tollerentur illæ valvæ, & circuminciso muro altiores fierent, & capaciores. Verum est tamen, quod hæc sæpe non fiebant, nisi pro aliqua insigni victoria: imo neque pro tali, nisi simul dux triumphator, qui præfuit exercitui in capite, fuisset unus quispiam de principalibus urbis rectoribus (apud Bign. in Sanc. elog. 11. n. 4.).

Nunc ad nostrum sermonem redeundo, dico, si cives Romani sui Belliducis triumphos cum tanta magnificentia solemnizabant, ipsumque ducem triumphatorem, dummodo esset unus ex Rectoribus urbis, reducem, cum tanto honore excipiendo glorificabant; numquid putabimus cives Jerosolymæ cœlestis Duci suo Christo, in illam s. civitatem hodierna die redeunti in triumpho, minus fecisse? Absit! Quinimo tam majora fecisse sunt credendi, quam omnibus triumphatoribus cœli, & terræ ipse est major, quamque ejus triumphus superat triumphos universos, ab origine mundi factos vel faciendos usque ad ejus finem. Si enim observemus ejus dignitatem, non modo fuit ille unus ex principalibus rectoribus Jerosolymæ cœlestis, sed Rex universæ creaturæ, unigenitus Dei filius. Hic missus fuerat ab æterno Patre in hunc mundum præliaturus cum diabolo, morte, & inferno, quos tam gloriose superavit, quam diaboli contrita superbia, ejus captivos, quos ab aliquot mille annis captivarat e carceribus ejusdem liberavit & eduxit. Infernum pariter, & mortem suæ subegit ditioni. Spectavimus hunc triumphum

phum mirabilem, cum sermo nobis esset de glorioſiſſima Chriſti reſurrectione (vide Teſtim. 6. n. 197. & ſeq.): ubi oſtendimus qualiter hic Bellidux noſter in monte calvariæ die ſacro Veneris inierit conflictum cum hoſtibus, & moriens in cruce, de diabolo triumphavit; ſtatimque deſcendens in limbum triumphavit, & expoliavit infernum; tandem reſurgens tertia die, triumphavit de morte, non ſua dumtaxat, ſed noſtra quoque: quinimo ita ſibi reſervavit claves utriuſque regendas, ut nec mors perimere, neque deglutire poſſit quempiam infernus, niſi hos dumtaxat, quos ſibi ille conceſſerit: ita profecto revelare dignatus eſt dilectiſſimo diſcipulo ſuo Joanni, dicens: *fui mortuus, & ecce ſum vivens in ſæcula ſæculorum, & habeo claves mortis, & inferni.* (Apoc. 1. 18.) Cumque hæc omnia heroice, ac glorioſe conſumaſſet, immo poſt hæc per 40. dies diverſis in locis apparens ſæpe Apoſtolis, eos conſolatus fuiſſet, inſtruxiſſet, & confortaſſet, ut idonee, ac intrepide valeant regere, defendere, ac dilatare regnum Eccleſiæ catholicæ, quod armis paſſionis ſuæ amariſſimæ, & mortis acquiſiverat in prælaudato bello, ſanctiſſimiſque ſacr. ſepiverat: voluit in magnificentia ſui triumphi, hodierna luce in cœleſtem ſuam Jeroſolymam redire. Nihilominus prius quam incipiamus contemplari triumphalem ejus aſcenſionem, atque magnificentiam, honorem, & gloriam, cum quibus fuit in cœleſtem Jeroſolymam receptus ab illis civibus beatis, divertamus, quæſo, ſaltim in Jeroſolymam terreſtrem, obſervaturi paululum dolorem Matris ejus, diſcipulorumque, dum valedicerent invicem in ſeparando.

Chriſtus bellum iniviſ die ſac. Veneris, & moriens in cruce vicit diabolū, deſcendens ad limbum vicit infernum, & reſurg. 3. die vicit mortem.

Ecce igitur Jeroſolymis ingreſſus domum ultimæ cœnæ, proſpicio in lumine teſtimonii s. Lucæ, quod Chriſtus hodierna, & ante aſcenſum in cœlum ultima die, congregatis Apoſtolis, & diſcipulis: [ubi & dulciſſima Mater ejus, cum aliis devotis & piis intererat fœminis] (Legend. vitæ Chriſti cap. 79.) *convеſcens præcepit eis ab Jeroſolymis ne diſcederent, ſed expectarent promiſſionem Patris*, [Act. 1. 4.] id eſt Spiritum Sanctum, aperuit illis myſterium cordis ſui, & intentionem, dicens: *Vade ad eum, qui miſit me* (Joan. 16. 5.). Itaque in proceſſione eleganter diſpoſita perrexerunt ad montem Oliveti. q. d. non vos latet, chari mei diſcipuli, & Mater amantiſſima, quod ſex ſeptimanis ante, de hoc ipſo monte Oliveti Jeroſolymam terreſtrem petierim ad prælium crudeliſſimum, cruciatus & mortem toleraturus pro redemptione veſtra: nunc autem tempus eſt, ut revertar in cœleſtem Jeruſalem, *ad eum qui miſit me*, Patrem æternum, glorificandus, & exaltandus ad utilitatem veſtram, & ſalutem. Quo audito, amantiſſimam matrem, una cum diſcipulis lacrymaſſe non eſt dubitandum: eſto enim gauderent de glorificatione Domini, ſuam tamen deſolationem lamentabantur; imo gaudium dolori miſcentem amantiſſimam Matrem, pie credere eſt, illi dixiſſe. O fili dilectiſſime: quæ cordi meo, acerbiſſima pœna tua, & mors amariſſima, vulnera inflixerat, ſanaverat glorioſa reſurrectio: verumvero diſceſſus hic tuus amarius illa refricat. Tu diſcedis dulcedo mea, relinquendo me Matrem tuam in valle hac lacrymarum, ſed noveris, fili mi Jeſu, quod hos, quos ſupervixe-

Chriſtus diſcip. & mat. in monte & ſuus cum illa lacry.

Digitized by Google

ro, *recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ* [Isai. 38. 15.]. Quis ignorat N. quod dum hæc, & similia, diceret Mater Jesu; Maria Magd. & aliæ piæ fœminæ, imo & discipuli cum Apostolis, torrentes funderent lacrymarum ex oculis: dilectissimus tamen Jesus, horum Magister, filius vero illius, non modo consolatus est universos, verum etiam replevit gaudio cum dixit: *Non turbetur cor vestrum neque formidet, credite in me... quia vado parare vobis locum*: [Joan. 14. 1. 2.] unicuique juxta meritum; tibi autem dilectissima Mater, locus erit in throno meo ipsissimo, a dextris meis. Quibus verbis tam consolati extiterunt omnes, quam *regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno*, teste S. Evangelio: (Lucæ 24. 52.).

238 Nihilominus cum valedixerunt invicem, & Jesus cœlum versus, *elevatus est*; priusquam discipuli de monte regrederentur: *ecce duo viri*, inquit S. Lucas, *astiterunt juxta illos in vestibus albis*; quos viros fuisse Angelos, in forma pulcherrimorum juvenum, & apparuisse, ad annuntiandum Ecclesiæ Catholicæ solemnitatem hujus gloriosæ diei, & lætitiam, nemo Sanctorum DD. dubitat, quinimmo affirmant, cum S. Patre Gregorio Magno, dicente: *quidnam est hoc, quod.. ascendente Domino missi Angeli in albis legantur vestibus apparuisse?* Et exponens mysterium, idem divinus Doctor divine respondet: *in albis vestibus gaudium, & solemnitas mentis ostenditur*. (hom. 29.) At vero quid putatis, auditores, forte hos duos dumtaxat Angelos, qui apparuerunt ad annuntiandum gaudium Ecclesiæ, ut dixi, & pro confirmandis in consolatione discipulis, qui intuentes in cœlum post dilectissimum Magistrum etiamnum dolorem quemdam gaudio misocebant, missos fuisse, & non plures? quinimo asseruero innumerabiles fuisse missos, juxta testimonium Vatis S. Danielis: *Millia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei*. [Dan. 7. 10.]. Non enim cives cœlestes a Romanis didicerunt, sed forte docuerunt illos qualiter Belidux triumphator, cum triumpho rediens, sit a suis recipiendus in civitatem suam. Ut visum est igitur in cœlo, quod Christus perrexerit ad montem Oliveti, in processione discipulorum terrestrium, ascensurus inde cum spoliis suis & triumpho, in illam sursum Jerosolymam cælestem, illico directa fuit obviam illi processio multum copiosior spirituum cœlestium: ordinatum quippe fuit in throno Altissimi, ut magnificus hic triumphator recipiatur, deducatur, & introducatur in illam gloriosam civitatem cum magnificentia, honore, & gloria inauditis a sæculo: quod ut perfecte adimpleatur, distributi sunt cives cœlestes, non modo simplices Angeli, verum etiam principes eorum in elegantissimos ordines, alii destinantur obviam illi usque ad montem Oliveti, comitaturi sursum ascendentem; alii ad portas cœlorum præstolaturi, & excepturi advenientem. Dum igitur Christus cum Matre, & discipulis valedixit, jam descenderant innumerabiles Angeli: itaque post meridiem luce hodierna, in monte Oliveti, ascendit magnificus hic triumphator currum aureum splendidissimæ nubis, quia ut lectum est in hodierna Epistola: *elevatus est, & nubes suscepit eum*, vestibus gloriæ sempiternæ amictum,

Ascensio Christi qua magnificata, & glorificata?

Digitized by Google

ctum, & coronatum, juxta teſtimonium ſpiritus Sancti dicentis per os Eccleſiaſtici: *induit eum ſtolam gloriæ, & coronavit* [Eccleſ. 45. 9.]. Audiebantur concentus alluſivi ad ejus triumphos: canebat unus chorus, *quis eſt iſte Rex gloriæ* [Pſal. 23. 8.], qui aſcendit in majeſtate tanta, & decore, *ſpecioſus forma præ filiis hominum?* [Pſal. 44. 3.] alter chorus reſpondebat, hic eſt, *Dominus fortis, & potens, Dominus potens in prælio.* (Pſal. 23. 8.) Reſonabant per aera clamores exultationis, & voces tubarum, quia *aſcendit Deus in jubilo, & Dominus in voce tubæ*, [Pſal. 46. 6.] inquit Propheta Regius. Poſt quemlibet cantum, & tubarum ſonum audiebatur clamor, *Angelorum.. Millia millium, dicentium voce magna*, inquit s. Joan. *dignus eſt agnus, qui occiſus eſt, accipere virtutem, & divinitatem, & ſapientiam & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.. in ſæcula ſæculorum* [Apoc. 5. 12.]. Augebant triumphatori huic gloriam manubiæ ejus triumphi, quæ ſequebantur illum, quia, teſte Apoſtolo: *aſcendens in altum captivam duxit captivitatem*: augebat magnificentiam ejus liberalitas, quia, *dedit dona hominibus* [Epheſ. 4. 8.] ſpargens, more magnorum, monetas gratiarum ſuarum in pauperculos peccatores, enim vero, hodierna die dixerim cum s. Greg., *deletum eſt chirographum damnationis noſtræ* (homil. 29.), & portæ cœlorum, per quas hominum nemo ingreſſus fuerat ante, eſto ab illorum creatione effluxerint annorum plura millia, generi humano reſeratæ ſunt, homineſque in paradiſum cœleſtem ingredi cœperunt. Augebant tandem decorem & pulchritudinem toti proceſſioni huic glorioſiſſimæ & ſocietati, ipſimet captivi hujus triumphatoris, qui non præibant abſciſſis capillis, & vilibus induti, ſicut captivi ducum Romanorum, ſed ſub coronis æternæ gloriæ, omnes *amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum*, inquit s. Joan. Apoſtol. (Apoc. 7. 9.). O ſocietatem ſpecioſam! O pulchram proceſſionem! O aſcenſionem glorioſam! Et tamen, credereſne, dilectiſſimi? nondum contemplati ſumus ea, quæ meliora ſunt, & pulchriora. Obſervemus quæſo diligentius, figendo oculos in inſtrumenta, & ſigna Redemptoris noſtri, & redemptionis, viſuri primo decorem, & magnificentiam.

Aſcenſioni chriſti, liberalitas augebat magnificentiam, manubiæ vero & captivi, gloriam, & decorem.

Evangeliſta S. Mat. cap. 24. loquens de extremo judicio, inquit: *tunc parebit ſignum filii hominis in cœlo* [V. 30.] ſi interrogemus, quale ſit hoc ſignum, reſpondet Div. Hieron. cum aliis ſac. Doctoribus, quod ſit *ſanctiſſima crux* [apud Tirin. in cap. 24. Matt.]. Quando ergo putatis fuiſſe portatum ſignum hoc ſanctiſſ. crucis in cœlum, niſi glorioſa in proceſſione hodierna? quia ſi futurum eſt, ut appareat terrigenis crux ſs. in cœlo ſurſum, cum Chriſtus iterum erit deſcenſurus ad judicandum mundum, utpote thronus & ſignum poteſtatis ſuæ, & auctoritatis, quia enim *humiliavit ſemetipſum, uſque ad mortem crucis*, ideo, *exaltavit eum Deus*, ſuper omnem creaturam (Philip. 2. 8.). Numquid non potiori jure apparere debuit hodierna luce cœlicolis, cum aſcendebat ingreſſurus triumphans in cœlum, utpote thronus, & ſignum principale ſui triumphi? quinimmo pie credimus, quod non crucis dumtaxat, verum & lanceæ, ſpongiæ, clavorum, cæterorumque inſtru-

239

Aſcenſio Dom. crux ſignum ſuæ proprietatis &c.

Digitized by Google

ctissima ucra si decore, splendo- ascensio- Christi orans.

instrumentorum passionis ejus signa, utpote arma triumphi, in glorioſiſſima hac proceſſione, portarentur ab Angelis, quæ in honorem maximum, & gloriam cedebant triumphatori Chriſto: Unde uſque ad hodiernum in proceſſionibus crux pro vexillo, præcedit. Complementum, tandem atque condimentum, cum magnificentiæ & gloriæ, tum decoris, & ſplendoris totius hujus proceſſionis, & triumphalis Chriſti aſcenſionis, erant ſigna noſtræ redemptionis, quinque ſcilicet ejus ſacratiſſima vulnera: hæc dilectiſſimi N., præ nimietate pulchritudinis ſuæ & ſplendoris, in ſtuporem poſuerunt ipſos ſpiritus cœleſtes ita, ut interrogarent invicem, *quis eſt iſte Rex gloriæ?* Verumtamen nolo cunctare dandi honorem, hujus veridici teſtimonii, coronato Prophetæ: ubi contemplabimur magnificentiam ingreſſus hujus triumphatoris in cœleſtem Jeroſolymam, quia hactenus eum per viam dumtaxat ſurſum euntem ſumus contemplati.

240 Deduco ex Pſal. 23. hujus regii Vatis, qui ſpiritu prophetico futura conſpiciebat, quaſi præſentia, quod Angeli ex his, qui deſcenderant comitaturi Dominum, præcurrentes nonnulli ut boni nuncii, clamaſſent ad cœlorum janitores: *attollite portas principes veſtras, & elevamini portæ æternales; & introibit rex gloriæ.* Obſervo hic cum ſacr. DD. Hier. & Greg. Nazian. contineri in hac locutione Angelorum non leve myſterium: non enim dicunt, *aperite portas*, ſed, *attollite portas*: audiamus s. Hieronymum: *Pulchre*, inquit, *levari dicuntur portæ, & in ſublime erigi* (Epiſt. 27. tom. 9.): clarius adhuc, s. Greg. Nazian. *Portis ut attollantur*, inquit, *& ſublimiores fiant, imperat* (Orat. 42.). Itaque juxta ſenſum horum ss. DD. Angeli præcurſores imperabant janitoribus cœlorum, ut ablatis valvis, portæ ſublimiores, capacioreſque, circumcinctis muris, illico fabricentur: quia, *introibit rex gloriæ.* Verumtamen parcite mihi, o ſpiritus cœleſtes, tam humiliter poſco, quam libenter edoceri cupio, dicitote mihi: nonne Chriſtus ingreſſus eſt in uterum Virginis Matris, & novem decurſis menſibus egreſſus, non reſerato clauſtro Virginali? *Ecce Virgo concipiet, & pariet.* [Iſai. 7. 14.] Nonne exivit de ſepulchro poſt reſurrectionem, & in domum *venit januis clauſis, & ſtetit in medio diſcipulorum?* [Joan. 20. 26.] ſed omiſſis terreſtribus ſuſpiciamus cœleſtia: Nonne hic idem Jeſus, qui hodierna luce contendit intrare per portas cœlorum intro, intus exivit ante 33. annos cum deſcendit incarnandus? & tamen nec aperiendas tunc juberi portas cœlorum lego, quanto minus tollendas? bene quidem dicitis, quia *introibit rex gloriæ*, hæc tamen ratio me non ſedat, quia etiam tunc erat æque ac modo, *rex gloriæ.* Divinus Doct. s. Hier. divine ad hoc reſpondet: *Pulchre*, inquit, *levari jubentur, & in ſublime erigi, ſiquidem juxta diſpenſationem carnis, & myſterium, & victoriam crucis, major regrediturad cœlos, quam ad terram deſcenderet* (Epiſt. 27. tom. 9.) o quam bene!

Aſcendentis Dom. portæ cœlorum jubentur levari: cur?

Verum eſt N. quod filius Dei, 241
quando deſcendit cœlitus, erat idem rex gloriæ, nihilominus portas tunc tolli, & dilatari opus non fuit, *quia*, ut fatetur s. Gregorius, *naſcente Domino videbatur Divinitas humiliata, aſcendente vero Domino, eſt humanitas exaltata* (hom. 29.). Itaque optime s. Hie-

Christ. qualiter major ascendit in cœlum quàm in terram descenderat. Admiratur, & interrogant Angeli: quis est &c.: cur?

Hieron. *major regreditur in cœlum, quam ad terram descenderet.* Adverto quidem fore, ut nonnullus subtilis ingenii profundus Theologus dicat: Filius Dei, cum sit infinitus semper & immensus, nec major usquam potest esse, nec minor. Respondebimus tamen illi: absit quod nos; cum sac. Doct. Divo Hieron. æstimemus Dei filium in suo esse, in quo sempiterne infinitus est æqualiter, possit esse major aut minor, *intensive*: sed nec ille nobis negare poterit, filium Dei posse esse majorem, *extensive*, juxta *dispensationem carnis, & mysterium crucis*, diffundendo, nempe, & communicando magnificentiam suam, splendorem, & gloriam, non modo sacratissimæ carni suæ, verum etiam signis, & instrumentis suæ passionis, qua difusione, & communicatione, utique major *extensive* regreditur in cœlum, quam ad terram descenderat. Sed quid taceo Doctoris Gentium testimonium, confirmans hunc conceptum? Cum Christus descendit in terram, *humiliavit semetipsum factus obediens*, Patri æterno, *usque ad mortem*, inquit ipse, *propter quod & Deus*, Pater, *exaltavit illum*, quatenus ei, *omne genu flectatur, cœlest. terrestr. & infernorum* [ad Philip. 2. 8.]: voluitque celebrari triumphalem ejus ascensionem cum pompa, magnificentia & gloria, a sæculis inaudita. Si igitur cives Romani, ad augendam gloriam ingressus ducum suorum triumphantium, amotis valvis murisque circumcinctis, portas efficiebant capaciores: an minus facere debuerant cives Jerosolymæ cœlestis, Regi suo in illam triumphaliter ingressuro? absit! imo tam majora, quam major hic, illis. Idcirco nuncii præcurrentes clamabant: *attollite portas, principes vestras*: cito, cito, collegæ nostri janitorum præpositi, cito amotis valvis, portas fabricate capaciores, & altiores, non enim fas est, ut confundatur elegantissimus ordo hujus gloriosæ processionis, ob angustiam portarum; neque, ut vexillum crucis sanctissimæ inclinetur, ob earum demissionem, *& introibit rex gloriæ*, cum gloriosa societate liberatorum, & glorificatorum suorum captivorum inconcussis acie bus tam eleganter a se dispositis, minusque vexillis instrumentorum, ac signorum sui triumphi, & præsertim sanctiss. crucis, demissis. Ecce vobis N. reseratum mysterium, quare portæ cœlorum hodierna luce, non modo aperiri jubentur, sed etiam attolli, & in sublime erigi. Illico tamen janitores intus alium submittunt nodum nobis solvendum, seu novum mysterium discendum præsentant: unde nequaquam debemus demittere oculos, atque avertere ab hocce Rege gloriæ intrante in cœlestem Jerosolymam, priusquam nodus hic nobis solvatur, & discamus mysterium.

241 Audito enim Principes janitorum cœlestium juberi, ut amoveantur valvæ, & sublimiores fabricentur portæ æternales, elevata voce omnes clamare cœperunt: *Quis est iste rex gloriæ?* (Psal. 23. 8.) Subsisto hic N. & considero: forsan ignorabant illi spiritus cœlestes esse filium Dei? nullo modo, non enim posset esse, *rex gloriæ*, nisi esset Deus: Si igitur præcursores Salvatoris illis jam nuntiaverant, ingressurum esse regem gloriæ, utique nuntiarunt esse filium Dei, cum rex gloriæ alter, quam Deus, esse non possit; ad quid igitur tanta admiratio, & interrogatio,

quis

quis est iste rex gloriæ ? proculdubio mysterium hic contineri necesse est. Fateor equidem N., quod ego in profunditate mysterii mergerer potius, quam enatarem, nisi sol Doctorum Ecclesiæ Catholicæ s. Augustinus mihi manum porrigeret, dicens: *Viderunt cœlites cuncti speciosum vulneribus Christum, & admirantes fulgentia Divinæ virtutis vexilla, talibus concrepant hymnis: quis est iste rex gloriæ* [Serm. 178.]? O quam eleganter hic s. Pater colluſtrat meum conceptum, dictum paulo ante, quod nempe Christus refundendo gloriam suam & magnificentiam, *extensive*, in vexilla ss. crucis, cæterorumque instrumentorum passionis, vehementer fuerit magnificatus: & quod quinque sacratissima vulnera splendentia ex Divino ejus corpore, complementum fuerint, atque condimentum omnium pulchritudinum hujus triumphalis sui ingressus in Jerosolymam cœlestem! Hoc est illud utique, quod de Josepho in littera; sed de Christo in spiritu, prænuntiavit senex Patriarcha s. Jacob, dicens: *Filius accrescens, & decorus aspectu: filiæ discurrerunt per murum* (Gen. 49. 22.): Ut enim filiæ seu cives cœlestes audiverunt, insolitum mandatum, de elevandis, & dilatandis portis æternalibus, quasi impatientes præstolandi ingressum, ut ordine intueantur illum, conscendunt muros Jerosolymæ cœlestis, & prospicientes per senestras, intuiti Christum appropinquantem, in tanta magnificentia gloriosæ societatis, a mancipatu liberatæ; in tanta gloria comitum distributorum eleganti ordine, sub vexillis fulgentibus instrumentorum passionis ejus, sacratissima cruce præcedente, utpote potissimum insigne sui triumphi: atque in tanto ornatu, & pulchritudine ss. quinque plagarum, quæ radiabant a Divino ejus corpore, plusquam si quintuplici sole fuisset instructum: invicem per muros discurrunt, o quam hic *Dei filius accrescens, & decorus aspectu*! Alii cum Davide minurizando: vere, vere, inquiebant, *speciosus forma præ filiis hominum* (Psal. 44. 3.), respondentibus aliis cum eodem Vate coronato: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis ejus non est finis* (Psal. 144. 3.): Nonnulli vocem dirigendo recta ad filium Dei triumphatorem, canebant, o Rex noster, *Domine Deus, magnificatus es vehementer; & decorem indutsti*. (Psal. 103. 1. 2.) Tandem cum portæ, juxta mandatum, jam paratæ essent, ecce ingrediente Domino elevant omnes vocem, & non tam admirando, quam præcinendo illi intus, *concrepant*, ut inquit S. Pater Augustinus. *talibus hymnis: quis est iste rex gloriæ*? respondentibus a foris iis, qui eum comitabantur: hic est: *Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio* (Ibidem). Cum his itaque, similibusque canticis, ingressus est salvator noster triumphans in cœlestem Jerosolymam: cujus cives cum ingenti gaudio, & exultatione, genua coram illo flectentes, & adorantes eum exceperunt. Hic ergo respiremus.

PARS SECUNDA.

ECCE dilectissimi Fratres, 241
cum rationibus, tum testimoniis sacrarum Scripturarum, & Doctorum ostendi vobis, non esse diem in anni circulo, in qua civibus Jerosolymæ cœlestis exaltatio tanta accidit, gaudium & lætitia; neque Redemptori

nostro, Christo triumphatori, exaltatio tanta, honor & gloria, quanta accidit luce hodierna, in qua *assumptus est in cœlum*, (Marci 16. 19.) cum prælaudata magnificentia: Si tandem credendo in eum, sursum secundum magnam misericordiam suam pervenerimus; tunc sublimitatem throni ejus, digito vobis ostendam; in quo, teste s. Evangelio, *sedet a dextris Dei* [Marci ibidem]: regnans cum Patre & Spiritu Sancto; ubi serviunt & assistunt millia millium angelorum, diu noctuque suaviter canentium, & dicentium *voce magna*, uti testatur fidelissimus, & veracissimus testis, & Apost. s. Joan. *dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & Divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem* [Apoc. 5. 12.]. Nunc autem terminando, serm. verto ad vos; qui sumus hic in militanti regno, s. Ecclesiæ, & invito universos, cum divino Psalte: *Jubilate Deo in voce exultationis: quoniam Dominus excelsus... Ascendit in jubilo* (Psal. 46. 1. 2. 5.). Si enim cives illius regni triumphantis, propter ascensionem ejus tanta lætitia, & exultatione hodiernam diem celebrant, quantum hactenus audistis; nobis utique, multo majori cum ratione similiter est celebranda: primo propter utilitatem, quam hæc triumphalis ascensio Domini fructificavit Ecclesiæ: secundo propter honorem, & gloriam, quam lucrata est, per eamdem, natura nostra humana. Primo inquam, celebranda est nobis ascensio Domini cum maxima exultatione, & pietate, propter utilitatem, quia hæc est illa dies, in qua juxta prophetiam Vatis s. Habacuc: *Sol & Luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum, & in splendore fulgurantis hastæ*. [3. 11.] Audiamus hic, quæso, explicationem s. Greg. *Quid solis nomine*, inquit s. Doct. *nisi Dominus, & quæ lunæ nomine, nisi Ecclesia designatur? quousque enim Dominus ascendit, s. Ecclesia adversa omnino formidavit, at ejus ascensione roborata, aperte prædicavit, quod occulte credidit* [S. Greg. apud March. in hor. past. de ascens. Dom.]. Quam præclare! Utique enim ante ascensionem fides non palam erat, sed abscondita quodammodo Jerosolymis in 12. Apost. & aliquot discipulis. At cum hodierna die, *elevatus est sol justitiæ* (Malach. 4. 2.): Christus Dominus, & *stetit in tabernaculo suo*, æterni throni cœlestis, illico etiam *lunæ stetit in tabernaculo suo* firmatæ libertatis suæ, & roboratæ: unde, in *luce sagittarum* prædicationis Apostolorum brevi innumeros populos per universum orbem fidei subjecit; uti prophetavit coronatus Psaltes, *sagittæ tuæ acutæ populi sub te cadent*. (Psal. 44. 6.) Ubi vero infidelitatis tenebræ erant adeo densæ, ut *in luce sagittarum*, prædicationis fides non appareat: ecce lucidissimus *sol justitiæ* Christus, quantum ad altius solium, *nubes suscepit eum*, & sublimavit, tantum fortius, *orieus ex alto* (Lucæ 1. 78.) radiis *hastæ suæ*, signorum & prodigiorum illuminans lunam, seu Ecclesiam, prædicationis lucem perficiebat splendore: unde intelligi potest dixisse s. prophetam de Apostolis, *ibunt in splendore fulgurantis hastæ tuæ*: & revera, si prædicatio Apost. erant *sagittæ acutæ*, acutior hasta erant miracula, quibus fulgurando fidem dissemina-verunt per orbem universum. Nec tamen solam fidei dilatationem,

In ascensione Dom. nobis est exultandum cũ Angelis, imo magis, primo ob utilitatem nostram.

Ascens. dilatat. fid. sp. charit.

nem, glorioſa aſcenſio Domini fructificavit Eccleſiæ, ſed cunctis quoque fidelibus ſpei incrementum conſequendæ gloriæ cœleſtis: de quibus vaticinium illud intellexerim s. Micheæ: *aſcendet pandens iter, ante eos... rex eorum*. [2. 13.] q. d. Chriſtus aſcendens, & ſecum ducens captivos liberatos, in cœlum, quo nullus hominum ante iverat, cunctis ſuis fidelibus ſpem augebit illuc perveniendi, & quidem præter myſterium explicatum, hoc quoque, crediderim, ſignificat valvarum, & portarum cœleſtium elevatio, ut nempe, non ſicut pro priori claudantur, ſed cunctis fidelibus, ingredi per bona opera contendentibus, pateat introitus. Fructificavit tandem augmentum charitatis: quis enim non gliſceret in amore erga Dominum tam amabilem, & beneficum, qui pergens triumphaliter hodierna luce in gloriam cœleſtem, non modo iter nobis pandit, ſed eamdem gloriam quoque promittit dicens: *vado parare vobis locum* (Joan. 14. 1.), &, *ubi ego ſum illic ſit & miniſter meus* (Joan. 12. 26.), qua promiſſione animat ſuos fideles ad ſibi ſerviendum, & inflammat pariter ad ſe diligendum. Ecce quantam utilitatem N. nobis fructificavit triumphalis hodierna aſcenſionis feſtivitas! ſed quid dicam de honore, & gloria, quam lucrata eſt per eamdem noſtra natura humana?

Hoc conſiderare ſufficit, N. quod natura humana, quam omnipotens in Adam creaverat ſpecioſam, & ornatam decore gratiæ ſuæ, & juſtitiæ originalis equidem, *paulo minus ab Angelis* (Pſal. 8. 6.): unde nulla creatura non glorificabat illam, & reverebatur: tamen poſtquam ornamenta hæc per peccatum amiſit, & exulavit Paradiſo terreſtri, tam miſera & vilis facta eſt, quam, teſte s. Jerem. *omnes qui glorificabant eam, ſpraverunt illam, quia viderunt ignominiam ejus: ipſa autem gemens* (Thren. 1. 8.) erubeſcendo præ aliis creaturis, & præ Angelis præſertim conſtitit, per plura annorum millia. Nihilominus cum in utero virginali deſponſata eſſet ſummo Regi omnium regum, unigenito Dei filio, & elevata hodierna die ſuper omnes Angelorum choros, illico juſſi ſunt ſpiritus cœleſtes eam venerari, imo adorare, ita teſtatur Regius Pſaltes ſpiritu prophetico proſpiciens hanc gloriam, honorem, & exaltationem noſtram in Chriſto, & cantans: *Dominus regnavit exultet terra*, (Pſal. 96. 1.) & paulo poſt: *adorate eum*, inquit, *omnes Angeli*: (ibid. ℣. 8.) videte, ſi rationem habuit s. Joan. Chriſ. congratulando de tanta exaltatione noſtra in Chriſto, dicere, *non Angelos apprehendit Deus, ſed noſtram naturam, & ſupra ſedere fecit* [Serm. 175. de temp. 2. de aſcenſ.]. Concludo igitur cum s. Auguſt. dicente: *Aſcenſio Domini glorificatio noſtra eſt*: quo enim ultra extendi potuit gloria, honor, & exaltatio noſtra, quam, quod Deus, ut ſcribit Apoſt. ad Epheſ. *conſedere nos fecit in cœleſtibus in Chriſto Jeſu* [Cap. 2. 6.] ſuper omnes ſpiritus cœleſtes, videte N. quam major eſt nobis ratio, imo obligatio celebrandi hodiernam diem cum maxima exultatione ſpirituali, & devotione, præ illis ipſis ſpiritibus cœleſtibus. Cohiberi tamen non poſſum, neque debeo, de multis lamentari chriſtianis, qui eſto intueantur oculo fidei, naturam noſtram, & humanitatem in capite adeo honoratam, contemnere non erubeſcunt in membris.

Humanitas tam honorata in capite, quam deturpatur in quibusdã membris.

Quod Christus Dominus, ut homo sit caput; omnesque fideles, *membra sunt Christi* (1.Cor.6.15.) testatur Apost. Observemus igitur, supplico, quam in diverso statu reperiatur hæc nostra natura in capite, & in plerisque membris! Si suspicimus in cœlum, videmus sursum illam in capite, ideſt in Christo, dominari Angelis: si demittimus oculos in terram, videmus deorsum illam in quibusdam membris, ideſt in multis christianis, servire dæmonibus. Videmus eam sursum gloria, & honore coronatam, hic deorsum fœditate omnium concupiscentiarum temporalium inflatam. Videmus eam sursum consedere Deo altissimo in throno; hic deorsum subjacere in catenis peccatorum pedibus dæmonum. Videmus sursum tam puram, & lucentem, quam omnes stellas angelicas superat splendore; hic deorsum in multis tam spurcatam & contaminatam, dicam cum Apost. s. Petro, quasi, *Sus lota in volutabro luti* [2. Petri 1. 22.] omnigenarum sœditatum, ut fœtore adæquet dæmones. O triste spectaculum! Cernens hoc s. Petrus Chrisol. suspirando exclamat ad unumquemque similium peccatorum: O homo, *quare tibi tam vilis es, qui tam pretiosus es Deo?* [Serm. 147. n. 2.] *quare sic honoratus a Deo, te ipsum taliter inhonoras?* Concludo igitur sermonem meum verbis, & adhortatione Apostolica: dilectissimi fratres, *quæ sursum sunt quærite, non quæ super terram* (Coloss. 3. 1. 2.): utimini nor dumtaxat hoc mundo cunctisque bonis ejus, ut jumento, ferendo crucem post Christum, ut eum consequi possitis, *sursum ubi est in dextera Dei sedens* (idem. loc. cit.), & frui potirique illo loco, quod præivit parare nobis, in sæcula sæculorum: Amen.

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO VIII.

SLAVO=BOSANSKI

NA

SPASOV DAN.

Razglædaſe neizreçeno velliçanſtvo uzashaſtja Goſpodinova, i unishaſtja ú nebeſa : odkud dovodíſe uzrok daſe veſelimo s' Angeli &c.

Elevatus eſt, & nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum ; cumque intuerentur in cœlum.. ecce duo viri aſtiterunt juxta illos in veſtibus albis. Act. 1. 9.

Uzdixeſe, i oblák prími njega od oçiu njiovi ; i kada gledáhu ú nebbo : evo dva çovika stashe kod nji, ú odíchi biloj.

245 VIGENJE, kolliko çudnovato, tolliko ottajno, vidje ú niko vríme Pror. s. Ezechiel, kakoſe zabilixá na pog. 1. proroçanſtva njegóva. Vidje, to jeſt, nebeſa otvorena, i vitar jáki golleme oblake prinoſeechí. Vidje takoger, daſe zamotávashe niki oganj ú iſtom oblaku, izkoga zrake kako zlato ſievajuchi, pogléd oçima, na príliku sunca, zabranjiváhu. Zatím ukazamuſe, *ú srid ognja prilika çetiriu xivínâ* : ú stavnoſti od tiela, *aſpectus eorum ſimilitudo hominis*, biahu, velí, priliçni çovikur. Al shto ottajſtvo najveche ú sebi zdarxí, i ú meni porágja çuddo, jeſt : zashto, *quatuor facies uni, & quatuor pennæ uni*, imadiashe svako, od onizie çetiriú xivíná, po çetiri obraza, vali, i po çetiri kríla : teh dojſto obraze od razlikie xivujuchí; çoviçí, tojeſt, lavskí, tellechí, i orlov : *ita ut anterius emineret facies hominis primaria, & quaſi propria*, tako da ſpried biashe obraz çoviçí parvaſtí, i kao vlaſtití pram tielom, komu s' deſna biashe priluçen obraz lavskí, s'lieva telechí, á ozgor obraz, i kljun orlov : takomi svidoçe s. pijſma tomaçioci, kod Tirina.

Ispovidam N. daſe tolliko ottajſtví zdarxí ú ovomu proroçanſtvu, kollikoſe ríçí slishá ; ſaſvim tizim nie moja odluka ſada ſviú tomaçiti, nego ſamo slobodimſe rechi, da ú ovoj çetverici, çetverobraznie, i krilatie mladícha, nash ſpaſitelj Iſ. bí prizlamenovan. shto pák ne jedan, nego çetiri ſaſvim príliçna ukazasheſe Proroku, budinam slobodno razumiti, da prizlamenovas-

ut vi- i Ezech. ve biá-

novashe ss. çetiri Ivangelishte, koí doshaſtje Iſuſovo, xivot, kripoſti, çudeſa, muku, uskarſnutje; i danashnje slavno uzashaſtje na nebeſa, sasvim jednako izpiſivashe. A' biahu nakicheni obrazzima çetiriu xivína reçeni, za dva uzroka: parvó, za zlamenovati kraljevsko najvishæ doſtojanſtvo Iſuſovo: zashto, kako reçené çetiri xivine najvishæ miſto, i kraljevsko priſtolje, po nikí naçin darxé: buduchi daje çovik goſpodar, i kralj megju svima xivinam na zemlji; lav, megju svima çetveronoghim diviem; voh, megjú pitomiem; á orao, megju letéchiem: tako dojſlo Iſus sín Boxi parvo miſto darxi, megju svim kollikim ſtvorenjem; buduchi daje on, ne samo kako Boog, nego i kako çovik joshter, po svidoçanſtvu s. Ivana, *Dominus dominorum*, *& rex regum*. Goſpodin od goſpodárá, i kralj od králjá. Drughi uzrok, zashto ú rázliká vrimena, i pod rázlikim ottajſtvi, doſtojaſe nash spaſitegl prilikovati, po niki naçin çetirima reçenim xivinama: jerbo, premdaje Boog od vieka, ú vrieme svoga porogenja uçiniſe çovik: ú vrime muké, kako volak, prikázan bih Ocu Bogu poſvetilishte na otaru priſvetoga krixa: ú vrime uſkarſnutja, nepriatelje pridobivſhi, slobbodan i priják kako lav *od kolina Judina* uſtade iz groba. Naj poslí ú vríme danashgnega slavnog uzashaſtja, *ſicut aquila provocans pullos ſuos*, kako orao kad uçí lèriti ptiche svoje, tollikoſe dixe ú viſinu ſaſvom druxbom svoije ptichá, koje otté i izbavi od jaſtrieba paklenoga, kollikoi uvede ú dvóre nebeské, á on nadashavshi kòre Angeoske svekollike, *ſedet ad dexteram Dei*, namiſtiſe, i ſiddí na deſno Boga Oca viçnjega.

4. xivine Ezek. Kiel. vigen. prizlamenovashe Iſ. od 4. Ivangeliſta píſana.

Buduchiſe dakle uzdigao nash spaſitelj dánas, *& nubes ſuſcepit eum*, i oblák njega primio, nitíga okom tileſnim vishe moremo viditi; odluçioſam primaknuti svitloſt od raazlógá, i ss. piiſáma k'oçíma virre vashé, da razgledati morete i promotriti çudnovato velliçanſtvo, i slavu uzashaſtja gnegova, i prijmljenja ú s. Grád Jeruzolim nebeskí: i tako imachemo uzrok veſelitiſe zajedno s. Angeli, od koiziu dva, *aſſiterunt juxta illos*, ukazashete kód Aposhtolá na bardu Maslínskomu, kad Iſus uzdixeſe, za razgovoriti nji, i s. Czarqui mier naviſtiti. Iſti Goſpodin bio napomoch meni, damu ugodím govorechi doſtojno, á vama da plodno poslushate náſtojechi: i poçinam.

Elevatus eſt, & nubes ſuſcepit eum. Da nikakovie svidoçanſtvi od svetie piiſámá nebi imalí i od nauçiteljá, joshbi sám razlog naravní ú poznanje doveſtinas imao, da na kolu od godine neima dneva, ú koi, illi Iſukarſtu vecha slava i uzvishenje, illí dvorranom nebeskim vecha radoſt i veſelje, dogodiſe; negoli ú oví od uzashaſtja njegova. Buduchi on danas, vrachajuchiſe s' boja, kako najvechi Vojvoda vojskæ svijú obbránie, uzashao ú velliçanſtvu slavodobitja, i unishao ú svoj grad Jeruzolim nebeskí. Jeda ják nie bílo doſtojno, daga gragjani svikollici, kako slavodobitnika Vojvodu, i kralja svoga, s' radoſtju i veſeljem doçekaju neizreçenim, i primè? Imamo doiſto virovati, daſu proveli oní dán ſtollikim veſeljem, slavom, i uzviſivanjem, kolliko mi ni pametju dokuçiti nemoremo, á kamoli izrechi jezikom! Promotrimo, molimvas, ovu nashu dollinu od súzá, gdi, akochemo kollikoſe priſtoi virovati izka-

izkazanjim, koja shtiemo, moremo viditi, dasu kod svakoga naaroda na svitu slavodobitja provogena svellikim velliçanstvom, i Vojvode slavodobitnici ossobitim poshtenjem proslavliáni, i uzvishenjem; premda nijedan národ nedosegnu tolliko, kolliko stárí Rimljani. Ovibo, kadbise dogodio prid Vojskom Vojvoda, koigod od poglavitie vladalácá illiti starishiná Rimskie, pák pridobívshi nepriatelje, kadbise vratio svojské splienom i robjem, za unichi ú Rím slavodobitan; nesamo svetkoválibi oní dán kolliko dabi bíla svetkovina najvecha; nego joshter vas grád, Czarque, kuche, vrata, obloke, paçe i púte isté prikrilibi çoom, i odílom vezenim svilom i zlatom; i nakitili cvítjem mirisavim, i zelenim granjem; pákbi vladaoci, i popovi sasvom gospodom izashli iz grada pram slauodobitnikom s' talambasi, bubnjevi, i svirkama od svake varste, svellikim veseljem pojgravajuchi, pivajuchi, i slavodobitja pripievajuchi Vojvodi slavodobitniku; koibi ishao vozechise na kolí zlatni, coom prikriveni; kogni, koibi ova kolla vozili, takoger bilibi prikriveni, i nakícheni shtose lipshe more. Za njim slídilabi ostaalá kola, kojabi nosila plien; á robjebi ishlo prid njim ú nevolnoj odichi, i osirixení perçína i kósá, za zlamenje izgubljene slobode i robstva svoga. Vojnici pák od gnegove vojske plemenito razregeni, nikibi ottishlí prid njim, kako mushtulukçie, za navístiti ú gradu njegovo slavodobitje, niki za njim çuhajuchi plien, i pazechi; á nikí, teh naj izvarsnitij ishlibi oko njega za lipotu, i poshtenje njegovo. Dogágjásheše joshter kadkad, da za vechiu slavu Vojvode slavodobitnika, i za veche velliçanstvo slavodobitja njegova; kadbi vrata opchennà bíla mallo shirroka, za unichi stakim mloshtvom ne pomarsivshi onoga lipog uregenja od vojníká, razvalilibi zíd na drugomu mistu; illibi vrata dighnulli i kanate, pak okruxivsi zíd, naçiníli vechà i shirrá. Istinaje nishtanemanje, dase ovo çesto nedogagjáshe, nego samo za koje velliko dobitje; nití ni tada, vech akobi Vojvoda slavodobitnik, koije vojskom upravljao, bio jedan od poglavitíe vladalácá i starishiná Rimskie: kako rekosmo.

...znanje, Rim- prisvo- vodo- ke.

Rechichu sada, vrachajuchise na nashe govorenje; Ako gragjani Rimski svoga Duxda, illiti Vojvode slavodobítnika, stollikim velliçanstvom slavodobítja provogjáhu, i svetkováhu; i takog Vojvodu, kadbise s'boja vratio, s'tolikim postenjem doçekujuchi proslavljáhu; jedachemo sciniti, da gragjáni onoga Jeruzolima nebeskoga Vojvodi svom Isukarstu; koise ú slavodobitju svomu vrachashe danas, minjesu uçinili? oslobodi Boxe! nego joshter tolliko imamo virovati dasu veche uçinili, kollikoje on vechi od sviú slavodobitniká zemaljskle, i nebeskie; i kolliko slavodobitje njegovo nadhodí sva osstálá od poçela svieta uçinjená, i kojasu za uçinitise do svarhe istoga. Akobo promotrímo njegovo dostojanstvo, nesamoje on jedan od poglavitie vladalacá Jeruzolima nebeskoga, nego istí králj svega stvorenja koilikoga, jedino-rogení sín Boxí. Oví bih poslan od Oca viçnjega na ovi sviet, da boj bie suprot Djavlu, paklu, i smarti, koe nepriatelje tolliko slavno naddobí, kolliko slomivshí holost djavaosku suxnjemu, koeje od nikolliko iljada godina bio zarobio, izbavi iz

218

Isus udrisse snepriatelji na veliKi petaK, inji pridobi &c.

tav-

tavnicæ, i otté. Pakao takoger, i smart svojoj oblasti sasvim podloxí: Viddilismo ovo çudnovato slavodobitje na uskars, kadasmo imali govorenje od njegova slavnoga voevanja, pridobitja, i uskarsnutja [moresе vidditi ú svidoçanstvu 6. pod bro. 207. í slid.]: Gdismo ukazali kako ovi nash prislavni Vojvoda na bardu od kalvarie udrise snepriateljma svoim na vellikí petak, i buduchi umro na krixu, pridobbí djavla: pák udilj snishavshi ú limbo pridobbí, i porobi pakao; najposlí uskarsnuvshi trechi dán pridobbi smart, nesamo svoju, nego i nashu: paçe tako kljuçe i od smartí, i od pakla uzdarxá kod sebe, da niti smart more koga umoriti, ni proxdrieti pakao, nego oné samo, kojehim on dopustí: takose dóstoja oçitovati pripoljubljenoma uçeniku svom Ivanu, govorechi: *Biosam umró, i evo xivem ú vike vikovà; i imam kljúçe smarti, i pakla.* I buduchi ova svaka junaçki i slavno dovarshio: josh i posli ovoga, za çetardeset dáná, na razlikí mistí ukazujuchise uçenikom, postavio nji, nauçio, i pókripio, da vridno í slobodno mogú vladati, brániti, i razshirivatí kraljestvo s. Czarquæ katoliçanskæ; koje biashe dobbio oruxjem prigorké muké svoje, i smarti, na reçenomu boju, i pristvetim sakramenti ogradio, i utvardio. Ottje ú velliçanstvu slavodobitja svoga povratitise na danasnji dán ú Jeruzolim nebeskí. Nishtanemanje, parvo nego poçnemo razgledati velliçanstvo uzashastja njegova; poshtenje takoger, slavu i radost s' koim bí primljen ú Jeruzolim nebeski od oniziu gragjaná blaxenní; uvratimose, molimvas, çasom ú Jeruzolim zemaliski; za promotriti xalbu Matere njegove, i uçeniká na rastanku.

Evo dakle ú Jeruzolimu, unishavshi ú kuchu od veçere najposlidnje, gledam ú prosvitljenju svidoçbé s. Luke, da Isukarst, danashnji i najposlidnji dan prid uzashastje svoje na nebesa, sastavivshi Aposhtole, i uçenike; gdi biashe i pripoljubljena majka njegova, s' ostalim devotiem gospojama, *conveséens*, blagujuchi zajedno sh' njima, *zapovidiim dase pedile iz Jeruzolima, nego da çekajú ondi duha* s. veli s. Luka. I ottvori njima skrovishte sarca svoga, i svoju odluku, govorechi: *Vado ad eum, qui misit me*, Ja, neka znadere, igem od vas k' onomu, koije poslao mene ovamo; i tako ú lipo razregenu processionu pogjoshe na bardo Maslinsko: ottiuchi rechi: znadete draghi uçenici moi, i Majko pripoljubljena, dasam prie shest nedilja dáná s'ovoga barda maslinskoga ottishao ú Jeruzolim zemaljski na-ono strashno voevanje, za podnieti muku i smart za vashe odkupljenje; á sada vrimeje doshlo dase povratim ú Jeruzolim nebeski, *ad eum, qui misit me*, k'onomu koime poslao; shto çuvshi pripoljubljena majka njegova, nesumljim, da s'uçenici zajedno suze prolishe, zashto premdase radováhu zarad proslavljenja gospodinova, xaljáhu sasvim tizim svoje ostavljenje: odkud xalbu s'radostju mieshajuchi ljubeznive majka, imamo virovati bogoljubno, damu govorashe. Ah, sinko pripoljubljeni, one ranne, koeje bila zadála sarcu momu prixestoka muka tvoja, i smart prigorká, slavno uskarsnutje tvoje biashe izliçilo: Ali sada ovo odashastje tvoje, opetmi nji gorko povrigjuje. Ti igesh slatkosti moja, á mene Majku tvoju ostavljas ú ovoj dolíni od suuza: ali znaj, Isuse sinko moj, da ú nepri-

Isus s'ucenici i Majkom svom ide na bardo Maslinsko blagoslovi beseda ucenika.

pridak, *recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ*: svechuti godine xivota moga ú gorkosti dushe moje provoditi. Tko nezna ovdí, N. da, dokle ove i drughe priliçne rieçi Majka Isusova govorashe, Maria Mandalina, s'ostalim devotiem gospojama, takoger i Apos. s'uçenici potoke suuzá iz oçiú proliváhu: nishtanemanje prislatkí Isus, Meshtar oviziu, á onæ sín, nesamohi uttishi svekolliké, nego joshter radostju napuni sarce njiovo, govorechi; *Non turbetur cor vestrum, neque formidet, credite in me... quia vado parare vobis locum*: Nemojtese smuchivati, velí, ni bojati, virujtemi, da igem pripraviti vama misto, svakom po dostojanstvu svomu, á tvojeche, slatka Majko moja, biti misto na istom pristolju momu na desno moje. Koim riçma tolliko ostashe svi uttisheni, kolliko, *regressi sunt Jerusalem cum gaudio magno*, vratishese, veli s. Luka, ú Jeruzolim sveseljem vellikim.

250 Al prie negose povratishe ú Jeruzolim, kadase blagosivljáhu, i uzdixese Isus, knebesom, *Evo dva çovika*, veli istí s. Luka, *stadoshe kod nij, ú odichi bieloj*: koi ljudi, dasu bíli Angeli ú prilici prilipie mladichá, i dasuse ukazali, za navistiti Czarqui katoliçanskoj sveççano veselje slavnoga dneva ovoga nijedan od ss. nauçitéljá nesumlji: paçe potvargjuju svi s'vellikim s. Garguro m, govorechi: *quidnam est hoc, quod.. ascendente Domino, missi Angeli in albis leguntur vestibus apparuisse?* shtoje ovo, da kad uzogjashe gospodin, poslaní Angeli ukazashese ú bieloj odichi? i tomaçechi ovo skrovishte isti nauçiteglj, nauçno odgovárá: *In albis vestibus gaudium, & solemnitas mentis ostenditur*: ú bieloj odichi veselje, veli, i sveççanost ukazujese. Ali shto scinite, N.? jeda scinite dasusamo ona dva Angela na danashnii dan snishla s'nebésá, koise ukazashe za navistiti kako rekosmo, veselje s. Czarqui, i za razgovoriti Apos., koi gledajuchi ú nebesa za poljubljenim Mestrom svoim, joshter xalost sveseljem miisháhu? rechíchuvam joshter, dasu snishli neizbroeni, zashto, kako prorokova s. Daniel, *Iljadá Iljadá slúxáshe njemu, i desetkrat po sto iljádá dvorashe kod njega*. Niesubo Dvoráni nebeski od Rimskie, nego ovi more biti od onie nauçilí, kakose ima slavodobítnik Vojvoda, kadase vrachá ú grad svoj sa slavodobitjem, primati.

Kakose vidje dakle ú nebesí, da Isukarst poge s'druxbom zemaliskom na bardo od maslíná ú processionu, udiljse pram njim upravi procession mlogo obilnii, i plemenitii duhová nebeskie. Naregénobo bih na prístolju privissokoga, dase uzvelliçáni ovi slavodobitnik prímí, dovede, i uvede ú oni slavni grad, svelliçanstvom, poshtenjem i slavom od vikóvá neçuvenom. Shto dase ispuní cillovito, razredisheše gragjani nebeski, ne samo príprostití Angelí, nego i njiovi poglavári, ú lipu naredbu i plemenitu; njekise odredishe da sniggiu pram njim tja na bardo maslinsko, za pratitiga gori uzodéchega, á niki na vrata nebeska, za çekatiga, i primiti kada dogé. Doklese dakle Is. blagosovi s'Materom, i s'uçenici, jurve biahu snishlí Angelí neizbroení: i tako uzvelliçáni oví slavodobitnik danashnji dan poslí pòdne na bardu Maslinskomu uzage na kolla zlatna, od prisjajnoga oblák : zashto, kakoe shtiveno ú danashnjoj pishtolí: *Uzdixese i*

i Isus de dva Ange- kazas-, alsu broení lí za rasiti-

Digitized by Google

Uzashaſtje goſpodino-vo Kolli-Koe uzvellicano, i proslavljeno.

oblak primi njega. Csujaúſe tada piſsme ptipivajuuche njegovu slavodobitju: piváshe jedan koor, illiti ſtrána, *quis eſt iſte rex gloriæ*? Tko jeſt tih kralj od slavæ? koi uzodí s' velliçanſtvom toljikim i lipotom, *ſpecioſus forma præ filiis hominum*, ghizdav tolliko svarhu ſinova çoviçanskie? odgovarajuchi druga ſtrána, ovoje, *Dominus fortis & potens*, *Dominus potens in prælio*: Goſpodín, velí, jáki, i mogúchí: Goſpodin mogúchí ú boju. Zvonjáshe po arij vappaj od radoſtí, i glás od truublja: zashtobo, *uzajde*, veli okrunjeni prorok, *Boog ú radoſti*, *i goſpodin ú gláſu truublje*. Za svakom piſsmom i glaſom od truublje; çujasheſe, kako svidoçí s. Ivan, vapaj *od iljadu iljádá Angélá*, *koi*, veli, *govorahu glaſom vellikim*: *doſtojan jeſt Jaganjac*, *koije ubjen*, *primiti kripoſt*, *i boxanſtvo*, *i mudroſt*, *i jakoſt*, *i poshtenje*, *i slavu*, *i blagoſtvljanje*.. *ú víke vikóvá*. Uzmloxáshe ovom slavodobitniku poshtenje i slavu plien od njegova dobitka, kojaga slígjáshe: zashto po svidoçbi s. Pavla, *uzodechi ú viſinu*, *zaplienjenu odvedde plien*. Uzmloxáshe velliçanſtvo, njegova podilnoſt: zashto, *dedit dona hominibus*, davashe darove ljudma, buduchi, da, po obíçaju vellikæ goſpodæ, proſippáshe pineze milloſtí svoije ſiromahom grísnikom; odkud velí s. Gargur, *bodie deletum eſt chirographum damnationis noſtræ*, danasje pomarsheno piiſmo oſſugenja nashega: í vráta rajska, nakoja od ljudí nitko josh nebiashe uníshao, premda biashe proshlo od njiova ſtvorenja nikolliko iljadá godina, plemenu ljuskomu ottvoríſheſe, i danas poçeshe ljudi ú raj nebeskí unioditi. Uzmloxáshe najpoſlí svemu slavnon ovom proceſſionu lipotu robje, koe neigjashe ú odichi hergjavoj, kako robje Vojvoddá Rimskie, niti odrezaní kósá; nego svi pod krunama viçnjæ slavæ, *amicti ſtolis albis*, *& palmæ in manibus eorum*, obuçeni, veli s. Ivan, odichom ghizdavom bielom, noſechi çelenke ú rukam svoim, za zlamenje odkupljenja, i oslobogenja. O plemenita druxtva! o ghizdava proceſſiona! o uzashaſtja slavna! I sasvim tizim, biſteli vírovali, N. da niſmo josh ni taknuli ono shtoje najghizdavie ú ovom proceſſionu i najslavnie? nut uprimo oçima molimvas, i promotrimo aláte i zlamenja odkupitelja nashega i odkupljenja, tada toparvo vidichemo lipotu, i velliçanſtvo.

Na uzashaſtju Goſp. velliçanſtvo uzmloxa podilnoſt: á plien slavu i poshtenje.

Ivangelishta s. Mattiæ na pogl. 24. govorechi od ſtrashnega súda, veli; *Tunc parebit ſignum filii hominis in cœlo*: tada, veli, ukazacheſe zlamenje sína çoviçanskoga na nebu. Akome pitate, kakvoje ovo zlamenje? odgovorichuvam s' Jerolimom s. da nie drugo nego *priſveti krix*: kada dakle ſcinite daje zlamenje ovo priſvetoga krixa odnesheno ú nebeſa, nego ú danashnjemu slavnom proceſſionu? zashtobo ako ima ukazatiſe priſv. krix ljudma, koi budú na zemlji, ozgor snebéſah, kada Iſus uzsniodí opet za suuditi sviet, kakonoti priiſtolje, i zlamenje oblaſti njegovæ, i mochi; zatobo, kako svidoçí Apoſ. *exaltavit eum Deus*: Otac nebeski uzviſi gnega na oblaſt tolliku, i doſtojanſtvo, zashto on prie, *ponizi ſamoga sebe tja do ſmarti krixa*: jeda nie josh svechim uzrokom imao ukazatiſe na danashnji dan gragjánom nebeskim, kad uzhogjashe da ulizé slavodobitan ú nebo, kakonoti priſtolje, i zlamenje oſſobito njegova slavodobitja? pa-

çe

ce josh imamo bogoljubno virovati, da ne ſamo zlamenje priſv. krixa, nego ſullice, ſungera, çaválá, i oſtalie allátá muke njegove sva zlaménja, kako oruxje njegova slavnoga dobítka, ú slavnomu ovom proceſſionu, nosháúſe od Angélá, koja biáhu za najvechu slavu í poshtenje; velicanſtvo i uzvishenje slavodobitniku Iſusu kod svega dvora nebeskoga: i zaradi toga obiçajemo ú proceſſionie, tja do danashnjega dneva, priſveti krix noſiti za barjak.

Priſvete nne najchiom itloſtju, lipotom izdáhu a haſtje ſpod.

Zavarshenje najposli, i záççina tolliko velliçanſtva, i slavæ; kolliko svitloſti i lipotæ svega ovoga proceſſiona, i slavnoga uzashaſtja Iſuſova, biahu zlamenja od nashega odkupljenja, toieſt ono pét priſvétie raanah na tielu njegovu. Ové, drágá Bratjo moja, ovæ, zarád neizmirne lipoté svojæ, i svitloſti, ú zaçugenje metnushe iſte duhove nebeske tólliko, daſe megju sobom poçeshe pijtati: *quis eſt iſte rex gloriæ?* kakavje, koilie toh kralj od slave, tolliko nakichen, uzvelliçan i proslavljen? Nechu kaſmuti poſtenja dat ovoga iſtinnoga svidoçanſtva okrunjenomu proroku: Gdichemo promotriti unishaſtje ovoga slavodobítnika ú Jeruzolim nebeski; zashto do sada ſamoſmo motrili njega putem uzhodéchega k'nebu.

252 Dovodim dakle iz Pſalma, illiti piſsme Davidove 23. koi duhom proroçanskim vigjáshe doshaſtá, kako ſadanjá, da Angeli nikí, od oviziu, koi biahu snishli pratit gori Goſpodina knebeſom, pritarkavshi, kako mushtulukçie, vappiáhu k' vratarom nebeskim: *Attollite portas principes veſtras, & elevamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ*: Dighnite, veli, poglavari, i ſtariſſine vratarske, dignite vrata vasha, i nekſe podignú vrata viçnja, í unichiche kralj od slave. Promishljam ovdi sa svetim nauçitelji Jeronimom, i Gargurom Nazianzenom, daſe velliko skrovishte zatvorá, ú ovom govorenju Angeoskomu: nevelebo: *aperite portas*, ottvorite vrata, nego, *attollite portas*, dighnite vrata: nut poslishajmo s. Jerolíma: *pulchre levari dicuntur portæ, & in ſublime erigi*: lipo, veli, daſe vrata dignu govoriſe, i daſe visha naçinæ. Iſtó potvargjuje s. Gargur Nazianzen: *Portis, ut attollantur, & ſublimiores fiant imperat*, vratma, veli, zapovidá daſe dignu, i vishá naçinæ. Dakle po razzumu ovizie dviu nauçitéljá, Angeli mushtulukçie zapovidaju vratarom nebeskijm, da izſtavivshi, í dignuvshi kanate, vrata visha, i proſtranniá udiljſe naçine, *quia introibit rex gloriæ*, zashto, veli, ima unichi Kralj od slavæ. Ali opproſtitemi duhovi nebeski, tolliko ponizno proſim, kolliko dragovoljno nauçitiſe xelim, recitemí molimvas. Nieli Iſukarſt unishao ú utrobu B. D. Majke svoje, i nakon devet miſeci opet i zashao, neotvorivshí zátvora diviçanskoga? buduchi da Iſaia govorí, *Evoche Divica zaçeti i poroditi*. Níeli izashao, po uskarſnutju iz grobba, i ú kuchu, *doge, vratma zatvorenim, i ſtadde na srid içenikà*? Al oſtavivshi dogagjáje zemaljske pogledajmo nebeské: nieli ovi iſti Iſus, koi náſtoi danashnji dán unichi na vrata nebeska ú nutra, nieli reko, kroz iſta vrata iznutra izashao prie 33. godine, kada snige za uçinitiſe çovikom? i saſvim tizim, ne shtiem daſe i ottvoriti tada zapovidájú vrata, á kamoli izſtaviti i dignuti! Dobro govorite iſtinaje, zashto, *introibit rex gloriæ*, unichi ima kralj

ad Iſde, zajajuſe ut i roſtra- vratæ sKa; i io?

slavæ : al ovíme razlog umieriti nemore: zashto i ondá, ne manje, negoli sadá onje bio, *kralj slavæ*. Odgovárámi na ovo Boxanſtvení nauçitelj s. Jerolim, ovim rijçma; Liepoſe, veli, zapovidá, daſe dignú vrata, i visha naçine, *ſiquidem juxta diſpenſationem carnis, & myſterium, & victoriam crucis, major regreditur ad cęles, quam ad terram deſcenderit* : zashtobo po razdiljenju puttí, i ottajſtvu i dobitku krixa, vechiſe vrachá na nebeſa, negolie na zemlju snishao. O plemenita odgovora!

253 Iſtinaje, Bratjo polib. Da sín B. kada snige snebesá biashe iſti *kralj slavæ*; nishtanemanje nie potribe bilo, daſe dixú vrata ondá i razshirujú: *zashto*, velí, s. Gargur, *kadaſe poragjashe goſpodin, vigjáshheſe Boxanſtvo pomixeno, á kada uzhogjáshe goſpodin çoviçanſtvo jeſt uzvisheno* : Dakle plemenito reçe s. Jerolim, *vechiſe vrachá na nebo, negolie na zemlju snishao*. Oſlichamſe ú iſtinu, daſe more naach tanke pameti i oshtre Bogoslovácá, koichemi rechi: sín Boxi, buduchi neſvarshen vazda, i neizmirní, nith more kada biti vechi, ni manji, nego sve jednako ú neizmirnoſti svojoj ſtoi. Alchemomu odgovoriti, Boog nas ſaçuvao, zajedno s'Boxanſtveniem nauçiteljom s. Jerol. da mì scínímo, da sín B. ú svomu bijtju vechí more biti kadgod illí magní ſuuzetnim naçinom! alí neche nion mochi nam zatajat, da more biti vechí naçinom razshirenim, *juxta diſpenſationem carnis, & myſterium crucis*, po razdiljenju putti, kako reççe s. Jerol. i ottajſtva s. krixa. Razshirujuchi, to jeſt, i razlievajuchi velliçanſtvo svoje, svitloſt, i slavu, ne samo ú tielo svoje Boxanſtveno, nego josh i ú aláte svojæ mukæ : pokomu razlivénju, i razshirenju, iſtinaje da on *intenſive*, to jeſt, ſuuzetnim naçinom, nemore biti vechi; al bivá vechí, *extenſive*, naçinom razshirujuchim, kako govore iſtí Bogoslovci.

Iſuk. vechij uzage na neb. negoje snishao i Kako?

Mah, gdiſam oſtavio ú muçanju svidoçanſtvo Apos. nauçitelja od naaródá, koemi potvargjujæ ova zaçetja. Kada Iſus sníge na zemlju, *ponízi* veli, *sámogaſebe uçinivshiſe poslushan tja do smarti*, Ocu svomu, shta radi, i otac njega uzviſi tako, da prid njim, *omne genu flectatur*, svakoſe kollino klanja, nebesko, zemaljsko, i paklено : i ottje daſe provedde, i svetkuje uzashaſtje njegovo svelliçanſtvom, poshtenjem, i slavom, od vikoová neçuvenom. Ako dakle gragjani Rimskí, za uzmloxati slavu unishaſtja slavodobitnie Vojvòdá svoije, dignuvshi kanate, i okruxivshi zidove naçinjáhu za unishaſtje njiovo vrata proſtranniá; jedaſu manje imali çiniti gragjàni nebeski svomu Kralju, koi imadiashe unichí ú oni s. Jeruzolim slavodobitno. Ah, niſu manje uçinili, nego tolliko veche, kollikoje vechi slavodobitnik oví, od onízíu! zatomushtulukçie dotarkavshi vapiáhu : *attollite portas, principes veſtras* : barzo, barzo druxinonasha, poglavari vratarski, barzo dighnuvshi kanate, vrata naçinite proſtranniá í vishá zashto nie potriba, daſe pomarsí prilieçá naredba ovoga slavnog proceſſiona, zaradi tiſnoche od vrátá; niti daſe barjak krixa priſv. prighibá, i ſpushchá, zaradi njiove nixinæ : zashto, *introibit rex gloriæ*, evoſe priblixa, i unichi oche nash kralj od slavæ, saſvim druxtvom izbavljenje robova, i proslavljenie,

nie, ne pomarſivshi uregenja, i dizzíá tolliko lipo razregenie, niti prighibajuchi, i ſpushtajuchi Barjáká, i zlameenjá od slavodobitja svoga, á navlaſtito priſvetoga krixa. Evovam N. ottvoreno ottajſtvo, zashtoſe zapovidáshe, daſe vrata nebeska na dán uzashaſtja goſpodinova shirrá uçinæ i vishá. Al evo udiljnam vratari iznutra prikazujú drughi úzao za razdrishitiſe, illití novo ottajſtvo za razumittiſe: odkud neimamo ſpuſtit oçiuh, i okrenuti od ovoga králja slavodobitno uniodechéga ú Jeruzolím nebeski, dogodinamſe ovi uzao ne oddrieshi, i nerazumiemo ovog novoga ottajſtva.

Csuvshibo poglavári vratárá nebeskie zapovidatiſe, daſe dignu kanati, i vrata víçnja uçine proſtranniá, uzdigavshi glás vappiti poçéshe: *quis eſt iſte rex gloriæ?* Tkoje, velè, tí kralj od slavæ? Stajém ovdi N. i promishljam: jeda neznadiáhu oni duhovi nebeski, da biashe sín Boxi? toſe rechi nemore, zashto nebi mogao biti *kralj od slavæ*, kadbi nebio Boog; akoim dakle mushtulukçie jur navishtiváhu daje *kralj od slavæ*, doiſto navishtiváhu ú iſto doba, daje sín B. buduchi da *kralj od slavæ*, drughi, izvan Boga, biti nemore: odkud dakle tolliko zaçugenje, i zapitivanje: *Tkoje tí kralj od slavæ?* ſtanovito ima ovdí koegod ottajſtvo. Iſpovidam ú iſtinu Br. moja dabiſe ja utoppio prie ú dubini ottajſtva ovoga, negolibi iſplivao; almi, za neutopitiſe, pruxá ruku ſunce od naucitéljá Czarque katol. s. Aguſtin, gdino pishè, govorechi: *Viderunt cęlites cuncti ſpecioſum vulneribus Chriſtum, & admirantes fulgentia Divinæ virtutis ve-xilla, talibus concrepant hymnis: quis eſt iſte rex gloriæ?* Vidjeshe, velí, svi dvorani nebeskí ghizdava rannama Iſukarſta, i çudechiſe, i razgledajuchi kriposti Boxanſtvenæ sjajnæ barjake, takim zagarmishe piſsmama: tkoje tí králj od slavæ O kolliko plemenito ovi s. Otac prosvitljujæ moje zaçetje mallo prie reçenò: to jeſt, da Iſuk. razlívajuchi slavu svoju, lipotu, i svitloſt ú krix, i ú oſtálá zlamenja mukæ svojæ, i slavodobítja, vehomaſe jeſt uzveliçao: i daſu priſvetæ ranne njegove zavarshenje bíle, i zaaçina sviú lipootá ovoga slavodobitnoga unishaſtja njegova ú Jeruzolim nebeski.

Ovoje doiſto ono, shto od Jozipa ú slovu, alli od Iſuſa ú duhu prorokujuchi govorashe ſtarac Patriarka s. Jakov: *Filius accreſcens, & decorus aſpectu; filiæ diſcurrerunt per murum*, sín koi raaſte, i ghizdav ú poglédu, kcherí razgovárahuſe pozìdu: kakobo kcheri, illití gragjani nebeski çushe neobiçajnu zapovid, daſe dignú, i razshíre vrata viçnja; nemoguchi poniki naçin imat uſtarpljenja, dagaſe nagledaju po rédu, kad unigé, poposheſe po zidovie Jeruzolima nebeskoga, i provirujuchi kroz obloke, viddivſi daſe priblixá Iſus ú tollikomu velìçanſtvu slavnoga druxtva, izbavljenoga iz ſuxanſtva; ú tollikoj slavi pratilácá, ú lipo i plemenito naregenje i razregenie, pod sjajnim barjaci zlaménjá mukæ njegovæ, á priſveti krix, kakonoti oſſobitò zlamenje slavodobitja njegova naprida biashe; videchiga takoger nakichena tollikom lipotom od priſvetie pét raaná, koje iz Boxanſtvenoga tiela njegova zrake pushtajuchi, ſieváhu vishe nego

Kolliko bi velliçanſtvo Iſus. i gragjáná nebeſ. vadoſt. Kad unige Iſus ú nebo.

dabi

dabi peterim suncem bilo nakicheno : viddivshi reko , kcheri , illiti gragiáni nebeski , sve ovo velliçanſtvo , lipotu , i nakichenje , razgovarahuſe megjuſobom po zidovi , *filius accreſcens* , *& decorus* , ó kollikoje ovi sín Boxi uzraſtao , i uzmloxaoſe ú velliçanſtvu ! ó kollikoje ghizdav i nakichen ! niki s'okrunjenim prorckom pivahu pod glás ; *ſpecioſus forma præ filiis hominum* : doiſto , doiſto lipshie ú obliçju od sviu ſinovçoviçanskie : odgováráhu drughí , s'iſtim prorokom : *Magnus Dominus , & laudabilis nimis , & magnitudinis ejus non eſt finis* : Vellik goſpodin , i za poffalitiſe vehoma , i velliçanſtvu njegovu neima svarhe . Najposli , kad vrata , po zapovidi bishe dignuta , razprostranjena ; Dok uniogjáshe unutra goſpodin , uzdigoshe svi glás zajedno vapiuchi , ne tollíko çudechiſe , kolliko pripievajuchi slave slavodobitniku , oni iz nutra , kako svidoçi s. Aguſ. *concrepant talibus hymnis* : *quis eſt iſte rex gloriæ ?* zagarmishe , veli , ovakim piſsmamá , Tkojeſt ovi kralj od slavæ ? A ovi zdvóra , koiſuga dopratili , odgováráhu : ovoje , *Dominus fortis & potens* , *Dominus potens in prælio* , ovoje , vele , goſpodin jaakí , i mogúchi , goſpodin moguuchí na boju ; s'ovim dakle , i priliçnim piſsmama , unige nash odkupitegl ú svoj grad Jeruz. nebeski ú velliçanſtvu slavodobitja svoga ; i prímishega njegovi gragjani sveſeljem neizreçenim , i poshtenjem ; kleçuchi pridnjim , i klanjajuchimuſe : ovdi dakle odpoçinimo .

Dio Drughí .

Evo , bratjo poljubljena , tolliko razlozi kolliko svidoçanſtvi ss. piiſamá , i nauçitéljá ukazavam , da nakolu od godine neima dneva , ú koiſe gragjaanom nebeskim radoſt tollika i veſelje ; i ſpaſitelju nashem dogodila slava tollika i uzvishenje , kolliko na danashnji dán , na koi , *aſſumptus eſt in cœlum* , bi primljen na nebo , s'reçenim velliçanſtvom , i poshtenjem . Ako pák virujuchi ú njega , dojdemo gori po milloſti njegovoj , tadachuvam viſſinu priiſtolja njegova ukazati parſtom , gdi *ſedet a dextris Dei* ſidí na deſno Boga Oca , kraljujuchi s'iſtim , i Duhom svetim ; á iljade iljadá Angèlá , sluxechimu i dvorechi dnevom , i nochu pivajú , i govore vellikim glaſom , kako svidoçi s. Ivan ú oçitovanju svomu : *Doſtojan jeſt jaganjac , koi ubijen jeſt , primiti kripoſt , i Boxanſtvo , i mudroſt , i jakoſt , i poshtenje , i slavu , i blagoſivljanje , ú vike vikóvá* . A' sada govorenje svarshujuchi obracham knama , koiſmo ú ovomu kraljeſtvu vojujuchemu , s. Czarquæ katoliçanskæ ; i zazivam svekollike , s'pivaocem Boxanſtvenim : *Jubilate Deo in voce exultationis* , poigravajte Bogu ú gláſu od radoſti : *quoniam Dominus excelſus .... aſcendit in jubilo* ; zashto , veli , Goſpodin priviſoki ú veſelju , ú slavi , i ú radoſti uzajde ú kraljeſtvo slavodobitno : zashto ako gragjani nebeski tolliku radoſt i veſelje çiné na danashnji dán , kolliko rekoſmo , i çuſte ; josh svechim razlogom imamo mi çiniti : parvó , zaradi koriſti , koju plodí svetoj Czarqui ovo slavodobitno uzashaſtje goſpodinovo :

novo : drugo zaradi poshtenja i slavæ , koju po istomu zadobí narav nasha çoviçanska.

Parvo , reko imamo sprivelikim veseljem duhovnim , i Bogoljubstvom svetkovati uzashastje gospodinovo , zaradi koristi nashæ : zashto ovoje dán oni , ú koi , po proroçanstvu Proroka s. Abakuka : *Sol & Luna steterunt in habitaculo suo , in luce sagittarum , & in splendore fulgurantis hastæ :* sunce i misec stadoshe ú pribivalishtu svomu , ú svitlosti strílá , i ú sjajnosti sievajuuchæ sullicæ . Poslushajte sada s. Gargura Papu kako liepo tomaçi ove ríçi s. piisma ; *quid Solis nomine nisi Dominus ?* shto , veli , imenom od sunca , nego gospodin ; *shtoli imenom od Miseca nego Czarqua zlamenujese ; quousque enim Dominus ascendit , s. Ecclesia adversa omnino formidavit* , doklegodibo gospodin na nebesa ne uzage s. Czarqua od suprotivshtína doistose strashásshe ; *At ejus ascensione roborata , aperte prædicavit , quod occulte credidit* : Al njegovim velí uzashastjem osnáxena , oçito pripovieda , shto virova skrovito . O kollíkonas uçí plemenito ovì s. Otac ! Doistobo prie uzashastja gospodinova, virra nebiashe oçita , nego sakrivena ù Jeruzolimu ú 12. Apostolá, i ú nikolliko uçenika . Alí kada na danashnji dan uzdixese, *sol justitiæ*, sunce od pravdæ, i stade ú pribivalishtu viçniega pristolja svoga, udilj takoger *luna stetit in tabernaculo suo* , i misecz , illiti s. Czarqua stade ú svomu stajalishtu utvargene slobodæ, i pokripljenæ: izato , *in luce sagittarum* ú svitlosti strílá , to jest , pripovidanja Apostolskoga , ú mallo vrimena neizbroene púke , i narode po svem svietu sebi podloxi : kako prorokova okr. pror. govorechi , *sagittæ tuæ acutæ , populi sub te cadent* : strilesu tvoje ostre , púcichése tebi podloxiti . A'gdi biahu tmine tolliko gúste , da ú svitlosti od pripovidanja strílá , virase neukazivashe ; evo prisvitlo *sunce od pravde* Isus , kolliko na vishé pristolje uzajde , colliko jaçce , *oriens ex alto* , iztjeçuchi svissinæ , srakama *fulgurantis hastæ suæ* , sievajuchega kopja svoga , illiti çudéná i zlaménjá , prosvitljujuchi misec , tojest s. Czarqua , svitlost pripovidanja podpomágashe , i izpunjashe . Odkud uprav od Apostólá mogu razumiti da govorashe Prorok., *ibunt in splendore fulgurantis hastæ tuæ*: odichæ ú sjajnosti sievajuchega kopja tvoga: i doisto , ako pripovidanje Apostolsko, biahu strile oshtre , josh oshtrihe kopje , biahu çudesa izlaménja, koim sievajuchi virru posiashe po svem okolishu zemaljskomu.

Ali ne samo sjetvu viræ upplodi s. Czarqui , slavno uzashastje gospodinovo , negojosh uzmloxanje uffanja za dostignut slavu viçnju svima pravovirnim ; od koi proroçanstvo ono imam razumiti : *ascendet pandens iter ante eos rex eorum* : uzachiche odkrivajuchi pút prid njima kralj njiov . Kako da reçé ; Isukarst igjuchi , i s' sobom vodechi robje izbavljeno ú nebesa , ú koja nitko od ljudì do onoga vrimena nebiashe unishao , premda biahu stvoreni prie mlogo iljada godina , svima pravovirnìm svoim dadde uzdanje onamo dochi . I doisto izvan ottajstva reçenoga , i ovo imamo rechi , da zlamenuje , izstavljenje kanátá , i dignutje vrátá nebeskie , to jest dase nezatvorajù kako prie , nego da stoje ottvorena svima oniem , koi uznastoje po virri , i dobrim dilli onam unichi . Upplodi najposli

posli uzmloxanje od ljubavi: zashto, tko nebbi raaſtao, i uzmloxaoſe ú ljubavi goſpodina, tolliko ljubezniva i dobroſtiva, koi igjuchi na danashnji dán slavodobitno, ú slavu nebesku, neſamonam púť ottvorá i ukazujæ, nego josh iſtu slavu obechaje govorechi: *Igem pripraviti vama miſto*: i na drugom miſtu velí: *Gdiſam ja ondi ima bit i sluga moj*; koim obechanjem probugjuje pravovirne svoje, damu virno sluxé, i daga vruche ljubé. Evo dakle kolliku koriſt nam upplodi slavno danashnje uzashaſtje goſpodinovo! Ali shtochiu pák rechi od slave i poshtenja; koe, po iſtomu, zadobí nasha narav çoviçanská?

256 Iſtinaje N. da svemoguchi goſpodin narav çoviçansku ſtvori ú posthenju i doſtojanſtvu svarhu svega ſtvorenja zemaljskoga, i kako svidoçi okrunjeni prorok, *paulo minus ab Angelis*, mallo magne od Angélá nebeski, ghizdavu, i nakichenu milloſtju svojom i pravdom iſtoçnom ú Adamu, zato svako ſtvorenje gniu slavljáshe, i shtováshe, al kako Adam nakichenje ovo ſagríshivshi izgubi, i iſtiran bí iz raja zemaliskoga, tolliko nevoljna i od nishta uçiniſe narav çoviçanska, kolliko, po svidoçbi s. Jer. Pror. *omnes qui glorificabant eam ſpreverunt illam*, svi oní koijú proslavljahu, nju pogardishe, *quia viderunt ignominiam ejus*, zashto viddishe nje sramotu: *illa autem gemens*, á ona, velí, uzdishuchi, i plaçuchi ſtigjasheſe prid oſtalim ſtvorenjem, i navlaſtito prid Angelí, i ú toj sramoti ſtajá za mlogo iljadá godiná. Nishtanemanje kada ú utrobi Diviçanskoj zarúçena bí najvishemu kralju od králjá, jedino rogenomu ſinu B., i posli 33. godine, na danashnji dán, bí uzdignuta svarhu sviu kòrá Angeoskie, udilj zapovid imadoshe duhovi Angeoskí daju poshtuju, paçe josh dajoſe pokloné, takomi svidoçi okrunjení pivalac; koi poshtenje ovo, slavu i uzvishenje duhom proroçanskim privigjajuchi, pivashe: *Dominus regnavit exultet terra*: Goſpodin ſioje kraljevati, nekſe radduje zemlja; i mallo posli: *adorent eum omnes Angeli*, nekamuſe, velí, klanjaju svi Angeli. Sadſe oſlichám da immade razlog s. Ivan zlatouſti, veſelechiſe tollikomu uzvishenju nashemu ú Iſukarſtu, rechi i upiſati; *non Angelos apprehendit Deus, ſed noſtram naturam, & ſupra ſederefecit*. nie Angélá, illiti naravi angeoske, veli, uzeo Boog, nego nashu narav, i çinioju ſiditi svarhu sviu Angélá. Iſpovidimo dakle ſa s. Aguſtinom govorechi: *Aſcenſio Domini glorificatio noſtra eſt*: Uzashaſtje goſpodinovo proslavljenje nashe jeſt: zashto kud igda dilje moglabiſe pruxiti slava nasha, poshtenje i uzvishenje, negoli, da *Boog*, kako píshe Apoſ. Effeſianom, çininas, tojeſt narav nashu çoviçansku, zajedno sa ſobom ſiditi, *in cæleſtibus in Chriſto Jeſu*, ú kraljeſtvu nebeſkomu, ú Iſuſu jedinomu ſinu svomu, svarhu sviu kòrah Angeoski? Promislite ſada, Bratjo, kollikoje vechi uzrok, paçe i dúxnoſt nama svetkovati danashnju svetkovinu, nego Angelom, s' najvechim veſeljem duhovnim, i devotionom? Ali, Ali niti mogu, nit imam uzdarxati tuxbu suprot mloghim karſtianom, koi premda gledaju okom od virræ, daje narav nasha, illiti çoviçanſtvo ú glávi, tojeſt, ú Iſuſu, tolliko poshtovano, neſtideſe gledati daje ú hudie tolliko pogargeno. Aposhtonas uçi daje Iſus glava, á pravovirní karſtiani, *membra ſuni Chri-*

2. Imamo ſe veſelit, zashto po uzashaſtju Goſp. narav nasha çoviçans. zaddobi slavu i poshtenje &c.

Chriſti, húdaſu veli Iſuk. Promotrimo dakle, molim, kolliko ú rázlikom ſtanku naodiſe narav nasha illiti çoviçanſtvo, ú glávi, i ú mloghiem hudi: Ako gor pogledamo, vidimoju ú glavi, tó jeſt ú Iſukarſtu, da zapovida Angelom; ako ſpuſtimo oçi na zemlju, vidimoju ú mloghim hudi, to jeſt karſtjani, da sluxi djavlom. Vidimoju gorrí slavom, í poshtenjem okrunjenu: vidimoju dolli smradom od sviú poxeljenjá svitovnji oblachenu. Vidimoju gorri zajedno ſpriviſſokim na príſtolju ſiditi; vidimoju dolli ú ſingiri od griha pod nogama djavaoskim i oblaſtju lexatí. Viddimoju gorri tolliko çiſtu i sjajnu, kolliko svitloſtju nadhodí svekollike zvizde Angeoskæ: a ovam dolli ú mloghim oblachenu, i narúxenu, kako, shtono velí s. Petar, *ſus in volutabro luti*, svinja ú blatu kadaſe izváljá, tako da ſmradom od opaçiná izjednaçujeſe s'iſtim drakuni paklenim. O xaloſna pogledanja, i uglæda! Gledajuchi ovo s. Petar Chryſolog, i uzdishuchi vapie ka svakom od oviziu grisniká, O *çoviçe zashtoſi tebi tako jeffitin i od nishta, koiſi Bogu tolliko skúp i drág? zashto, buduchi tako poshtován od Boga, samoga sebe sramotish, i çtnish nedoſtojna od poshtenja?* Zavarshujem dakle govorenje moje ríçma Apoſ. s. Paula, koinas ponukuje govorechi: *quæ ſurſum ſunt quærite, non quæ ſuper terram*: kojaſu gorri na nebesí traxite, ne kojaſu na zemlji. Sluuxiteſe, Br. moja, ovim svitom, i svima dobrim njegovim, kako kljuſetom, noſechi krix za Iſukarſtom, daga moch budete gori doſtignuti, gdije, *in dextera Dei ſedens*, nadeſno B. ſidechi: i uxivati ono miſto, koje ottige nam pripraviti, ú vike vikóvá. Amen.

Digitized by Google

TESTIMONIUM IX.

IN

DIE PENTECOSTES.

1. Comparatur Spiritus Sanctus primo vento vehementi, quia altos deprimit, & elevat humiles. 2. imbri, quia arida irrigat. 3. igni, quia frigida calefacit, &c.

Factus est repente de cœlo sonus, tamquam advenientis spiritus vehementis. Actor. 2.

257 UNIGENITUS æterni Patris filius, ad prænunciandam speciem & excellentiam, atque fructificationes uberrimas S. Ecclesiæ, quam ab æterno desponsandam sibi decreverat, dicens per Oseam: *sponsabo te mihi.. in misericordia, & in fide* (2. 19.). Alludendo ad incrementa ejus & propagationem, diversis illam comparat, tum floribus odoriferis, cum fructiferis arboribus. (Eccl. 24. & cant. 7.) Ubi primordia illius offendo comparata monti Carmelo: *Caput tuum ut Carmelus*, inquit in sacris canticis. [7. 5.] Quasi dicat: in capite, seu in fonte, in exordio, atque in principio tui, o electissima sponsa mea ac dilectissima, famosissimo & excelso monti Carmelo assimilaberis. Et si inquiramus, quare primordia s. Ecclesiæ huic monti comparantur? respondent sacri interpretes cum doctissimo Theodoreto, quod non ideo dumtaxat, quia Carmelus aura est amœnissimus, fructibusque omnigenis copiosus; sed præcipue, *quia tot miraculorum patratione celeberrimus* extiterat. (apud Tir. in c. 7. cant.) Crediderim autem vos non latere, quam stupenda ac tremenda, tempore impiissimi regis Achab, in monte Carmelo sint patrata miracula! Populus tunc Israeliticus, & in charitate friguerat, & in noscentia veri Numinis, utpote Idola veneratus, caligaverat. Quocirca cœlum ipsum terræ iratum, & imbrem ei & rorem, per annos tres & sex menses, omnino denegaverat; itaque horrenda in universo regno fames invaluerat. Tunc Elias, qui ingenti zelo semper divinum honorem fuerat zelatus, ædificato in vertice prælaudati montis. Altari ex duodecim lapidibus, & victima superposita, non apposuit tamen ignem naturalem eam combustuum, sed humili prece supernaturalem cœlitus miraculose fecit descendere; qui coram rege, populoque universi regni convocato, cum victimam

Digitized by Google

ctimam & ligna ſuppoſita conſumpſiſſet, quinimmo aquam quoque circumfuſam abſorbuiſſet totam, atque exſiccaſſet; tantum mens populi illius noſcentia ſummi numinis fuit illuſtrata, voluntaſque charitate inflammata, quantum Idolorum falſos quadringentos quinquaginta Prophetas illico captos interemerunt. Poſtmodum cælum quoque terræ conciliavit ibidem, & propitium reddidit; dum ventum validum, pluviamque præferentem, non minus copioſam quam fructuoſam, impetravit: *Ecce ventus*: verba ſunt ſacri textus: *Eece ventus & facta eſt pluvia grandis*: [3. reg. 18.] qua refecta humus, atque irrigata, copioſiſſimos fructificare illico cœpit fructus. Ecce N. quot miraculorum patratione celeberrimus Carmeli mons extiterat!

re prio-tia Ec-compa-ur mō-rmelo?

De Carmelo nunc deſcendamus ad primordia s. Eccleſiæ catholicæ, cognoſcituri cæleſtem ſponſum non ociose comparaſſe, & aſſimilaſſe Eccleſiam prælaudato monti: contemplaturi quippe ſumus in iis ſimillima prodigia contigiſſe, atque miracula. Quis enim ignorat, quod in exordio Eccleſiæ, non regnum Iſrael dumtaxat, ſed orbis ferme univerſus, & in charitate veri Numinis friguiſſet, & in noſcentia, atque creditione filii Dei unici Redemptoris mundi caligaſſet? Cœli quoque, utpote humano generi irati, conſtitiſſent clauſi, nec homines ad ſuperna admittentes, nec adeo copioſos imbres gratiarum eis demittentes: quocirca bonis operibus, & meritis vivendo infæcundi, *Anima eorum tabeſcebat in malis*, inquit divinus Pſaltes (Pſal. 106. 26.). Chriſtus itaque Dei Filius, ad reconciliandum Patri æterno genus humanum, ad illuſtrandas hominum mentes in cognitione unici Redemptoris, ad inflammanda corda eorum flamma charitatis, & ad irrigandos imbre gratiarum cœleſtium fideles ſuos: in exordio s. Eccleſiæ, ut alter Elias in vertice montis Carmeli, conſtructo Altari ex duodecim lapidibus; ſed lapidibus ſelectis, lapidibus vivis, lapidibus animatis, ex duodecim nempe ſuis Apoſtolis: Legeque Evangelica, tamquam victima ſuper hocce animato Altari poſita, progreſſus in cœlum impetravit a Patre, & miſit in terram hodierna luce Spiritum Sanctum in ſono validiſſimi venti, & imbrem & ignem præferentis. Et hoc aſſumo vobis oſtenſurus ad contemplandum effectus Divinos Divini Spiritus. Venit: Primo in ſono venti validi, ut altos humiliaret, & exaltaret humiles ac puſillos. *Factus eſt repente de cœlo ſonus tamquam advenientis ſpiritus vehementis*. Secundo, præſetulit imbrem, juxta prænunciationem Vatis s. Oſeæ, ad irrigandum hortum Eccleſiæ, quatenus flores virtutum producat: *Veniet ad nos quaſi imber temporaneus*. (Oſeæ 2. 19.) Tertio: comparuit in forma ignis, ſeu igneſcentium linguarum, ad ſuccendendam victimam Legis Evangelicæ in vivo Altari 12. Apoſtolorum, ad inflammandas eorum linguas intrepiditate eamdem legem prædicandi, & dilatandi; atque ad illuſtrandos & fovendos fide, ſpe & charitate fideles univerſos: *Et apparuerunt illis diſpertitæ linguæ tamquam ignis*. (Act. 2. 3.) Incipiamus.

Gaudeo utique, quia non eſt mihi, diſcurſuro de Spiritu Sancto, ſermo hodie dirigendus ad infideles, neque ad hæreticos, aut ſchiſmaticos, qui decepti, victi, quinimmo & vincti ſunt

Digitized by Google

Stulte ab infidelibus negatur Divinitas Sp. Sancti, ſicut & a ſchiſmaticis proceſſio a Filio.

jam ab hoſte : *Dicentes enim ſe eſſe ſapientes*, teſte Apoſtolo. (Rom. 1. 22.) *Stulti facti ſunt*. Enim vero major ſtultitia quæ? quam præſumere poſſe humana ſapientia ſapientius capere Divina inſcrutabilia myſteria, quam illa ſacræ paginæ, Deo revelante, oſtendunt? Unde ſacra eloquia, vel non intelligentes, minuſque intelligentibus credentes, Spiritum ſanctum negant omnino eſſe Deum, ut infideles: Vel ad reprobum ſenſum trahentes, negant eum a Filio æque procedere ſicut a Patre, ut ſchiſmatici hæreſi contaminati. Gaudeo, inquam, cum iis mihi ſermonem non eſſe : fuiſſem enim coactus profunda ſcrutari ſacrarum Scripturarum, illos interrogando : Quid ergo canticum illud, quod teſte Vate s. Iſaia, [6. 3.] & Apoſ. s. Joanne (Apoc. 4. 8.) a cælitibus voce inceſſabili decantatur, dicentibus : *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus* : ſignificat? ſignificat utique illa terna repetitio *Sanctus*, Trinitatem perſonarum, una autem enuntiatio, *Dominus Deus*, unitatem eſſentiæ Divinæ : quaſi dicatur : *Sanctus Pater : Sanctus Filius : Sanctus Spiritus Sanctus*; ſed hi tres, Dominus Deus unicus eſt idemque: quia *hi tres unum ſunt* inquit Evangeliſta & Apoſt. s. Joannes [1. Jo. 7. 8.]. Igitur tam infidelis eſt, qui de Divinitate Sancti Spiritus dubitat, quam ſummæ veritati, Chriſto, opponitur dicenti : *Spiritus eſt Deus*. (Jo. 4. 22.) Eadem æterna & infallibilis Veritas nos docet, Spiritum Sanctum procedere a ſe æque atque a Patre : dicit enim apud Joannem : [16. 14.] *Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annunciabit vobis*. Interrogarem hic hæreticos noſtros, atque ſchiſmaticos, qui poſſet Dei filius

Oſtenditur Spiritus S. procedere a Filio æque, ac a Patre.

dicere, *de meo accipiet*, niſi a ſe æque ut & a Patre Spiritus Sanctus procederet? Sancto Joanni, cui Divinus Magiſter ſapientiam ex proprio ſuo pectore ſugendam præbuit; inter alia innumera, altiſſima, & imperſcrutabilia, quæ ſupra eoſdem Spiritus Angelicos ei revelare fuit dignatus, myſteria, graphice oſtendit proceſſionem hanc Spiritus Sancti, ſub hieroglyphico illo fluvio : *Oſtendit mihi*, ita ſcribit ille in ſua ſacra Apocalypſi capite 22. *Oſtendit mihi fluvium aquæ vivæ procedentem de ſede Dei, & Agni*. Interrogandi eſſent hic mihi ſchiſmatici noſtri hæreſis labe infecti, quid per fluvium aquæ vivæ allegorice intelligendum eſt? Qui, niſi depravatum ſecuti ſenſum erubeſcerent, reſpondere deberent : quod, ſicut Chriſtus cum dixit in Evangelio de fluxu aquæ vivæ : *hoc dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum* (Jo. 7. 39.) teſte eodem prælaudato Apoſtolo, & Evangeliſta, ita proculdubio hic quoque per fluvium *aquæ vivæ*, eumdem intelligi ſpiritum. Si igitur Spiritus Sanctus eſt fluvius, & quidem fluvius procedens de ſede, non ſolum Dei Patris, ſed Agni quoque ſeu Filii ejus, teſte ſacro textu, qui negabitur, niſi impie, eum a Filio procedere, ſicut & a Patre? Porro dicitur *a ſede* una, non *a ſedibus* : ideſt a voluntate, quæ unica eſt in Patre & Filio : Itaque Pater & Filius unicum ſunt principium, ſeu fons hujus fluvii Divini. Unde ad confirmandam hanc veritatem Catholicam, Dei filius alibi conqueſtus de perfida Synagoga dicebat : *me dereliquerunt fontem aquæ vivæ* : quid clarius? His itaque & ſimilibus armis ſacrarum Scripturarum certandum eſſet mihi cum infidelibus : Sed

cum

Digitized by Google

cum hæc omnia, ex Divinis revelationibus, firma fide catholica credatis & confiteamini, omitto profunda, profundioribus ſcrutanda Theologis in hæreticos & infideles: Et poſito hoc fundamento, in quo vos jam ædificati eſtis, quod Spiritus Sanctus, qui hodierna luce miſſus eſt Apoſtolis, & nobis omnibus, ſit tertia perſona Triadis ss. Unus idemque Deus cum Patre & Filio, ab utroque horum procedens per voluntatem infinite amantem mutuo, ideo & dicitur charitas, amor, ignis Divinus &c. Proſequor diſſerendo de tam admirandis, quam adorandis ejus pretioſiſſimis effectibus, queis s. Eccleſiam ditare dignatus eſt, adveniens in ſono venti validi, rorem & ignem præferentis. Nam ut notavit s. Lucas in actibus Apoſtolorum capite ſecundo.

259 *Factus eſt repente de cœlo ſonus tamquam advenientis ſpiritus vehementis*. Hic eſt, dilectiſſimi, ille ventus Auſter amæniſſimus, quo immitis Aquilonis temperandæ erant ſeveritates in horto Eccleſiæ. Sacra, ſacræ Scripturæ ſponſa, cupiens uberem & copioſum reddere pretioſis fructibus hortum ſuum, invocat ventos a ſeptentrione flantes & a meridie; *Surge Aquilo*, ita audio canentem in ſacris ſuis canticis: *Surge Aquilo, & veni Auſter, perfla hortum meum, ut fluant aromata illius* [Cant. 4. 16.]. Quæ invitatio, tam admiranda mihi videtur, quam venti hi ſunt invicem contrarii: ſcimus etenim quod Boreas, qui flat ab aquilone, rigidus ſit immitis, & frigidus: Auſter vero, qui recta venit a meridie, lenis, calidus, atque mitis, imo ſuavem afferens irrigationem. His igitur ventis adeo contrariis in horto ſimul conveniensibus, quid, præter confuſionem & damna, ſperandum? quia ſicut contrarii ſunt invicem, contrarios ita & effectus producerent, mortificando alter ea, quæ alter vivificaret. Pro intelligentia hujus myſterii, N. ſciendum eſt, quod juxta doctrinam ss. Ambr. Aug. & aliorum DD. (apud Tirin. in c. 4. Cant.). Cæleſtis illa ſponſa loquebatur tunc, ex figura s. Eccleſiæ cath. Per Aquilonem intelligendo adverſitates & perſecutiones, quia *ab aquilone pandetur omne malum*, juxta prophetiam s. Jer. [Jer. 1. 14.]. Per Auſtrum vero Spiritum S. procedentem a meridie ss. Trinitatis, i. e. a Patre & Filio. Quamvis autem modo dilatata ſit Eccleſ. per orbem univerſum: in principio tamen, poſt Domini aſcenſionem uſque ad adventum Spiritus S., in ſolis 12. Apoſt. nonnullis diſcipulis, & paucis piis fœminis Jeroſolymis tota conſiſtebat: ubi in domo ultimæ cœnæ manebant januis clauſis, *propter metum Judæorum*, teſte s. Luca (Joan. 20. 19.). Non quaſi vellent perſecutiones, quas prævidebant tolerandas pro nomine Jeſu, vitare; ſed declinabant dumtaxat, donec veniat Spiritus S. inſpiraturus eos ad libere prædicandum; & confortaturus, cum in bonis faciendis, tum in tolerandis malis. Idcirco per dictam ſponſam cœleſtem, utrumque hunc ventum invitabant: dicendo: *surge aquilo*: i. e. exurge perſecutio, & contrarietas: Aſt non nos deſeras, ſed & tu *Veni auſter* a meridie ss. Trinitatis procedens; *perfla hortum meum*, ideſt, corda fidelium imple cœleſti virtute, & doctrina: Itaque illico, *fluent aromata illius*, ſanatura infidelitatem, ſuperbiam, cæteraſque infirmitates ſpirituales, in omnibus credituris. Per

Aquilo ſig. perſecutiones. Auſter vero Spir. S.

Eccleſiæ Cath. in initio conſiſtebat tota in paucis Jeroſolymis.

rigi-

Digitized by Google

Venti contrarii sunt necessarii ad fructificandum aroma. salutaria in Eccles.

rigidum ergo, immitem, & frigidum Aquilonem, intelliguntur contrarietates, afferentes mala toleranda; per mollem vero & mitem Austrum, intelligitur Spiritus S. fructificans virtutem ad facienda bona; & patientiam, ad toleranda mala in hoc mundo: His duobus ventis hortum s. Eccles. perflantibus, uberrima fluunt aromata bon. operum, *quæ alias non fluerent tam abundanter*, inquit s. Greg. [apud Tirin. l. c.]. Redeamus nunc ad Apostolos.

260. Apostoli igitur Jerosolymis, cum paucis illis discipulis & fœminis, clausis januis, ut diximus, dum in fervidis orationibus, & humili postulatione diu, noctuque perseverabant post ascensionem Domini, vigilando, & invocando Spiritum S. a Domino sibi jam promissum: Ecce divinus Elias, unigen. Dei filius misericordia motus super orationibus eorum & postulatione, impetravit a Patre, & hodierna, i. e. decima die ab ascensione, misit eis promissum Spiritum S.: Unde, *Factus est repente de cœlo sonus tamquam advenientis Spiritus vehementis*, inquit s. Lucas. Ast, quomodo, *vehementis*? Nos vidimus supra, quod Spiritus S. præfiguretur in vento meridionali, vento molli & suavi, quomodo ergo sacer Textus, inquit eum descendisse in sono, *Spiritus vehementis*? Ecce novus nodus resolvendus, ecce N. novum mysterium! Verumtamen solvemus hunc nodum facile, si adverterimus, quod per vehementiam intelligatur hic celeritas, robur, & fortitudo; quæ non opponuntur amænitati; nam rigiditas solum, & severitas suavitati, & amœnitati, opponitur. Porro ut mysterium hoc clare intelligamus, observandum est, quod venti vehementes inimici sint, & contrarii rebus magnis, robustis, & altis; at vero parvis, imis & levibus, sunt amici & propitii, uti experientia nos sæpe docuit. Quis enim non vidit, aliquando robustissimas sylvarum arbores confractas, eradicatas, & prostratas. Turrium cacumina; & magnorum ædificiorum tecta dejecta a ventis vehementibus: unde quidam poeta canebat: *sæpius ventis agitatur ingens-Pinus, & celsæ graviore casu-decidunt turres*: Ubi tamen res imas & parvas, non modo servant indemnes, sed etiam quandam gratiam videntur illis facere, vel elevando illas in sublime a terra, uti folia, festucas, & alia levia, quasi nolint ea calcari pedibus, vel mundando ea a sordibus, uti herbas, vestes, & alia quæ exponuntur ad ventum, & expandunturdiscutienda a pulvere, & tineis.

Ventis vehementibus inimicis est res magni momenti prosperitatis.

261. Descendit igitur Spiritus Sanctus in sono, *advenientis Spiritus vehementis*, quia simillimos effectus causare, ejus est officii: magnos, nempe, & potentes humiliare; pusillos vero, & humiles exaltare. Enim vero esto Deus Pater utrumque regnum Cœlorum, triumphans scilicet & militans creaverit per Filium: in utroque tamen virtutes & prodigia fiunt, & semper facta sunt per Spiritum Sanctum: ita testatur coronatus Proph. canendo: *Verbo Domini Cœli firmati sunt*: [Psal. 32. 6.] ita certe; quia, *Verbum Domini filius est Patris*, inquit s. Greg. [hom. 30. in Evang.], sed illico sequitur dictus Proph. canendo: *Et Spiritum oris ejus, omnis virtus eorum*: quasi dicat, quantum verum est, quod omnia in cœlo, & in terra creata sunt, & firmata per verbum, seu Filium Dei, tantum ve-

Virtutes prodigia a Spiritu patrato in Cœlo in terra.

Digitized by Google

verum est, quod utrobique virtutes, & prodigia patrentur per Spiritum Sanctum. Et quid ultra? ipsemet Dei filius, esto per se omnia possit; tamen virtutum & prodigiorum, quæ faciebat, honorem dare voluit Spiritui S. dicens: *Ego in spiritu Dei ejicio dæmonia* (Matth. 12. 28.). Hic est igitur Spiritus ille vehemens, & potentissimus; qui, uti canit Mater Jesu B. V. M. *Dispersit superbos; deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles* [Lucæ 1. 51.]. Hic confregit, & prostravit arbores altissimas & robustissimas in cœlo, & in terra: leves vero & pusillas festucas elevavit in sublime. Ascendamus, quæso, in cœlum, videbimus in speculo s. Scrip., quod Lucifer fuisset in Cœlo arbor altissima, cum societate malorum angelorum, tam in donis naturæ, quam gratiæ; sed volens per superbiam esse æqualis Deo, flante hoc Spiritu vehemente, prostratus est usque ad Infernum: ecce, *dispersit superbos*. Levissima festuca erat Michael, per profundiss. humilitatem, tamen exaltatus est ad Principatum in paradiso, loco Luciferi: ecce: *exaltavit humiles*. Descendamus in terram eadem intuituri. Robustissima arbor erat iniquus Pharao rex Ægypti: sed flante hoc Spiritu prostratus est, & demersus in mare rubrum, cum toto exercitu suo formidabili: ecce, *dispersit superbos*: Humiliatus erat nimis, & afflictus ab illis electus populus Dei; sed virtute hujus spiritus vehementis, fuit liberatus, & confortatus eousque, ut devictis plurimis regibus, regna eorum, & civitates possederit. Potentissima turris erat Rex Nabuchod., ita ut tamquam Deus adorari voluerit: ast non modo de sede throni fuit dejectus, sed etiam tectum rationis ejus, & figuræ humanæ fuit ablatum, ita ut cum irrationabilibus 7. annos fœnum comederit, tamquam Bos: David vero humilis erat ovium pastor; & virtute hujus Spiritus vehementis, elevatus est ad thronum regni Israel: Ecce! quam bene cecinit V. Sanctissima, in montanis apud Elisabeth: *deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles*.

Ast quo Scripturarum ego sum progressus, ad ostendendum vobis qualiter sono cœlestis hujus *Spiritus vehementis*, humilientur magni, parvique exaltentur, cum habeamus Epistolam hodiernam in conspectu, ut speculum? Audistis N. qualiter Apost. & discipuli Christi ante adventum hujus cœlestis Spiritus, humiliati, pavidi, & debiles erant, ut non auderent foris comparere, sed manebant intus occlusi, *propter metum Judæorum*. At statim ac descendens perflavit hortum s. Ecclesiæ, *exaltavit humiles*, parvos magnificavit, perterritos animavit, & debiles roboravit eatenus: ut non solum Jerosolymis in publicum exeuntes libere fidem Christi, & Evangelium cœperint prædicare; verum etiam *in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*; teste doctore gentium s. Paulo [Rom. 10. 18.]. Quia relicto Jerosolymis, pro Episcopo, solo s. Jacobo minore; reliqui partiti per orbem universum sunt progressi: Petrus Romam ivit, quia sicut ille fundamentum fidei, ita hæc erat fundamentum infidelitatis, & omnis erroris; ille caput Eccles. hæc caput mundi; decebat igitur ut caput capiti destinetur: Andreas ivit in Græciam, Matthæus in Æthiopiam; Philippus in Scythiam;

262

Apost. quo timidiores, & debiliores ante, eo animosiores & fortiores post, adventum Sp. S.

thiam ; Barthol. in Armeniam ; Thomas in Indias ; & alii in alias partes : Itaque dispersi per orbem, ubique fidem seminaverunt, Eccles. fundaverunt, fideleſque multiplicaverunt absque numero; prædicando Evangelium Christi, cum tanta libertate & fortitudine, ut aquilo persecutionum, qui flabat contra eos a Principibus, Regibus, & Imperatoribus, numquam potuerit eorum fructus impedire ; quia omnibus contrarietatibus resistebant fortissime, non solum patienter persecutiones tolerando ; sed etiam gaudendo in eis : quia, *ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt, pro nomine Jesu contumeliam pati*, scribit s. Lucas [Act. 5.]. Unde, putatis N. his pauperculis piscatoribus tanta sapientia, fortitudo, & animositas ? Credamus Regio Prophetæ ; *Spiritu oris ejus, omnis virtus eorum*. Confirmat nos in hocce sensu primus, & maximus Doctor Eccles. cath. s. Gregorius, qui explicans hæc verba Prophetæ : *Verbo Domini cœli firmati sunt, & Spiritu oris ejus, omnis virtus eorum :* per cœlos intelligit Apostolos : quos Verbum, seu filius Dei elegit, & per eos Ecclesiam fundavit : sed virtus eorum, *de spiritu sumpta est*, inquit s. Doctor : *quia mundi hujus potestatibus contraire non præsumerent, nisi eos Spiritus S. fortitudo solidasset* [hom. 30. in Evang.]. Tandem veritatem hanc idem Verbum Patris, seu Christus Dei filius confirmat, & testatur dicens Apost. & omnibus fidelibus suis: *Paracletus Spiritus S. quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia* (Joan. 14. 26.). Igitur ad prosternendas, & eradicandas robustissimas arbores idolorum; & ad conterendas fortissimas turres, seu potentiam Regum & Imperator. infidelium : elevandas autem parvulas festucas (uti fuere Apostoli pauperculi piscatores) & roborandas, quatenus possint contra jussa, & minas dictorum, non attentis persecutionibus, sed fortiter eas tolerando, usque ad sanguinis effusionem, fidem dilatare per universum orbem, Eccles. ubique fundare, & fideles multiplicare, opus fuit utique ut Spiritus S. descendat in sono, & in figura, *advenientis Spiritus vehementis*, qui magna conterit, parva autem & levia elevat.

Virtus & fortitudo Apostolorũ de Spir. S. procedit.

Porro quamdiu ventus hic cœlestis in Eccles. aut cujusvis animæ fidelis horto reperitur, non est illi timenda ariditas, & æstus, quibus salutares ejus fructus arescant, & proficere crescendo impediantur ; quia, juxta testimonium Vatis s. Oseæ ; *veniet ad nos, quasi imber temporaneus* ; & irrigabit hortum animæ, dummodo debite & digne invocetur, aqua salutari abundanter. Si qua igitur anima invenitur indurata ariditate impœnitentiæ; aut æstu iræ, invidiæ, libidinis, aliarumque iniquitatum inflammata, invocet pie, cum pia sponsa s. Scripturæ sonum hujus *Spiritus vehementis*, humiliter clamando: *Veni auster*, veni spiritus meridiane, a meridie ss. Trinitatis; quia si pia hæc, & humilis postulatio pervenerit ad thronum ss. Triadis, illico : *flabit Spiritus ejus, & fluent aquæ* (Psal. 147. 18.) lacrymarum cor mollificantes ad pœnitentiam, flammam extinguentes iræ, invidiæ, libidinis, aliarumque concupiscentiarum mundanarum, abluentesque animam ab omni iniquitate, & immunditia, ut fructificet aromata virtutum. Hanc veritatem testatus est nobis coronatus

Proph.

Proph. David, poſtquam in ſemetipſo eam fuit expertus. Cum enim lapſus fuiſſet in parvum peccatum complacentiæ in aſpectu minus honeſto alienæ uxoris, nec ſtatim pœnitens de hoc, accenſus eſt flamma concupiſcentiæ, quæ illum traxit etiam ad peccandum cum eadem, atque exſiccavit hortum intellectus ejus, ne producat fructum pœnitentiæ, quinimo occidit virum ejus, illamque accepit in uxorem cum maximo ſcandalo populi. Ita ſolet hoſtis animæ decipere incautos, ligando ſune prius minorum peccatorum, & indurando ne pœniteat eos, quaſi hoc nihil eſſet, ut ita ad magna & maxima attrahat. Sed quid accidit Davidi? Statim ac miſericors Dominus dignatus eſt eum corripere & admonere per Natan Vatem: ſicuti in præſenti admonet cunctos peccatores per confeſſarios, & concionatores: vertit ſe David cum ſumma humilitate invocandi, & poſtulandi ſonum hujus *ſpiritus vehementis*: ſciebat enim non poſſe ullum ſine eò mollificari ad veram pœnitentiam, nec derivare aquam, qua mundantur iniquitates, & extinguuntur flammæ concupiſcentiarum: devote igitur clamabat: *Miſerere mei Deus... Et ſecundum multitudinem miſerationum tuarum... Spiritum rectum innova in viſceribus meis*. (Pſal. 50. 11.) Quo impetrato, eodem perflatus & renovatus, tam copioſum imbrem lacrymarum, queis lavit peccata habuit, quam paulo poſt ipſemet confitetur, gratias agendo Deo, & canendo: *exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non cuſtodierunt legem tuam* [Pſal. 118. ℣. 136.]. Audiſtiſne N.? non dicit David, quod torrentes emanarint lacrymarum ex oculis ejus, quia torrentes ad modicum durant, poſtea exſiccantur, ſed exitus, ſeu fontes, quia hoc cœleſti vento perflatus, numquam deinceps, nequidem noctu ceſſabat a lacrymando: unde alibi canit: *Lacrymis meis ſtratum meum rigabo*: (Pſal. 6. 7.) ita quod mihi fuerint *lacrymæ meæ panes die ac nocte*. [41. 7.] Unde amabo, tanta contritio? unde tantus imber lacrymarum s. huic Prophetæ, pro peccatis gravibus utique, ſed tamen ſemel dumtaxat patratis? Auſcultate, ecce reſpondet ipſemet; unde, dicens: *Os meum aperui, & attraxi ſpiritum* [118. ℣. 131.]. Ita certe apperuit os s. Propheta ad pias præces, & attraxit in ſe Spiritum S. humili poſtulatione, ideo venit ad eum, *quaſi imber temporaneus*, qui irrigato horto conſcientiæ ejus, extinxit flammam libidinis, lavit ſordes iniquitatum, emollivit cor ad pœnitentiam, & reddidit uberem aromatibus bonor. oper. tantum, quantum monſtravit conſequens ejus ſanctitas.

David attractio Spir. S. pia præce, uberta-tem habuit pœnit. &c. & lachrymarum.

264 Non miraminor igitur N., quod aliqui peccatores poſt peccata non ſemel, ſicut David commiſſa, ſed toties & toties reiterata, nec ſuſpirium ex corde ardenti emittere valent pro eis, quanto minus profundere lacrymas, quibus lavarent miſeram animam, & mundarent: non miraminor inquam, quia iſti ſequuntur quidem David peccando, at non ſequuntur poſtulando humiliter ſonum hujus *ſpiritus vehementis*; non enim aperiunt os ad pias preces, & devotas, queis illum attraherent in hortum animæ ſuæ; ſed retinent illam aridam, afflictam, & inconſolatam, volutando de peccato in peccatum. Quicumque igitur ita aruit, ut non valeat produ-

Peccatores premuntur ſiccitate impœnitudinis & ardent flam. iniq. quia non attrahunt Spir. S.

Digitized by Google

cere fructus pœnitentiæ: quicumque ardet flamma libidinis, aliarumque iniquitatum: quicumque sordet immunditiis spiritualibus scelerum, si mundari cupit, animamque suam lætificare, cum Davide aperiat os suum ad pias preces, & humili postulatione attrahat Spiritum Sanctum; habebit utique, non dico rorem dumtaxat jucundissimum, quo irrigatus incohabit producere dignos fructus pœnitentiæ, verum etiam integra flumina aquæ vivæ, queis & flammas iniquitatum extinguet, & mundabit animam suam a sordibus spiritualibus; dummodo id cum debita pietate, vera fide, & firma faciat fiducia: sic enim promisit veritas divina, quæ fallit neminem, dicens: *qui crediderit in me.. flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ. Hoc autem dicebat*, inquit Apost. s. Joannes [Jo. 7. 38.], *de spiritu, quem acceptur erant credentes in eum*: Et solius hujus *fluminis impetus lætificat civitatem Dei*, (Ps. 45. 5.) scilicet animam, hæc quippe vocatur civitas Dei, quia Deus eam inhabitat per gratiam, quamdiu munda est a peccatis.

Qualiter attrahitur s. Spir. ut irrigaret & lætificet.

Comparatur autem Spiritus S. flumini, non lacui, quia aqua lacus non facit illam utilitatem, & lætitiam, quam facere solet aqua viva fluminis currentis: quocirca majores civitates semper construuntur juxta flumina; & eo felicior est civitas, quo major fluvius eam interfluit; ita profecto & anima eo felicior est, quo magis attrahit, & repletur hac aqua viva cœlesti, seu gratia Spiritus S.: sicut enim fluvius ditat civitatem divitiis corporalibus, ita Spiritus S. donis cœlestibus: sicut fluvius purgat civitatem, auferens ejus immunditias, ita Spiritus S. purgat animam, tollens sordes criminum: sicut fluvius refrigerat civitatem in æstate, ita Spiritus S. refrigerat animam, extinguens flammam ire, libidinis &c. Sicut fluvius reficit lassos & defatigatos, per lotionem & potionem; ita Spiritus S. afflictos in adversitatibus, per patientiam, & tolerantiam: sicut fluvius relictis rebus gravibus, omnia levia secum tollit; ita Spiritus S. relinquendo gravatos peccatis, omnes eis exoneratos elevat, & hic ad meritum gratiæ, & in paradiso ad fruitionem gloriæ: Tandem sicut aqua viva fluminis lavando oculos corporeos, juvat eos ad videnda corporalia; ita Spiritus Sanct. aperit oculos fidei ad cognoscenda mysteria Divina, quæ sunt necessaria ad salutem; & illustrat intellectum ad intuendum, uti canit Regius Proph. (Psal. 147. 5.) *bona Jerusalem omnibus diebus vitæ suæ*, gloriam scilicet Jerusalem cœlestis in sæcula sæculorum. Si igitur felices reputantur civitates, quas perfluit fluvius aquæ currentis; feliciores utique erunt animæ, quæ sciverint tantum humiliari in conspectu Domini, ut attrahant in se hodie sonum hujus *spiritus vehementis*: cum præseferat rorem tam jucundum; fluvium tam salvificum; & aquam tam mundam & utilem. Hæc est illa aqua cœlestis, quam omnipotens Creator promiserat cunctis devotis suis fidelibus, per Proph. Zach. dicens: *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini, ab omnibus inquinamentis vestris* [Zach. 13.].

Porro si in horto, quem perflat sonus hujus *spiritus vehementis*, æstus & ariditas non sunt timenda, ut vidimus, quia præsefert aquam irrigantem, & refrigerantem; minus timenda erunt gelu, pruina, & frigus; enim

vero

Digitized by Google

vero præfefert ignem quoque cœlitus, qui congelata liquefacit, frigida calefacit, extincta accendit, indigna fuccendit & conſumit, ac tandem tenebroſa cuncta illuminat. Si libenter intueremini hanc veritatem; inclinate dumtaxat memoriam veſtram, ſuper teſtimonio s. Lucæ; & illico, aperto fideli oculo, videbitis utique in ſpeculo hodiernæ Epiſtolæ, quod hocce mane, quando deſcendit Spiritus S. ſuper Apoſtolos in ſono *adventis ſpiritus vehementis*, ſtatim eis oſtendit ignem præferre cœlitus, quia, *apparuerunt illis diſpertæ linguæ tamquam ignis*. Hic eſt ille ignis, de quo Chriſtus dicebat, ut teſtatur s. Evangelium. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, niſi ut accendatur*? (Lucæ 12. 49.) Intuens igitur de cœlis, quod Apoſtoli eſſent frigefacti præ aquilone perſecutionis, imo congelati, *propter metum judæorum* eatenus, ut foras nec exire auderent, quanto minus ut accendant alios flamma charitatis, & radiis prædicationis illuminent? Videbat autem & in populis hanc flammam charitatis Dei, & proximi extinctam, & in gentibus indignas fruges idololatriæ, aliarumque impietatum ſuccreviſſe. Intuens denique, quod mundus univerſus cæcutiat in tenebris ignorantiæ de adventu Salvatoris ſui, & de ſua redemptione, voluit dictam promiſſionem ſuam implere, mittens Spiritum S. in ſono *advenientis ſpiritus vehementis*, ferentis ſecum, non modo aquam ad irrigandum, refrigerandum, & lavandum; ſed etiam ignem, ad calefaciendum, illuminandum, & accendendum. Idcirco accenſus ibi inter Apoſt. *ubi erant congregati*, *propter metum Judæorum*, non ſolum eos congelatos regelavit, & frigidos calefecit, ſed etiam effecit tam igneſcentes, quam illico egreſſi in publicum, radiis, & ſcintillis ſplendoris ſui irradiavere tenebras infidelitatis per univerſum mundum: fruges vero indignas idololatriæ, aliarumque iniquitatum combuſſerunt, atque populos flamma amoris Dei & proximi accenderunt.

irit. S. is calefaciens, liburens, minas, corrobo-

Quo enim igne putatis ſplenduiſſe Stephanum protomartyrem, tam ex ore, quando diſputando cum infidelibus, tantas ſpargebat ſcintillas doctrinæ, & ſapientiæ, quantis *non potuerunt reſiſtere* innumeri doctores adverſarii; quam ex vultu, quem *intuebantur tamquam vultum Angeli*, ut teſtantur ss. paginæ? (Act. 6. 10. & 15.) non certe alio niſi hoc ipſo, quia *erat repletus Spiritu S.*, inquit s. Lucas (Act. 7. 54.). Quo igne, putatis, quod cor Mariæ Magdalenæ, innumeris peccatis congelatum, adeo fuerit liquefactum, & inflammatum, ut illi ex oculis lacrymæ, queis Chriſti pedes lavit; ex operibus vero vitæ ſequentis, atque pœnitentiis, aromata, queis animam ſuam ſanavit, tam abundanter fluxerint, quam odorem ſanctitatis ſuæ uſque ad finem mundi prædicandæ reliquit? Quo igne putatis arſiſſe Laurentium, cæteroſque Martyres tunc, quando ignem extrinſecum, quo urebantur, & alios cruciatus floccipendebant, præ flamma ignis intrinſeci, quo ſuccenſi erant? Reſpondet nobis Regius Vates undenam hanc fortitudinem dicti, omneſque alii ss. habuerint, tam in malis tolerandis, quam in faciendis bonis: dicens: *de ſpiritu oris ejus*, [Dei] *omnis virtus eorum*.

Ecce igitur dilectiſs. N. vidimus per teſtimonia ss. pagin.,

Digitized by Google

quod Spiritus Sanctus ideo venerit in forma *advenientis ſpiritus vehementis*, ut grandes & ſuperbos humiliaret; exaltaret autem parvos & humiles: ut potentes infirmaret, infirmos vero confortaret, animaretque. In quo vento vehementi, ſi indigemus refrigerio, habemus imbrem temporaneum, & flumina aquæ vivæ; ſin autem calefactione indigemus, & illuminatione, præſto nobis eſt calor cœleſtis, & ignis. Exiſtimarim igitur neminem, cum ſponſa s. Scripturæ, non optare ventum hunc a meridie ſanctiſſimæ Trinitatis: expaveſco tamen quod pauci paraverint digne animam ſuam ad eum recipiendum: pauci aperuerint hortum cordis ſui ita, ut poterint gloriari cum Davide. *Aperui os meum & attraxi ſpiritum*. Pro conſolatione igitur fortunatorum eorum, qui digni fuerint hodie inventi recipere, & attrahere ſpiritum hunc cœleſtem & honore, oſtendam ſigna per quæ cognoſcuntur, & ſtatim finio.

PARS SECUNDA.

266 NON dubito pluries vos audiviſſe, qualiter Noemus ad explorandum, num aquæ diluvii ceſſaſſent ſuper terram, emiſerit primo corvum, qui amplius ad eum non eſt regreſſus: poſtmodum emiſit columbam, at hæc, *cum non inveniſſet ubi requieſceret pes ejus, reverſa eſt ad eum in arcam* (Gen. 8. 9.), inquit ſacer Textus. Quis non miretur hic? columbam dicit s. Script., ideo reverſam ad Noe, quia *non invenit, ubi requieſceret pes ejus*, quomodo ergo invenit corvus, qui non eſt regreſſus? Magnum myſterium eſt hic N., ſed nobis formidandum. Auſcultate queſo. Sine dubio aderant innumera tunc cadavera natantia ſuper aquas; corvus igitur cum ſit animal immundum, immundique ſpiritus typus, non ea abhorret, ſed requieſcit ſuper mortuis & putridis corporibus. Attamen columba eſt avicula munda, quæ omne immundum abhorret & fugit: unde maluit redire in arcam, quam ſuper putridis cadaveribus quieſcere. Et nonne Spiritus Sanctus pingitur in forma columbæ? Columba igitur emiſſa a Noemo, ſignificat Spiritum S. miſſum hodie ex arca cœleſti ab æterno Patre, itaque nemo, qui animam habet mortuam in gratia Divina, putridamque ſceleribus, ſperet fore, ut ingrediatur quieſcere in illo columba hæc divina, ſed fugiens & abhorrens immunditiam, revertetur ab illo in arcam cœleſtem: non ſperet fore, ut ſonus hujus *ſpiritus vehementis* audiatur in corde ejus; non ſperet fore, ut auſter hic perflet hortum pectoris ſui. Quid faciendum igitur? dicam vobis N. quid vobis faciendum: quicumque deſiderat adventum hujus *ſpiritus vehementis* in hortum ſuum, id eſt in animam, debet eum habere conſitum odoriferis virtutum floribus: ſin autem hactenus hujuſmodi floribus eum minime implantavit, ſed immunda & putrida cadavera peccatorum in eo inveniuntur, ejiciat ea debita pœnitentia, aut pro nunc ſaltem vera contritione: Deinde incenſet hortum pectoris ſui incenſo firmi propoſiti, ut ne quidem futurorum peccatorum olor in eo audiatur: quo facto, tunc primo invitet eum cum cœleſti ſponſa clamando: *Veni auſter* Divine, a meridie ss. Trinitatis: *perfla hortum meum*, cœleſti tua gratia, *ut fluant aromata*, cœleſtium

Columba typus Sp. S. ſicut corvus ſpiritum.

Spir. S. intrat in pectus e purgatis cadaver. pect. ſi tim per trition

Digitized by Google

stium desideriorum, ut producat fructus virtutum, observando mandata Dei: tunc aperiens os suum, cum coronato Proph. ad devotas & pias preces, attrahet utique in se hunc ventum cœlestem ita, ut cum eodem Proph. poterit gloriari: *Aperui os meum, & attraxi spiritum.* Quem quamdiu in horto pectoris sui habuerit, non erit timenda ei siccitas, quia ros est, qui adaquat; non immunditia, quia fluvius est emanans: non denique frigus nec tenebræ aliquæ, quia ignis est calefaciens, & illuminans. O fœlices eos, qui noverint hodie attrahere hunc spiritum in hortum pectoris sui, & conservare!

Facile autem poterit quisque cognoscere eos, qui traxerunt hodie in hortum pectoris sui ventum hunc Divinum, seu receperunt Spiritum S. quia sequentur eos signa, inquit divina veritas Christus, scilicet, *linguis loquentur novis.* (Marc. 16. 17.) Verum quidem est, quod Apostoli post acceptum Spir. S. & multi alii ss. novis linguis corporaliter sint locuti, quamdiu fuit opus hæc miracula fieri ob fidei dilatationem; quia tamen modo fides dilatata est per orbem universum, raro Deus facit hæc miracula, ut corporaliter quis loquatur statim lingua nova: Completur tamen hæc promissio semper spiritualiter, quotiescumque quis Spiritum Sanct. dignum illi præparans locum in horto pectoris sui, recipit, quia linguis novis statim incipit loqui spiritualiter: relictis enim malis moribus & vita mala, incipit bonam vitam, & mores bonos induit: & hoc est spiritualiter loqui novis linguis: quia sicut lingua locutionis est in ore, ita lingua operationis, est in consuetudine: qui igitur relictis malis veteribus consuetudinibus bonas amplectitur, jam novis spiritualiter linguis loquitur. Ecce igitur N. vobis signum; vultis cognoscere hunc aut illum, hanc aut illam, receperint ne hodie Spiritum S.? Observate dumtaxat eorum consuetudinem: si V. G. ebriosum videritis iterum inebriari, maledicum iterum maledicere &c. &c. jam certo scietis hos non recepisse Spiritum Sanct. Sin vero videritis aliquem linguam maledicam mutasse in benedicentem; blasphemam, in laudantem: impudicam, in honestam: mendacem, in veracem; Consuetudinem veterem inebriandi, in sobrietatem &c. verbo: si videritis mutasse vitam veterem malam, in novam bonam; scitote hunc recepisse Spiritum Sanctum, & ideo spiritualiter loquitur linguis novis, *prout Spiritus Sanctus dat eloqui illi.* (Act. 2. 4.) Quo magis igitur cupimus Spiritum hunc cœlestem attrahere hodie & recipere; eo majori humilitate invocemus eum, ac devotione; clamando genuflexi cum S. Matre Ecclesia Catholica. *Veni creator Spiritus, Mentes tuorum visita, Imple superna gratia, quæ tu creasti pectora.* Amen. [Eccl. in off.].

An quis Sp. S. acceperit, signū; si loquitur linguis novis spiritualiter, & quid sit loqui linguis novis spiritualiter.

ISTO'SVI-

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO I X.

SLAVO=BOSANSKI

O D

DUHA S. NA DUHOVE.

Duh s. primigniujeſe . 1. Vitru naghlomu , zashto razaſipá holæ, i moguchæ snizujæ: á uzviſujæ poníznæ. 2. Roſſi, zashto natápá zasúshená . 3. Vatri , zashto griæ ozeblá , i ledena raſtápa , da plodæ ú varthu s. Czarquæ &c.

Factus eſt repente de cœlo ſonus, tamquam advenientis Spiritus vehementis. Act. 2.

Uçignem jeſt iznenada s'neba ghlas, kako doodechiega vitra nagloga.

267 Sín Boxi , koi odluçio biashe josh od víka , Czarqvu s. sebi milloſtivo zaruçiti , kako naviſti po Proroku govorechi: *Sponſabo te mihi .. in miſericordia , & in fide* . Zaruçichiute , velí , meni ú milloſardju , i ú virri : Razlikímju ſtvarma ú piſsma prilikujæ , za iskazati gne lippotu , velliçanſtvo , i plemenitoſt . I megiúoſtalim , poçetak gnæ prilikuje bardu od Karmela: *Caput tuum , ut Carmelus* ; Glava, veli, tvoja kako Karmel: to. j. vrillo i poçétak . Podſidame ovdi dakle nika xeglia , ne tolliko iſprazna , kolliko devota , iſtraxivati : zashtoſe poçetak s. Czarque katol. Karmelu prilikujæ ? na koju ſtvarmi odgovara prinaucni Teodoret , daſe prilikuje , ne ſamo za tó , zashtoje Karmel , miſto ugodno ariom i zdravo ; a obilno svakojakim plodovi i rodno : neg' oſobitim naçinom : *quia tot miraculorum patratione celeberrimus* : zashtoje , veli , Karmel mloghim çudeſi , kojaſu na gnem uçignena ; vehoma proslavglen . A' priliçna çudeſa onim biahu za uçinitiſe i na poçetku s. Czarque kathol. zatojú nebeski zaruçnik planini od Karmela prilikujæ, govorechi: Glava , illiti vrillo tvoje , i poçetak, priliçnoche biti burdu od Karmela .

Csuliſte vishe putá , neſumglim , kako púk Izraelskí u vrime nepravednoga kraglia Akaba, biashe ú gliubavi Boxioj oládio , i ú poznanju gnegovu potavnio, klagniajuchiſe idolom , i poſvetilishta prikazujuchi: odkud , i neboſe biashe zemgli razſardillo tako , dajoj kishe ni roſæ za trì godine i sheſt miſecí neſpuſti ; plodovi dakle od ſushe pomankavshi , glad biashe ſtrashan po svemu kragleſtvu . Tada Proroh

s. Ilia ,

Digitized by Google

s. Ilia, na Karmelu otár ſagradivshi od 12. kamenòva, ſtavi na gnega poſvetilishte brez ogniа; pák prid kraglem, i púkom od svega kragleſtva, izprosi, da ogagn po çudeſu snigæ snebéſa: koi snishavshi, poſvetilishte na otaru ſaxexe; i prosvítli ú iſto dòba pamet puka onoga poznanjem, ä sarcehim uxexe glubavju Boga právoga. Pommiri takoger i zemgliu s'nebeſi na iſtom Karmelu, zashto iſprosi na gnemu çudnovat niki vitar, kako svidoçi s. píſmo: *Ecce ventus & facta eſt pluvia grandis*: Evo, velí, vitar i uçiniſe kisha golema, kojom buduchiſe zemglia natopila, koriſne udigl poçæ çiniti plodove, i obilate. Nuth snigimo sada s'Karmela, na vrillo s. Czarque kath., za promotriti çudeſa bash ovim priliçna.

Znademo, da na poçetku s. Czarque kath., nevelim jedno kragleſtvo, nego cio okolish zemaglskí biashe oſtudennio vas, potavnio, i neplodan. Oſtudennio biashe, zashto negoriashe gliubavju Boxiom: potavnio, zashto nebiashe prosvitglen poznanjem Odkupiteglja svoga, ſina Boxiega: Neplodan, zashto mankajuchimu roſa milloſtí nebeskie, zakona neobsluxivashe, niti çignashe plodòva od dobrí díla. Goſpodin dakle Iſukarſt na poçetku s. Czarque, kako drughí Prorok s. Ilia na planini od Karmela, ſagradi otár od 12. kamenóva, ali kamenóva xivi, to jeſt od 12. svoí ss. Apoſtòla, i na ovi xivi otár stavi poſvetilishte, novi zakon od milloſti, illití od Ivangelja: pák ottishavshi na nebeſa, od Oca iſprosi, i poslanam na danashgni dán Duha s., trechi kíp od priſv. Trojſtva, koi iznenada snige ú zúku, *tamquam advenientis Spiritus vehementis*, kako doodæchiega vitra nágloga: zashto odluku imadiashe vellikæ poniziti holice, á uzviſiti poniznæ: noſechi uzaſe i roſu nebesku, kako biashe prorokovano po Oſeu govoræshem: *Veniet ad nos quaſi imber temporaneus*, dochiche knama kako roſa vrimenita, zanatopiti çvitgnak s. Czarquæ, da plodí cvitje od kripoſti duhovní. *Et apparuerunt eis diſpertitæ linguæ tamquam ignis*: A' ukazaimſe, velí s. Luka, ú prilici oggna; zashtoſe imadiahu po gnemu svi narodi prosvítliti ú virri, i uxgati plamenom od gliubavi. Pod ovim dakle trima prilikami ukazachiuvam danas doshaſtje Duha s., i svoje plodove: koje, tko xeli poxeti, potribitoje, da sime od fálæ gnegove pomglivo slishajuchi, prími ú sarce za uzdarxati, i poçinam.

Veſelimſe doiſto i radujem, 268
da danas neimam govorenja moga upravgliati knevirnikom, niti k' hæretikom, illi odmetnikom, koi privareni od nepriateglia i dobbiveni uzdajúſe, da iſtinu skrovíshtá Boxie, viſinom znanja svoga i mudroſti mogú bogle iznách i znati, negoliu ss. piiſma po oçitovanju Boxanſtvenom ukazuju: zato razzum s. piiſma naopako izkrechiuchi, brezobrazno govoræ, i hoolo uzdarxáju, da Duh s. illí nie Boog iſtinniti, toh nevirnicj: il od Oça í od Sína zajedno neizodí, toh oddilnici, i odmetnici. Veſelimſe, reko, i radujem: zashtobimiſe ſtakim vaglialo vuchi ù dubinu ss. piiſama, daji upitam: shto dakle xlamenuje piſma oná, kojú, kako svidoçi s. Iſaia Prorok, i Ivan Apoſ., svakí dán pivajú dvoráni nebeski ú raju govorechi: *svet, svet, svet Goſ. Boog*: negoli da tri kiipa Boxanſtvená jednakoſu Boog, al Boog doi-

Himbenoje rechi da Duh s. nie Boog.

doiſto jedan : kako rekavshi , svét Otac , svét Sín , svét Duh sveti, jedan Goſ. Boog : zashto *hi tres unum sunt* , ova 3. jedno jeſu , veli Apoſ. s. Ivan : dakle tollikoje nevirník tko sumgli od viçgnega Boxanſtva Duha svetog. kollikonas ovo uçi iſtah iſtina Iſus Iſuk. govorechi ú s. Ivang. *Spiritus eſt Deus* , Duhje , veli , Boog . Takoger da izhodí , ne samo od Oca , nego joshter i od sina , iſtínas uçí ſin Boxi , govorechi : *oncheme izbiſtriti* , *zashto od mogache uzeti* , *i naviſliti vama* : Upítaobi ja ovdi hæretike , i odmetnike nashe ; kakobi mogao sín B. rechi : *od mogache uzeti* , da od gnega neizhodi ? Dakle izhodi od gnega , i izhodechi jednako , kako i od Oca prima tolliko biſtvo , i oſtála kojaſuim opchenna , kolliko znanje za naviſtitiſe , i nauçíti Apoſtole . Ovo izhogenje od oboicæ , çinimiſe danam ukazuje , i navishtuje s. Ivan ú oçitovagni , gdi píshæ damu Angeo , poslí mlogie drughij skrovíshtá , ukaza *fluvium aquæ vivæ procedentem de ſede Dei & agni* , jednu rieku vodæ xivæ , izhodechiu od ſtolla Boga i Jaganca . Daſe po riiçi vodæ xivæ , razumie Duh s. , na mlogo míſtá ss. piiſma svidoçe . I nazívaſe riika , á ne vrillo , zashtoſe vrillo zove onó odakle riika teççe ; zato otac i sín , pram Duhom s. jeſu vrillo : govorechi dakle s. Ivan , *ukazami riiku vodæ xivæ izhodechiu od ſtolla Boga* , *i Jaganca* : Iſtòje , kolliko rechi : ukazami duha s. Izhodechega od oca , i sína . A' zatoſe govorí , izhodechiu od ſtolla jednoga , á ne od ſtolòvá ; zashto Otac i Sín , jeſu jedan poçetak , illiti vrillo duha svetoga . Ovim dakle idrughim priliçnim oruxjem imaobiſe prigovarati i harvati suprot nevirnikom , i odmetnikom .

Duh s. izhodi od Oca i sína .

Ali buduchi da ví sve ovo virom kath. temeglito virujete , i iſpovidate oçito , oſtavgliam ovæ dubine Bogoslovcem . A'mij virujuchi katholiçanski , daje duh s. trechi kiip od priſv. Trojſtva , Boog jedam iſtí s' Ocem i Sínom , oboici jednak ú naravi , Boxanſtvu , i viçgnoſti , á samo ú kiipu rázliçit od jednog , i drugoga ; obrátimoſe gnega motriti ú zúku *Vitra nagloga* , kakonoje snishao na danashgni dan k'Apoſtolom , zadoſtignuti gnegove plode duhovnæ .

Factus eſt repente de Celo ſonus tamquam advenientis Spiritus vehementis : Shtieſe ú piſma svætoga piiſma , da zaruçnica oná nebeska , za uçiniti vartao svoj plodan plodovi plemenitím , zazívá vitar od poh nochi , i od pohdné , ovako pivajuchi : *uſtani ſiveru* , *i oddi Juxe raspuſhi vartao moj* , *neka iſtekú* , *illiti izplodéſe draghe pomaſti gnegove* . Koæ zaziivanje , tollikomiſe çiní çudno , kollikoſu oví vittrovi megiuſobom ſuprotivni : zashto znademo svi , daje ſivær , koi puushe od poh nochi , oshtar , nemio , i ſtuden ; a jugh , koi doodí od pohdnæ meek , vrúch , i ugodan , paçe josh ugodno prinosí natopglienje . Saſtavshiſe dakle ú vartlu ovi vitrovi tolliko ſupprotivni , kojaſe koriſt , nego parvgle smútgnía , i ſmetgnia ima çekati ? Za razumiti ovó skrovishte , Br. m. imamo znati ; da , kakome uçé ss. Nauç. Ambroſio , Aguſ. i oſtalí , Nebeská oná zaruçnica govorashe tada iz prilikæ s. Czarque kath. po ſiveru razumiuchi progonſtva i ſupprotivshtine svakojake vrimenitæ : zashto piiſano jeſt : *ab aquilone pandetur omne malum* , od poh nochi , velì , pruxicheſe svako zlo : A po jugu razumiuchi Duha s. izhodechega od poodnæ priſ. Troiſtva ,

26

Sive mundi ſuperbiæ progreſſus.

Digitized by Google

istva, tojest, od Oca i od sína. A' Czarqua s. Kath. premdasse sada razshírilla po svem okolishu zemaglskomu, na poçetku nishtanemagne po uzashastju Gospodinovu, tja do snishastja duha svetoga, uzdarxavásheše sva ú Jeruzolimu, ú ônó 12. Apostóla, nikolliko uçenika, i mallo bogogliubní xenskì glaavah: gdi ú kuchi najposlidgnæ veçeræ pribíváuh, vrata zatvorivshi *propter metum Judæorum*, zaradi straha xudinskoga, velí s. Luka. Ne kao da ottijáuh uklonitise, i sakriti od progonstvi, koja privigájuh daimje tarpiti zaradi imena Isusova; nego samo múçauh çekajuchi dokle dojde Duh s. za nadannuti gni, da slobodno pripovídaju, i za pokrípiti, tollikó ú çignenju od dobaarah, kolliko ú podnoshenju s' ustarpglenjem od suprotivshtínah, i svakoga zla vrimenitoga: zato po zaruçnici onoj nebeskoj zaziivahu obadva reçená vittra, govorechi: *surge aquilo*, ustani siveru, tojest progonstvo, i suprotivshtino: Alinas nemoj zapushtati, nego *veni auster*, dojdi itî Juxe, illiti dushe sveti od pohdnæ prisvetoga Troistva: *perfla hortum meum*, razpùshi cvitgnàk moj, tojest, napuni sarce pravovirnie moji nebeskom kripostju; i takó udigl, *fluent aromata*, iztechichæ draghæ pomasti od nauka spasonosnoga, za ozdraviti otvardnùtje, nevirstvo, kolost, i ostálæ nemochi duhovnæ ú svima onim, kói budú virrovati ú jedinoga Odkupiteglia svog B. Po xestokomu dakle nemillomu, i studenomu siveru, razumiuse suprotivshtine i progonstva, koja prinosæ zlah i xalosti kojase imaju tarpiti: á po nadcomu, ugodnom, i vruchem juggu, razumiese Duh s. prinosæchi kripost, za ciniti dobrá, i ustarpglenje sveto, za tarpiti dobrovoglno zlah i tuughe na ovom svitu. Kadse dakle ová dva vitra saßunuh ú vartlu s. Czarque, i gniu razpúshú, tada tekuh po gnioj i razliivajuse draghæ pomasti od kripostí, i dobrí dilá: *quæ alius non fluerent tam abundanter*, koja inaçiæ nebi izticala tolliko obilato; velí s. Gargur Papa. Povratimose sada k' Apostolom.

Na. *pocevase nbe lim, uz.*

Naodechise dakle Apost: s'ono nikolliko uçeniká, i devotí xena u Jeruzolimu, zatvorenim vratma, kako rekosmo, ú kuchí od najposlidgnæ veçere, tíshtechi dnevom, i nochiu na vruchí mollitva, i poníznu proshenju. Evo Ilia Boxanstvení, Isus Isukarst maknuvshise millostju svarhu gniove molbæ, i poníznoga proshenja, isprosi od Oca, i poslaim na danashgni, to jest desetí dan po uzashastju svomu, obechianoga duha svetoga: zato, *factus est*: uçignen bí, kako pishe s. Luka, *uçignen bí iznenada snebæsa zuk, kakono doodechega vitra nagloga*. Mah! kako toh, *nagloga*? Mí viddismo ozgor dase duh s. zlamenuje u vitru poludagnem, vitru mekom, i ugodnomu, kako dakle ss. listovi svidoçæ daje snishao ú zúku *vitra nagloga*? Evonam novi uzao za razdrishitise, evo, Bratjó, novo ottajstvo za istomacitise! Nishtanemagne razdrishichemo lasno ovi uzao, i ottvoriti skrovishte, ako promotrímo, da po nagloshti razumiese ovdi hitrinna, jakost, i snágá, kojase nesuprotivi mekshini, i ugodnosti: zashtose ovim suprotivi samo oshtrina, i xestina. Al da ottajstvo ovo bogle razumiemo, imamose osititi, dasa vittrovi, naghlí nepriategli, i suprotivni stvarma vellikim, jakim, i visokim: á malim i laganim jesu priategli i millostivi

suprotivshtine i progonstva

Vittar naghlí ne priateglje stvari velikí, á maglimje mil

Digitized by Google

oviebo nekarshæ nit lomme, kako onæ, negohi uzdixú, kako vidímo liſtiche da dixú k'nebu, i slamçice, kako daimje xao, daſe tlaçæ nogama: drughe opet çiſtæ i iſtréſajú prah iz gní, kako trave prahom posúte, odichiu, i oſtalah kojaſe na vitariznoſæ: Ali ſtvari viſſokæ, jakæ, i gollemæ, neſamo neuzdixú, negohí ſatirrajú, karshæ, i proſtirraju po zemgli: Jeda niſté víddili poshuma vishe puuta Raaſtove, i drugo darvje privaglieno, i ſatreno od jakí vitróvá? Jedali níſte vidili mlogo puutá razvaglene od iſtie vellikæ grágie, í krov skuuchia oboren, i sbaçen. Odkud múdro nikí pivalacz piváshe. *Sæpius ventis agitatur ingens--Pinus & celſæ graviore caſu--decidunt turres.* Cseſtoſe viitrom privellikí ghíbglæ--Bòr, i viſokæ dogagiajem ſtrashním--padaju kúle.

271 Sníge dakle Duh s. ú zúku *doodechega vittra nagloga*: zashto iſtæ ploddove uzrokovati jeſt gnegov poſao, vellike t. j. i mogúchæ ponizivati, á malannæ i poniznæ uzviſivati: zashto, premda Boog svemoguchí obadva krageſtva, tojeſt slavodobitno nebesko, i vojujuchæ zemaglsko, po jedinom sínu svomu ſtvorri, sasvim tizim kripoſti, i çudeſa bìvaju, i vazdaſu ú jednom i drugom çignena po duhu svetomu. Takomi svid. Prorok okrugnenî pivajuchi: *Verbo Domini cœli firmati ſunt*: riçju goſpodinovom, velí, nebeſa uſtanovichena jeſu: takoje doiſlo, zashto *Verbum Domini filius eſt Patris*: riç goſpodina jeſt sín Oca nebeskoga, velí s. Gargur: al udigl slídi reçení Prorok pivajuchi: *Et ſpiritus oris ejus, omnis virtus eorum*: i Duhom úſtá gnegovi sva kripost gniova: ottiuchi rech: kollikoje iſtina da svaká na nebu i zemgli ſtvorena jeſú i uſtanovichena porijçi, illiti finu Boxiemu; tollikoje iſtina da na jednom miſtu í drugom kripoſti i çudeſa çinæſe po Duhu svetomu. A' shtochemo vishe? iſtí sín B. premda poſebí more svakah, ſaſvímtiaim od kripoſti, i çudæſah, koja çignashe, otje poshtenje dati duhu svetomu, govorechi: *Ego in ſpiritu Dei ejicio dæmones*: Ja po duhu Boxiem, veli, izgonim djavle. Ovoje dakle duh oní naghlí, i primoguchí, koi, kako piva Maria Majka Iſuſova: *Diſperſit ſuperbos depoſuit potentes de ſede, & exaltavit humiles*; Razrushioje holæ, skinno ſaſtolla moguchæ, i uzviſio poniznæ: Ovije ſatarho i póvaglisa ſtabla priviſoká, i prijeka na nebu, i na zemgli; á malanne, i laganne slamçice k'viſini uzdigao. Nuth uzagimo molimvas po skalla od nashega promíshglianja, na nebeſa, za ískushati ovu iſtinu: Viddichemo ú oghledallu s. piiſma, dajo Lucifer, ſaſvoim drúshtvom zlie Angélah, bio na nebesí ſtablo priviſoko, tolliko ú darovma od naravi, kolliko ú darovma od milloſti; ali od vellike holoſti ottiuchite izjednaçiti s'Bogom, puanuvshi oví naghli vitar, slomiga i ponnizi tja do pakla: evo kako, *Diſperſit ſuperbos*, razrushi bolæ: Lagashna slamka biashe s. Mihoil po pridubokom ponixenſtvu, ali uzvishen bíh na poglavarſtvo sve vojske zajskæ, na miſto iſtoga Lucifera ponixenóga: *exaltavit humiles*, ovo kako uzdighnu poniznæ: Snigimo sada, niz iſte skalle od promíshglianja, na zemgliu, za promotriti iſta çudeſa, i kripoſti ovoga vitra naglog nebeskoga: Prijakó ſtablo i velliko biashe Faraun ſaſtrashnom vojskom svojom, kragl od Egipta, alga ovi

Kripoſti i çudeſa na nebu i na zemgli bivaju po duhu svetomu.

Duhi zaçe poniz.

Vi-

Vitar nagli potopi ù more cargienó: Evo *dispersit superbos*, razasula holiche: A púk Israelski poniken biashe favishe i oxàlosheken od istoga kraglia; ali po kriposti ovoga duha nagloga bíh izbavglen, i pokripglen tolliko, kolliko pridobívshi mloghe kraajle mogúchie, kraglestva gniova i graddove posidova: *& exaltavit humiles*, i tako uzvisi ponizné. A shtochemo rechi od kraglia Nabukodonozora? oví biashe kúla tolliko jákah i visoka, da od holosti himbeno ottiashe, damuse svi púci klahnaju kako Bogu, al punnuvshi ovi vitar nághli, ne samoga skidde sastolla od pristolja kraglevskoga, nego joshter pokrov od razloga, í obraza gliuskoga sh'gnega sbaci tako, da za sedam godína, *fœnum ut Bos comedit*, travu pase, i jide sieno kako goveçe, tako svidoçi s. piismo (Dan. 4. 30.). A' David biashe ponizan, ali po kriposti ovoga Vitra nebeskoga, illiti *Duha nagloga*, uzdignut bih na pristoglje kraglieslva Israelskoga, premda prie biashe pastir od stadda oca svoga. O kolliko dakle lípo pivá Mati Isusova, Maria: *Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles*, skinnu mogúchiæ holice spristolja, i uzvisi ponizné.

272 Ali kudsam ja ottishao po ss. piism í, za ukazativam, kako zukom ovoga *Vitra naglog* nebeskoga, ponizujuse holí, á ponízní uzvisujú: Buduchi dá imamo oghledallo prid oçíma, danashgnu Pishtolu, kojasæ shtilla? Csuste N. kako Apos. i ucenici Isusovi, prie doshastja Duha s., pristrasheni i slabbi, ni nadvor i zachi nesmiáhu, nego biahu zatvorilise *zaradi straha xudinskoga*. Ali shto? udigl kako snishavshi ú zuku *vitra nagbloga*, propúha vartao s. Czarquæ: *exaltavit humiles*, ponisnæ uzvisi, malannæ uzvellicá, pristrashenæ osloboddi, i slabbe pokripi tolliko, da ne samo ú Jeruzolimu izashavshi slobodno, pocseshe oglásto pripovidati viru Isusovu, i s. Ivangelje; nego josh: *Po svoj zemgli izage zúk gniov, i na kraove okollisha zemaglskoga rici gniove*, kako svidoçi Nauçitegl od národah. Zashto ostavivshi ú Jeruzolimu samo s. Jakova Magnega za Biskupa; ostali razdilivshise, po okolishu zemaglskomu ottidoshe svemu sirokomu. Petar ottide ú Rím, zashto kako Rím biashe temegl od nevirstva, onako Petar od s. virre, i kako Rim biashe glava od svíta, onako Petar od Czarquæ, pristojashese dakle, dase gláva glavi odredí. Andría ottide ú zemgliu Garçkú: Mattie ú Arapskú: Philip ú Shithiu: Bartho ú Armeniu: Toma ú Indie, i drughí po drughí misti. Itako razashavshise po svítu, svagdi viru posiashe, Czarquu utemeglishe, i pravovirne uzmloxashe brez broja, pripovidajuchi Ivangelje s' takom slobbodom í jakostju, da siver od progonstvi, koi puashe suprot gnima, od Poglavarah, krágliah, i Cesárah, nigda nie mogao zabraniti plodóvah gniovi; zashto svima suprotivshtinama odolíváhu snáxno, ne samo podnosechi progonstva dragovoglno, negose josh ú gnima veselechi: zashto kadbi gni pogargivali vladaoci, i progonili, ondabi veselli odili, veli s. Luca: *quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati*, zashosuse, veli, dostojni ucinili za Ime Isusovo pogarde tarpiti. Bistelli znali odkud ovizim siromahom ribbarom tollika jakost, slobboda, i mudrost? Virrujmo Proroku okrugnenom, govoræchemu: *Spiritu oris ejus omnis*

Apos. Kolliko slabbi, i strashivi prie, tolliko slobodni i jaki posli dothastja Duha svetoga.

Kripost i sloboda Apos. jest od Duha s.

Digitized by Google

virtus eorum: od Duha Boxanſtvenoga sva kripoſt gniova. Potvargiujeme ú ovvom razúmu parví, i najvechí nauçitegl Czarq. Kath. s. Gargur: koi tomaçechi onæ ríçi Proreçanskæ: *Riçju goſpodinovom nebeſa utvangena jeſu, i Duhom uſtá gnegovi sva kripoſt gniova*: po nebeſima razumie Apoſtole, koé ríç, illiti sín B. obbrah, i po gnima Czarquu s. uſtanoviti: Ali kripoſt gniova, *de ſpiritu ſumpta eſt*, velí s. Nauçitegl, *zashto sríta ovoga moguſtvima ſuprotiv ichí nebbi smilli, dahi Duha s. jakoſt nebude utvardilla*. Najposlí ovu iſtinu iſtá ríç Oca Nebeſ. illiti Iſukarſt sín B. potvargiuje, govorechi Apoſtolom svoim, i svima pravovirnim: *Uttishitegl Dub s. kogache Ottac poslati ú ime moje, onchevas nauçiti svakah*. Dakle za povágliati, i izguliti pri jakah ſlábla idolskah; i za ſatartiti vellikæ i tvardæ kule od mochi krágliah, i Cesárah nevirnie; á uzdignuti malanne slamke, kakoſu bíli Apoſt. ſiromaſi ribbari; i pokripiti gni, da moguh harvatiſe tuprot zappovidma, i prítgni reçenie, nemárechi za progonſtva, negolí junaçki podnoſechi, tja do prolitja od svoje karvi; i da mogu virtu razshiriti po svem ſkolishu zemaglskomu; Czarqvu svagdi uſtanovititi, i uzmloxati pravovirnæ; potribitoje bilo doiſto, da Duh s. snigæ u zúku, í prílici *Vitra nagloga*, koi viſoka ponizuje i karshí, á uzdixæ lagannah, i malaknah.

Potriba bih da Duh s. doge ú prilici Vitra nagloga.

273 Doklegodíſe pák naodí oví vitar nebeski, ú vartlu s. Czarque, i kojemu dragò dúshæ pravovirnæ; nieſe bojati, dachiemu súsha i vruchina dodiati, i plodove zabsániti daſe neuzmloxajuh napridujuchi: zashto kako svidoçi Prorok s. Oſea: *Dochichenam, kako roſa vrimenita*, i natopiti vartao dushæ, kojagodiga spodobno i doſtojno budæ zazívati, voddom ſpaſonoſnom od svoí milloſtí. Akoſe dakle naodí koja dúsha ottvardnuta sushom od nepokorſtva, illi vruchinom od sarçbæ, nenavidoſti, bludnoſti, i drughie zlóchia podpaglienа; neka Bogogliubno, s' devotom zaruçnicom od s. piiſma, zazzove zúk ovoga *vitra nagloga*, ponizno vapiuchí: *Veni Auſter* hodi juxe, odi vittru polludagní, izodèchí od poodne priſv. Trojſtva: zashto ako bogogliubnó ovó i poniznò proshenje dopré tja do príſtolja Troiſtva priſv. udigl, kako svidoçi okrugnení Prorok: *flabit ſpiritus ejus & fluent aquæ*, púnnuche velí vitar gnegov, i potechichæ vodde od súzah za omekshati ſarce na pokoru: za ugáſiti plamen od ſarçbæ, nenavidoſti, bludnoſti, i drughí poxeglenjah ſvitovgní: i za opprati dúshu od svakæ zlochiæ, i neçiſtochæ, da plodí pomaſti od kripoſti.

Ovunamje iſtinu poſvidoçio Prorok s. David, poslí kakojuh iskusha ú sebbi iſtomu. Buduchibo upao ú mallashan grih neposhtena pogleda tugæ xenæ; i nebuduchiſe udigl pokajao, uxgaſe plamenom od poxeglenja, koiga navuçe da joshter i ſagríshí sh' gniome: pák zaſushi vartao pameti gnegovæ i ſarca, da ne upplodí plodda od pokoræ; nego vishe josh ubívshi gnæ muxa, uzejuh ſebi za xenu s'mloghim zaçugenjem, i smurgnom svega púka. Takobo obiçájæ nepriategl duhovní varrati mallohumnæ, svexehí konopcem magnihe gríha, pák metnuvshi gnima ú pamet daje toh nishto, priteghne polagano na vellikæ, i prívellikæ. Shtoſe dakle doggodi Davidu? Evo, udigl kako primilloſtivi goſpodin doſtojaſe

poka-

Digitized by Google

pokaratiga i ponukovati, po Proroku Natanu: kakono i sadda kára, i ponukujæ sve grishnike po ispovidnici, i pripovidaoci: Okrenuse David svellikim ponixenstvom zazívati, i prositi zúk ovoga *Duha nagloga*; znadiasherbo dase brez gnega nitko nemore omekshati na pokoru, niti imati vodæ, kojomse peruh opaçine, i gási plamen od poxeglenja svitovgní. Vapiashe dakle ponizno: *Smilluise meni Boxe.. i po mloxtvu milloſardja tvoga...Spiritum rectum innova in viſceribus meis*. Duha pravoga ponnovi ú nutargní moí. Koga buduchi isprosio, i ovim propúan, i ponovglen, tolliko imade obilatu kishu od súzá, kojom grihe oçisti; kolliko on isti mallo poslí ispovídah, Bogu zaffagliujujuchi, í pivajuchi; *exitus aquarum &c.* studenczesu, vellí, voodah izvelle oçi moje, zashto nisu obslúxile i pazille zákona tvoga; takoje obilnost bíla súzah oví Davidoví, da na drugom mistu slavechise ù gnima, popieva: *fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte*: bilesumi, velí, fuzze moje kruſi dan i noch, koimſamſe ránio, duhovno doisto, plaçuchi za svoje grihe.

Odkud, molimvas, tolliko skrushenje? odkud tollika rossa od súzah svetomu ovom Proroku? dasu grisi bíli velliki istinaje, alje on samo jedan pút gni uçinio. Nuth poslushajte, evo on isti kaxenam, odkudmu tako skrushenje, i fuzze tollike, govorechi: *os meum aperui, & attraxi ſpiritum*: Usta, veli, moja otvori, i prittego Duha, svetoga doisto danashgnega. Takoje, Bratjo m. ottvori usta s. Prorok na devote molbe, i pritéxe úse Duha s. poniznim proshenjem: zato doide ú gnega, *quaſi imber temporaneus*, kakono tossa vrimenitá, koja nattopivshi vartao dùshe gnegove í parſah, ugási plamen od bludnosti, oprah smrad od griha, omeksha ſarce na pokoru, í uçiniga plodna draghim pomastma od dobrí dílá tolliko, kolliko pokaza, iz zatoga, çudnovata gnegova svetigna.

Neçuditese dakle N. shto niki grishnici, posli griha, ne jedan pút samo uçignení, kako David, nego tolliko, i tolliko pútah ponovglení, ni uzdannutja právoga iz sarca nemogu pustiti, á kamolli proliti ſuzze, koimbi oppráli pogarde od svoí griha, i oblachenu dushu oçistili. Neçudditese, reko, zashto ovakí grishnici slidæ istinaje Davida ſagrishujuchi, alga neslidæ prosechi ponizno zúk ovoga *Vitra naglog* nebeskoga, neottvorajubo ústah na Bogogliubne molbe, i devote, koimbiga pritegnulli ú vartao Dushe svojæ; negojuh uzdarxáju suhu, oxaloſchenu duhovno, i brez uttishenja vágliajuchise od griha do griha. Tkogodirje dakle takose osushio; tkogodi gorí plamenom od ſarçbæ, nenavidosti, bludnosti, i drughí zlóchiá, nit morre uçiniti plodda od pokoræ; akose xelí oçistiti, i dúshu svoju razgovoriti, i provesseliti; neka ottvorí, sasvetim Davidom, usta svoja na Bogogliubnu molbu; i poniznim proshenjem priteghnæ Duha svetoga: Imatiche doisto, nevelim rosu ſamo priugodnu, kojom natopglen, poçeche çiniti dostojne plodde od pokoræ; nego joster cíle rieke vodæ xívæ, koimche i plamen od zlòchia ugafiti, i oçistiti dúshu svoju od pogardá duhovní; isto ako toh uçiní saſpodobnim bogogliubstvom, právom virrom, i uffanjem temeglitim. Takoboje obechiálá istina Boxia, koja privariki

pri-shi s. nade d sú-

274

Zashto grishnici tarpe susbu od nepokorstva, i gore zlochiam?

Kakose pritéxe duh s. da natopi, i provesseli?

Digitized by Google

riti nemore: govorechi: *qui crediderit in me . . flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ*. Tko budæ virrovati úme ríkechæ techi iz parſa gnegoví voddæ xivæ; *A' ovó govorashe*, velli s. Ivan, od Duha, *koga imadiahu primiti virujúchi ú gnega*. Ovoje ona ríka od koje pivva reçeni David: *fluminis impetus lætificat civitatem Dei*, Ríkæ navvala, illiti nagloſt, veſellí grád Boxi: to jeſt, Dúshu; ovaboſe zove grád Boxí, buduchi da Boog ú gnoj pribiva po milloſti, kadje çiſta od griha.

Zashtoſe Duh s. ne jezeru. nego vlci primigniuje? A primignujeſe Duh s. tiicí, a ne jezeru, zashto vodda od jezera neçini onollike koriſti, ni veſelja, kolliko obiçaje çiniti vodda xivah od riikah tekúchí; zato graddovi vellikí, vazdaſe ſagragiujú kod riiká tekúchí; i tollikoje grád ſrichnihí, kolliko vechia riika kroz gnega, il krajgnega teçe. Tako doiſto i Dusha, tollikoje çeſtiti-já, i srichniha, kolliko vechma priteghnæ, i napuniſe ovom voddom nebeskom, illiti milloſtju Duha s. Zashto kako ríka obogachiá grad bogaſtvi tileſnim, onako Duh s. darovma nebeskim: kako voda xiva illiti ríka çiſti grád od neoprashtine, onako Duh s. çiſti Dushu, odnímajuchí gne smrád duhovní: kako ríka razlagiujæ grád ob litto navruchini, onako Duh s. razlagiujæ Dúshu, gaſechi poxeglenja svitovgnia, í tilleſna uxganja, i naslagenja: kako ríka pokripgliujæ ſuuſtalæ, i umornæ umivanjem, i pítjem; onako Duh s. ú progonſtvi oxaloshchenæ, po uſtarpglenju, i podnoshenju dobrovoglnu: kako ríka oſtavivshi ſtvári téshkæ, samo lagannæ dixæ i noſí ſaſobom; onako Duh s. otteshçánæ griſi oſtavglia grishnike nepokornæ, á ſamo pokornæ, koiſe oblakshajú po iſpoviddi i pokori, udiaxe, i na ovom svítu na doſtojanſtvo od milloſti, i na onom na doſtojanſtvo od slavæ vicznæ. Najpoſlí, kako vodda xivá od ríkæ tekúche, peruchiſe gnom oçi proſvitgliuje za ghledati ſtvari tilleſnæ, onako Duh s. ottvorrá oçi od virræ za poznavati ottajſtva Boxanſtvenah, kojaſunam potribita za ſaranitiſe; i proſvitgliujæ razzum, za gleddati, kako piva kraglevski Prorok, i uxivati: *Bona Jeruſalem omnibus diebus vitæ ſuæ*, dobrá, vellí, i naslagenja Jeruzolima nebeskoga uz vas xivót, koi neſvarshuje na onom ſvítu nikada. Akoſu dakle ſrichni grádovi kroz kojæ tekú ríke voddæ, ſrichnié jeſu mlogo doiſto dúshe, koje budú znati ponizitiſe tolliko prid licem Boxiem, da pritteghnu úſe danas zúk ovoga *Vitræ naglogæ*, Buduchi da noſí uzáſe roſu tolliko ugodnu, ríku tolliko ſpaſonoſnu, i voddu tolliko çiſtu, i koriſnu. Ovoje ona vodda nebeska, koju svemoguchí ſtvoritegl obbechia svima svoim pravovirnim, po Pror. s. Zakarii, govorechi: *Izlichiu svarbu vas voddu çiſtu, i oçiſchiteſe od svú nçiſtóchia vashi*.

Naddoſtavgliam, da akoſe nie bojati od ſushe i zime ú vartlu, koga raſpuujæ ovi vitar nághlí nebeskí, kako viddiſmo: joshſæ magne bojati zimæ, mrazza, i ledda: zashto ne ſamo roſu uzáſe noſí, nego i vattru nebesku, koja leddená raſápah, ozeblá grijæ, udunnutah uxgajæ, zlah i nedoſtojnah ſaxgájæ, i smankájæ, á mraçnah proſvitgliujæ. Ako xelite N. vidditi ovu iſtinu, prighnite samo uſpomenu vashu svarhu svidoçanſtva s. Luka, i ottvorivshi oko od virræ, udiglchete vidditi ú ogledallu da-

Digitized by Google

danashgnæ Pishtolæ, da jutros kada snigo Duh s. svarhu Apoſhtolah ú zúku, *doodechéga vitra naglogа*: odmaim ukaza da vatru nosí vsáſe snehæſá: zashto, *apparuerunt illis diſpertitæ linguæ tamquam ignis*: Ukazasheimſe, veli, razdigleni jezici kako ogagn. Ovoje oni ogagn od koga Iſus reçe, kakonam svidoçi s. Ivang. *Ogagn dorbaoſam poslati na zemgliu, i shto ochiu, nego daſe uxexe?* Ghledajuchi daklo snehæſah, daſu uçenici gnegovi, i Apoſt. ozebli, i blizuſe sleddili pram ſiverom od progonſtvi, *zavad ſtraha xudinskega*, tako, da na dvór ni izachi neſmiuh, kolliko magne da uxgajuh drughæ plamenom od gliubavi, i znakama od pripovidanja proſvitlæ: á vigjashe i ú narodí ovi plamen od gliubavi B. i bratinske uzarnute, i megiu mloghim nedoſtojnu ſitvu od idoloklanſtva, i drughí opaçínah, koja biashe uzrasla i uzmloxalaſe. Ghledajuchi najproſlí, da svít vas kolliki zaslipglen jeſt tminama od nepoznanja doshaſtja svoga Spaſiteglia, i jedinoga Odkupiteglia ſina Boxiega: ottje iſpuniti reçenò svoje obechanje, poslavshi Duha s. u zúku, *doodechiega Vitra* naghloga, koi noſáshe uzaſe, neſamo voddu natapajuchiu, razlagiujúchiu, i perúchiu; nego joſter i vatru ſagrivajúchiu, proſvitgliujúchiu, i uxgajúchiu: Zató uxegavshiſe ondí megiu Aposhtoli, *gdi biahu skupiliſe od ſtraha xudinskoga*; neſamohi smarznute razmarznu, i ſtudene ſagrea, nego joshter uçíni gni tolliko sjajne, kolliko udigl izashavshi na dvór, iskrama i zrakama svitloſti svoje proſvítlishe tmine od nevirſtva poſvem okolishu zemaglskomu; á ſtve nedoſtojne od idoloklanſtva i drughí opaçínah ſaxegoshe, i smankashe; pák púke plamenom gliubavi B. i bratinskæ uxgashe.

The kakvim ſcínite daje sjao oggnem s. Stipan parví muçenik, tolliko iz úſtah, kadano prigovarajuchiſe snevirnici, tollikæ prolipáshe zrake od nauka i mudroſti, kollikím *nemogadiauh oddolivati* neizbroeni nauçitegli ſupprottivní: kolliko iz obraza, kogamu ghledáuh, *tamquam vultum Angeli*, kakono obraz jednog Angela, veli s. Luka? nie doiſto sjao drughim ognem, nego ovim od koga govorímo; zashto, *erat plenus Spiritu Sancto*, biashe pun duha svetoga, kako iſto s. píſsmo svidoçí. Kakvim oggnem ſarce s. Marie Mandalinæ, koeſe biashe sleddilo tollikím griſi, raſtopiſe tako i uzgah, dajoj iz oçiuh ſuzze, koím opra noghe Iſuſove, á iz djélah poslidgnega xivota i pokòrah, draghæ pomaſti, koím dushu svoju ozdravi, tolliko obilno iſtekoshe, kolliko mitís svetigne svoje za pripovidatiſe tja do skonçanja svíta oſtavi? kakvim oggnem ſcinite daje gorio s. Lovrinac, i oſtálí muçenici ondá, kadano ogagn zdvoragni na koiſu mettáni, i drughæ muke darxaliſu pod nishto, pram oggnem iznutargnim koim goriáhu. Odgovorionamje jur, i kazaonam David Prorok, odkud ovolliku kripoſt i jakoſt imadoſhe reçení, i svi oſtali Muçenici, tolliko ú çignenju od dobárah, kolliko ú podnoshenju od záſah vrimenití, i progonſtvi, govorechi: *Spiritu oris ejus*, [Dei] *omnis virtus eorum*, daje sva snaga gniova bíla od duha svetoga.

Evo, pogliubglena Bratjo m., viddiſmo po svidoçanſtvu s. piiſamah, daje Duh s. zato doshao ú prilici, *doodechega vitra naglogа*, da vellikæ i holæ ponizí, á uzvíſi málæ i poníznæ; da mogúchæ

gúchæ oslabí, á slabbæ pokrípí, i ôslobbodí. U komu Vitru nebeskomu, akonamje potribba od razlagenja, imamo rosu vrimenitú, i ríku voddæ xivæ: Akolinamje potribba od uxganja, i prosvitglenja, immamo svitlost i vatru. Imam dakle virrovati davas svakí, s' reçenom zaruçnicom od s. písma, xelí ovoga vitra nebeskoga od podne prisvetoga Trojstva doodechiega. Boimse nishtanemagne dasu mallí dushu svoju pripravillí dostojno za prímitiga: boimse dasu mallí ottvorili vartao sarca svoga tako, dase moguh slaviti s' okrugnenim Prorokom, pivajuchi, *Aperui os meum & attraxi spiritum*: ottvoriosam usta moja na proshenja tolliko ponizna i skrusena, na molbe tolliko vruche i devote, dasam pritegao ú sarce moje i ú dúshu, duha svetoga. Za uttishenje dakle i poshtenje oniziú srichnie, koisuse dostojní nashli primiti, pritegnuvshi úse ovi vitar nebeski, rechichiuvam zlamænja, po koimse poznáju, i udigl svarshujem.

Dio Drughí.

276 *Za primiti Duha s. imase Dusha ocistari po sKrushenju &c.*

Ne sumglim dastе çulli vishe pútah, kako Noe Patriarka, za iskushati, jesuli mankale, i ustúpile vodde od potopa sa zemglæ, pusti iz korabgle Gavrana, koi ottishavshi nepovratise vishe ú korabgliu: zatím ispusti Golubiczu, koja nenashavshi suha, velí s. piismo, gdibi stavila nogu svoju, *reversa est ad eum in Arcam*, povratise kgnemu ú korabgliu: Alije ovo za çudo, kako gavran nage gdibi pao, á ne golubica? Ovdi imá, Bratjo, ottajstvo za promotritise varlo dobro: nuth poslushájte pomglivo. Biloje brez nikakovæ sumgle dosla [illegible] martvi, kojasu plivala po voddi; gavran dakle buduchi xivina neçista, i prílika neçistoga Duha, nebixi od stvari neçisti, nitise uklogná, nego padavshi na martva tillesa gnimase rání. Ali Golubica buduchi ptiçica çista, koja bixí od svashta neçista, volje vratitise ú korabgliu, negoli poçívati na oni tilesi martvi. A' jedalise neshtampá Duh s. ú prilici golubicæ? Golubica dakle poslana od Noja, zlamenujæ Duha svetoga, koga posla danas Otac nebeski iz nebeskz korabglie, illiti kragleстva: Itako nekase nitko nenadá, tkogodi ima Dúshu mertvu, i saggnitu ú gríši, dache unichi i poçivati ú gnemu golubica ova nebeska, nego odvrachiajuchise od neçistoche, i od smrada vratichese ú korabgliu nebesku. Nekase nemadah, dachese çuti, ú sarcu gnegovu, zúk ovoga *vitra nagloga*.

Shtose dakle ima uçiniti? rechichiu N. Tkogodi xelí doshastje ovoga Duha nagloga ú vartao dúshe svoje, vaglia daga ima posagena mirisavim cvitjem od kripostí duhovní: akoli tko dosada nie takog cvitja posadio, negose ú gnem naodí neçistochia od griha, nekase oçistí spodobnom pokorom, illi za sada bari pravim skrushenjem, pák nek obkadí vartao sarca svoga tamgnanom temeglitæ odluke, dase od doshastí griha ni smrad ú gnemu ne çuje: shto uçinivshi, tada toparvo, s'onom zaruçnicom od s. piisma, nekaga ponizno zazove vapiuchi: *Veni auster*, Dojdi Vitre nebeski od podne pris. Trojstva, *perfla hortum meum*, raspushi, i napuni vartao Dushæ moje, millostma nebeskim, *& fluent aromata ejus*, itadachése razlivati po gnemu draghe pomasti. od xégliá nebeski.

Digitized by Google

i uplodiche cvitje od kripoſti duhovne. Tada reko, kadaſe oçiſti od griha, ottvorivshi uſta na devotu molbu, i ponizno proshenje pritegnuche úſe ovi vitar nebeski tako dachęſe mochi slaviti s'Davidom pivajuchi: *Aperui os meum & attraxi ſpiritum*, ottvori úſta moja i pritego Duha s. Koí, dogodi budæ ú vartlu parſá gnegovi, niemuſe bojati ſúshæ, zashtoje roſa natapajuchia; ni neçiſtochæ, zashtoje ríka çiſtéchia; niti zimæ, illi koí tmínah, zashtoje ogagn uzrievajúchí, i proſvitlujúchi. O Blaggo onim, koi znati budú danas pritegnuti úſe Duha s.!

A'laſnoche svatko mochi poznati onæ, koiſuga primilli, i uzdarxájuh ú vartlu dushe svojæ po zlamanju novie jezzika: zashto mudroſt Boxia Iſus iſtí velí, *linguis loquentur novis*, Jezicimachæ govoriti novím. Iſtinaje doiſto daſu Apoſt. i drughi mloghi ss. poslí kako primishe duha svetoga, i tilleſno govorili novím jezici, dogodje potriba bíla od oviziu, i drughí çudæſah, za razshirenje s. Virræ: ali Buduchiſe sada virra razshírila po svem okolishu zemaglskomu, rítko Boog çini ova çudeſa, da tko neuçechi odma drughim jezikom izvan materinskoga govorí tilleſno. Nishtanemagne iſpugniáſe ovo obechianje duhovnim naçinom vazda, kollikogodi pútah tko prími Duha svetoga, çiſtomu miſto pripravivshí u vartlu dúshæ svojæ: zashto udigl poçnæ govoriti duhovno novim jezici: odbacivshi zlæ obiçáje i xivot, poçnæ xivot dobar provoditi, í dobre obiçáje zagargliati i ovoje novim jezici duhovno govoriti: zashto kakoje ú uſtí jezik od govorenja, onakoje jezik od dillovanja ú obiçáju: Dakle tko ſtáre obiçáje zle oſtavivshi zagarlí novæ dobre, doiſto novim jezici govorí duhovno. Evovam dakle N. zlamenje iſtinno pokomuchete poznati, jeli ovi, il oní; ová il oná, primila duha svetoga? Motrite samo gniove obiçaje. Ako, na priliku rekaushi, viddite pjanca, opet opiatiſe; proklignaoca, opet proklinati &c. Doiſto znajte, da oví niſu primilli Duha s. Akoli vidite daſu prominilli jezik proklinajúchí, u blagoſivglianja: jezik pſujúchi, ú poffaglenja; jezik brezobrazní i neçiſtí, u poſtidnoſt i çiſta govorenja; laxglivi, ú iſtinni; Akoſu prominili ſtari obiçaj od opianja, ú crizmenoſt: i da reçem jednom ríçju: Ako viddite koje, daſu ſtarí xivot zli prominilli, na dobar noví; znajte daſu oní prímilli Duha s. i zato ú dillí govoræ jezici novim; *prout Spiritus S. dat eloqui illis*, kakoi Duh s. uçi i nagovará da dillujuh. Kolliko dakle vechma xelímo priteghnuti ú nas ovoga vitra, nebeskoga, illiti Duha s. tolliko svechim Bogogliubſtvom, i ponixenſtvom zazovimo s' kollinah, zajedno sa s. Czarquom kath. vapiuchi. *Veni Creator Spiritus, mentes tuorum viſita, imple ſuperna gratia, quæ tu creaſti pectora*. Oddi dúshe ſtvoritegliu, poodi i napuni: Parſa tvoí pravovirní nebeskiem milloſtma. Amen.

Ka Koſe govorí duhovno novim jezici?

jebovoriti: nje, Ko Du-

Digitized by Google

TESTIMONIUM X.

DE SANCTISSIMA TRINITATE.

Myſterium SS. Triadis: 1. Ita credendum, ut alias nemo ſalvandus. 2. Ita altum & inſcrutabile, ut multis appareat ſtultitia id credere. 3. Reflectendo ad miros ejus effectus in creaturis, noſcitur hæc ſtultitia fidelium, vera prudentia humilitatis, ſapientia vero infidelium, vera dementia pertinacitatis, & ſuperbiæ.

Tres ſunt, qui teſtimonium dant in Cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus. Et hi tres unum ſunt. 1. Joan. 1. 7.

277 A' juventute mea, qualitercumque, officio prædicationis functus, numquam ſeraphici Patris mei, moniti non recordabar, qui ad reparandam deſtinatus Eccleſiam Dei, non modo ſuis concionibus, ſed ſuorum quoque filiorum: peramanter eos adhortatur, & monet: *ut in prædicatione, quam faciunt, ſint examinata & caſta eorum eloquia* [Reg. cap. 9.]. Ne aut ſtultitiam nonnullam ex ore proferant, aut ſcandalum alicui in cor inferant: & tamen modo, dixerim in ſenecta, & ſcandalum quibuſdam, & multis ſtultitiam ſum prædicaturus. Audiſtis forte N. quod Chriſtus in hodierno Evangelio Apoſtolis, & in illis cunctis concionatoribus præcipiat, dicens: *euntes docete omnes gentes;* & alibi: *prædicate omni creaturæ.* [Mar. 16. 15.] Bene o bone Jeſu, Redemptor & Salvator noſter, præſto ſumus ad obſequendum Divino tuo præcepto; ſed indica nobis quæſo, quid pro primario, & principali fundamento hujuſce, quam prædicare nos jubes, fidei annuntiaturi ſimus populis, eoſque docturi? Ecce, dum Magiſtrum interrogo, reſpondet mihi diſcipulus: ille utique diſcipulus, qui in ultima cœna ſuper ejuſdem Magiſtri pectus recubuit, & ex illo Divino fonte, fluenta ſapientiæ ſuæ, myſteriorumque Dei altiſſimorum cognitionem hauſit & bibit: ille, inquam, reſpondet, annuntian-

S. Franc. monet prædicari exam. & caſta.

Digitized by Google

tiandum esse per universum mundum, cunctosque salutem optantes esse docendos: *Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in Cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus: & hi tres unum sunt.* Hoc est, dilect. Fratres, mysterium SS. Triadis Divinæ, quod Eccles. s. una cum omnibus fidelibus filiis suis, quotannis hac luce memoratur solemniter, & veneratur, ad palam profitendum & testificandum in conspectu omnis creaturæ, quæ in cœlo est, & in toto orbe terrarum, quod Deus, qui in essentia naturæ suæ unus est, sit trinus in personis, Pater, scilicet, Filius, & Spiritus Sanctus. Hoc est mysterium, quod Apostolus S. Paulus dicit esse *absconditum a sæculis, & generationibus*: [Colos. 1. 26.] quia nullus intellectus creatus id capere potest & intelligere. Hoc est mysterium, quod credere, multis scandalum videtur, & stultitia: Ego tamen hanc stultitiam vobis hodie sum prædicaturus: quia inquit Apostolus: *placuit Deo per stultitiam prædicationis, salvos facere credentes* (1. Cor. 1. 21.). Et intendo ostendere. Primo: quod hoc mysterium ita sit credendum firmiter, ut qui vel minimum dubitaret in illo, salvari posset numquam: Secundo; quod ita sit altum & inscrutabile naturaliter, ut quantum fide humiliter credi debet, & non superbe inquiri; tantum sapientia humana attingi non potest, nisi conscendens tantam altitudinem præcipitetur: unde superbientibus reprobis quibusdam scandalum, multisque stultitia apparet hoc credere. 3. Reflectendo cogitatum super miris effectibus, quos ss. Trias producit in suis creaturis, cognoscemus hanc stultitiam simplicitatis fidelium, esse veram prudentiam salutiferæ humilitatis; sapientiam vero obstinationis infidelium, esse veram dementiam mortiferæ superbiæ. Dignitas & altitudo hujus sermonis, requirit vestram attentionem magnam in auscultando. & incipio.

Tres sunt &c. *& hi tres unum sunt.* Si aliud motivum nobis non esset discurrendi super hocce mysterio, cujus solemnem memoriam fidei nostræ, & venerationi hodierna luce proponit s. Mater Ecclesia, præter ejus magnitudinem: brevi utique finiremus, in pauciſſima verba partito sermone: confitendo, nempe, ego cum uno Propheta, & dicendo: *A, a, a, Domine Deus ecce nescio loqui, quia puer ego sum* (Jer. 1. 6.), & vos cum alio respondendo: *ecce Deus magnus vincens scientiam nostram* (Job 36. 26.). Postmodum in silentio illud fide venerari præstaret, quam curiosius indagare, multaque de illo loqui. Omnis enim lingua humana, præ magnitudine mysterii Triadis sanctissimæ, ut pusilli infantis est balba; omnisque intellectus creatus, præ ejus cellitudine, tam est demissus, quam secreta ejus naturaliter scire nullo modo potest. Verumtamen cum in cognitione, fide, & confessione hujus mysterii, tamquam in primario, & principali fundamento, meritum salutis nostræ construatur; non est salvum pastoribus de illo silere totaliter, quin caute humiliterque discurrendo, annuntient ovibus suis fidelibus ea, quæ revelata sunt Divinitus, & scripta super hoc mysterio in sacr. paginis, ut sæpius audiendo, quod nemini pateat introitus in requiem sempiternam sine hac fide, melius in eadem firmentur. 278

Ita est dilectiss. Fratres, nul-

Digitized by Google

Sine fide sanctissimæ Triadis nemo potest salvari.

lus, nullus salvari potest nisi credat Deum unum in Trinitate personarum : hoc ipsum docet nos egregius Doctor s. Athanas. cujus verba annuntiat sæpe Ecclesia per totum mundum, præsertim autem hodie canendo : *Quicumque vult salvus esse ante omnia opus est, ut teneat catholi. fidem* : in quo vero fides catholica consistat principaliter, indicat sequendo: *Fides autem catholica hæc est, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in unitate veneremur*, firmiter hoc credendo, & confiteamur neminem erubescendo. Quam doctrinam prælaudatus Doctor non excogitavit, altissimo cæteroquin suo intellectu, neque hausit ex alio fonte, nisi ex sacr. Evang. ubi docuit Salvator noster, quod quicumque in nomine ss. Trinitatis Divinæ, non fuerit renatus ex aqua, & Spiritu Sancto; *non potest introire in Regnum cælorum*. (Joan. 3. 5.) Unde ante suam ascensionem in Cœlum, Apostolis suis & discipulis præcepit, dicens: *docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* [Matth. 28. 19.], ut nempe credant, quod verus Deus sit Pater, verus Deus Filius, & verus Deus Spiritus Sanctus; sed non proinde sunt tres Dii, sed unus solus; quia ratione unius naturæ Divinæ, *hi tres unum sunt*. Neque Pater prior, aut major Filio est, neque Filius Spiritu Sancto; sed æque æterni; & æque in una eademque majestate infiniti: Et esto alia sit persona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti, tamen propter unitatem naturæ Divinæ, ut inquit S. Fulgentius: *Totus Pater in Filio, & Spiritu Sancto est; totus Filius in Patre, & Spiritu Sancto; & totus Spiritus Sanctus in Patre, & Filio : nullus horum extra quemlibet ipsorum est* [inter opera August. t. 2.]. Igitur hoc modo: *qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit, qui vero non crediderit condemnabitur*, inquit Christus Dei Filius, (Mar. 16. 16.). Quis igitur dubitare audebit super hac veritate, quam Filius Dei testatur ore proprio? *Si testimonium hominum*, verba sunt s. Joan. *si testimonium hominum*, inquit, *accipimus*, seu hominibus credimus fide dignis: *testimonium Dei majus est* [1. Joan. 5. 9.]; igitur magis & credendum est illi, imo tam firmiter, quam dubium etiam minimum super hac veritate, horrendissima injuria esset in Deum, & blasphemia: & sic dubitans salutem consequeretur numquam : *Qui enim hæsitat*, teste s. Jacobo Apost. *non æstimet homo ille, quod accipiat aliquid a Domino* (cap. 1. 6. 7.) concernens, scilicet, salutem suam æternam. O quam felices sumus igitur, nos, Fratres mei dilectiss. quoniam invenimur in gremio S. M. Ecclesiæ, quæ nos ablactavit, semperque nutrit lacte hujus salutiferæ doctrinæ. Et, quam incessanter Deo T. O. M. gratias debemus agere, quoniam per hanc fidem, *accipimus spiritum adoptionis*, teste Apost. *quod sumus filii Dei.... & hæredes*, æterni regni sui (Rom. 8. 15. &c.). *Non fecit taliter omni nationi*, inquit Regius Vates, [Psal. 147. 20.] quia innumerabiles hærent misere in tenebris infidelitatis.

Non reticuerim tamen, in laudem & gloriam Divinæ Providentiæ, quod non sit inventa ulla natio in orbe terrarum, quæ in tenebris adeo obscuris sit desolata, ut nullum prorsus lumen sit illi concessum, cognoscendi unum & verum Deum Creatorem.

Digitized by Google

rem. Numquam enim ceſſavit Deus, neque ceſſat, creaturis ſuis rationalibus ſe manifeſtare tam teſtimonio rerum viſibilium, ſicut ſcriptum eſt: *A magnitudine ſpeciei, & creaturæ poteſt horum Creator videri* (Sap. 13.). Quam teſtimonio legis ſcriptæ in cordibus eorum, quadam interiori voce gratiæ, qua ſi bene fuiſſent uſi, potuiſſent utique ad ſupernaturalem cognitionem ſui creatoris pervenire uſque ad veram ſalutis ſemitam. At ſinentes ſe plurimi ab irrefrenatis decipi ſenſibus: *Evanuerunt*, inquit Apoſtolus, *in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum: & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in ſimilitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum* [Rom. 1. 21. & 23.]. Hoc modo erraverunt miſeri idololatræ, qui tam cæci fuere, quam non unum Deum verum Creatorem cognoverunt, ſed plures Deos coluerunt, Divinum honorem præſtantes creaturis, non modo rationabilibus, verum etiam irrationabilibus, & inſenſibilibus. Alii vero, & ſi cognoſcant unum Deum cœli & terræ creatorem, ſuperbe tamen, & obſtinate rejiciunt credere ſuis revelationibus, queis aſſeverat ſe eſſe unum in Trinitate perſonarum: quia ſapientiam ſuam extollentes, æſtimant id eſſe non poſſe, quod illi qualiter ſit, non intelligunt, nec attingere poſſunt: *O ſtulti*, dirigo ad eos hæc Evangelica verba: *o ſtulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti ſunt Prophetæ!* (Lucæ 24. 25.) quaſi nihil eſſet in Deo, & nil poſſet ille facere, quod nos non poſſumus, quomodo ſint, aut fiant, intelligere? Ubi certiſſime credi debet, quod nequidem intellectus Angelicus naturaliter poſſit ſcire & intelligere cuncta Divina myſteria, & præſertim ss. Triadis, quod maximum eſt, & ſumme inveſtigabile. Volo honorare Prophetam novæ Legis s. Joan. Apoſt. petendo ab illo hujus veritatis teſtimonium.

Inter plurima myſteria, quæ Divinus Magiſter, dilectiſſimo diſcipulo ſuo dignatus eſt revelare; oſtendit illi quadam vice videndam pulchritudinem Jeroſolymæ cæleſtis, uti teſtatur in ſua Apoc., dicens; *Ego Joan. vidi ſanctam civitatem Jeruſalem*. [Apoc. 21. 2.] Quæ tam ſpecioſe erat ornata, ut non ſolum platea ejus, & muri ex lucidiſſimo auro mundo, portæ autem ex margaritis eſſent conſtructæ, verum etiam *fundamenta muri*, inquit, *civitatis omni lapide pretioſo ornata* [ibid. ℣. 9.]. O mirabilem pulchritudinem! ſed mirabilius mihi videtur, quod cap. 15. dixerat de templo hujuſce civitatis: *Impletum eſt*, ait, *templum fumo... & nemo poterat introire in templum*. O Deus immortalis! nonne templa fidelium, & lucidiora ſoleant eſſe aliis ædificiis, & aditus eorum cunctis fidelibus patere debet? quomodo ergo glorioſæ civitatis cœleſtis templum eſt tam obſcurum & fumoſum, quam nemo in illud ingredi poteſt? Ediſcere nobis, quæſo, o ſacer Propheta, quale templum eſt hoc Jeroſolymæ cœleſtis? qualive impletum fumo? Reſpondet mihi in eadem Apoc. dicens: *Dominus Deus omnipotens templum ejus eſt, & agnus* (Apoc. 21. 22.). Et hoc mirabile templum *impletum eſt*, inquit, *fumo a majeſtate Dei, & virtute ejus*. Non æſtimetis igitur N. Templum hoc Diviniſſimum caligine eſſe impletum tenebricoſa in ſemetipſo; quia, ut teſtatur alibi idem diſcipulus Chriſti:

280

Deus eſt templum Civit. Cœleſt. ſed quali fumo impletum?

sti: *Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ* (1. Joan. 1. 5.). Imo luce sua, *illuminat omnem hominem* [Joan. 1. 9.] cunctaque lucentia ab eo lumen accipiunt: sed sicut nimius solis splendor impedit oculum nostrum corporalem, quin se contemplari possit: ita majestas, & virtus Divina impedit nostrum intellectum, quin possit introire in hoc templum, seu intelligere altissima Divina mysteria. Olim nobis hanc veritatem prænunciavit coronatus Propheta cantando: *Invocavi Dominum; & exaudivit de templo sancto suo vocem meam*; sed quod introire potuerim ad intelligenda secreta Divini hujus templi, hoc non: quia *ignis exarsit a facie ejus: & posuit tenebras latibulum suum* (Psal. 17. ℣. 7. 9. 12.).

Myster. ss. Triadis investigabile.

Latibulum hoc potissimum est mysterium Sanctissimæ Trinitatis, cujus virtus, & majestas est tam excelsa, quam nullus intellectus creatus attingere potest & ingredi, ad intelligendum, & capiendum, qualiter fiant operationes in hoc templo cœlesti, seu inter tres Divinas personas. Quis enim attinget, & intelliget, quomodo Pater æternus, æternum generat Filium, & Filio non est prior? Quomodo Spiritus Sanctus procedit ab utroque, & neutro est posterior? Quomodo una natura Divina indivisa, in tribus subsistat distinctis personis; quarum cum quælibet sit Deus, non sunt tres Dii, sed unus solus? O densas tenebras in oculis mentis creatæ! Quam bene dicitur: *Impletum est templum fumo a majestate Dei, & virtute ejus, & nemo poterat introire in templum*. Ergo non est tentandus ingressus in hoc templum Divinum cum superbia, ad scrutandas Divinæ virtutis & sapientiæ operationes intrinsecas, & increatas, creato intellectu, sed humiliter hic subjiciendus est fidei, ad credenda ea firmissime, quæ in sacris paginis Deus testari voluit nobis per Prophetas, & novissime per unigenitum filium suum, nostrum Redemptorem: ut mox diximus.

Unde non admiror ego obstinatos Judæos, qui in prædicatione hujus mysterii scandalizantur: minusque Turcas, & alias nationes infideles, qui superbe contemnunt fideles christianos, irridentes eos, quia credunt Deum habere Filium, qui cum Patre, & Spiritu Sancto, est unus idemque Deus; quia tam altum mysterium sapientia, & intellectu humano attingere, & intelligere non valentes, reputant stultitiam esse id credere: quocirca dum nos fideles hæc credimus, & credendo confitemur, uti fas est, atque prædicamus. *Prædicamus*, inquit Apost. *Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam*, (1. Cor. 1. 23.) sed bene dixit paulo ante: *Pereuntibus quidem stultitia est, iis autem qui salvi fiunt Dei virtus est*: quare autem illis stultitia est, iis autem virtus, qua salvi fiunt? Auscultate rationem, quam deduco ex doctrina & testimonio ejusdem Apostoli, quia nempe illi *dicentes se esse sapientes*, [Rom. 1. 22.] æstimant se posse omnia Divina secreta attingere humana sua sapientia; cæteroquin non esse credibilia: itaque cum inscrutabile, & altissimum mysterium ss. Triadis non attingant, nec intelligant, qualiter hoc fieri potest, ut Deus, seu Pater cœlestis ab æterno generet filium, qui non est illo junior; quod ab utroque procedat Spiritus S., qui pariter est

281

Stultitia est repr. infideli creditio prædic. sterioru fidei, electis eus sal di.

Deus

Digitized by Google

Deus verus: & tamen cum sint tres, non sunt tres Dii, sed unus solus Deus, sicut scriptum est: *Dominus Deus noster unus est*: (Deut. 6. 4.) cum, inquam, hæc & similia sapientia sua mundana non attingant, stultitia eis videtur id credere. Porro hi, qui salvi fiunt, obediendo illi præcepto Spiritus sancti, dicentis per os Ecclesiastici: *Altiora te ne quæsieris, sed quæ præcepit tibi Deus cogita semper* [Cap. 3. 22.] non elevantur investigando, sed humiliantur credendo Divinis revelationibus; quia Deus fallere non potest: Itaque idipsum, quod primis videtur stultitia, iis fit virtus, per quam salvantur. Firmo hanc veritatem verbis Apost. dicentis: *Quia in Dei sapientia*, ideſt, in Christo Dei filio, qui est sapientia increata Patris, *non cognovit mundus Deum*, ideſt obstinati Judæi, & cæteri infideles noluerunt credere eum esse verum Deum; sed hoc stultitiam æstimaverunt: *Placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes*: (1. Cor. 1. 21.) nam, *quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes* (Ibid. ℣. 27.) mundanos, eorumque superbiam humiliet, cum viderint in tremendo judicio electos per id ipsum esse salvatos, quod ipsi scandalum reputabant, & stultitiam. Hoc est quod dicebam in principio sermonis, prædicaturum me hodie scandalum, & stultitiam: revera enim stultitiam prædico reprobis, ast vobis Dilectiss. Fratres, spero fore, ut sit virtus salvandi; prædico enim mysterium SS. Triadis esse credendum firmissime, quod scilicet Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sint tres propter differentiam personarum, & quivis horum, est verus Deus: quia tamen hi *tres unum sunt*, propter unitatem naturæ Divinæ, quæ est una eademque in omnibus tribus, ideo non sunt tres Dii, sed unus solus, cœli & terræ creator. *Hæc est fides catholica, quam nisi quisque crediderit, salvus esse non poterit.* (S. Ath. in Symb. Fidei ℣. ultimo.)

Dixi igitur me non mirari prædictos infideles reprobos; *quia qui non credit jam judicatus est*, inquit Divina veritas: [Joan. 3. 18.] sed admiror, & deploro, proh dolor! aliquos fideles, qui in sinu S. Matris Ecclesiæ Catholicæ dulcissimo, & suavissimo lacte cælestis hujus doctrinæ enutriti, & in hac fide, cuilibet necessaria ad salutem, instructi, non modo illam non vivificant bonis, sed etiam mortificant operibus malis, atque injuriantur & blasphemant, dubitando de identitate ejus & veritate! Utinam enim non darentur modo in christianismo, quibus Christus, qui corda novit omnium, si descenderet modo de cælis, esset dicturus, ut quondam Judæis: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me.* (Matth. 15. 8.) Longe est utique eorum cor a Christo, qui de sua, aut Spiritus S. Deitate vel minimum dubitant. quia talis dubitatio destruit fidem Sanctissimæ Trinitatis. Longe est pariter a Salvatore, & a salute cor eorum, qui æstimarent aliquem salvari posse, sit ipse bonus ceteroquin quantumlibet, nisi sit firmissimus in vera fide; quia teste Apost. *sine fide impossibile est placere Deo*: (Hebr. 11. 6.) Fides autem vera non est multiplex, sed una sola, inquit enim idem Apost. *Una fides, unum baptisma, unus Deus*: (Ephes. c. 5. 6.) Quomodo ergo posset salvari sine vera fide? Fides denique vera in Ecclesia Catholica dumtaxat

282

Dubium in mysteriis fidei impedit salutem.

Fides vera è una, quæ in sola Eccles. Cath. colitur.

Digitized by Google

xat invenitur, quæ est unica, & vera sponsa Christi, sicut ipsemet canit per sapientissimum in Sacr. Cant. *una est perfecta mea*: (6. 8.) Hæc est dilectissimi Fratres, Arca, extra quam nullus fugiet a naufragio. Utinam autem non darentur fideles in christianismo, qui, aut ex simplicitate quadam & ignorantia, quæ tamen eos a peccato mortali non excusat, aut ex præsumpta sapientia, suspicantur aliquando de Divinitate Christi in cruce pendentis, vel in Sacramento altaris existentis. Item; qui quadam impia pietate audent cogitare, quod illi, qui observant legem suam & mala non faciunt, imo multa bona moralia, esto non sint in gremio Ecclesiæ Catholicæ, salvantur. Impia, inquam, est hæc pietas, quia per illam inhonorantur, & blasphemantur, cum Ecclesia Sancta, tum etiam sponsus ejus Christus, insimulando mendacii, quia contemnuntur tot ejus testimonia, quot jam audistis. Recordetur igitur unusquisque, quid dicat s. Jacobus: *Qui hæsitat, in corde, non æstimet homo ille, quod accipiat aliquid a Deo*, præmii æterni, nisi cogitationes Christo injuriosas, & venenosas animæ suæ procul pellat ex suo corde.

Blasphem. & injuriazur Christum, qui hæsitat in uticulis fidei.

283 Si ego scirem [quod non crediderim] dari aliquos in hoc fidelissimo populo, qui vexantur a talibus dubiis: revocarem illis ad memoriam diluvium illud universale, quando aquæ excreverant, & operuerant omnes montes, imo *quindecim cubitis aqua fuit altior super montes*, inquit Sac. Textus (Gen. 7. 20.) dicitote, quæso, modo mihi, an ulli tunc spes fuit evadendi naufragium? Nulli certe, respondetis mihi cum Sacra Scriptura, nisi solis illis, qui fuerunt in arca Noemi; illi securi dormiebant, cæteri omnes sunt submersi. Equidem bene, ita est; quia arca illa, juxta sensum s. Joan. Chrysost. Ecclesiam Cathol. significaverat: & in ejus structura præfiguratum est etiam mysterium unitatis, & Trinitatis Divinæ, super quo, utpote super principali fundamento, ædificata est Ecclesia Catholica. Arca illa erat trecentorum cubitorum longa: triginta cubitorum alta: & tres habebat ordines, seu pavimenta; cur putatis cuncta hæc ad tria reduci? Respondet s. Joan. *ubique numerus exprimens Trinitatem*: (Homil. de Spirit. S.) Porro tectum ejus deductum fuit ad unicum palmum: *in cubito consumabis summitatem ejus*. Dixit Deus ad Noe: (Genes. 6. 16.) ad significationem unitatis essentiæ Divinæ. Sicut ergo nulli spes erat, ut dixistis, evadendi naufragium aquarum diluvii, nisi solis illis, qui erant in arca, quæ in sua structura significationem habebat unitatis, & Trinitatis: Ita certe nulli spes est evadendi naufragium damnationis æternæ, nisi sit in gremio S. Ecclesiæ Catholicæ, cujus fides fundatur in mysterio unitatis, & Trinitatis Divinæ.

Arca N. signif. E. cl. Cath.

In struc. Ar. va Arc. præfigura. sa S. Trin. tas, & Tri. nitas Div.

Non recedo ab hacce arca, antequam indicem vobis & aliam felicitatem S. Ecclesiæ, in illa præfiguratam, juxta doctrinam prælaudati Doctoris, qui dicit: *Arca erat latitudinis quinquaginta cubitorum, significantium Pentecosten, & Jubilæum*: (Joan. Chrys. l. c.) quia in lege veteri numerus 50. significabat remissionem peccatorum. Quilibet enim annus quinquagesimus, erat annus jubilei. Per hoc igitur significatur; quod & si inter Christianos, qui sunt in gremio Ecclesiæ Cathol. dentur multa peccata, dempta

Remi. pec. in cl. Cath. non ex datur.

pta infidelitate, pro quibus timendum esset illis naufragium ignis æterni in die judicii; nihilominus datur in illa peccatorum quoque remissio; & non extra illam; quia sine vera fide, non potest esse vera pœnitentia: Itaque vos dilectissimi, dummodo in hac sacra arca, & in fide sanctissimæ Triadis constanter & firmissime maneatis, post millena peccata habere potestis felicitatem remissionis: ubi illi infelices, qui extra illam sunt, neque unius peccati veniam possunt habere, nisi prius ingrediantur in illam, per portam fidei sanctissimæ Trinitatis: cujus altissium mysterium, cum in semetipso nec attingere possimus, nec intelligere; convertamus, pro conclusione sermonis, oculum considerationis nostræ ad radios effectuum ejus, quos miro modo producit in suis creaturis: *invisibilia enim ipsius, a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur*, ait S. Paulus (Rom. 1. 20.) brevi finituri.

PARS SECUNDA.

284 JAm vidimus increatam lucem operum creatoris, in mysterio SS. Triadis tam esse grandem & excelsam, quam lux creata, & sapientia nostri intellectus contemplari illam directe, seu intelligere in semetipsa non potest quin debilitetur, & allucinetur, sicut allucinatur oculus corporalis, intuendo directe solem. Nihilominus infinita bonitas Divina, cum admirabili arte & sapientia, *in manibus suis abscondit lucem*, inquit sac. Textus (Job. 36. 32.) idest in operibus manuum suarum, seu in creaturis diffudit quamdam lucem creatam, in educendis effectibus admirandis, per quos *annunciat amico suo*, seu creaturæ rationali voce tacita, ut cujuslibet altissimi mysterii notitiam aliqualem habere, *& ad eam possit ascendere* (ibid. V. 33.) dummodo converso oculo considerationis suæ ad radios effectuum admirandorum, queis ditat Deus, & fructificare facit suas creaturas, digne laudet, & revereatur humiliter invisibilem Creatorem, in iis quæ videt, & quia videt, ea credit; esto qualiter fiant non possit capere, & intelligere.

In primis igitur isti increduli, & dubiosi non subjiciuntur credendi mysterium Ss. Triadis, quia non possunt attingere sapientia sua humana, quomodo Deus possit esse unus, & trinus. Ast ut sapientia eorum stultitia appareat superbæ obstinationis, attollamus mentem ad considerandam unam nubem, visuri magnificentiam Creatoris investigabilem nobis in ipsa creatura, atque virtutem: Scriptum est enim: *magnificentia ejus, & virtus ejus in nubibus*: (Job. 11. 6.) Sustollamus, inquam, oculos ad campos aeris; ecce videmus in eis nubem super nos, ut tentorium, extensam; quis crederet, nisi videremus paulo post & experiremur, eam tria hæc in se simul continere: aquam scilicet, quam dimittit in pluvia: ignem, quem dispergit in coruscationes: & fulmina lapidea, quæ cum horribili tonitru decidunt in terram? Modo dicant mihi isti sapientes increduli, quomodo nubes, cum sit levissima ut fumus, possit sustentare fulmen illud lapideum, tam grave & durum, quam turres munitissimas, dum tangit, diruit; altissimasque scindit arbores & frangit? Quomodo aquam non modo gravem, verum vasi impositam nulli, non effun-

Umbra seu similit. SS. Trinitatis, in magnificentia nubis.

Digitized by Google

dit simul totam, sed discretam in minutissimas guttulas dimittit per dies, & septimanas? Quomodo tandem cum aqua, quæ est humida & frigida, continet simul flammas, quas spargit in fulgura tam ignita, quam ferrum liquefaciunt & lapides, dummodo tangant? Hanc magnificentiam, & hæc prodigia Creatoris, in creatura ipsi vident, & tamen quomodo fiant non attingunt sua sapientia, & volunt attingere ejus magnificentia & operationes intrinsecas? *O stulti & tardi corde ad credendum*? Ecce, *in manibus suis abscondit lucem, & annuntiat amico suo, quod possit ad eam ascendere:* ideſt, in operibus manuum suarum posuit quamdam umbram, ut per illam possimus ascendere ad cognitionem mysteriorum fidei credendorum. Si enim in nube tria tam contraria esse possunt; quare in infinita, & ineffabili Deitate non possent esse tres personæ: Pater, qui tonat dicendo verbum, seu filium generando: Filius, qui totam creaturam illuminat, ut *ostenderet secreta sapientiæ suæ*: Et Spiritus Sanctus, qui irrigat nos pluvia beneficiorum, diffundendo super nos bonitatem suam, uti promisit per Oseam dicens: *Ero quasi ros*; & *Israel*, seu fidelis, *germinabit sicut lilium*. (14. 6.)

285 Si hæc magnificentia creaturæ posita in nubibus non sufficit, ut ascendas ad cognitionem ineffabilis virtutis, & magnificentiæ ejusdem Creatoris in credendo mysterium Sanctissimæ Triadis: restat ut ex sacra Scriptura tibi dicam cum Jobo: *Interroga jumenta & docebunt te, & volatilia cœli, & indicabunt tibi*: (Job. 12. 7.) quod virtutem, & operationes Divinas, nec extrinsecas in creatura, quanto minus intrinsecas in ipso creatore, nos attingere possimus naturaliter? Et quidem mitto te ad aviculas tam viles, & parvulas, quam sunt apes, quarum partus est favus mellis: considera, quæso, hunc mirabilem partum, & applicans totam istam sapientiam tuam & intelligentiam, explora, an possis attingere quomodo sit factus? qua virtute eum aviculæ illæ pepererint? qua arte construxerint? equidem attingere non vales: & tamen credis eum esse partum dictarum muscarum: credis in illo contineri pretiosos duos liquores, ceram, scilicet, quæ tam Divino honori, quam usui humano, ardendo & lucendo, inservire est apta; atque mel dulcissimum pro nutrimento nostro: hæc, inquam, credis, quia vides & experiris, esto non possis attingere qualiter fiant. Interroga ergo eas, unde sibi sapientia, & virtus tam pretiosos liquores e floribus, & herbis exprimere, & ab omni alio succo secernere? Quis illas docuit artem tam ingeniosam, ut primo construant ex cera illas domuculas mirabiliter ordinatas, sibique invicem conglutinatas; deinde melle eas dulcissimo usque ad summum impleant, & occludant ita, ut nec una guttula effluat, esto non sint sursum conversæ, sed inversæ ad latus? *Interroga*, inquam, hæc *volatilia cœli, & indicabunt tibi*, inquit Sac. Textus, quod Creator omnipotens hanc artem eas docuerit, hanc sapientiam illis infuderit, & virtutem fructificandi admirabilem hunc partum dederit. Si igitur tantam virtutem tribuit creaturis ita vilibus, quantam tua sapientia attingere, tuusque intelletus non potest intelligere; quare non confiteris humiliter eumdem creatorem in se-

Irrationabilia nobis annuntiant investigabilia mysteria Dei esse credib.

Apum ar admir. C sapientia ducit ac in cognitio nem invo stigabilis oper. Dei

semetipso habere modum, sapientiam, & virtutem, quæ ab intellectu nostro intelligi non possunt, minusque attingi humana sapientia, nisi per solam fidem credendo suis sacris Scripturis, sed potius cum obstinata superbia, quia non attingis tuo intellectu, quomodo cœlestis Pater producit lucentissimam ceram, seu generat filium, qui, ut inquit s. Joan. *Illuminat omnem hominem*; neque intelligis quomodo cum eodem fructificat mel dulcissimum, seu spirat Spiritum Sanctum, de quo Psalmista canit; *dulcis, & rectus Dominus* [24. 8.] quia, inquam, non attingis per tuam sapientiam, tenes id non posse fieri, consistens in tua obstinata superbia?

Sapientes sibi, reipsa stulti, qui?

Bene de similibus dixit Apost. *Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt*: [Romanorum 1. 22.] Et nonne facti sunt stulti in altitudine sapientiæ suæ? Non intelligunt, qualiter in nube simul consistant illa tria contraria; ut diximus: qualiter apes favum construant, melque & ceram parturiant? qualiter terra in se aurum & lapides pretiosos; supra se autem arbores, & cum eis dulcissimos quoque fructus sine marito concipiat, & procreet? Qualiter ex silice obscurissimo, & frigido chalybe collisis, ardens, splendens, & fomitem accendens procedat ignis, & alias innumeras parturitiones, & operationes admirandas creaturarum; & tamen quia vident, non possunt hæc non credere, esto non attingant intellectu quomodo fiant: nolunt autem humiliare intellectum, quod creator, qui has virtutes dedit suis creaturis, infinite majores habeat in semetipso: sed obstinati persistunt, volentes, aut operationes ejus intrinsecas mente capere, aut eas non credere: Quo circa Deus ipse admirando hanc obstinatam & stultam superbiam, exclamat per Isaiam, dicens: *Numquid ego, qui alios parere facio non pariam? Ego qui aliis generationem tribuo sterilis ero?* (66. 9.)

Lapillus in oculo est istis incredulis fortassis credere, quomodo potest esse, ut Pater cœlestis Filium generet, & tamen non est senior Filio? & quomodo Filius est ab æterno generatus in plenitudine sui esse, & tamen Pater numquam cessat eum generare? Idem dicendo etiam de processione Spiritus Sancti. Ast respondet Apostolus. *Invisibilia Dei per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur*. Considerent, isti sapientes, torrentem illum lucis, qui diffundens radios suos universum mundum illuminat; unde scriptum est. *Sol in aspectu vas admirabile, opus excelsi*. [Eccli. 43. 2.] In hoc enim excelsus non solum posuit lucem illam, qua mundum illuminat; sed aliam quoque abscondit, qua annuntiat cuilibet intellectui creato, ut possit habere notitiam, *& ad eam ascendere*, coæternitatis trium personarum Divinarum: Sol etenim generat splendorem, & ab utroque procedit calor, & tamen nec splendore, nec calore est prior vel unico momento temporis, quia sine iis fuit numquam. Item esto splendor generatus sit a sole in suo esse perfecto adhuc in instanti suæ creationis, tamen numquam eum generare cessat, & idem dicendum est de calore. Quare ergo creator, qui hanc virtutem infudit creaturæ, non posset ab æterno generare filium in esse perfecto, & tamen numquam cessare eum generandi, *qui est splendor Paternæ gloriæ*, teste Apostolo. Et

286

In sole adumbratur coæternitas trium personarum divinarum.

Digitized by Google

qui sit Patri natura coæternus & tempore, sicuti tempore splendor coævus est Soli. Item quare ab utroque non posset procedere ab æterno calor Divinus, seu Spiritus Sanctus neutro posterior: de quo idem Apost. inquit: *Deus noster ignis consumens?* [Hebr. 12. 29.] Ausim repetere illud Evangelicum, *o stulti & tardi corde ad credendum*! Apparet utique palam, quod sapientia incredulorum, qua existimant mysterium SS. Triadis, aut humano intellectu attingi debere, aut credi non debere, sit vera dementia mortiferæ superbiæ, & obstinationis; cum ex ipsis creaturis possit illuminari intellectus ad sui creditionem. Stultitia autem fidelium, idest fides, qua credunt mysterium SS. Triadis; & etiam quod Deus multa possit, quæ confitemur nos capere non posse; est vera sapientia salutiferæ humilitatis, & simplicitatis. Unicum restat dilectiss. N. ut hanc sanctam fidem Catholicam, quam corde credimus, operibus quoque vivificemus; quia sine iis cum sit mortua proderit nulli. Perseveremus igitur continuo illam operibus vivificando, inquit enim Divina veritas: *Qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit:* (Matth. 10. 22.) Quod Trias Sanctissima Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, unus Deus, concedat nobis omnibus. Amen.

Sapientia insipiens, & stultitia sapiens: quæ?

ISTO'

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO X.

SLAVO=BOSANSKI

O D

PRISVETOGA TROJSTVA.

Ottajſtvo priſv. Trojſtva 1. Tako imamo virovati, da inaçie nitkoſe nemore ſaraniti. 2. Takoje viſoko, i neizvidljivo, daſe mloghim çiní budalaſhtina virovatiga. 3. motrechí çudnovaté njegove plodove, koje çiní úſvom ſtvorenju, poznajeſe, da ová budalashtina pravovirnie, jeſt iſtinnitá mudroſt od ponixenſtvá, á mudroſt nevirnie, jeſt prává, budalashtina od holoſti njiovæ, i ottvardnutja.

Tres ſunt qui teſtimonium dant in Cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus; & hi tres, unum ſunt.

Triſu, koi svidoçanſtvo dájú na nebeſie, otac, Sín, i du S.; i ova trí jedno Jesu.

287 OD mladdoſti mojæ, kakotakó, Aposhtolskim poslom od pripoviedanja buduchiſe sluxio, ſpominaoſamſe vazda od ponukovanja Oca moga ſerafinskoga, koi odregen za podapriti czarquu s. ne ſamo ſvoim, nego joshter i ſvoie ſinova pripovidanjem, ljubeznivo nji nagovárá, i ponukuje: *Ut in prædicatione, quam faciunt, ſint examinatæ, & caſta eorum eloquia*: da u pripovidanju, koe çiné budú iskuſana, i çiſta njiova govorenja; da, il budalashtiné koje iz huſtá ne rekú, il ſmútnje komu úſarce ne metnú: i pák evo ſada, da reçem pod ſtaróſt, i ſmutnju nikim, i mloghim budalashtinu imam pripovidati. Csuliſte, uffam, N. da Iſuk. ú danashnjemu Ivangelju Apoſtolom, i ú njima ſvima nam pripovidaocem zapovídá, govorechi: *Docete omnes gentes*, uçite ſve naarode: i na drugom miſtu: *prædicate omni creaturæ*: pripovidajte, veli, svakomu ſtvorenju.

Do-

Dobro Isuse dobri, Spasitelju nash i Odkupitelju, evosmo pripravni obsluxiti boxanstvenu tvoju zapovied; al ukaxinam, mollimo, shto imamo za najparví, i poglaviti temelj ovæ, koju zapovidash pripoviedati, virræ, navishtivati púkom, i naarode uçiti? Evo dok mestra pítam, uçenikmi odgovárá: oni doisto uçenik, koi na veçeri najposlidnjoj poçinu na krilu, i na parse isloga Boxanstrenog mestra svoga, i zaczarpi poznanje privisokie skrovishta Boxie, i mudrost svoju iz onoga studenca boxanstvenoga: onmi, reko, odgovárá, dase ima navishtivati po svemu okolishu zemaliskomu, i dase imaju uçiti svikollici národi; *Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus; & hi tres, unum sunt.* Dasu trí velli, koi svidoçanstvo pridaju na nebu, Otac, Sin, i Duh S. i ova tri, jednosu. Ovoje, Br. moja, ottajstvo prisvetoga Trojstva koje s. Carqua, sasvima pravovirnim sinovma svoim, svake godine na dan danashnji svecçanom shtujé uspomenom, za ispoviditi oçito, i svidoçiti po svemu shirokomu svitu prid svakiem stvorenjem nebeskiem, i zemaliskiem, da jednoga Boga ú jedinomu bistvunaravi svoje, jesu trikijpa, illiti sobstva, Otac, i Sin, i Dhu S. Ovoje ottajstvo sakriveno, *a seculis & generationibus*, od vikoová i národah, kako svidoçi s. Pavao: zashtoga nijedan jezik stvoreni nemore istomaçiti, pace ni razumiti pamet naravnó. Ovoje ottajstvo, koje mloghimse çiní budalashtina virovatiga. Nishtamemanje ja imam danas pripovidati ovu budalashtinu: zashto veli Apost. s. Pavao: *Placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes*: omilliloje Bogu po budalashtini od pripovidanja spasene uçiniti one, koi virujuh. I odluçiosam ukazativam. Parvó: da ovo ottajstvo tollikose ima virovati temelsito, da skobi ú njemu posumljio nigdase saraniti nebi mogao. Drugo: daje tako visoko i neizvidljvo, da kollikose more ponizno virovati, a ne holo istraxivati; tollikose mudrostju ljuskom nemore dosegnuti, vech akose tko metné popeti na ovu visinu, prieche vrat slomiti, kakosu i mloghi: zato holiem nevirnikom nikimse çiní smutnja, a mloghim budalashtina ovo ottajstvo virovati. 3. prighibajuchi misli nashe na çudnovate plodove, koje çiní prísv. Trojstvo ú svomu stvorænju, poznatichemo, da ova budalashtina priprostitosti pravovirnie, jest istinnita mudrost spasonosnoga ponixenstva: a mudrina ottvardnutie nevirnikah, jest praava budalashtina ottrovna holosti. Dostojanstvo i visina ovoga govorenja, velliko vashe nastojanje ziskuje ú poslushanju, ipoçinam.

Budalashti ná od spasenja, Kakvaje?

Tres sunt qui testimonium dant in cœlo Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt. Da drugoga maknutja neimamo razgovátise od ovoga privisokoga ottajstva, koga sveççanu uspomenu virri nashoj i poshtovanju prid oçi mechæ danas s. Carqua Katoliçanska: da drugoga, velim, neimamo maknutja, izvan samo visinu njegovu i velliçanstvo; barzobi doisto svarshili, razdilivshi ú mallo ríçí govorenje: ispovidajuchi, to jest, ja sjedrim Prorokom, i govorechi: *A, a, Domine Deus, ecce nescio loqui, quia puer ego sum*: Ah gospodine Boxe, evo neznam govoriti, zashto díte ja jesam: a vi z'drughim odgovárajuchi: *Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram:* 288

ſtram : Evoje Boog vellik, koi pridobívá illiti nadhodí znanje nashe i mudrost. Zatim ú muçanju shtovatiga virujuchi boljebi bilo, negoli od njega mlogo govoriti, i iztraxívati iſprazno : Svakibo jezik ljuski, pram velliçinom ottaistva prisvetoga Trojstva, kakono malashna dítteshca, jest tepav, i svaki razum stvoreni, pram njegovom viſinom, tollikoje nizok, kolliko skroviishtah njegovie ni po jedan naçin naravnó doſegnuti nemore. Nishtanemanje buduchi da ú poznanju, ú virri, i ú iſpovidanju ovoga ottajstva, kako ú temelju najparvomu, i poglavitomu, ſagragiujeſe dostojanstvo od nashega ſpaſenja; nie slobodno pastirom, i pripovidaocem od njega ſaſvim muçati; nego imaju s'opázom, i poniznó govorechí, ovçicam ſvoim pravovirnim navishtivati oná, kojaſu od Boga oçitovana ſvarhu ovoga ottajstva, i ú ſvetí listoví upiiſana: da çujuchi çesto, kako brez ove virre nitko nemore unichi ú xívot viçnji, boljeſe potvardé ú njoj, i ustanovité.

Takoje, Bnatjo poljubljena, nitko, nitko ſaranitiſe nemore, ako neviruje, daje Boog jedan, u Trojstvu od ſobství, illiti kí povah. Ovo isto uçinas Boxanstvení nauçitelj s. Ambroſio, koga riçi navishtuje s. Carqua çesto, po ſvemu okoljshu zemaljskom, á oſſobito danas, pivajuchi ovako: *Tkogodir ochse ſpaſen biti, prie ſvega potribito jeſt, da darxi virru katoliçanſku*. Uçemu pák zdarxiſe oſſobitó vira Katoliçansça, ukazuje slidechi ovako: *Fides autem Catholica hæc eſt, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in unitate veneremur*, á virra Katoliçanska, veli, jest ovò, da jednoga Boga ú Trojstvu, i Troistvo v jedinstvu shtujemo, i da tako iſpovidamo, temeljito virujuchi. Koga nauka reçeni nauçitelj, nie izmislio, premdaje bio inaçie pameti prioshtre, i razuma; negogaje zagrabio iz bunara s. Ivangelja, gdinas uçi nash ſpaſitelj, da tkogodi ú ime priſvet. Troiſtva nebude priporogen vodom i duhom s. *non poteſt introire in regnum cœlorum*, nemore unichi ú kraljeſtvo nebesko. Shtaradi prie uzashaſtja ſvoga na nebeſa, Aposhtolom ſvoim, i uçenikom zappovidi govorecchi: *Uçite ſve-naarode, karſtechi nji, ú ime Oca, i Sina, i Duha S.* A' toje, neka viruju, daje práví Boog Otac; práví Boog Sín, i práví Boog duh s. sasvim tizim nieſu tri Boga, nego jedan sám; buduchi, da zaradi jedine naravi Boxanſtvene (*bi* 3. *unum ſunt.*) Ovi troica, jeſu jedno, kako veli s. Ivan Apoſto. Nitije Otac ſtarrii, il vechí od sína, ni sín od Duha s. negoſu jednako viçnji, i jednako, u jednoj iſtoj naraví i Boxanſtvu, neſvarsheni, i neizmirni. I premdaje drughi kíp Oca, drughi sína, á drúghi duha s. ſaſvim tizim zaradi jedinſtva od naravi: *vasje Otac ú Sinu, i u dubu s. vas Sin ú Ocu, i ú Dubu s. i vas Duh s. ú Ocu, i ú Sinu: nullus horum extra quemlibet eorum eſt*: nijedan od oviziu nie izvan drugoga. Dakle po oví naçin tko bude virovati, i ú ovie ime karshten, *Salvus erit, qui vero non credederit condemnabitur*, biticha ſpaſen, a tko neuzviruje bichę oſſugen: veli Iſuk. ú Ivang. Tkoche dakle ſumljiti ſvarhu ove iſtine, koju ſvidoçi Sin Boxi iz uſta vlaſtitie. *Ako ſvidoçanſtvo ljusko primamo*, veli s. Iv. Apoſt. illiti ljudma poshtenim virujemo: *teſtimonium Dei majus eſt*: Svidoçanſtvoje, veli, Boxie vechę, daklemu vechma imamo i viro-

va-

Brez virre ni Troſtva, ni nitKoſe nemore ſe-ſtaiti.

vati: paçe tolliko temeljito, kolliko ſumlja najmanja ſvarhu ove iſtine, bilabi Bogu pſovka ſtraſhna, i ſramota: I tkobi tako ſumljio nikada nebi ſpaſenja doſtigao: *Tkobo ſumlji*, kako ſvidoçi s. Jakov Apoſ. *nekaſe nenádá çovik oní dache primiti shtogod od Boga*: shtoſe príſtoi, tojeſt, na ſpaſenje viçnje. Kollikoſmo dakle ſrichni mi N. koiſe nahodimo ú krilu s. M. Czarquæ Katoliçanske! I kollíko Bogu primílloſtívomu, i privellikomu imamo brez príſtanka zaffaljivati: zashtobo po ovoj vírrí: *acciplmus ſpiritum adoptionis*: prymamo, kako ſvidoçí Apoſ. Duh od poſſinjenja: *Daſmo ſinovi Boxí*; *i bashtinici* viçnjega kraljeſtva njegovà. Odkud velle dobro pivá Prorok okrunjeni: *Non fecit taliter omni nationi*: níe uçinio tako ſvakomu naarodu, buduchi da neizbroení oſtaliſu ú tminna od nerviſtva.

Kriſtjani KolliKoſu ſrichni tolliKo imajù bit hami.

289 *Provigenje Bo. niKom nemajka za ſpaſenje.* Nishtanemanje za Slavu i poshtenje provígenja Boxiega, neímam omnuçati, daſenenaodí nikakav naarod na okolishu zemaliskomu, koíje oſtavljen ú tminna tolliko mraçnie, damu nikakva ſvítloſt nìe dopushtena, za poznati jednoga Boga, i ſtvoritelja pravoga. Nigdabo nie priſtao Boog, niti priſtaje, ſtvorenju ſvomu razloxitomu ſebe oçitovati, tolliko ſvidoçbom ſtvarí vidljiví, kakoe piſano: *A magnitudine ſpeciei, & creaturæ, poteſt horum Creator videri*: od veliçanſtva lipotæ i ſtvorenja, moreſe, vellí, oviziuh ſtvoritelj vidditi, i poznati; kolliko ſvidoçbom zakona upiſanoga ú ſarcij njiovij, nikím glaſom iznutránjim od milloſti, kojom milloſtju daſe budu dobro sluxili, moglibi doiſto doſegnuti na poznanje ſvathunaravno ſvoga ſtvoritelja, tja do ſtazzæ od pravoga ſpaſenja. Ali puſtívshiſe mloghí odnezauzdaní, ochiuchenja privaríti, *evanuerunt*, izlúdiliſu, veli Apoſ. s. Pavao, *ú miſlíj ſvojj, i potavnilo jeſt budalaſto ſarce njiovo*: *Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in ſimilitudinem imaginis corruptibilis hominis*: i prominiliſu, veli, slavu neumarloga Boga ú priliku obraza umarloga çovika: *Et volucrum, & quadrupedum* joshter i xivína nerazloxitie. Po oviſu naçin ſpúta zashli nevoljni idoloklanjaoci, koiſu bili tolliko slípi, kolliko niſu poznavali jednoga i pravoga B. ſtvoritelja; negoſu mloghe shtováli; Boxie poshtenje çinechi ſtvorenju, ne ſamo razloxitomu, nego joshter i nerazloxitomu. A drughí akoſu i poznavali illiti poznajuh jednoga B. neba i zemlje stvoritelja; ſaſvim tizim otvardnuvshi holo odbacuju, i neche virovati njegovim oçitovanji, koimſe nam ukazuje, daje jedan u Trojstvu ſobství, illiti kípóváh; zashto uzdixuchi mudrost ſvoju i razum, ſcíné, da ono biti nemore, shto oni, kako bívah nemogú doſegnuti, ni razumiti. *O ſtulti* imamhim rechi iz Ivang. ove ríçi. *o ſtulti, & tardi corde* (imo obstinati) *ad credendum in omnibus, quæ locuti ſunt Prophetæ*! o budalasti, i kaſní ſarcem, paçe ottvardnutí, na povirovanje ſvega, shtoſu govorili Proroci! Kako da neima nishta ú Bogu, ída nishta Boog nemore uçiniti, shto mi nemoreno, kakoſe çíní, doſegnuti ni razumiti? Gdi istinnitoſe imá virovati, da ni Angeoski doisto razum náravno nemore znati, ni razumiti ſviuh Boxanstvenie skrovishta, á navlastito priſv. Trojstva, koeje najvechæ, i najvechma neizvidljivo, i ottajno. Ochu poshtovati Proroka od novog zákoma, s. Ivan. Apoſ. proſe-

NiKiſu mo gbo Bogo shtovali daj uchi ſvo renju poſli Boxie.

Begaſu je: noga nik poznali; a ne prij Trojs.

sechi od njega svidoçbu ove istine.

190 Megjú mloghim ottajstvi, koja Boxanstvení Meshtar dostojase oçitovaci poljubljenom uçeniku svomu, ukazamu jedan pút da viddí lipotu Jeruzolima nebeskoga, kako svidoçí isti ú knjiga od oçitovanja, govorechi: *Evo ja Ivan vidje s. Grád Jeruzolim*, koi tolliko ghizdavo biashe nakichen, da nesamo çarshia njegova illiti pjazza, í zidovi biahu od sjajnoga zlata çistoga, á vrata od bisera sagragena, nego joshter; *Fundamenta*, temelji, veli, *zida grada ovoga svakim kamenjem draghim nakicheni*: O çudnovate lipote! Ali çudnovattiemise viddí ono, shto prie, na pogl. 15. biasbe rekao od Czarque ovoga istoga grada. *Impletum est templum fumo, & nemo poterat introire in templum*: napunilase, veli, biase Czarqua dimma, i nemogashe nitko unichi ú Czarkvu. O Boxe neumarli! Neobiçajuli Czarque pravovirnie biti i svitlie od ostalí graagjá, i slobodno biti svima pravovirnim unioditi ú nji? Kako dakle slavnog grada nebeskoga Czarqua, tollikoje mráçna i dimljiva, da ú nju unichi nemore nitko? Káxinam molimte, ó s. Proroçe, kakvaje ovo Czarqua Jeruzolima nebeskoga? kakvimlie dimom napunjena? Odgovarami ú isti knjiga od oçitov. ovako: *Dominus Deus omnipotens templum ejus est, & Agnus*. Gospodin Boog svemoguchi, veli, jest Czarqua grada ovoga, i Jaganjacz: I ova çudnovata Czarkva, napugnenaje dima, *a majestate Dei & virtute ejus*, od velichanstva Boxiega i kriposti njegovæ. Nemojte dakle sciniti N. daje Czarqua ova Boxanstvena, tminama napunjena samausebi: zashto kako svidoçí isti uçenik pripoljubljení: *Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ*: Booghje svitlost í tminá ú njemu neima nikakvie: nego josh svitlostju svojom, *illuminat omnem hominem*, prosvitljuje svakoga çovika; i sva koja sjajú na svietu, svitlost svoju od njega primajú, nie dakle, kako reko, Boxanstvena ova Czarqua mraçna ú samasebi; nego na priliku sunca: kako vellika svitlost sunçaná zabranjuje okku nashemu tilesnomu, daga nemore gledadati: tako velliçanstvo, i kripost Boxia zabranjuje razumu nashemu, da nemore unichi ú ovu Czarquu, illiti razumiti privisokie Ottajstvi Boxie. Davnoje nama navistio ovu istinu kraljevski Prorok pivajuchi: *Invocavi Dominum, & exaudivit de templo sancto suo vocem meam*: zazivaosam, veli, Gos. i uslishaoje glas moj odonuda iz Czarque s. svoje: Mah neveli s. Prorok daje on onamo ú nju uniodio, zashtobo, *ignis exarsit a facie ejus, & posuit tenebras latibulum suum*: Oganj, veli, gori od obraza njegova, í postavioje tmine skrovishte svoje. Ovo skrovishte ossobitó jest ottajstvo prisv. Trojstva, koga kripost í velliçanstvo tollikoje visoko, kolliko nijedan razum stvoreni unichi nemore ni dosegnuti, da razumie, kako, po koili naçin bivaju dillovanja ú ovoj Czarqui nebeskoj, illiti megju tríma kipovi Boxanstveniem. Tkobo igda more dosegnuti, i razumiti, kako Otac viçnji, viçnjega sína porágja, i ták nie starrij od sína? kako Duh s. izhodi od obodvoice, á od nijednoga nie mlagí, ni poslidnji? kako jedna nárav Boxanstvena nerázliçita stoi ú trima sobství, illi kípovi rázliçitím, od koi kipoovah buduchi svaki Boog, nisu tri Boga, nego

Ottajst. prisv. Trojst. nezvidljivo &c.

Czarqua Jeruzolima nebeskoga Boga.

Koimje to nazvano?

nego jedan sám . O' mraçnie tminah prid oçima ſtvoreniem ! Dobroe piſano doiſto : *Napunjenaje Czarqua dimom od velliçanſtva Boxiega , i kripoſti , i nitko nemogashe unichi ú Czarkvu.* Dakle neimaſe N. s' holoſtju kushat unishaſtje ú ovu Czarquu Boxanſtvenu , iztraxujuchi kripoſti Boxie , i mudroſti dillovanja iznutarnja , i neſtvorenah , razumom ſtvorenim ; negoſe oví ima priloxiti ponizno s. virri , the virovati temeljćto oná , kojá ú ss. piiſmi doſtojaoſe jeſt Boog nama ukazati , i svidoçiti po Prorocí ; i najposlie po jedinomu ſínu svomu , nashem Odkupitelju , kako çuſmo mallo prie .

291 Shta radi neçudimſe ja otvardnutim çiffutom , koi ú pripovidanju ovoga ottajſtva smuchiujuſe , á josh manje Turkom , i drughim národom nevirnim , koi holò pogargjuju pravovirne karſtjane , rugajuchiſe shto oni virujuh , da Boog imá ſína , koi s' Ocem , i Duhom s. , jeſt jedan iſtí Boog : nemoguchibo oni ovoga ottajſtva priviſokoga svojom mudroſtju ljuskom , i razumom dokuçiti i razumiti , ſcínæ daje budalashtina tò i virovati . Odkud dok mi pravovirni ovo virujemo , i virujuchi iſpovidamo , kakoſe príſtoi , i pripovidamo : *Pripoviedamo* , veli Apoſ. *çiffutom doiſto smutnju , á naarodom nevirnim budalashtinu.* Ali dobroje rekao mallo prie iſtí Apoſ. *Pereuntibus quidem ſtultitia eſt* : oníem , veli , koi ghinú , doiſto jeſt budalashtina ; *al ovim koi bivajú ſpaſeni jeſt kripoſt Boxia* . Zashto pák oniem jeſt budalashtina , á ovim kripoſt , po kojoj bivaju ſpaſeni ? nuth poslushajte razlogh , koi dovodim , iz nauka , i svidoçbe iſtoga Apoſ. Zashtobo oni , *dicentes ſe eſſe ſapientes* : govorechi daſu mudri , ſciene da mogú sva Boxanſtvena skrovishta , svitovnjom svojom mudroſtju doſegnuti ; inaçie da níeſu za virovatiſe : i tako buduchi da priviſokoga ottajſtva od priſ. Trojſtva ne dokuçujú , niti razumiuh kako ovo more biti , da Otac nebeski od vika poraga ſína , koi od njega nie mlagí : da od obiuh izhodi Duh s. koije po iſti náçin Boog právi : i ſaſvim tízim buduchi troica , niſu tri Boga , negoje Boog jedan samo : kakoje piiſano u ss. liſtoví *Dominus Deus neſter unus eſt* Goſ. Boog nash jedan jeſt . Buduchi reko da ova , i priliçna ovim , mudroſtju ljuskom doſegnuti nemogu , budalashtinaimſe çiní takæ ſtvari virovati . A' ovi koi ſpaſeni bivaju , tojeſt , mi pravovirni , slushajuchi onu zapovid Duha sv. gdi govori po uſta Czarquenoga : *Altiora te ne quæſieris , ſed quæ præcepit tibi Deus cogita ſemper* : Vishie ſtvari od tebe neiziskuj , veli , neg' ono shtotie Boog zapovidio vazda promishljaj : neuzdixuſe holó iſtraxujuchi , negoſe ponizujuh , temeljito virujuchi Boxanſtvenim oçitovanjem , zashto Boog privariti nemore . I tako ono iſto , shto parvím çiniſe budalashtina , ovím bivá kripoſt , po kojojſe ſaranjujuh .

Pripovidžaje Ottajſtvi od virre oſſugenim budalashtina . al obranjem Kripoſti za ſpaſenitiſe .

Potvargjujem ovu iſtinu riçma s. Pavla , koi govorí : *quia in Dei ſapientia* , zashto u Boxioj mudroſti , tojeſt ú Iſuk. ſinu Boxiemu , koije mudroſt neſtvorená Oca nebeskoga : *non cognovit mundus Deum* , nepoznade svit Boga : tojeſt , otvardnuti çiffuti , i drughi nevirnicí , nektishe virovati , daje on Boog ; nego ſcinishe , daje tó jedna budalashtina : *Placuit Deo per ſtultitiam prædicationis , ſalvos facere credentes* : drágo bí Bogu , veli , po budalashtini pripovidanja ſpaſene uçi ,

niti

niti oné, koi viruju: *nam, quæ ſtulta ſunt mundi, elegit Deus, ut confundat ſapientes*: jerbo, veli iſti Apoſ. kojaſu budalásta svíetu, obraoje Boog, da ſmeete mudrace ſvitovnje, i holæ ponizi, kad budu vidditi na ſtrashnomu ſnudu, daſu obráni uzdignuti po onoj iſtoj virri, koju oní ſcinjáhú smutnju, í budalashtinu. Ovoje ono shto já na poçetku govorenja reko, dachiu pripovidati danas smutnju, i budálashtinu; dojſtobo budalashtinu pripovidam oſſugenim: Ali uzdamſe, Br. moja ú Goſpodimu, da pripovidam vama kriposht od spaſenja: pripovidambo, daſe ima temeglito virovati Ottajſtvo od priſ. Trojſtva: To jeſt daſu Otac, Sín i Duh s. troica, zaradi razliçitoſti od kípóvah, i svaki od oviziú jeſt právi Boog: nishtanemanje, zashto, *hi tres unum ſunt*, ová trì jedno jeſu, zaradi jedinſtva od naravi Boxanſtvene, koja jeſt jedna iſta u svetrima, zato niſu tri Boga, negoje Boog jedan, ſtvoritelj neba, i zemlje. *Ovoje*, Bratjo moja, *Ovoje virra katholiçanska, koju tkogodi temeljito neuzviruje, ſpaſen biti nemore*: kako svidoçi s. Atanaxio.

292 Reko mallo prie daſe néçudim nevirnikom oſſugeniem, zashto, *qui non credit jam judicatus eſt*: tko neviruje jurveje ſugen, veli Iſukarſt: negoſe çudim, i plaçem ſramotu nikie karſtjanah, koiſu u krilu S. M. Czarquæ Katol. prislatkiem mlikom nebeskíem od ovoga ſpaſonoſnoga nauka odranjeni, i ú ovoi virrí, potribitoj svakomu za ſaranitiſe, nauçeni, i uzdignuti, daju ne samo neoxivljuju, niti pokripljuju dobrim, nego josh morræ, i zatushujuh dillima zlím. Al imam rechi i viſhe, ſramotujoj çinæ, i pſujuh, ſumljechi svarhu ovæ iſtinæ: zashto Boogbi dao, da ú karſtjanſtvu neima i sada nikie, koimbi Iſuk. da sníge snebæsá, mogao rechi ono, shtono reçe davno çiffutom; zaſto ſvaçie sarce poznaje: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt a me*: Púk ovi úſtma fálí mene i shtujæ, á sarce njiovo daleko je od mene. Dalekoje doiſto sarce onie od Iſuk. koi od njegova, illi Duha s. Boxanſtva najmanjú ſumgliu imajú; zaſto taka ſumlja kvari virru priſ. Trojſtva. Dalekoje po iſtínaçín od ſpaſitelja, i od ſpaſenja sarce ono, koe scini, daſe tko more ſaraniti, akobi inaçie i dobar bio kollikomu drago, izvan ovæ pravæ viræ: zashto, kako svidoçi Apoſ. *brez virre nie moguche Bogu ugoditi*: á viirah nie mlogo právie, nego jedna sáma, velíbo iſti Apoſ. *Jedna virra, jedno karſthenje, jedan Boog*: kakobiſe dakle mogao tko ſaraniti izvan ove jedine právæ virræ. Virrá pák práva samoſe uzdarxaje, ú Czarqui katoliçanskoi; koja jeſt jedíná, i iſtinnita zaruçnica Iſuſova: tako svidoçí on po primudromu ú ss. liſtovì pívajuchi, *una eſt perfecta mea*, jednaje, velí, podpunna moja i cilovita zaruçnica. Ovoje N. korablja, izvan koje od potopa nitkoſe nemore sakrit, ni uçuhati. A'Bogbi dao, kako reko, daſe nenaodi ú karſtjanſtvu, koj, il od prijproſtitoſti, i neznanja, koegni nishtanemanje ne ogovárah od griha smartnoga; il çinechiſe ſavishe mudri, od holoſti, ſumlje kadkad od Boxanſtva Iſuſova, koi viſſi na krixu, i ſtoí na Otaru pod obliçjem kruha, i vina. Takoger koi od nikoga nepravednoga miloſardja, i opakoga smiu misliti, da oni, koi neçine zla, nego dobrá mlogá

Sumlja svarhu ot. tajſtvi, dixe ſpaſenje.

Virra práva joſt jedna samo ú Czarqui Katol.

Digitized by Google

dilloredná, i obsluxuju svoi zakon, ako i nisu ú virri katoliçanskoj, moguse saraniti: Nepravednoje, reko, i opáko ovo smillovanje i ova misao; zashtose po tom sramotí, i psuje, tolliko Czarqua s. kolliko Isus nje zaruçnik; buduchi dase laxju potvorah: poghargjujubose tollika svidoçanstva njegova, i sumljise svarhu nji, kollikostehi çulli ozgor. Nekase spomene dakle svaki pravovirni, shto govori s. Jakov Apos. *Qui hæsitat, non æstimet homo ille, quod accipiat aliquid a Deo:* tko sumlje take ima ú sarcu svomu, nekse nenada çovik oni dache shto primiti od Boga plache viçnje: vechjako take misli sramotne Isukarstu, á ottrovne dushi svojoj daleko istirah od sarca svoga.

293 Ia neimam virovati istinaje, dase naodî takie sumljivácah, u pravovirnomu púku ovomu. Al dabi znao dase naodi koigod, napomenuobimu ja strashni oni potop opchenni, kadano vodde biahu prikrile nesamo poglja i planine; nego joshter, kako svidoçi s. piismo: *quindecim cubitis aqua fuit altior super montes*: petnaest lakáta vodaje bila nadisla svarhu sviu planínah. Reçitemi sada, molim, jeli mogao tko imati uffanje onda neutonuti, i nepotopitise? Valja dami odgovoríte sasvetim listovi: Nitko doisto izvan samo oní, koisu bili ukorablji Noevoj; samo oní slobodni biahu, á svi ostali potopishese ú dubinu od voodah potopa. Teh shto scinite daje zlamenovala korablja Nojeva? shtolli oni strashni potop? ovi doisto zlamenova grihe, navlastito istoçní; á oná zlamenova s. Czarquu katoliçansku: ú kojse sagragenju imá takoger i ottajstva, prisvetoga Trojstva zlamenje, i jedinstva Boxiega: svarhu koga ottajstva, kako svarhu poglavitoga, i paryoga temelja sagragena jest s. Czarqua kat. Biashebo korablja ona od tri stotine lakátá duga; od trideset lakátá visoka: i trima tavani razregena i razdiljena. Viditeli? *ubique numerus exprimens trinitatem* ú svemu broj koi izgovárà trojstvo, veli s. Ivan zlatcusti. Ocheteli pák viditi i jedinstva zlamenje ú njoj? evoga: *In cubito consumabis summitatem ejus*: zapovidi Boog Noju, da ovu tolliko velliku korablju svujú svede, i da nje pokrov zavarshi ú jedan lakat samo, za zlamenovati ú njoj nesamo Trojstvo svoje Boxanstveno, nego i jedinstvo: O plemenite prilikæ ú ovoj korablji od s. Czarque Kat. ú kojojse viruje i shtuje Boog ú Trojstvu, i ú jedinstvu. Kako dakle nikomu nie bilo uffanja oslobooditise od potopa vodenoga, izvan samo onizim, koisu ú korablji, tako doisto nitkose nemore oslooditi od osfugenja viçnjega, izvan onie koisu ú krilu s. Czarquæ Kat. sagradili spasenje svoje na temelju ottajstva pris. Trojstva, buduchi karshteni ú ime O. i. S. i. D. S.

Nishtanemanje nemoguse dílititi od ovæ korablje Noeve, dokvam josh jedne sriche çestite neukaxem, s. Czarque Katol. ú njoj zlamenovanæ, po nauku reçenoga s. Iv. zlatoustoga, koi govori: *Arca erat quinquaginta cubitorum, latitudinis, significantium pentecosten, & jubilæum:* korablja, veli, ú shirinu bilaje pedeset lakata, shto zlamenuje jubileo, illiti od sviu gríha opproshtenje: zashto ú starom zakonu broj 50. zlamenováshe odpushtenje od griha, buduchi da svaka pedesetá godina biashe godina sveta, illiti od jubilea. Po ovomu dakle zlamenujese, da premako i me-

Korabli Noeva zlamenuva Czarqu Katol.

ú sagragenju Korabija No. zlamenje Trojstva i jedinstva Boxiega.

Opproshtenje griha samo se ima ú Czarq. Kath.

Digitized by Google

megju karstjani, koisu ú krílu s. Czarquæ katolíçanskæ naodise ostalie griha izvan nevirstva, za koje imalibise bojati potopa ú oganj viçnji: sasvim tizim ima ú njoj i jubileo, illiti opproshtenje od griha: kojæ srichæ neimaju oni, koisu izvan, zashto brez právæ virræ neima právæ pokoræ, niti odpushtenja od griha. I tako vi, Bratjo poljubljena, isto ako temeljito uzstoite ú ovoj s. korablji, i ú virri pris. Trojstva, poslie iljadu, i kollikomu drago griha, spravim pókajanjem i pokorom od svihu morete imati odma opproshtenje: gdi oni nesrichni, koisu izvan ovæ Czarquæ, i izvan virræ katol. ni jednoga gríha nemogu imati opproshtenja nadvoru izvan nje, vech ako napre ú nju spodobno unigju, kroz vrata ottajstva, i ispovigenja prisvetoga Trojstva. Koga skrovishta buduchi da ú sebi dosegnuti, i razumiti nemoremo: obratimose jedno mallo, za svarhu od govorenja, i pogledajmo okom od promishljanja na zrakke plodóvá njegovi, koje çini çudnovatim naçinom ú svomu stovorenju, imachemo, uffam, uzrok potvardrise ú virri pris. Trojstva: *Invisibilia enim ipsius, a creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur*. Zashto, kako svidoçi s. Pavao, oná dilovanja Boxia, koja mi nemoremo viditi ni razumiti iznutarnja, po onom shtoje na dvòru ú stvorenju svomu çudnovato uçinio, razumitise mogú.

Dio Drughí.

294 Evo vidismo daje svátlost nestvorena od djelá iznutarnji stvoritelja, ú ottajstvu pris. Troistva tolliko vellika i visoka, kolliko svitlost stvorena i mudrost razgledatijuh uprav, illiti ú sebi kakoje razumiti nemore, zashto suuttaje i smeetáse, kakonose smeeta, i zasinjuje oko tilesno gledajuchi uprav ú sunce. Nisbtanemanje, neizmirna dobrota Boxia s'çudnovatim zanatom, i mudrostju, *in manibus suis abscondit lucem*: ú ruku svoi stavilaje, veli s. piismo, i sakrillz svitlost: tojest ú dilli rukú svoí, illiti ú svom stvorenju razlilaje dobrota Boxia niku svitlost stvorenuh, u izvodenju çudnovatie plodóvah, po koim, *annuntiat amico suo*, navischuje priatelju svomu, illiti stvorenju razloxitom, glasom nikim muçéchim, da kogamu drago privisokoga ottajstva, koje toh poznanje imare i knjemu doprieti: isto ako obrativshi oko od promishljanja svoga k' zrakama çudnovatie plodoovah, koim obogachá, i ploditi çini svoja stvorenja, dostojno bude faliti, í ponizno shtovati nevigenoga stvoritelja, ú onim stvarma koje viddi, i zashto viddi zato í virujæ, premda dosegnuti nemore, kako onæ stvari bivaju, niti razumiti. Naipravo dakle sumljivci, zajedno s' nevirnici nepodláxuse virovati temeljito ottajstva prisvetoga Troistva, zashtobo svojom ljuskom mudrostju dosegnut nemogú, kako troica, Otac, i Sín, i Duh s. mogú biti jedan Boog. Ali za ukazatihim, daje mudrost njiova, budalashtina od holosti ottvardnutæ, zazivam nji neka uzdignu pamet svoju, samnom zajedno, da promotrimo samo jedan oblak, i vidichemo nedosegnuto velliçanstvo, i kripost stvoritelja ú istom stvorenju, shto mí razumit, kako bivá, nemoremo: pisanobo jest: *Magnificentia ejus, & virtus ejus in nubibus*: Velliçanstvo njegovo, i kri-

kripost njegova, ú oblácí. Uzdignimo dakle oko k' nebesom, i pogledajmo polja od arie: Evo vidímo vishe púta svarhu nas oblák razastart, kako niki çador: tkobi pák virovao, kad nebi mallo poslí vidio, i izkushao, da ú onom jednom oblaku, ove tri stvari zajednose zdarxe: Vodda, tojest, koju spushcha ú kishi: Vatra, koju razaspe ú sievanje múnja: i strilice kamenite, koje sastrashnom garmljavinom padaju na zemlju.

Sada, sada, nekami reku tih múdri nevirnici, i nashi sumljivci, kako oblak, buduchi lagan kako dim, more darxati strilice onæ kamenite, tolliko teshke, i tvarde, kolliko najtvargæ kule, isto taknuvshi, razrushaju i obáraju; i privisoka stabla razcijpe, i sataru? kako voddu, nesamo teeshku, nego nespremljenu ú suud nikakav, odma svu neprolie zajedno, negoju razluçenu ú malashne kápi spushcha po nikolliko daanah, kadkad i nedijlja? kako najposli svodom, kojaje mokra, i studena, uzdarxaje zajedno plamenove one, koje razasipah ú munje, i gromove tolliko ognjevite, kolliko dotakavshi samo gvozdie rastapaju, i kaménje. Ovu kripost, ovo velliçanstvo, i ova çudesa stvoritelja privisokoga, i primogochega, oni svoim oçima vide, al kako bívaju ú stvorenju od oblaka, svojom mudrostju dosegnuti, i razumiti pamettju nemogú: pák ochí dosegnuti, i razumiti njegova dilla iznutarnja, ú ottajstva S. Trojstva. *O stulti & tardi corde ad credendum*, slobodnoimje rechi s' Ivang. s. O budalasti, i kasní sarcem na virovanje svidoçbi ss. piisama: Evo vidite kako primillostivi stvoritelj: *In manibus suis abscondit lucem, & annuntiat amico suo, quod possit ad eam ascendere*: toh jest ú stvorenju svomu, u dilli ruku svoi postavioje nikæ zrake sjajnæ, po koim moremo uzachi na poznanje ottajstvi s. Virre, kojase imaju temeljito virovati, Zashto ako ú oblaku tri stvari tolliko suprotivne mogú biti zajedno po veliçanstvu kriposti Boxie: zashto ú neizmirnoj, nesvarshenoj, i neizreçenoj velliçini naravi, i bístva Boxanstvenoga nebi mogla biti tri sobstva illiti kípa: Otac, koi garmí poragjajuchi Ríç, illiti sina: sin, koi sve stvorenje prosvitljuje, *ut ostenderet secreta sapientiæ suæ*, da ukaxe s' krovishta mudrosti svoje: i Duh s. koinas natápah rosom dobroçinstvi, prolivajuchi svarhu nas dobrotu svoju, kakoe obechao po proroku govorechi: *Ero sicut ros, & Israel germinabit sicut lilium*: Jachu veli biti kako kisha, i Izrael, to jest, svaki pravovirní, czvastiche kako ljilian.

Sjen nikí s. Trojstva ú oblaku za poruditise vinvati svo ottajstvo.

Ako pak komugodi sumglivcu nashem, illi ottvardnutomu nevirniku; akoim, reko, nie zadosta ovo velliçanstvo, postavljeno od stvoritelja ú oblaku, za poznanje neizreçeni kriposti i velliçanstva njegova, za virovati ottajstvo prís. Trojstva: ostaje daim s' Jobom reçem iz s. piisma: *Interroga jumenta, & docebunt te, & volatilia cœli, & indicabunt tibi*: Upítaj kljusadi, i nauçiche tebe; i ptícah, i navísticheh tebi; da kripostij, i dillovanjah Boxie, ní zdvoranjie ú stvorenju, á kolliko manje iznutarnjie ú stvoritelju, mi dosegnuti naravnó nemoremo! I doisto shaljemte k'ptiçicama tolliko malashnim, kollikosu pçelice; koiaiu dillo jest sáth meda, promisli, molimte, ovo çudnovato dillo, i postavi svu tvoju mudrost, nauk i razzum, te kushaj moreshli dosegnu-

295

Od xivi neraz[illegible] moremo u[illegible]sit, virovati neizmiri ozvi[illegible]ljiva ot[illegible]jst. Boxis

ſegnuti, kakoje uçinjeno? kojom-ſnga kripoſtju one ptiçice porodile? kroimli zanatom ſagradile? doiſto doſegnuti faſvom tvojom mudroſti nemoresh: í faſvímtizim virujesh, daje ono plod reçenie mushícah; virujesh da u njemu zdarxeſe plemenita dva raazliva; voſak; tojeſt, koi tolliko Boxiem poshtenju, kolliko sluxbi ljuskoj, gorechi, i ſvitechi jeſt ſpodoban: i Méd prislatki za raanu nashu: Ove ſtvari, reko, virujesh, zashtobo vidish, í iskushujesh, prem da doſegnuti nemoresh, kako bívaju. Upitaj dakle iſtie pçelícá, odkudim taka kripoſt í mudroſt, da tolliko plemenite raazlive iz czvícha, i traavah izpiuçuh, i razaberuh od svakoga drugoga sokka? Tkoije nauçio zanat tolliko mudar, da najpavo ſagradæ od voska onæ kuchice çudnovato uræsene, i zajedno slípljene; pák dahi punne prislatkim medom naliuh, i zatvoræ takò, da ni káp neprolieſe, premda niſu k'bardu okrænute, nego iskræname na ſtranu. *Interroga volatilia cęli, & indicabunt tibi*: upitaj, upitaj, velí s. Job, ove priçice nebeske, tkoim dade tolliku kripoſt? tkoi nauçi tolliku mudroſt, *& indicabunt tibi*, i kazacheti svoim jezikom, dajm svemoguchi ſtvoritelj jeſt ovu mudrost ulio, ovi zanat nji nauçio, i kripoſt njima dao ploditi dillo ovo çudnovato, i poragjati. Ako dakle ovoliku kripoſt dade ſtvoritelj ſtvorenju tolliko malleshnu i potribitu, da tvoja mudroſt dokuçiti, i tvoja pamet razumiti nemore: zashto neiſpovidish, da iſtí ſtvoritelj ima ú sebi naçin, mudroſt, i kripoſt, koja od razzuma nashega razumitiſe nemore, níti nashom doſegnuti mudroſtju, vech ako samo po virri, virujuchi ss. liſtovom? Nego Buduchi da nedokuçujesh razzumom ljuskim, kako Otac nebeskí poragja sjajni vosak, illiti sína, koi, kako svidoçi s. Ivan, *illuminat omnem hominem* svakoga çovika proſvitljuje: niti razumiesh kako, s'iſtim, plodí prislatki méd, illiti dishu Duha s. od koga pivá Boxanſtveni pivalac: *dulcis & rectus Dominus*, sladak, i prav Goſpodin i buduchi, reko, da nedokuçujesh tvojom mudroſtju, ſcinish, da nemore tó biti, nitiſe ima virovati, í ſtoish oſtinnut ú tvóm holomu tvardoglavju.

Pçelicah ſe ninovati zanat, i mudroſt.

Dobroje od takie rekao Apoſt. s. Pavao: *dicentes ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt*: govorechi daſu mudri uçinilisuſe budalasti. The nieſuliſe uçinili, ú viſini mudroſti svoje, budalasti? Oni ne razumiuh kako ú oblaku ſtoje reçene tri ſtvari: nerazumiú kako pçele ſagragjujú sáti, i poragjaju voſak iméd: nerazumiu kako zemlja, ú sebi porágjá zlato, i drago kamenje; á na sebi slatko voche svakojako, i to muxa neimajuchi: nemoguh mudroſtju svojom doſegnuti, kako iz tavna kremena, i ſtudena çelika, kadaſe udræ jedno s'drugim, poragiaſe goruchia vatra i sjajna: í drugá ovim priliçna izvogenja, i porogenja, koja vidímo ú ſtvorenju, doſegnuti mudroſtju ljuskom nemoremo kako bivaju: i pák oni iſti buduchi da ova svaka vide, nemogúhi nevirovati. Ali svarhu svega ovoga neche ponizíti pameti, virujuchi da ſtvoritelj primoguchi, koi take çudnovate kripoſti dáje svomu ſtvorenju, neizmirnim naçinom ima veché ú sebi iſtomu; nego ottvardnuti ſtojæ, ottiuchi illi dilla njegova pameju svojom i mudrsnom doſegnuti, illi nekti nji virovati. Odkud Boog iſti videchi ova ottvardnuta

Mudri ſebi, ú iſtinu budalasti, Koiſu?

bu-

budalashtinu njiovu, i holoſt, vapie po Jeremij Pror. govorechi: *Numquid ego, qui alios parere facio, non pariam? Ego, qui aliis generationem tribuo, ſterilis ero?* O budale ú vashoi mudroſti! Jeda Ja, koi drughe çinim poragjati, neimam poragjati ſina? koi drughim plod dajem, i porod, imam biti neplodan Duhom s. koi jedan i drughi, buduchi od biſtva moga, jeſu pravi Boog jedan samnom, ú jednoj iſtoj náravi Boxanſtvenoj. Otac dakle i ſin, í Duh s., svakije od ovi Boog práví, ali niſu tri Boga, nego jedan: zashto, *bi tres unum ſunt*, ova troica jedno jeſu.

296 Josh, more biti, oſtaje trún ú oku ottvardnutim nevirnikom, i nashiem ſumljivcem oví: kako more biti, da Otac nebeski poragja ſina, á od ſina nie ſtarrij? í kakoje ſin porogen josh od vika ú podpunnoſti svoga bijtja: i pak Otac nikada poragjatiga nepriſtaje? Takoger iſto govorechi od izashaſtja Duha s. iz obodvoicæ. Na ovohim odgovara opet s. Pavao: *Inviſibilia ejus, per ea quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur*: Ako veli toh nemorete virovati, morete ú iſtom ſtvorenju priliçnu ſtvar videchi, iſtinu poznati. Neka promotræ dakle tí budalaſtí, ú viſini mudroſti svoje: neka promotræ, reko, rieku onu od svitloſti, to jeſt, ſunashce, koe razlievajuchi sjajne zrake svoje, vas okolish zemaljskí proſvitljuje: odkud piiſano jeſt: *Sol in aſpectu vas admirabile, opus excelſi*: sunceje, veli, ú pogledu ſuud çudnovatí, bashje dillo priviſokoga. Csudnovatí ſud doiſto, í dillo oſſobitim naçinom doſtojno zvatiſe dillo priviſokoga: zashto priviſoki ſtvoritelj, neſamoje ſtavio ú njega svitloſt onu, kojom proſvitljuje okolish zemaljski: negoje josh druguh sakrío, po kojoj ukazuje svakomu razzumu ſtvorenomu, da more dochi na poznanje jednoviçnjoſti triú kijpova Boxanſtvenie, kako jedan od drugoga, premda izodí nitie mlagí, niſtari; nit priashnji ni poslidnji, nego jednako viçnja svatri Zashtobo i sunce poragja ſvitloſt, á od obodvoga izhodi vruchina; i pák ſunce nitie ſtarje od svitloſti ſvoje ni od vruchinæ, zashto brez oviziu nie bilo nigda jedan ças, kakoe ſtvoreno; nego ú iſti ças od svoga ſtvorenja porodilloje svitloſt podpunno, i pak nikadaju poragjatí nepriſtaje; niti priſtaje od sunca i od svitloſti njegove izoditi vruchina. Zashto dakle ſtvoritelj primoguchí, koije dao ovu kripost jednomu stvorenju svomu, zashtojæ, reko, nebi mogao imati ú ſebi, i zató poroditi ſina josh odvijka tako, da od nji nitie koi staari, ní mlagij; i toh ú bitju podpunnu; i ſaſvim tizim nigdaga nepristati poragjat; buduchi on, po svidoçbi s. Pavla, *ſplendor paternæ gloriæ*, svitlost oççinæ slavæ. Takoger zashto od obidviu nebi mogao izhoditi od vieka oganj Boxanstveni, i vruchina, illiti Duh s., od nijednog poslidnji, illiti mlagji, od koga isti Apoſ. piishe: *Deus noſter ignis conſumens*, Boog nash oganj ſaxixuuchi: Jedaje svoritelj dao vechiu kripost stvorenju, negoju on imade ú sebi? *O ſtulti & tardi corde ad credendum*! o budale, i ottvardnuti sarcem na povirovanje! neznadeteli, da nitko nemore dat ono, shto neima?

U ſunçu priſiKujeſe jedno viçnjoſt triuh Kipova Boxie &c.

Evoſe ú istinu oçito viddi i poznájæ, da znanje i mudrost ottvardnutie nevirníká, i ſumljivácah nashie, kojom ſcinæ, da Ottajstvo priſ. Trojstva, ilſe ima

doſe-

Digitized by Google

doſegnuti, i razumit pametju ſtvorenom; iſe neima toh virovati; nie drugo, nego jedna práva budalashtina ottrovnæ holosti, i ottvardnutja: buduchi da po istom ſtvorenju moreſe prosvitliti pamet ljuska, za vírovati ovo Ottajstvo nedoſegnutó, i priviſokó. A budalashtina, illiti virra pravovirnie, koju oni budalastinom zovu, i kojomſe viruje temeljito, ne ſamo ottajstvo priſ. Trojstva; nego joshter, da Boog more neizreçená uçiniti drugá, ú sebi, i ú svomu ſtvorenju, koja mi mudrostju ljuskom, niſi doſegnuti moremo, kako bivajuh, ni razumiti; nie drugo, nego práva mudrost ſpaſonoſna od prijprostitosti, i ponixenstva. Samo dakle ostaje, Br. poljub. da ovu virru, koju sarcem virujemo, nemankamo dilli dobrim oxivljívati, zashto brez oviziu; buduchi martva, nienam koriſna. Tijshtimo dakle brez prístanka nju oxivljivati dobrim dilli, zashto govori istina Box. *qui perſeveraverit uſque in finem hic ſalvus erit*, koi uztijshtí tja do svarhe, oviche biti ſpaſen: shto priſ. Trojstvo Otac, i sín, i Duh s., jedan Boog, svimanam dopustjo. Amen.

Mudroſt, neraszumnah: i budalashtina mudrá: Kojaje?

Digitized by Google

TESTIMONIUM XI.

DE SANCTISSIMO EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Primo: Eucharistia est donum in se tam excellens, quam Deus ipse majus facere non potest, nec dare nobis. Secundo, erga nos tam utile, quam per id provisum est nostræ necessitati: sublevata nostra depressio, & ditata nostra paupertas: ad despectum hostis infernalis. Tertio: quare nonnullis mors est potius, quam vita?

Accipite, & comedite: hoc est corpus meum.
1. Corinth. 11. 24.

497 NEC mihi feliciorem, nec utiliorem vobis N. me umquam fuisse quam hodie, æstimarem; si succederet mihi, bono fato favente, saltem aliqualem cognoscentiam vobis infundere ineffabilis magnificentiæ doni cœlestis, quod sub specie panis & vini nobis datum est in adorabili illo, atque admirabili altaris Sacramento. Hinc, si umquam virtutem optavi Angelicam & sapientiam, fervoremque & linguam Apostolicam, ut Divina vobis mysteria debite, & convenienter annuntiarem; summe hæc mihi hodie, & optanda sunt cælitus, & humiliter petenda. Siquidem intantum a multis dona parvipenduntur, minusque quam fas esset, rependuntur gratiæ largitori; in quantum magnificentiæ donorum & pretia, dum parum cognoscuntur, æstimantur minus. Ah, dilectissimi auditores! panem illum, quem conspicitis & adoratis, non putetis donum esse magnum, magnificentia communi atque ordinaria, quinimmo præstantissima, & extraordinaria. Animo igitur & sublevandi intellectum vestrum ad cognoscentiam excellentiæ tanti doni, & inflammandi voluntatem vestram ad utendum eo debite, gratiasque pro illo incessabiles agendum summo largitori, assumo vobis ostendere: quod panis ille Deificus atque adorabilis sit donum. Primo: in se tam prægrande, quam majus

Quare dona sepe parvipenduntur.

Digitized by Google

jus est ipsa gloria cœlesti ; quia Christus in eo totas divitias suas effudit, ita ut Deus, licet omnipotens sit, majus facere non possit, cum in eo faciendo potentia ejus, sapientia, & bonitas æmulando, contulerit tantum quælibet, quantum conferre potuit. Secundo: est donum, erga nos tam munificum & utile, quam per id provisum est necessitati nostræ, & ad nutriri, & ad curari spiritualiter: sublevata est depressio nostra, ad posse extolli, & quodammodo pie superbire super omnes creaturas : & ditata nostra paupertas, ad posse Deo omnia nostra debita solvere ad æqualitatem, imo & debitorem aliquo modo nobis facere eumdem. Tertio: contemplabimur, quare nonnulli ex pane illo vitæ æternæ, mortem sibi potius, quam vitam derivant. Incipiamus.

298 Quicumque luce catholicæ sanctæ fidei est illustratus, quod Christus duo regna habeat, dubitare non potest; regnum, nempe triumphans, per æternam hæreditatem, quod est paradisus in cœlis ; & militans, per comparationem pretio proprii sanguinis, quod est Ecclesia in terris. Cives illius sunt Angeli, & omnes beati ; hujus vero universi fideles christiani: quorum, sicut utrosque amore infinito amat, ita utrosque æterni regni sui triumphantis fecit cohæredes : primos quidem in possessione, secundos autem, dummodo fidem in baptismo illi datam servent, in certa promissione. Et dedit primis pro esca gloriam cœlestem, juxta cantum coronati Vatis: *satiabor cum apparuerit gloria tua* (Ps. 16. 15.): pro potu vero, omnes paradisi delicias: scriptum est enim : *potabis eos torrente voluptatis tuæ* [Psal. 35. 9.]. Donavit secundis proprium corpus suum pro esca : *Accipite, & comedite*, inquit, *hoc est corpus meum* : & pretiosissimum sanguinem suum pro potu, dicens: *bibite ex hoc omnes, hic est enim sanguis meus*. (Matt. 26. 24. 25.) Hæc utrorumque dona magnifica, & excellentia esse, nemo potest ire inficias : sed si interrogarer, alterutrorumne majora atque excellentiora ? Salvum mihi esse, reor, debere responderi, quod majora sint, ac excellentiora hæc, quæ data sunt civibus Ecclesiæ militantis, quam illa, quibus potiuntur cives regni triumphantis. Volo dicere ; majus donum in se est, illud divinissimum Sacramentum altaris, atque excellentius, quam sit ipsamet gloria cœlestis paradisi. Nec videatur alicui, responsio hæc paradoxa: *omnibus enim*, inquit doctissimus Joannes de Carthagine, *manifestum est rem, quam pignoramus, majoris esse oportere pretii, quam id, pro quo illa pignoratur* : (T. 1. l. 9. hom. 5.) quam doctrinam exemplo dilucidatam audire placeat. Non nemo vineam incultam emit ; excollendamque, implantandam, ac custodiendam colonis tradit : promittens aliam vineam suam illis pro mercede dandi in hæreditatem : quam tamen illico tradere cum non possit, dat illis in pignus lapidem pretiosum : equidem, nisi lapis hic majoris esset pretii, quam vinea sibi in hæreditatem promissa, nec posset esse, nec deberet a colonis acceptari pro pignore : cum in jure sit scriptum : *plus debet valere pignus, quam debitum* [c. de jur. do.]. Redeamus nunc ad nostrum propositum. Christus Salvator noster, incultissimam utique S. Ecclesiæ vineam emerat: & nos, ut colonos, & in-

Christ. habet duo regna.

Euch. majus donum, gloria cœlesti est.

Pignus debes omne maj. debito.

Euch. est pignus gloriæ cœlestis.

Digitized by Google

quilinos suos, in eamdem misit: *ite & vos in vineam meam*: (Matt. 4. 7.) quam jubet implantari, dicens: *prædicate Evangelium omni creaturæ*: (Mar. 16. 15.) atque sepiri & custodiri per observantiam mandatorum, & adversitatum tolerantiam. Pro laborum vero mercede aliam nobis vineam suam, gloriam nempe paradisi, in hæreditatem sempiternam promisit: *cum vos oderint*, dicebat etenim, *cum vos oderint homines.. & exprobraverint.. propter filium hominis: gaudete, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo*. Quia tamen æterna lege sua, quam promulgaverat, dicens ad Moysen: *non videbit me homo, & vivet* [Exod. 33. 20.], quamdiu sumus in hac vita mortali, eam nobis dare prohibebatur; pignore proprii corporis, & pretiosissimi sanguinis sui securos nos reddere dignatus; *Accipite*, inquit, *& comedite: hoc est corpus meum*. Calice similiter propinato, *bibite*, ait, *hic est enim sanguis meus*. Unde læta, & exultans s. Mater Ecclesia per universum orbem hodie, imo cunctis diebus, canit: *O sacrum convivium, in quo Christus sumitur.. & futuræ gloriæ nobis pignus datur*. Idem testatur s. Thomas Villanovanus, dicens: *hoc Sacramentum est pignus æternæ hæreditatis*. (conc. 3. de cor. Christi) Si igitur, ut supra ostendimus, pignus majoris debet esse pretii, quam illud pro quo pignoratur: evidens est, quod diviniſſimum illud Sacramentum, quo fruimur nos, & nutrimur, utpote pignus cœlestis gloriæ, majus donum in se sit, & excellentius, quam ipsamet gloria, qua perfruuntur beati in cœlis.

Cum autem in præsenti sermo
399 sit mihi cum fidelissimis s. Matris Ecclesiæ catholicæ filiis, sperarim hic esse nullum, non credentem, quod in adorabili illo Sacramento sub specie panis, veridicum corpus Christi subsistat: quinimmo Christus totus in corpore & anima, cum tota humanitate sua, atque divinitate. Quia tamen dicit Apostolus: *inter vos multi infirmi, & imbecilles*: (1. Cor. 11. 30.) formidarim, ne quis talis in creditione hujus diviniſſimi Sacramenti inveniatur: quia dubitat fortassis: quomodo ibi in instanti deesse potest panis substantia, & in substantiam corporis Christi converti? Firmare itaque studebo eum interrogando: dicito mihi, sodes, quomodo in Cana Galileæ, ubi Christus cœpit signa facere & prodigia, quomodo, inquam, ibi in instanti deesse potuit aquæ substantia, & in substantiam converti optimi vini? Quomodo pluries, fulmine de cœlo cadente, in instanti vinum exsiccatur, & vertitur in aerem, extrinsecus vase saniſſimo remanente? In marsupio æs comburitur, & in cineres redigitur, sicut & gladius in vagina, marsupio & vagina manentibus intactis? Hæc & plurima alia sæpe fiunt a fulmine, quæ nisi hominibus fuissent perspecta, tam paradoxa sunt, quam dictu essent incredibilia. Edoce me igitur tu, qui dubitas de Christi præsentia in adorando illo Sacramento altaris. Respondurum te non dubito, si consuluisti coronatum Prophetam, quod omnia dicta, & adhuc majora: *vox Domini intercidentis flammam ignis*; *vox Domini concutientis desertum* [Ps. 28. 7.], soleat facere. Optima equidem responsio: sed si voci omnipotentis Domini tantam esse credis virtutem, ut fulmine rebus duriſſimis consumptis, uti est æs & ferrum, & in cineres reda-

Ad credit. Euch. infirmi firmantur per similitudines.

redactis intrinsecus, mollioribus, uti sunt marsupium & vagina, extrinsecus relictis intactis; quare credendi vacillas, Deum voce verborum consecrationis, de qua idem regius Vates cecinit: *vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia*, (16. V. 4.) ad multiplicandam suam magnificentiam, speciebus, & accidentibus panis externe servatis, interne substantiam ejus efficere, ut esse definat, & convertere possit in suum sacratissimum corpus?

300 Vel forte dubitas & aliud; o incredule, quomodo, nempe, integrum corpus humanum, uti est Christi Domini, consistere in orbiculo panis tam parvo possit? O infirmitatem in recognoscenda omnipotentia Divina, & magnificentia! Sed dic mihi, amabo, iterum: quomodo idem Dominus post resurrectionem suam, integrum corpus in cœnaculum ad discipulos intulit januis nec apertis, nec dirimentibus? Numquid ille, qui immensitatem suam recondidit in utero Virginali, non potest eam in quovis orbiculo, & frusto panis recondere? Ah! jam mihi est in comperto, te, qui talia cogitas ignorare, quod Deus dum parvificat semetipsum, magnificentiam suam multiplicat: audi tamen. Nonne Deus, quando factus est homo, tantum parvificavit suam majestatem, quantum illam recondidit in infantili corpusculo? quia juxta prophetiam Isaiæ, *Parvulus natus est nobis*: esto esset *admirabilis, Deus, fortis* [9. 6.]. Nihilominus, S. Mater Ecclesia, in hac sua parvificatione recognoscit eum multiplicasse suam magnificentiam, dum in Nativitatis ejus solemnitate, primo incipit canere: *Magnificatus est rex pacificus*; ꝟ. ꝟ. quia *vagit infans inter arcta conditus præsepia*, multiplicasse suam magnificentiam, ejus sponsa annuntiat. Porro ad multiplicandam ultro hanc magnificentiam, corpus quoque suum sanctissimum adeo parvificare voluit, ut repositum in orbiculo, seu frustillo panis, nobis illud daret in nutrimentum. Cujus conceptus atque doctrinæ honorem regio Prophetæ, ut oportet, dare cunctari nolo: qui psalmo 110. canebat: *Confessio, & magnificentia opus ejus*: Et ut clare intelligamus eum loqui de admirabili, & magnifico opere ss. illius Sacramenti, prosequitur: *memoriam fecit mirabilium suorum, escam dedit timentibus se*. (Ps. 110. 3.) Nullus itaque N. est dubitandum, quod in divino illo Sacramento, veracissimum sit corpus Domini: & quidem corpus non mortuum, quia Christus postquam semel mortuus fuerat, & resurrexit, *jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur* (Rom. 6. 9.), inquit Apostolus: sed vivum cum anima, & sanguine suo pretiosissimo, totaque humanitate ac divinitate: quod testantur omnes sacri Theologi, cum Angelico Doctore dicente: *Christus Deus, & homo perfectus, sub modici panis, & vini speciebus continetur* (Opus. 57.).

Deum parvificando multiplicat suam magnificentiam.

Dando itaque nobis Salvator 301
pro esca illud Sacramentum, non modo majus donum nobis dedit, quam sit gloria paradisi cœlestis; sed in eo omnes suas divitias quoque contulit, ita ut majora dare, & si vellet, non possit: nec putetis meam esse hanc doctrinam; sed fulgentissimi solis Ecclesiæ, s. Augustini: & sacri Concilii Tridentini. Augustinus quippe hoc præclarissimum perhibet testimonium: *Deus*, inquit, *cum sit omnipotens, plus*

Digitized by Google

Eucharistia, donum majus nec Deus pot. facere: quia Christ. in ea omnes divitias suas effudit.

plus dare non potuit; cum sit sapientissimus, plus dare nescivit; cum sit ditissimus, plus dare non habuit. Nec mirum, quia quidquid divitiarum est humanato Deo, totum effudit in adorabili illo Sacramento: auditote sacrum Concilium Tridentinum: *Salvator noster*, inquit, *instituit hoc Sacramentum, in quo divitias Divini sui amoris erga homines voluit effundi.* [Sess. 13. cap. 2.] Ubi noto sacrum Concilium non dicere, quod Salvator noster suarum divitiarum nos participes fecerit, partem nobis dando, & comunicando: sed quod eas, in diviniſſimo illo Sacramento effuderit totas, ita ut nihil reſtet, quod non dedit. Ne videatur tamen alicui imprudenti, aut Auguſtinum, aut ſacram Synodum minus prudenter prælaudata perhibuiſſe teſtimonia: ſcrutemur, quæſo, univerſas Salvatoris noſtri divitias, laudaturi illico utroſque teſtes. Contemplor omnes divitias Chriſti, in trina ſpecie bonorum contineri. Primo: in eis, quæ habet ut homo. Secundo: in eis, quæ habet ut Deus. Tertio in eis, quæ habet ut Deus & homo ſimul. Omnes divitiæ Chriſti, ut eſt homo, ſunt corpus, anima, & pretioſiſſimus ejus Sanguis. Omnes divitiæ ejus, ut eſt Deus, ſunt Divina eſſentia, cum potentia, ſapientia, bonitate, cæteriſque infinitis perfectionibus. Denique omnes divitiæ ejus ut hominis, & Dei ſimul, ſunt paſſionis ejus merita, ſeu pretium redemptionis. Et vocantur hæc bona tertiæ ſpeciei, ut Dei & hominis ſimul; quia nec ſolus Deus pati; nec ſolus homo promereri pretium redemptionis potuiſſet. Videamus modo, utrum univerſa bona hæc effuderit in adorabili altaris Sacramento. Primo, cum ibi ſit corpus ejus vivum, ut diximus, eſt anima quoque, & ſanguis pretioſiſſimus: ecce omnia bona, quæ habet ut homo. Secundo: eſt ibi divina ejus Eſſentia, & omnes infinitæ ejus perfectiones, utpote ab Eſſentia inſeparabiles; ecce omnia bona, quæ habet ut Deus. Tandem clementiſſimus Pater ejus; *propoſuit*, inquit Apoſtolus s. Paulus: *propoſuit propitiationem in ſanguine ejus propter remiſſionem peccatorum*: itaque dedit nobis omnia merita paſſionis, & redemptionis pretium in eodem Sacramento: ecce omnia bona, quæ habet ut Deus, & homo ſimul: enimvero quando crudelis lancea pectus, mortui jam Salvatoris aperuit, *exivit ſanguis & aqua* (Jo. 16. 34.). Quid hæc ſignificant? Aqua utique virtutem Sacramento baptiſmatis infudit lotionis ſpiritualis: Sanguis vero infudit merita paſſionis ejus & redemptionis pretium in admirandum, & adorandum altaris Sacramentum: ut quoties ad illud accedis, inquit s. Jo. Chryſoſtomus, *tamquam ab ipſo latere hauriens accedas*. [hom. 48. in Jo.] Cum itaque omnes divitiæ Chriſti Domini in dicta ſpecie trina bonorum contineantur: & hæc omnia bona contulerit, & effuderit in auguſtiſſimo altaris Sacramento; qui melius potuit dicere ſacra Synodus, niſi quod in eo omnes divitias ſuas *voluit effundi*? Quive dubitabit quiſpiam divine Divum Auguſtinum, dum dixit Deus eſto omnipotens, ſapientiſſimus, & ditiſſimus, plus dare nec potuit, nec ſcivit, nec habuit, fuiſſe teſtatum?

Divitiæ Chr. omnes ſunt in trina ſpecie bonorum.

Tanta etenim excellentia eſt mirifici hujus operis, ut Divina omnipotentia, ſapientia, atque bonitas; affectando gloriam ejus efficientiæ, æmulatione quadam 302

omip. sap. bonitas Iv. emulæ sunt efficiendo altaris.

dam sint invicem æmulatæ. Quas summus Dominus conciliari volens, statuit, ut in efficiendo illo quælibet conferat; quantum conferre poterat, itaque nulli hæc desit gloria, cum singularum fuisset futurus effectus. Est effectus omnipotentiæ: quia hæc habet duos infinitos thesauros, atque inexhaustos: primus vocatur *Totum*: & est ipsemet Deus: secundus vocatur *Nihilum*: & est id, quod est extra Deum. Omnipotentia divina ex hoc thesauro, qui est *nihilum*, fecit tam grandia & mirabilia, quam sunt cœli, terra, Angeli, homines, cunctaque creata. Qui ergo dubitandum ad se spectasse ea quoque, quæ erant facienda ex thesauro, qui dicitur *Totum*, faciendi?

omip. Divina habet ui thesaurus infinitus.

Equidem sicut ex *Nihilo* omnipotentia fecit admodum grandia, & admiranda: ita ex *Toto*, fecit tam parva, esto admirandiora, quam est Deum deprimi, & humiliari usque ad esse hominem, imo vermem: *ego sum vermis & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis*, inquit ore Prophetico (Ps. 21. 7.). Et ultra; ut cum divinitas, tum humanitas, corpus quoque & Anima ejus recondatur pro esca spirituali, & medicamine hominibus, in quolibet frustillo panis consecrati: Sic enim parvificando eum, multiplicavit, ut diximus, ejus magnificentiam. Ecce igitur divinissimum illud Sacramentum est effectus omnipotentiæ, quæ parvificando Deum in illo, magnificentiora & mirabiliora in infinitum fecit ex thesauro suo, qui dicitur *Totum*: quam fecerat ex thesauro suo, qui *nihilum* dicitur, educendo cuncta creata.

Audiamus nunc Spiritum Sanctum in sacris paginis, exploraturi quod etiam infinita sapientia Divina partem, in efficiendo mirifico opere illius Sacramenti habuerit: *Sapientia*, inquit, *ædificavit sibi domum*: Ecce s. Ecclesia: *excidit columnas septem*; ecce omnia Sacramenta: *immolavit victimas*; *miscuit vinum*, & *proposuit mensam suam*: (Prov. 9. 1.) ecce specialis diligentia in efficiendo sacræ mensæ altaris Sacramento. Arbitramini autem fortassis N. bonitatem, seu charitatem Divinam otio, in efficiendo hoc opere magnifico vacasse? quinimmo illi totum, vel majorem partem ad minus, Verbum æterni Patris adscripsisse videtur, dicens: *sic Deus dilexit Mundum, ut filium suum unigenitum daret* (Jo. 3. 16.). Quod si requiramus ultro, quare bonitas, seu dilectio Divina adeo sategerat, ut Deus tantum deprimatur & humilietur, factus homo? respondet ille ipse Dei filius per Vatem s. Oseam, quod ideo descenderit, & carnem nostram assumpserit, ut ex assumpta carne sua, homini escam, in adorabili illo Sacramento pararet: *declinavi*, inquit, *ad eum, ut vesceretur*. [Oseæ 11. 4.] Ecce quanta æmulatione omnipotentia, sapientia, & bonitas Divinæ fuere, in efficiendo opere mirifico illius Sacramenti æmulatæ! Quod munus itaque majus, quod excellentius umquam Deus, dandi fruendum in regno suo militante, idipso habuit?

Admonendam tamen, dilectissimi, charitatem vestram duco: quod, sicut sacramentum illud, quantum in se, est præstantissimum opus atque excellentissimum, veneration em summam ac sempiternam a nobis requirit. Ita, quantum est erga nos beneficentissimum, requirit faciendas gra-

303

gratiarum actiones Deo Patri summas & incessabiles. Per illud etenim nostræ necessitati provisum, nostra demissio sublevata, & paupertas nostra extitit ditata. Quoniam esto nobis sit in pignus æternæ hæreditatis datum, non tamen eo modo, quo pignus dari inter homines solet, pro sola securitate debiti excutiendi; de cætero pignoratarius nec in sua necessitate uti, nec alteri offerre in xenium, nec sua debita solvere idipso valet. Porro clementissimus Salvator noster omnia hæc in pignore suo nobis concessit: Unde per illud provisum est nostræ necessitati. Sicut enim corpus, & in ægritudine medicamento, & nutrimento in sanitate indiget, ita anima quoque. Concessit itaque imo jussit nobis Christus Dominus, ut & pro medicina infirmitatum spiritualium illo utamur, quia *non est in alio aliquo salus*, teste Apostol. s. Petro: (*Act.* 4. 12.) Et pro nutrimento in sanitate, quia *escam dedit timentibus se*, dicens: *accipite, & comedite: hoc est corpus meum*. Ea propter exultat s. Mater Ecclesia cantando: *O sacrum convivium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis ejus: mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur*. Super tanta divinæ clementiæ dignatione, & dignitate animæ nostræ admiratus exclamat Tertullianus: *magnum convivium nostrum, ubi anima de Deo saginatur*! Hoc est illud, dilectissimi, quod promiserat sponsus cælestis sanctæ Ecclesiæ, quando ore prophetico dixit: *ponam te in superbiam sæculorum*: (*Is.* 60. 15.) Enim vero, quilibet christianus, qui saginatur divino hoc convivio digne & nutritur; pie potest quodammodo ac sancte superbire, seu extolli super omnem, etiam angelicam creaturam. Cuncti quippe spiritus, qui in medio nostri delitescunt, videndo nos epulari divinissimo illo convivio, quo nutriri illis concessum non est, & mali, qui ad tentandum accedunt, nobis invident, & boni, qui ad custodiendum sunt ordinati, ad invidiam concupiscunt, invidere enim hi non possunt. Nec putetis doctrinam hanc meam esse; sed Apostoli sancti Jacobi: qui in sua catholica; *ad invidiam*, inquit, *concupiscit spiritus, qui habitat in vobis*: [4. 5.]

Per Eucharistiam, provisum e nost. necessitati.

Nec admiremur N. quod infelicissimus orci spiritus, dum conspicit nos cibari, & epulari mensa cælestis convivii illius, invideat dignitati nostræ, & felicitati: quia si credimus Tertulliano, cæterisque Sac. DD. dum nos digne illo sanctiss. Sacramento epulamur, torquetur ille intrinsecus acerbissime; utpote quod datum est nobis ad ejus despectum, & in pœnam blasphemiæ, & calumniæ Deo factæ in paradiso terrestri cum hominem decepit, cui Deus dixerat, si comederis de ligno scientiæ boni, & mali, *morte morieris*: ille vero e contra, *nequaquam*, inquit Evæ, *morte moriemini*; quasi dicat: Deus vobis non dixit ex amore verum, sed falsum ex invidia, ne Dii similes illi efficiamini: *Scit enim Deus*, dicebat, *quod in quocumque die comederitis; eritis sicut Dii, scientes bonum, & malum*. [*Gen.* 3. 5.] Considerate calumniam, & blasphemiam sacrilegam! mendacii Deum & invidiæ erga hominem insimulare! Quapropter cum Deus sit, ut inquit Tertulianus, (l. 2. con. Marc.) *æmulatione beneficus*; ad detegendum ejus falsitatem, restituendum suum honorem, & manifestandum er-

304

Euchar. c inf. ad de postum, torsionem mali spir sus: In vi dictam bl spemie ej

ga

ga hominem amorem, de cælo descendit: & assumpto corpore humano, idipsum homini in escam dedit ad ejus profecto despectum; dicit enim per coronatum Vatem: *Existimasti inique, quod ero tui similis, arguam te, & statuam contra faciem tuam*, seu ad tuum despectum [Ps. 49. 21.] Quasi dicat: tu, qui scaturigo es & semper fuisti, omnis invidiæ, ac mendacii, me de eisdem criminibus, ad decipiendum hominem, insimulasti; atque ita per esum prohibiti fructus paradisi terrestris, tam enormiter deturpasti & demisisti, quam *comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis*. [Psal 48. 13.] Ego autem ad puniendum tuam temeritatem, vindicandum meum honorem, manifestandumque sinceritatem amoris erga hominem, per esum fructus paradisi cælestis ita eum exaltabo, ut comparetur, & similis fiat Deo per gratiam; quod per naturam, veluti falso tu spiritus invide asseveras, fieri non potuit: unde conversus ad homines, ore Davidico & annuntiavit: *ego dixi, Dii estis, & filii excelsi omnes* (Ps. 81. 6.) Illos nempe dixit omnes, qui per sumptionem dignam corporis Christi in illo habitant, & ille in eis: idcirco & admonuit singulos dicens, *manete in me, & ego in vobis*. (Jo. 15. 4.) Quoniam prius jam præscripserat normam in se manendi, quando dixerat: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo*. (Jo. 6. 57.) Conversio itaque in ultima cæna pane in carnem suam, & vino in sanguinem: *Hoc*, inquit, *est corpus meum: hic est sanguis meus*: quæ porrigo vobis: *comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi*. [Cant. 5. 1.] *Vidisti*, verba sunt s. Jo. Chrysostomi. *Vidisti industriam Domini*, inquit, *quomodo invidiam diaboli, contra nostram salutem, in ipsius rursum caput convertit*. (Hom. 45. ad pop. Antioch.) Equidem, in ipsius caput convertit, dum pro sanando vulnere, quod hostis porrigendo escam paradisi terrestris nobis inflixit, ad despectum ejusdem invidiæ, escam illam paradisi cælestis dignatus est nobis porrigere: *accipite & comedite*, inquiens: ut invidus, sicut testatur sanctus Bernardus, *videat, & invideat, & invidia sua magis torqueatur*. (*Ser. 54. in Cant.*)

Porro spiritus lucis non dixerim posse invidere; ast si pœstis hæc eos inficere posset, tantam felicitatem, & gloriam nostram non possent ipsi quoque non invidere: ita de throno Apostolico summus Pontifex Urbanus octavus pronunciavit, dicens: *Si quid in rebus humanis est, quod nobis superni cives, si in eos invidia caderet, invidere possent, id vere est sacrosanctæ Missæ Sacrificium*. (in Bull. Miss.) Non invident igitur illi equidem; sed ad invidiam concupiscunt, juxta testimonium prælaudati Apostol. sancti Jacobi: & æmulationem quamdam eos habere, etiam deduco ex ipso Evangelio Christi Domini. Nota est omnibus parabola illa de duobus filiis; quorum junior accepta hæreditate a Patre discessit, quam vivendo luxuriose brevi dissipavit: tandem necessitate, & fame eum cogente, ad Patrem, facti pœnitens, rediit: qui illum non modo libentissime excepit, atque induit vestimentis solemnioribus; sed lætitiam quoque, symphoniam, chorumque adscita vicinitate fieri jubet; epulasque occiso vitulo saginato parari ac instrui.

305

Ang. boni invidere non possunt, tamen ad invidiam concupiscunt Euch.

Per Sacr. Euch. similes simus Deo, & manemus in Christo, & ille in nob.

Digitized by Google

Redux ſenior ex agro, lætitiam, ſymphoniam, atque fratrem juniorem pretioſis veſtibus indutum contemplatur, & tacet abſque ulla æmulatione: nihilominus cum didicit vitulum ſaginatum quoque occiſum eſſe illi pro epulo, en illico æmulatione concitus: *tot annis ſervivi tibi*, dicebat ad Genitorem, *& numquam mandatum tuum præterivi, & numquam dediſti mihi hædum . . Sed poſtquam filius tuus hic, qui devoravit ſubſtantiam ſuam cum meretricibus, venit, occidiſti illi vitulum ſaginatum.* Quid putatis intelligi N. per vitulum hunc ſaginatum, niſi illum, teſte Dionyſio Emiſſeno: *qui toties occiditur, quoties in altari immolatur.* (*hom. in hunc loc.*) Peccator, qui juniore filio ſignificatur, accipit utique in Baptiſmo ſemel, & toties in Sacram. Pœnitentiæ, quoties illud debite peragit, hæreditatem gratiæ a cæleſte Patre: quam diſſipat, diſcedens ab eo per peccatum, cum paſſionum ſuarum mundique libidinum, meretricibus; facti nihilominus pœnitens, quoties redit, toties lætitia, ſymphonia, choruſque inſtruitur: quia *gaudium erit in cælo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente*, inquit Salvator noſter, *quam ſuper nonaginta juſtis.* (*Luc.* 15. 7.) Angelus, qui ſeniore filio ſignatur, numquam mandatum cæleſtis Patris tranſgreſſus, a ſua creatione illi ſervivit fideliſſime, nulla æmulatione commovetur propter lætitiam, ſymphoniam, & chorum; hæc quippe concupiſcere, cum habeat, non poteſt. At vero cum videt, quod peccatori etiam *hic vitulus*, verba repeto Dionyſii Emiſſ. *ſaginatus omni virtute, & gratia plenus*, occiditur: ſeu porrigitur manducandum divinifſimum illud Sacramentum, *in quo Chriſtus ſumitur*; *concupiſcit ad invidiam.* quia optaret, ſi permiſſum ſibi eſſet, ſaginari cibo illo diviniſſimo ipſe quoque. Proviſum eſt itaque neceſſitati noſtræ, quo ad ſanari, & nutriri ſpiritualiter, dum conceditur uti illo divino pignore tam glorioſe, ut in invidiam agantur etiam ſpiritus immortales, & concupiſcant ad invidiam eo ſignari convivio.

Item conceſſum eſt nobis idem pignus offerre in domum & ſacrificium Patri æterno: & per hoc depreſſio noſtra, qua per peccatum fuimus demiſſi, ita eſt ſublimata, ut gloriari, ac ſuperbire devote poſſimus nos Deum honoraſſe tantum, atque glorificaſſe, quantum honorandus eſt, & glorificandus: oblatione ſcilicet, & dono infinito: cum talis ac tantus debeatur, *ſoli Deo honor & gloria*, teſte Apoſtolo: [1. *Tim.* 1. 17.] Nec paradoxum videatur non nemini, quia ſuperbire devote poſſe nos aſſevero: *Superbire* quippe tantum valet, quantum *ſuper alios ire, & extolli.* Porro nos, dum in Altari illud ineſtimabile pignus æterno Deo offerimus, numquid ire, & extolli ſuper omnes reges terræ, & Imperatores non poſſumus? Si univerſaliſſimam Synodum, univerſi Principes orbis facerent, ad conſultandum quid Deo, Deo dignum offerrent? & tandem decernerent illi coronas ſuas, regna, & univerſos theſauros offerre: Quid putatis eos fuiſſe oblaturos? Orbem totum equidem; ſed præ dono noſtro, quod in Altari offerimus, prorſus nihilum. Nos enim æterno Patri, æternam ibi offerimus ejus ſapientiam, coram qua, teſte ſapientiſſimo. *Sic eſt, orbis terrarum, tamquam gutta roris antelucani* [*Sap.* 11. 23.] Ah, dile-

306 *Per Euch. quam ſub. limata eſt demiſſio noſtra?*

lectissimi, minima roris gutta immenso comparata mari, est aliquid; Sed omnis creatura illi Divino pignori comparata, est nihil? Scriptum est enim: *omnes gentes, sic sunt coram eo, quasi nihilum*. De hac gloriosa & devota superbia s. Ecclesiæ Catholicæ dicebat per Isaiam: *Ponam te in superbiam sæculorum, gaudium in generationem, & generationem*: [60. 15.] Quoniam Deo, Deum offert in altari, quinimmo ausim dicere non Deum tantum, sed ultra nonnihil, Deum, nempe, humanatum, cum totis supradictis divitiis ejus, in trina specie bonorum consistentibus. O glorioſam superbiam nostram; & superbam gloriam!

307 Insuper, cum concessum sit nobis debita quoque nostra eodem solvendi pignore; paupertas est ditata. Quatuor enim debita infinita sunt nobis erga Deum: primo, debitores illi sumus: quia nos creavit. Secundo, quia illum offendimus. Tertio, quia nos redemit. Quarto, quia nobis gloriam sempiternam in cœlo paravit. Unde ergo debita hæc solvemus? quid habemus, quidque sumus nos? *Omnes homines terræ & cinis*: (Eccli. 17. 31.) inquid sacer textus: nisi ditavisset Salvator noster nostram paupertatem inæstimabili illo pignore? In eo siquidem erga quadruplex debitum, quadruplicem nobis dedit thesaurum, quo possumus totum solvere ad æqualitatem. Primo, in illo sanctiss. Sacramentum Divinissimum corpus suum contulit nobis, & animam: hæc offeramus Deo pro beneficio creationis; in qua eadem ab illo accepimus. Secundo pretiosissimum suum sanguinem: hunc offeramus Deo pro beneficio redemptionis, soluturi illi debitum eodem pretio, quo fuimus redempti. Tertio, in eodem pignore, omnia nobis acerbissimæ passionis suæ merita contulit: quæ offerenda sunt pro offensis nostris & peccatis; cæterisque cunctis, miserabilis vitæ hujus, necessitatibus. Quarto tandem etiam Deitatem suam sub speciebus illis nobis reliquit velatam: hanc possumus offerre anticipate pro præparata nobis gloria cœlesti, qua fruituri sumus olim facie ad faciem revelata: Itaque non solum debita nostra omnia ad æqualitatem solvere; sed data arrha anticipata, pro gloriæ cœlestis hæreditate, Deum quoque aliqualiter debitorem habere possumus, dummodo utamur debite, pie, ac sancte, adorabili illo pane Deifico: quoniam in eo: *infinitus thesaurus est hominibus, quo, qui usi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei*: teste sac. Scriptura [Sap. 7. 14.] Cum ergo tantis bonis per illud Divinissimum Sacramentum simus ditati & dotati: nunquid non requiritur ut cum summa devotione, ac veneratione eo utemur gratias agentes Deo Patri?

Paupertas nostra ditata ad solvenda 4 debita infinita, quadruplici thes. in Euchar. nobis dato.

308 Bellidux Israelitici populi, Gedeon, Deo sacrificium oblaturus, cum carnes, & azimos panes super lapidem, juxta testimonium sacri textus, posuisset, quæ proculdubio figura sacrosancti sacrificii Missæ erant; Angelus, per quem Deus illum ducem constituerat, virga panes illos tetigit & carnes: *Ascenditque ignis de petra, & carnes, azimosque panes consumpsit*. (Judic. 11. 21.) Ergone, dilectissimi, duriora erunt lapide corda vestra, ut ignis amoris ex illis non prorumpat, & gratiarum actionis? Quoties Sacerdos vobis de altari corpus Dominicum distribuit, toties, ut Gedeon, panem Divinum ad petram cordis vestri ponit. Quotiesque concionatores mysterium

Gedeonis sacrif. figura Euch.

Digitized by Google

illius adorandi panis vobis explicant, toties virga linguæ ſuæ panes tangunt: ſed proh dolor! quam raro videtur ignis amoris aſcendere! Liceat mihi parva magnis, non merito, ſed officio comparando, dicere: Ecce linguæ meæ virga hodie tetigi corda veſtra: & contemplati eſtis in teſtimoniis ſacrarum paginarum, quod adorabile illud ſacramentum, in ſe ſit donum tam præſtans, & excellens, quam ſuperat ipſam gloriam cœleſtem, quia Chriſtus in illo nobis dedit omnes ſuas divitias, ita ut plus, eſto omnipotens ſit, & ditiſſimus, nec poſſit dare, nec habeat. Erga nos autem donum tam mirificum, atque munificum; quam & neceſſitati noſtræ ſpirituali, quo ad eſum & medelam, per idipſum proviſum eſt: & depreſſio noſtra ſublevata ad poſſe ſuperbire ſancte & devote, ſuper omnem creaturam: & paupertas noſtra ditata, ad poſſe infinita debita noſtra Deo ſolvere ad æ-

Ad Euch. quam debite accedendum.

qualitatem. Nec mihi eſt alia lubido, niſi, ut oſtenſa doni illius Divini præſtantia, dignitate, & excellentia in ſe; erga nos vero liberaliſſima munificentia, vos commoveam; ad inceſſabiles quo majores poteſtis, largitori rependendas gratias: Atque ut dono illo utamini & fruamini debite, in timore filiali; caſte, in conſcientiæ puritate; & ſancte, in omni veneratione, & adoratione ſumma. Nec audeatis accedere ad menſam convivii illius, niſi flamma amoris accenſi, ita ut nitere valeatis recedentes ab illa virtutum ſplendore, & ſintillis bonorum operum, *facti*, utor verbis s. Joannis Chryſoſtomi, *facti diabolo terribiles, tamquam Leones ignem ſpirantes*. [Hom. 61. ad pop. Ant.] Quod ſi quibus tanta non ſufficiunt monita, ad accendendum eos amore: addo unicum pro illis, ad concutiendum timore: & illico finio.

PARS SECUNDA.

LEgo in Evangelio Joannis Chriſtum, alludendo ad illum panem ſacroſanctum, dixiſſe: *Ego ſum panis vitæ*: & paulo infra, *Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum: & panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita* (Jo. 6. 48. 52.) Nihilominus audio s. Matrem Eccleſiam, ex Doctore Angelico, per univerſum orbem hodie canere, de eodem pane Divino: *Mors eſt malis, vita bonis* [in ſeq. Miſſæ) Ergone panis, quem Chriſtus dicit eſſe panem vitæ, *ut ſi quis ex ipſo manducaverit non moriatur* (loc. cit. ℣. 50.) mors eſſe nonnullis poterit? Ita certe, teſte s. Thoma Aquinate, *mors eſt malis, vita bonis*. Nolite tamen, dilectiſſimi, admirari; ſed venite una mecum ſacras ſcrutari paginas, intellecturi myſterium. Hæ perhibent, quod populo Iſrael in deſerto datus fuerit cibus quidam, cum rore antelucano decidens in terram de cœlo, quem illi, *Man*, appellavere. *Erat autem Man, quaſi ſemen coriandri*, inquit ſacer Textus (Num. 11. 7.) Sed quare voluit Deus cibum illum cœleſtem cadere illis in granulis, ad ſimilitudinem ſeminis herbæ *Coriandri?* Auſcultate, quæſo, myſterium: Primo, juxta doctrinam communem ſacrorum DD. Manna illud cœleſte, umbra erat & figura Diviniſſimi cibi illius, quem hodie expoſitum adoramus. Secundo: juxta teſtimonium medicorum & phyſicorum, ſemen coriandri duas habet proprietates miras. Prima: quia non ſolum

309

Euch. quare aliquibus mors.

Manna, fig. Euchariſt. Quare ad ſimilitud. coriandri?

cum

Digitized by Google

cum seminatur integrum, verum etiam scissum in plures partes, quælibet particula habet virtutem eumdem effectum, seu plantam integram producendi. Secunda: quia hoc ipsum semen coriandri si debite, & juxta instructionem medicorum sumatur, est remedium contra varias infirmitates, & sanitatem dat sumentibus: At si sumatur indebite, & contra præscriptum Doctorum, non solum sanitatem minime confert; sed sumentes in insaniem agit atque rabiem, mortem quoque illis non numquam infert. O

Euch. effe. Sui similis semini coriandri.

præclaram figuram cibi nostri altaristici, in mysterio! Ideo igitur N. Manna illud cœleste voluit Deus descendere in similitudine seminis coriandri, ut ad vivum in figura præfigurentur effectus figurati. Primo: *fracto demum Sacramento, ne vacilles, sed memento, tantum esse sub fragmento, quantum toto tegitur*, canit Ecclesia, ex eodem D. Thoma. Secundo: *Mors est malis, vita bonis*, absque dubio: Panis ille Divinissimus, si sumatur debite, & juxta instructionem medicorum spiritualium, est panis vitæ, & vitæ æternæ: At vero qui eumdem *manducat indigne, judicium sibi manducat*, inquit S. Paulus. [1. Cor. 11. 29.] Quasi dicat, qui accedit ad mensam, & ad convivium Altaris, sumitque corpus Dominicum sine dispositione, contritione, amore, & proposito firmo de non peccando in posterum, maledictionem non benedictionem; rabiem, non sanitatem; atque mortem æternam, non vero vitam sumit: quoniam anima sua locus est paratus diabolo, non Deo. Tota hæc veritas in perfido Apostolo Juda relucet: quia hic quoque cum reliquis condiscipulis in ultima cæna corpus Dominicum sumpsit: indigne tamen, utpote in peccato perfidæ proditionis, quam perficere intendebat: idcirco *post buccellam intravit in eum Satanas*, teste Evang. (Jo. 13. 27.) illicoque, tamquam rabidus discessit a Christo, intenta scelera patraturus. Ah, utinam non reperirentur & modo plerique Judæ similes! Videndo tamen multos per communionem nihil meliorari, admodum timeo, ne perfunctorie tantum accedant, & apparenter ad Divinum illud convivium, quod anima eorum, ut Israelitarum quorumdam fatum Manna, nauseat. Testantur sacræ paginæ, quod Manna illud in deserto in se habuisset *omne delectamentum, & omnis saporis suavitatem* [Sap. 16. 20.] & tamen non modo illi, qui ingrati & mali fuerant, delectamentum & dulcedinem saporum in eo non senserant; sed amaritudinem quoque & insipiditatem: *Anima nostra nauseat super cibo isto levissimo* [Num. 21. 5.] inquiebant. Credo, o ingratissimi! quod anima vestra, utpote locus cœlesti cibo indignus, super eum nauseat: sed interrogate Moysen, Aaron, reliquosque gratos, bonos, illoque dignos ex populo vestro, audituri an non omnis saporis concupiti suavitatem in se senserint? Ita inveniuntur etiamnum christiani, qui super illo Divino convivio ita nauseant, ut vix semel in anno, & hoc ex rubore potius, quam ex amore, atque desiderio & gratitudine ad communionem accedunt. Hinc & accidit, ut in illis non producat sapores virtutum, & bonorum operum; quinimmo videmus eos recedentes ab illa sacra mensa, ita frigidos, infructuosos, imo nequam, ac prius fuere: talibus non est panis vitæ, sed mortis, illud adorabile pignus: quoniam

non

Digitized by Google

non fiunt *Diabolo terribiles*, *ut Leones ignem ſpirantes*: Sed ipſi locum in corde ſuo inſtruunt, ut nequam Iſcariotes. Si igitur, quod non ſperarim, monita tantæ dignitatis aliquos non accendunt amore: concutiant hæc ſuperaddita timore, ut impurus nemo, nemo indignus ad illam menſam accedat: audiſtis enim Doctorem gentium tonantem: *qui indigne manducat, judicium ſibi manducat*. Ruminando hæc, ite in pace. Amen.

ISTO'

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO XI.

SLAVO=BOSANSKI

O D

PRISV. SAKRAM.

TIJLA ISSUSOVA.

Parvo: Sakramenat od otara jeſt dár, ú ſebi tolliko izvarſnit; kolliko iſtí Boog vecheganam dati nemore, niti imá. Drugo, polak nas tolliko koriſtan, kollikoje po gnemu provigeno nashim potribama: uzdighnuto nashe ſnijxenje; i obbogacheno nashe ſiromashtvo, na ſramotu nepriateglia paklenoga. Treche, vidichemo, zashto nikim nie xivot i ſpaſenje, nego oſſugenje, i ſmart?

Accipite, & comedite: hoc eſt corpus meum.

1. Cor. 11.

Uzmite i blagujte: ovo jeſt tilo moje.

310 NIkada ſrichnij bio meni, ni vama korriſnij, negoli danas, kadbimi zarukom izashlo doveſtivas ú poznanje, bari kollikogodi, od neizreçenoga velliçanſtva dára onogh nebeskoga, koi pod obliçjem kruha i vína jeſt nama darovan ú priſv. Sakramentu od ottára. Shta radi, akoſam igda xelio razúm i mudroſt Angeosku; a jezik, ſnágu, i kripoſt Aposhtolsku, za naviſtiti vám doſtojno i ſpodobno ottajſtva Boxanſtvená, najivishe ovo danas i xeliti imam ſnebæsá, i ponízno proſsíti. Zatoboſe od mloghie darrovi mallo shtujú, a josh magne dariteglu doſtojne çinæ fále i uzdaajú; zashto kollikoſe izvarſnitoſt, i velliçanſtvo od daróvá mallo poznájæ, tollikoſe procigniujæ josh magne. Ah, Bratjo moja Bogogliubná, kruh oní koga gbledate ſada na ottaru, i klagnatemuſe, nemojte ſeíniti daje dár uzvelliçan velliçanſtvom nikim opchennim, i obiçajnim; nego tolliko izvarſnitim i rítkim, kolliko vechi biti; i uçinitiſe, ni po moguſtvu Boxiemu nemore, premdaje neizmirno. Za uzdighnuti dakle pameti vashe na poznanje izvarſnitoſti tollikoga dára; i za uxgati vogliu vashu, daſe ſpodobno gnim i doſtojno ſlúxíte; fále brez prijſtanka

nikoſe vi ſeſto, ti. ibro e?

ka uzdajuchi dariteglju priviſſokomu, poſſachiamſe ukazativam, da Boxanſtveni kruh oni od poklona vazda doſtojni, jeſt dár. Parvó: ú ſebi tolliko gollem, kollikoje vechi od iſtæ slavæ nebeskæ; zashtoje Iſukarſt izlio ú gnemu nama ſva ſvoja bogaſtva: niti Boog vechæga dára more uçiniti; buduchi daſu i moguſtvo, i mudroſt, i dobrota, illiti gliubav gnegova, ſnikim nadmetanjem, ú dára ovoga uçignenju, metnula ſvaka, ſve onó shtoje mogla metnuti. Drugo: daje dár nama tolliko plodan, i koriſtan, kolliko po gnemu provigeno jeſt nashoj potrjbi za ránitiſe, i lijçiti duhovno: uzdighnuto jeſt nashe ſnijxenje, daſe ponoſſiti moremo ſvarhu ſvakoga ſtvorenja: i obogacheno jeſt nashe ſiromashtvo, da morremo Bogu platiti sve nashe dugove podpunno; paçe josh i zaduxitiga poniki náçín. Treche najpoſli promotrichemo, zashtoje nikim pichia ona nebeska ſmart, i oſſuda, à pe xívot i ſpaſenje? i poçinam.

311 *Iſukarſt imá dva Kragleſtva.*

Tkogodíe proſvitglen s. virræ katoliçanskæ ſvitloſtju, ſumgliti nemore, da Spaſitegl nash Gos. Iſukarſt imáde dvá kragleſtva. Kragleſtvo, tojeſt, slavodobítno po bashtini vikoviçgnoj, toje ráj nebeski: i kragleſtvo vojujúchæ, po zakúpglenju vlaſtitom karvju ſvojom, toje ſveta Czarqua Katoliçanska na zemgli. Gragiani onoga jeſu ſvi Angeli, i oſtalí blaxenní: á ovoga ſvi pravovirní karſtjani. Od koizie, kako jedne i drughæ gliubij gliubavju neizmirnom, onako jedne i drughæ uççini daſu bashtinici kragleſtva ſvoga slavodobitnog viçgnega: parvæ doiſto jur ú poſſidovanju; á drughe ú iſtinnitu uzdanju, iſto akomu virru, obechianu na karshtenju, uzdarxæ kripko. I dadde parviem za pichju slavu nebesku, zato pivá-she okrugnenij Prorok. *Satiabor cum apparuerit gloria tua*, naſſitichiuſe, veli Goſpodíne ondá toparvo, kadmiſe ukáxæ slava tvoja: á za pijtje, ſva naslágenja nebeská, zashto pijſano jeſt: *pòtabis eos torrente voluptatis tuæ*, poichesh gni potokom naslagenja tvoga. Dadde drughím za pichiu tílo svoje: *Uzmite*, velí, *i blagujte*: *ovo jeſt tílo moje*: á za pijtje, neprociegnenú karv ſvoju, govorechi: *pijte od ovoga svi, ovoboje karvo moja*. Daſu ovij darrovi jednie i drughie ſavishe uzvelliçani, plemeniti, i izvarſniti, zatajat nitko nemore: nishtanemagne, dabime tko upijtao, koi jeſu vechij, i izvarſnitií: slobodnobimi, uzdamſe, bijlo odgovoriti, daſu vechij, i izvarſnitií darrovi ovij, koiſu dáti gragianom s. Czarque vojujúchæ; negoli onij, kojæ uxívajú gragiani kragleſtva slavodobítnoga. Ochiu rechi, vechie dár, promislivshiga ú sebi, Boxanſtvenij Sakramenat od Ottára, i mlogo izvarſnittií; negolie iſtá slava raja nebeskoga. I nekaſe çudnovato nikkomu neçinij ovo govorenje moje: *zashto svakomu je oçito*, riçiſu ovo prinauçnoga Ivana od kartaginæ; da ſtvar ona kojaſe dajæ ú zálogu, izvarſnittiá imá biti, i od vishæ cijnæ; negoli onó, zashose záloga dájæ: koi nauk ochiu da bogle razumiemo razbiſtrivshi prijlikom. Kupi tkogod, na prijliku vinograd, ali neopravan, neogragen, niti naſſagen, niuragen; i dadde texákom daga oppravæ, naſſadæ, pazzæ, i oggrádæ; obechiajuchi dati gnima za tiúd drughi svoj vinograd, kako bashtinu viçgniú. Al nemoguchi gnima ovogá odmá dati, dok onogá neoppravæ, i neurædæ; daddeim ú zálogu jedan drághij Kamen;

SaKr. ottara vechij negoli slava ne

Zashto zaloga ú biti iſpuſtiá düga.

men: doiſto ako ovij draghij kamen nie izvarſnitii, i od vechæ cienæ, negolie vinograd gnima obbechiánij, niti more biti záloga za gnegh, mittiga imajú primiti texáci: buduchi upijſano ú zakonu od vladanja svetovgnega, *plus debet valere pignus, quam debitum*, potribitoje, velí, da záloga vishe vaglia negoli duugh.

Povratimoſe ſada na nashe govorænje. Gospodin, i Spaſitegl nash Iſukarſt zakúpi karvju ſvojom vinográd, s. Czarquu na ovom ſvijtu: ali ne naſagen; niti oppravan: *i* posla nas, kako texáke ſvoje ú oví vinograd, *ite & vos in vineam meam*: igite, velí, i ví ú vinograd moj: *prædicate Evangelium omni creaturæ*, naſsáditega, pripovijdajuchi Ivangelje ſvakom ſtvorenju: çuvajtega takoger, i oggragiujte obſluxenjem zappovídij moij, i uſtarpglivím podnoshenjem od ſupprotivshtijná vrimenitie. A za plachiu truuda obbechianam drughí vinograd ſvoj, ſlavu tojeſt rajskú, za bashtinu vikoviçgniu, govorechi, kadvas uznenávidæ, i uzprogonæ, i uzkorre gliudi zaradi mene; *veſeliteſe i radujteſe, evoboje plachia vasha mlogá na nebeſtij*, tojeſt bashtina slavæ rajskæ. Ali ſaſvímtizim buduchi daſe zabragnívashe odmá datinam ovú bashtinu, zákonom enizim, kogaje jur bio navijſtio, govorechi Mojſiu: *Non videbit me homo, & vivet*, nebudeme viditi çovik, ni uxijvati lijcza moga, i slavæ rajskæ, dogodie ú tijlu xiv umatlomu, zató ottjenam datti zálogu dokſmo ú ovom xivotu, da od pláchæ doshaſtæ nesúmglimo: *Accipite, & comedite: hoc eſt corpus meum*: Evovam, velí, ú zálogu dajem oví kruh prisvetí: uzmite i blaguite: ovo jeſt tijlo moje: Csashu takoger napijajuchinam rèççe: *pijte, o vobo jeſt karv moja*. Odkud veſella; i radoſna s. M. Czarqua priko ſve godine, a navlaſtito danas, po ſvem okolishu zemaglskomu pripieva govorechi: *O priſveti Sakramente, ú komu Iſſus prijmaſe ... i doshaſtæ slavæ nam záloga dájeſe*. Iſtó potvargiujæ s. Thoma Villanovan govorechí: *Ovi Sakramenat jeſt záloga viçgnæ bashtinæ*. Ako dakle záloga, kako jur ukázaſmo ozgor, izvarſnittia ſtvar imá biti, i od vechæ cijnæ: oççito jeſt da Boxanſtvení oní Sakramenat, kakonoti záloga za slavu nebeskú, izvarſnitii dár jeſt, i od veche cijnæ ú ſebi, negolie iſta slava nebeská.

Iſt Kr. od otaira jeſt záloga slave nebeſke.

A buduchi da ja danas pripovídam pravovirnim ſinovma S. Czarquæ Katoliçanskæ, imamſe uzdati, da ovdi neima ní jednoga, koi nevirrujæ, da ú onom Sakramentu od poklona, pod oblíçjem kruha, právoſe zdarxí tijlo Iſſuſovo: paçe vas kollikí Iſukarſt ú tijlu, i ú dúshi, ſaſvimkollikím çoviçanſtvom ſvoím, i Boxamſtvom. Nishtanemagne buduchi da govorij Aposhto: *inter vos multi infirmi, & imbecilles*: megiuvamaſu mloghí, velí, mlohavi, i slabbi: imamſe bojati, da koga nie ovdi tako slabba ú povirrovanju onog Sakramenta Boxanſtvenoga: zashto ſumglij, more biti, kakko morre ondi ú jedan ças neſtati bijſtva kruha, i ú bijſtvo obratitiſe tijla Iſſuſova? Raadichiuga dakle pokrijpiti i utemegliti, pijtajuchi: recimi, molimte, tí koi ovako súmglish, kako ú Kani Galilejskoi, gdi Iſſus poçæ çudeſa çiniti, i zlamænja, kako ondi, reko, more bijſtva neſtati voddæ, i obrátitiſe ú vijno najboglæ? Kakoli mlogo pútá gromom, kad ſtrieska, vijno ú ſuudu oſſushiſe i obratij ú ariu unutra, a zdvora ſuud oſtavshí, zdrav, i netakuút? ú

Pokriglivoſe slabbi à povvirovanju s. Sakr. daje ondi Iſu K. s priliKama

keſſi pinezi ſaxegúſe, i obráte ú pepeo; kako i macç ú kargna; oſtavshi kargne, i keſſa zdrava? Ová, i drugá mloga çineſe od gromma, kojaſu tolliko çudna, kolliko gliudi, da vishe pútá nebudú viddili, nebi mogli virrovati. Nauçime dakle tí, koi ſumglísh od onoga ſlavnoga Sakramenta, kakoſe udigl kruh priobrátij ú tielo Iſſuſovo, nauçime, velijm, i káximi, kako reçena bijvaju. Znam dami imash odgovoriti, akoſiſe razgovarao kada ſ okrugnenim Prorokom, da ſva reçená, i josh çudnovattiá obiſajæ çiniti, *vox Domini intercidentis flammam ignis; vox Domini concutientis deſertum*: glás goſpodina onoga, koi razcipgliujæ plammen: glás goſpodina, koi ſtræsá puuſtigne. Plemenit doiſto odgovór: Ali ako virrujæsh, da glas goſpodinov imá tollikú móch i kripoſt, da ú nutra gromom ſaxegavshi ſtvári pritvardæ, kakoſu pinezi, i gvozdje; oſtaví zdvóra ſtvari mekkanne, kakoje keſſa, i kargne, netaknute: zashto ſumglish, i slabbijsh virrovati, da Boog glaſom rijçij od poſvechenja, od koga glaſa iſtí Prorok pjevaoje: *vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia*, glás Goſpodgni ù kripoſti, glás Goſpodgni ú velliçanſtvu; za uzmloxati ſvoje velliçanſtvo, oſtavívshi obliçje, i okolloſtanja kruha zdvóra, iznutra morre çiniti da neſtanæ bijſtva kruha, i daſe obrátí ú ſvoje tijlo?

313 Il morre biti ſumglísh i drugo, ó slabovirniçe; kako, tojeſt, tielo gliusko çielo, kanoje tielo Iſſuſovo, morre ſtati ú kolaçichiu kruha onoliko malashnu? O slaboſti tvojæ ú poznanju ſvemogúſtva Boxiega, i velliçanſtva! Tah recimi, molimte oppet; kako iſtí Goſpodin poslí uskarſnutja ſvoga, cijlo tielo uneſe k' uçenikom ú kuchiu od najposlidgne veçeræ zatvorenim vratma, niti ottvorivshi gni, ni raſcijpivshi? Jeda oní koije mogao metnuti neizmirnoſt ſvoju ú utrobu Diviçansku, nemorejú poſtaviti ú koimudrago kolaçich, paçe josh najmagni paragik kruha? Ah oſſichiamſe ja i viddím, da tí, koi tako mislijsh i ſumglish, neznadesh, da Boog dokleſe çiní mallashan, i ſnizzuje tolliko, ú iſtó doba uzmloxá ſvoje velli çanſtvo: al nut poslushaj. Nieli Boog, kadaſe uçijni çovikom, ſnízio tolliko Boxanſtva ſvoga, i uçioſe malashan, kollikoga poſtavi ú tijlo jednoga primalashna ditteshcza: zashto po proroçanſtvu s. Iſaie: *Parvulus natus eſt nobis*: malashanſe jeſt roddio nama: premda inaçie biashe: po svidoçbi iſtoga Proroka; *Admirabilis, Deus, fortis*; çudnovatí, Boog jakí. Nishtanemagne s. M. Czarkva ú ovom iſtom snixenju, poznaje, i popieva daje on uzmloxao velliçanſtvo svoje: zashto na dan gnegova porogenja, najnapre poçina ovako pivati: *Magnificatus eſt rex pacificus*: uzvelliçaoſe jeſt, velí, kragl pomiritegl. Evo çujeshli, koiſi slabb, i ſumglish? Zashoſæ ſnizio tolliko Goſpodin, kolliko, *vagit infans inter arcta conditus præſepia*: plaçe dite ú malashne poſtavgleno jaslice; pivámu zaruçnicza s. Czarkva daje uzmloxao bash po tomú ſvoje velliçanſtvo. Pák za uzmloxati josh vishe svoje velliçanſtvo, ottio jeſt i tijlo svoje priſveto tolliko ſníziti, i uçinit malashno, daga ſtavi ú jedan kolaçich kruha, za uçinitiſe nama rána duhovna: koga zaçetja i nauka, nechiu kasniti, dat poshtenje okrugnenom Proroku, koi ú piſſmi 110. pivá: *Confeſſio, & magnificentia opus ejus*, ispovidanje, velí, i velliçanſtvo dillo gnegovo.

Boog ſe zajuchilſe uzmloxi ſvoje velliçanſtvo.

vo. I da oççito razzumiemo, da govorij od onoga prisv. Sakramenta, udigl slijdij: *memoriam fecit mirabilium suorum, escam dedit timentibus se*: uspomenu, vilí, uççini çudesá svoji, sánu dadde onim koíse bojæ sebe. Neimase dakle N. sumgliti nikolliko, da ú onom Boxanstvemu Sakmentu, jest istinnitó tijlo Gospodinovo: i doisto tijlo ne mantvo: zashto Isukarst, kakoje jednoç bio umró, i uskarsnuo, *vishe neumirrá, nitimu smart gospodujæ*, po svidoçanstvu Apost. s. Paula: Negoje ondi tijlo Issusovo xívo, s' dushom, i neprocijgnenom karvju gnegovom: sasvim takogerr çoviçanstvom svoijm, i Boxanstvom. Ovollikonas uççæ svi Bogoslovczi, s'Nauçitegliom Angeoskim, koí velí, *Isukarst Boog i çovik, podpunna sdarxáse pod mallo krubæ i vijna oblijçjem*.

314 Davshi dakle nama Spasitegl Sakramenat oní za raanu, nesamonamje dao vechij dár, negoje slava rajska; negonamje joshter ú gnemu dao svakollika svoja bogastva, tako da datinam vechæ stvari nemore, dabi i ottio. I nemojte scijniti daje ovo moj nauk, nie, nego sjajnoga sunza s. Czarquæ Katoliçanskæ, tojest s. Agustína: koimie plemenitim penom svoim ovo svidoçanstvo ostavio upijsano: *Deus cum sit omnipotens, plus dare non potuit; cum sit sapientissimus, plus dare nescivit; cum sit ditissimus, plus dare non habuit*. Boog, velí, premdaje svemogúch, vishe nie mogao dati; premdaje paimudar, vishe nie znao dati, premdaje pribogat, vishe nie imao dati. Nittise imamo çuditi ovomu; zashto shtogodi bogaství imade Boog uppucheni, illiti nash Spasitegl, sveje izlio ú onomu pridostojnomu od poklona Sakramentu: Nuth poslushajte ovú istinu posvidoçenu ú svetomu Sáboru od Trenta, gdi navischiuje ovako svima pravovirním. *Salvator &c. Spassitegl nash*, velí, uççini ovi Sakramenat, ú komu bogastva Boxanstvenæ svojæ gliubavi ottje izliti. Ovdi promotrimo dobro, da s. Sabor ne velí, dadenam dio, jali udilinam il uçijni dioníke po ovom Sakramentu od svoga bogastva: nego velí, *voluit effundi*: ottje daše izlie svekolliko shtogodigaje, tako da nishta vishe nie ostalo, shtobinam mogao dati. Ali daše komu neuçiní, daje s. Agustin, i s. Sábor mallo pametno, illiti nerazúmno ovo reçenó svidoçanstvo upijsano ostavio: nut promotrimo, nollím, svakollika bogastva Spasiteglia nashega, doistochemo udigl poffaliti nauk gniov i svidoçanstvo.

Naodim, pomglivo razglædajuchi, da svakollika bogastva Isukarstova uzdarxájuse ú trí varste od dobárá. Parvo: ú onijm koja imá kako çovik. Drugo: ú onim koja imá kako Boog. Trechæ: ú oním koja imá kako çovik i Boog zajedno. Sva bogastva gnegova, koja imá kako çovik samo; jesu tijlo, dúsha, i karv gnegova neprocijgnená. Sva bogastva gnegova, koja imá kako Boog samo, jest Boxanstvenó bijstvo gnegovo, svemogustvo, múdrost, millosardjæ, i ostále podpunnosti neizmirnæ. Naposlij sva bogastva gnegova, koja imá kako Boog i çovik zajedno, jesu dostojanstva mukæ, illiti cijna karvi gnegovæ Boxanstvenæ. I zovese ová trechia varsta od dobará, dasu bogastva koja imá kako Boog i çovik zajedno, zashto nitibi sám Boog mogao mukæ podníti, ni sám çovik cijne zasluxiti od odkúplenja, i zadobiti. Sada josh pomglivihe poslushajte, jelinam izlio ú onomu

Sva Bogastva Isukarstova uzdarxáse ú trí varste od dobára.

Boxanſtvenomu Sakramentu sva ová dobrá, i bogaſtva. Najparvo: buduchi ondi tijlo gnegovo xijvo, kako rekoſmo, doiſtoje i dúsha, i prisvetá karv gnegova: evo dakle ſva dobrá, koja imá kako çovick ſamo. Drugo: ondije Boxanſtvenó bijſtvo gnegovo, i po naslidbi ſve neizmirnæ podpunnoſti Boxanſtvenæ, i vlaſtijſtva, kakonoti ona, kojaſe od Boxanſtva raſtaviti nemogú: evo ſva dobrá, koja imá kako Boog ſamo. Trechè: najposlí, Boog ſvemoguchij Otaca nebeskí: *propoſuit*, ovolikonam svidoçi Aposhto sveti Pavao: *propoſuit propitiationem in ſanguine ejus, propter remiſſionem peccatorum*: poſtavioje, illiti daonam da çinimo posvetilishte, i prikazalishte ú karvi gnegovoj, zaradi odpúshtenja grijah nashí: i tako daonamje, ú onom iſtom Sakram. priſvetomu, ſva doſtojanſtva prixeſtokæ mukæ svojæ, i cienu neprociegnenæ karvi svoje Boxanſtvenæ: evo sva dobrá koja imá kako Boog i çovik zajedno: zashtobo, kada nemilá ſulliza parſa, martva jur Goſpodina, ottvori: *extvit ſanguis & aqua*: uddrí, illiti proteçe, velí s. Ivan, karv i vodda. Shto ſcinite da zlamenujú ová? Rechichiuvam: Voda doiſtó zlamenuje, da ullij kripoſt oppragnia duhovnoga ú Sakramenat s. Karshtenja. A' karv ullij doſtojanſtva muke gnegovæ, i czienu odkupplenja ú çudnovatí oní Sakramenat ad Otára: da kollikogodi pútá k'gnemu priſtúpásh, velí s. Ivan slatouſtij, *tamquam ab ipſo latere hauriens accedas*: bash onako, velí, priſtupaj, kolliko dachesh zaczarpiti iz parsá Iſtuſoví. Buduchi dakle daſe ſva bogaſtva Spaſiteglia nashega zdarxæ, ù reçenæ trí varſte od dobárah: i buduchi danamje ú onom Sakramentu dao ſvetri ove varſte cillovito, kako ukazaſmo: Kudje boglie mogao rechi s. Sabor Tridentiski, nego da ú gnemu sva bogaſtva svoja ottje *daſe izliuh*? Kudliche ſumgliti tko, daje svéto svetí Aguttin svidoçio, da Boog, premdaje ſvemogúch, primudar, i pribogat, nittie vechæga dára mogao, niti znao, ni imaó uçiniti, i datinam?

Tollikoboje velliçanſtvo i izvarſmitoſt çudnovatoga onogá dilla, da ſvemoguſtvo, mudroſt, i dobrota, illiti gliubav Boxia, xelechi svako poſebi slavu uçignenja gnegova, nikijm nadmetanjem jeſuſe nadmetali, çijcheſe plod zvati i biti oni Sakramenat: koe ottiuchi svemogucchi sloxit, i zadovogliti sve, poſtavi, i ottje, da svako metne vas zanát i mooch za uçiniti oní Sakramenat, ſtogodi morte metnuti, i tako da slava od uçignenja gnegova i ſagragenja ni jednom nemanká, kad budæ plodd ſvetriuh. Dakle najparvo prisvetí oni Sakram. jeſt plod Boxiega ſvemoguſtva: Zashto, ovo ima dvi azne, illiti dvoje blágo neizmirno, kojeſe nemore priczarpati. Parvoſe zove, *Sve*: i toje Boog ſamij. A drugoſe imenujæ, *Nisbto*, i toje onó, shtoje izvan Boga. Svemoguſtvo Boxie, iz ove Aznæ, kojaſe zove *Nisbto*, uçijni tolliko ſtvari vellike, i çudnovate, kollikoſu nebeſa, zemglia, Angeli, gliudi, i ſva ſtvorenja. Dakle nie ſumgliti, daſæ prijſtoilo, da iſtó ſvemoguſtvo ima uçiniti i iz Aznæ kojaſe zove *Sve*, ono shtoſe imadiashe uçiniti, to jeſt, tolliko mallashna, kollikoje Bogga priviſſokoga tolliko ſnijziti, da budæ çovik umarlij: paçe josh vishe, da rechi more, kako i reçe po Proroku: *jaſum czarv, a ne çovik, pogarda gliúdij, i odmetnutje, ilu odba-*

315

odbacenje puka. I joshter, da i boxanſtvo i çoviçanſtvo, i tijlo i dúsha ſnijzíſe, i uçiní tolliko malashno, daſe ſve ſakrie, i ſtanne ú jednom najmagnem kolaçichiu, i komadichiu kruha posvechenoga, za pichiu, i likariu duhovnú nam gliúdma: Ovakobo ſnizujuchi gnega, i uçinivshi malashna, uzmloxa, kako iskushaſmo ozgor, gnegovo velliçanſtvo. Evo dakle oní Boxanſtvenij Sakramenat, jeſt plodd ſvemoguſtva, koe ſnizujuchi Boga ú gnemu, i çinæchi tolliko malashna, iſtinnito uzmloxanniah, vechia, i çudnovatia uçijni iz Azne svojæ, kojaſe zove, *Sve*: negolie uçinilo iz Aznæ svojæ, kojaſe zove, *Nisbto*, izvedavshi ſvakollika ſtvoræn ja. Odimo ſada viditi, jeli mudroſt Boxia dangubila ú ſagragenju onoga çudnovatoga dilla. *Sapientia*: riçiſu ovo duha s. ú ss. liſtovi zabilixene: *Sapientia ædificavit ſibi domum*: Mudroſt, velí, ſagradi ſebi kuchiu, toje s. Czarquu: *excidit columnas ſeptem*: izteſsá ſedam ſtúpóvah: toje ſedam ss. Sakramenatah: *immolavit victimam miſcuit vinum, & propoſuit menſam*: poſveti prikazalishte, ſmijsha vijno, i ſtavi tarpezu: Evo dakle mudrost Boxia neſamo ſve Sakramente, veli duh s. uççini, nego s'oſſobitom pomgliom Sakramenat svetoga ottára, zatoſe zove tarpeza Iſukarſtova. Naiposli ni dobrota illiti milloſt Boxia, nie ottila ſvoga dijla ne metnuti ú ſagragenju priçudnovatoga dilla onoga, i priuzvelliçanoga: paçe iſta rijç illiti Sín Boxi ſve, il bárem vechi dio ſagragenja gnegova, dobroti i gliubavi dajæ Boxioj, govorechi: *Sic Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret*. Takoje, velí, Boog ſviet pogliubio, i omillovao, da ſina svoga jedinorogenoga dadde. Ako pák poçnemo iziskivatí, zashto dobrota, milloſt, illiti gliubav Boxia ottje, daſe tolliko Boog ſnízij, uçinivſe çovikom? odgováranam illí ſin Boxij po Proroku ſ. Oſeu, daje zato ſnishao, da uzamshi tijlo, od gnega nam raanu duhovnu naçiní ú priſvetom onom Sakram. *Declinavi ad eum ut veſceretur*: prignuoſamſe, velí, Kgnemu to jeſt, k'çoviku, nekaſe raanij tílom mojom, na tarpezi mojoj. Csuſteli N. s'kollikim nadmettanjem jeſuſe nadmetale mudroſt, dobrota illi gliubav, i ſvemoguſtvo Boxie, ú ſagragenju çudnovatoga dilla, onog Sakramenta! Koi dakle dár vechij, koili izvarſnitii imade Boog dati, daſe gnim slúxímo, i da uxijvamo ovdi ú kraglieſtvu vojujúchemu?

Ovdivas ſada imam ponukovati, Bratjo pripogl. da, kako oní Boxanſtveni Sakramenat, buduchi ú ſebi dillo pri izvarſnito, i neproczigneno, iziskuje odnas poshtovanje najvishæ i klagnanje. Onako, buduchi polak nas najkorriſnie, najplodnnie, i najdobroçinnie, iziskuje od nas, da brez prijſtanka Bogu Oczu najvechæ zaffalnoſti çinímo. Nutobo slijdimo razghledajuchi plodove prikoriſne kojenam çiní. Po gnemu nashoj potribi jeſt provigeno: Nashe ſnijxenje jeſt uzvisheno: I nashe ſiromashtvo jeſt obogacheno. Zashto premdaje nama dát oní dár ú zaalogu bashtine viçgne, koko jur viddiſmo mallo prie: ſaſvim tizim, nie po oní naçin kako gliúdi obiçaju davati zaalogu za shtogodi: tojeſt ſamo za uttvarditi duugh, dacheſe platiti brez privvaræ, i da neche duxnijk mankati: inaçie, oní koi uzme zaalogu od duxmijka, nittiſe morre onom ſtvarju slúxiti ú ſvojoj potribi: nitti-

316

Po Sakr. od ottara provigenoje nashoj potribi.

nittijû morre drugom prikazati na dár: nitti gniom ſvoie dugovah iſplatiti. A primilloſardni Spaſitegl nash, sveje ovo nama ú priçudnovatoj onoj zaaloghi tijla ſvoga dopuſtio. Odkud provigenoje nashoj potribi duhovnoj polak raanæ, i likarie. Zashto, kako tijlo, i ú zdravju imá potribu od raanæ, i ú boleſti od likarie; tako i dúsha. Dopuſtioje dakle nam Goſpodin, daſe slúxímo zalogom onom gnegovom, paçe josh i zapovidio, i ú boleſtma duhovním za likariu: zashto, *non eſt in alio aliquo ſalus*, ú drugomu neimanam ozdravglenja, ni ſpaſenja, takonam navíſti po Apoſt. s. Petru: i ú zdravju za pichiu; zashto, *eſcam dedit timentibus ſe*, raanu dadde boæchijmſe Boga: govorechi: *Uzmite i blagujte ovó jeſt tijlo moje*. Shta rádi veſela i radoſna pivva s. Czarqua: *O çaſti priſveta! na kojoj Iſukarſt prijmaſe*, u jizbini; *uſpomena çiniſe mukæ gnegovæ*; *pamet napugnaſe milloſti*; *i dosbaſtæ slavæ nam zaaloga dájeſe*. Svarhu tollikog milloſadja Boxiega, i doſtojanſtva, i srichæ dúſhæ nashæ, zaçugen vappie Tertulian: *magnum convivium noſtrum, ubi anima de Deo ſaginatur*! Vellikae, velí, ovo çáſt nasha, i milloſt ſavishe uzmloxna, gdiſe nasha dúsha Bogom iſtim goij! Ovoje onó, bratjo moja, shtoje obechiao zaruçnik nebeſki s. Czarkvi po Proroku govorechi; *ponam te in ſuperbiam ſæculorum*, ſtavichiute, velí, ú ponoſtvo sviú vikoová: buduchi daſe ſvakí karſtjanin, koiſe doſtojno goij, i ránij onom çaſtju na tarpezi s. Ottára, moreſe ponoſiti, i holiti devoto po nikí náçin, svarhu svakoga ſtvorenja, bash i Angeoskoga. Zashtobo svi duhovi koiſe naodé megiu nama, ghledajuchi nas raanitiſe onom çaſtju Boxanſtvenom, kojom gnima ránitiſe nie dopushteno, i zlij koi priſtúpajú za napaſtovati nas, nenavidenam: i dobrij, koijſunam odregeni, za çuvati nas, premda nemogú nenaviditi, ele ſmagnú: Ineſcijnite N. daje ovo moje izmishglenje, nego poſlushajte ſvidoçbu s. Jakova Apoſt. *Ad invidiam concupiſcit ſpiritus, qui habitat in vobis*: ſmaghne, velí, iſtí duh, koi megiu vamaſe naodí, ghledajuchi tollikú vaſhu srichiu, i doſtojanſtvo.

Nittiſe imámo çuditi N. da duh neçiſtí, ghledajuchi nas ránitiſe onom pichiom nebeskom, nenávidí frichiu nashu, i doſtojanſtvo: Zashto, ako virrujemo Tertulianu, i nikim ſvetijm naucitegli: kadſe mij doſtojno ránimo onim s. Sakramentom, onſe muçij, iznutra i grijze od xaloſti: kakonoti onim, shtoje dáronam za mukku gnegovu vechiu, i pokaranje ſramote, i pſovkæ kojúje uçinio Bogu ú raju zemaglskomu, kad privarri çovika, kómu Boog bioje rekao, akoſe okkusish od darva znanja zla i dobra, ſmartjuchesh umriet: á on ſuprotiva: *nequaquam morte moriemini*: kako rekavshi: Tkovelí dachete umriti ſmartju? s' Evomſe ovako razgovará, to nie iſtina, vamaje Boog ono reckao, ne iſtinu od gliubavi, negovas privario od nenávidoſti, bojechiſe da vi nebudete Bogovi gnemu prijliçmi: *Scit: enim Deus, quod in quocumque die comederitis ex eo.... eritis ſicut Dii, ſcientes bonum & malum*: zashto znáde Boog, velí, da ú koigod dán okuſiteſe od teh vochkæ, bichete kao Bogovi, znajuchi dobro, i zlo. Promislite ſramotu, i pſovku pogardnu! potvoriti Boga daje laxacz, i da çovika nenavidi, i varrá! Shta radi buduchi Boog, *æmulatione beneficus*, nad-

317

SuKr. od st. tara uſi gnenje u ſramotu di ha neçiſ za oſvet gnegove pſovKe &

nadmetanjem dobrostiv, kakonas uçij Tertulian: za oçitovati lázx duha ovog paklenoga; á svoju gliubav i milost polak çovika; i zapovratiti svoje poshtenje, snijge snebésá: i uzamshi tijlo çoviçansko, istó dadde çoviku za raanu duhovnú, bash drakunu na sramotu; komu po usta okrugnenoga Proroka svoga zato ì reççe: *existimasti inique, quod ero tui similis, arguam te, & statuam contra faciem tuam*: procijnioshi imbenîçe, dachiu ja biti prijliçan tebi; pokarachiute, i uçinichiu suprot obrazu tvomu: tó jest, tebi na sramotu. Ottiuchi rechi: tí, koshi vrillo od svakæ nenávidosti i laxxi, menesi, za privariti siromaha çovika, potvorio dasam takí, i tako po okushenju plodda raja zemaglskoga, tollikosiga strashno nagardio i snízio, kolliko *comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis*; primijnioshe jest xivinam nerázloxnijm, i prijliçanje uçinioshe gnima: A já za pokarati tvoju brezobraznu slobodu: za osvetiti moje poshtenje; i za pokazati gliubav moju pram çovikom; po okushenju plodda raja nebeskoga, takochiuga uzvísiti, dase primignujæ, i budæ prijliçan Bogu po milosti; shto po náravi, kakolimu ti laxglivo, dúshe nenavidgliví, bio rekao, nie moglo biti: obkud po usta Davidovi, k'çovikuse okrenuvshi i govorashe: *ego dixi Dii estis, & filii excelsi omnes*: Ja velim Bogovi jeste, i sinovi privisokoga svikolici. Tó jest, oní svikolici, koi po dostojnu prijmglianju tijla Isusova ú gnem pribijvajú, i on ú gnima: zató i ponukova svekolike, govorechi; *manete in me, & ego in vobis*: pribijvajte ú meni, ijá u vama: A' naçin kakose imá pribijvat ú gnemu, jurje prie bionas nauçio, kadno govoráshe: *Koi jidæ tijlo moje, i pijæ moju karv, ú meni pribijvá, i Ja ú gnemu*: obrátivshi dakle na veçeri najposlidgnoj kruh ú tijlo, á vínoú karv svoju, reçe: *Ovoje tijlo moje*: *Ovoje karv moja*: ovovam dajæm: *comedite amici & bibite, & inebriamini charissimi*: jidite, velí na drugom mistu ú ss. listovij; jidite priategli moi, i pijte, i oppitese pridraghij. *Vidisti*, uniodij ovdi s. Ivan Zlatoustij, i velij ovako: *Vidisti industriam Domini, quomodo invidiam diaboli, contra nostram salutem, in ipsius rursum caput convertit*? Vidishli zanat Gospodina i Spasiteglia nashega, kako nenavidost djavlovu, kojú imade suprot spasenju nashemu, opet obráti na glávu gnegovu. Doisto N. bash na glavu gnegovu obráti, buduchi da za ozdraviti i izlíçiti rannu, kojunam zadadde nepriatagl paklení, po okkushenju vochkæ raja zemaglskoga, na gnegovu sramotu daddenam voche, i jisbinu raja nebeskoga ú onomu prisvetomu Sakramentu, govarechi: uzmite i blagujte, neka nenavidglivi drakún, kako velí s. Bernardo, *videat & invideat, & invidia sua magis torqueatur*: neka ghleda, i nenavidij veli, i nenavidostju svojom nekase vechma muçij, i grijze ú sarezu svomu.

Govorechi pák od duhova dobrie illiti od Angæla, neimam rechi, da oni mogu imati nenavidost: Ali doisto kadbi oví ottrov mogao unichí u sareze gniovo, i gni ottrovati; videchi tolliku srichiu nashu, i slavu, nebi mogli biti brez nenavidosti. 318

Takonam sa stola Apostolskoga protellali Papa Urban osmí, govorechi: *Ako ishto ú svarma çovicanskim imá, shtobinam gra giani nebeski, kadbi ú gni mogla pasti nenavidost, nenaviditi mogli; koje*

Angeli dobri, neimaju nenavidosti: Ali smagnú gledajuchi nas ranitise tijlom Isus.

toje iſtinmito priſveto Miſsæ, posvetilishte, tojeſt Kruh oni Boxanſtvenì. Oní dakle ne danam nenavidæ iſtinaje: Ali bari smaghnu po niki naçin, gledajuchi daſe mi çaſtijmo na onoj tarpezi Iſukarſtovoj, i goímo tilom gnegovim, koím gnima nie dopushteno çaſtitiſe i goiti, i od ovizie oſſobito, imam rechi, da razumie s. Jakov, kadno velí: *ad invidiam concupiſcit ſpiritus*, smaghne velí Angeo, xelechí i on ranitiſe prislavnim kruhom onijm, aljim nie dopushteno. Paçe iz iſtoga s. Ivangelja dovodím ovu iſtinu.

Nutſe ſpomenite od onoga prigovora Iſukarſtova od dviú ſinova koje imadiashe jedan Otacz: Mlaggí od ovizie, kakoſte çuli vishe pútá iz Ivangelja, uzamshi dio bashtinæ svojæ ottige daleko od Ocza, i xivuchi neposhteno razaſuh, i potroshi svu bashtinu: pák poçæ gladovati; i pokajavshiſe od svojæ budalashtinæ, povratiſe k'Oczu: koiga ne samo prijmi dragovoglno, i obúçe odichiom sveççanom: neg joshter zappovidi, daſe zovnú ſuſidi i çini veſelje, kollo, tanczi, piſsme, i çaſt zaklavshi tele, iliti vooçichia jednog uttovglena. Starri dakle sín, koi tada biashe ú pogliu, povrativshiſe, ghledá kollo, tancze, veſelje, I brata mlagæga obuçena lipom odichiom sveççanom, i múçij, brez nikakvæ xalbæ: Ali kad ughleda voçichia utovglenoga gnemu zaklana za poçaſtitiga: ettoti udiglmuſe nishto ſaxalli, te poçæ govoriti Oczu: Neznam kakoe toh, Ja, *tollikoſam godina ſluxio tebi, i nigda vrçi tvojæ nijſam priſtupio, pakmi niſi mi kozleta dao.. á ovi sín tvoj posli kakoje proxdro bashtinu svoju ſ' kurvama, doshaoje, i zaklaoſimu utovglenoga vooçichia*. Sada, shto scijnite N. daſe razumie po vooçichiu ovom uttovglenom, nego onij, *koi*, kako svidoçij Dioniſio Emiſſenski, *tolliko punta kogleſe, kolliko puuta na ottaru prikazujeſe* u onom ſvetom sakramentu, kako na drugom krí-xu, zlamenujuchi onu smart iſtu, premda ne okarvavglenim naçinom. Grishnik takoger, koiſe zlamenuje po mlagem sínu, uzmæ doiſto svakí svoju bashtinu milloſti Boxie na karshtenju jednoç; á tolliko i tolliko pútá na sakr. od pokoræ, kadga spodobno izvarshí: koju razaſpæ, ottishavshi po grihu od Ocza nebeskoga, s'kurvama od svitovgni poxeglenjá, i naslagænjá: ſaſvim tízim, kollikogodi pútá pravvo skrushen vrátiſe, tolliko pútá çiniſe veſelje i piſsme: zashto kakonas uçij s. Ivangelje: *veſæglecheſe çiniti vechæ na nebesi svarhu jednoga pravog pokornika, nego svarhu 99. pravednie*: i obuçen budæ odichiom sveççanom, i plemenitom od milloſti Boxiæ. Angeo, koiſe zlamenuje po ſtarjemu sínu, i koi od ſtvorenja svoga, nigda nepriſtupivshi zappovidi, Boguje virno sluxio: nishta nexalí niki smaghnæ, dok viddí daſe grishnik skrushen obúçe odichiom plemenitom od milloſti Boxie, i daſe zató çiní velliko veſalje na nebesí; zashto ová ni gnemu nemankaju: Ali kad viddí, da grishniku josh vishe pripravíſe za çaſt, *hic vitulus omni virtute, & gratia ſaginatus*: oví volak svakom kripoſtju, i milloſtju utovgleni, kako govorí ozgor imenování Dionixio Emishen: tojeſt, kad viddí daſe grishníku na Otáru pripraví çáſt od iſtoga tijla Iſuſova, koja çáſt gnemu magnká, zashtomu nie dopúshteno jiſti onoga kruha Boxanſtyenoga, ú komuſe Iſſukarſt prímá: *concupiſcit ad invi-*

Invidiam smaghnæ (ne da nenavidí) kao xelechi i on goitiſe gním , kadbimu bijlo dopúshteno. Dakle provigenoje po onom sakramentu priſvetom potribi nashoj polak ránæ , i likarie duhovnæ , tolliko slavno , kolliko duhovi zlij nenavidæ , á dobrij nemoguchi nenaviditi , po nikí náçin smaghnú .

319 Takoger dopúshtenoje nam onú zálogu slavnú prikázati na dár , í na poſvetilishte Oczu nebeskomu : i tako po gnoj nashe snijxenje , koimſmo snijxeni po gríhu , jeſt uzdighnuto , daſe moremo ponoſiti , i devoto holiti , daſmo vrijdni Boga poshtovati , i proslaviti onollikó , kollikoſe poshtovat ima í slavit , tojeſt , dárom neizmirnijm , buduchi da tako *ſolî Deo honor & gloria* , *samom Bogu poshtenje , i slavá* prijſtoiſe , kakonas uçij Apoſ. *s.* Pavao . I nemoj nikomu biti za çuddo , shto govorim , daſe ú ovomu moremo ponoſiti , i bogogliubno holiti : zashto holitiſe , i ponoſiti , drugo nie , nego svarhu drughie uznoſitiſe . A mì kad prikazujemo Oczu nebeſ. na otáru oní sakramenat , koinamje dát od Spaſitéglia ú zálogu bashtinæ viçgnæ , jedaſe nemoremo uznoſiti svarhu svijú Krágliá , i Ceſsárá ? moremo doiſto . Zashto , daſe ſaſtanú svikollici krágli , i Ceſſari od svijta na dogovor i na vijche , shtobi Bogu na dár prikázali , da budæ dár Bogga doſtojan : najpoſlí pák da odlúçæ prikazatimu krunæ svoje , kragleſtva , i svekolliko blágo shto imajú : shto ſcijnite dabimu prikázali ? Vas okolijsh zemaglski , íſtinaje : ali pram dárom nashijm , koímu prikazujemo na otáru , bash nishta : zashto mi Oczu viçgnemu prikazujem viçgnu mudroſt , illiti ſína gnegova na otáru ; pram koim , kako svidoçij Duh s. po úſtij primúdroga : *ſic eſt orbis terrarum , tamquam gutta roris antelucani* : tollikoje , velí , okolijsh zemaglskí , kolliko káp roſſæ prid suncem . Paçe najmagná káp roſſæ pridſunçanæ , pram morem neizmirenim jeſt barem shtogod ; ali svekolliko ſtvorenje primigneno k' onoj zaloghi Boxanſtvenoj , bashje nishto : píſanobo jeſt : *omnes gentes ſic ſunt coram eo , quaſi nihilum* : svi narodi prid gním takoſu , kako jedno nishto . Kakoſe dakle nemoremo ponoſiti , i bogogliubno holiti , prikazujuchi Bogu tolliki dár , od koga on iſti vishæga uçiniti nemore ? Ovoje N. ovó , ono shto zaruçnijk nebeskí , zaruçnici svojoj Czarqui svetoj navijſtí po Pror. s. Iſaii , govorechi : *Ponam te in ſuperbiam ſæculorum in generationem , & generationem* : poſtavichiute , velí , ú holoſt , i ú ponoſtvo vikoová od národa donaroda . Zashtóbo s. Czarqua prikazujé na otaru Bogu , iſtoga Boga . Paçe imamí biti dopúshteno rechi , da prikazuje nishto vishe : tojeſt , Boga upuchenoga ſaſvim gnegovim bogaſtvi , kojaſe uzdarxæ , kako rekoſmo , ú trí varſte od dobárá . O slavna ponoſtva nashega , i holæ , ú bogogliubstvu slavæ , kojú moremo ímati ú onom Boxanſtvenom Sakr. doſtojnoſe gním sluxechi ! Evo N. na koliku viſſinu po gnemu nizina nasha jeſt uzdighnuta !

Poſtavnod otara ſnijxenje nashe ſnijghnuto.

320 Josh vishe , buduchi nama dopúshteno , onom zálogom Boxanſtvenom , duggove nashe iſplachijvati , tako i uboxtvo nashe jeſt obbogacheno . Zashto , çetiri dúga neizmirná mí imamo pram Bogom . Parvó ; jeſmomu duxnici , zashtonasje ſtvorio .

Sirromashtvo nashe obogacheno ſetverofiruKijm blagom: za moch platiti ſetverofiruKi dúg Bogu podpunne .

Digitized by Google

Drugó, zashtoſmo mí gnega uvrídili. Trechæ, zashtonasje odkupio sínom svoím. Csetvarto; zashtonamje pripravio slavu viçgnju. Odkudbiſmo dakle plátili ovæ duggove? shto imamo, shtoliſmo mí? *omnes homines terræ & cinis*, sviſu gliudi zemglia, i peppeo, velli s. piiſsmo: danas nebudæ obogatio nash spaſitegl onim s. Sakr. koganam dadde ú zalogu? Al ú gnemu, pram çetveroſtrukim dugom reçenim, daonamje blágo çetveroſtruko, koizim moremo bash podpunno sve duggove nashe Bogu isplatiti. Zashto daonamje, ú onom priſv. Sakramentu, tílo svoje i dushu: ova moremo prikazati Bogu, za dobroçinſtvo od ſtvorenja, nakom iſtá prímiſmo od gnega. Drugo: daonamje neprocijgnenu karv svoju, ovú prikáximo Bogu za dobroçinſtvo od odkúpglienja; za plátitmu iſtím blagom, koimſmo zadúxení. Trechæ, daonamje ú iſtom Sakr. doſtojanſtva svojæ mukæ prigorkæ, i cijnu karvi: koja imamo prikazijvati za uvrijgenja, koimſmoga uvrijdili; za grihe, tojeſt, nashe; i za oſtalæ potribe svekollike nevoglnoga xivota nashega. Csetvarto; naiposli daonamje pod obliçjem kruha onog Angeoskoga, svoje Boxanſtvo pokriveno. Ovo imamo prikazijvati za slavu nebeskú nam pripravglinu pritekavshi, ú kojojchemo gledati i uxijvati iſtó Boxanſtvo gnegovo oçi na oçi odkriveno: i tako, neſamo moremo iſplatiti sve nashe dugove Bogu podpunno; nego pritekavshi ſprikazanjem ovog blága çetvartoga, akoga doſtojno uzprikazujemo, ponikí naçin Boga zadúxiti, danam dáde viçgniu bashtinu nebesku: zashto ovoje onó blágo odkoga shtiemo ú s. Ijſtovij; *Infinitus thesaurus eſt hominibus, quo, qui uſi ſunt, participes facti ſunt amicitiæ Dei*: Neizmirno blago dáto jeſt gliudma, koijm, koiſuſe slúxili, dionicisu uçigneni priateglſtva Boxiega, zatim i bashtinæ nebeskæ. Buduchi dakle po onomu priſv. Sakr. obogachieni, i darovani tollikim blagom: jedaſe neiziskujæ, daſe gnim slúxímo ú najvechemu bogogliubſtvu, í poshtovánju: Bogu Oczu zaſſáglenja çinæchi po gnemu?

321 *Priſtupleniye, ili liti poſvet. Gedeonovo prijliKa i. sakr. od ot.*

Vojvoda púka Izraelskoga, Gedeon: ottiuchi Bogu prikazati posvetilishte: kada metnu meſo, i kruh na kamen, kako svidoçij s. piiſsmo: koe poſvetilishte doiſto biashe sjen, i prijlika s. Miſſæ, illiti poſvetilishta nashega od otára: Angeo, po kómuga Boog biashe uçinio Vojvodom, taknu shipkòm kruh oní i meſo: *Aſcenditque ignis de petra, & carnes, azimoſque panes conſumpſit*: i izajde vatra iz kamena, i ſaxexe kruh í meſo. Dakleli imajú biti, ó karſtjani, tvargia sareza vasha od kamena, da iz gni ne izajde ogagn od gliubavi, i zaſſalnoſti? Kollikogodi púta Miſník razdigliujevam oní kruh Boxanſtvení, tolliko púta, kako drughi Gedeon, kruh od poſvetílishta mechæ na kamen ſarcza vashega. I kollikogodi púta pripovídalacz tomaçij ottajſtvo onoga priſv. Sakramenta, tolliko púta shipkom jezika svoga takne, kako drughí Angeo, kruh od poſvetilishta. Ali evo neſrichæ ú karſtjanſtvu od ovij vrimæná, varloſe rijtko vidí, da oggagn i plamen od gliubavi, od devotiona právoga, i Bogogliubſtva izodij iz ſardáczá. Uzimam ovdi slobodu mallashná vellikím prímignujuchi, rechi, da, akoné doſtojanſtvom, bari poslom

od

Digitized by Google

od pripovidanja, evo shipkom jezika moga taknuosam sarcza vasha N. i ukazaosamvam svidoçbom s. listóvá, da oni prisv. i od najvishega poklona dostojní Sakramenat, ú sebi promishglen, jest dár koi nadhodi istú slavu nebesku, í tolliko izvarsnit, kolliko Boog vechega neima, niti morenam dati; buduchí Isukarst ú gnemu izlionam sva svoja bogastva. A pram nama tolliko plodan, i koristan, kolliko po gnemu, i potribí nashoj polak pichæ, i likarie duhovne jest provigeno, na stramotu nepriateglia paklenoga: i snijxenje nashe uzdignuto, dase moremo ponositi, i devoto holití svarhu svakoga stvorenja: i sromashtvo nashe obbogacheno, da moremo cillovito isplatiti sve nashe dugove Bogu, i ponikí naçin zaduxitiga joshter. I od svega ovoga govorenja nie druga odluka moja i xeglia; nego; da ukazavshívam tollikú izvarsnitost dára ú onomu Boxanstvenomu Sakramentu, maknemvas i probudim, da brezprijstanka dostojne fále uzdajete daritegliu tolliko dobrostivnu. I dase dárom oním nebeskim slúxijte, i uxijvatega spodobno ú strahu sinovskomu, çisto ú dushi sjajnoj, i sveto ú svakom poshtenju, spoklonom dostojnim. I da nesmiete pristupiti k'onoj tarpezi Isukarstovoj inaçie, nego plamenom uxgani gliubavi gnegovæ, tako da odstupgliujuchi od gnæ sjati moreti svitlostjur od kripostij, i prossipati iz sebe iskre od dobrí, dijlá; *uçinivshise*, kako ponukujæ s. Ivan zlatoustí, *uçinivshise*, velí, *djavlu strahoviti*, kakono *lavi vatru iz sebe prosipajuchi*, od gliubavi B. i obslúxenja zappovijdij gnegovie. Akoli komu sva ová ponukovanja nijsu zadosta, dase uxga gliubavju: evomu nadostavgliam jedno za strestiga, i uzdartati strahotom, i svarshujem udigl.

Na prijem. hrenje imaj spobno- mslupati &c.

Dio Drughí.

Shtiem ú Ivangelju s. Ivana poglavju. 6. da Isukarst prigovarajuchi onom Boxanstvenom Sakramentu tijla svoga, reçço: *Ego sum panis vitæ*: Jasam, velí, kruh xivota: i mallo poslí: *Ako tko bude blagovati od ovoga kruha xivitiche*, veli, *u viek*. I *kruh, kolchim ja dati, tijlo moje jest za svijeta xivot*. Saswím tizim çujem, da pjevá s. Czarqua, ú piisemi s. Tomæ nauçitegla Angeoskoga, ú Missi danashgnoj: *Mors est malis, vita bonis*: smartje zliem, xivot dobrijm. Mah! kako ovo! Dakle kruh onf, od koga, *si quis manducaverit non moriatur*, ako tko bude blagovati da neima umrití, velí spasitegl, nemore biti nikiem na smart? Nemojtese çuditi, pridrágá Bratjo moja, nego oddimo promátrajuchi piisema unaprídak za razumiti ovo skrovishte. Sveta piisma skazujú, da puuku Israelskomu ú pústigni dáta bijaje nikáx jizbina, kojabi padala srossom jutargnom snebba na zemgliu: koju jizbinu zválisu *Mannam*. *Erat autem Man, quasi semen coriandri*: á biashe Manna, velí s. piisemo, kako sime nikæ tráwæ, kojase zove *koriandra*. Alí zashto Boog otçje da ona *Manna* pada ú zarnju, na prijliku zarnja trave koriandræ? Nut poslushajte Ottajstvo: Imate znati parvo, da, kakonas svi s. Nauçitegli uçé: *Mannæ* biashe prijlika, i sjen nikí ú starom zakonu, onog Boxanstvenoga kruha, komuse danas klagniamo. Drugo imate znati, da sime ove travæ koriandre,

dre, imá, kakonas uçæ naravní nauçitegli i likári, dvi kriposti, illiti vlastistva çudna: parvoje, da nesamo kadase czielo posie, nego joshter, akocheshga izcijpati i na mlogo komadijchia, pák usiati, sve jednak plodd uçiní, i niknæ, kolliko i gdie cielo usiano. Drugu kripost çudnu imá ovú: Akose ovo sime spodobno, i po naukú i pripporuci od likárah uzmé ú jizbini, jest likaria çoviku suprot raazlikim bolestma: Ali shto? akose uzme inaçie, nespodobno, i nepripravno po nauku od likárah, nesamo nedonosí ozdravglenja çoviku, negomu josh naudí, i mlogo pútá smart uzrokujæ, ilga çiní pobudaliti i uçiniti kao pomamna.

SaKr. od ostava plodde çiní prilicne simenu Koriandræ tráve.

O Plemenitæ prijlikæ s. onoga Sakramenta, ú ottajstvu! Zato dakle N. Mannu onu nebeskú ottje Boog sniodici ú prijlici símena koriandræ tráve: dase ú prijlici cillovito prijlikujæ plod onoga, shtoje ú gnoj prijlikovano. Parvo dakle, kako ono sime toliko cielo, koliko rascijpleno na vishe dielóva, jednako nikne, i istí plodd uçinij, tako nash oní kruh Boxanst. od Sakramenta, akochemoga razlomiti na 100. komadijchiá, ú svakomuje vas kollik Isukarst, i çimij ú dúshi iste ploddove: svidokmie s. Czarqua pivajuchi danas: *Fracto demum Sacramento, ne vacilles sed memento, tantum esse sub fragmento., quantum toto tegitur*. Razlomivshi Sakramenat, spomenise á nepredaj, tollikoje pod komádom, svím kolliko skrívase. Drugo: kako secenæ travæ koriandræ sime, onako doisto i nash prisv. Sakramenat, akose príma spodobno po ponukovanju likárá duhovnie, s' onom pripravóm, i çistochiom, gliubavju i uxgan-jem sarcza, kako uçé ispovidnici, i pripovidaoci, istinnito ozdravglenje i xivot duhovní, i viçgní dúshi dájo: Ali inaçie sve suprotivno: zashto koiga, kako velí s. Pavao, *jide nedostojno, ossudu samsebi jide*: ottiuchi rechí: tkogodí pristúpá k'enom Sakr. i ranijse tijlom Gospodinovím brez pripravæ, brez straha sinovskoga, brez pravoga skrushenja i pokajanja od grihá proshastij, i temeglitæ odlukæ nepovratitise vishe ná grihe; onomu plodij, ne blagosov ú dúshi, nego proklestvo: ne zdravje, nego pommamu; ne spasenje, nego osstugenje: i tako ne xivot, nego smart: *mors est malis, vita bonis*: smartje dakie, oní kruh Boxanstvení zliem, á xivot dobriem, zashto oní nísu pripravili mista ú dúshi svojoj Isukarstu, nego djavlu. Sva istina od ovoga govorenja ú nevirnomu i nesrichnomu Apostolu izdajniku, kako ú czaklu sjá i viddise: koi buduchise pricæstio ú grihu smartnomu od izdajstva, nepokajavshise, nego imajuchi bash odluku izvarshiti, kako biashe namislio: *post buccellam intravit in eum satanas*, udigl kakose priçésti, veli s. Ivangelje, unijge ú gnega fotona: i skoçivshi iz zatarpezæ, kako pomaman ottige çiniti vechæ oppaçine. Ah Boogbi dao, dase nenaodi í ú sadagnem narashtaju mlogo prijliçnie Judi! Ali boimse, boim vehoma: The kakochiu nebojatise, ghledajuchi da mloghi po priçeshtenju nishta nebijvajú boglí ni kriposnii ú svoím dilli i çignenji? odkud boimse N. da oni nepripravni pristupajú na onu çast Boxanstvenu, i od obiçaja isto nikoga, á ne od gliubavi uxgani devotionom, i slatkostju duhovnom: paçe boimse josh daimse garstij na oní prisveti Sakra-

Digitized by Google

kramenat, kao nikim od púka Israelskoga na mannu nebesku; nego samo pristupajú od stijda, megiu drughim karstjani, dase nenazovú nevirnici.

Manna, od koje velí s. Pijsmo da imadiashe ú sebi, *omne delectamentum, & omnis saporis suavitatem:* svakó naslàgenje, i svakoga okushenja ugodnost: nikim od púka Izraelskoga tólliko neslatka biashe, da smiddoshe rechi: *Anima nostra nauseat super cibo isto levissimo:* namase, velí, garsti na tú jizbinu od nishta. Virrujem, o neharní i opáki, dase sarçzu i dushi vashoj, kakonoti nedostojnijm od pichæ nebeskæ, garstij: Ali nuth upijtajte Mojsia, i drughæ dobræ i dostojnæ Izraelichiane; i çuchete da gnima dajæ slatkost svakæ ijzbinæ, kojugodi pametju zaxelæ. Tako imá i sada karstjaná, koímse garda na onu jizbinu Boxanstvenu tako, da teshko jednòç ú godini dánà k'gnoj pristupæ, i toh od obiçaja, i od stída nikog gliuskog, á ne od gliubavi, i od harnosti: Zató ú gnima i neploddij slásti od kriposti, i plodda od dobrie dijlá. Takiem onij Sakramenat nie kruh od xivota, nego od smarti: zashto ne çinèse po gnemu, *Djavlu strahoviti, kako lavi vatru iz sebe sippajuchi*: negomu misto pripravgliajú ú dúshi svojoj kako Juda izdajník. Ako dakle, shto neimam virrovati, koga nemogú maknuti ponukovanja od dostojanstva i izvarsnitosti onoga dára neizreçenoga, dase uxgá gliubavju: nekaga ová reçená sad najposli maknu strahom, da neçist nitko, nitko nedostojan neprikuçujese k'onoj tarpezi Isukarstovoj: çustebo svi garmgliavinu strahovitu s. Pavla Apos. *Tko nedostojno*, velí, *jidæ, ossugenje sebi jidæ*. Upamtite: i pogite ú mijru Boxiemu: koivas sve uçinio dostojne. Amen.

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM XII.

DE

NATIVITATE D. N. J. CHRISTI.

Primo. Quod sit ineffabile mysterium, imo nec indagandum curiose, sed humiliter credendum. Secundo: quod, conversa consideratione ad locum, ubi nascitur, & pannos ejus, habeatur motivum admirationis, imitationis, & dilectionis in eo.

Impleti sunt dies ut pareret, & peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum in præsepio. Lucæ 2.

323. DIGNUM, & justum est; ut elevata voce, cum coronato Propheta cantemus hodie, & clamemus: *Quam magnificata sint opera tua Domine*: enim vero: *omnia in sapientia fecisti*, utique [Psal. 103. 22.] ast generationem filii tui, in sapientia tam sublimi, & in mysterio tam abscondito, ut nec lingua creata eam explicare, nec intellectus valeat attingere. Scimus quidem Domine, te revelante, firmiterque credimus, tuis sacris Scripturis nos docentibus, duas esse generationes unigeniti filii tui: sed quantum mysteriosa, & admiranda utraque, tantum una diversa ab alia: cum prima sit in cœlo, secunda in terra: prima æterna, secunda temporalis: prima a Patre, sine Matre; secunda a Matre, sine Patre: prima in Paradiso inter Angelos, numquam desinit; secunda in stabulo inter animalia, semel est completa: & prima, & secunda tam mirabilis, & abscondita in mysteriis, ut si hæc secunda inexplicabilis est lingua humana; illa prima, inattingibilis est intellectu etiam Angelico. Quapropter tres (ex quatuor Evangelistis) exarando temporalem filii Dei nativitatem, nec nominare sunt ausi æternam. Aquila dumtaxat Evangelica, dilectissimus nempe discipulus Joannes, ivit in sublime alis suæ altissimæ sapientiæ & scientiæ, quam ex Divinissimi sui Magistri pectore hausit, transgressusque cunctas temporum nubes, ad æternam atti-

Duæ sunt generationes D. temporalis ineffabilis æterna omnino incomprehensibilis intellectu creato.

Digitized by Google

attigit filii Dei generationem, quando in exordio sui Evangelii intonuit: *In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*, (Jo. 1. 1.) Ubi per verbum intelligitur secunda persona ss. Triadis, i. e. s. Dei Hoc igitur enunciat Joannes: *In principio*: jam ante omnem creaturam, & tempus: *erat filius apud Deum*: quia æternus Pater, æternum filium a sæculo, & in sæculum generat: Et hic filius, *erat Deus* ab æterno, & est nunc, & erit semper, non alter utique a genitore, sed cum suo genitore unus idemque Deus in natura Deitatis, in potentia, & æternitate; porro in persona dumtaxat differens. Tantum valuit, & non amplius, testari s. Jo. de æterna filii D. generatione. Unde, si eumdem interrogemus deinceps, qualiter hoc, quove modo fieri potest, ut filius generatus, sit unus idemque Deus cum Patre generante eum? non verecundabitur utique fateri veritatem, quod nec ipse amplius valeat hoc mysterium explicare: inquit enim Spiritus S. per Vatem suum s. Is. *Generationem ejus, quis enarrabit?* [Is. 53. 8.] Ah non potest intellectus creatus attingere, minus calamus exarare, & minime lingua explicare, qualiter, quove modo æternus Pater, æternum generat Filium, qui cum illo in natura unus est idemque Deus; nec genitor, genito senior: nec genitus junior genitore; sed unus & alter eque æternus!

Joannes igitur hoc solum prosequitur enunciando: *Et Verbum caro factum est*: (Jo. 1.) q. d. omittamus indagare altissimum mysterium æternæ generationis Divinæ, quia nobis creaturis investigabilis est, & inattingibilis: nisi hoc amplius mihi revelatum est; hoc plene intellexi, & veridice scio: hoc & annuntio omni creaturæ, ut quicumque salvari optat, sciat bene, firmiterque credat, quod F. D., non modo æternus est Deus, genitus in cœlis a Patre sine Matre; verum etiam, quod in tempore prædordinato descenderit in terram, in Uterum unius Immaculatæ Virginis, ibique, accepta carne nostra & natura, Divina sua non omissa, conceptus fuit, & factus homo temporalis. De hac igitur felici, & gloriosissima Virgine in hodierno Evangelio loquitur s. Lucas: *Impleti sunt dies, ut pareret*; scilicet, impletum est illi tempus 9. mensium post conceptionem; *Et peperit*, inquit, *filium suum*, hodierna luce. Ast cum cognoscam generationem hanc temporalem Jesu Christi, æterna paulominus esse absconditam, & factam in mysterio altissimo: quod, quantum credibile, tantum nobis est ineffabile; determinavi: Primo: ostendere vobis ejus ineffabilitatem; imo quod nec investigandum sit curiose, sed humiliter credendum, Secundo: commonere vos, ut convertamus oculos considerationis nostræ, Bethlehem versus, intuituri diligentius locum, ubi nascitur, vestesque ejusdem; spero proculdubio, quod ibi simus habituri motivum admirationis, imitationis, & dilectionis erga Jesum neonatum. Et tantum majus motivum quisque sentiet, quantum attentius auscultabit sermonem. Et incipio.

Impleti sunt dies ut pareret, & peperit filium suum. Ecce Evangelista s. Lucas testatur, quod V. Maria pepererit *filium suum*, sed nescio quomodo complanabitur cum Archangelo s. Gabriele: Hic etenim, teste eodem E- 324

van-

vangelio alibi, nuncians promiserat dictæ Virgini, quod pariendus sit ex illa, *filius Dei* [Lucæ 1. 35.]. Itaque contrarii quodammodo hi duo testes apparent: Quia si est filius Virginis parientis, ut testatur Evangelista, homo est: sin est filius Dei, ut testatur Archangelus, Deus est: jam enim diximus, quod filius D. in natura & Deitate, unus idemque sit Deus cum Patre. Quomodo conciliabimus nunc hosce duos testes? Quod alteruter fallatur, aut intendat nos fallere, absit cogitare. Quia tam credendum est Evangelistam loqui repletum Spiritu Sancto, quam Archangelum nunciasse, missum a Deo; uterque est testis Divinus, uterque cœlestis, neutri magis, quam alteri est credendum, sed æqualiter profecto utrique. Complanandi sunt igitur credendo firmissime, & absque omni dubio utrique. Peperit etenim Virgo Maria filium unum utique, ast Deum verum, verumque hominem simul: sicut enim f. D. genitus a Patre in Cœlis ab æterno, unus est idemque Deus cum genitore, in unitate naturæ, & non personæ: Ita filius genitus hodie a V. Maria, unus idemque est, & Deus & homo simul, in unitate personæ & non naturæ. Genuit igitur Virgo hæc filium unum, sed duplicis naturæ, Divinæ, scilicet & humanæ conjunctarum in unitate personæ: Itaque genuit F. D. Deum verum, uti promiserat Angelus, propter naturam Divinam; peperit pariter & filium suum, verum hominem, propter naturam humanam.

Evangelista & Angelus apparent testes contrarii, sed conciliantur.

325 Ecce N. mysterii hujus inexplicabilitas, & inattingibilitas: Quæ enim lingua humana explicabit, quisque intellectus valet attingere, qualiter Deus homo, & homo factus sit Deus in utero Virginali? Nihilominus, *Licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed unus est Christus:* Ita testatur s. Athan. in symbolo fidei Cath. Sed quid ultra? Si vas electionis s. Paulus, cui Dominus infudit omnem doctrinam, totamque legis sapientiam: appellat hoc, *mysterium absconditum a sæculis, & generationibus:* (Colos. 1. 26.) quis se exponet investigatum id, & explicatum? sed fateamur potius cum lucidissimo sole s. Ecclesiæ cath. Sancto Augustino, *Deum aliquid posse, quod fatemur investigare nos non posse.* [Eph. 2. ad Volus.] Tanta etenim est altitudo mysterii nativitatis F. Dei in carne humana, ut non solum maximi DD. S. Ecclesiæ id attingere non possint, sed nec ipsi spiritus Cœlestes, ita testificat s. Ambr. dicens: *mihi impossibile est generationis ejus scire secretum, mens deficit, vox silet, non mea tantum, sed etiam Angelorum* [lib. de fide ad Grat. cap. 1.]. Addo, quod quantum hoc mysterium est inattingibile, tantum cessare debemus tentandi, ut id attingamus intellectu nostro: sicut enim nimia contemplatio solis nociva est oculo corporeo, ita curiosa indagatio ejus oculo fidei: idcirco præmonet Spiritus Sanctus, quemque fidelem his verbis: *Altiora te nequæsieris... sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper.* (Eccli. 3. 22.) Sufficit tibi credere ea, quæ Deus revelavit: *& in pluribus operibus ejus? non sis curiosus.* Imo, non solum nocere potest, oculo fidei curiosa indagatio Divinorum mysteriorum; sed excœcare totaliter. O quot prolapsi sunt in hæresim, volentes scire id, quod attingere non possunt, contra monitum Apostoli dicentis: *non plus sapere, quam opor-*

Insanus filii Dei Mysteria ineffabilia

Cessanda a curiosa indagatione Div. Mysteriorum quia ?

Digitized by Google

oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. (Rom. 12. 3.) Justum est utique audaciam ejus submergi, qui invadit vastissimum transnatandi mare; nullum vero mare tam vastum est, & intransnatabile, quam altum est mysterium incarnationis Filii Dei, quod qui audet explorandi, ut attingat, justum est ejus temeritatem excœcari oculo fidei, juxta illud testim. s. Script. *qui scrutator est Majestatis opprimetur a gloria.* (Prov. 25. 27.) Ego igitur, dilectiss. Fratres, inattingibilem altitudinem hujus mysterii omitto disputationi Theologorum, & firmæ fidei vestræ, quia, ut inquit Doctor Angelicus s. Thomas, *nisi fides credat, sermo non explicat.* (s. Thom. Aquin.) & invito vos in stabulum Bethlehemiticum, ibi visuri quid nobis admirandum, imitandum, & amandum est.

326 Devotissimus Dei famulus, s. Bernardus, pia consideratione profectus in hoc stabulum Bethlehemiticum, cum (oculo intellectus sui piissimi) circumspexisset circumstantias nativitatis unici filii D. & filii V. Mariæ, alto cum suspirio, atque amore ad nos exclamavit: *In nativitate Domini, Fratres, habemus quod miremur, quod imitemur, & quod amemus.* Auscultate, quæso, quam bene, veraciterque dicat! Et numquid majus prodigium audiri potest, aut videri, quam aspicere oculo fidei in lumine s. Evangelii, eum nasci in stabulo, jacereque in angusto præsepio, quem, ut canit s. Mater Ecclesia: *Totus non capit orbis?* Quis potest hoc non admirari, si, ut testatur idem s. Bernard. *stupent Angeli infra se videntes, quem supra se semper adorant?*

Sanctus Habacuc Proph. Prophetico spiritu a longe prospiciens hoc admirabile mysterium Nativitatis F. D. in carne humana, exclamat: *Domine audivi auditionem tuam & timui..* i. e. *obstupui admiratione tanti operis*, ut exponit Menochius. (Menoch. hic) Ubi si interrogaverimus s. Vatem, quænam sint opera hæc Domini, quæ illi tantam admirationem afferunt? s. Ciprianus inducit eum sic respondere: *Non admiror mundi hujus staturam: non stabilitatem terræ &c.* non admirabatur s. Vates lunam, quod 15. diebus crescat, & decrescat aliis 15. Nec Solem, quod plenus semper permanens tantum circulum peragat singulis 24. horis: nec mirabatur cœlos esse tam speciose ornatos stellis: nec terram nostram ditatam aquis, floribus, omnigenisque fructibus. Quid ergo? *Consideravi opera tua & expavi*, inquit, quia *in medio duorum animalium cognosceris.* [Apud 70.] Volens dicere: Intuendo mirabilem artem tuam, Domine, & altissimam sapientiam in orbe cœlesti, atque terrestri, non est mirum, quod cognoscaris pro eo, quod es; &, quod te revereantur omnes creaturæ tuæ, atque adorent; hæc enim ostentant in Te Creatore suo majestatem, sapientiam infinitam, & omnipotentiam. Ast vero illud, quod prævideo spiritu Prophetico, Te nonnumquam nasciturum puerulum sub carne humana in misero stabulo a parentibus egenis, pauperibusque: Et te Mater puella vilibus pannis involvet. Tandem nec ignem sufficientem habens, nec cunabula, reclinabit te in præsepium inter duo animalcula: & tamen ibi, *in medio duorum animalium cognosceris.* Cognosceris, imo revereberis ab Angelis, a cœlis, & a stellis, *cognosceris*, a campis & sylvis; *cognosceris* a Regi-

Quid admirandum, in Christi nativitate circa Jes.

Omnia creata Deum in præsepio.

Digitized by Google

bus, & paſtoribus; *cognoſceris*, a bonis, & etiam a malis. Ab Angelis, quia ibidem in illo miſero ſtabulo, cœleſti cum dulcedine canendo læti tibi ſervient: hominibuſque nativitatem tuam nunciabunt. A cœlis, quia media nocte, cum fueris natus, ſplendorem ſuum monſtrabunt: ſcriptum eſt enim, *Et nox ſicut dies illuminabitur*. (Pſ. 138. 12.) A ſtellis, quia una inſolita apparebit in oriente, & ducet peregrinos uſque ad Bethlehem. A campis & ſylvis, quia, ut canit coronatus Proph. *Gaudebunt campi, & omnia, quæ in eis ſunt; & exultabunt omnia ligna ſylvarum a facie Domini, quia venit*. (Pſal. 95.) A Regibus, quia ab oriente properabunt ad Te adorandum, & offerendum tibi munera. A Paſtoribus, quia eadem nocte Te viſitabunt, aliiſque nativitatem tuam teſtabuntur. A bonis, quia omnes adventu tuo lætabuntur. Cognoſceris tandem & a malis, quia turbabuntur cum impio Herode, & expaveſcent.

Hæc ſunt N. hæc opera Dei mirabilia, & terribilia, quæ admiratur s. Vates Habacuc. Habemus igitur & nos, quod miremur: quia, ut inquit s. Aug. *Cum multi jam nati... eſſent Reges Judæorum* (Ser. 2. de Epiph.): putatis fors omnes ita cognitos fuiſſe & honoratos? non equidem. Et ad confirmandam hanc veritatem, non quæro alia tempora, niſi illud ipſum, quo natus fuit Jeſus in ſtabulo Bethlehemitico: quia eodem erat jam natus etiam Archelaus filius Regis Herodis Jeroſolymis. Et eſto, uti loquitur s. Fulgentius; *Archelaus natus eſſet in Palatio*, Et: *poſitus in lecto argenteo* (Serm. 5. qui eſt de Epiph.): Chriſtus vero natus in ſtabulo, & poſitus in præſepio: tamen illum Reges orientales nec nominant; hunc autem diligenter requirunt: illum in palatio Jeroſolymitano, inter ſervos & ancillas non venerantur; hunc in ſtabulo Bethlehemitico, inter duo animalia humiliter adorant: illum ſerico & auro indutum muneribus non donant; huic vilibus pannis involuto divitias ſuas, & ſervitutem offerunt: Cur hoc? quia non illum, ſed hunc cœli ſignis ſuis annuntiant, omneſque creaturæ cognoſcunt, & venerantur.

Aſt non deſinit hic prodigium hodiernæ nativitatis Domini, convertamus, quæſo, oculum conſiderationis noſtræ a filio ad Matrem, viſuri & alia quædam admiranda: Enim vero Maria, quæ hodie nobis genuit Salvatorem F. Dei; genuit illum, non amiſſa virginitate; facta eſt fœcunda parens, flore virginitatis non excuſſo: Unde exclamat s. Jo. Chryſ. *Ego hoc miror, quomodo de virgine, virgo natus ſit, & poſt nativit. virginis, Mater Virgo ſit?* [Hom. de s. Jo. Bapt.] Ita eſt N. hoc nec auditum eſt ab origine mundi, nec uſque ad ejus conſummationem audietur: ſolius enim Mariæ Matris Jeſu donum eſt & privilegium; ut, ſicut pura fuit, & immaculata virgo ante partum, ita in partu, & poſt partum remaneat ſemper Virgo puriſſima: Idcirco læta canit hodie s. Mater Eccleſia. *Alma Redemptoris Mater,... ſuccurre cadenti ſurgere populo, Tu, quæ genuiſti natura mirante tuum s. genitorem: Virgo prius ac poſterius*. (Eccleſia in Antiph. Alma) Hæc ſunt N. illa mira, & prodigia, de quibus coronatus Vates: *Cantate*, inquit, *Domino canticum novum, quia mirabilia fecit*. [Pſ. 97.] o quam bene dixit s. Bernardus: *habemus Fratres*

327 *Quid ſit mirandum in nativ. Dom. ex Maria*

tres in nativitate Domini, quod miremur ! sed non prodesset nobis sola admiratio, progrediamur itaque ab admiratione ad imitationem.

328 Et utique non est opus me conari profuso sermone monstrare vobis, in quo imitari debemus Jesum hodie natum: quia, ut loquitur perlaudatus s. Bernardus; *Clamat stabulum, clamat præsepe, clamant lacrymæ, clamant panni Christi: o homines fugite superbiam, & inanem gloriam.* Jesus Dei filius, qui est rex regum, maximus omnium Imperatorum, Dominus Angelorum, imo Creator omnium creaturarum: veniens in mundum, noluit a ditioribus parentibus nasci, sed a pauperibus; neque in amplo palatio, vel saltem in domo propria; sed in stabulo pastorali: noluit involvi serico & auro; sed vilioribus pannis; neque poni in cunabulis argenteis inter servos & ancillas, sed in præsepio inter animalia. Nunc si scire cupitis, cur altiss. adeo se humiliaverit? indicat nobis Apost. dicens: *Propter nos egenus factus est, cum esset dives.* (Cor. 1.) Ita est N. Christus hic inter nos factus est egenus & humilis, ad dandum nobis exemplum imitationis; prouti postea proprio ore fassus est, dicens: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, & vos ita facíatis.* [Joan. 13. 15.] q. d. ut in hoc mundo non quæratis divitias, & magnificentiam; vanam gloriam, & superbiam.

Quid imitandum in nativitate Dom.

329 Novimus N. quod propter superbiam, & Angelus ex cœlesti, & homo pulsus fuit ex paradiso terrestri Volens igitur Dei filius homini salutem restituere, semitamque ascendendi in cœlum monstrare, dignatus est docere nos paupertatem sanctam & humilitatem: quia juxta testimon. s. Tho. Vill. *Non est alia via ascendendi, nisi descendendo.* [S. Th. Vill. de humil.) Humilitas, FF. mei, est rectiss. breviss. & securiss. via ascendendi in cœlum. Requiruntur equidem in homine Christiano ornamenta omnium virtutum: idcirco misit Deus S. Abel, ut nos doceat innocentiam: Enoch, ut nos doceat castitatem: Abraham, ut nos doceat obedientiam: misit Job, ut nos doceat patientiam: Eliam, ut nos doceat zelum honoris Dei: Davidem, ut nos doceat diligere inimicos: Misit Patriarcham s. Joseph, ut nos doceat bonum reddere pro malo: Baptistam s. Joan., ut nos doceat pœnitentiam, & vitæ austeritatem. Verumtamen, ad erudiendam nos paupertatem sanctam & humilitatem, proprium filium unigenitum dignatus est Deus mittere: qui de sinu cœlestis Patris descendit in angustum uterum pauperculæ unius, atque humilis puellæ; natus est in stabulo, requievit in præsepio, sine servis & ancillis, tota servitus ejus sunt duo animalcula, & tota vita lucidiss. speculum humilitatis. O miram paupertatem! O humilitatem profundissimam! Hoc totum N. fecit D. filius, ut erubescamus nos homines mortales extolli, & superbire: Testatur mihi hanc veritatem coronatus Vates: quia eam olim cognovit spiritu Prophetico, & Vaticinatus est, dicens: *Inclinabit se cum Dominatus fuerit* [in terra Virga humilitatis]: *ut non apponat magnificare se homo super terram* (Ps. 9. alias 10. ℣. 10. & 18.): quæ verba prophetica ponderando s. Hieron. subdit: *Quid enim magis indignum, quid detestandum amplius, quid puniendum gravius, quam, ut*

Deus misit alios ad docendas nos alias virtutes: sed ad humilitatem, misit proprium filium.

Digitized by Google

videns Deum cœli parvulum factum, ultra apponat homo magnificare se super terram? [S. Hier. in hunc locum.]

Christus Mag. & spec. cum virtutum, sed præsertim humilitatis.

Verum quidem est Christum esse Magistrum & speculum omnium virtutum; attamen præcipue invitat nos, ut ab illo paupertatem, & humilitatem discamus: exemplis enim adjungit etiam vocem suam Deificam, dicens in S. Evangelio: *Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.* [Matt. 11. 19.] q. d. discite a me, non mundum creare, non cœlum stellis, terramque herbis, & floribus ornare; sed paupertatem, & humilitatem discite a me. Imitemur igitur N. Jesum in omnibus virtutibus, sed præsertim in spiritu paupertatis, & humilitatis celebrando hæc festa: superbiam fugientes, & omnem vanam gloriam. Cum tamen difficile sit sequi illum, & esse discipulum ejus, quem quis non amat; progrediamur exploratum motiva, quæ attrahunt nos ad amandum Jesum, natum hodie in stabulo Bethlehemitico.

330 Jam ex mellifluo ore s. Bernardi audivimus, quod in nativ. Domini habeamus, non solum quod miremur, & imitemur, uti probavimus: sed etiam, *quod amemus*. Et summum motivum hujus nostri amoris erga Dei filium debet esse prior ejusdem amor erga nos: ita nos docet Apost. s. Joannes dicens: *Nos ergo diligamus eum, quia ipse prior dilexit nos.* (1. Jo. 4. 19.) Et nescio utique, quis umquam inveniri posset adeò ingratus, & inhumanus, ut præsertim hisce festis non accenderetur flamma ardentissimi amoris erga Jesum, dummodo animam suam pasceret consideratione ejus beneficiorum. Nos, Fratres dilectissimi, non accendimur hac flamma; quia attendimus plus ad pascendum corpus vanitatibus mundanis, quam animam contemplatione spirituali: Ast, qui optat hanc flammam in se excitare, & accendere, semel dumtaxat de die, per hæc festa, semotus a tumultu, relictisque curis mundanis, præbeat epulas animæ suæ, tali consideratione, & discursu in mente sua, & in corde. Filius Dei propter mei amorem descendit in terram, ut me ducat in cœlum: factus est homo mortalis, ut mihi tribuat vitam immortalem: voluit plangere in terra aliquo tempore, ut faciat me gaudere in cœlo per sæcula: voluit nasci in stabulo Bethlehemitico, ut faciat me regnare in paradiso Cœlesti: voluit parvulus tremere algore, ut accendat in me magnum sui amorem: voluit locum eligere inter duo animalia in præsepio, ut me locet inter innumeros Angelos in paradiso: subjecit se magno labori temporali, ut mihi donet interminabilem requiem æternam: subjecit se hæreditati omnium miseriarum mearum, ut me faciat hæredem totius gloriæ suæ. Quid ultra? dixerim verbo: Jesus factus est filius hominis, ut me faciat filium Dei: Unde pie exclamat pius discip. s. Jo. *Videte Fratres, qualem charitatem dedit nobis... ut filii Dei nominemur, & simus!* (1. Jo. 3. 1.) Equis christianus tam duri, congelatique cordis inveniretur, qui flamma amoris erga Jesum hodie natum non accenderetur, si similes meditationes in abscondito cordis sui operaretur; cum natura ipsa nos excitet ad hunc amorem? *Quid enim tam insitum naturæ, quam ut diligentem se diligat?* (Ser. de nat. Dom.) inquit s. Ambros. Unde considerando hæc maxima beneficia, &

Motiva excitantia ad amorem erga Jesum neonatum.

pro-

Digitized by Google

profundissimam humilitatem filii Dei, idem s. Doctor exclamat: *Multa Domine fecisti pro me & non genuflexus adoravi Te: fecisti me, & fecisti mundum pro me; & Dominum totius orbis constituisti me, & non genuflexus adoravi Te: At postquam te vidi propter me humiliatum, de cœlis descendisse, lacrymas fundentem, infantulum natum, in præsepio jacentem, frigore titubantem, non potui amplius sustinere, sed tanto amoris pondere victus, in terram prostratus adoravi Te.* (S. Ambr. super illud: *humiliavit semetipsum, & de fuga sæculi.*)

331 Qualiter videri potuit Jes. in præsepio.

Audistisne N. quid dicat s. Ambrosius? *Postquam te vidi*, inquit, *de cœlis descendisse, infantulum in præsepio jacentem*, & cætera: Mira res! s. Ambr. post nat. Christi fuit natus in mundum plusquam 300. annis; quomodo ergo potuit videre Jesum in præsepio jacentem? nullomodo certe oculis corporalibus; aspiciebat tamen semper, præcipue autem hisce festis omni anno, nutriendo animam suam piis meditationibus beneficiorum ejus, ut paulo ante dicebamus: idcirco vincebatur, & accendebatur pondere amoris ad gratitudinem, & adorationem ejus. Quam bene igitur dicebam, ideo nos non accendi flamma amoris erga Jesum, quia festivis his diebus satagimus plus corpus nutrire corporalibus cibis, quam animam spiritualibus meditando & recognoscendo tantum beneficium. Erubescamus, fratres, coram cœlo, & coram Angelis, quod simus adeo ingrati Redemptori nostro. Veneramur & amamus omnem creaturam, a qua aliquod bonum necessarium nobis, aut utile recipimus: numquid enim non veneramur, amamusque Patrem & Matrem, quia nos genuerunt; Magistrum, quia nos docet; Medicum, quia nos sanat? Diligimus equum, quia nos portat; bovem, quia nobis arat; cætera animalia, quia sunt nobis utilia: Amamus, & diligimus ignem, quia nos calefacit, lucetque nobis; panem, quia nos nutrit; aquam, quia nos lavat; vestes, quia nos cooperiunt: Itaque omnia amamus nobis necessaria, & utilia; erga omnia gratitudinem quandam ostendimus: solius autem Jesu sæpe obliviscimur, a quo unice omne bonum necessarium & utile recepimus, & continuo recipimus. Ille etenim plusquam Pater & Mater est nobis, quia creavit nos, & sacro fonte regeneravit: Ille præstantiss. Magister est nobis & medicus, quia docet nos viam salutis, & sanat vulnera peccatorum nostrorum: Ille nos elevat, & portat in regnum cœlorum: Ille nos calefacit, & illuminat radiis gratiarum suarum: nutrit proprio corpore, & potat sanguine, atque lavat: Ille operit, imo tollit turpitudinem scelerum nostrorum. Tam verum est igitur quod omnia bona nobis necessaria, & utilia in Jesu unice sint reposita, quam idipsum testatur Apostolus dicens: *Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.* [Rom. 11. 36.] Considerate, charissimi fil. quot habemus motiva, & rationes amare puellum hodie natum, & revereri: quia tamen nonnullos cognosco, nondum motos, pro conclusione sermonis addam adhuc aliqua motiva, tam suavia, quam etiam terribilia, ut si suavitate non victi ad amandum, saltem timore perculsi, ad reverendum Jesum, & timendum moveamini: interim respirabo paulisper.

mia diligimus, non ndati de in quo si unice it omnia.

PARS

Digitized by Google

PARS SECUNDA.

332 SAnctus Jo. postquam enuntiavit nobis æterni filii Dei temporalem generationem, dicens: *Et verbum caro factum est*: subdit: *in propria venit*: Videte, Fratres dilectiss. omnia temporalia quibus indigemus & sunt nobis utilia, nos debemus adire ea, & quærere, non quod illa ad nos veniant: Jesus autem, quo maxime indigemus, quia ut mox ostendimus, omnes necessitates nostræ, & utilitates unice in illo sunt, nobis illum non quærentibus, ad nos venit; & venit non in magnificentia vestium Divinitatis suæ, neque cum numeroso comitatu, uti deceret Regem regum, ne nos terreat, quasi simus incapaces eum recipere; sed in vestibus paupertatis & humilitatis humanæ infirmitatis, factus homo: & quidem venit hospicio recipiendus, non tamquam hospes extraneus, sed tamquam noster cognatus, *in propria venit*; inivit enim nobiscum cognationem talem, qualem neque cum Angel. cœlestibus inivit, ut vel ita nos moveat ad sui amorem: Unde dicebat, teste sac. Scriptur. *Deliciæ meæ esse cum filiis hominum*, q. d. parcite mihi Angeli mei, ego vado in terram inturus cognationem, & affinitatem cum hominibus, & delectari inter eos: & quidem venit, fecitque nobiscum cognationem; sed an delicias quoque gustaverit? videndum.

Christus veniens ad nos, operuit magnif. Divinitatis, pallio humil. & infirmitatis humanæ, ne nos terreat.

Fecit, inquam, cognationem nobiscum omni eo modo, quo fieri potest: scitis autem N. quod triplex sit cognatio. Prima vocatur legalis: i. est, quando quis aliquem adoptat juxta legem, in filium & hæredem, esto cæteroquin sanguine illi non sit junctus. Hanc cognationem iniit filius Dei cum Angelis, quia filios & hæredes regni cœlestis eos fecit: nobiscum pariter inivit eamdem, quia nobis etiam dedit potestatem, teste s. Joan. *filios Dei fieri*: [Jo. 1. 12.] *Si autem filii, & hæredes*, subdit Apostol. [Cor. 8. 17.] Secunda cognatio vocatur spiritualis. i. e. quando quis alium baptizat, aut in baptismo & confirmatione tenet: Hanc quoque nobiscum contraxit, non autem cum Angelis, quia etsi visibiliter baptizemur per ministros, invisibiliter tamen Christus nos baptizat omnes, teste s. August. dicente: *Petrus baptizet hic est*, (i. e. Christus) *qui baptizat, Paulus baptizet, hic est, qui baptizat, Judas baptizet, hic est, qui baptizat*. [S. August. tract. 6. in Jo.] Tertia cognatio vocatur naturalis, & hæc iterum est duplex: prima est inter eos, qui ex eodem sanguine sunt procreati, & vocatur consanguinitas: secunda provenit ex matrimonio, & vocatur affinitas, quam contrahit sponsus cum omnibus consanguineis sponsæ, & sponsa cum consanguinitate sponsi. Hanc quoque utramque cognationem nobiscum contraxit Dei filius, non autem cum Angelis. Contraxit primam, quia cum natus sit ex purissimo sanguine V. Mariæ, quæ est filia Adæ, consanguinitatem contraxit cum omnibus nobis, qui pariter sumus filii Adæ. Tandem, quia in utero ejusdem virginis desponsavit sibi naturam humanam, totius familiæ ejusdem naturæ factus est affinis, seu inivit affinitatem cum toto genere humano.

Christus nobisc. iniit omnis generis, in triplicem cognationem.

Ecce, Fratres mei, quot modos adinvenit filius Dei uniri nobiscum cognatione: bene ergo dicit s. Joan. *in propria venit*: 333

i. e.

Digitized by Google

i. e. inter fratres ſuos, cognatos, & affines: ſperans ſe eſſe cum maximo honore a nobis recipiendum: idcirco & dicebat: *deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum*. Sed, proh dolor! audio eumdem Evangeliſtam s. Joan. clamare: *Et ſui eum non receperunt*: q. d. tantum abeſt, ut eum revereantur, qua benefactorem; & ament, qua fratrem, ac cognatum; quantum nec recipere eum volunt, qua honeſtum hoſpitem & peregrinum. Durum forte creditu hoc videtur vobis, ſed venite, quæſo, una mecum intuituri eum pulſantem diverſas portas, ſed omnes reperit clauſas ſibi in frontem. Primo enim pulſat ad portam rectorum, & magnorum Principum, ſed clauſas invenit, imo circumfuſas plumbo ſanguinis pauperum injuſte extorti; ingredi non poteſt: *Manus enim, vestræ ſanguine plenæ ſunt*. inquit, vates s. Iſaias. (1. 15.) Pulſat ad portam divitum, & nobilium; ſed clauſæ ſunt clave avaritiæ: quia, *omnes avaritiæ ſtudent*: inquit vates s. Jeremias [6. 13.] Pulſat ad portam mercatorum, & artificum, clauſas reperit mendatiis, fraudibus, & perjuriis; *quia operati ſunt mendacium*, inquit vates s. Oſeas. [7. 2.] Pulſat ad portam operariorum, & pauperum, clauſas reperit clavibus maledictionum, & blaſphemiarum: quia, *lingua eorum gladius acutus*, inquit vates Coronatus. (Pſ. 56. 5.) Vertit ſe pulſatum ad habitacula fœminei ſexus; ſed quid? omnes eum repellunt, quædam armis ſuperbiæ, & vanæ gloriæ; aliæ framea murmurationis, & invidiæ; aliæ veru imprecationis, & impatientiæ: *Prodiit quaſi ex adipe iniquitas eorum*: inquit idem vates Coronatus. (Pſ. 72. 7.) Vertit ſe ad ſocietatem juventutis utriuſque ſexus, ſed nec appropiare poteſt, a longe enim ſentit fœtere ora eorum verbis, utinam non & corpora factis, libidinum, & impudicitiarum: quia, *inſanivit libidine*: dixerim cum vate s. Ezechiele. [23. 20.] Vertit ſe, & pergit ad dilectos ſuos Sacerdotes, quos in mundo poſuit, ut ſolem inter ſtellas: ſed obviat illi dilectiſſimus diſcipulus ejus Joannes clamans: *Obſcuratus eſt ſol a fumo putei*. [Apoc. 9. 2.] q. d. revertere, chare Magiſter, revertere, obſcuratus eſt ſol Sacerdotii, a fumo & tenebris cupiditatum, & curarum putei hujus mundi immundi, ſcio Te eſſe lucem, Domine, ergo, *quæ ſocietas luci ad tenebras*? ut inquit Apoſt. (1. Cor. 6. 14.) Sacerdotes tui excuſſa ſanctitate debita, circumdederunt ſe tenebris morum mundanorum, ad eos ingredi non permitteris. Vertit ſe, & pergit poſtremo ad monaſteria religioſorum, quos præſtantiſſimam conſtituit portionem in Eccleſia ſua inter ſæculares, ſicut aurum inter metalla; ſed obviat illi vates s. Jerem. clamando: revertere, Rex cœleſtis, revertere, quia *obſcuratum eſt aurum*, devotionis & pietatis Religioſorum, *mutatus eſt color optimus* [Thren. 4. 1.] obſervantiarum inter tuos Religioſos: clauſerunt a Te portam cœnobiorum ſuorum clavibus omnis relaxationis. O quanta dicerem tibi Domine, de irreligioſitate tuorum Religioſorum, ſed oportet tacere, ne ſcandalizentur ſæculares, ſufficit dicere cum Coronato tuo Proph. *Non eſt qui faciat bonum*, ſeu obſervet perfecte regulam ſuam, *non eſt uſque ad unum ... Omnes ſimul inutiles f. ſunt*. (Pſ. 13. 2. & 3.)

Chriſtus non invenit officium, ubi omnes portas clauſas invenit: ſic oportuit tum ire a ſtabulum, noſci ſuis.

Cum igitur eſſet completum teſtimonium Joannis: *In propria ve-*

Digitized by Google

venit, & sui eum non receperunt, oportuit Christum nasci in stabulo inter animalia: quod prævidens spiritu Prophetico s. Isaiæ rationabiliter utique potuit exclamare: *obstupescite cœli & portæ ejus desolamini vehementer*: [Isa. 2. 5.] q. d. relinquimini totaliter apertæ, ut spiritus cœlestis viso Domino in stabulo currant, illi servituri: Et vere accurrerunt dulciter canentes; *gloria in excelsis Deo*: esto non sine humili quadam allusione, dicendo ei: Ecce tibi, Domine Rex noster, ecce tibi descendere de cœlis a nobis, in terram ad homines: ecce quales delicias inter illos gustas: inivisti cum eis cognationem majorem, quam nobiscum, & tamen nec te recipiunt ut cognatum, nec gratitudinem ostendunt ut benefactori; imo nec hospicium reperis, ut peregrinus apud illos: Ecce qualiter tibi amorem solvunt amore!

Obstupescunt cœli, & alludunt Angeli Domino a suis non recepto.

Sanctus Paulus contemplatus
334 tam immensum amorem filii Dei erga nos, atque tanta beneficia: & e converso nostram ingratitudinem erga illum, non potuit contineri, quin tonet tali tonitru: *Si quis non diligit Dominum nostrum Jesum Christum anathema sit*: (1. Cor. 16. 22.) o mirabile tonitru! o fulmen tremendum: utinam nullum concutiat! Sciant tamen certe illi, qui hæc festa duxerint in superbia, & vanagloria; in ebrietatibus, & blasphemiis; in murmuratione, & inhonestis dissolutionibus: sciant, inquam, fore, ut fulmen dictum non aufugiant. Quapropter N. si eum non recepimus, ut debueramus, quia clauseramus portas domorum nostrarum diversis vitiis: tempus est jam ut eas aperiamus vera contritione, & induti honeste indumento gratitudinis, & recognitionis ejus beneficiorum: non modo caveamus eum contemnere hisce festis aliquo peccato mortali, ne concutiamur fato fulmine Apostoli: Verum etiam, cum ipse de cœlis usque ad terram venerit, tanta beneficia nobis largiturus, quanta jam audistis: Nos quoque eum visitemus, & honoremus saltem ut hospitem honestum: Et, si quo indiget in stabulo pauperculo, subministremus illi &c.

Formidabile est Jesum ut diligere.

Jesus vi tandus honestu

Longe est: audio aliquos dicere in corde; longe est, Pater, Pa- 335
lestina, longe est Bethlehem: cæterum, utinam possemus eum visitare, quam libenter eum veneraremur: Etsi, quam necessitatem eum pati adverteremus, etiam si oporteret omnia bona nostra oppignorare, ad succurrendum ejus necessitati, libenter id faceremus. Longe est Palestina, longe Bethlehem, verum est, dilectissimi. Sed Jesus neonatus non longe est ab unoquoque vestrum. Vultis dicam vobis, ubi eum invenietis? si eum quæritis honorandum, & redamandum, ille est in Ecclesia, & in omni loco semoto a tumultu, & occasionibus peccandi: ubicumque semotus quis voluerit ejus beneficia considerare, eique gratias agere, ibi eum inveniet, visitabit, & honorabit. Quod si quæritis eum parvulum, nudum, & indigentem, ad subveniendum illi in suis necessitatibus; en in domo vicini tui pauperis: en in domo orphanorum illorum, qui esuriunt & sitiunt, nudi, & discalceati: en apud illum infirmum, qui nec habet quo reficiatur, nec quo se calefaciat: ibi est Jesus apud fratres suos; itaque si indigentes visitaveritis, & eis subveneritis; visitabitis Jesum, eique sub-

Jesus u nam in niendus subveniat illi.

Quod pauperi Christo

Digitized by Google

ſubvenietis. Ita eſt N. abſque dubio, quia ita ipſemet dicit, non ego: Auſcultate ejus verba notata ab Evangeliſta. *Quamdiu uni ex his Fratribus meis minimis feciſtis, mihi feciſtis*: (Matt. 25. 40.) Ipſe etenim eatenus adamavit humilitatem, & paupertatem, ut ſpeciali jure humiles, puſillos, & pauperes fratres ſuos vocare delectetur. Celebrando igitur hæc feſta honorabitis eum, & recipietis, ſi dolueritis de vitiis præteritis, cavendo nova patrare: viſitabitis autem eum, eique ſubvenietis; ſi viſitaveritis dictos fratres ejus pauperes, eiſque ſubveneritis: Sic recognoſcet in vobis amorem, æterniſque præmiis vobis reſtituet. Amen.

ISTO' SVIDOCSANSTVO XII.

SLAVO=BOSANSKI

O D

POROGENJA ISUSOVA.

Parvo, daje skrovishte neistomaçno, nitise imá istraxivati isprazno, nego ponizno virovati. Drugo, da okrenuvshi oko od promishglianja Kmistu gdise porodi, i na odichiu gnegovu imáse maknutje od zaçugenja, naslidbæ, i gliubavi gnegovæ.

Impleti sunt dies, ut pareret, & peperit filium suum primogenitum, & ponnis eum involvit, & reclinavit eum in præsepio. Lucæ 2.

Izvarshilise jesu dnevi da porodì, i poroddi sína svoga parvorogenoga, i sviticzam gnega zaví, i spustiga ú jasle.

323 DOstojnoje i pravedno, da uzdigavshi ghlás, s'okrugnenim Prorokom, pivámo danas ivapiemo: *Quam magnificata sunt opera tua Domine*! okolliko uzvelliçana jesu dilla tvoja gospodine, *omnia in sapientia feciſti*, svakasi ú mudrosti uçinio, istinaje: Ali porogenje sína tvoga, ú mudrosti tolliko visokoj, i ú otajstvu tako sakrivenu, da nitiga jezik stvorení umije istomaçiti, ní pamet i razum more dosegnuti. Znademo gospodine dobro, po oçitovanju tvomu; i temeglito virujemo, zashtonas pisma ss. tvoja uçæ, dasu dva porogenja jedinoga sìna tvoga: Al kollikosu çudnovata obba, i otajna; tollikosu megjusobom rázliçita: buduchi parvó na nebu, drugo na zemgli; parvó vikoviçgne, drugo vrimenito; parvo od Oca brez materæ, drugo od materæ brez Oca; parvo ú raju megiu Angeli nigda nesvarshujæ, drugo ú shtali megiu xivinam jednoçje izvar-

izvarsheno: i parvo, i drugo po
ſí naçin çudnovato i ottajno; da,
ako ovo drugo nie za iſtomaçi-
tiſe jezikom gliuskim; ono par-
vo nie za doſegnutiſe ni pamet-
ju Angeoskom. Shta radi troi-
ca, od çetiriu Evangeliishtá, pí-
shuchi od vrimenitoga porogen-
ja ſína Box nikimenovati neſmi-
doshe viçgnega. Orao ſám Ivan-
geoskí, pogliubglení, to jeſt, uçe-
nik s. Ivan; izviiſiſe, s'kríli od
priviſokæ mudroſti ſvojæ, i znanja,
Kogaje zaçzarpio iz párſá iſtoga
meſtra Boxanſtvenoga, i nadas-
havshi ſve obláke od vrimæná,
k'viçgnem doprie porogenju ſína
B. kadano zavapi na poçetku svo-
ga Ivang. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum*: ú poçélo
bíshe ríç, i ríç bíshe pri Bogu,
i Boog bíshe ríç; gdi po rijçi,
razumieſe drughi kíp od priſv.
Trojſtva, t. j. ſín B. velli dakle
Ivan s. ovó: ú poçélo, josh prie
ſvakoga ſtvorenja i vrimena:
biashe ſín kod Boga: zashto viç-
gní Otac nebeſkí, viçgnega ſína
josh od viika, i ú viike porá-
giá: i oví Sín, jeſt Boog, né
drughí doiſto od roditeglia, ne-
go s'roditegliom ſvoím jedan iſ-
tí Boog od viika, ú naravi Bo-
xanſtvenoj, ú viçgnoſti i moguſt-
vu, á u kípu ſamo rázliçit: tol-
likonam svidoçí s. Ivan od viç-
gnega porogenja ſína B. nishta
vishe. Odkud ako gnega iſtog
unapridak upítámo; kako ovó,
po koili naçin more biti, da ſín
porogení, jeſt Boog jedan iſti,
s'ocem koiga porágiá? Nechie-
nam doiſto iſtinæ zatájati, da
vishe nikon nemore ovoga s'kro-
vishta iſtomaçiti; zashtobo duh
s. po Proroku govorí: *generationem ejus, quis enarrabit?* poro-
genje gnegovo viçgnæ, tkoche
izkazati? Ah, nemore pamet od
ſtvorenja razumiti, magne pero
iſpiſati, á najmagne jezik iſto-
maçiti, kako po koili naçin viç-
gni Otac ſína porágiá, koije sh'
gnim jedan iſtí Boog ú naravi
josh od viika, nit Roditegl ſtarí od rogenoga, niti rogení mla-
gí od roditeglia, nego viçgní jed-
nako jedan, i drughí. Ivan da-
kle slídi, ovo ſamo ſvidoçechi,
i kazujuchi: *Et Verbum caro factum eſt*: i ríç, veli, pút uçigne-
na jeſt: ottiuchi rechi: projdi-
moſe mi iſtraxivati ottajſtva od
viçgnega porogenja ſína B. zash-
to nitie zadoſegnutiſe od nas,
ni za iznáchi; nego ovomie josh
poçitovano, ovo razzumi iſtinno,
i znam cilovito; ovó i navishtu-
jem svakomu ſtvorenju; da tko-
godi xelí biti ſpaſen, imá dobro
znati, i virovati temeglito, da
ſín B. neſamoje Boog viçgní,
porogen na nebesí od Oca brez
Materæ, nego josh da ú vrime
odregenó ſnige na zemgliu, ú
utrobu jednæ neocgvargnenæ di-
vojçicæ; i ondi, uzamshi pút
nashu i narav, Boxanſtvenæ ſvo-
jæ neoſtavivshi, zaçeoſe jeſt i
uçinio çovikom vrimenitim.

Od ovæ dakle ſrichnæ, i priſ-
lavnæ divojçicæ piishæ s. Luka
ú danashg. Ivang. *Impleti ſunt dies, ut pareret*, izvarshiliſe jeſu
gnoj dnevi, to jeſt, 9. miſecí po
zaçetju, da porodí, *& peperit filium ſuum*, i porrodi, velí, ſína
ſvoga na dan danashgní. Ali poz-
najuchi ja daje ovo porogenje
ſína B. vrimenitó, mallo magne
od viçgnega ſakriveno ú ottajſt-
vu; nitie za iſtomaçitiſe od nas,
nego ſamo za virovatiſe, mogu-
chie: odluçioſam parvo ukazati-
vam neiſtomaçnoſt gnegovu, pa-
çe daga neimamo ni iſtraxivati
iſprazno, nego ponizno virovati.
Drugo ochiuvas zazvati, da obrá-
tímo oçi od promishglianja na-
shega k'Betlemu, za promotriti
miſto gdiſe porrodi, i odichiu

Isusa porogenja sína B. viçgnega doſegnutiſe ni pametju Angeoskom. Shta radi troica, od çetiriu Evangeliishtá, pí-shuchi od vrimenitoga porogenja sína Box nikimenovati neſmidoshe viçgnega. Orao ſám Ivangeoskí, pogliubglení, to jeſt, uçenik s. Ivan; izviiſiſe, s'kríli od priviſokæ mudroſti ſvojæ, i znanja, Kogaje zaçzarpio iz párſá iſtoga meſtra Boxanſtvenoga, i nadashavshi ſve obláke od vrimæná, k'viçgnem doprie porogenju ſína B. kadano zavapi na poçetku svoga Ivang. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum*: ú poçélo bíshe ríç, i ríç bíshe pri Bogu, i Boog bíshe ríç; gdi po rijçi, razumieſe drughi kíp od priſv. Trojſtva, t. j. ſín B. velli dakle Ivan s. ovó: ú poçélo, josh prie ſvakoga ſtvorenja i vrimena: biashe ſín kod Boga: zashto viçgní Otac nebeſkí, viçgnega ſína josh od viika, i ú viike porágiá: i oví Sín, jeſt Boog, né drughí doiſto od roditeglia, nego s'roditegliom ſvoím jedan iſtí Boog od viika, ú naravi Boxanſtvenoj, ú viçgnoſti i moguſtvu, á u kípu ſamo rázliçit: tollikonam svidoçí s. Ivan od viçgnega porogenja ſína B. nishta vishe. Odkud ako gnega iſtog unapridak upítámo; kako ovó, po koili naçin more biti, da ſín porogení, jeſt Boog jedan iſti, s'ocem koiga porágiá? Nechienam doiſto iſtinæ zatájati, da vishe nikon nemore ovoga s'krovishta iſtomaçiti; zashtobo duh s. po Proroku govorí: *generationem ejus, quis enarrabit?* porogenje gnegovo viçgnæ, tkoche izkazati? Ah, nemore pamet od ſtvorenja razumiti, magne pero iſpiſati, á najmagne jezik iſtomaçiti, kako po koili naçin viçgni Otac ſína porágiá, koije sh'gnim jedan iſtí Boog ú naravi josh od viika, nit Roditegl ſtarí od rogenoga, niti rogení mlagí od roditeglia, nego viçgní jednako jedan, i drughí. Ivan dakle slídi, ovo ſamo ſvidoçechi, i kazujuchi: *Et Verbum caro factum eſt*: i ríç, veli, pút uçignena jeſt: ottiuchi rechi: projdimoſe mi iſtraxivati ottajſtva od viçgnega porogenja ſína B. zashto nitie zadoſegnutiſe od nas, ni za iznáchi; nego ovomie josh poçitovano, ovo razzumi iſtinno, i znam cilovito; ovó i navishtujem svakomu ſtvorenju; da tkogodi xelí biti ſpaſen, imá dobro znati, i virovati temeglito, da ſín B. neſamoje Boog viçgní, porogen na nebesí od Oca brez Materæ, nego josh da ú vrime odregenó ſnige na zemgliu, ú utrobu jednæ neocgvargnenæ divojçicæ; i ondi, uzamshi pút nashu i narav, Boxanſtvenæ ſvojæ neoſtavivshi, zaçeoſe jeſt i uçinio çovikom vrimenitim.

Od ovæ dakle ſrichnæ, i priſlavnæ divojçicæ piishæ s. Luka ú danashg. Ivang. *Impleti ſunt dies, ut pareret*, izvarshiliſe jeſu gnoj dnevi, to jeſt, 9. miſecí po zaçetju, da porodí, *& peperit filium ſuum*, i porrodi, velí, ſína ſvoga na dan danashgní. Ali poznajuchi ja daje ovo porogenje ſína B. vrimenitó, mallo magne od viçgnega ſakriveno ú ottajſtvu; nitie za iſtomaçitiſe od nas, nego ſamo za virovatiſe, moguchie: odluçioſam parvo ukazativam neiſtomaçnoſt gnegovu, paçe daga neimamo ni iſtraxivati iſprazno, nego ponizno virovati. Drugo ochiuvas zazvati, da obrátímo oçi od promishglianja nashega k'Betlemu, za promotriti miſto gdiſe porrodi, i odichiu

Digitized by Google

gnegovu; uzdamſe doiſto dachiemo imat ondi maknutje na zaçugenje, naslidbu, i gliubav Iſuſa danas porogenoga: i tollikoche ſvak imati ovo maknutje vechæ, kolliko s'vechím naſtojanjem budæ slushati govorenje, koe poçinám.

337 *Impleti ſunt dies, ut pareret,* & *peperit filium ſuum*: izvarshiliſe jeſu dnevi da porodí, i porodi sína svoga. Evo Evangelíſ. s. Luka svidoçi, da Maria Divica porrodi sína svoga, *filium ſuum*: Al neznam kakocheſe poravnati s. Archang. s. Gabrielom? Ovíbo, kako svidoçí iſtó Ivangelje na drugomu miſtu, navishtujuchi, obechiá reçenoj divici, daſe od gnæ imá poroditi sín B. *filius Dei*. I tako ſupprotivni po nikí naçin ukazujuſe oví ſvidoci, zashto akoje sín Divice poragiajúchæ, kako ſvidoçí Ivangeliſta, çovikje: akolie sín B. kako ſvidoçi Archangeo, Booghje: kakochiemo ſada poravnati ová dvá svidoka? Da jedan il drughí varáſe, il razumie nas privariti, Boxe saçuvaj toh i pomisliti! Zashto tollikoſe imá virovati da Evangeliſta govorí napugnen Duhom ſvetim; kolliko daje Arkangeo navishtivao poslan od Boga; obadvaſu ſvidoka Boxiá, obadva nebeskà; neimaſe jednom vishe virovati nego drugom, nego bash jednako obima. Imajuſe dakle poravnati, virujuchi temeglito obodvoici, brez nikakvæ ſumglé. Porrodibo D. Maria sína jednoga iſtinaje, ali Boga iſtinnoga, i pravog çovika zajedno: Zashto kakoje Sín porogení na nebu od Oca, jedan iſti Boog s'roditeglom, ù jedinſtvu naravi á né kípa: onako sín porogení danas od D. Mariæ, jedanje iſti i Bog i çovik zajedno, ú jedinſtvu kípa á ne naravi. Porrodi dakle Divica ová ſiina jednoga, ali dvoſtrukæ naravi, Boxiæ tojeſt i çoviçanskæ, ſaſtavglenie ú jedinſtvu kípa: Itako porrodi sína Boxiega, Boga iſtinitoga, kako obechia Angeo, zaradi naravi Boxiæ: porrodi po iſti náçin i sína ſvoga, právog çovika, zaradi náravi çoviçanskæ.

Ivangeliſt. i Angeo ukazujuſe ſvidoci ſuprotivni aliſe poravnáju.

338 *Upuchuju sína Boxiega otajſtvo nevishtenja* Evo N. ottajiſtva ovoga neiſtomaçnoſt, i nedoſegnutje; koichebo jezik iſtomaçiti, kojali pamet gliuska doſegnuti, kakoje uçignen Boog çovik, i çovik Boog ú ntrobi Diviçanskoj? i saſvim tizím: *Licet Deus ſit & homo, non duo tamen, ſed unus eſt Chriſtus*: premdaje Boog i çovik, niſtatanemagne níſu dva, nego jedan Iſukarſt: takonam s'kazuje s. Atanaxio, ú svidoçanſtvu virræ katoliçanskæ. A shtochiemo vishe? ako suud od obrágnía Apoſ. s. Pavao, komu Gospodin ulí svakí nauk, i svakú mudroſt od zakona, nazívá ovo, *Myſterium abſconditum a ſæculis & generationibus*, Skrovishte sakriveno od vikoová, i nároodá, tkochieſe metnuti iſtráxitiga, i iſtomaçiti? negoje bogle da s' prisvitlim ſuncem s. Czarque Katolič. ſa s. Aguſtinom ispovidímo, *Deum aliquid poſſe, quod fatemur inveſtigare nos non poſſe*: da Boog shtogod more, shto mi iznach i doſeghnuti pametju nemoremo. Tollikaboje viſina ottajſtva od porogenja sína B. ù puti çoviçanskoj, daga neſamo najvechi nauçitegli s. Czarquæ, nego ni iſti duhovi nebeski dokuçiti nemogú: takó ſvidoçí s. Ambroſio govorechi: *Mihi impoſſibile eſt generationis ejus ſcire ſecretum, mens deficit, vox ſilet, non mea tantum, ſed etiam Angelorum*. Merni, velí, nie moguchie porogenja Iſuſova znati skrovishta, pamet ſuuſtajæ, jezik múçí, ne mojſamo, nego josh i Angeoskí.

Nadoſtavgliam, da kollikoſe ovo skroviſte nemore doſeghnuti, tolli-

tolliko imamo priſtat iſtraxivatiga, i doſeezati razumom naſhim; zashto, kakoje ſavishgnæ razghlædanje suncza naudglivo oku tileſnomu, tako iſprazno iſtraxivanje ovoga ottajſtva, oku od viræ: zato ponukujæ Duh s. svakoga pravovirnoga, govorechi po uſta Czarquenoga: *Altiora te ne quæſieris. ſed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita ſemper:* Vishie ſtvarí od tebe ne iſtraxuj, velí, nego shtotie Boog zapovidio, onó vazda promíshglaj: Doſtatie virovati onó, shtoje Boog cçitovao: *& in pluribus operibus ejus, non ſis curioſus*, á ú oſtálí dillí gnegovi ne budi iſprazan za znatii. Paçe ne ſamo iſprazno iſtraxivanje otajſtvi Boxie more biti naudglivo oku od viræ, negoga josh ſaſvim zaſlipiti: o kollikoije upalo ú hereſiu, ottiuchi znati onó shto doſeghnuti nemogú, ſuprot ponukovanju s. Pavla govorechiega: *non plus ſapere, quam oportet ſapere*: neimaſe otit vishe znati, negoje potribito znati. Pravednoje doiſto daſe pokáiá, i potopí sloboda onogá, koí upplivá ú prishiroko móre, za priplivatiga: á nikakvo móre nie doiſto tolliko shiroko, kollikoje viſſoko skrovishte upuchienja sína B., koe tkogodi slobodu uzmé za doſegnutiga, pravednoje da brezobraznà sloboda gnegova zaslípiſe ú oku od viræ, pijſanobo jeſt ú s. liſtoví, *qui ſcrutator eſt majeſtatis, opprimetur a gloria*, tko iſtraxívalacz jeſt ispravan od veliçanſtva B. zatús hicheſe od slave, zashto doſegnut dílá B. pamet od ſtvorenja nemore, nego samo more virovati razum, ono shtoje cçitovano. Ja Dakle N. nedoſeghnutú viſinu ovoga skrovishta oſtavgliam prigovaranju Bogoslovácá, i temeglitoj viri vashoj; zashto kako velí nauçitegl Angeoski, s. Toma od Aquina: *niſi fides credat, ſermo non explicat*: Ako virra nevirova, govorenje doiſto neiſtomaçi ovoga otajſtva: I zazívam vas ú shtalicu Betlemsku, ondichemo vidditi çemuchemoſe çuditi, shto imamo naslidovati, i shto gliubiti.

Neimajuſe ſ'iſprazno sloboda izis-Kivati iKrovishta B. nego poniznо vinovati.

Pridevotí sluga Boxi s. Bernardo, otishavshi s' Bogogliubnim promíshglianjem ú ovu shtalicu Betlemsku, okom pridevotæ pameti svoje razgledajuchi okoloſtanja od porogenja ſina B. i ſina D. Mariæ, s' dubokim uzdannutjem, i gliubavju k' namaſe okrenuvshi vapiæ: *In nativitate Domini, fratres, habemus quod miremur, quod imitemur, & quod amemus*: Na dan velí, porogenja Goſpodinova, Bratjo, imamoſe çemu çuditi, shto naslidovati, i shto gliubiti. Poslushajte, molim, kolliko dobro, i iſtinnito govorí! *Habemus quod miremur*, Imamoſe çemu çuditi. Teh jedda vechie çudo viditiſe more, illi çuti, negoli gledati, kako gledámo mí okom od viræ, ú svitloſti s. Ivangelja, daſe porodi ú shtalici, i da lexí ú tisní jaslica oní, koga, kako pivá s. Czarqua, *totus non capit orbis*, vaskolikí svít ſuuzeti nemore? Tkobi mogao neçuditiſe, ako, kako svidoçí iſtí s. Bernardo: *ſtupent Angeli infra ſe videntes, quem ſupra ſe ſemper adorant*: çudeſe velí, Angeli podſobom gledajuchi, koga nadſobom vazda shtujú, i klagnajumuſe? 339

Prorok s. Abakuk, duhom proroçanskim izdaleka privígiajuchi ovò çudnovato otajſtvo od porogenja ſina B. ú puti çoviçanskoj, vapiæ: *Domine audivi auditionem tuam, & timui*: Goſpodine çuh çuvenje tvoje, i pobojaſe: tojeſt, *obſtupui admiratione tanti operis*: zaçudioſamſe razgledanjem

danjem tollikoga dilla, kako tomaçí Menochio. Ako upitámo s. Proroka, kojasu ová dilla Boxiá, kojamu tolliko donosæ zaçugenje? Evoga uvodí s. Ciprian ovako odgovárati: *Non admiror mundi hujus ſtaturam, non ſtabilitatem terræ*: Ne çudimſe, velí, svita ovoga stavnosti, niti utvargenju zemglæ: Nitise çudí s. prorok misecu, shto za 15. dáná ráste, á sráštase za drugo 15.: Ni suncu shto cilovito i punno vazda stojechi, tolliki okolish obilazí ú svako 24. saata: Nitise çudí shtosu nebesa tolliko ghizdavo nakichiena zvizdama; ni shtoje zemglia obogachiena vodama, czvitjem, i svakojakim plodovi. Shto dakle? *Conſideravi opera tua, & expavi*, inquit, quia, *In medio duorum animalium cognoſceris*: Promisliosam dilla tvoja, i sastrahom zaçudiose, velí, zashto, megiu dvima xivinam bichesh poznán. Ottiuchi rechi: gledajuchi çudnovatí zanat tvoj Gospodine, i privisokú mudrost ú okolishu nebeskomu i zemaglskomu, nieçudda shtose poznajesh, za onó shtosi; i datise klagnajú sva stvorenja tvoja, i shtujúte: ovabo ukazujú ú tebi stvoritegliu svomu Boxanstvo, svemogustvo, i mudrost neizmirnú. Al onó, shto privígiam duhom proroçanskím, dacheshse ti ú niko vríme poroditi diteshcom, ú putti çoviçanskoj, ú jednoj argiavoj shtalici, od potribitiæ roditægliá: I Majkachete Diviça ú siromashke svitice poviti. Najposli, nit imajuchi çestitæ vatræ, ni beshikæ, stavichete ú jasle megiu dví xivinice: I sasvím tizim ondi, *in medio duorum animalium cognoſceris*, megiu onim dvima xivinam bichesh poznan. Takoje, bichesh poznan i poshtovan, od Angelá, od nebæsá, i od zvizdá: bichesh poznan, od poogliá, i od planijná: bichesh poznan, od kraagliá i od pastirá: bichesh poznan, od dobrie, josh i od zlie. Od Angelá, zashto ondi, ú onoj nevoglnoj shtalici, snebeskom slatkostju pivajuchi, tebichæ sluxiti, i gliudma porogenje tvoje navistiti. Od nebésá, zashto ú poh nochi, kadase porodish, svitlost svojuchæ ukazati; pisanoboje: *& nox ſicut dies illuminabitur*: i nóch kako dán prosvitlichese. Od zviizdá, zashto jedna neobiçajna ukazachese ú istoku, í dovestiche pútnike do Betlema. Od pogliá i od planiná, zashto, kako piva okrug. prorok: *Gaudebunt campi, & omnia quæ in eis ſunt*, veselichæse poglia, i svaká kojasu ú gnima: *Et exultabunt omnia ligna ſylvarum a facie Domini, quia venit*: i uzradovachese sva darva planinska prid obrazom Gos. zashtojedoshao. Od Krágliá, zashto niki tja od istoka pohitjechæ, za poklonitise tebi i prikazati darove. Od pastirá, zashtochéte istu noch poditi, i drughim porogenje tvoje svidoçiti. Od dobrie, zashtochæse svi doshastjem tvoim obradovati. Biches poznán najposli i od zlie, zashtochæse smutiti s' prokl. Irudom, i pristrashiti.

Ovosu N. ovo dilla Gospodinova çudnovatá, i strashnà, koimse çudi prorok s. Abakuk. Imamo dakle i mí çemuse çuditi; zashto, kako velí s. Agust. *Cum multi jam nati... eſſent Reges Judæorum*, buduchise jur prie porodilli mloghí krágli xudinskí, jeda scinite dasu svi tako poznáni bili, i poshtováni? nisu doisto: i za potvarditi ovù istinu, ne traxim drughí vrimená, nego onó istó, ú koese porrodi Isus, ú shtali Betlemskoj, zashto ú istó vríme biasheše porodio i Arkelao

Csemuse, imamo çuditi na porogenju Isusovu.

Sva stvorenja poznájú stvoglia u jasla.

kelao sín kraglia Iruda ú Jeruzolimu; i premda, kako govori s. Fulgentio: *Archelaus natus est in palatio*, Arkelao porodise ú dvooru, i postavglen bí ú kolipku srebarnu, á Isus porodise ú shtali i postavglen bí, ú jasle; saſvim tizim onoga krágli od istoka i neimenujú, á ovogá pomglivo istraxuju: onogá ú dvooru Jeruzolimskom, megiu slugam i sluxbenicam neshtujú, á ovomuse ù shtalici Betlemskoj ponizno klagnajú: onogá svilom i zlatom obuçena ne darujú: Ovomu potribitim sviticama povitu, bogastva svoja, i sluxbu prikazujú: zashto ovó? Zashtobo né onogá, nego ovogá nebesa zlamegnima svoim navishtujú, i sva stvorenja poznájú, i shtujú.

340 Ali nesvarshujse ovdi çudo danashgnega otajstva; nuth obratimo, molim, oko od promishglianja nashega, od sína kmateri, za viditi drugo çuddo. Evobo Maria, koja porodi danas Spasiteglia sína Box. porodiga neizgubivshi svoga Diviçanstva; uçinise Mati plodná, neotrúnivshi çvita divojaçkog: odkud vapiæ s. Ivan Chris. *Ego hoc miror, quomodo de Virgine, Virgo natus est, & post nativitatem Virginis Mater virgo fit?* Jase, veli, ovo çudim, kakose od Divojke Dívac porodi, i po porodu, Mati Divojka jest? Takoje N. Ovo nitie çuveno od poçela svíta, nitichese çuti do svarhe istoga, zashtoje ovo daar i dostojanstvo same Mariæ, Majke Is., da kakoje bila çista, i neocqvargnena divojka prie poroda, onako na porodu, i poslí poroda ostanæ vazda Divojka priçista: shtaradi vesela danas, utiçuchise kgnoj, pivá s. Czarqua: *Alma redemptovis Mater: Slavna Odkupitegliova Majko, pomozi ustati púku upadajúchemu; Ti, kojash porodilla, naravju zaçugenom, tvoga s. roditeglia. Divico prie, i poslie poroda.* Ovosu ona çudesa od koi govorí David ú pismi 97. *Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit:* pivajte veli, gospodinu pismu novú zashtoje çudesa uçinio. O kolliko dobro reçe s. Bernardo: Imamo, Bratjo, na dán porog. gospodinova çemuse çuditi: ali nebuduchi nama korisno samo çugenje, stúpimo od zaçugenja, na naslidovanje.

I doisto nie potriba dase du- 341
ghim govorenjem usilujem ukazativam, ú çemu imamo náslidovati Is. danas porogenoga; zashto, kakonas uçi reçení s. Bernardo: *Viçe shtalla*, veli on, *viçú jasle; viçú suzze, viçú svitice Isukarstove, ó gliudi bixite od holosti, i od ispraznæ slavæ.* Isus sín B., koije kragl. od kraagliá, najvechí od sviú Cesárá, Gospodar od Angelá, paçe i stvoritegl od sviú stvorenjá, doshavshi na svít, nekti poroditise od roditægliá bogatie, nego uboghij, niti ú velliki dvorí, illí bari ú vlastitoj kuchi, nego ú pastirskoj shtalici; nekti povitise ú svilu i ú zlato, nego ú svitice siromashkæ, ni stavitise ú kolibku srebarnu, megiu slughe, i sluxbenice, nego ú jasle, megju dví xivinice. Sada ako xelimo znati zashto priviski otjese tolliko poníziti? káxenam Apos. govorechi: *propter nos egenus factus est, cum esset dives:* zaradi nas, veli, siromase uçini i ponizan, buduchi visok i bogat, za dati nama priliku doisto, kako svidoçi on isti úsima svoim Boxanstvenim, govorechi: *Príliku dado vama, da kakosam ja çinio, i vi onako çinite.* Otiuchi rechi, da na ovomu svítu ne traxite velíçanstva ni bogast-

va;

Shtoje xanaslidovatisse nadam porogenja Isusova.

Csemuse namo çuditi polak Maria.

va; ispraznæ slavæ, ni holosti.

342 Znademo N. da zaradi holosti, i Angeo iz nebeskoga, i çovik istiran bi iz raja zemaglskoga: ottiuchi dakle sín B. çoviku spasenje povratiti; i pút, koimse uzodi na nebesa, ukazati; doostojaose jest nauçiti nas uboshtvo sv. i ponixenstvo; zashto, akochiemo virovati svidoçbi s. Tome od Villanovæ: *non est alia via ascendendi, nisi descendendo*: neima drugoga púta, veli on, uzachi na nebesa, nego sniodechi, illiti ponizujuchise: Ponixenstvo, Brat. m. jest pút naj upravnii, najkrachí, i najslobonii, za dopriti lasno ú raj. Izis-kujúse ú çoviku karstjaninu nakichenja doisto od sviu kriposti; shta rádi posla Boog svetoga Abela, danas nauçí neo qvargnenje: Enoka, danas nauçi çistochiu: Abrama, danas nauçí posluh: Posla Joba, danas nauçí ustarpglenje: Iliu, danas nauçí brigu od poshtenja Boxiega i od zakona: Davida, danas nauçí gliubiti nepriategle. Posla Jozipa Patriarku, danas nauçí dobro vrachiati za zlo: s. Ivana Karst. danas nauçi pokoru, i oshtrinu od xivota. Nishtanemagne za nauçitinas uboshtvo sv. i ponixenstvo, vlastitoga sína jedinorogenoga dostojaose jest Boog poslati: koi iz kríla Oca svoga nebesk. sníge ú utrobu siromashnæ jednæ, i poiznæ Divojciçæ; porodise ú shtali; poçíva ú Jasla, í brez slúgá, i brez sluxbenícá, megiu dvi xívinice: ò çudnovata uboshtva! ó ponixenstva pricuboka! Sve ovó uçini sín B. dase stídimo mi gliudi umarlí uzvisívati ovdi, i holiti: Tako svidoçí okrugneni prorok, koi duhom proroçanskím svaká ová prividivshi, ovako prorokova: *Inclinabit se cum dominatus fuerit*: prighnuchese, velí, i spustiti, kad bude kraglievati i gospodovati: tojest kad budæ vladati na zemgli shipkom odponixenstva: ali zashtochese tolliko sniziti? *ut non apponat ultra magnificare se homo super terram*: zató, veli, nekase vechie nesmie uzvelliçavati çovik dokje na zemgli: koje ríçi proroçanskæ razmíshgliajuchi s. Jerolim, slidí ovako: *zashtobo, velí, shtoje vechma nedostojno, shto pogardno visbe, shto za pokáratise texxe, nego da videchi Boga nebeskoga malasbna uçignena, unapridak staviše çovik uzvelliçavati svarbu zemgliæ?*

Boog posla rázlíKe ss. za nauçitinas razlíKé Kriposti. alí za nauçitinas ponix. posla vlastitoga sina svoga.

Istinaje doisto, da Isukarst bí prílika, i oghledalo od sviú kriposti; nishtanemagne ossobitonas zazívà, da od gnega nauçímo uboshtvo sv. i ponixenstvo; i toh ne samo prílikom, nego i glasom svoim boxanstvenim, vapiuchi ú s. Ivang. *discite a me, quia mitis sum & humilis corde*. Uçite, velí, od mene zashto krotak jesam, i ponízan sarcem: kako da reçæ: uçite od mene, ne svít stvàrati, ne nebesa zvizdama kititi, niti travam, vochem, i cvitjem zemgliu; nego uboshtvo i ponixenstvo uçite od mene. Naslidujmo dakle N. Isusa ú svima kriposstma, ali ossobito ú duhu uboshtva, i ponixenstva, svetkujuchi ovæ ss. dnevæ. Buduchi nishtanemagne muçno biti uçenik onoga, i slíditiga, koga tko ne millujæ, i negliúbí: odimo ú napridak iskushujuchi maknutja, kojanas pritæxú na gliubav Isusa porogenoga danas ú shtali betlemskoj.

Isuk. M. shtar od sviú Krip. al ossobit od uboshtv i ponixtv.

343 Iur izprislatkí ússtá s. Bernarda çusmo, da na dán porog. gospodinova imamo, nesamo çemusse çuditi, i shta naslidovati, nego joshter i shto gliubiti. I najvechiè maknutje ovæ nashæ gliubavi polak sina Boxiega, ima biti

biti gliubav gnegova kojom parvgle on nas pogliubi : Takonas uçí Apoſ. s. Ivan , govorechi : *nos ergo diligamus eum , quia ipſe prior dilexit nos* : Mí dakle gliúbimo gnega , zashtoje , velí , on prie pogliubio nas . I doiſto ja neznam tkobiſe igda mogao nachi tolliko neháran , i neçoviçan , da, návlaſtito uz ovæ svetkovine , nebiſe uxgao plamenom od gliubavi polak Iſuſa , iſto kadbi ránio dushu svoju promishglianjem gnegoví dobroçinſtvá . Mí , bratjo m.ú Goſpod., neuxixæmoſe ovim plamenom , zashto náſtoímo vishe goiti tílo iſprázno ſtmi svitovgním , negoli dushu promishgliagni duhovním : Ali tko xelí probuditi oví plamen od gliubavi ú sebi , i uxgati , nuth samo po jedan puut na dán priko ovie svetkoviná , odkuçivshiſe od bukkæ , i oſtavivshi brighe svitovgnæ , neka dushu svoju naráni ovakim promishglianjem ú pameti , i ovim razgovorom ú sarcu svomu . Sín B. zaradi gliubavi mojæ snige na zemgliu , da mene odvede na nebo : uçiniſe çovikom umarlím , da meni dade xivot neumarlí : Otje plakati na zemgli za níko vríme , da uçiní mene veſelitiſe na nebu ú víke : Otje poroditiſe ú shtalli Betlemskoj , da çiní mene kraglievati ú Raju nebeskom : Otje malashan dartati od zímæ ; da uxga ú meni velliku svoju gliubav : Otje miſto obrati megiu dvi xivine ú jasla , da ſtaví mene megiu neizbroenæ Angele ú raju . Podloxiſe velliku trúdu vrimenitomu , da meni daruje nesvarshení pokoj viçgní : podloxiſe bashtiní sviú nevoogliá moij , da mene uçiní bashtinikom sve slavæ svojæ : á shtochiu vishe , imam ríçju jednom sve rechi : Iſus uçiniſe sín çoviçanski , da uçini mene sinom Boxiem : odkud gliubeznivo vapiæ , pripogliubglení uçenik gnegov s. Ivan : *Videte Fratres , qualem charitatem dedit nobis ... ut filii Dei nominemur , & ſimus :* poghledajte Bratjo , veli , poghledajte kakvú gliubav uçini nama , uçíninam daſe imenujemo , i dasmo sínovi Boxij : Morelinam vishe uçiniti ? The koibiſe karſtjanin tolliko tvarda i ledena sarca nashao , koiſe nebi uxgao plamenom od gliubavi polak Iſuſa danas porogenoga , kadbi ovaká promishglianja ú sarcu svomu , po jedan púr bari na dán uzove svetkovine dillovao ; buduchi da narav iſlá probugiujenas na ovú gliubav : *quid enim tam inſitum naturæ , quam ut diligentem ſe diligat* ? shtoboje tolliko , veli s. Ambr. uſiano ú gnivu náravi razloxitæ , kollikoje da gliubí gliubæchega sebe . Odkud promishgliajuchi ova privelliká dobroçinſtva , i gliubav gorúchiú sina B. i gnegovo pridubokó ponixenſtvo iſti s. Ambroſio , uzdigavshi glás vapiæ ovako : *ó Gospodine mlogoſi uçinio záme , i niſam klekavshi poklonioſe tebi : uçinioſi mene , i uçinioſi svit záme , i goſpodarom svega okolisba poſtavioſi mene , i niſam poklekavshi poklonioſe tebi : Ali kad vidje tebe , zarad mene ponixena , daſi snebæsá snishao , ſuzze prolivajúchega , diteshcom porogena , ú jasla lexæchiega , od zímæ darchiuchi , nemoggo vishe uzdarxatiſe , nego tegobom tollikæ gliubavi pridobiven i proſtart padavshi pokloniſe tebi .*

Isukusjo robugiuvchia na liubav isusovu.

Csuſteli N. shto govorí s. Ambroxio ? *poſtquam te vidi ... de cœlis deſcendiſſe .. infantulum natum in præſepio jacentem &c.* kakote , velí , vidje daſi snebesá snishao , diteshcom porogena , ú jasla lexéchega , i oſtálo : csudna ſtvar ! Svetíſæ Ambroſ. rodio 344

KaKoſe more viditi Iſ. ú Jasla &c.

na svít posli porogenja Iſuſova na niko vishe od tri ſtotine godiná : kakoje dakle mogao vidditi Iſuſa lexechi ú jasla ? Nipojedan naçin doiſto oçima tilesnim ; aliga ghledáshe vazda , á oſobito uz ovæ svetkovine svakæ godinæ , okom od viræ, gojechi dúshu svoju bogogliubnim promíshgliágni, kako mallo prie govoraamo ; zato pridobivásheſe i uxgáváshe tegobom od gliubavi na ſpoznanſtvo , i na poklagnianje gnegovo. Viditeli kollikoſmo dobro mallo prie rekli ; daſe zató mí neuxixemo plamenom gliubavi Iſuſovę,zashto uz ovę ss. dneve brinæmoſe vishe goiti tílo iſpraznoſtma , i jizbinama tileſnim, negolí dúshu promíshgliagni duhovním od tollikí dobroçinſtví sina B. Zaſtídimoſe , Bratjo , prid nebeſi , i prid Angeli , daſmo takò neharni illiti neſpoznáni Odkupitegliu nashemu .

Mi gliubímo i shtujemo svako ſtvorenje , od koga kakvogodi dobro nam potribito illi koriſno primamo : jedabo ne gliubimo , i neshtujemo roditegle zashtoſunas porodili : Meshtra , zashtonas uçí : Likara , zashtonas liçij : Millujemo kognia, zashtonas nosí : vola , zashtonam oræ : oſtálæ xivine, zashtoſunam koriſne : Millujemo , i gliubimo vatru , zashtonas grie , i proſvitgliujæ ; kruh , zashtonas raaní , vodu zashtonas pere , i poí : odichiu , zashtonas pokrívá : Itako svaká nam potribitá , i koriſná gliubimo , i pram gnima pokazujemo nikó ſpoznanſtvo i harnoſt: á od sama Iſuſa çeſtoſe zaboravgliamo , od koga jedinog svako dobro potribitò , i koriſnò primiſmo , i sve udigl primámo. Onbonamje vishe , nego Otac , i mati , zashtonas ſtvori , i s. karshtenjem priporodi : onje nam Meshtar najizvarſnitii , i likar , zashto uçínas puut od ſpaſenja , i líçí ranne griha nashí: on nas uzdixæ, i nosí ú kragleſ. nebesko: on nas grieh , i proſvitgliujæ zrakama svoí milloſtí : ránij vlaſtitim tílom , á karvju poí i pere: On pokrivá, paçe i odnímá pogarde zloochiá nashie . Tollikoje iſtina dakle , da sva dobrá nam potribitá i koriſná , ú Iſuſu jedinomu sdarxéſe; kollikonam toh iſtó svidoçi Apoſ. govorechi: *exipſo*, *& per ipſum*, *& in ipſo ſunt omnia :* iz gnega , veli , po gnemu , i ú gnemu Jeſu svaká. Promislite , pogl. BB. moja , kolliko maknútjá imamo i raazlógah gliubiti ditichia danas porogenoga , i shtovati . Nishtanemagne, vidim daſe josh niki niſu maknuli na ovú gliubav , za zavarshenje od govorenja nadoſtavichiu nika maknutja , tolliko ugodná , kolliko ſtrashná , da ako slatkoſtju nepridobiti budete za gliubiti Iſuſa ; bari ſtrahotom ſtreſeni , za bojatigaſe i shtovati , maknéteſe , megiutochiu oddannuti .

Svaki gliubimo, neſpominajuchiſe o Iſuſa, u Kom jedinom jeſu svaká.

Dio Drughí .

Sveti Ivan Ivangeliſta , poslí kakonam naviſti viçgnega ſina B. vrimenitó porogenje, govorechi : *Et verbum caro factum eſt :* i ríç , illiti ſin Boxi , çovik uçinioſe jeſt : slidí : *in propria venit* , megiu svoje , velí , dóge . Promislite ovdi N. Svaká vrimenitá , kojaſunam potribita illi koriſna , vaglia da mí traxímo, i da igemo k'gnima, ne da ená nas traxæ, i knam doodæ . A Iſus, od koga najvechiu potribu imámo; zashto , rekoſmo , sve potribe nashe i koriſti jeſu ú gnem jedinomu, netraxechiga mí doshaoje k'nama, ne ú veliçanſtvu odichæ , Boxanſtva

345

svo-

Digitized by Google

svoga, niti s'mloghim druxtvom, kakobiſe príſtojalo krágliu od krágliá, danas ne priſtrashí, kao daga nemoremo doçekati; nego ú odichi ſiromashtva i ponixenſtva slaboſti gliuskæ, uçinivshiſe çovik; i doshaoje doiſto daga prímimo na konak, ne kako gosta izvanskóga, nego kako priateglia i rodjáka, zashto, *in propria venit* megiu svoje dojde, piishæ s. Ivan ú Ivangelju: Onbo snama uçíni roſtvo tako, kakva nie uçinio ni s'Angeli nebeskim, jedabinas bari tako pritegao na svoju gliubav; zato i govorashe, kakonam svidoçí spiiſmo: *deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum*: raskoshjaſu moja ſa ſinovma çoviçanskim biti. Ottiuchi rechi, opproſtitemi drághi Angeli moi, Ja idem na zemgliu, uçiniti roſtvo, i priateglſtvo s'gliudma, i megiu gnima naslagivatiſe. I dojde doiſto, i nçíni snama roſtvo, ali imadeli naslagenje, toh imamo viditi.

Uçíni, reko, snama priateglſtvo svakim naçinom, po koigodiſe naçin more uçiniti, i roſtvo. A znadete N. daje roſtvo troſtruko. Parvó: kada tko kogagodi poſsiní, i úzme za bashtinika po zakonu, premdamu inaçie po karvi nie nishta svoe: Ovo roſtvo sín B. uçíni s'Angeli, zashtoſ ſinove i bashtinike uçíni kragleſtva nebeskoga: uçíni po iſtí naçin i snama, zashto inama dade moguſtvo, *filios Dei fieri*, da moremo biti ſinovi B. kako zabilixí s. Ivan ú Ivangelju: *Quod ſi filii & hæredes*: ako pák ſinovi moremo biti, moremo i bashtinici, velí Apoſ. Drugó roſtvo zoveſe duhovnó, to jeſt, kada tko drugoga karſtí, íli darxi na karſtenju, il na krizmí. Sín Box.i ú ovo roſtvo ſnama unige, á ne s'Angeli: zashto, premda vidglivim naçinom karſtímoſe po slugama s. Czarque, ſaſvim tizím nevidglivo svenas Iſukarſt karſti: takó svidoçí s. Aguſ. govorechi: *Petrus baptizet, hic eſt, qui baptizat; Paulus baptizet, hic eſt, qui baptizat; Judas baptizet, hic eſt, qui baptizat*: ilmu velí, karſtio Petar il Pavao, il Tadia zdvóra, ovie, to jeſt Iſukarſt, koi karſtí iznutra, i dushu pere. Trechié roſtvo zoveſe naravno: i ovo opetje dvoſtruko: parvoje megiu onim koiſu od jedne karvi, i zovuſe rodjací. A' drugo bíva po zaruçenju, iliti po sak. od xenidbæ, zashto zaruçník, ſaſvom rodbinom od zarucnice; i tako zaruçnica ſaſvom rodobinom od svoga zaruçnika, çineſe rodjaci, i zoveſe ovo priateglſtvo. Ovo dakle roſtvo jedno i drugo snama uçíni Iſus, shto neuçíni s'Angeli. Uçíni parvo: zashto buduchiſe zaçeo, od karvi priçíſte B. D. Mariæ, kojaje kchí Adamova, evoſe uçíni po karvi rodjak ſaſvim nama, koiſmo po iſtí naçin ſinovi Adamoví. Uçíni drugo, illiti priateglſtvo, zashto buduchi zaruçio ſebi narav çoviçanskú ú utrobi D. M. i uçinioſe çovik, ſpriateglife ſaſvim gliudma, illiti plemenom gliuskim.

Evo, Br. moja, kolliko naçíná iznajde ſin B. ujedinitiſe snama, srodditi, i ſpriategliti: dobro velí dakle s. Ivan: *in propriæ venit*, megiu svoje dojde, tojeſt, megiu svoju bratju, rodjake, i priatægle, uzdajuchiſe dache biti primglen od nas s' najvechim poshtenjem; zato i govorashe: *deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum*: raaskoshjaſu moja biti sa ſinovma çoviçanskim. Ali, evo xaloſti mojæ! evo sramotæ nashæ! çujem da iſtí Ivangelishta vapijæ: *Et ſui eum non receperunt*: i svoiga, velí, ne-

346

Iſus uçíni snama roſtvo od svaſtè varſtè.

prímishe: kako rekavshi, tollikoje daleko daga gliubæ, i poshtuju, kako dobroçinioca, Brata, i rodjaka; kolliko josh ni primitíga nechæ kako poshtena goſta i pútnika. Zaçudovamſe çiní ovó more biti, al nuth odite molimvas ſamnom zajedno, da pogledámoga kuczati na razlikí vratí, almuſe ne ottvoraju, svaſu od gneg zatvorena. Parvò kucá na vratí vladalacá vellikí, i poglavará, aliji naodí zatvorena, paçe josh zalíka olovom karvi ſiromashkæ, nepravedno izaxétæ, unichi, veli, tamo nemoggu: *manus enim veſtræ, ſanguine plenæ ſunt*: kucá zatim na vrati bogatácá i vlaſtæla, ali naodí zatvorena kgliuçem od lakomoſti, zashto, *omnes avaritiæ ſtudent*, svi naaſtojæ na lakomaſt, velí, prorok s. Jerem. Kucá na vratí targovacá, i zanaççiá, i naodij zatvorena laxma privarama, i krívim zakletvama: *quia operati ſunt mendacium*: zashtoſu dillovali laax, svídoçí Pror. s. Oſea. Kucá na vratí texáká, i ſiromaha, alſumu zatvorena kgluçem od proklignanjá i pſovki, zashtoje. *Lingua eorum gladius acutus*, jezik gniov maç oshtrí, velí Pror. okrugnení. Okrechieſe kucati na pribivalishti xenskoga plemena, ali shto? svega tirajú, nikæ oruxjem od holoſti, i tashtæ slavæ; nikæ ſabgliom od nenavidoſti i murmuragnia; nikæ ráxgnem od prokleſtvi, i neuſtarpglienja: *Prodiit quaſi ex adipe iniquitas eorum*: izajde kao iz masla illi iz ſalla opaçina gniova: veli s. David. Okrechiéſe k' drushtvom mladexi jednog, i drugoga plemena, ali ni prikuçitiſe nemore, iz dalekabo çujæ smarditi uſta gniova riçma, á Boogbi daoda nie i tileſa dilli brezobraznim i bludnim: zashto, *inſanivit libidine*, imam rechi s. Pror. s. Ezechielom svaje mladex bludnoſtju gotov pobudalila. Obrachiaſe da igæ k' pogliubglenim svoim Miſnikom, kojæ poſtavi na svitu ovom megiu gljudma, kako megiu zvizdama ſunce, aliga ſuſritá pridraghí uçenik gnegov s. Ivan, vapiuchi: *obſcuratus eſt Sol a fumo putei*: pomarçaloje sunce od dima bunara: ottiuchi rechi: vratiſe goſpodine vrátì, pomarçaloje sunce svetoga Misnishtva dimom, i tminama od poxeglegní ovoga svita neſvæta, znam Goſ. daſi tí svitloſt, dakle nemoresh unichi k'ſadashgnim misnikom, zashto kako Apoſ. tvoj govori: *quæ ſocietas luci ad tenebras*? kakvo druſtvo ima svitloſt ſtminama? Najposlí okrenuvshiſe idæ k' manaſtirom od Redovnika, buduchi gni poſtavio megiu gliudma svitovgním, kako dio naj izvarſnití s. Czarque, i kakono zlato megiu oſtalim rudoplávi: Al evo pram gnim tarçí, Prorok s. Jer. vapiuchi, vratiſe kragliu nash nebeskí vráti, zashto: *obſcuratum eſt aurum*, potavnilotie zlato od devotiona i bogogliubſtva redovniçkoga: *mutatus eſt color optimus*: prominílaſe ona najboglia boja od obsluxénjá megiu redovnici, zatvoriliſu od tebe vrata Manaſtirá svoí, kgliuçima svakojaka raſpushtenja: O kollikobiti imao govoriti, goſpodine, od neredovnishtva redovníka tvoji, alje potribito múçati, daſe svitovgní gliudi nesmútæ: á malloti nebi s'okrugnením Pror. tvoim rekao, *Non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum*: *omnes inutiles facti ſunt*: neimá, koi çini dobro, illiti podpunno obsluxuje redovnishtvo, neima blizu ni jednoga, sviſuſe potom ponishtili, svi uçinili nekoriſni.

Iſus Kucá na razlikí vrati, al naodechi sva zatvorena, potriba bi daſe povodi ù shtali.

Buduchiſe dakle iſpunilo svi-

Digitized by Google

doçanſtvo s. Ivana; *in propria venit, & ſui eum non receperunt*, gdi velí, megiu svoje dojde, i svoiga neprímishe: potribito bí dase porodí Isus ú shtali megiu xivinami: shto prividivshi duhom proroçanskim s. Isaia vapiashe: *obſtupeſcite Cœli, & portæ ejus deſolamini vehementer*: çudditeſe, velí, nebeſa, i vrata gniova zapushtajteſe vehoma: kako da reçe: oſtaviteſe ſaſvim otvorena vrata nebeska, neka duhovi nebeski vidivshi Goſ. svoga ú shtali tarçé slúxitimu: I doiſto dotarkashe udigl pivajuchimu slatko: *Gloria in excelſis Deo*: slava ú viſini Bogu. Premda ne brez nikoga ponizna prigovara, govorechimu, more biti: Etoti Goſ. kragliu nash, etoti snichi od nas s'nebesá, na zemgliu kgliudem; eto kakva naslagenja kod gni okushásh: uçinioſi sh'gnima vechæ roſtvo negoli snama, i ſaſvim tizim nitite prímajú kako rodjaka; nititi pokazuju harnoſti, kako dobroçiniocu; paçe ni konaka nemoresh megiu gnima náchi, kako gòſt poshten, i pútník, Eto kakoti noví tí tvoi rodjaci gliubav gliubavju vrachiajú, eto kakote poshtujú. O sramote! o pogardæ nashæ!

347 Promishgliajuchi Apoſ. s. Pavao tolliko neizmirnu gliubav ſína B. polak nas, á zdrugu ſtranu nashe neſpoznanſtvo pramgnim, nemmoreſe uzdarxati da ne zagarmí ovizim gromom: *Si quis non diligit Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum anathema ſit*: Ako tko, velí, ne gliubí Goſ. nash. Isusa Isukarſta prokleſtvo nekmu budæ. O çudnovata groma! o ſtrashnæ múgnæ! Boogbi dao da nikoga neſtiská, niti oppálí: al neka znajú doiſto oní, koí ovæ svetkovine uzprovodæ ú holoſti, i ú tashtoj slavi: ú pjanſtví, i pſovkama: ú murmuragnju, i neposhtenim razdrishegni; neka znaju, velim, da od reçenoga groma utechi néchæ. Shta rádi N. akoga níſmo primili, kakoſmo imali, zashtoſmo bíli zatvorili vrata nasha razlikim griiſt, i zlochiama; vrímeje jur dahi otvorimo kgliuçem pravoga skrushenja, i obukavshiſe svitlom odichiom od harnoſti, i poznanja dobroçinſtvi gnegovi, neſamoſe pazimo nepogarditiga uz ovæ svetkovine, oſſobito koimgod griom smartnim, danas ne ſatare grom reçeni s. Pavla: nego josh, buduchi on s'nebeſa tja na zemgliu doshao, za uçinitinam tolliká dobroçinſtva, kollika jur çuſte: da i mi gnega poodimo, i poshtujemo, bari kako poshtena goſta; i ako koju potribu uzima ú potribitoj onoj shtalici paſtirskoj, damu posluxímo.

Ah! dalekoje [çujem gdi nikí ú sarcu mislé]: Dalekoje, oççe, Paleſtina, dalekoje Betlem: Inaçie, ah dabi mí moghli gnega pooditi, o kolikobiſmoga dragovoglno poshtovali: I akobiſmo viddili, da ima koju potribu, bash dabiſmo imali zaloxiti svá nasha dobrá, nebiſmoga ghledali niukakvoj potribi, negobimu obilno posluxili. Dalekoje Paleſtina, dalekoje Betlem iſtinaje, Bratjo ú goſ. al Isus danas porogení, i potribit ú jasle ſtavlení, niodjednoga vas nie daleko, nego varlo blizu. Ocheteli davam reçem gdichetega náchi? Akoga uztraxite za poshtovatiga, i za plachiatimu gliubav, gliubavju, nachichetega ú Czarqui, i na svakomu miſtu odmaknutu od bukké, i od prigodbæ ſagrishenja; gdigodiſe tko savræ na sámu promishgliati dobroçinſtva gnegova i darove, i zaffaglivatimu na ovizim, ondichega pooditi, nachi, poshtovati, i

348

Iſusa imamo poditi, poshtovati i poſluxiti mo.

Iſus gdiſe imá náchi, KaKoli podpomochi.

gliu-

Digitized by Google

gliubavmu uz gliubav pokażati. Akoliga traxite maleshna, gola i potribita, za posluxitimu, i podpomochiga: Eno ú kuchi onog ſiromashka konshie, illiti súſida tvoga: Eno ú kuchi oní ſirotah, koe gladujú, i xægiajú; goli i boſſi: Eno kod onoga bolesniká, koí nit imá tkobímu posluxio, ni çimbiſe pokripio, ni darvácá çeſtito priçembiſe oggriao: ondie Iſus kod svoje Bratjæ, kod uboghi i potrebiti; ako gni poodite i podpomoxéte, poodichete Iſuſa, i gnem iſtom posluxiti. I nemojte ú tomu ſumgliti davas varam, zashtomi tó svidoçe gnegove vlaſtitæ ríçi Boxanſtvenæ, govoribo on ú svomu Ivang. *Quamdiu uni ex his fratribus meis minimis feciſtis, mihi feciſtis.* Kolikogodiſte jednom od ovæ bratje mojæ najmagnæ uçinili, meniſte uçinili. Iſtinaje daſe Iſus svima nama uçíni brat po miloſti, kako iskushaſmo ozgor: alje ponixenſtvo i uboshtvo tolliko obgliubio, da oſſobitim naçinom poniznæ, potribitæ, i uboghæ naslagiujeſe zvati bratjom. Svetkujuchi dakle ove svetkovine, prímichete Iſuſa i poshtovati, akoſe uzkajete od griha proshaſti, pazechiſe nikakva nepripushtati unapridak. A posluxichetemu, pooditiga, i podpomochi malashna ú jasla i potribita, ako poodite, i podpomoxete reçenu bratju gnegovu, ſirote, uboghæ, i potribitæ, i ù tomu onche poznati vashu gliubav, i viçgnom plachiom povratiti ú slavi nebeskoj. Amen.

TESTI-

TESTIMONIUM XIII.

DE

CONCEPTIONE B. V. M.

Maria in primo inſtanti ſuæ Conceptionis. Primo: fuit a culpa originali præſervata. Secundo: ſpecie & decore, ſuper omnem creaturam adornata. Tertio: tantis donis & gratiis repleta, ut præ iis ſpeciem externam, nec gloriæ ducat.

Aſtitit Regina a dextris tuis in veſtitu deaurato, circumdata varietate.. omnis gloria ejus ab intus. Pſal. 44.

349

An amor ſcandat tantum, ac deſcendit.

OBSERVO diſputari inter Doctores, & inquiri: An amor beneficus elevari poſſit tantum, atque aſcendere, quantum deſcendit? Valeat dicere: An filii poſſint genitoribus tantum beneficium, quantum receperunt ab illis, præſtare? Et reſponderi paſſim ab omnibus audio, quod non poſſit. Nam, ut illi ratiocinantur, filii, inter alia, juxta legem naturæ a ſuis genitoribus accipiunt eſſe, quibus dare idipſum, proculdubio non poſſunt. Ratio, quæ cæteroquin reſpectu aliorum & valida eſt, & ſufficiens, inſufficiens & nulla reſpectu adorandi partus Virginei. Cum quippe nemo hominum, juxta genium ſuum, atque beneplacitum eligere ſibi genitricem poſſit, minuſque facere, tenetur quilibet eam, ſit bona, aut mala; ſit ſpecioſa aut deformis; ſit ſubdita, aut Patrona; ſit Regina, aut ſerva, ex qua generatur acceptare, recognoſcere, atque revereri Matrem. Nihilominus aliter diſcurrendum eſt de ſacratiſſimo Partu Virgineo: Quandoquidem hic, & elegit, & fecit ſibi Genitricem: ſcriptum eſt enim: *Sapientia ædificavit ſibi Domum* (Prov. 9. 1.). *Sapientia* utique increata æternum nempe Verbum, æternique Genitoris filius ante ſæcula genitus; cum, juxta æternæ ſanctionis ſuæ decretum, in ſæculo quoque naſci a Genitrice temporali fuiſſet ratus: & potenter, & ſapienter, juxta genium ſui proculdubio, atque placitum, *ædificavit ſibi Domum*: Hoc eſt, & elegit ante ſæcula, & in ſæculo fecit matrem parituram ſe, *priuſquam in utero* (ejus) *conciperetur*, factus homo. Quam, juxta & ſui ipſius, & matris decentiam, omni magnifi-

gnificentia, prærogativa, & gratia intus, & foris eousque instruxit, *ut in cunctis regionibus nominetur*: (1. Paral. 22. 5.) In cunctis sæculis glorificetur: Et a cunctis nationibus adoretur. Discurrendo itaque de admirabili hoc, atque magnifico ædificio, sum ostensurus. Primo: Quod Deipara Maria, in ipso primo instanti suæ Conceptionis, fuerit a culpa originali immunis: *Astitit Regina*. Secundo: specie, & decore super omnem creaturam adornata: *in vestitu deaurato circumdata varietate*. Tertio: Tantis gratiis intus repleta, ut externam speciem, nec gloriæ ducat: *Omnis gloria ejus ab intus*, & incipio.

350 Si ego, discurrendo hodie de admirando ædificio sapientiæ Divinæ, dubium aliquod circa Sanctam, & Immaculatam Conceptionem Virginis Deiparæ, a mentibus vestris tollere contenderem, injuriam proculdubio inferrem piissimæ fidei vestræ, atque devotioni, qua illam reveremini, & colitis. Hanc etenim veritatem jam opus non est probationibus firmare, sed adoratione glorificare: utpote quam & Sancta Mater Ecclesia præcepto hujusce solemnitatis firmavit, & universus Christianus orbis, singulari devotione celebrando profitetur. Fari igitur de ineffabilibus cæteroquin, prærogativis Sanctissimæ Virginis; de quibus, quo plura dicuntur, eo plura dicenda remanent, intentio mea unice collimat, ad multiplicandam atque augendam, tum venerationem nostram, ac devotionem in terris erga illam; tum beneficentiam illius, ac miserationem in cœlis erga nosipsos, tum denique gloriæ ejusdem, ac honoris magnificentiam utrobique.

Enim vero, ob multiplicationem profecto hujusce magnificentiæ & permissum, quinimmo dispositum inscrutabili & altissimo consilio ab æterna Sapientia crediderimus fuisse, ut olim dubitetur, dubitando disputetur, & disputando quæratur inter sacros DD. An? necne Mater sua Sanctiss. fuerit in peccato originali concepta? Quodipsum, mille annis ante ejus conceptionem, prænunciasse quoque videtur per Divinum suum Psaltem, dicens: *quæretur peccatum illius, & non invenietur*. [Ps. 9. h. 10. 15.] Quasi dicat: futurum est, ut Apostolus meus gentium Doctor doceat, qualiter per Protoplastem generis humani Adamum, *peccatum intravit in mundum.. & ita in omnes homines pertranfit, in quo omnes peccaverunt*: [Rom. 5. 12.] Dicatque: *eramus aliquando filii iræ, ficut & cæteri* (Eph. 2. 3.). Nam jure quodam, & debito naturæ per inobedientiam primi parentis corruptæ, in originali culpa concipimur. Hinc unusquisque cum Coronato Propheta, etsi alias rara sanctitate præditus, confiteri tenetur, ingeminando: *ecce in iniquitatibus conceptus sum*. Ecce pronus mole culpæ, atque prostratus comparui prius a sinistris, quam a dextris alleviatione justificationis erectus stetissem: Ecce filius iræ fui prius, & subditus diaboli, quam filius gratiæ, & hæres Dei: *quoniam in iniquitatibus conceptus sum*: (Psal. 50. 7.) Quam ob doctrinam Apostoli mei, quæ mea est cæteroquin, non autem ejus: *quæretur peccatum* genitricis meæ, inquit divina Sapientia, utrum illa, sicut per naturam est filia Adæ, ita fuerit etiam filia iræ per culpam in sua conceptione? Ah! *quæretur peccatum illius*, inquit, & quidem quære-

Permittente Deo dubitatum eſt olim de immac. Conc. B. V. M. & quare?

quæretur me ita disponente, tum ut pii Doctores scrutando, & rimando testimonia mea beentur, juxta quod scriptum est: *beati qui scrutantur testimonia ejus*: [Psal. 118. 2.]. Tum ut ejusdem genitricis meæ auxilio, pro cujus honore sunt allaboraturi, facilius vitam consequantur, juxta illam promissionem: *qui elucidant me, vitam æternam habebunt* (Eccl. 24. 31.). Tum, & præcipue, ut immaculatæ Conceptionis ejus mysterium, e dubietatis tenebris, sicuti solis radius, e nube promicando, & lucidius Orbi universo appareat, & solemnius in Ecclesia colatur majori cum honore, gloria, atque magnificentia ejusdem; quia *quæretur peccatum ejus, & non invenietur*. Quod totum mirabiliter eveniſſe cernimus: nam dum sacras paginas utriusque testamenti, veteris nimirum, & novi scrutamur, divinos testes hujus mysterii veritatem cum maximo honore, & gloria Genitricis Dei Mariæ pluribus testatos nanciscimur.

551 Et primum Davidem appello, quem non tantum ad regendum populum electum, sed ad eligendam quoque ex Regia stirpe sua Genitricem se pariturum, *quæsivit Dominus, juxta cor suum*, inquit sacer Textus in libro primo Regum (13.14.) & invenisse gloriatur dicens: *providi in filiis Isai mihi Regem* (ibid. cap. 16.1.). Hic, ut erat juxta cor Dei, ita sæpe elevabatur in spiritu ad conspicienda æternæ sanctionis Divinæ mysteria: quæ inter, non latuerat illum glorioſissimum immaculatæ Conceptionis Deiparæ mysterium. Vidit itaque mente prophetica, jam tum in primo instanti conceptionis Mariæ, seu creationis, & infusionis animæ corpusculo ejus in utero materno; vidit inquam, columbam Divinam volitare circa illam volatu placidissimo: contemplatusque excelsas dotes, atque ineffabiles prærogativas, quibus adornare sponsus Cœlestis studuerat privilegiariam hanc abneptem suam, non minus lætus, quam admiratus, veluti admiramur ipsi novum, insolitumque planetam apparentem, cecinit: *Quam magnificata sunt opera tua Domine!* (Psal. 103. 24.) *omnia in sapientia fecisti*: proculdubio; sed in formatione Mariæ, cum sapientia, & omnipotentia, honorem quoque & amorem erga illam adhibuisti immensum. Quandoquidem illa in primo instanti suæ conceptionis, *astitit Regina a dextris tuis*. Maria itaque, non prona [sicut cæteri omnes] per culpam originalem, sed stans per gratiam præservativam, non serva peccati; sed Regina Universi; non a sinistris, ut rea, sed a dextris, ut innocens, in primo instanti suæ conceptionis, *Astitit Regina a dextris* summi Regis, & Creatoris. Hanc increata sapientia in Matrem sibi ante omnia sæcula, juxta genium sui & placitum elegerat; merito itaque dicat Maria ore sapientissimi: *ab æterno ordinata sum*. [Prov. 8. 23.] Hanc, juxta potentiam suam, filialemque amorem fecit in sæculo, sicut ipse voluit, quia *omnia quæcumque voluit fecit*: (Psalm. 113. 3.) ingeminet ergo Maria ore Siracidis: *qui creavit me, requievit in tabernaculo meo* commoratus novem mensibus (Eccl. 24. 12.). Hanc denique, juxta & sui, & Matris supremam dignitatem, nec in primo instanti conceptionis permisit per culpam originalem possideri abs rege orci, quo gloriari posset, vel unico momento se ei dominatum: quinimmo glo-

Deducitur ex Script. B. V. fuisse conceptã sine culpa originali.

Digitized by Google

rietur exultans Maria, & glorietur terque, quaterque merito: *Dominus possedit me in initio viarum suarum*: (Prov. 8. 22).

352 Initium viarum suarum Unigenitus Dei tunc sumpsit, cum decrevit venire in Mundum hominem redempturus, & tunc in illo ipso initio cum Mariam Genitricem se parituram elegisset, primo pro illa obtulit Patri æterno pretiosissimum sanguinem suum, & redemit illam, non a contracta culpa, sed a debito culpæ contrahendæ cæteroquin lege naturæ in Adamo corruptæ. Cum autem Deo in ejus indivisa æternitate omnia sint præsentia, juxta quod scriptum est: *mille anni ante oculos tuos, tanquam dies hesterna, quæ præteriit*: [Psal. 89. 4.] acceptans sacrificium sanguinis fundendi ab Unigenito suo: jam tunc, ut canit Divinus Psaltes, *sanctificavit tabernaculum suum altissimus*: (Psal. 45. 5.) Ita decuit gloriam Filii, ita decuit dignitatem Matris, ita denique utriusque decuit magnificentiam. Qualis enim honor, quale decus, quin potius fuisset utriusque dedecus, si æterna sapientia tabernaculum sibi temporale in fundo ædificasset alieno? Si nimirum Matrem suam fuisset fore pronam prius a sinistris per culpam, quam stantem a dextris per justificationem: Filiam prius iræ, & inimicam Patris sui, quam amicam, & filiam gratiæ: Servam prius Regis tenebrarum, quam Reginam universæ creaturæ: absit hoc a suprema dignitate tantæ Matris: absit a sapientissima dispositione tanti Filii: ab æterno, in divino Decreto suo, ab æterno *sanctificavit tabernaculum suum altissimus*. Quod & in temporum principio ipsi antiquo serpenti intimavit, dicens: *Ipsa conteret caput tuum* (Gen. 3. 15.). Unde canit cœlestis Sponsus ejus in Canticis sacris: *quid videtis in sulamite*? quid in pacifica, & perfectissima Sponsa mea admiramini Angeli? quid in illa scrutamini homines? peccatum? ah! *quæretur peccatum illius, & non invenietur*; nec in illa aliud videbitis, nisi *choros castrorum*: illam videbitis fortem, atque terribilem triumphatricem, super antiqui serpentis impetus, & insidias: Et gloriando in hoc ejus triumpho prosequitur: *quam pulchri sunt gressus tui filia principis*: (cant. 7. 1.) *filia Regis Regum, & Domini Dominantium*: (S. Ambros. de obit. Valentiniani) *statura tua assimilatur Palmæ*: (Ver. 7.) quare Palmæ? nisi quia hæc hieroglyphicum est victoriæ.

Qualiter B. V. fuerit præservata a pec. orig.

Humiliter tamen humillima 353
Virgo cœlesti Sponso, per coronatum Atavum suum respondit: verum est, *Domine Domine Deus salutis meæ*, verum est gressus meos pulchros esse a primo instanti, quo in Mundum sum gressa, quia immunis a communi labe peccati originalis: Verum est, quod in ipso primo instanti conceptionis fuerim antiquo serpenti, *terribilis, ut castrorum acies ordinata*, [Cant. 6.] triumphatoque caput contriverim: Gloriam tamen hujusce triumphi a te recognosco, teque glorifico, *quia obumbrasti super caput meum in die belli* (Psal. 139. 8.). Si inquireremus, quid hic per caput? quidque per diem belli intelligatur? responderet nobis præclarissimus Antistes Abulæ. *Caput principium vitæ est, dies autem belli, instans illud conceptionis, quo dæmon macula peccati originalis dominatur de anima*: [Tost. in dic. loc.] quam bene Virgo Sanctissima, *obumbrasti super caput meum in die belli*! quasi dicat, trium-

B. V. triumphi sui super serp. humiliter gloriam dat cœlest. Sponso.

Digitized by Google

triumphavi Sponſe cœleſtis, ſed triumphavi ideo, quia Tu me prævenisti gratia tua, cum adhuc eſſem in utero Matris me concipientis, ut concepta non expectem; ſed jam paratam mihi gratiam inveniam, qua *obumbrasti caput*, ſeu principium vitæ meæ, *in die belli*, ſeu in ipſo primo inſtanti conceptionis, quo dæmon armis culpæ originalis triumphare me voluerat, ſed nactus armatam & roboratam gratia tua, triumphatus eſt, & confuſus; ut adimpleretur quod jam tum in paradiſo terreſtri illi annuntiasti: *ipſa conteret caput tuum*.

354 Progrediamur ultro illuſtrare hunc conceptum, ad magis glorificandam immaculatam Conceptionem Virginis Deiparæ teſtimoniis Evangelicis. In ſpeculo ſancti Evangelii (Luc. 1.) intueor a cœleſti Rege cœleſtem nuncium ad Mariam advolare, & illi nunciare Filium pariendum: *Ecce concipies in utero, & paries Filium*: ſed: *ne timeas*, dicebat illi Angelus, *ne timeas Maria* de amittendo candidiſſimo flore virgineæ puritatis tuæ; *invenisti enim gratiam apud Deum*. Reflectamus quæſo attentionem, quid inteliigat cœleſtis Paranymphus per hoc: *invenisti gratiam apud Deum?* Voluit dicere: reliqui Adæ filii in ira concepti, expectant gratiam ſe ſanctificaturam, & a mancipatu peccati originalis liberaturam poſt nativitatem in baptiſmate, aut ſaltem poſt conceptionem in utero materno, ut Vates Jeremias, & Joannes Baptiſta: porro Tu cum concipereris, Deus te præceſſit cum gratia; unde concepta *invenisti gratiam apud Deum*, jam paratam, non quod eam expectaſſes. Sicut igitur non expectaſti gratiam poſt tuam Conceptionem, ſed eam concepta inveniſti præter debitum naturæ: Ita filium quoque non ex contactu virili, ſed virtute Divina præter ordinem naturæ concipies; quia *Spiritus ſanctus ſuperveniet in Te*. Reflectamus iterum hic: quare non dixit Angelus, Spiritus ſanctus *veniet*; ſed dixit: *ſuperveniet* in Te? niſi ut gloriam immaculatæ Conceptionis Mariæ conteſtetur magis: Reſpondet enim doctiſſimus Lyranus: *bene dixit, ſuperveniet in te, quia prius venerat Spiritus ſanctus ſuper Virginem adhuc in utero Matris exiſtentem, illam ab originali præſervando*.

Deducitur in Evang. B. M. V. fuiſſe conceptam ſine pecc. orig.

Chriſtus Dominus toti mundo palam facere excelſam dignitatem Baptiſtæ ſui ratus, inter alia præconia, quæ de illo nuntiare populis fuit dignatus: *Non ſurrexit inter natos mulierum major Joanne Baptiſta*, dicebat (Matt. 11. 11.) Ubi ſe majorem innuit expreſſe, utpote qui non mulieris, ſed Virginis natus eſt. Poſſet nihilominus inferre non nemo: ergo major Maria quoque Virgine, quæ proculdubio inter proles mulierum numeratur: Rimemur proinde diligentiori animadverſione verba Redemptoris, admiraturi eum excepiſſe, & majorem Joanne demonſtraſſe, priuſquam ſemetipſum, ad firmandam, multiplicandam, ac magnificandam profecto gloriam ejus immaculatæ Conceptionis: dicit enim: *non ſurrexit*: deinde ſequitur: *inter natos mulierum major*. Si igitur per hæc ſe majorem fatetur, quia natus Virginis eſt, non mulieris: per illa priora, *non ſurrexit*, jam exceperat prius Matrem Sanctiſs. &, non modo majorem fatetur Joanne, ſed myſterioſe immaculatam ejus Conceptionem teſtatur, & firmat immunitatem a peccato ori-

Filius teſtatur Matris Imm. Conc. præ qua aliis teſt. non indigemus.

originali. *Non surrexit*, inquit, *major*: q. d. inter omnes, qui ceciderant, dein surrexerunt, major nemo Joanne: Maria tamen, sicut numquam cecidit, ita nec surgere eam oportuit, præstat majoritati Joannis: Hæc quippe unica est & singularis inter Adæ filios, quæ erectione post casum non indiguit, quia præventa speciali gratia, immunis a peccato originali, in ipso instanti Conceptionis suæ, *astitit Regina a dextris* Dei. Et quidem.

355 *Decor. B.V. M. diversis sub metaph. exprimitur.*

Astitit in vestitu deaurato circumdata varietate: in corpusculo nimirum speciosissimo, membrisque instructo, cum proportionatis & decoris, tum sanis atque integris ita ut, sicuti ad ortum solis sidus unumquodque, fulgentissimum licet alias, splendorem suum amittit, ita ad ortum & aparitionem Mariæ species quævis, & pulchritudo creata, sit illa licet angelica, delitescat opus est, quasi confusa, debilitata, atque flaccida: Enim vero; si pulchritudo, ut asserit sanctus Augustinus [l. 2. de civ. c. 9.] est donum Dei: qui dubitandum, quod Divina sapientia, sicut cæteris prærogativis, ita decore quoque, atque pulchritudine selectissimam hanc creaturam super reliquas universas ditaverit? Unde, & Ecclesia in officiis, & plerique sacri Doctores in suis interpretationibus, salvum sibi ducunt omnia illa, quæ in Divinis Scripturis leguntur de sapientia Divina, in sensu allegorico accommodare singulari huic Virgini Deiparæ. Ubi, ad exprimendam rariss. speciem ejus, atque decorem: nunc, ob perfectam sanitatem corporis & integritatem, comparatur Olivæ, quæ sola in Diluvio universali & unica perstitit integra, sana, foliisque virentibus illibata: *quasi Oliva speciosa in campis*, inquit Siracides (Eccl. 24.) Nunc, ob miram membrorum proportionem cypresso, quæ ornata est ramis tam eleganter dispositis, ac si fuissent diligentissimi artificis manu conserti: *quasi cypressus in monte Sion*: Nunc rosæ, aliisque floribus speciosis: *quasi plantatio rosæ in Jericho*: Nunc balsamo, aliisque liquoribus odoriferis: Nunc viti, cæterisque arboribus fructiferis, (ib.) Prophetæ nihilominus terrestrium pulchritudinum similitudines insufficientes rati, ad exprimendam speciem privilegiatæ infantulæ hodie conceptæ, elevatiori mente eam prospicientes, æmulantur speciem ejus depingere sub figuris splendorum cœlestium, appellando illam, alius stellam: *orietur stella ex Jacob*: dicebat Balaam [num. 24. 17.] Alius auroram: *jam ascendit aurora*: lego in sacra Genesi [32. 26.] Alter soli comparat illam, & lunæ: *pulchra ut luna, electa ut sol*: canebat sapientissimus [Cant. 6. 9.]

356 *Nulla species creaturarum decor Mariæ exprimitur, cum diversis comparatur.*

Audiamus tamen quam inferiores sint species omnium creaturarum, decore infantulæ hodie conceptæ, audiamus, inquam, testimonio Sponsi sui cœlestis: *Sicut lilium* canit ipse in Canticis sacris [2. 2.] *sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*, seu creaturas omnes. Omnes itaque, omnes species reliquarum creaturarum præ decore ejus & pulchritudine, tanti æstimat, quanti veprium præ lilio candidissimo: *Sicut lilium*, inquit, *inter spinas*. Comparatur, dilectissimi, comparatur Maria auro, gemmis, & floribus; soli, lunæ, & sideribus; non in quantum decorem ejus hæc adæquare possint, & attingere; sed in quantum nobis pro hoc statu, nec speciosio-

ra

ra probantur, nec pretiosiora: Cæterum, *omne aurum in comparatione illius, arena est exigua*; dixerim cum sapientissimo. Hinc per Salomonem: *Averte oculos tuos a me, quia ipsi me avolare fecerunt* (Cant. 6. 4.) dicebat sapientia Divina. Rabbi Salomon legit: *ipsi me superbire fecerunt*: ut enim artifices, facto aliquo opere excellentissimo juxta regulas suæ artis, satius mirando delectantur, & superbiunt quodammodo gloriando; ita unigenitus Dei filius, facto, juxta omnipotentiam suam, sibi temporali tabernaculo, nimirum infantula Maria, & adornata illa decore super omnia opera sua, contemplando illam delectabatur adeo, atque gloriabatur, ut si, ad instar hominum, superbire posset, superbire videretur.

357 Vel potius, juxta sensum aliorum: *averte oculos tuos*, dicebat sapientia æterna, *quia ipsi me avolare fecerunt*, idest: *abstulerunt mihi robur*: ita Rabbi Abraham. Et: *Alas mihi addiderunt*: ita s. Gregorius Nissenus (in cap. 6. Cant.) Scrutemur tamen sacra eloquia ultro, exploraturi quam bene, immo optime ita legant, & interpretentur prælaudati Doctores. Visis tot iniquitatibus, ac sceleribus, quæ ab hominibus fiebant, *iratus est furore Dominus in populum suum, & abominatus est hæreditatem suam*, inquit coronatus Vates (Psalm. 105. 40.) & aversa facie, liceat mihi dicere juxta quod legitur in Job. [22. 14.] *circa cardines cœli perambulat*, quasi oblitus nostri, nec amplius cogitans inde avolandi, & in terram descendendi. Conabantur quidem antiqui Patres, Patriarchæ, & Prophetæ orationibus suis robur furoris ejus auferre, alasque illi addere, clamantes: *qui sedes super Cherubim manifestare, veni ut salvos facias nos* [Psalm. 79. 2. 4.] *Deus ne tardaveris* [Ps. 39. 18.] aliisque similibus clamoribus, ut indigitant SS. paginæ. Nullus tamen invincibilem vincere potuit, quamdiu non apparuit aurora; at, hac apparente, illico se victum quodammodo est confessus, dicens æterno Patri: *dimitte me, jam enim ascendit aurora* [Gen. 32. 26.] Hæc lucentissima, omnigenique decoris micans radiis ascendebat, & illucebat universo Orbi aurora, cum conciperetur infantula Maria: & quidem ascendebat de deserto, utpote ex parentibus per viginti annos infæcundis: Hæc est illa aurora, *cujus*; teste s. Petro Damiano, *pulchritudinem sol, & luna mirantur*. Quinimmo mirantur ipsi quoque Angeli, & præ stupore, quasi in extasim acti, invicem interrogant: *quæ est ista? quæ est ista, quæ progreditur de deserto*, senilis non minus, ac felicissimi uteri Annæ, *deliciis affluens*? (Cant. 7. 4.) Ast, quid miramini spiritus cœlestes? Hæc est aurora illa, quæ radiis suæ speciei, mundo huic de cœlo traxit solem justitiæ, quia post hujus auroræ ascensum *ortus est ei sol*, inquit sacer Textus (Gen. 32. 31.) Hæc abstulit robur furoris Divini in genus humanum: Hæc alas addidit Dei filio, ut e cœlo avolaret, & in uterum suum descenderet. Ecce quam bene legunt prælaudati Doctores, dixisse Divinam sapientiam: *averte oculos tuos* præelecta, & dilecta Mater mea, *quia abstulerunt mihi robur furoris* in genus humanum: *addiderunt mihi alas*, ut avolarem e cœlo, & in uterum tuum descenderem commoraturus novem mensibus: *& post*, inquit Baruch Propheta: *& post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus* (3. 38.)

Tam

Tam admirabili itaque arte æterna *Sapientia ædificavit sibi Domum* temporalem in utero B. Annæ, atque decore, super omnia opera manuum suarum, instruxit, quam non modo oblectari videatur in singularissimo hoc ædificio, & gloriari; sed admirari quoque, ingeminando in sacris Canticis: *quam pulchra es*, Filia Patris cœlestis dilectissima, Sponsa Spiritus Sancti fidelissima, quæ mihi Filio æterno æterni Patris, in temporalem Matrem ab æterno fuisti electa, *quam pulchra es? absque eo quod intrinsecus latet* (Cant. 4. 1.) Hoc quippe quod intrinsecus latet in admirando & singulari hocce ædificio nondum sumus contemplati.

358 Et hoc est illud, quod coronatus Atavus suus, postquam vidit eam in primo instanti Conceptionis stantem, utpote non prostratam per culpam originalem, & pretiosissimo auro omnigeni decoris amictam, uti probavimus, figens oculum propheticæ mentis ad contemplandum dona, & gratias, quibus ditata illico extiterat intrinsecus, atque ineffabilia ratus, paucis conclusit dicens: *omnis gloria ejus ab intus*. Quasi dicat; licet gloria dispositionis externæ, decoris, atque pulchritudinis, quibus Maria radiat, sit tam grandis, quam omni creaturæ præstat; nihilominus hanc præ donis & gratiis, quibus ditata est intrinsecus, nec reputat multum: *omnis, omnis gloria ejus ab intus*. Et de facto (liceat mihi parva comparare magnis) si quis vestrum formosam illam aulam Salomonis fuisset intuitus, vidisset plane artificiose eam constructam, abunde dilatatam, magnifice elevatam, parietibus strenue munitam, columnis & arcubus stabiliter sustentatam; dispositione podiorum, fenestrarum, cancellorum, & forium eleganter instructam, verbo dixerim, vidisset eam magnificam ostentare gloriam extrinsecus. Sed si ingressus, intrinseca fuisset contemplatus, admirando peripetasmata holoserica, quibus muri, ac tapetia, quibus operiebantur abaci, circumornata limbis auro intextis: Floccos, & involucra byssina, ac purpurea, quæ argenteis circulis, & funiculis aureis gubernabantur, circum fenestras pendentia, & portas: pavimentum stratum lapidibus politis, & laquearium depictum miris effigiebus, radiantia: Hinc arma gemmis ornata, inde vestimenta margaritis vermiculata, pendentia: in circuitu per totum omnigena vasa aurea, & argentea ad decorem disposita: omnia munda, omnia lucida, & fulgentia, exclamasset proculdubio, ut de aula Salomonis mystici exclamavit Propheta: *omnis, omnis gloria ejus ab intus?* quasi extrinsecus, præ intrinsecis, glorioſi & magnifici vidisset nihil.

Verumtamen unus plebejus conspiciendo præfatæ aulæ Salomonis ornamenta, admirari posset, sed non æstimare illa: Quid autem sumus nos præ supernis spiritibus, nisi plebei omnes, ac rustici? numquid ergo præsumpserimus explicari posse, aut capi a nobis gloria donorum, & gratiarum, quibus aula mystici Salomonis exuberat? Illi potius admirantur eam, quam ut attingere possint Angelico suo, altissimo cæteroquin, intellectu, & fatentur id, ingeminando: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deliciis affluens, innixa super dilectum suum* (Cant. 6. 9.) quæ singularis creatura usquam erit ista? ascendit de deserto mundi inferioris, concipitur in deserto uteri diu infœcundi, & tamen donis

Gloria trinsecs effabilis la my ce, my Salomo

Digitized by Google

nis virtutum, & gratiarum, tantum nobis præstat, quantum adorando factori suo appropinquat. Non mea est hæc doctrina, sed Doctoris Angelici, angelice scribentis: *Virgo tantam obtinuit gratiæ plenitudinem, ut esset auctori gratiæ propinquissima, ita quod eum in se reciperet* [s. Th. 3. p. q. 27. art. 5.)

359 Unde, ausim dicere cum S. Vincentio Ferrerio: *Virgo sanctificata fuit in utero super omnes Sanctos, & omnes Angelos*, quod & alii sacri Theologi passim affirmant: ac proinde perfectissimo usu rationis illustrata. Progredior illustrandi hunc conceptum testimonio deducto ex Evangelio. Notat Evangelista s. Lucas cap. 1. quod cum, concepto jam filio Altissimi, hoc ipso disponente ad sanctificandum præsentia sua suum Baptistam in utero, iviſſet Maria salutandi cognatam suam Elisabeth: hæc illico ut salutata fuit, partusque ejus sanctificatus, *exclamavit*, inquit Evangelista: *ecce exultavit infans in utero meo*: Unde derivant sacri Doctores, quod in eodem instanti quo Joannes fuit sanctificatus, fuit etiam usu rationis dotatus, proindeque lætatus est se a culpa originali purgatum, & dono Prophetiæ illustratum: *Exultavit infans in utero meo* dicit Elisabeth. Respondit illi Maria: *& exultavit spiritus meus in Deo salutari meo*: quasi dicat: magna gratia, charissima Cognata, magna gratia facta est filio tuo, quia sanctificatus, antequam natus, *ideo exultavit infans in utero*: sed incomparabiliter major facta est mihi, quæ non prius fui infans in utero, quam fuissem sanctificata, idcirco, *& exultavit spiritus meus in Deo salutari meo*. Anima mea dum adhuc esset in manibus Dei creando, & infundendo, jam fuit sanctificata, jam in ipso instanti primo conceptionis *exultavit anima mea in Deo*, sanctificata, & usu rationis illustrata, imo & charitate inflammata super omnem creaturam rationalem.

Nam, ut deduco ex sacris Canticis, eodem momento, quo mysticus Salomon *fecit sibi reclinatorium aureum*, seu Mariam, ad cujus uterum de cœlo in terram veniens reclinaret, tam formosam extrinsecus, quam supra sumus contemplati; intrinsecus quoque *media charitate constravit*, inquit sacer Textus. (Cant. 3. 9.) Cum autem charitas perfecta, sine fide, spe, cæterisque virtutibus esse non possit, atque sine cognitione mysteriorum Divinorum; sequitur, quod in eodem instanti suæ conceptionis, ditata fuerit in summo gradu creaturæ, omnibus virtutibus, supra omnes Sanctos, & Angelos. Fateatur illa intrinsecam hanc supremam gloriam suam, fateatur ore sacræ Sponsæ, canendo: *Introduxit me Rex in cellaria sua* [Cant. 1. 3.] in noscentiam, nimirum, mysteriorum suorum altissimorum: &, *ordinavit in me charitatem*: (Cant. 3. 4.) ita, *ordinavit*, inquit, seu derivavit ut fluvium, quasi absque mensura, non autem irroravit solum, ut alios. Hinc concludo, quod Maria in ipso primo instanti suæ Conceptionis, gloria virtutum, donorum, & gratiarum fuit ditata ita, ut charitate fuerit Angelis ardentior; cognitione mysteriorum Dei Patriarchis, & Prophetis illustratior; fide Apostolis firmior; spe omnibus electis securior, ac universis floribus virtutum, sicut Theologicarum, ita Cardinalium, atque moralium, præ cunctis fidelibus fragrantior. Oh sublimem, & gran-

360

B.V. Charitate, aliisque donis, & virtutibus fuit ditata in Concep. super omnem creaturam rationalem.

V. fuit ratitimis ditata primo in. usi Con. nonis.

grandem gloriam! *Omnis gloria ejus ab intus.*

Nihilominus hæc virtutum ejus, & donorum gloria, non delituit totaliter intrinsecus, quin promicando paruerit extrinsecus quoque in producendis quibusdam miris effectibus, de quibus brevissime, & finio.

PARS SECUNDA.

361 *Pulchritudo mulierum quam acuta, & malitis nociva sagitta.*

NON ex historiis profanis dumtaxat certo scimus, sed ex sacris quoque fide docemur, quod pulchritudo mulierum sit sagitta tam acuta, & flammigera, quam apta accendere flammas, queis reges, & regna; fortes, & sapientes consumuntur: Quinimmo boni sæpe & Sancti aduruntur. Tacebo pulchritudinem Cleopatræ Reginæ Ægypti, quæ potuit Imperatorum, & Regum corda amore lubrico in se, ac proinde odio pernicioso ipsos inter, accendere eatenus, quatenus tot formidabiles exercitus fuerint expediti; tot cruenti conflictus commissi, tot regna strage, & ferme excidio pressa, totque milites gladio consumpti; quot lacrymabile non minus, ac abominabile est auditu: tacebo, inquam, hanc & alias ex profanis, ut promam testimonia ex historiis sacris. Quid fortissimum Sampsonem vicit, vinxit, & extinxit, nisi pulchritudo Dalilæ, quam adamaverat? Quid occidit Principem Holofernem, & formidabilem exercitum ejus, ultra quam centum quadraginta millium militum in probrosam fugam egit, nisi pulchritudo Heroinæ Judith, qua inhoneste uti concupiverat, non tamen consecutus, quia illa casta erat, & sancta? Quid Salomonem, Regum sapientissimum, insipientem fecit præ filiis hominum, nisi concupita pulchritudo mulierum alienigenarum? Et ut sexcenta taceam, quid regum sanctissimum, dico Davidem, fecit adulterum, homicidam, & scandalum toti populo Israel, nisi pulchritudo Bersabeæ? quæ omnia tam vera sunt, quam sacra Scriptura nec falli potest, nec fallere. Quomodo ergo potuit esse, ut Maria, quæ, ut probavimus, non modo præfatas, sed omnem creaturam etiam cœlestem decore, & pulchritudine superat, & fuit *pulcherrima inter mulieres*, teste sacra Scriptura (Cant. 1. 7.) quomodo, inquam, potuit esse, ut nulli unquam ejus pulchritudo dederit occasionem ruinæ, nullum concupiscentia, & amore succendit minus honesto: quinimmo effectum amoris, ac timoris filialis in Deum; reverentialis in seipsam; atque honestatis, & castimoniæ in corde intuentium se, fructificabat? Ah nolite admirari, dilectissimi! illius liquoris odore vas fragrat, quem continet in semetipso: *omnis, omnis gloria ejus ab intus.*

Pulchritu Mariæ ex li, fuit c casio pec cati, & &c.

362 Sicut lumen in clara existens chrystallo, non modo illam, sed diffundens radios ultra, etiam circumstantes illuminat; ita profecto lumen donorum sublimium & gratiarum, quibus anima Virginis sanctissimæ jamtum in sua Conceptione fuit ditata, majestatem quandam prope Divinam transfundebat etiam in corpus; unde in corde se intuentium, non alios effectus radiando producebat, nisi earum virtutum, quibus exuberabat. Cumque amore Divino esset ardens, puritate lucens, modestia fragrans, & humilitatem, ex majestoso licet conspectu, spirans: proculdubio cunctis erat amabilis, ut testatur s. Ignatius martyr, dicens: [Ep. ad

Digitized by Google

ad s. Jo. Evang.] *Magnus est concursus populorum Reginam Cœli videre, & audire cupientium.* Erat, inquam, amabilis, sed amabilis amore honesto, & casto; radii quippe ex illa promicantes, non alio, quam castimoniæ, & honestatis amore irradiabant corda intuentium se, quinimmo amore filialis timoris atque reverentiæ replebant.

Dicam ultra, tantam majestatem intrinseca gloria donorum ejus, & gratiarum transfundebat in castissimum ejus virginale corpus, quod, ut testatur s. Dionysius Areopagita: *opus fuerit hujusmodi radiationem divinitus temperari, quo posset cum hominibus conversari*: alioquin plerique, & præsertim qui minus sunt fide illustrati, fortassis eam adorassent ut Deam: quod ex ejusdem sancti testimonio deduco. Hic, ut speciali cultu Mariam venerabatur, ita speciali gratia ab illa fuit dignatus, quando, juxta pium sui desiderium humilemque petitionem visendam se ei præbuit; in tota specie sua, & majestate de qua visione ita scribit: *Testor Deum, qui aderat in Virgine, nisi me Divina docuissent eloquia, hanc Deum verum credidissem; quoniam nulla videri posset major gloria beatorum, quam felicitas illa, quam ego tunc degustavi:* (Epist. ad S. Paulam)

Si igitur N. dilectissimi, tales radii gratiarum fuerunt Mariæ in terra commorantis, quanto majores speraverimus nunc in cœlo regnantis: Colamus illam, & flagitemus, ut quæ sine peccato concepta fuit, & vixit, dignaretur juvare nos potenti sua virtute, qui in peccatis tam concepti sumus, quam conversati, atque radiis gratiarum suarum nos illustrare, quatenus, & in terris virtutes ejus æmulati dilectissimo Filio suo Salvatori nostro placere, & in Cœlis gloria ejusdem perfrui in sæcula, possimus. Amen.

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO XII.

SLAVO-BOSANSKI

O D

ZACSETJA B. D. M.

Maria na svomu zaçetju: Parvo: bij saçuhana od griha istoçnoga. Drugo: nakichena lipotom svarhu svakoga stvorenja. Trechè: obogachena tollikim darovma i millóstma iznutra, kolliko zdvoragnu lipotu, pram ovijm i ne darxij za slavu.

Astitit Regina a dextris tuis, in vestitu deaurato circumdata varietate . . . . omnis gloria ejus ab intus. Psal. 44.

Stadde Kraglicza na desno tvoje, ú odijlu pozlachenu obastarta rázliçitostju.... Sva slava gnæ iznútra.

363 *Moreli gliubav uzachi, KoliKo sniodij?*

MOtrijm dase prigovárajuh Nauçitegli, i iziskujú: moreli gliubav, i dobroçinstvo díghnutise onoliko i uzaachi, kolliko sniodij? Mogúli, tojest, sinovi svoijm roditegliom povratiti oná dobrá, i onolliká; kollikasu od istie prijmili? I naodijm odgovaratise od svihu zajedno, i sloxno, da nemoguh: Zashto, kako oni rázloxæ, sinovi, megiu ostalim dobroçinstvi, prijmajuh od roditægliá svoij narav, i bijtie na ovom svijtu, shtoim doisto povratiti nemogú. Raazlog, koí inaçie polak ostálij jest jákij i zadosta, nejakij çinimise, i od nishta polak sína Diviczæ Mariæ. Jakij, reko, polak ostalie: Zashto, kako nitko nemore posvojoj vogli i drágosti obrati, a josh magne uçiniti roditeglicæ, vaglia da onú, kojaga porodij, ilmu ona zla illi dobra, rúxna illi ghizdava, gospoja il sluxbenicza, robigna il kraglicza, vaglia, reko, dajú poznájæ, prijmij, i poshtujæ za Mater. Ali drugojaçié imase rázloxiti od prislavnoga plodda diviçanskoga: buduchi da ovij i obrá, i uçijni sebi Mater, kako pisano jest: *Sapientia ædificavit sibi domum*, Múdrost, velí, sagrádi sebi doom, illiti kuchiu: *Mudrost* doisto nestvorená, viçgna rijç, *illiti* viçgnega Ocza sín prie vikoová porogení; buduchise ottio, po viçgnega naregenja svoga odluçku, i u vikoví poroditi od Materæ vrimenitæ, *sagrádi sebi*, po vlastitoj vogli svojoj doisto, i drágosti, *kuchiu*: to jest, i obbrá prie vikoova, i ú vikovij uçíni sebi Mater, od kojese imadiashe

po-

Digitized by Google

poroditi, *prie negoſe ú utroli (gnæ) zacæ*. Kojú, kakoſe priſtojashe gnegovu, i gnæ priviſſokom doſtojanſtvu, nakitti i zdvóra i iznutra tako, *ut in cunctis regionibus nominetur*, daſe, velim srijçma s. piiſma, daſe ú svima kraglieſtvi. imenujæ: daſe ú svima vikovi proslavglia, i od svihu naaródá shtujæ i klagniá. Razgovárajuchiſe dakle danas od cudnovatæ, i uzvelliçanæ ovæ grágæ, ukazachiuvam: Parvo, daje B. D. M. na zaçetju svomu çiſta bijla, i saçúana od griha iſtoçnoga. Drugó: daje nakichena bijla udígl lipotom svarhu svakog ſtvorenja. Treché, daje tollikim darovma, i milloſtma bijla obogachena unutra, kolliko pram ovim, lipotu zdvoragnu i ne darxij za slavu. Zashtobo u oní ças zaçetja ſvoga udigl *ſtadde*, veli Prorok Okrugnení: *ſtadde Kraglicza na desno* zaruçnika svoga nebeskoga: i *ſtadde ú odijlu pozlachenu*, i razliçito nashijzdanu: Ali, *sva gnæ slava iznutra*. I poçinam.

364. Akobi ja, çinechivam danas govorenje od çudnovatæ grágæ Múdroſti neſtvorenæ: akobi imao velím odluku, dighnuti kakvugodi súmgliu iz pameti vashæ, kojú imate polak svetoga i neoczkvargnenoga zaçetja prisvetæ Bogorodicæ, tobi ja doiſto na xao vam, paçe josh i ſramotu uçinio devotionu vashemu, i bogogliubſtvu skoim gniu shtujete: zashto iſtinu od neoczquargnenoga gne zaçetja, nie potribe raazlozi iskushijvati, nego poklonom slaviti: kakonoti iſtinu onú, kojuje, i s. Czarkva zappovidju ovæ svetkovinæ uſtanovitilla, i vas kolliki okolish karſtjanskí s' oſſobitím devotionom svetkujuchi ispovijdá. Govoriti dakle, od neiſtomaçní inaçie, izvarsnitoſtij Divicæ M. od koje shtogodiſe vishe govorí, josh vishe govoriti oſtajæ, nie drugá moja odluka, nego da uzmloxam i nash devotiom, i shtovanje polak gnæ na zemgli; i gnæ dobroçinſtvo i milloſardje polak nas na nebesí: i na obba miſta gnæ slavu, poshtenje i velliçanſtvo. Buduchi da za uzmloxati ová i odrédi Múdroſt viçgna Boxanſtvená, daſe ú proshaſtá niká vrimena ſumglí, ſumglechi prigovárá, i prigovárajuchi da Nauçitegli megiu ſobom iziskujú, jeli? ilne B. D. Maria ú opchennom grihu iſtoçnomu zaçæta? Iovo iſtó çinimiſe ottje navijſti na igliadu godína prie gnæ zaçetja, po Proroku svóm okrugnenomu pivajuchi: *quæretur peccatum ejus, & non invenietur*: Tráxicheſe grih gne, velí, i nebudeſe náchi. Kolliko da reçæ: dochiche Aposhto moj Nauçítegl od naaródà, i naviſtiti, kakoje po Adamu, parvom Oczu plemena gliuskoga, *grih unishao ú svít, i tako ú sve gliude prishao, ú komuſu svi ſagrishili*. I rechiche od ſebe i od oſtalij: *Bijliſmo gnekada*, to jeſt na zaçetju nashemu, *ſinovi ſarçbæ* Boxiæ. Zashto po dúxnoſti, i zákonu nikom od náravi pokvárenæ, i da reçem ottrovánæ po nepósluhu parvog Ocza nashega ú raju zemaglskomu, ú grihu iſtoçnomu zaçinámoſe: Odkud svakí çovik s'Okrugnenim Prokom, kollikom drago svetignom sjajan inaçie, imá iſpovídati, priuzimajuchi: *evo ú grijsí zaçet jeſam*: Evo upadnut pod teggobom od griha na lijvo prieſamſe ukázao na svijt, negoli na deſno ſtojæchi pod oppravdanjem: Evo sín sarçbæ, i podloxník kráglia paklenoga bioſam prie; negoli sín milloſti, i bashtiník svemogúchega Boga, zashto *ú nepravdi zaçét jeſam*. Zaradi koga nauka Aposhtola moga, koí

Digitized by Google

inaçie nie gnegov tolliko, kollikoje moj, velí viçgná múdroſt Boxiá: *quæretur peccatum*, tráxicheſe i iziskivati grih majkæ mojæ, jelli ona, kako po náravi kchí Adamova, onako i po grihu iſtoçnomu kchí bijla od sarçbé na svomu zaçætju? Ah! *traxicheſe grih gnæ*, i tocheſe tráxiti zashtoſam Já tako urædio, parvo, neka Bogogliubní Nauçitegli motréchi i razglædajuchí po svetij piiſmij svidoçanſtva moja, uçinéſe blaxenni, zashtobo piiſano jeſt: *Blaxenniſu koij razglédajub svidoçanſtva gnegova*. Drugo: neka pomóch dobiuh kod iſtæ Majkæ mojæ, za kojéchæ poshtenje trúditi, za ſaranitiſe, kakoim obechiáje onim rijçma: *qui elucidant me vitam æternam habebunt*: Koij prosvitgliujú mene xivot viçgní imatichæ. Trechæ navlaſlito, da skrovishte gnæ neoczquargnenoga zaçetja, iz tmíná od súmglæ, kako zraka ſunçaná iz obláka prosjavshi, i svitlijæ svem okolishu zemaglskomu ukáxæſe, i sveççaniæ ú Czarqui svetoj proslavíſe svechím poshtenjem, i velliçanſtvom: zashtobo *tráxicheſe grih gnæ, i necheſe náchi*. Shtoſæ çudnovatim náçinom sve dogodillo: zashto, shtogodi vishe po ss. piiſmij izvijgiamo svidoçanſtva Boxanſtvená; tolliko ú ſlání liſtovij kolliko ú novij, tó vishe svidooká naodijmo, koij iſtinu od neoczquargnenoga zaçetja Blaxenne D. M. s'privellikom slavóm gnæ i poshtenjem ſvidoçæ.

365 I parvoga zazívam Davida; koga, ne sámo za vládati púk obláni; nego za obbrati joshter od gnegova porroda Matér od kojebiſe porodio, *traaxioje Goſpodin po ſarczu svomu*, illiti po vogli svojoj, ugodna ſebi, velí s. piiſmo: i slavijſe dagaje nashao, govorechi: *providioſam meni ú ſinovma Izajovim Kráglia*. Oví kako biashe Bogu ugodan, onako uzdizásheſe çæſto ú duhu na vigenje, i poznanje viçgnie Boxanſtvenie skrovishta. Megiu koim nebijmu ſakriveno prislavno ottajſtvo zaçetja neoczquargnenoga B. D. Mariæ. Vidje dakle pametju Proroçanskom, josh onda ú parvi ças gnæ zaçétja, kadſe ſtvárashe i ulijváshe dúsha gnæ ú tijlo, ú utrobi Materæ svojæ, Golubiczu nebeſku, tojeſt, Duha s. oblietat oko gnæ s' ugodnim letenjem: i motréchi ſasvom pomgliom izvarſnitoſti, darove, i milloſti, koizim naaſtojáshe zaruçnik nebeski nakititi ovu odabránú gnegovu praunuku, za uçinitijú doſtojnu ſebi zaruçniczu, i viçnemu sínu Boxiemu Majku vrinenitú: ne magne veſeo i raddoſtan, negoli zaçugen, bash kakoſe mí çudit obiçájæmo, kadſe ukáxæ koja zvijeda neobiçajina, i svitliá od oſtálij, zapiva: *Quam mægnificata ſunt opera tua Domine*! Okollikoſu vellika djella tvoja Gospodine! *Svakáſi ú múdroſti uçinio* iſtinnito, ali ſtvárajuchi Mariu, s'moguſtvom tvoim i múdroſtju, metnuoſi i poshtenje pram gniom, i gliubav josh neizmirnú: Buduchi da onna ú parví ças svoga zaçætja, *aſſitit regina a dextris tuis*, ſtadde kraglicza na deſno tvoje. Maria dakle N. na svom zaçætju, neh prignuta i proſtarta po grihu, kako oſtáli ſvikollici, nego upráv ſtojæchia po milloſti, kojom bijobraagnena; ne robigna griha opchennoga, nego kraglicza svega ſtvorenja; ne na lijvo, nego na deſno udigl ſtadde zaruçnika svoga nebeskoga. *Aſſitit regina a dextris tuis*. Ovuje Múdroſt neſtvorená ſebi za Majku prie vikóvá po svojoj vogli obraala: dóſtojnoje dakle da reçæ Maria

Dovoliſe iz ss. piiſama daje B. D. M. zaçéta brez gnésstoga.

po-

Digitized by Google

po úſta primudroga : *ab æterno ordinata ſum*, odvijkaſam odabrána, i odrégena. Ovú po mogúſtvu svomu, i pogliubavi ſinovſkoj ú vrime odregenó uęçíni, kakogodir on ottje, pijſanobo jeſt: *omnia quæcumque voluit, fecit*, ſve shtoje ottio, onoje i uçinio: nek priuzimá dakle Maria iz uſtá Czarquenoga : *qui creavit me requievit in tabernaculo meo*, koi ſtvorri mene poęçinu ú utrobi mojoj devet misécij. Ovv najposli, po priviſſokomu i gnæ, i svom doiſtojanſtvu, nie pripuſtio na zaçetju gnæ da budæ poſſidovana od krágla paklenoga, dabiſe on ne slavio, daje gnoj bari jedan ças gospodovao : nego nekaſe ſlavi Maria, teh nekſe slaví igliadu pútá doſtojno, pivajuchi: *Dominus poſſedit me in initio viarum ſuarum*: Goſpodinje poſſidovao mene ú poçétak pútá svoij.

366 Tadaje uzeo N. poçætak pútá svoij jedinorogeni sín Boxij, kadano odrædi dóch na svít za obkúpiti çovika, i tadda odmá buduchi Mariu za Mater, kojaga imadiashe poroditi, obbrao, najparvo za gniu Oczu viçgnemu p ikáza neprocijgnenú karv svoju, i odkúpi gniu, ne od griha kako daje uppala, nego pritekavshi, od dúga griha ú koibi inaçie po náravi pokvarenoj ú Adamu bijla imala upaſt: I budúchi daſu Bogu ú gnegovoi viçgnoſti svaka ſadagná, ilmuſe nam çinilla doshatlá il proshaſtá, kako pivá David : *mille anni ante oculos tuos tamquam dies heſterna, quæ præteriit*. igliada godijná, velí, prid oçima tvoijm, kako dán juçerigní, koije proshao : Prijmi Otaca nebeskí posvetilishte karvi jedinoga ſina svoga, josh onda od víka, i kako pijva isti Prorok okrugnení ; *Sanctificavit tabernaculum ſuum Altiſſimus:* posvéti pribijvalishte svoje Priviſſokij: Takoboſæ prijſtojalo slavi sína, takóſæ prijſtojalo dóſtojanſtvu Materinu, takósæ najposlí prijſtojalo velliçanſtvu jednog i drugoga. Zashto, kakvæbi slava, kakvo pohtenje ? nego imam rechi bijlabi sramota vellika, á né poshtenje, da budæ viçgná múdroſt neſtvorena, ſtvorio, i ſagradio ſebi pribijvalishte vrimenito, na zemgli tuugioj. Tojeſt, da bude pripuſtio Mariu Majku svoju prie da budæ na lijvo prignuta po grihu iſtoçnomu, nego ſtojæchia na deſno po oppravdanju : prie kchí ſarçbe, i nepriateglicza Ocza nebeskoga, negoli priateglicza, i kchí milloſti gnegovæ : prie robigna kráglia od tmijna, negoli kraglicza svega ſtvorænja. Dalekoje ovó od priviſokoga dooſtojanſtva tollikæ Materæ : daleko od primúdrog narægenja tollikoga Sína : od vijka, ú Boxanſtvenomu odluçenju svomu, od vika *Sanctificavit tabernaculum ſuum Altiſſimus*, posvæti pribijvalishte svoje Priviſſokí. Odkud josh ú poçælo vrimena i navijſti slavno pridobijtje Marijno zmihi paklenoj, kadjoj reççe : *ipſa conteret caput tuum*, onache, velí, ona ſatarti glavu tvoju, nitticheshſe ſmitti kgnoj prikuçití, dajú ottrovom tvoim ottrujesh, kako oſtálæ ſinove Adamove. Ovoje onó shto pivá nebeskí gnæ zaruçnijk Duh s. ú piſſma : *Quid videtis in Sulamite*, shto vidijte, velí, ú mirnoj i podpunnoj zaruçnici mojoj Marij, o Angeli ? shtoli razglædate o gliudi ? jeda griha ? Ah, *quæretur*, traxicheſe grih gnæ traxiti, alſe neche náchi, nittichete vidditi ú gnoj drugó, *niſi choros caſtrorum*, vech ako uregenje od taabora ilti prijákæ vojskæ : Viddichetejú prijaku, i çudnovatú slavodobijtniczu svarhu ſláræ zmihæ paklenæ

366 Koje B. D. M. bijla ſpúvana od griha iſtoga.

næ filli, i zaaſſidama : I slavæchiſe ú ovomu gnæ slavodobítju: *quam pulchri ſunt greſſus tui . . . filia principis* ! o kollikoſu lipi, velí, i plemeniti koraçaji tvoi kcheri poglavara: kcheri tojeſt, kako tomací s. Ambroſio, Krágliа od krágliá, i Goſpodára od gospodaará: *Statura tua aſſimilatur palmæ*, ſtavnoſt tvojaſe prílikujæ palmi, illiti çelenki: Mah zashtojú prílikujæ çelenki svukolliku ? Zashtoboje ova, kako svi znádete, zlamenje od junashtva, i od pridobijtja..

367 *B.D.ponizno dáje slavu slavodobitja svoga zaruçniKu nebesKomu.*

Ponízno nishtanemagne ponízná Divicza, po okrugnenomu shukundjedu svom odgovárá : *Domine Deus ſalutis meæ*, iſtinaje Goſpodine Boxe ſpaſenja moga, iſtinaje daſu koraçaji moi, josh od parvoga kadſam koráçila na svít ovi, lijpi i plemeniti, zashto çiſta od griha iſtoçnoga zaçætaſam ú svitloſti milloſti tvoje, i oppravdanja iſtoçnoga ; i daſam pridobijla zmihu paklenu, i glavu, ilti ſillu gnegovu ſatarvshi bijlamu *terribilis*, *ut caſtrorum acies ordinata*, ſtrashna kako dizia jednóg tábora lípo uregena: Ali svu slavu slavodobijtja ovoga od tebe, nebeskí moj zaruçniçe, poznajem, tebi zaffagliujem, i tebe slavim; zashto, *obumbrashti ſuper caput meum in die belli*, obaſtroſi glavu moju n dán boja .. Akobiſmo upijtali ; shtoſe ovdi razumie po glaavi, i po dnévu boja ? odgovoriobinam glaſſovití Biskup od Abule Alfonſo Toshtat : *Caput, principium vitæ eſt*, glavaje poçætak od xivota: *dies autem belli, inſtans illud, quo dæmon macula peccati originalis dominatur de anima* : á dán, velí, boja, jeſt oní ças od zaçétja, u koi djavao griom iſtoçnim gospodujæ svarhu dúshæ. Ottjerechi dakle priponizna Divicza: Dobijlaſam slavno, Goſpodine, dobíla : aliſam zató dobíla, zashtoboſi tí pritekao mene ſmilloſtju tvojom ú utrobi Materæ mojé, kadmé zaçinala ; dajá zacæta neçekam, nego najdem jur pripravglenu milloſt tvoju, kojom *obumbraſti caput meum*, obaſtroſi poçætak xivota moga : *in die belli*, ú oní ças kadano nepriategl pakleni ottioje podloxiti mene ſebi oruxjem griha iſtoçnoga ; al buduchime nashao oruxanu i uttvargenu milloſtju tvojom, pridobiven i zaſtígenje odſtúpio: i takoſæ ispunillo onó shtoſimu navíſtio ú raju. zemaglskomu; *ipſa conteret caput tuum*; dachiu ja ſatarti glavu gnegovu i ſillu, kojom pridobívá oſtálæ sve ſinove Adamove..

Odimo ú napridak, za promotriti prosvitglenu ovú iſtinu svidoçanſtvi s. Ivangelja . Vidím ú parvom poglavju s. Lukæ, da dojde pokliſar s'nebéſá K'Marij D.. i navishtujæ gnoj, da imá zaçeti, i poroditi ſína .. Ali *nebojſe Mario*, govorashejoj Angeo, nebojſe, velí, dachesh sjajní gliglian izgubiti od tvoga diviçanſtva : *inveniſti enim gratiam apud Deum* .. Promotrimo, molim, pomglivo ovæ rijçi, Nashlaſi velí milloſt kod Boga : shtorazumie pokliſar nebeski po ovom govorenju? Oche rechi: Oſtáli ſinovi Adamovi posli zaçetja imajú çekati milloſti Boxiæ, koja ima gni posvetiti, tja kadſe porodæ, i prijmú likariu od griha iſtoçnoga, il barem ú utrobi posli zaçætja, kako Jeremia. Prorok, i Ivan Karſtitegl : ali tí, o prislavná i uzvíshena Diviczo, kadaſiſe zaçinala, jurje tebe millóſt bijla pritekla ú utrobi Materæ tvojæ, i tako *inveniſti gratiam*, *nashlaſi milloſt* jur pripravnu, á ne daſi gniu çekala, date posvetij po zaçétju : kakoſi dakle svarhunaravno milloſt nashla,

368 *Svidoçbai Ivangel. d B.D.M. b zaçéta bez gr. iſtoç.*

nàshla, á ne çekala po zaçetju: onakochesh i sina zaçéti svarhu naravno ú çistochi diviçanskoj, á ne po dotaknutju mushkomu: *quia Spiritus S. superveniet in te*: zashtoboche, veli, Duh s. svarhudóchi, illiti opet dochi úte. Ovdi opét prighibam misli moje, i iziskujem: zashto Angeo ne reççe: *zashtoche Duh s. dochi úte*: nego veli svarhu, illiti opétche dochi? Evo skrovishte od ovog govorenja ottvorámi prinauçnì Liran, govorechi; *bene dixit superveniet*, dobro, veli, reççe Angeo Marii, opetche dóchi: *zashtoje doodio Duhu s. svarhu ovæ Diviczæ josh kadje bijla ú utrobi Materinoj, za saçúvati gniu od griha istoçnoga*. Viddimo najposli svidoçanstvo ovó iz usta Isusovij.

Ottiuchí Isukarst svemu svítu pokazati visokó doostojanstvo Karstiteglia svoga, Ivana: megiu ostalím faalam, govorashe púkom od gnega: *megiu svima porrogenim od xená nie ustao vechí, od Ivana Karstiteglia*. Ovdi jur nemoresе rech, daje dakle Ivan vechi od gnega, zashto onse nebroí megiu porrogenæ od xéná, buduchi od divojke porrogen: Mogaobi nishtanemagne rechi tkogod, dakle po ovom svidoçanstvu Isusovu, Ivanje vechí od Mariæ Divicze: buduchi daje ona doisto od xenæ porrogena. Al nut promotrimo dobro rijçi Gospodinove, za viditi slavu neoczquargnenoga zaçetja Majkæ gnegovæ od gneg istoga posvidoçenu. Po onim rijçma: *megiu porrogenim od xená*, on vadij sebe, koije porrogen od Diviczæ. Ali i ovó reççe: *nie ustao vechí*: i po ovím vadij Mariu Majku svoju: zashto po gnima svidoçij, daje Ivan vechí od sviú, onie samo, koisu ustali poslí upadnutja ú grih istoçni: á Mariase nebroí megiu onæ koisu uppali, zashto ona nie uppala; tko ustajæ, vaglia daje naprè uppao: Evo dakle iz svidoçbæ istog Spassiteglia dovodise slava jedijne Majke gnegovæ, daje na svom zaçetju bijla obbrágnena od griha istoçnoga, nitie uppala, nego ú oní ças zaçetja svoga, *Astitit regina* stadde Kraglivza na desno zaruçnika svoga, á ne robigna od griha, kako vidje ù duhu David i navisti. Slijdij pák.

Slijdij pák isti Prorok, da nesamo Stadde udigl kraglicza, á ne robigna griha; na desno, á ne na lijvo: nego joshter: *Astitit . . . in vestitu deaurato circumdata varietate*, stadde, veli, udigl i ukazase ú odichi zlachenoj obastarta rázlikom ghijzdom: ukázase, to jest, ú tileshczu prighijzdavu, hudima nakichenu tolliko cilovitijm i zdravijm, kolliko lijpím i jednako jedno pram drughim urægenim; da, kako kadse Sunce ukaxæ, svekollike svízde svitlost svoju sakrú, onako pram Mariom svaka ghízda i lipota stvorená, akoche biti Angeoska, potribitoje dase sakrie kao zastígena. Zashto akoje lipota, kakonas uçij s. Agustin, daar Boxí, jedachemo sumgliti da Mudrost nestvorená, kako ostalím izvarsnitostma, onako i lipotom i ghízdom izabránú Majku svoju svarhu svakoga drugog stvorænja nakiti, i obogati? Odkud tolliko s. Czarqua ú officiu, kolliko ss. Nauçitegli ú svoij istomaçegní, sve onæ stvari, kojese ú Boxanstvenim piismi shtiú od Mudrosti Boxiæ, illiti od Isukarsta Sina, namischiajú prineshenim razzumom duhovnim, i razumiuh takoger i od Marie Bogorodicæ: Gdi za izrechi ghízdu gnæ i lipotu, sadse preimigniujæ, zaradi podpunnoga

369

Lipota B. D. vezli- K'm priti- Kam tomaçisse.

ga zdravja tilesnoga i cilochæ, Maslini, koja, sáma i jedijna osta zdrava sa zelenim listjem ú vrijme potopa vodenoga, *quasi oliva speciosa*. Mariaje kako Maslina ghizdavá, veli Czarquení: Sadse primigniujæ, zaradi plemenitog urægenja hudá jednoga pram drughim Cipreshu, koije nakichen granama tako lípo razregenim, kako daije múdar majstor rúkom iznamishchiao i posádio: *quasi Cypressus in monte Sion*. Sad Ruxici, i drugom czvitju ghizdavomu: *quasi plantatio roſæ in Jericho*: Sad balxamu, i drughim pomastma miriſſavim: Sad lozzi, i drugom vochiu plodnomu. Proroci nishtanemagne scinechi, da prímígnenja lipótá zemaglskie, nísu dosta za istomaçiti ghízdu priizabránæ Divojçicæ danas zaçeetæ, uzdignutom ú duhu pametju gniu privídivshi, lipotu gnæ istomaçiti, i prid okom razzúma nashega izpegngati pod prijlikom rázlikí svitlostí nebeskie nadmechiuse; nazívajuchi gniu nikí zvízdom: *orietur ſtella ex Jacob*: govorashe Balaam Prorok: Nikí zorom, *jam aſcendit aurora*: shtiem ú s. kgniga od porroda: Nikíju primignuje sunczu, i miseczu; *pulchra ut luna, electa ut ſol*, pivváshe primudrí.

370 Sasvim tizim nuth poslushajte kollikosu nizoke svekollike ghízde od stvorægná, prám lipotom priodabránæ Divojçice, kojasé danas zaçæla ú utrobi staricæ B. Annæ: poslushajte, reko, svidoçbu zaruçnika gnæ nebeskoga: *ſicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias*: kako ruxicza, ovako pivá ú s. piisma, kako ruxicza, velí, megiu targnem, takoe zaruçnicza moja megiu kcherma, illiti megiu ostalim stvorenjem. Sve dakle, sve lipote ostalí stvorænja, pram gnæ lipotom, vidise tolliko procignívati, kolliko targna pram sjajním i mirisavim gliglianom: *kako gliglian megiu targnem*, velí. Primigniujese N. Maria zaruçnicza Duha s. zlatu, biseru, i dràgom kamenju: primignujæ gliglianu, ruxici, i drugom czvitju: primignujæ zvizdama, miseczu, i sunczu: ne kao dabise gnæ lipota po ovom mogla istomaçiti, nego samo, zashto mi ú ovom stánku niti známo za lipsha, ni za izvarsnittihá: A inaçie, akochemo istinu rechi, imamo rechi sprimudrím: *omne aurum in comparatione illius arenæ eſt exigua*, svako zlato kgnoj primígneno nie drugo nego jedan pijsak i prah. Odkud po Solomunu govorashe viçgna Mudrost Boxanstvena, *averte oculos tuos a me, quia ipſi me avolare fecerunt*: Okreni velí oçi tvoje, zashtosume çinile izletiti: Meshtar Solomun tomaçí, zashtosume çinile dase ponosijm: Zashtobo, kako Majstori, kadijm izagæ zarukom uçiniti koegodi dillo ú svom zanátu izvarsnito, razglædajuchiga zadosta naslagiujuse ú gnemu, ponosé, i holè po nikí náçin, slavechise; tako jedínorogení sín Boxí, buduchi uçinio po mogustvu svomu pribivalishte sebi vrimenitò, tojest Divojçiczu Mariu, i buduchi gniu naghízdao svakom lipotom, i nakichenjem svarhu svihu ostálij dijlá svoij, razglédajuchi gniu, naslagívásheſe, da kadbise mogao poolit kao çovik, çinilobise dase ú ovom dillu svomu tolliko ghizdavu i plemenitu ponosí.

Il akochemo, po istomaçenju drughí Nauçitégliá, reçenæ rízi razumiti: *Averte oculos tuos*, okreni velí oçi tvoje od mene, zashtosume çinile izletiti: tojest, *snáguſumi uzéle* tako Meshtar Abram: i *krilaſumi nadoſta-*

vile

Li pota B. D. ui Kanavom ghizdom ſtvorenom nemarese iſtomaçit.

371

B. D. jest zorra; Kojé sunczu vicznima snágu dase, i Krista nadoſtavile

vile : tako . Gargur Niſſén . Promotrimo ú napridak ss. piiſsma , za izviditi kolliko dobro tomaçæ i goúoræ oví Nauçitegli , daje ová priobrána danas zacætá Divojçicza ſinu Boxiemu , po nikí naçin digla snágu , i krijla nadoſtavila , i çinillaga izletiti . *Iratus eſt furore Dominus in populum ſuum , & abominatus eſt hæreditatem ſuam :* Videchi Boog svemoguchi tollikæ zloche na svijtu , razſardioſe jeſt ghnjívom goſpodin , velì okrugnení Prorok , ſuprot púku svomu , i poçælomusé garſtiti na gnega tolliko , da okrenuvshi óbraz svoj od gliudí , mogadiasheſe rechi , kako shtiem ú kgniga s. Joba , *circa cardines cęli perambulat* , po nebeſieſe shætá , kao zaboravivshiſe od nas , niti mislechi vishe izletit odonuda ſnebéſá na zemgliu za odkupiti svít . Uſſilováuſe Patriarke i Proroci molbama svoím snágu dignuti sarçbæ gnegovæ , i kríſamu nadoſtaviti da izletí , vapiuchi brez prijſtanka : *kai ſidijsh svarhu Kerubìná ukáxinamſe .. Oddi ſpaſene nas uçíni .. nemoj kaſniti* . Ali nitko nemoxxe dignuti snágu sarçbæ gnegovæ , nitimu krijlá nadoſtaviti , da izletí k'nama , dogodiſe neukaza prisjajna zorra Maria ; á kakoſe ova ukáza , udigl pridobivenſe ukáza po nikí náçin , govorechi Oczu svomu nebeskomu : *dimitte me jam aſcendit aurora* , puſtime , velí , puſti jurſæ ukázala zorra . Zortaſe doiſto svakæ lipotæ zrakama sjajúchia ukáza svemu okolishu , kadaſe zaçæ prislavná i prighizdava danas Divojçicza Maria ; koja , mogu rechi , izogiáshe iz púſtigne , kakonoti od roditægliá za dvadeſt godijná neplodnie . Ovvoje oná zorra , kojæ , kako svidoçí s. Petar Damian , *pulchritudinem ſol & luna mirantur* , koje , velí , lippoti suncese çudí i miſæcz . Paçe çudéſe iſti Angeli , i od zaçugenja kao izvanſebe izishavshi pítajuſe megiuſobom : *kojaje toh , koja ſzodíj iz pushtigne* , tolliko ſtarræ , kolliko srichnæ utrobæ Anninæ , *naslagegni ſ ráskoshjem* tolikæ lipotæ , *obilujuchi ?* Ali shtoſe çudite Angeli ? Ovoje zorra oná , kojá zrakama lippotæ svojæ , izvedde iz neba Sunce od pravdæ , ſina Boxiega ovom svítu , zashto kakoe pijſano , kakoſe ukáza na gnemu ova zorra , *ortus eſt ei ſol* , i suncemu iſteçe . Ováje dignula snágu sarçbæ Boxie ſuprot plemenu gliuskomu : Ováje nadoſtavila kríla sínu Boxiemu , da izletí iznebæsà , i snijgè ú gnæ utrobu . Evo kolliko dobro i lípo tomaçé reçení Nauçitegli , da razumiashe sín Boxí s'onim rijçma , *okreni oçi tvoje* , rechi ové : *oneſumi snágu digle* sarçbé , kojomſamſe suprot gliudma bio napunio : *Oneſumi krijla nadoſtavile* , da izletím iz nebèsá , i snigem ú Diviçansku priçiſtú utrobu tvoju : gdi pribijva devet Miſéczij : & *poſt hæc in terris viſus eſt , & cum hominibus converſatus* , i poslí toga , kako prorokova s. Baruk , na zemgli çíniſe vidditi , i s' gliudma opchiti .

Tolliko dakle çudnovatím zanatom vicgna *Mudroſt sagradi sebi pribivalishte* vrimenitó na danashgní dán ú utrobi B. Annæ , kolliko neſamo vidiſe slaviti , i naslagívati ú çudnovatom ovom dillu , nego josh çuditi po nikí náçin , govorechi , i prinzimajuchi vishe púta , kako shtiem ú svetí piſsma : *quam pulchra es filia Principis* , okollikoſi ghizdava kcheri Poglavara Ocza moga nebeskoga , zaruçniczo Duha S. á meni , viçnem sínu viçgneg Ocza , za vrimenitú Majku od

vijka obrána : *kollikoſi lijpa i ghizdava : abſque eo quod intrinſecus latet*: izvan ono shtoje unutra sakriveno, shtoſe zdvora nevidì.

372 I ovoje N. onò , shto okrugnení gnæ Shukundjed , poslí kakojú vidje ú parví ças zaçetja ſtojæchiu , á né padnutu pod grih iſtoçní, i plemenitim zlatóm od svakæ lipotæ obuçenu, kako vidiſmo ozgor: uprie okom proroçanskoga razuma svoga na razghlédanje daróvá i milloſtí, koizim obbogachena bij udijgl iznutra; i videchi daſu neiztomaçgliva , nitiſe mogú iskazati ; mallim rijçma dovarshi , govorechi: *omnis gloria ejus ab intus*, svaje, veli , sva slava gnæ iznutra. Ottiuchi rechi : premda slava uræjenja húdá , ghizdæ , i lipotæ , koizim Maria sjá u tijlu, tolliko vellika jeſt , kolliko nadhodij svako ſtvorænje ; nishtanemagne ovoga nishta za slavu i nedarxij , pram darovma i milloſtma , koimje obogachena iznutra: *sva , svaje slava gne iznutra* . I doiſto (dopushtenomi budi málá kvellíkijm primíniti): da tkogod ad vas glaſovití oní dvór Solomunov budæ promotrio ; biobiga vidio doiſto s' vellikom majſtoriom sagragena, shiroko ogragena , viſſoko uzdighnuta ; zidovma jákó utvargena ; direci , lukovvi , i ſtúpovi temeglito podaparta ; razregenjem çardakóvá , oblóká , i vrátá lijpo nakichena : i da reçem jednom rijçju , biobi vidio , da uzvelliçanu niku slavu prikazujæ zdvórá: Ali dabi unishavshi, bio iznutargná promotrio , razghlædajuchi kadijfu kojomſu zidovi , i chilime klinçane i zlatnim shiriti nakichene , koimſu tarpeze i police pokrivene : kite i zaaſtore viſæchæ oko oblóká i vráta , koiſe bargniczam srebarnim uzdarxájú , i zlachenijm shiriti vládaju i potæxú : pod , uglagenijm razlikim kamenjem i ploçama plemenitim , á tavan razlikijm, ghizdavím , i çudním prilikam upegnganím sjajuchi kako zrákama : Vidivshi najposlí odovuda oruxje draghím kamenjem nakicheno, odonuda odichiu svakojaku svijlom i zlatom navezzenu gdi viſſæ : na okolo svuda ſudje od svakæ varſtæ srebarno , i zlacheno za lipotu iznamishchiáno : *sve svitlo*, sve sjajno : neſumglím dabi od ovoga dvora zavappio , kano i David od Dvóra Solomuna nebeskoga; *omnis gloria ejus ab intus* : sva, svaje slava ovog Dvóra iznutra , kolliko dabi zdvóra nebio nishta vidio uzvelliçana i slavna, pram nakichenjem iznutargním . Saſvim tizim jedan çovik texák naſelacz ghledajuchi nakichénja reçenoga dvóra Solomunova , mogaobiſe çuditi , ali nebi mogao gni procijnit , ni znao . A shtoſmo mij , molimvas , pram duhovi nebeskím , nego naſeoci svi, i texáci? jedachemoſe dakle uſſudit rechi, daſe slava iznutargná ovæ prislavnæ kuchæ Solomuna nebeskoga more iſtomaçiti od nas , procijniti , i razumiti ? oni visheſe gnoj çudé negoli da doſæxu darove i milloſti , koimje Maria obogachena , prem da razuum imaju priviſſok : i iſpovijdajú ovó pijtajuchiſe megiuſobom , i priuzimajuchi : *quæ eſt iſta , quæ aſcendit de deſerto deliciis affluens , innixa ſuper dilectum ſuum*: kojaje toh , velæ, koja uzodij iz puſtigne svijta zemaglskoga , zaçináte ú púſtigni utrobæ ſtarræ , i od mlogo vrimená neplodnæ , i pák raskoshji obilujæ , i obogachenaje tollikím darovma i milloſtma , kolliko nas iſté Angele nadodij: paçe naslognaſe na pridrá-

Digitized by Google

drágog svoga: kako rekavshi veliçanſtvom od darovvá, i podpunnoſtij prikuçujeſe blijzu k' iſtom ſtvoritégliu. Takome uçí, tomaçechi Nauçitegl Angeoski s. Toma: *Virgo tantam obtinuit gratiæ plenitudinem, ut eſſet Auctori gratiæ propinquiſſima.* Divicza, velí, Maria tollikuje obijlnoſt i podpunnoſt prijmila milloſti, daje priblijzu k'onomſe prikúçila, koi dajæ milloſt, i çinij.

373 Odkud, sad poznajém, kolliko svéto svetí Vincentio Fererio reçe: *Divíczaje bijla poſvechena ú utrobi svarbu svíuh ss. i sviuh Angélá*, tojeſt, josh ú oní ças od svog zaçætja. I tako uçæ i potvargiujuh svi ss. Bogoslovczi. Al ochiu da zaçætje ovoga govorænja proſvitlámo svidoçbom iz Ivangelja. Pijshe s. Luka na poglavju parvomu: da zaçævshi B. D. M. sína Boxiega, po naredbi ovog iſtoga, za poſvetit josh ú utrobi otishavshi onam svoga karſtiteglia, odde krodici svojoj Elizabeti, i pozdravijú; Ová dakle udigl kako bij pozdravglena, i gnæ çeddo u utrobi posvecheno, zavappi, velij Ivangelje: *Evoſe uzradova ditteshce ú utrobi mojoj*: odkud Nauçitegli dovodæ, da s. Ivan udijgl kako bij poſvechen ú utrobi Materinoj, posli zaçætja shetog miſecza, bij i rázlogom proſvitglen, zatoſe znadde uzradovati, poznavshi daje Odkupitegl doshao na svít, i dagaje oçiſtio od griha iſtoçnoga, i milloſtju svojom posvetio, josh i duhom proroçanſtva napunio; *exultavit infans in utero meo* uzradovaſe, velí s. Elizabeta, uzradovaſe diteshce ú utrobi mojoj: kojoj odgovori Maria: *& exultavit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo*: i duhſæ moj uzradovao ú Bogu ſpaſenju mómu: Ottiuchi rechi: vellika, rodiczo moja, vellika milloſt uçignena jeſt sínu tvomu, zashtoje poſvechen prie negolie porrogen, zato *exultavit infans*, uzradovaoſæ çedom ú utrobi: ali nedoſeghnutím náçinom vechiaje milloſt uçignena meni, koja niſam bijla prie çeddo ú utrobi Materinoj, negoliſam poſvæchena: zato *i uzradovaoſæ duh moj ú Bogu ſpaſenju momu*, zashto dúsha moja dok josh biashe ú rukú Boxie ſtvárajuchiſe, i ulijvajuchi ú tijlo, ú iſtí ças bij posvechena, i tako ú parví ças zaçétja, *exultavit ſpiritus meus in Deo*, uzradovalaſæ dusha moja ú Bogu, buduchi ne oçischena od griha iſtoçnoga posli sheſt miſeczij, nego priteçena smilloſtju, daſe neoblatí po grihu iſtoçnomu, poſvechena, razumom proſvítglena, i gliubavju uxgana svarhu svakoga ſtvorenja rázloxitóga, u oni iſti parví ças od moga zaçetja.

D.M.na- ...udi- ...bij va- ...om ...ſvitgl.

Svu ovu iſtinu dovodijm, i 374
potvargiujem svidoçbom iz piſsama svetog piisma: gdiſe shtiæ, da Solomun Nebeski, Iſukarſt, udigl kako ſagrádi ſebi pribivalishte vrimenito, neſamoga s'uzvelliçanom slavom ſagradi, i zdvora pozlati, nego iznutra priuxganom gliubavju napuni: *Rex Salomon fecit ſibi... reclinatorium aureum... media charitate conſtravit*, Kragl Solomun uçini ſebi naaslon zlatan, i unutra, veli, poſrijdi razastrie illiti prikri gliubavju. The shto ſcijnite N. daje oví náslon Solomuna Duhovnoga sína Boxiega drugo, nego *Blagoſovgliena megiu xenami*, divojçicza danas zaçeta, ovaje pribivalishte gnegovo vrimenito, buduchiſe snishavshi snebéſá naslonio ú gnæ uttrobi i pribivao devet miſeczij: Ovù, ovu napuni gliubavju svojom, ne kako drughe ss. illi josh i Angele mir-

B. D. M. gliubavju i drugbim darrovi ú parví ças zac. svoga bij obogachena svarbu svaKog ſtvor. razlox.

Digitized by Google

róm, nego brez mirrè, kako rijku navrativshi gliubav ú gniu; takoſe ona iſta slavij, govorechi po zaruçnici s. piiſma: *introduxit me rex in cellaria ſua*, uvedeme, velì, krágl u podrume svoje, tojeſt, u razúm i poznanje priviſſokie ottajſtvij Boxanſtvenie: &, *ordinavit in me charitatem*, i navrati úme gliubav: çuſteli? navrati velí, kakoſe rijka navrachia, na prijliku na mlin, á ne daſe mirróm ulijvá. Odkud dovarſujem, daje prislavna ová Divojçicza, ú oní ças od svoga zaçétja, slavom od kripoſtí, darròvá, i milloſtí tolliko napugnena; kolliko ú iſtí ças bij gliubavju uxganniá od Angélá: poznanjem s' krovijshtá Boxie proſvitglenniá od Patriarki, i Proróká: virrom temeglittiá od Aposhtólá: uffanjem slobodniá od sviuh obránie: i svímkollikim czvitjem od kripoſtí, tolliko Bogoslovnie, kolliko ſtoxernie, i dillorednie, miriſlaviha od sviuh pravovirnie. O viſſokæ slave, *omnis gloria ejus ab intus*, ovimſe lipotama more i ima doiſto slaviti Maria iznutargnijm: sva, sva slava gnæ iznutra. Nishtanemagne ova gnæ priviſoká slava nie takó bijla ú nutra sakrivena, daſe nie pushtajuchi zrake i zdvóra poslí pokazijvala, çinéchi nikæ çudne plodove: od koiziuh imam rechi sámo mallo rijçij, i svarshujem.

Dio Drughí.

Ne samo znádemo iz skazágnij izpraznie, nego josh i virujemo iz liſtová svetie, daje lipota xenska ſtrijla tolliko oggnevita, kolliko krágle i kragleſtva, jákæ i múdræ ſaxixæ; á mlogo pútá i svetæ oppálij. Múçachiu lipotú Kleopatræ kraglicæ od Egipta, kojaje bijla vrijdna sarce kraaglia, i Vládalaçá tako uxgati gliubavju polak sebe bludnom, á megiu gni oggnem od nenavidoſti i nadmettanja, daſe tollikæ vojske odpravishe, tolliki boevi s' karvja prolijtjem uçinishe, tollika krágleſtva ſatarshe, i tolliki vojníci izghinushe, kollikoje ne magne ſtrashno, i plaçno, nego josh pogardno za çutiſe. Muçachiu, reko, ovu i drughe iz iſpraznie, za doveſtivam svidoçbu iz ss. liſtóvá. Shto prijakoga Shamſona pridobij, svéza, i pogubi; nego lipota Dalilæ, za kojomſe biashe zagliubio? Shto zakla Oloferna ú srid vojskæ od ſto i çetardeſet igliáda, i svumu vojsku metnu ú sramotno pobighnútje; nego lipota Goſpodiçné Judittæ, kojomſe ottiashe bludno slúxiti? predamuſe toh nedogodi, zashto ona biashe dobra, i Boga bojéchia. Shto Solomuna, najmudriega megiu kragli, i najrazzuniniega, nerazumním, i budalaſtím uçijni, nego zaxeglená lipota xæná inoſtranskie? i da igliadu drughie múçijm. shto najsvechéga od krágliá, velim Davida, uçijni grisnikom neposhenim, ubojczom, i oghledaſom od velikæ smútgnæ svemu púku Izraelskomu, nego lipota Berxabeina? Buduchi dakle svaká ová tolliko iſtinnita, kolliko svetij liſtovi privaritinas nemoguh: kakoſe dogodi, kakolie moghlo biti, da Maria prislavna Divojçicza, kojæ zaçetje sveçano danas slavijmo, nigda nikomu nedadde prigodbæ od upadka i sagrijshenja svojom lipotom, kojomje sve reçenæ nadashla neizmirnim naçinom, kakoſmo iskushali, i ú ss. piſsmaje zabilixeno, *pulcherrima mulierum*: daje bijla najlipshà od sviu xenskí glává? Josh vishe jeſt plodilla ú sarczu oniziu, koibi gniu ghledali, plod gliubavi, i ſtraha ſinovskoga polak Boga: poshtovanja

Lipota xenskà KolliKo ottrovna ſtrijla ml ghuem!

375

vanja materinskoga pohk sebe istæ ; ó postidnosti i çistochæ ú sarcij gniovim . Ah ! neçuditese tomu, Bratjo pogliubglená, svaki suud oním mirrishí , shto zdarxáje ú sebi: *omnis gloria ejus ab intus*: svajo slava Mariæ D. iznutra doisto.

376 Kako svitlost stavglena ú çisto krishtallo , iliti staklo , nesamo prosvitgliuje onó staklo ú komuje , nego kroz gnega pushtajuchi sjajne zrake prosvitgliujæ josh i okolo stojechæ : Tako po istí náçin svitlost daroová i millosti priviskokie, koizijm dúsha B. D. josh onda na zaçetju bij napugnena , obogachena , i nakichena, razlijvashe velliçanstvo niko blizu Boxanstveno i ú lijce i u sve tílo gnæ diviçansko: odkud ú sarczu oniziu koibi gniu ghledali, drugie plodová nebi plodila, nego onie kripostí , koizím obilováshe . Buduchi dakle ona bijla gliubavju Boxiom gorúchia , çistochiom Diviçanskom sjajna , postidnostju mirisava; iz gne obraza , premda ponizna i krotka , prossievahu zrake nikoga slavna velliçanstva : zato biashe ona svakom drága i gliubezniva istinaje , i svakjuh xegliáshe viditi , kako svidoçij s. Iggnatio Muçenik pijshuchi ovako s. Ivanu : *vellikje sastanak puuka , koi xelé gledati i chiutiti kragliczu nebeskú* . Biashe dakle , kako reko, drága i gliubezniva svakomu , ali gliubavju çistom i postijdnom : zashto zrake onoga postidnoga velliçanstva , kojé iz gne pogléda i obraza Diviçanskoga sjáú nesamo ú sarcza gniu ghledajúchie postidnu gliubav i çistu , nego josh nikí strah sinovski , i poshtovanje mettáhu . Rechichu josh vishe : tolikó velliçanstvo slava iznutargnia daróvá gnæ i millostij razlievásheú gnæ Diviçansko tijlo; *daje potriba bijlo*, ovosu rijçi s. Dionixia Areopagitæ: *daje potriba bijla ovo prosievagne razçinitise od Boga , neka more s' gliudma opchiti :* Inaçiæ mloghibi (navlastito koi nijsu bijli josh utvargeni dobro , i prosvitgleni virrom) zaradi velliçanstva nikoga slavna , koga pokazijvashe ú svom lijczu , i lipotæ , gnojse kako Boxici poklonili : Tolliko zaczarpgliujem iz svidoçbæ istog s. Dionixia . Ovij kako ossobitim poklonom , i poshtenjem Mariu shtováshæ , ona ko ossobitu millost od gnæ imatí dostojanse uçíni onda : kadano , po poniznoj xegli gnegovoj i proshenju , ukázamuse slavná Bogorodicza , daju viddí ú svemu velliçanstvu slavæ svojæ í lipotæ: od koga vigenja poslushajte shto pijshe oví s. sluga Marín , i budivam zadosta . *Boogmie*, velí , *svidok , koi biashe ú Divici , kadbime inaçie Boxanstvena govorægna ne bijla naucila , ovubi pravim Bogom bio virovao : zashto nijednase nebi mogla viddit vechiá slava Bláuennie , negoli uxijvanje onó koesam já tada okusio .*

Lipota B. D. nigda niKoma nie daala prigodbe od fagrishenja .

Akosu dakle , pogliubglena bratjo moja , takæ bijle zrake millostij , lipotæ , i daróva Divicæ Mariæ na zemgli pribivajúchæ , kolliko imamo uzdatise dasu vechæ sada na nebesí kragliujúchæ : Poshtujmo dakle gniu i od gnæ prossimo , da ona , kojaje brez griha zaçæta i vazda xijvila , dostojáse podpomagati nas moguchiom kripostju svojom , koi nitismo brez griha zaçæti , ni xivemo nesagrishujuchi ; i da zrakam millostí svoje nas prosvijtlij , da usilujuchise gnæ kriposti naslidovat , pripogliubglienomu sínu gnæ , Spasitegliu nashemu ugodijmo na zemgli , za mochi uçinitise dostojni slavu gnegovu uxijvati na nebesie ú vike vikóvá . Amen .

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM XIV.

IN

ANNUNTIATIONE BEATÆ V. M.

In quo, proponendo virtutem, & efficaciam hujus verbi, *Fiat*; ſpectatur incarnatio filii Dei: Matriſque ejus virtutes, queis eam quodammodo meruit.

Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum: Lucæ 1.

377 QUamquam omne verbum, quod in ſacris paginis continetur, utpote eructatum Spiritu S. inſpirante ac ſcriptum, & bonum ſit, & divinis plenum myſteriis: Nihilominus, ſi mirabiles effectus, quos fructificavit nobis hoc verbum, *Fiat*, cum eructaſſet id humillima puella Maria a Nazareth, ut legitur in hodierno Evangelio, diligenter conſideremus: confitebimur utique, quod virtute, & efficacia cæteris tantum præſtet, quantum illa cum Coronato Proph. merito canere valet: *Eructavit cor meum verbum bonum*: [Pſal. 44.] Bonum dicendum eſt ejus hodiernum verbum, *fiat*, utique *per anthonomæſiam*. Non quaſi reliqua ſac. Scripturæ verba non ſint bona cuncta: ſed quia per hoc tantum beneficium illa nobis fructificavit, quantum numquam per ullum aliud acquiſivimus: Et quantum eſt trahere de Paterno ſinu unigenitum Dei filium, carne humana in puriſſimo ſuo utero veſtiendum, ad redimendum genus humanum a captivitate diaboli. Verum quidem eſt, quod efficacia hujus verbi, *fiat*, atque virtus, jam tum in temporum principio mirabiliter effulſerat: quando prodivit ex ore Altiſs. Creatoris, dicentis: *fiat lux*: *fiat firmamentum* [Gen. 1.], quia per hoc ſuum *fiat*, ex nihilo omnis creatura ſumpſit eſſe. Sed effulſit multo mirabilius in medio temporum, quando prodivit ex ore unius demiſſimæ creaturæ, humillimæ, ſcil. puellæ Mariæ, dicentis Arch. Gabrieli: *Ecce ancilla Domini fiat mihi ſecundum verbum tuum*: quia per hoc ſuum *fiat*, illico carnis humanæ eſſe, ex virgineo ſuo ſanguine, ſumpſit ipſe Creator, factus homo in ute-

Fiat: *per anthonomaſiam dici poteſt, Verbum bonum, & quare?*

Digitized by Google

utero suo purissimo. Merito itaque dicendum est, quod virtus & efficacia hujus verbi, *fiat*, esto mirabiliter effulserit in principio temporum, quando illud eructavit Altissimus Creator: effulsit tamen mirabilius in medio temporum, quando illud eructavit demississima creatura. Quam veritatem dum clarius probavero, proponam vobis. Primo: Altissimum & inscrutabile Mysterium incarnationis filii Dei: quod, quo minus explicare possumus, & intelligere; eo firmius credere debemus, & humilius venerari. Secundo: observabimus altissima merita, & virtutes hujus puellæ, quibus tam sublimem consecuta est gratiam; quam magnum est appellari, & esse summi Dei Mater; & hoc, flore puritatis virgineæ non amisso: ut pro posse, eas imitari contendamus. Et incipio.

378 *Fiat mihi secundum verbum tuum*: Ad ostendendum, quod virtus, & efficacia hujus verbi, *fiat*, & in principio temporum mirabiliter, & mirabilius in medio temporum effulserit: non est mihi diu laborandum N. in volvendis sacris Scripturis; quam enim mirabiliter effulserit in temporum principio, notatum est in prima pagina, primi libri veteris testamenti. Quam vero mirabilius in medio temporum, notatum est in prima pariter pagina, primi libri novi testamenti. Ibi testificatur, quod altissimus Creator solo verbo, *fiat*, traxerit ex nihilo omnem creaturam: Hic testificatur, quod demississima creatura, eodem verbo, *fiat*, de cœlo traxerit in terram ipsum Creatorem. Ibi creator per suum *fiat*, dedit esse existentiæ creaturæ tam cœlesti, quam terrestri, quod prius non habuerat: Hic creatura per suum *fiat*, dedit esse carnis Creatori, quo prius caruerat. Ibi ad sonum *fiat*, egressa ex nihilo creatura ad existendum, Creatori suo subjectionem ostendit, & obedivit, quatenus debuit. Hic ad sonum *fiat*, egressus de sinu æterni Patris, Filius ad incarnari; Creator ostendit quamdam subjectionem, atque [liceat mimi dicere] obedivit suæ creaturæ, non quatenus debuit; sed quatenus *respexit humilitatem ancillæ suæ*, Mariæ, concupiscens decorem ejus puritatis; & complacens sibi in odore ejus virtutum.

Mirabiles effectus per verb. fiat &c.

Loquamur clarius, ut melius intelligamur. Intueamini quæso, mirabilem hujus, quem calcamus orbis structuram intueamini terram, quam magna, quamque stabiliter firmata & fundata! Quæ ut fœcunda quædam Mater, atque veneranda, aurum, argentum, gemmasque in se concipit: fontes, flumina, flores olera, arboresque fructiferas ex se parturit: quibus homines, bestias, aves, piscesque nutrit super se innumerabiles. Nunc attollite oculos sursum, visuri mirabiliorem structuram cœlorum, instructam Solis, lunæ, stellarumque lucibus: Quæ ut nobile quoddam tentorium terram cooperit, atque auxiliatur illi fructificare; nunc fovendo illam radiis; nunc rore irrigando, & imbribus. Et tamen si, ut debemus sac. Scripturæ credimus, plane nihil horum fuit in principio temporum; sed *tenebræ erant super faciem abyssi*. [Gen. 1. 2.] Quibus ergo instrumentis putatis, factam fuisse mirabilem hanc cœlestis orbis, atque terrestris structuram? Nullo equidem alio instrumonto, nisi solo verbo, *fiat*. Altissimus enim Creator in principio temporum, teste sac. Script. dixit: *fiat*

379

Virtus Verbi fiat enituit mirabiliter in principio temporum.

Digitized by Google

fiat lux: & ecce illico pulsis tenebris, illustratur universum. *Dixit quoque Deus fiat firmamentum*: & ecce illico apparuit cœlum divisum a terra: terra arida, ab aquis maris: apparuerunt montes & colles; valles & campi; nemora & sylvæ, olera & flores; flumina & fontes: & alia ornamenta orbis omnigena. Ecce, quam mirabiliter virtus, & efficacia hujus verbi, *fiat*, in principio temporum effulserit! Sed progrediamur admiraturi, quam mirabilius effulserit in medio temporum.

380 Cum omnipotens Creator mundum creavisset, volens opera sua coronare creatura, inter omnes corporeas, excellentissima, in qua omnipotentiam suam, sapientiam, & bonitatem summe demonstraret: tam mirabili arte creavit hominem, quam microcosmus merito appellatur. Et, si Macrocosmo spiritum venti, quo cuncta, quæ in eo sunt, moventur, & vivificantur suo modo donavit: donavit etiam huic microcosmo spiritum immortalem animæ rationalis. Si illum illustravit sole, luna, & stellis: hunc illustravit, & ordinavit centies, & millies nobilius justitia originali, innocentia, & splendore gratiæ suæ. Quam si, ut debuit, conservasset, observato unico, & levi mandato divino, de non gustando pomo vetito: post felicissimam vitam in hoc mundo, transferendus fuisset in paradisum cœlestem, creatum pro semetipso fruiturus gloria sempiterna. Sed, proh dolor! cito finivit dies illa felicissima, cito tenebræ, comprehenderunt microcosmum, propulsata ab illo tota luce, cito amissis pretiosissimis ornamentis, induit se monstruosa turpitudine. Arbitror N. quod intelligatis me loqui de turpitudine, & tenebris spiritualibus peccati. Enim vero, primus homo Adam, qui in Patrem totius generis humani fuit constitutus: atque pro tota sua generatione sublimissimis donis decoratus, male correspondit donis & beneficiis sui Creatoris: quia gustato pomo vetito contempsit ejus mandatum, & peccavit. Itaque ipse unus morti subjugavit se, & omnes homines nascituros, *in quo omnes peccaverunt*: teste Apost. (Rom. 5. 12.), & venenati sunt sicut rami in trunco, seu radice. Deinde post ejus peccatum, quod dicam illam, cæteroquin felicissimam & lucidissimam, infeliciter obscuravit, ò quam infelices dies pro se, totaque generatione sua currere cœperunt! dies, inquam, infelicissimi, dies luctus, & dies tenebrarum: quia perdidit homo felicitatem justitiæ originalis, lætitiam innocentiæ, & lucem divinæ gratiæ. Unde nascebantur homines in tenebris peccati; vivebant in tenebris, peccata multiplicando, & descendebant in tenebras moriendo: quia januas paradisi, creati cæteroquin pro eis, peccatum illis omnino clauserat.

Quam infelices dies homini cœperant post Adæ pecc.

Deus, esto offensus, tamen 381
non oblitus ineffabilis misericordiæ suæ, admonet genus humanum, ut advertat infelicitatem suam dicens per Prophetam: *Vide & scito, quam malum & amarum est reliquisse, te Dominum Deum tuum*! (Jer. 2. 19.) Imo misericordia motus, Redemptorem mittendi promittit, unigenitum Filium suum, qui hominis debitum solveret Patri æterno, itaque redemptum, eidem reconciliaret, luce gratiæ suæ illuminaret, ac paradisi januam illi referaret: *Orietur vobis sol justitiæ*; sol nempe increatus filius æternus,

Clemens D. promittit Messiam: sed tardat &c.

mus, æterni Patris: Ita annuntiavit per Proph. ſuum s. Malachiam (4. 2.). Et tamen tranſeunt centeni anni, & milleni, ubi ortus hujus ſolis non apparet: quamvis non ceſſent ss. Patres & Prophetæ lucem hujus ſolis continuo poſtulare. Clamabat etenim Moyſes: *obſecro Domine, mitte, quem miſſurus es;* [Exod. 4. 13.] ut infelices nos peccatores reconciliaret tecum, quos peccatum inimicavit. Extollit vocem capite ſuo, licet coronato, demiſſo David, & ſupliciter invocat filium Dei divinum: *Qui ſedes ſuper cherubim manifeſtare, excita potentiam tuam & veni, ut ſalvos facias nos* (Pſal. 79. 3.), & redimas a captivitate diaboli, cujus mancipia per peccatum ſumus facti: *Domine Deus virtutum quouſque iraſceris*; & adventum tuum retardabis? Succedit his Vates s. Iſaias, & ſupplicat dicens: *Emitte agnum Domine dominatorem terræ* (16. 1.), ut, qui hominem de limo terræ formaverat, dominetur quoque illi luce gratiæ, eripiens eum a poteſtate tenebrarum. Atqui omnes hi Patriarchæ & Prophetæ Divinas aures ſurdas experiebantur: ita ut per quatuor mille annos & ultra, nemo potuerat prece ſua iram Divinam vincere: nemo ſolem juſtitiæ, unigenitum Dei filium, in terram trahere, ut infeliciſſimæ, atque longiſſimæ noctis hujus tenebras radiis gratiæ ſuæ illuminaret; & homini, Deo conciliato, januam paradiſi panderet, quamdiu non apparuit in mundo aurora illa lucidiſſima, Maria; quam peccati tenebræ numquam comprehenderunt: Hæc autem ſola extitit prælaudatis omnibus fortior. Enim vero, quod Patriarchæ, quod Prophetæ, quod genus denique hominum obtinere non potuit univerſum, hoc ipſa obtinuit: quia invincibilem Deum humillimis precibus ſuis vincens, iram ejus extinxit. Nec miremini N. dum dico, invincibilem Deum precibus vicit: ſed progrediamur inſpectum hanc ipſam veritatem in ſac. paginis adumbratam.

Legitur in ſacra geneſi cap. 32. 382
quod s. Patriarcha Jacob, regreſſus poſt 20. annos a Siria in terram nativitatis ſuæ, & peregrinando: Cum quodam fero, finitis precibus, quieſcere laſſus vellet, decertare eum oportuit tota nocte: *Ecce vir luctabatur cum eo uſque mane:* inquit ſacer Textus. Et eſto neuter alteri prævalere, quamdiu eſſent tenebræ noctis, potuiſſet: aurora tamen apparente, videtur vir ille confeſſus ſe eſſe ſuperatum; quia dimitti prior petiit: *Dimitte me*, inquit, *jam enim aſcendit aurora.* Mirabilis utique hiſtoria; ſed ſicut in ſac. paginis non eſt adnotata abſque myſterio; ita hoc referato videbimus, quod Maria invincibilem Deum quodammodo vicerit. Auſcultate, quæſo, myſterium.

Lucta Jacobi cum Angelo, quid ſign.?

Vir, qui luctatus fuit cum s. Patriarcha Jacobo, Angelus fuit utique in ſpecie viri; ſed luctabatur loco Dei ipſius, Deumque repræſentaverat: quia antequam diſparuiſſet, dixit Jacobo: *contra Deum fuiſti fortis.* Unde, nec voluit Jacob dimittere illum, antequam ſibi benedixiſſet. Deinde vocavit nomen loci illius, *Phanuel*, i. e. viſio Dei: dicens: *vidi Deum facie ad faciem*: ita teſtatur eadem ſac. Scriptura. Bone Deus! ergo una viliſſima creatura capax eſt luctari cum Deo? tantum eſt N. ſac. Scriptura non fallit; tamen nondum enodavimus totum myſterium, progrediamur ultra. Lucta hæc ſignificat

Digitized by Google

ficat orationes hominum ss. atque justorum, quibus proculdubio sæpe vincitur Deus, & ira ejus cohibetur: cæteroquin, o quoties dejiceret plerosque in infernum peccatores subitanee: immo mundum destrueret universum, sicut quondam dextruxerat aquis diluvii. Porro Jacob designat totum genus humanum. Per noctem vero tenebrosam, intelligi totum illud tempus a peccato Adæ, in quo nascebantur, vivebant & moriebantur omnes homines in tenebris peccati, jam supradiximus. Tandem aurora est Maria, de qua cœlestis sponsus in sac. Cant. olim præcinuit: *quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens.* [6. 9.] Luctabatur itaque Jacob, i. e. genus humanum per totam noctem; toto, scilicet, tempore prædicto tenebrarum cum Deo irato in peccatum. Luctabatur, inquam, non alias, nisi orationibus ss. Patriarcarum, & Prophetarum: nemo tamen eum vincere, iramque ejus potuit extinguere, quamdiu non comparuit lucidissima aurora Maria. Sed illico atque hæc in mundo adfuit, Deus per illum Angelum fassus est se quodammodo victum, dicens generi humano: *dimitte me jam enim ascendit aurora*, i. e. humillima, & purissima V. Maria. Hæc itaque potuit sola invincibilem Deum vincere: hæc iram ejus, tam longam, extinguere: hæc æternum Solem justitiæ de Paterno sinu in terram attrahere, post auroram quippe necesse est ut sol comparet; unde & sacer textus addit: *ortusque est ei statim sol.* Sed antequam incipiamus ortum contemplari hujus solis; observemus paulo diligentius prælaudatæ radios auroræ.

Maria vicit invincibilem.

383 Effluxerant ab Adæ peccato jam anni quater mille & ultra, quo toto tempore, infelix humanum genus gemebat in spiritualibus tenebris, carens luce Divinæ gratiæ; & luctabatur tota hac adeo longa nocte cum irato numine: luctabatur, inquam, orationibus, quas, ut mox prædiximus, ss. Patriarchæ, & Prophetæ humiliatis capitibus, & elevatis in cœlum vocibus, cum suspiriis fundebant, & lacrymis: sed nemo tam fortis, tamque inventus est dignus Deum vincendi, justissimamque iram ejus extinguendi, quam lucidissima aurora Maria, nata in Nazaret ab honestiss. & ss. Parentibus Joachim & Anna. Illa etenim ab infantia ornavit se floribus omnium virturum: quas construebat super fundamento profundissimæ humilitatis: atque auro puritatis angelicæ deaurabat per votum virginitatis perpetuæ. Itaque in corpore decorata, & anima: seorsum legebat ss. Scripturas, ex quibus cognoscens promissionem Messiæ, seu Redemptoris, quo magis in eum credebat, eo magis mundi indignitatem plangebat, qua adventus ejus retardabatur; unde lacrymosa suspiria cœlum versus edere non cessabat, deprecando altissimum, ut justissimo furore suo depositio & vindicta, dignaretur mittere promissum Redemptorem, motus super genus humanum infinita sua misericordia.

Maria ornatur virtutibus a merendum de congressu incarnationem.

Suspiria hæc fundebat B. puella Maria cum firmissima fide, seu fiducia: atque cum humilitate profundissima. Contemplando etenim illius, quæ Messiam erat paritura, Matris dignitatem altissimam; hoc solum, & quidem cum timore sancto & tremore, optabat; ut famula ejus digna inveniatur, non quod de Maternitate Messiæ umquam vel cogitasse præsumpsisset. Imo cum

Maria pr humil. a set fam laris Ma Messiæ.

Vir-

Digitized by Google

Virginitatem ſuam, per votum perpetuæ caſtitatis conſecraſſet, nec poſſibile eſſe hoc ſibi arbitrata. Legerat proculdubio Vatis s. Iſaiæ prophetiam dicentem: *Ecce virgo concipiet & pariet filium* (7.) ſed myſterium, quod hæc virgo etiam poſt partum florem ſuæ virginitatis ſit retenturа, illi nondum erat reſeratum: idcirco & expaveſcerat, quando audiverat ſe filium paritura; expaveſcerat, inquam, ne perderet florem virginalis ſuæ puritatis, prout clarius mox ſumus viſuri. Tanta igitur fiducia, tantaque humilitate B. hæc puella ſuſpiria ſua, preces, & lachrymas fundebat, quantum ejus lachrymæ eſto in terram caderent, cœlos penetrabant, cœleſtiſque Sponſi cor vulnerando, invincibilem cæteroquin, Deum vicerunt, & furorem ejus extinxerunt: unde cœleſtis ejus Sponſus per os ſapientiſſimi clamat in ſac. canticis: *Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa, vulneraſti cor meum, in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui* [4. 9.] Ubi per oculum intelligitur fides ſeu fiducia firmiſſima; per crinem vero profundiſſima humilitas: quia ſicut crinis quo magis creſcit, eo magis per collum deſcendit & dimittitur, ita ss. hæc puella Maria, quo magis replebatur gratiis Divinis, & virtutibus radiabat ac ſanctitate, eo magis humiliabatur, & reputabat ſe indignam.

384 Itaque Altiſſimus intuitus profundiſſimam hujus puellæ humilitatem, & in virginali ejus puritate ſibi nimium complacens, aliud circa ipſam diſponit in cœlo, quam in terris illa de ſe cogitaret: illa etenim in terra cogitabat feliciſſimam ſe fuiſſe futuram, ſi digna inveniretur ſerva dumtaxat fore genitricis Meſſiæ futuri: in cœlo autem determinatur futura digniſſima ejuſdem Mater. Dum itaque illa concupiſcit, & quidem cum timore, arbitrata ſe etiam ad hoc indignam, famulari creaturæ terreſtri, exaltata fuit ad thronum altiſſimum, imperandi, nempe, omni creaturæ etiam cœleſti. Itaque ſumma humilitate, & puriſſima virginitate eumdem Creatorem de cœlo traxit, veſtiendum carne humana in ſuo utero: ita nobis teſtatur s. Bernardus, dicens: *humilitate placuit, ſed virginitate concepit* [ap. Did. Vega, in parad. gl. ss. Conc. de Annunt.]

Filius Dei affectat æterum B.V.

Concupiſcens etenim filius æterni Patris cæleſtis, decorem hujus puellæ & puritatem, clamabat, teſte s. Scriptura: *Deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum*, q. d. decreviſti jam Pater æterne, dandi me generi humano Redemptorem: itaque juxta æternum & immutabile tuum decretum debeo jam, aſſumpta carne humana & homo factus, hominem ſanguine meo & morte, licet amariſſima, redimere. Quid ergo cunctamur? expectamus quid? Aſpice, amantiſſime Pater, aſpice puellam Mariam, quam ſpecioſa eſt, & inſtructa floribus omnium virtutum! quam mirabiliter, ſupra omnes Angelos noſtros cœleſtes, odorat in terra lilio virginalis caſtimoniæ, quamvis illud, ad fovendam in ſuo horto, & nutriendam violam profundiſſimæ humilitatis; atque ad conſervandum illibatum aurum bonæ famæ, mundiſſima cooperuerit byſſo deſponſationis cum viro, ſed viro juſtiſſimo, Joſeph. Numquid ergo in terra nobiliorem utero ejus thalamum invenire poterimus, in quo cum natura humana deſponſationem celebrarem, & nuptias? Mere-

Digitized by Google

tur, Pater mi, profundissima ejus humilitas, ut Filia appelletur & esset Patris altissimi: dignare ergo Tu illam sumere in filiam: meretur purissima ejus virginitas me, qui sum *Sol justitiæ*, & Paternæ tuæ *splendor gloriæ* (Hebr. 1. 3.) concipere & parere, ideo concupisco eam habere in Matrem. Concupiscit quoque Spiritus S. eamdem habere sponsam, qui idcirco ad illam per os sapientiss. cecinit: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es. Veni sponsa mea:* (Cant. 4. 1. & 8.) Hic itaque aget vices sponsi, ut ego in ejus utero ex virginali sanguine concipiar: & homo, absque virili contactu & semine, fiam; conservato in perpetuum candidissimo suæ virginitatis lilio.

385 Cumque totum hoc in throno ss. Trinitatis fuisset conclusum: Ecce, hac præcedenti nocte: *Missus est Angelus Gabriel*; inquit Evangelium, annuntiaturus illi secretum Divini decreti, & consensum ejus exploraturus. Qui in forma speciosissimi juvenis, cœlesti lumine radians, ad eam legentem, & meditantem s. Scripturam de promisso Messia, ingressus; esto cum profundissima humilitate illam, utpote summi Regis electam Matrem, adoraverit: esto cum summa modestia, utpote paranymphus cœlestis fidelissimus, eam salutaveritis; esto nihil in eo viderit, minusque audiverit ab illo, in quo non reluceret reverentia, modestia, sanctitas, & humilitas: cum his omnibus: *Turbata est in sermone ejus*: inquit Evangelium, expavescens, non tam de insolito, quo Archangelus Gabriel splendebat lumine, quam de viri præsentia. Illa enim, quæ nec de die cum viris conversari consueverat, quanto magis noctu conspiciens apud se solitariam, juvenem, turbari debuit & expavescere? Porro dum Angelus eam confortare studet, honestissimo aspectu & humili voce, dicens: *Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud Deum: ecce concipies, & paries filium*: tam longe fuit, ut confortaretur, quam illa magis expavit: tantus enim illi erat amor castimoniæ virginalis, quantum elegisset forsitan non esse Mater (unigeniti licet filii Dei) quam lilium virginitatis suæ amittere: fuisset, inquam, volitura potius famulari cum flore virginitatis tali Matri, ut serva; quam amisso hoc flore, Mater Dei appellari, & esse: Quamobrem Gabrieli respondit: *quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* q. d. Ego, quæ perpetuam castitatem Deo vovi: ego, quæ lilium virginitatis tam magni æstimo, ut mortem potius subirem, quam fædarer delectatione carnali: Ego, quæ non caveo tantum a venenato serpente, quantum a contactu minus honesto, & amplexu viri; vis filium pariam? absit hoc a me! hoc numquam admittam, consentiam numquam.

Turbatio B. V. unde?

Opus itaque fuit, ut cœlestis 386
nuntius pro possibili mysterium incarnationis Filii Dei explicaret, dicens: *ne timeas Maria inveniſti enim gratiam apud Deum*: multo diversam ab illa quam invenit Esther apud regem Asuerum: vel Judith apud Holofernem: aut Abigail apud Davidem. Gratia, quam tu inveniſti apud Deum tanta est, quanta nulli creaturæ umquam concessa est, nec concedenda: immo tanta est, ut majorem Deus, licet omnipotens sit, facere non possit. Ne timeas modestissima puella, quasi ego essem juvenis terrestris, qui studeo insidiari

Confortat Angelus Mariam explicans pro possibili myst. incarn. ut consentiat.

tuæ

tuæ puritati ; ſum etenim nuntius cœleſtis, qui ſecretum tibi pando cœleſte: Ecce concipies, & paries filium ; dummodo præbeas conſenſum voluntati Divinæ; ſed virginitatis tuæ non patieris detrimentum: manebit tibi candidiſſimum lilium tuæ puritatis: non enim eris Mater alterius filii, niſi illius ejuſdem ex tempore, cujus Pater eſt Deus ab æterno: nec paries illum ex concupiſcentia, & delectatione carnali per viri conjunctionem; ſed ex puritate virginali, per operationem ſponſi Divini: quia *Spiritus Sanctus*, qui te elegit in ſponſam, *deſcendet in te*, ſponſique vices adimplendo, puritati tuæ addet candorem, non quod virginitatis tuæ decutiet florem. *Et virtus altiſſimi*, Patris æterni, qui elegit te in filiam, *obumbrabit tibi: Ideoque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei*, qui concupiſcit te habere Matrem, ut ex virginali, non autem ſemini virili permixto, ſanguine tuo carne aſſumpta, deſponſabit ſibi naturam humanam, & homo fiet. Hic eſt in lege promiſſus Meſſias genus humanum redempturus. Hic eſt *ſol juſtitiæ*, omnem hominem illuminaturus. Ne tardes ergo benedicta creatura, ne tardes præbere conſenſum tuo Creatori. Vel non ſentis cœleſtem ſponſum tuum clamare, & dicere: *Ego ſto ad oſtium, & pulſo* [Apoc. 3. 20.] *aperi mihi ſoror mea, immaculata mea* (Cant. 5. 2.) Super quæ ſponſi cœleſtis verba, s. Bernardus humiliter, & ſupplíciter adhortatur B. puellam, dicens: *aperi virgo B. cor fidei, labia confeſſioni, viſcera Creatori: en deſideratus cunctis gentibus pulſat ad oſtium*. Profer virtuoſiſſimum illud verbum, *Fiat*; quod & Creator omnipotens expectat, & creatura univerſa exoptat: quod, niſi proferas, nec Deus erit Redemptor, nec homo erit redemptus: miſerere ergo fratrum tuorum, o aurora ſplendidiſſima, emitte radium tui conſenſus: eructa optatiſſimum illud tuum *Fiat*, de quo pendet ſalus totius generis humani, ac redemptio. Subſiſtamus pauliſper N. donec ſacra Virgo ſecum recogitet, fortaſſis mox conſenſura.

PARS SECUNDA.

ECce tandem, cum Maria plus Divinum myſterium credidiſſet, quam intellexiſſet. Licet ad dignitatem invitaretur ſuper omnem creaturam, imo dicere auſim, quodammodo ſuper ipſum quoque Creatorem, utpote ad ſui maternitatem, nihilominus ipſa famulatui ſe ſubdit: cœleſti etenim Paranympho, cum profundiſſima humilitate, reſpondit: *Ecce ancilla Domini fiat, Fiat*, inquit, *mihi ſecundum verbum tuum*. Senſit hujus adorandi *Fiat*, ſonum Creator altiſſimus, omniſque creatura cœleſtis: quinimmo, non ſolum ſenſit; ſed commota eſt tota ss. Trinitas, cum Angelis admirantibus & adorantibus: Illico quippe ac Virgineum, *Fiat*, inſonuit; motus eſt Spiritus Sanctus, quia deſcendit in eam, Divinaque ſua virtute ex ejus virgineo ſanguine in utero ejuſdem fabricatus eſt corpuſculum humanum, quod in eodem inſtanti Divina ſua arte perfectiſſime organizavit. Motus eſt quoque Pater æternus: quia virtute altiſſima illi obumbravit, & creando animam rationalem infudit corpuſculo. Motus eſt tandem unigenitus Dei filius, quia de Paterno ſinu deſcendens in uterum virginalem ejus, in eo- 387

B. V. M. conſentit: & illico incarnatio admirabiliter fuit facta.

Digitized by Google

eodem instanti desponsavit naturam humanam, cum divina sua unitam in unitate personæ : *& homo factus est*. Itaque ad sonum hodierni, *fiat*, quod edixit V. Maria : impleta fuit profetia Vatis s. Jeremiæ, dicentis : *Creavit Deus novum super terram, fœmina circumdabit virum* : Maria, nempe Christum in suo utero, hominem Deum. Hic est homo novus, quia & Deus simul. Hæc est mater nova, quia & virgo simul. Hæc est conceptio nova, quia sine virili semine. Vere igitur, *creavit Dominus novum super terram*, ad hodierni, *Fiat*, sonum : & vere, *fœmina circumdedit virum* integrum, & perfectum in utero suo : Christus enim in illo instanti suæ conceptionis, esto mole corporis non esset major una ape ; sapientia tamen, intelligentia, gratia, & gloria integerrimus vir fuit, & perfectus.

Nunc considerate N. numquid non facta sunt admirabiliora per verbum, *fiat*, in medio temporum ; quam in principio ? Si enim in principio temporum omnis creatura facta obediens ad sonum *fiat* Divini, educta ex nihilo sumpsit esse existentiæ : In medio temporum ipse Creator, *factus obediens*, ad sonum, *Fiat*, Virginei egressus de cœlo, sumpsit esse carnis mortalis : itaque Creator devenit creatura : æternus devenit temporalis ; immortalis devenit mortalis per hodiernum *Fiat*, edictum a V. Maria. Cujus verbi virtutem admiratus s. Thomas Villanovanus, ad eamdem Virginem exclamat : *O Fiat potens ! Fiat efficax ! o super omne fiat perpetuo honore venerandum ! Tale Fiat non sonuit in orbe, quale tu nunc, Beata, dixisti* (Conc. 1. in Annunt.)

Ecce N. audistis altissimum mysterium incarnationis unigeniti filii Dei, quod firma credendo fide, præstat venerari silentio ; quam velle sermone explicare, aut intellectu creato capere, cum hoc sit, juxta testimonium Apostoli : *Mysterium absconditum a sæculis, & generationibus.* Unde Angelicus Doctor angelice annuntians omnibus, dicit : *utramque substantiam in unam convenisse personam, nisi fides credat, sermo non explicat* [Opusc. 60.] Divinissimum igitur hoc mysterium, omittendo fidei vestræ credendum ad meritum : Revoco dumtaxat vobis ad memoriam, ut intueamini in speculo Virgineo, in Maria scilicet, admirandos & adorandos virtutum flores, utique inventuri aliquos imitatu vobis non impossibiles : & præsertim violam s. humilitatis, qua altissimo summe placuit, prout illa ipsa testatur canendo : *Fecit mihi magna, qui potens est* : fecit, nempe, me Matrem unigeniti sui : *quia respexit humilitatem ancillæ suæ*. Quis, quæso, non potest sequi Mariam in humilitate, subjiciendo aliis, fugiendo laudem, honores, vanam gloriam &c. Utique, si ita illam secuti fueritis, humilitate illi placebitis, ita ut digni inveniamini & in vita, & in morte ejus materno potiri patrocinio. Amen.

ISTO'

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO XIV.

SLAVO=BOSANSKI

NA

BLAGOVIEST.

U Komu prikazujuchi kripoſt i snágu ove rijçi *Budi*: gledáſe i motrij upuchenje ſina Boxa. I kripoſti majke gnegovæ, s'koizimga, poníki naçin, zasluxi.

Ecce Ancilla Domini: fiat mihi ſecundum verbum tuum. Lucæ I.

Evo sluxbenicza gos. budi meni po rijçi tvojoj.

388 Buddi: po tvojemu ſi govorile ſvoje ſrce ſvoje rijç dobra.

PRemda svaká rijç, kojaſe ú s. piiſmu zdarxí, kakonoti reçena ponadannutju duha s. i upijsána: i dobra jeſt, i Boxanſtvenie punna skrovijshtá: nishtánemagne, ako çudnovateh plodove, koenamje uplodilla ova rijç, *Fiat*, tojeſt, *Budi*, kadjuh izúſti priponizna divojçicza Maria od Nazareta, kakoſe shtié ú danasgem Ivang. pomglivo promislímo; ispovidichemo doiſto, da kripoſtju i varſnochjom tolliko sve oſtálæ rijçi nadhodij; kolliko iſta divojka s' okrugnenim Prorokom doſtojno more pjevati: *Eructavit cor meum verbum bonum*: izuſtiloje ſarce moje rijç dobru. Dobra imaſe rechi gnæ danasgná rijç, *Budi*, doiſto, *per antbonomaſiam*, illiti po izvarsnoſti: né, kako da oſtále rijçi s. pijsma nísu dobre svekolike: nego zashto po ovoi, tolliko je dobro onna nama uçinila, kolikoga nigda po nijednoj drugoj nieſmo dobili; buduchi pritægla s'nebesá iz krijla oççina, jedino roganoga sína Boxiega na zemgliu, za obuchiga putju çoviçanskom ú priçiſtoj utrobi svojoj, na odkupglenje plemena gliuskoga od ſuxanſtva djavaoskoga. Iſtinaje doiſto, da vridnoſt ovæ rijçi, *budi*, i kripoſt, çudnovato prosja josh ondá ú poçélo vrimæná; kadano izajde iz úſtá priviſokoga Stvoriteglia, govorcechéga: *Budi ſvitloſt*: *Buddi tvardina*: zashto po ovom gnegovu, *Buddi*, od nishta svako ſtvorenje primi svoje bijtje: Ali prosja mlogo çudnovatihe ú srid vrimæná, kadano izajde iz úſtá jednog priniskoga ſtvorenja, priponizne, tojeſt, divojçicæ Mariæ, kadno reçe Arkangelu s. Gabrielu: *Budi meni po rijçi tvojoj*: zashto po ovomú gnæ *Buddi*, udigl putti çoviçanskæ bijtje, iz diviçanskæ gnæ karvi, primi iſtí Stvoriteglu, uçinivshiſe çovikom ú priçiſtoj gnæ utrobi. Doſtojnoſe dakle

ima

ima rechi, da, premdaje snága i kripoſt ove rijçi, *Buddi*, çudnovato prosjala ú poçetak vrimæná, kadjuh izúſti privisokij Stvoritegl: sasvim tizim prosjalaje mlogo çudnovattihe ú srid vrimæná, kadjuh i zuſti prinizoko ſtvorenje, Maria. Kojuh istinu dokvam biſtrihe ukaxem: ſtayichiuvam prid oçci: Parvó: Privisſokó, i neizvidglivo skroviſte od upuchenja sina Boxiega: koe, kolliko magne istomaçiti moremo, i razumiti; tolliko vishe virrovati imamo, i shtovati. Drugó: promotrichemo çudnovatá doſtojanſtva ovæ divojçicæ i kripoſti: s'koizimje tolliko zadobijla milloſt yisoku, kollikoje nazvatiſe, i biti mati Boxiá; i tho neizgubivshi çistochæ Diviçanskæ: daſe moremo usillovat, kollikoe moguche, gniu naslidovati, i poçinam.

389 *Csudni ploddi po vijçi* Buddi, *uçignení.* *Fiat mihi ſecundum verbum tuum:* Za ukazati, da kripoſt i snága ovæ rijçi, *Buddi*, i ú poçélo vrimæná çudno, i çudnovattihe porosja ú srid vrimæná: niemi potribe zadugo tráxiti N. privarchiuchi ss. liſtove. Kollikobo çudnovato prosja ú poçelo vrimæná, zabilixenoje na parvom lijſtu, ú parvij kniga ſtároga zakona. A kollikoje çundovattihe prosjala ú srid vrimæná, zabilixenoje, po isti naçin, na parvóm lijſtu, ú parvi kgniga novoga zakona. Ondiſe svidoçij, da privisoki Stvoritegl ſamom rijçju, *Buddi*, iztégnu iz nishta svakó ſtvorenje. Ovdiſe svidoçij, da prinizoko ſtvorenje, istom rijçju, *Buddi*, pritæxe nébésah istoga Stvoriteglia na zemgliu. Ondi Stvoritegl, po svomu, *Buddi*, dade bijtje poſtanja ſtvorenju tolliko nebeskomu, kolliko zemaglskomu, shto prie neimadiashe. Ovdi ſtvorenje, po svomu, *Buddi*, dade bijtje putti Stvoriteglu, brezkogaſe dotle naógiashe. Ondi na zuuk rijçi, *Buddi*, izishavshi iz nishta ſtvorenje na poſtanje, ukáza podloxtvo svoje, i poſlusha Stvoriteglia, kollikoje dúxno. Ovdi na zuuk, *Buddi*, izishavshi iz krijla viçgnega Ocza Sijn, na upuſchenje, ſtvoritegl pokaza nikó podloxtvo, i josſter (budimi dopushteno rechi) poslusha ſtvorenje, ne daje dúxan, neg zashtoje poghledao *humilitatem ancillæ ſuæ*, ponixenſtvo sluxbenicæ svojæ, Mariæ, lippotu çistoche gnæ millujuchi, i ú mirijsu gnæ kripoſtij naslagiujuchiſe.

390 *Kripoſt rijçi* Buddi, *prosja çudno ú poçelo vrimenah.* Govorrimo nishtanemagne razboritihe, daſe razumiemo biſtrihe. Nuth pogledajte, molim, çudnovatu gragiu ovoga, koga gazijmo, okolisha: pogledajte zemgliu, kollikoje vellika, kollikoli tvardo uſtanovichena, i temeglita: Koja, kako plodna nika, i poshtovaná Matti, zlato, srebro, i drago kamenje u ſebi zaççigná: ſtudeneze, rijke, czvitje, zeglje, i ſtabla plodnah iz ſebe porágjá: koizim gliude, xivine, ribbe, i ptice na ſebi raaní neizbroenæ. Uzdignite oçci gori, za viditi çudnovattihu gragju nebeskuh, svitloſtma ſuncza, miſecza, i zvizdah nakichenu: koja, koko níkij çador plemenitij zemglju prikrijvah; i pomaxejoj ploditi, ſad zrakama svitloſtij svoije gnju griuchi, ſad nataapajuchi roſom, i kishama. I pák, akochemo, kakoſmo duxni, s. pijsmu virrovati, bash nishta ovoga nie bijlo ú poçélo vriménah, nego *tenebræ erant ſuper faciem abyſſi:* Tmine, velij, biáhu svarhu jedne propásti. Kakvim dakle alatom, ſcinite, daje uçignena ova çudnovatá nebeskoga, i zemaglskoga okolisha grágia? Doiſto ne drughim, nego ſamom rijçju, *Buddi*, Privisſoki-

bo

ho Stvoritegl, kako svidoçij s. pijsmo, ú poçælo vrimænah reçe: *Fiat lux*: Buddi svitloſt: i evo udigl ottiravshi tmine, prosvitliſe sve kolliko: *Dixit quoque Deus*: *fiat firmamentum*: reçe takoger Boog: Buddi tvardina, i evo udigl ukazaſe zemglia suha razluçena od voodah morskí: ukazasheſe barda, i planine; poglia, i doline; gorre, i shume; czvijtje; ſtudenci, i rijkæ: i oſtálah nakichenja svijta svakollika. Evo kolliko çudnovato kripoſt, i snága ovæ rijçi, *Buddi*, prosja ú poçélo vrimænah: Al nuth odimo unapridak çuditiſe, kolliko profja çudnovatihe ú srid vrimænah.

401 Kada svemoguchí Stvoritegl svijt ſtvorri, ottiuchi dilla svoja okruniti ſtvorenjem, megiu svima tillesnim, najplemenittiem, i najizvarſnittiem, ú komubi moguſtvo svoje, mudroſt i dobrotu najvishe pokazao: ſtvorri çovika tolliko çudnovatom majſtoriom, koliko málij svitt moreſe doſtojno zvati. I ako vellikom svietu dade duh vitra, koim svaká, kojaſu na gnemú, xijvuh po nikínaçin, i ghijbgliuſe: dadde i ovom málom svietu Duh neumarlij duushæ razloxitæ: Ako onog nakiti, i proſvítli ſuncem, miſeczom, i zvizdami: ovoga prosvitli i nakiti igliadu pútah plemenittihe pravdom iſtoçnom, neoczquargnenjem, i svitloſtju milloſti svojæ; kojuh da budæ, kakoje imao, uzdarxao, obluxivshi ſamu jednu, teh lagannu zapovid Boxiu, neokuſſivshi vochkæ zabragnenæ; posli priçeſtita xivota na ovom svitu, imaobi biti prineshen ú raj nebeskij, koije za gnega ſtvoren, za uxijvati slavu viçgniu. Alì, ó neſrichæ! barzo svarshi dánonij priçeſtitij: barzo tmine obujashe ovíj malí ſvijt, illiti çovika: barzobo izgubivshi neprocignenò nakichenje, obuçeſe ſtrashnom grubochiom. Scinim dame razumiete N. da ja govorim od tmijnah duhovní, i od grubochæ grijha. Zashto Adam, parvi çovik, koi za Ocza bij poſtavljen svemu plemenu gliuskomu, zlo odgovori, i naopako dobroçinſtvom svoga Stvoriteglia; okuſivshibo vochkæ zabragnenæ, pogárdi zapovid gnegovu, i ſagrishi: itakó on jedan ſmarti podloxi ſebe, i svæ oſtálæ gliude, koiſe imadiahu porágiati: *in quo omnes peccaverunt*: ú komu, velí Apoſ. svi ſagrishiſe, i ottrovasheſe, kako mladice ú paagniu ottrovnu. I posli gnegova grijha, koi dán onni priſrichní inaçie i prisjajni, neſrichnom tavnoſtju pogrúbi: oh kolliko neſrichni dnevi za gnega, i za vas gnegov porrod poçeshe prooditi! dnevi, veljm, neſrichni, dnevi plaçça, i dnevi mraçní tminah: zashto izgubi çovik çeſtitoſt pravdæ iſtoçnæ, veſeglie neoczkvargnenja, i svitloſt milloſti Boxie. Utmína grijha gliudiſe raagiáhu, ú tmina xivglíahu grijhe uzmloxajuchi; i umirajuchi ú grijhu ú tmine snìogiahu; zashtoim vrata rajska biahu zatvorena.

Uvrígen iſtinaje Boog svemoguchí, alí nezaboravivshiſe od neizreçenoga milloſardja svoga, ponukujé plemmę gliuskò, daſe oſlití od neſrichæ svojæ, govorechi po Prorok. *Vide & ſcito, quam malum, & amarum eſſ, reliquiſſe te Dominum Deum tuum.* Pogledaj, veli, pogledaj kolliko je zlo tebi i gorko, shtoſi oſtavio gos. Boga tvoga. Zatim na smillovanje makavshiſe i na milloſardje, obechiajæ poslati Odkupitegbia, jedinorogenoga ſina svoga, koibi duug gliuski viçgnemu oczu plátio, itako çovika odkupgljena s'Oczem pomírio;

402 *Milloſtiv Boog obechja Meſſiu ab Kaſnij &c.*

liko go-u poſli ba, naſ-e dnevi richni?

svitlosti ju milosti svoje prosvitlio, i vratamu rajska otvorio: *Orietur vobis sol justitiæ*: izachichevam, velí, sunce pravdæ, sunce, tojest, nestvoreno, sín viçgní, viçgnega Ocza, tako navishtuje po Pror. svomu s. Malakii. I sasvim tizim proodæ sotine godína, i igliade, istokse ovoga suncza neukazujæ; premda Patriarke, i Proroczi s. nepristajáhu, prosit svitlosti suncza ovoga. Vapie Mojsie: *obsecro Domine mitte, quem missurus es*: Mollim Gos. poshagli, koga imash poslati, da nas nesrichne stobom pomirij, koenasje grih omrazio. Uzdixe glás, prignuvshi okrugnenù glavu David, i ponizno zazivva sína Boxiega, govorechi: *qui sedes super Cherubim manifestare.. Excita potentiam tuam, & veni, ut salvos nos facias*: koi sidijsh, velí, svarhu Cherubijnah ukaxise: probudi moguttvo tvoje, i dógi, teh spasene nas uçíni: i odkúpi iz suxanstva djavaoskoga, komunasje grih podloxio: *Domine Deus virtutum, quousque irascceris*: Gospodine Boxe od kriposstij, doklecheshse sarditi, i doshastje tvoje zakasnívati. Za ovizim ustaje Pror. s. Isaia, i vapie: *Emitte agnum Domine Dominatorem terræ*: Poshagli Jagancza gospodine, vladaocza zemglæ: da on, koije od blatta çovika stvorio, i gospodujemu svitlosti ju milosti svoje, izbavivshiga iz pod oblasti tmijnah. Ali svi ovij, i drughij Oczi i Proroci, gluhe iskushashe ushi Boxie na uslishanje: tako da za çetiri igliade godinah i vishe, nitko nemoxe molbom svojom sarçbe Boxie pridobiti; nitko suncza od pravde, sina B. na zemgliu pritegnuti; da nesrichnæ, i pridughæ nochi ovæ tmine, zrakama milosti svoje prosvitlij; i çoviku, pomirivshiga s' Bogom, rajska vrata ottvorij: doklegodise neukaza na svijtu prisijajna zorra, Maria: kojuh tmine od griha nisu obujale nigda. Ovvá sáma bij jaççá od sviuh: Zashtobo, shto Patriarke shto proroci, shto da reçem plemme gliuskó nie moglo sve kolliko, toje onna mogla sáma: zashto nepridobitnoga Boga, mollitvam svoim, i poniznostju pridobivshi, sarçbu gnegovu ugási. I nebudivam zaçudo N. shto velijm, da Maria nepridobitnoga Boga pridobij molbama svoim: nego odimo ú napridak motrèchi ovu istinu pod sjenom od s. listóvah.

Shtiese ú kgniga od poroda, na pog. 32. da Patriarcha s. Jakov vrativshise, posli 20. godina, iz Sirie ú zemgliu porogenja svoga, i putujuchi, kad jednu veçer, svarshivshi molitve svoje, umoran ottiashe poçijvati, potribamu bij svunóch boj biti; zashto: *Ecce vir luctabatur cum eo usque mane*: Evo nikakav çovik doge, velí s. pisмo, i lattivshiga, harváse sbgnim tja do jutra. I dogodi tmine nochnæ neodstupishe, ni jedan nemorre drugoga naddobiti: nishtanemagne, kakose zorra ukáza; çinise, da oni çovik ispovidi, daje pridobit; zashto zaiská on dase pushchjajú: *dimitte me jam enim ascendit aurora*, pustime, velij, jerboje zora. Csudnovato doisto iskazanje, al nie brez skrovishta; koje kad istomaçijmo, viddichese, daje Maria nepridobitnoga Boga pridobijla. Nuth poslushajte, mollim, skrovishte. Csovik koise harvao s' Patriarkom svetim Jakovom, bioje Angeo doisto, ú prilicí çovika; alsæ harvao na misto Boxie, i Bogaje istoga prikazivao: Zashto prie negoga nesta, reçe Jakovu: *contra Deum fortis fuisti*: pram Bogom, velí, biosi jákij: zató i nek-

403

Harvao s' JaKov. s' Ang. shto zjem. ?

nekijega puſtití Jacov, dogodiga neblagoſovi: pák nazva ime miſtu onom *Phanuel*, tojeſt, vigenje Boxie: govorechi: *vidi Deum facie ad faciem*: ovdiſam, veli, vídio Boga oçi na oçí: tako svidoçí iſto s. pijsmo. Dakle, rechichetemí, jedno nevoglnò ſtvorenje vrijdnoje harvatiſe ſprijakiem. Stvoriteglom ?: tollikonam skazuje N. s. pijsmo: al nijsmo josh svega skrovishta iztomaçíli; odimo unapridak. Harvanje ovó, Bratjo, zlamenujæ molitve svetie gliudij i pravednie, koizimſe brez sumgle mlogokrát Boog pridobijvá, i sarçba gnegova gáſij, i zabragniuje: inaçie, ó kollikobi pútá mloghe grishnike báczio ú pakao: paçe i sviet vas razrushio; kakono jedan pút potopom vodenim uçíni. Jakov dakle zlamenujæ sve plemme gliskò: á po nochi mraçnoj, jur rekoſmo ozgor, daſe razumie sve onó vrijme od grijha Adamova, ú kojæ gliudi raagiájúſe, xivgliáhu, i umiráhu, ú tmina od grijhá. Zora pák jeſt Maria, od koje Nebeskij zaruçnijk pivá ú s. piſsma: *kojaje tob, koja izbodij, kako zorra uſtajuchi*. Harvásheſe dakle Jakov, illiti pleme gliusko, svunóch, tojeſt, úza sve vrijme recenó od tmijnah, s'Bogom ſarditim, ſuprot grijhu. Harvasheſe, reko, ne inaçie doiſto, nego molitvama Patriarkij ss. i Prorókah; al nitkoga dobiti nemoxxe, niti sarçbæ gnegovæ ugaſiti, dogodiſe neukáza prisjajna zorra, Maria: al udjgl kakoſe ová porodi, i ukáza na svijt; iſpovidi iſti Boog kako daje pridobiven: govorechi, *dimitte me*, puſtime, velí, puſti, *zasbto izhodij zorra*: tojeſt priponijzna, i. priçiſtá D. Maria. Ová dakle moxxe nepridobitnoga Boga pridobiti: ová sarçbu gnegovu, tolliko duggu ugáſiti; ová viçgne sunce od pravde iz krijla oççina nazemgliu pritegnuti: zashto zázorom vaglia da slijdij sunce: odkud i s. pijsmo nadoſtavgliá: *ortuſque eſt ei ſtatim ſol*: i izajdemu, velí, odma sunce: al prie nego poçnemo iſtók suncza ovoga razglédati, promotrimo mallo bogle zrake iſtæ zorræ Mariæ.

Biashe dakle proshlo jur 4. igliade i vishe godijnah posli griha Adamova: ú koje sve vrijme czvijgliashe xaloſnó plemme gliusko ú tminnama duhovnim, brez svitloſti Boxiæ milloſtí: i harvásheſe svunoch ovú, tolliko duggu s'Bogom ſarditim: harvasheſe, kako rekoſmo, mollitvama ss. Patriarkí i Prorókah, koje, prignuvshi gláve á uzdignuvshi glaſove, çignáhu, uzdrshuchi i suzze prolievajuchi. Al nitkoſe tolliko jáki, i tolliko nenáge doſtojan, da Boga sardita pridobie, kolliko prisjajna zorra Maria, porogena ú Nazaretu, od priposhtenie, i svetie roditæglia, Joakima, i Annæ. Ová josh od ditinſtva nakittiſe czvitjem svihu kripoſtij, koje ſagragiváshe na temegliu pridubokoga ponixenſtva, i pozlachijváshe zlatom od çiſtochæ, vishe nego Angeoskæ, po závitu viçgnega diviçanſtva. I tako nakichena ù dúshi i ú tijlu, shtiashe na ſamu s. pijsma, iz koí poznájuchi obechianje Meſſiæ, illiti Odkupiteglia; shtovishe ú gnega virováshe; toh vishe uzdisáshe, i plakáshe nedoſtojanſtvo ovoga svieta, koijmſe zakaſnijváshe gnegovo doshaſtje. Shta radi suuza prolievati, i plaçna uzdannutja knebeſom slat nepriſtajáshe, moléchi privíſokoga Stvoriteglia; da oſtavivshí pravednú sarçbu svoju i oſvetu, doſtojáſe maknuti neizmirnim milloſardjem svoim svarhu plemena gliusko-

404

D. Maria ima pridobiti nepridobitnoga Boga.

D. M. na Kittivshiſe Kripoſtma zadobij u puch. ú ustrobi ſina Bogiega.

ga, i poslatimu Odkupiteglia.

Uzdannutja ová, i molitve çignashe B. divojçicza Maria ſtemeglitom virrom, illiti uzdanjem, i ſponiznoſtju pridubokom: jerbo promijshgliajuchi onæ, koja Meſſiu imadiashe poroditi, Materæ doſtojanſtvo priviſokò: ovvó samo, (i toh saſtrahom) xegliashe, da gnæ sluxbenicza biti, nágeſe doſtojna; á ne daje od materinſtva Meſſina smilla i pomisliti. Paçe buduchi onna viçgniu çiſtochiu závitovala Bogu, ovvo, da gnoj nie ni moguche, mislílaje. Bijlaje shtila, neſumglim, proroçanſtvo s. Iſaie, govoreché: *Evvoche Divojka zaçeti, i poroditi sína*: Ali skrovishte, da ová divojka i posli porodda czvit diviçanſtva svoga imá uzdarxati, niejoj bijlo josh cilovito otvoreno: zatoſe i bijla priſtrashila, kadjoj Angeo sína naviſti, kakochemo sad vidditi. Stolikim dakle uzdanjem, i ponixenſtvom B. D. M. uzdannutja, molbe, i ſuzze prolijváshe; kolliko gnæ ſuzze, premda na zemgliu paddáhu, ſaſvim tizim nebeſa probijáhu, i nebeskoga zaruçnika ſarce rannéchi, nepridobitnoga inaçie, Boga pridobishe, i ſarçbu gnegovu ugáſishe: odkud po uſtá primudroga ú s. piſsma vapie: *Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa: vulneraſti cor meum, in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui*: ranilaſi, veli, ſarce moje ſeſtro moja zaruçniczo; ranilaſi ſarce moje ú jednom od oçiuh tvoí, i ú jednom vláſu vráca tvoga: gdi poh okku razumieſe virra temeglita, illiti uffanje: á po vlaaſu, priduboko ponijxenſtvo, zashto kako vlaas, shtogodi raaſte vechma, vechmaſe spushta niz vraat, i sniodij: onako Blax. ová Divoiçicza, shtogodiſe napugnáshe míſloſtma Boxiem vishe, toſe vishe onna ponizijváshe, i procignijvashe nedoſtojna.

D.M. zarad poniznoſti, xegliáshe biti samo sluxbenicza Materæ, odKupiteglia.

Priviſokí dakle Stvoritegl, vidivshi priduboko ponixenſtvo ove divojçicæ: i u diviçanskoj gnæ çiſtochi naslagiujuchiſe: drugojaçiæ naregjuje polak gnæ na nebesí, negoli onna mislí od sebe na zemgli. Onabo na zemgli mishgliashe, dabi srichna bijla i çeſtita, akobiſe nashla doſtojna sluxbenicza samo biti onæ, koja imadiáshe poroditi doshaſtoga Meſsíu: á na nebesí odluçujeſe, da budé onna Mati pridoſtojná iſtóga: I dok onna xelij [i tho saſtrahom; procignujuchiſe nedoſtojna] sluxiti ſtvorenju zemaglskomu; uzdignuta bij na prijſtolje priviſoko zapovídati svakom ſtvorenju joshter i nebeskomu. I takò priviſoko doſtojanſtvo zadobí kod ſtvoriteglia s' pridubokim ponixenſtvom: i s' priçiſtim diviçanſtvom pritæxe snebésá, za obuchiga putju çoviçanskom; iſtoga Stvoriteglia: tollikonam svidoçij s. Bernardo, govorechi: *humilitate placuit, ſed virginitate concepit*: Ponixenſtvom je, velij, Bogu omillila; algaje diviçanſtvom zaçéla. Zashto zamilovavshiſe sín viçgnega Ocza nebeskoga za lipotom ovæ divojçicæ i çiſtochiom, vapiashe, kako svidoçij s. pijsmo: *deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum*; raaskoshjeje moje, velí, i uxivanje biti sa ſinovma çoviçanskim. Ottiuchi rechi: Odluçioſi jur, Oçe moj viçgnij, dati mene gliuskom plamenu za odkupiteglia: jur imam, po viçgnemu odluçenju tvomu, kojeſe prominiti nemore, uzamshi puut çoviçansku, i çovikſe uçinivshi, çovika karvju mojom i smartju, premda gorkom, odkupiti: Shto dakle kaſnímo? shta çekámo? Pogledaj, Oçe moj, divojçiczu Mariu kollikoje ghizdava, i narés-

Sín Bxi xelij utroh B. D. M.

réshena czvitjem od svihu kripostij: kolliko çudnovato, svarhu sviuh Angælá nebeskí, mirishí na zemgli çistochiom diviçanskom: premdaje ovij gliljan, za goiti ú vartlu svomu gliubiczu od ponixenstva, i sarániti çisto zláto od dobra gláſa, prikrilla sjajnim plátnom od zaruçenja, s' çovikom: ali s' çovikom pripravedním, Jozipom. Jeda dakle nazemgli plemenitihi dvór moremo nachi od gnæ utrobæ, ukómubi ja zarúçenje uçínio, i pier s' naravju çoviçanskom? Dostojnaje, Occe moj, priduboká gnæ poniznost, daſe nazove, ibudæ onna kchij Privisokoga, doostojajse dakle Ti uzeti gniu za kchér. Dostojnoje priçistó gnæ diviçanstvo mene, koisam, *sunce od pravdæ*; i tvojæ, *svitlosti slavæ*, zaçeti ú sjajnoj svojoj utrobi, i poroditi: zatojuh xelim imati za Mater. Xelijuh takoger duh s. imati zaruçniczu; odkud i vapié pram gnjom po primudromu: *O kollikosti lijpa priategliczo moja, kollikosi ghizdava! oddi zaruçniczo moja, oddi bichesh okrugnena*. Oviche ispuniti posao zaruçnika, daſe ja iz diviçanske gnę karvi zaçnem; i brez dotaknutja mushkoga i sjmena, uçinimse çovik ú priçistoj gnę utrobi, uzdarxavshise gliglian viçgnega gnę diviçanstva, i çistochæ.

406 Buduchi dakle sve ovò naprijstolju prisv. Trojstva tako odregeno, uçigneno, i dovarsheno. Evvo, ovu nooch proshastu: *Missus est Angelus Gabriel*: poslan bij, kako s. Ivang. svidoçij: poslan bij, velí, Angeo Gabriel, dajoj skrovishte Boxiega odluçenja navieshij: i gnæ privoglenje iskusha. Koij, ú prilici lijpa mladichia i ghizdava, svitlostju sjajuchi nebeskom, kgnoj, koja shtiashe s. pijsmo od obechánoga Messie i promishgliáshe, unishavshi, premdajose priduboko, kakonoti obránoj Materi najvechega kráglia, pokloni; premdajuh svellikom postidnostju, kakonoti díver virní nebeski, pozdravi; premda nishta nevidje ú gnemu, niti od gnega çuh, ú çemu nesjáshe poshtenje, postidnost, svetigna, i poniznost; sasvimtizim, *turbata est in sermone ejus*: smutise, velí s. Ivang. ú govorenju gnegovu: pristrashivse, ne tolikó od rítke, kojom sjáshe Arkang. s. Gabriel, svitlosti, kolliko, videchi kod sebe iznenada musku glavu: zashto ona, koja ni ob dán nie obiçávala opchiti s' mushkim glavama, viddechi obnoch kod sebe sámæ mladichia, kollikosæ vechma imala smutit, i pristrashiti? Dokle pák Angeo náshtohi osloboditi gniu i pokripiti, spostijdnim pogledom, i poniznim gláſom, govorechi: *Nebojse Maria, zashtosi nashla milloſi kod Boga: Evochesh zaçæti, i poroditi sína*: tollikoje daleko daſe Maria pokrípi, kollikose pristrashi vechma: tollikubo gliubav nosáshe çistochi diviçanskoj, kollikobi bijla obrála more bit, prie da nebudæ Mati bash istoga sina Boxiega, negoli izgubiti gliglian diviçanstva svoga: bilabi reko ottila parvglie sluxiti kako robigna takoj Materi, s' czvitom od çistochæ, negoli izgubivshiga nazvatise, i biti Mati Boxia: shtarádi i reçe Gabrielu: *kakoche to biti, zashto Muxa ja nepoznajem?* Ottiuchi rechi: Já, koja viçgnu çistochu Bogusam závitovala: Já, koja gliglian diviçanstva tolliko millujem, kollikobise smarti prie podloxila, negobise oblatilla i oppoganilla smradom od naslagenja putenoga: Já, kojase tolliko neçuvam niodkakvæ zmihæ ottrovnæ, kolliko

Smuchenje B.D.M. od Kud?

od

od zagarglenja, i neposhtena dotaknutja mushkoga: ochesh da sína porodim? dalekoje toh odmene, idi zbogom ti posthenij mladichiu, toga ja nigda nepripuſtim: niti budem na toh privogliti, ni priſtati k'tomu.

407. Potriba bij dakle, da pokliſar nebeski iſtomaçjoj, kollikoje moguche, skrovishte upúchenja sina B. govorechi: *nebojſe Maria, zasboſt nashla milloſt kod Boga*: teh milloſt mlogo drugojaçiú, negoje nashla Eſtera kod kraglia Aſſuera: ili Judita kod Oloferna: ili Abigaila kod Davida. Milloſt, kojuſi Tí nashla kod Boga, tollika jeſt, kollika nijednom ſtvorenju, nigda nie dáta, nitichese dati. Paçe tollika jeſt, kolliko Boog iſtij, premdaje svemogúch, vechæ jednom ſtvorenju uçiniti nemore. Nebojſe pripoſtídná divojko, kao daſam ja mladich zemaglskij, koi zaaſidu çinit naſtoim tvojoj çiſtochi, negoſam já pokliſar nebeskij, koi nebesko ottajſtvo Tebi ottvoram: *Ecce concipies, & paries filium*: Evo zaçetichesh, velí, iſto ako Bogu privoglish, i poroditi sína iſtinaje; ali diviçanſtvu tvomu shtetæ nechesh ochiutiti; oſtache tebi sjajni gliglian tvojæ çiſtochæ. Zashto bitichesh Mati od vrimena, sína iſtinaje, ali sina onoga, koi od vijka imá Ocza na nebesí, Boga svemogushega. Ovogachesh poroditi iſtoga, ne iz poxeglenja, i naslagenja putenoga; nego iz çiſtochæ diviçanskæ, po dillo agniu zaruçnika Boxanſtvenoga: Zashto, *Spiritus Sanctus*, duh s. koité obrao za zaruçniczu, *deſcendet in Te*, snijchiche, velí, úte, i poſao zaruçnikov iſpugnajuchi, çiſtochi tvojoj svitloſt nadoſtavitiche, á ne dache czvit diviçanſtva tvoga ottruniti. *Et virtus altiſſimi obumbrabit tibi*; i kripoſt Boga Ocza priviſokoga, koitæ obrao za kcher, obſinnuche tebe, i obaſtriet: *Ideoque & quod naſcetur ex te Sanctum, vocabitur filius Dei*: izato, veli, i shtoſe porodí iz tebe sveto, zvaticheſe sín Boxí, koitæ obrao za Mater; da ú priçiſtoj utrobi tvojoj, iz diviçanske, i nepomieshane s' gliuskim simenom, tvojæ karvi puut uzamshi, zarúçij sebi narav çoviçanskú, i uçinijſe çovik. Ovoje Meſſia ú zakonu obechanij. Ovoje sunce pravdæ, kojæ zrakama milloſti svojæ proſvitlit ima svakoga çovika. Nekaſni dakle blagoſovgleno ſtvorenje, nekaſni ottvoriti Stvoritegliu vraatá od privoglenja tvoga. Jedali neçujesh zaruçnika tvoga nebeskoga gdi vapiæ: *Ego ſto ad oſtium & pulſo: aperi mihi ſoror mea, immaculata mea*; Já, velj, ſtoim na vratij i kuczam: ottvori meni ſeſtro moja, neoſqvargnena moja. Uniodij ovdi s. Bernardo, i ponukujuchi na privoglenje B. D. govorí: *Ottvorri divojko Blaxenna, ſarce virri, usne iſpovidanju, utrobu Stvoritegliu; eno poxegleni od svih národá Kuczá na vratie*: Izúſti prikriposnú rieç onú, *Fiat*, tojeſt, *Buddi*: koju Stvoritegl svemoguchí çeká; koju stvorenje svekolliko xelij: kojú ako neizuſtish; nitiche Boog biti Odkupitegl; nitiche çovik biti odkupglen: smillujse dakle, o zorro prisjajna, smillujse Bratji tvojoj, te puſti zraku tvoga privoglenja: rekavshi: *Fiat*, Buddi, buddi tojeſt. onako kakoje na nebesí odregeno, zashto brez tvoga, *buddi*, nemore biti nishta. Uſtarpimoſe ovdi mallo, N. dokſe B. divojka promislí, uzdamſe daje barzo za privogliti.

Angeo poKrip. B.D. tomaçechi ottajſtvo upúchenja ſina B.

Dio

Digitized by Google

Dio Drughí.

408 Buduchi evvo Maria najposlí virrovala vishe, negoli razumilla ottajſtvo Boxanſtveno; premdaſe zazijváshe na doſtojanſtvo svarhu svakoga ſtvorenja: paçe josh smiem rechi, poniki naçin svarhu iſtoga ſtvoteglia, tojeſt na gnegovo Materinſtvo; sasvim tizim onaſe slúxiti podláxæ, odgovarajuchi ſpridubokim ponixenſtvom pokliſaru nebeskomu: *Evo sluxbenicza Goſpodinova, Buddi*, budi, veli, *men po rijçi tvojoj*. Ochjutje çaſnoga ovog, *Buddi*, zuuk Stvoritegl priviſokí, i sve ſtvorenje nebeskó, Josh paçe neſamo ochiutje, negoſe maknu sve svetó Troiſtvo, çudechiſe Angeli, i klagnajuchi: udiglbo kako diviçansko, *Buddi*, za zveeça: maknuſe Duh s. zashto sníge ú gniu; i Boxanſtvenom svojom kripoſtju, iz diviçanske karvi ú gnæ utrobi uçijni malashno tielo gliusko, razredivshiga ú iſtì ças, i nakitivshi çilovito, i podpunno svima hudima çoviçanskiem. Maknuſe takoger Otaçz viçgní: zashto kripoſtju priviſokom gniu obaſtrie, i ú oní ças duushu razloxitú ſtvarajuchi ulij ú ono tilleshcze. Maknuſe najposlí i sín Boxí jedinorogení: zashto ú iſtí ças snishavshi iz krijla Oççina ú gne diviçansku utrobu, zaruçi narav onu çoviçansku, sjedinivshi gniu ſaſvojom Boxanſtvenom, ú jedinſtvu kijpa, illiti ſobſtva: *Et homo factus eſt*: i uçíniſe çovik. I tako, na zuuk danashgnega, *Buddi*, koe izuſti D. M. iſpuniſe proroçanſtvo s. Jeremie, govoræche: *ſtvorioje Boog novu ſtvar svarhu zemglie, xenska gláva obaſtrieche çovika*. Maria, tojeſt, Iſukarſta ù svojoj utrobi, çovika Boga. Ovvoje çovik novi, zashtobo i Boog zajedno. Ovvoje Mati nová, zashtobo i divojka zajedno. Ovvoje zaçetje novó; zashtobo brez ſimena mushkoga. Doiſto dakle: *creavit Deus novum ſuper terram*: ſtvori Boog novu ſtvar svarhu zemglæ, na zveek danashgnega, *Buddi*; i doiſto, *Fęmina circumdedit virum*: xenska gláva obaſtri musku glavu, illiti çovika cillovita ú utrobi svojoj, i podpunna; jerbo Iſukarſt ú onij ças svoga zaçetja, premda velliçinom tijla nebiashe vechij od pçelæ, mudroſtju nishtanemagne, razumom, milloſtju, i slavom bioje udigl podpun çovik, i cilovit.

Sada promislite N. jedali nijſu uçignene ſtvari çudnovattihe pó rijçi, *Buddi*, ú srid vrimæná, nego ú poçælo? Akobo ú poçælo vrímæná svako ſtvorenje uçinivshiſe poslushno, na zuuk Boxanſtvenoga, *Buddi*, izashavshi iz nishta, uzæ bijtje poſtanja. U srid vrimæná iſti Stvoritegl, *factus obediens*, uçinivshiſe poslúshan, na zuuk diviçanskoga, *Buddi*, snishavshi snebæsá uzæ bijtiæ tijla umarloga: i tako Stvoritegl uçijniſe ſtvorenje: viçgnij, uçijniſe vrimenitij: neumarlij uçiniſe umarlij, po danashgnem *Buddi*, koje izuſti priponizna D. M.

Kojæ rijçi kripoſt promishgliajuchi, i çudechiſe s. Thoma Villanovan, pram iſtom diviczom vapiæ: *O Buddi moguchæ, buddi snáxnó! svarhu svakoga Buddi, viçgnim shtovagnem doſtojno poshtovatiſe! Tako Buddi nie zazvéçalo ú okolishu*; *kakvoſi*, velí, *ti sada, Blaxenna D. izrekla*.

Evo, Brat. moja, çuſte priviſoko Ottajſtvo, upúchenja sína B. koje virujuchi temeglito, bogleje shtovati múçanjem; nego ottiti govorenjem iſtomaçiti, i razumiti pametju ſtvorenom: buduchi

privo- i udigl chenje niſe ſi- Box.

duchi ovo, po svidoçbi Apoſ. s. Pavla, *Myſterium abſconditum a ſæculis & generationibus*: skrovishte sakrivenó od vikoovah, i naaródá. Odkud Angeoskij naucitegl, Angeoski svima navishtujæ, govorechi: *utramque ſubſtantiam in unam conveniſſe perſonam, niſi fides credat, ſermo non explicat*: Obadva, velí, biſtva, toh jeſt, narav boxia, i çoviçanska, daſuſe ſaſtale ú jednom kijpu, ako virra nevirrova, govorenje nashe doiſto neiſtomaçi, nekſe nitko nitko nemuçij: zashto ni iſtí Angeli nemogú cilovito pametju svojom doſegnuti ovoga skrovishta. Zatoga oſtavlam temeglitoj virri vashoj na povirrovanje, za vashe ſpaſenje: a ſamovam napominam, daſe ogledáte ú priſvitló oghledallo diviçansko, motrechi çudnovató czvitje od kripoſtij ú Marij: nachichete doiſto, daju morete naslidovati, navlaſtito ú s. ponijxenſtvu, po komuje najvishe omillila priviſokom Stvoritegliu: kako ona iſtá svídoçí, pivajuchi: *Fecit mihi magna, qui potens eſt*: uçiniomie, velí, ſtvari vellike svemoguchi: buduchime uçinio Materom jedijnoga sína svoga: Mah zashto? *quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ*: zashtoboje, velí, pogledao na ponijznoſt sluxbenicæ svojæ. Tko, molimvas, nemore slijditi Mariu, ú ponijxenſtvu, podlaxpchiſe drughim, navlaſtito ſtarriem, netraxechi velliçanſtva; bixéchi od tashte slave, i ponoſtva? Doiſto akojuh tako uzslijdite, kakoje onna Bogu, onakochete vij i Bogu ugoditi vashim ponixenſtvom, i gnoj: i tako uçinicheteſe dóſtojni i u xivotu, i na smarti biti pod gnæ krijlom materinskím, i u gnæ zashtíchenju. Amen.

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM XV.

DE

ASSUMPTIONE BEATÆ V. M.

In quo oſtenditur dulcedo morientis: gloria reſurgentis: magnificentia in cœlum aſcendentis: potentia regnantis: & miſericordia nos protegentis.

Aſſumpta eſt Maria in cœlum, gaudent Angeli, laudantes benedicunt Dominum. Eccleſia in officio.

409 UTique verum eſt, nos tam debere cœlo gratias agere, & venerari Angelos, quam imbribus illud terram, ut fructificet nobis irrigat; hi vero nos ſervant ab inimicis, & cuſtodiunt. Nihilominus, ſi hodiernum eorum opus conſiderandum nobis proponamus, de utriſque merito conqueri poterimus. Enim vero, quantum cœli alias terræ ſemper ſunt benefici, tantum hodie ſe monſtrant ei invidi; quantumque Angeli conſolationum cæteroquin noſtrarum ſemper ſtudioſi; tantum hodie in afflictionem noſtram videntur concordes. Parcite mihi cœli, & Angeli. Vos autem, dilectiſs. N. non miremini hoſce meos ſermones, ſed dolete potius, una mecum, deſolationem noſtram, atque terræ noſtræ depauperationem. Certum eſt etenim, quod nec terra, in omnibus rebus creatis habuerit majorem theſaurum, quo ditaretur; nec nos excellentius bonum, quo frueremur: nec majorem pulchritudinem illa, qua ornaretur; nec validiorem amicum nos, quo, & in caſu ſublevaremur, & in neceſſitate protegeremur, quam glorioſiſſimam V. Mariam, Matrem Jeſu per naturam, noſtram autem per gratiam. Et tamen, *Aſſumpta eſt Maria in Cœlum*. Cœli quaſi invidi, non ferentes terram tanto theſauro gloriari, quantum in Maria recondi noverant, ornarique tanta pulchritudine, ac devote quodammodo ſuperbire: ecce! miſſis Angelis rapuerunt nobis illam in anima, & corpore. Itaque *Aſſumpta eſt Maria in cœlum*: teſte s. Matre Eccleſia. Quocirca, gaudent angeli: aſt eorum lætitia, juxta conſiderationem Divi Bernardi, nobis cauſare debet

Cœli, ac alias terræ ſemper ſunt benefici: tantum hodie ſe monſtrant ei invidi.

Digitized by Google

mœstitiam, atque afflictionem. Cum enim Maria a Domino de cruce dicente: *Ecce Mater tua*: unicuique nostrum, in Apos. s. Joanne, data sit, tamquam amantissima mater misericordiæ; rapiendo illam cœli, & assumendo Angeli, non modo rapuerunt ornamentum terræ, & thesaurum incomparabilem; sed nos quoque effecerunt orphanos, & reliquerunt desolatos atque afflictos. O Cœli; o Angeli! sit hoc, assumpsisse vos animam dilectissimæ Matris nostræ, & ad thronum cœlestem tulisse pro deliciis, & fruitione vestra: ut quid saltem corpus ejus in terra non reliquisse, pro gloria & consolatione nostra? Hæc sunt suspiria, & considerationes s. Bernardi, dicentis: *Charissimi, quæ nobis in assumptione causa lætitiæ? plangendum nobis, quam gaudendum magis esse videtur. Quantum enim de ejus præsentia cælum exultat: numquid consequens est, ut tantum lugeat noster mundus inferior hic ejus absentiam?* [Ser. 1. de assump.]. Quia tamen idem devotiss. B. V. M. famulus paulo infra dicit: *Advocatam præmisit peregrinatio nostra, quæ tamquam Judicis Mater, & Mater misericordiæ, supplicitur, & efficaciter salutis nostræ negotia tractabit.* Idcireo gaudium & lætitiam intendo hodie annuntiare vobis dilectissimi. Observabitis enim in hoc brevi meo sermone. Primo dulcedinem eius dormitionis: gloriam resurrectionis: & magnificentiam Assumptionis in cœlum. Secundo potentiam in cœlo regnantis: & misericordiam negotia salutis nostræ ibidem tractantis. Incipiamus.

In Ass. B. V. esto videatur plangẽdum esse nobis, tamẽ gaudium annuntiandum.

410 Ut solemnitatis hodiernæ lætitiam, quæ cum cælitibus communis est nobis; & plenius habeamus, & colamus devotius, utile duxi esse recolligendum, quod hodie s. Mater Ecclesia tria festa celebret ss. V. Mariæ. Dormitionem, scil. Resurrectionem, & in cœlum Assumptionem: quia, quam firmiter ab Ecclesia creditur eam obiisse; tam pie tenetur eam, parvo post tempore, resuscitatam fuisse, atque in anima & corpore assumptam in cœlum. Nulli tamen veniat in mentem, quod Genitrix filii Dei morbo aliquo corporali sit mortua; bene vero obiit languore suavissimo, ardentissimi amoris Divini. Quoniam flamma hujus amoris, præcipue illis annis, quibus post ascensionem dilectiss. filii sui in hoc mundo relicta vixit, tantum crevit, atque gliscuit, quantum nec lingua enarrare, nec intellectu attingere possumus. Ast ut aliqualiter, saltem in umbra consideremus eam: accipiamus unum speciosiss. & fragrantiss. florem vernalem, Rosam ver. gr., cui sæpe in sac. pag. Maria ss. comparatur. Et sic discurramus: si talis flos numquam mortificaretur, neque vento concuteretur: sed sicut in vere cœpit, ita per plures annos sequeretur gliscendo, proficere in decore, & odore; quis posset contingere mente, quantum décor talis floris, atque odor magnificaretur?

Tria festa celebrantur in Ass. B. V.

Rosa mystica Maria utique talis flos erat: sicut enim fuit semper aurora lucidissima, sine vespere seu tenebris peccati: ita fuit flos vernalis, semper vernans, semperque gliscens in decore, ac odore omnium virtutum, præcipue autem flamma amoris Divini. Numquam etenim hanc Rosam mortificavit defectus roris gratiarum Divinarum: numquam adussit æstus concupiscentiæ mundanæ, minusque carnalis: numquam infecit

Quam non mortificet Maria gliscuit in amore.

prui-

pruina peccati, nec originalis in conceptione, nec voluntarii vel minimi in tota vita sua: numquam tandem concussit ventus elationis & vanæ gloriæ. Itaque nullum impedimentum habuit, nullamque retardationem proficiendi semper glisscendo, & glisscendi proficiendo in decore, & odore omnium virtutum theologicarum, cardinalium, & moralium: Maxime vero in amore erga dilectiss. Filium suum Jesum. Si dicerem, quod B. V. de die in diem crescendo semper magis, magisque in hoc Divino amore, ita illum multiplicaverit in corde suo, atque magnificaverit, ut superasset amorem cujuscumque ardentiss. Seraphini, verum quidem dicerem, sed parum: superavit etenim, saltem ultimis annis vitæ suæ, amores omnium Angelorum, & Archangelorum, si simul congregentur in unum.

411 Maximus denique hic amor, maximum parturiebat & vehementiss. in corde ejus desiderium videndi amantiss. filium suum oculis corporeis, & Divina ejusdem perfruendi facie. Quoniam autem, quo quis magis ad Deum per amorem accedit, eo magis recedit ab hoc mundo, ita B. V. multiplicato hocce amore, a mundo recesserat, ut omnia mundana illi admodum amaruissent: unde nullus est dubitandum, quod indesinenter illa clamaret, voce Davidica: *sicut desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus* [Psal. 41. 2.]. Ex fornace, succensissima licet igne, non potest prorumpere flamma cœlum versus tam vehemens, quam vehementia prorumpebant hæc desideria ex corde Matris Beatissimæ; quia nimio amore succensum ardebat: quinimmo non ardebat dumtaxat, sed languebat quoque; quo amoroso & dulci languore cupiens mori quam primum, atque sperans; nullus dubito eam præmonuisse Apost. s. Joannem, qui semper illi astiterat, & Angelos, quos Divinus filius servituros illi ordinaverat, ut præparrarent ea, quæ pro obitu suo erant paranda. Solebant autem quondam veteres morientium virginum corpora floribus, atque pomorum ramusculis viridibus circumspergere, & exornare: unde, juxta mysticam intelligentiam Abbatis B. Ruperti, dicebat illa ad supradictos; *fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo*: [Cant. 2. 5.] q. d. quid expectas dilectiss. fili, Joannes; & vos Spiritus cœlestes quid cunctamini? ut quid flores non paratis, ramosque malorum, queis virginale corpus meum est conspergendum? vel non advertitis, quod ego, etsi morbo caream, *ecce amore langueo*: & *cupio*, magis centies & millies, quam Apost. s. Paulus, *dissolvi, & esse cum Christo*, dilectiss. filio meo. [Philip. 1. 23].

Legitur in vita S. Martini Episcopi Turonensis, quod optans liberari ex hac valle lachrymarum, supplicasset Domino, ut se reciperet mori permittens: quo audito discipuli ejus, eum rogare cœperunt, ne deserat adhuc gregem suum: dicentes: *Cur nos Pater deseris, aut cui nos desolatos relinquis? salva sunt tibi tua præmia, nostri potius miserere: invadent enim gregem tuum lupi rapaces*. Non dubitaverimus utique, quod s. Joan. & Angeli quoque admonuerint similiter B. Matrem, & rogaverint, ut pro edoctione Apostolorum, & totius Ecclesiæ s. consolatione, sustineat adhuc nobiscum hic commorari, donec fides dilatetur per

412

Vis amoroſi languoris B. V. nullo modo ſuperari potuit.

mundum, & ſtabiliatur. Sed quia *amor impatiens eſt.., nec aliud cogitat, niſi quod diligit*, ut inquit doctiſs. Idiota (lib. 1. c. 1. contem. Div. am.): nihil obtinere potuerunt; quinimmo, illa e contra rogabat Angelos, & fortaſſis ingeminabat cum antiqua illa ſponſa ſacræ ſcrip. loquens ad Angelos: *Adjuro vos, ſi inveneritis dilectum meum* (filium), *ut nuntietis ei, quia amore langueo*: quem languorem ſuſtinere jam non valeo: igitur, *veniat dilectus meus*: & mori me permittat. Nec mirum, inquit enim s. Ambroſius: *non minorem febrem amoris dixerim, quam caloris*: ſeu morbi. Cumque nullo modo ſolari poſſet, atque ſatiari B. Mater, Davidico ore clamabat ad filium dicendo: dilectiſs. fili, non eſt quo ſatiarer jam hic, dumtaxat *ſatiabor cum apparuerit gloria tua* [Pſ. 16. 15.]. Videns igitur Divinus filius, de ſublimitate cœlorum, amoroſi languoris deſiderium dilectiſſimæ Matris ſuæ, & vocem audiens, voluit eam conſolari obitu: ſed obitu lætiſſimo extrinſece, & intrinſece dulciſſimo. Lætiſſimo, inquam, extrinſece: quia Apoſtoli, qui erant diſperſi per univerſum orbem prædicando Evangelium, ſuperno miraculo omnes ad B. Matris mortem Jeroſolymam convenerunt; tam ut illi, veluti Matri amantiſſimæ, inſerviant; quam, ut ejus finali firmentur benedictione. Suaviſſimo autem, & dulciſſimo intrinſece; quia languebat amore dumtaxat, ac deſiderio, abſque omni dolore corporali, hilari vultu expectans optatiſſimam horam ſui obitus.

Hic pii DD. pie contemplantur, quod nemo Apoſtolorum non lacrymaretur, dum amantiſſima Mater, tamquam proprios filios dulciſſimis verbis eos conſolando, & in nomine filii ſui Jeſu benedicendo, dulciſſime obdormivit in Domino. Igitur, *quamvis B. V.* inquit doctiſſim. Suarez, *mortua non fuerit vi morbi alicujus corporalis, tamen vi amoris, & ardentiſſimi deſiderii, poſſumus dicere obiiſſe*. (To. 2. in 3. p. d. 21. Ser. 1.) Lacrymabantur quidem Apoſtoli ſe orbari Divina Magiſtra in hoc mundo: ſed & lætabantur præmiſiſſe in cœlum invincibilem Protectricem: itaque gaudia dolori miſcentes: & Angelorum canticis ſua ſpiritualia jungentes, ſummo cum honore, ac devotione ss. corpus ejus ſepulturæ tradiderunt. *Obiit B. V. vi amoris, non doloris.*

Quia tamen, ut inquit s. Auguſtinus (Ser. 4. de Aſſ.). *Caro Jeſu Chriſti, fuit caro Sanctiſſimæ V. M.* non ſolum per ardentiſſimum amorem, qui amantem ſolet in amatum transformare: ſed vel maxime ideo, quia Chriſtus ſuam carnem, *Non de nihilo, non aliunde, ſed materna traxit ex carne* [Ven. Beda in c. 11. Lucæ]. Cum igitur dogma ſit catholicum, quod caro Chriſti formata ſit ex carne, puriſſimoque ſanguine B. V. M. itaque una eademque caro eſt utriuſque: licet mihi hoc modo ratiocinari. Numquid decens fuiſſet futurum, ut una pars ejuſdem carnis regnet in cœlo glorificata, altera vero tabeſcat in terra ſepulta? non utique, hoc quippe non ſolum minueret Matris dignitatem, ſed honorem quoque filii. Sicut ergo Rex David arcam illam veteris Teſtamenti non fuit paſſus, diu morari ruri in domo Obededon: ſed aſſumpta ingenti multitudine populi Iſrael, cum gaudio, & exultatione maxima ludendo coram illa, & pſallendo in citharis, lyris & tympanis, ad- 413 *Docuit V. reſurrexi.*

Digitized by Google

adduxit eam in civitatem ſuam, atque in decentiſs. loco collocavit. Ita equidem etiam Rex cœleſtis Chriſtus Dominus, non fuit paſſus diu morari in ſepulchro Arcam ſanctificationis ſuæ, in qua 9. menſibus commorari dignatus eſt, ſed accepta tota curia cœleſti, transferre illam voluit cum ingenti honore & gloria, in civitatem ſuam cœleſtem, reſuſcitando dilectiſſimam Matrem ſuam, & educendo ex obſcuritate ſepulchri: unde exauditus fuit Propheta s. David, qui olim admonuerat Dominum, atque rogaverat, ut non ſolum ille reſurgeret, ſed reſurgere faciat Matrem quoque ſuam ss. dicendo: *ſurge Domine in requiem tuam, Tu, & Arca ſanctificationis tuæ* (Pſ. 131. 8.).

Tertia igitur die dulciſſimi ſui obitus, juxta teſtimonium s. Melitonis (ap. Martiniego capuc. in Giar. Fior. de Aſſum. annot. 2.). *Dominus præcepit Michaeli Arch. ut Animam s. Mariæ deferat: & ecce repente .. ait Dominus: ſurge amica mea, proxima mea, quæ non ſenſiſti corruptionem corporis per contactum viri, non patieris reſolutionem carnis in ſepulchro: & ſtatim reſurrexit Mariæ.* Et quidem reſurrexit tanta luce fulgens & gloria; ut, ad inſtar ſolis, qui ſplendore radiorum ſuorum oculos noſtros debilitat, quin contemplari eum recta poſſimus: ita profecto magnificentia dignitatis ejus & gloriæ, ſplendorque caſtitatis Virginalis, atque aliarum virtutum abundantia, omnium illorum ſpirituum cœleſtium obtundens intuitum, non modo in admirationem egit, & ad benedicendum Dominum provocavit; verum etiam venerationi ſuæ, obſequio, & adorationi ſubjecit.

Resurrexit tam gloriosa, ut admir. Sui ve. Angeli egerit.

414 Dixerim accidiſſe hic Angelis, præ magnificentia B. Virginis idem, quod accidit famoſiſſimæ Reginæ Sabæ præ magnificentia Salomonis Regis Iſrael. Deducitur enim ex ſacris paginis, Reginam hanc ornatam fuiſſe, atque ditatam tanta altitudine ſapientiæ, opum abundantia, & poteſtatis magnificentia, ut fortaſſis putaverit non dari ſibi ſimilem, minuſque majorem inter Reges univerſi orbis. Porro cum de ſapientia Salomonis, ac magnificentia multam audiviſſet famam; non valens, nec volens credere, ex Æthiopia Jeroſolymam uſque exploratura venit. Verum vero, cum diverſis in ſermonibus altiſs. ejus ſapientiam fuiſſet experta: opum autem, operumque magnificentiam propriis intuita oculis; *Non habuit ultra ſpiritum*, inquit ſacer Textus (Reg. 3. 10.). Quocirca, non erubuit veritatem fateri, dicendo: *Non credebam narrantibus mihi, donec ipſa veni, & vidi oculis meis, & probavi, quod media pars mihi nuntiata non fuerit; major eſt ſapientia tua, & opera tua, quam rumor, quem audivi. Beati viri tui, & beati ſervi tui, qui ſtant coram te ſemper, & audiunt ſapientiam tuam. Sit Dominus Deus tuus benedictus cui complacuiſti, & poſuit ſuper te thronum Iſrael.*

Sabæ admiranti ſap. Salomonis graphyce Angeli cõparãtur in reſurrect. B. V. M.

Simile, inquam, contigit Angelis in reſurrectione B. V. M. Nam hi quoque putaverant fortaſſis; quod, ſicut nulla creatura excellentior illis invenitur in natura, ita nec in virtutum merito inveniri poſſit. Et licet ab Archangelo Gabriele, qui annuntiandi filium Dei venerat ad hanc Virginem, nec non ab aliis angelis qui illi, utpote Matri Regis cœleſtis inſervierant, multam famam de dignitate ejus, & magnificentia ſuarum virtutum audiviſſent; nihilominus

nus credere forsan integre non potuerunt. Ast vero cum comitaturi illam in cœlum, hodierna luce descendissent in terram, atque resuscitatam & egressam e sepulchro, contemplati fuissent, seque ab illa longe superari cognovissent, non modo altitudine sapientiæ, & dignitatis, verum etiam ardore charitatis, splendore puritatis, excellentia virtutum; omnisque sanctitatis plenitudine; admirati ut altera Saba, *non habuerunt ultra spiritum*: unde interrogabant invicem, dicentes: *quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol:* (Cant. 6. 9.) & optando frui aspectus ejus decore, ingeminabant: *revertere, revertere, Sulamitis, revertere, revertere, ut intueamur te:* [ibid. ℣. 12.] Alii vero invitando illam ad thronum sempiternæ gloriæ, dicebant: *Veni de Libano, veni coronaberis*, q. d. Non est dignum desertum hujus mundi inferioris, frui tanta pulchritudine, neque tanta excellentia gloriari: Veni igitur, *o pulcherrima inter mulieres* [Cant. 1. 7.] Veni coronanda pro Regina omnium sæculorum in regno nostro cœlesti. Beatos nos, qui facie tua frui, servire tibi, tuamque sapientiam auscultari erimus digni! *Sit Dominus Deus* (filius) *tuus benedictus, cui complacuisti, & posuit thronum* temporalem sibi in utero tuo virginali: tibi autem præparavit æternum in regno nostro cœlesti. Quam bene, quam congrue, quam digne, hodie canit s. Miter Ecclesia: *Gaudent Angeli, lætantes benedicunt Dominum*! Jam contemplati sumus gloriosam resurrectionem Mariæ e sepulchro: progrediamur contemplaturi gloriosiorem ejus in cœlum ascensionem, & glorioſissimam coronationem pro Regina universæ creaturæ.

Mirabimini fortassis vos, dilectiss. N. cum ego dixero vobis, quod cum majori magnificentia societatis, & comitatus celebrata fuerit Assumptio in cœlum B. Genitricis Dei Mariæ, quam Ascensio D. N. Jesu Christi, filii ejus & Dei unigeniti. Sed conabor tollere a vobis omnem admirationem, posito ob oculos vestros rationum, & sacrorum testimoniorum speculo, in quo magnificentiam hanc vos ipsi intuiti contestabitis. Auscultate quæso. Quando Christus erat ascensurus, descenderant quidem Angeli in terram & Archangeli comitaturi eum in cœlum, sed soli, quia tunc nulli alii aderant cives cœlestes. Porro quando assumenda erat Maria; descendit, pro majori gloria Matris suæ idem Rex cœlestis Christus cum tota multitudine civium suorum, quos distribuerat in ordines, & acies tam elegantes & speciosas, quam talis processio nec visa sit a sæculis, nec videnda in æternum. Enim vero, & descendendo, & assumpta glorioſissima V. ascendendo, illamque comitando in regnum sempiternæ gloriæ, juxta piorum nonnullorum piissimam contemplationem: Præibat Anna Prophetissa, cum viduis, sub vexillo violaceo, spei & humilitatis vidualis signo. Sequebantur deinde reliqui ordines distributi in suas societates. Maria, nempe, soror Moysi cum puellis sub vexillo viridi, signo puellaris modestiæ. Abel cum Martyribus sub vexillo purpureo, signo sanguinis pro justitia fusi. David cum Prophetis sub vexillo candido, signo illustrationis propheticæ. Abraham cum Patriarchis sub vexillo albo, signo con-

415

Quam gloriose, & magnifice Maria in cœlum assumpta.

Digitized by Google

confessionis, & fidei in venturum Messiam habitæ. Aaron cum sacerdotibus sub vexillo deaurato, signo dignitatis sacerdotalis. Post hos, Rex gloriæ Christus cum Angelis & Archangelis, sub vexillo gemmis adornato & margaritis, signo triumphalis victoriæ super infernum, mortem & diabolum: Hæc est crux sanctissima. Sub hocce vexillo accepta fuit Virgo SS. Quos postremo sequebatur Adam cum reliqua multitudine beatorum. O admirabilem processionem! grandem honorem! gloriosam societatem, & comitatum! Non cunctabor tamen dare laudem hujus veridici testimonii Prophetæ Evangelico s. Joanni, qui suæ Apoc. cap. 21. dicit: *Vidi civitatem s. Jerusalem novam descendentem de cœlo a Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo.* Quando autem putatis Jerosolymam cœlestem tam decora & splendida novitate adornatam & pulchritudine, in terram descendisse? Respondet s. Ildephonsus: *Revera*, inquit, *cœlestis illa Jerusalem, hodie advenit obviam Mariæ, ornata monilibus suis, & lapidibus pretiosis intexta, ut Reginam mundi secum eveheret ad sublimia, & collocaret in throno regni* [Ser. 5. de Assump.]

De Christo in cœlum ascendente dicit s. Lucas (Act. 1. 9.) *Nubes suscepit eum*: quod idem & David prophetaverat dicens: *ponis nubem ascensum tuum* (Psal. 103. 3.) Mariam autem in cœlum contendentem, non nubes, sed Dei, & ejus unigenitus filius suscepit, & amplexus ducebat, pronti testatur eadem in sac. Cant. canendo: *Leva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Quem honorem Angeli admirantes, discurrebant invicem: *quæ est ista, quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum*) [Cant. 8. 5.] In speculo igitur harum rationum & testimoniorum; si & Filii ascensionem, & assumptionem Matris observemus diligentius, confiteri utique cum D. Bernardo possumus, dicentes: *per comparationem utriusque, illa est majestate potentior, ista pompa solemnior* [ap. Martiniego Giarfior. adnot. 4. de Assump.]

Tanta igitur cum gloria & magnificentia hodierna luce ss. V. assumpta est in cœlum, ut videretur non creatura dumtaxat, sed aliquid supra creaturam; tota enim circumdata erat ac repleta Divinitate unigeniti filii sui. Hoc est testimonium S. Joannis scribentis in Apoc. cap. 21. *Signum magnum apparuit in cœlo Mulier amicta sole.* Subintrat hic s. Thomas Doct. Angelicus, & ait: *dicitur, amicta sole: quasi tota repleta Divinitate*, [in hunc loc.] Porro B. Abbas Guerricus inducit Filium ita loqui ad Matrem: *Nullus mihi plus ministravit in humilitate mea, nulli abundantius volo ministrare in gloria mea. Tibi debitor sum; quia communicasti mihi, præter alia, quod homo sum: solvam debitum; quia communicabo tibi, quod Deus sis* (Serm. 1. de Assumpt.) Voluit ergo filius Dei suam Matrem ss. fieri per omnia sibi similem: unde sicut ille in throno ss. Trinitatis, *sedet ad dexteram Patris*, ita illa collocata est in eodem throno ad dexteram filii: Sicut ille dicitur, quod sit *sol justitiæ* [Malac. 4. 2.] ita dicitur de illa, quod sit *electa ut sol* (Cant. 6. 9.) *Nihil enim*: inquit s. Pet. Dam. [ser. de Ass.] *nihil enim habuit Spiritus S. in visibilibus creaturis excellentius, cui excellentiam V. compararet.* Comparat quidem illam Spiritus S. etiam auroræ, & lu-

416

In Ass. B. V. quodammodo Deificatur.

B. V. M. soli comparatur & quare?

& lunæ: Sed, juxta explicationem prælaudati Abbatis Ruperti, illa fuit *ſicut aurora in conceptione, ſicut luna in nativitate, & ſicut ſol in aſſumptione* [in Cant.] Tunc enim cum aſſumpta fuit in cœlum, in medio ſacratiſſimi ſui pectoris apparuit globus quidam, ad inſtar ſolis, tanti decoris ac ſplendoris, ut non ſolum admiratione, ſed lætitia quoque & exultatione cives cœleſtes repleverit univerſos [M. ab Agreda p. 3. l. 8. num. 774.] Comparatur item ſoli; quia, ſicut ſol lucet ſuper bonos & malos; nec ſine ſuis radiis terra ullos fructus utiles facere poſſet: ita Maria, utpote Mater miſericordiæ, de cœlorum ſublimitate beneficentiam ſuam ac miſericordiam ſuper juſtos diffundit & peccatores: nam nec juſti præmia, nec veniam peccatores ſine radiis gratiarum ejus conſequi poſſent. Merito igitur V. ss. in cœlum aſſumpta utrique ſoli comparatur; creato, ſcilicet, & increato. Creato quidem ob radios harum gratiarum, queis nos miſeros juvat in hac valle lacrymarum. Soli vero juſtitiæ unigenito filio ſuo, propter magnificentiam & gloriam, qua collocata ſuper omnes choros Angelorum, in throno ss. Trinitatis reſplendens, totum decorat paradiſum, ei ſuperaddens accidentalem gloriam & lætitiam in tantum, ut audeat dicere s. Anſelmus [l. de excell. V. c. 8.] *cœlum ipſum nova & ineffabili gloria decoravit, quia gloriam ejus ultra quam dici poſſit, aut cogitari magnificavit.* Unde ſequitur s. Pet. Damianus dicens: (ſer. de Aſſ.) *ſublimis dies eſt iſta in qua Virgo regalis ad thronum ss. Trinitatis evehitur, & in ipſius ss. Trinitatis ſede repoſita, naturam etiam Angelicam ſollicitat ad videndum.*

B. V. nova gloria accid. decoravit paradiſum.

Arbitror tamen s. Petrum non ſolum debuiſſe dicere, *ad videndum*; ſed etiam, ad adorandum ſe, ſibique ſerviendum & obſequendum. Illico enim ac collocata fuit glorioſiſſima V. Maria ad prædictum thronum gloriæ, coronavit eam ss. Trinitas, Pater, ut filiam; Filius, ut matrem; & Spiritus S. ut ſponſam ſuam dilectiſſima corona adeo ſpecioſa, ſplendida, & magnifica, ut numquam viſum ſit, nec videndum talem dari ulli creaturæ. Et eodem tempore audita ſunt de throno hæc verba: quæ olim prædixerat Spiritus S. per os Prophetæ: *Intende proſpere procede & regna* (Pſ. 44. 5.) Annuntiatumque eſt cunctis cœlitibus, Reginam eſſe illam atque Imperatricem omnium rerum creatarum; ita ut poteſtas ejus extendatur uſque ad inferni cavernas, ad terrendum & conterendum Luciferum: cui dictum eſt olim ab Altiſſimo Creatore: *ipſa conteret caput tuum* [Gen. 3. 15.] Tandem univerſi cœlites, juſſu ejuſdem Altiſſimi, ad recognoſcendam illam pro Regina omnium ſæculorum: &, ad præſentandam illi ſubjectionem, ac obedientiam, cum ſumma promptitudine, lætitia, & humilitate illam adoraverunt. Hanc veritatem non modo teſtatur mihi B. Maria ab Agreda [loc. c. n. 772. & ſeq.] verum etiam deduco ex ſac. paginis, in quibus legitur, quod 24. ſeniores, i. e. eximii cœlorum cives, audita voce de throno, laudantes Deum, atque benedicentes; *mittebant coronas ſuas*, inquit, *ante thronum* (Apoc. 4. 24.) Et alibi eadem ſac. Script. dicit: *Sunt ante thronum Dei, & ſerviunt ei die ac nocte* (Apoc. 7. 15.) Sed quid putatis per thronum intelligi poſſe? uterum certe ſacratiſſimum B. V. M.

417

B. V. coronat. & Regina univerſi declaratur.

A cunctis cœlitibus adoratur.

B. V. thronus D. & Agn.

Digitized by Google

V. M. in quo Dei filius per 9. menſes ſedit cum ſumma delectatione. Unde s. Petrus Damianus: *Fecit ſibi thronum*, inquit, *uterum*, *ſcilicet*, *intemeratæ Virginis* [ſuper 3. Reg. c. 10.] & paulo infra: *felix*, inquit, *Thronus*, *in quo ſedit Dominator Dominus*. Tandem Proph. s. David cantando ad Patrem de hoc throno filii dixiſſe intelligi poteſt myſtice: *thronus ejus*, *ſicut ſol in conſpectu tuo* [Pſ. 88. 38.] Si igitur per thronum Dei, & Agni, intelligitur B. V. Maria; mittentes cœlorum cives coronas ſuas ante thronum Dei: coram Maria utique eas dimittebant, illam adorando, & juſſa ejus exequendo: contemplemur nunc, quanta cum potentia in cœlis imperat: atque de ſalute noſtra ſatagit: illico finituri.

PARS SECUNDA.

419 CUm igitur filius Dei hodierna die voluerit glorificare tantum, & exaltare Mariam ss. Matrem ſuam, quantum circumdedit eam totam, ac replevit Deitate ſui ipſius, in eodem throno ſuo repoſuit ad dexteram ſuam; atque denuntiavit reginam omnium ſæculorum, coronando illam corona ejuſdem gloriæ ſuæ: non eſt dubitandum utique quod & auctoritatem ſuam totam illi dederit, dicendo per coronatum Prophetam: *Intende*, *proſpere procede*, *& regna*: & illa libere repetere poteſt evangelica illa verba ejuſdem filii ſui: *data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra*. [Matt. 28. 18.] Regnat quippe Maria cum tanta poteſtate, ut non vereatur exclamare ad illam s. Petrus Damianus: O Virgo potentiſſima, Tu *Accedis ad aureum Divinæ ſeveritatis tribunal*, *non rogans*, *ſed imperans: Domina*, *non ancilla*. [ap. cornucop. in Mariali conc. 2.] Sed quid miramini N. ſi famulus Dei Joſue in terra militans, imperare potuit ſoli creato: *Sol ne movearis* (Joſ. 10. 12.) & ſtetit ſol immotus per unam diem integram: quare Dei mater in cœlo regnans, ſoli non imperaret increato, dilectiſs. ſcilicet filio ſuo? ſi item Moyſes Dei famulus adhuc in terra habitans, impedire potuit iram Divinam a puniendo populum Iſrael, ita ut ipſemet Deus illum moneat, ne ſe impediat, dicendo, teſte Sacr. Script. *dimitte me*, *ut iraſcatur furor meus contra eos*, *& deleam eos* (Exod. 32. 10.) Ecce! *dimitte me*, inquit, quaſi eum ligaſſet: numquid minor potentia erit Mariæ Matris ejus in cœleſti throno ſedentis, quin prohibere poſſit eum a puniendo nos peccatores? abſit hoc vel cogitare! Proculdubio illi eſt auctoritas, extenſam manum juſtitiæ Divinæ ad punienda peccata & peccatores, cohibere multoties: neque mihi quærendus eſt teſtis alius hujus veritatis, præter filium ejus unigenitum, qui myſtice intelligi poteſt ad illam utique, per coronatum Patrem ſuum, dicere: *Tenuiſti manum dexteram meam*, *& in voluntate tua deduxiſti me* [Pſ. 72. 24.] q. d. o Mater amantiſſima, quoties ego mundum in maligno poſitum volui, immo, exigente juſtitia mea, debui deſtruere? quoties civitates plurimas & regna ſubvertere ob injuſtitias eorum, & ſcelera? quoties nonnullos obſtinatos peccatores ſubitaneæ morti concedere, & faucibus inferni tradere? ſed tu extenſam ad eos puniendos, *tenuiſti manum dexteram meam*, & juxta auctoritatem Maternam, qua polles apud me, atque grandem miſericordiam,

V. tanta teſt. redat in cæli videa- rauctori- tejus mi- ſericordiæ, horore ju- ſtum filii judicis.

Digitized by Google

quam habes super peccatores, & salutis eorum satagis: *in voluntate tua deduxisti me*, ut eis, licet indignis, parcam. Perspicuum est itaque misericordissimam Matrem nostram tam potenter in cœlo regnare, & imperare, quam potentior videtur ejus misericordia ad condonandum, quam ejus filii judicis justitia ad puniendum.

419 *Quam magna misericordia B. V. erga nos.*

Nolite ergo arbitrari, Fratres dilectissimi, quasi Maria, eo quod a nobis in cœlum assumpta est, nostri sit oblita, & maternam deposuerit misericordiam: quinimmo scitote constanterque tenete, quia multo majorem nunc habet super nos misericordiam, quam cum esset nobiscum in hoc mundo: non tedeat, quæso, audire testantem hanc veritatem Seraphicum D. s. Bonav. qui [in Spec. cap. 8.] illa verba sacr. Script. *Benedicta es a Domino, & priorem misericordiam posteriore superasti* (Ruth. 3. 10.) mirabiliter, ac elegantet applicans Matri misericordiæ V. Mariæ, ita loquitur: *Magna fuit misericordia Mariæ adhuc exulantis in mundo; sed major est jam regnantis in cœlo: unde pro splendore prioris misericordiæ, fuit pulchra ut luna: pro splendore posterioris misericordiæ, est electa ut sol: nam quemadmodum sol lunam superat magnitudine splendoris; sic priorem Mariæ misericordiam, superat magnitudo posterioris.* Salvum est ergo immo debentur ei accommodari etiam illa verba notata in prophetia s. Isaiæ, queis quemlibet peccatorem debite ac pie ad se recurrentem consolatur, dicens: *Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non miseretur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui.* [Isai. 49. 15.] O ineffabilem misericordiam!

Non est igitur lacrymandum nobis hodie N. neque plangendum; sed lætandum in Domino, atque exultandum. Primo: quia, quo cum majori gloria, honore & magnificentia, amantissima Mater nostra resuscitata est, ac in cœlum assumpta; eo majorem nos quoque, utpote filii sui, honorem habemus, decus, & gloriam. Secundo: quia, quo cum majori auctoritate illa regnat in cœlo & imperat; eo efficacius nos, quorum satagit semper ut misericordissima Mater filiorum, ab ira filii sui, justaque punitione tuetur. Tertio: non solum lætari cum Angelis, sed præ Angelis gloriari, immo superbire quodammodo devote possumus: enim vero, si luce solis cœlestis illustratur terra; luce quoque solis terrestris, nempe Mariæ, adhuc præstantius illustratur cœlum: si redolet fragrantia Rosæ mysticæ idem cælum, & speciosissimis virtutum ejus floribus exornatur, ornamenta hæc & rosa collecta sunt utique in horto nostro terrestri, in quo prius crevit & refloruit: si tandem Angeli admirabili margarita virgineæ puritatis, quæ puritatem illorum Angelicam longe superat, regnum cæleste ditaverunt: pretiosa hæc margarita inventa est in thesauris regni hujus nostri inferioris equidem, & postmodum illis ad fruendum concessa, atque donata. Ecce dilectiss. Fratres, quanta utilitas nobis per Assumptionem Mariæ in cælum, accessit! quanta lætitia! quantus honor! quanta gloria! Conemur ergo per veram devotionem esse ejus filii: quia illa devotorum suorum nunquam deerit esse Mater. Lætantes itaque in Domino cum Angelis, & gloriantes præ Angelis: ite in pace.

420 *Motivo, ob quæ exultandum a nobis in Assump. B.V.*

ISTO'

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO XV.

SLAVO=BOSANSKI

NA

VELIKV GOSPOINV.

Ukomuſe ukazujæ ſlatkoſt gnæ ſmerti; ſlava uskarſnutja, velliçanſtvo na nebo uzneshenja; moguſtvo Kraglievanja: i milloſardje s'koim nas pomaxæ &c.

Aſſumpta eſt Maria in cœlum, gaudent Angeli, laudantes, benedicunt Dominum. Eccl. in Off.

Uzneshena jeſt M. na nebo, veſeleſe Angeli ſálechi blagoſivgliajú Goſpodina.

421 Nebeſa ſ 'ngeli ina- ' nama illoſtivi, nas vide- nenavid- ivi.

TOllikoje iſtina, da mi imamo nebeſom zaffaglivati, i shtovat Angele, kolliko roſom oná zemgliu natápaju, danam plodij; á ovínas çuvajú pomglivo od nepriatéglia i pazzæ: alí ſaſvím tizijm, akochemo slijditi pridevotoga slúgu B. D. M. svetog Bernarda, moremoſe tuxitĭ danas i na nebeſa, i na Angele: zashto kolliko nebeſa jeſu inaçie zemgli gliubezniva; tollikoſe danas gnoj ukazujú nenavidgliva. I kollikoſu Angeli pomglivi inaçie na uttishenje nashe, tollikomiſe çinæ danas sloxni na uczviglenje nashe. Opproſtitemi nebeſa, i Angeli. A ví, Bratjo Bogogliubna, nemojteſe çuditi ovom momu govorenju; nego xallite, ſamnom zajedno, ſirotinſtvo svoje, i zemglæ nashæ oſiromashenje: zashto znademo doiſto, da nitie zemglia, megiu ſtvorenjem, imala vechega blága za ſvoje obogachenje; niti mí vechega dobra za nashe uxivanje: nit onna vechæ lipotæ za svoje nakichenje; niti vridniega mí priateglia za nashu pomòch i obrágnenje; negolie B. D. M. Majka po náravi Iſuſova, al i nasha po milloſti. I pák nebeſa zemgli po niki naçin nenavidgliva, nemogoshe tarpit i gledati, daſe onna slaví tollikim blagom, i bogatí; daſe ghijzdá tollikom lipotom, i ponoſij: evo poslavshi Angele ottesheju s'dushom i ſtielom, i na nebeſa odneſoshe: *Aſſumpta eſt Maria in cœlum:* Tollikonam s. Majka Czarqua svidoçi: odkud *veſeleſe Angeli* iſtinaje, i radujú; al veſelje gniovo, kako razmijshglia s. Bernardo, nama plaç uzrokujæ, i uczvíglenje: zashto buduchi B. D. M.

Digitized by Google

dáta s. Ivanu, i uz gnega svakomu od nas, za milloſtivu Majku i gliubeznívu ondá, kadnomu na kalvarij s'krìxa bí reçeno: *Ecce Mater tua*, evo Mati tvoja: ottimavshi gniu Angeli, i odneſavshi na nebeſa ú veſelju, oſtavishe doiſto nas na zemgli ſirote uczviglene brez Majke; i otteshe zemgli ſve kolliko nakichenje, í blágo neprocijgnego. O Nebeſa! O Angeli! Neka uzeſte dushu glubeznivæ Majkæ nashæ, i u dvore rajskæ odneſoſte za uxijvanje vashe, slavu, i ráskoshje; zashtonam neoſtaviſte na zemgli bari tiſlagnæ diviçanskoga, za dijku nashu, razgovor, i uttishegne? Ovvoſu N. promijshglianja i uzdiſanja s. Bernarda, koi govorij ovako: *Pridraghij, koi uzrok imamo danas od veſælja? Plangendum nobis, quam plaudendum magis eſſe videtur*: meniſe çinij, veli, dabinamſe imalo vechma plakat, nego vefelliti: zashto kolliko nebbo radujeſe za gnæ gorri uzneshenje; jéda neima tolliko zemglia plakat za gne odneshenje s' ovoga ſvíta?

Pvemdaſe çinij da imamo danas plaKati, ſaſvimtizim veſeljeſe navishujæ.

Buduchi nishtanemagne, da iſtí pridevotij slúga B. D. M. mallo nixe govorij: *Advocatam præmiſit peregrinatio noſtra &c.* Pomochniczu, i obraniteglicżu poſlaliſmo pridnama, koja buduchi Mati Súcza, i Mati zajedno od milloſardja, molbeno, i vrijdno poslove ſpaſenja nashega napravgliatiche: zato né plaça, ni xaloſti; neg veſelje i radoſti naviſtichíuvam danas N. I çuchete ú danashgnem govorenju: parvo, slatkoſt ſmarti, slavu uskarſnutja, i velliçanſtvo uzashaſtja na nebeſa B. D. M. Drugo, promotrichemo moguſtvo gnæ, s' koim kragliuje ondi; i milloſardje ſvarhu nas, s'koim nashe ſpaſenje napravgliá, i poçinam.

Da danashgnæ ſvetkovinæ veſelje, koeje opchenno nama i dvoranom Nebeskim i podpunnie imamo, i gliubeznivie slavímo; koriſnomiſe çinij napomenutivam, da S. M. Czarqua shtuje danas trí svetkovine B. D. M. Priminutje t. je. illiti smart, uskarſnutje, i uzneshenje na nebeſa. Zashto kolliko temeglito virrujæ s. Czarqua daje ona priminnula s'ovoga svijta; tolliko bogogliubno darxij, daje mallo potle uskrijshena, i odneshena s'dushom, i ſtielom na nebbo. Al nitko neimah pomisliti, daje Mati ſina Boxiega nemochiu kojomgod umarla, illiti boleſtju tileſnom; negoje primminnula bollom priugodnijm, priuxganæ gliubavi Boxie. Zashto plamenovæ gliubavi, navlaſtito oniziu godijna, shto poslij uzashaſtja ſina ſvog na nebeſa, ona xijvje na ovom svijtu, uzráſte tolliko i uzmſoxaſe, kolliko niti jezikom iskázati, ni pametju moremo doſegnuti. Ali daga kollikogodi bari ú sjennu promislijmo; uzmimmo prighizdav jedan primagleski czvijt miriſavij, ruxiczu naprilliku, kojojſe çeſto ú ss. liſt. prilikuje D. Maria: I razgovarajmoſe ovako: da ovog czvijta nigda nezatúshij mankagne roſæ nebeſkæ: nigda neopalij vruchina ſunçanah; nigda neſataræ vitar zlodunnij; nigda neubíe mraz zímgnij: Vech kakoje ú prolitje poçeo, da onako zamlogo godijnah slijdì uzmloxajuchiſe napridovati ù lipoti, i mirijſu: tkobi mogao doſegnut pametju, kollikobi lipota ovog czvijta, i mirijs uzmloxaoſe?

Ruxicza zlamenitá Maríſa, bijlaje doiſto takí czvijt: kakobo bij vazda zorra priſvijtlà brez ſmarknutja, illiti tmijnah od griha; onako bij czvijt primalitſkij, vazda czvatúchij, i vazda

422 *Danas ſe ſvetKuju ſvetK. B.D.*

ra-

raſtúchij ú lipoti, i mirijſu ſviú kripoſti; a oſſobito gliubavi Boxiæ. Nigdabo ovæ ruxicæ neumorri mankagne roſæ od milloſtij nebeskij; nigda neopáli vruchína od poxeglenjah ſvítovgnij; á od naslagænja puttenij josh magne; nigda ne ſatarh viar od holoſti, i tashte slavæ; nigda mraz neubbi od griha povoglnoga, ni iſtoçnoga. I tako nikakva neimade zakaſnutja, nikakvæ záprikæ ráſti vazda napridujuchi, i napridovati raſtuchi u lipoti i miríſu svihu kripoſtij, bogoslovnie, ſtoxernie, i dillorednie. A najvishe ú priuxganoj gliubavi polak pripogliubglenoga sína ſvoga Iſuſa.

Ako reçem, da B. D. M. ráſtuchi od dnéva do dnéva, ſve tóhvechma u gliubavi Boxioj, tako uzmloxa ovu gliubav ú ſarczu ſvomu, i uzvelliçah, da nadájde gliubav kogamu drago priuxganoga Serafijna, iſtinubi doiſto rekao, albi rekao mallo; zashtoboje, bari na ſvarſi godijna xivota ſvoga nadashla ſve gliubavi ſvihu Angelah, i Archang. daſe ú jedan ſnop skuppæ.

427 Gliubav B. porágiashe ú ſarczu Bl. D.M. vellika regliu umrit.

Privelliká pák ová glubav, privellikú i prinaglú xegliu ú ſarczu gnæ porágiashe za gledati jedinoga ſina ſvoga oçima tileſniem, i boxanſtvenij obraz gnegov uxijvati. A Buduchi, da shtogodi tko vechma k'Bogu po gliubavi priſtupij, toh vechma od ovoga ſvieta odſtupij: Tako B. D. M. uzmloxavshi ovu gliubav, od ſvieta biashe odſtupila, dajoj ſva ſvitovgna biahu vehoma ogorçala: ; odkud neimaſe ſumgliti, da brez prijſtanka vapiashe glaſom Davidovim: *Sicut deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus:* kako xelij Jelin xedan k'ſtudenczem vodenim, tako xelí dúsha moja k'tebi Boxe. Iz pechi, vatrom kollikomu drago razpaglenæ, plamen knebeſom dizatiſe i ſievat naaglo nemore onako, kakoſe naaglo uzdizaahu ova uzdiſanja, i xegle iz ſarcza Blax. Divicæ: zashto ſavishgnom gliubavju uxgano goriashe; paçe neſamo goriashe, nego joshter i bolovashe: koim gliubeznivim bolom i slatkim, xelechi kolliko pria i uzdajuchiſe umrietí; neſumglim, da ponukova na vrijme Apoſ. s. Ivana, koije vazdaſe kod gnæ naodio; takoger i Angele, koje gnoj sín Boxanſtveni biashe za sluxbu naredio, da pripravæ ſvaká, kojaſe imadiahu za gne ſmart pripraviti. A obiçaaváhu nikada ſtárí divojaçká tileſa martva poſipati czvitjem i zelenim grançiczama jabukovim; odkud ona, po razúmu duhovnomu, i iſtomaçenju Abbata B. Ruberta, govorashe reçeniem: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo:* kako rekavshi: Shto çekash pripogliubglenij ſinko Ivane? i vij duhovi nebeski shto shto kaſnijte? zashto ne pripravgliate czvitja, i jabukova gragna zelena, çimchete posúti diviçanſko tijlo moje? Jeda nevidite daja, premako boleſti i neimam tileſne: *ecce amore langueo:* evo gliubavju bolujem: zashtobo, *cupio diſſolvi & eſſe cum Chriſto:* xelim umrijti, ſtotinu, i igliadu púta vishe negoli xegliashe s. Pavao, i biti ſa ſinom moim Iſuſom.

Shtieſe ú xivotu s. Martína Biskupa, da on xelechi izbavitiſe iz ovæ dollinæ od ſuuzah, mogliashe Goſpodina, daga prijmí kſebi, dopuſtivshimu umriet: Shto çuvshí uçenici gnegovi, poçæshega molliti, da josh ne oſtavglia ſtada svoga: govorechi: *Zashto nas Oçe zapuſtchias; komuli nas ſirote oſtavgliash?*

424

tebi

tebi tvoja plachja poghinuti neche; namaſe vechma ſmilluj, zashtochè ú ſtaddo tvoje unichi vuci razdirajuchi. Neimamo ſumgliti doiſto, da s. Ivan, i Angeli takoger, ponukovashe po iſtij naçin i molishe B. D. M. da za pokrijpglenje Apoſtolah, i utishenje ſvækollikæ Czarquæ s. joshsè uzdarxij ovdí megiunama, dokleſe virra razshijrí po ſvijtu i ukorrinij: Ali zashto *amor impatiens eſt*, gliubav neima uſtarpglenja, kako veli prinauçni Idiota, *niti mislij o drugom, nego o onom shto milluje*: nishta izmolit nemogoshe; zashto josh onna ſuprot mogliashe Angele, i priuzimáshe more biti s'onom ſtárom zaruçniczom s. piiſma. *Adjuro vos. Zaklinamvas ako najdete pogliubglenoga*, ſína moga, *da naviſtite gnemu, daſe od gliubavi razbagliam* illiti bolujem: koga bolla jur podnoſiti nemogu: dakle, *veniat dilectus meus*, nek dogæ pogliubgleni moj, i dopuſtimi umriet. Nitiſe imamo çuditi ovomu N. govorijbo s. Ambr. *Non minorem febrem amoris dixerim, quam caloris*: Neimam rechi, velí, daje magna groznicza od gliubavi, nego oggnicza od vruchinæ, illi boleſti. Buduchi dakle daſe nemogadiashe utishiti nipojedan naçin slavna Majka, ni naſititi, vapiashe k'ſínu uſtma Davidovim: Ah, moj ſinko prixeglnij, nemæ nishta na ovom ſvietu shtobime zadovoglilo i naſitillo: *Satiabor cum apparuerit gloria tua*, ſamochiuſe naſitití kadmiſe ukaxæ slava tvoja. Videchí dakle Boxanſtveni ſín gliubeznivoga bolovanja xegliu pripogliubglenæ Majkæ ſvojæ, i glás gnæ s'nebeske viſínæ slishajuchi, ottje gniu uttishiti priminutjem i zdvora veſelim vehoma i ugodnim; i iznútra prislatkim. Veſelim, reko, i ugodnim vehoma zdvora; zashto Apoſtoli, koiſe biahu razishli po ſvem ſvijtu pripovidati Ivangelje, po mirakulu, illití çudeſu Boxiemu, ſviſe faſtashe ú Jeruzolimu na ſmartí Majkæ Mariæ; tolliko za posluxiti gnoj na priminnutju, kolliko za uſtanovititiſe gnezinim blagoſovom. A prislatkim priminutjem bij uttishena iznutra: zashto bolováshe gliubavju ſamo i xeglјom, brez nikakve boleſti tileſnæ; s'veſelijm obrazom çekajuchí prixeglnij ças od priminnutja ſvoga.

Silla gliubeznivog bolla B. D. M. niKakoſe nemorre pridobiti.

Ovdi Bagogliubnij nauçiteglí Bogogliubno promijshgliajuh, da ſví Aposhtoli ſuzze prolijváhu, dokle prigliubezniva Majka, kako vlaſtijtæ ſinove gni prislatkim rijçma tjesbechi, i ú ime ſína ſvoga Iſuſa blagoſivgliajuchi, slatko zaſpaa ú goſpodinu, illití priminu s'ovog svijta. Dakle, *premda B. D. M.* veli prinauçni Shvarecz, *nie umarlæ fillom boleſti kojegodi tjeleſnæ, faſvimtizim fillom gliubavi, i priuxgánæ xeglæ moremo rechi daje priminnula*. Xaloschâhuſe doiſto Apoſtoli, zashto ſirote oſtajáhu na ovom ſvitu, iz za Boxanſtvenæ Meshtricæ: Ali i veſegliáúſe shagluchi na nebeſa prijákú braniteglíczu: i takoh ſuzze ſveſeljem mieshajuchí, i k'Angeoskim piſmama ſvoje duhovnæ priſtavgliajuchí, s'privellikim poshtenjem, i Bogogliubſtvom priſvetoh tijlo gnæ ukoposhe.

Primiuh B. D. ne ol boleſnegod gliub. i xeglie.

Buduchi nishtanemagne, da, kako velí s. Aguſtin: *Caro Jeſu Chriſti, fuit caro SS. V. Mariæ*: tielo ilíiti púti Iſukarſtova, bijlaje pút B. D. M. Ne ſamo po priuxganoj gliubaví, koja obiçájæ gliubæchega, ú gliubglenoga priobratiti: nego oſlobito zaradi togah, zashto Iſukarſt ſvoga tiela: *non de nihilo, non aliunde, ſed Materna tranit ex carne*: nie, ve-

425

velij priposhtovanij Beda, od nishta, nitie zdrugu ſtránu uzeo, negogae uzeo iz putti Materinæ. Buduchi dakle çlának virræ katoliçanskæ, da tijlo Iſukarſtovo jeſt uzeto i uçigneno od tijla, i priçiſtæ karvi B. D. M. I takoh jednoe iſtó tijlo obodvóga: Dopushtenomi budi ovako raazloxiti. Jedabi doſtojno imalo biti, da jedan dio iſtóga tiela, iliti iſtæ putti, kragliujæ na nebeſie proslavglen; á drughij dio trunnæ ú zemgli ukopan? nebi doiſto: zashto ovo neſamobi smankalo doſtojanſtvo Materi; nego joshter i ſinu poshtenje.

Kako dakle kragl David korabglju onú ſtaroga zakona nie tarpio, da ſtoij zadugo na sellu ú kuchi Obededonovoj, nego uzamshi velliko mloxtvo púka Iſraelskoga, sveſeljem i radoſtju privellikom, poigravajuchi prid gniom, i popijvajuchi s'bubgni uz tambure i uzgusle, prineſejuh ú grád svoj, i namiſtijuh na miſto najposhteniæ. Tako doiſto i kragl nebeskij goſp. Iſukarſt nie tarpio, da zadugo ſtoi korabglia poſvechenja svoga, u kojoj jeſt pribivao 9. miſeczij; nego uzamshi sve drushtvo nebesko, ottje ghiu prinieti ſprivellikim poshtenjem i slavom ú grad svoj nebeskij; uskriſivshi Majku svoju pogliubglenu, i izvedavshi iz tmijnah grobba. Odkud, uslishan daje bio, mogu rechi, Prorok. okr. koije davno bio ponukovao Goſpodina, i molio, da ne samo on uskarſnæ; nego da i Majku svoju priblaxennú çinij uskarſnuti, pivajuchi ovak duhom proroçanskim: *Surge Domine in requiem tuam, tu, & arca ſanctificationis tuæ*: Uskarſni, velí, Goſpodine ú poçivanje tvoje, Tij, i korabglia poſvechenja tvoga.

Trechij dan dakle po slatkomu svomu priminnutju, kako svidoçij s. Meliton, ovako govorechi: *Goſpodin*, velij, *zapovidi Miholu Archang. da dushu s. Mariæ doneſe: i evo udigl rece goſpodin, uſtani prieteglice moja najblixgna moja, koja niſi ochjutila pokvarenja tijla po dotaknutju muzhkomu, nechesh tarpiti ni razrushenja putti ú grobbu; i uddigl uskarsnu Maria.* The uskarsnu doiſto tollikom svitloſtjú sjajuchi i slavom, da, na priliku suncza, koje zrakama svoim oçi nashe zasjegná, daga uprav nemoremo gledati, tako bash velliçanſtvo doſtojanſtva gnæ, i slavæ, i svitloſt çiſtochæ diviçanskæ, i oſtalie kripoſtij obilnoſt, sviuh onizie duhovah nebeskie zasjegnajuchi pogleed, neſamohij ú zaçugenje metnu, i na blagoſivglianje Boga zazvah, nego joshter poshtovanju, posluu, i poklonu svomu podloxi.

Mogu rechi daſe ovdi dogodi Angelom, pram velliçanſtvom B. D. M. ono iſtoh, shtonoſe dogodi vellikoj i glaſovitoj kraglici Sabi, pram velliçanſtvom Solomuna kráglia izraelskoga. Dovodijboſe iz s. liſtóvah, da ová kraglicza bijlaje nakichena, i obogachena tollikom viſinom mudroſti, obijlnoſtju bogaſtva, i velliçanſtvom moguſtva, kolliko ſczijgnáshe more biti, daſe nenaodij gnoj priliçan, à josh magne od gnæ vechij, niedan megiu kragli svega okolisha zemaglskoga. Pák buduchi çulla vellik glás od mudroſti Solomunovæ i velliçanſtva, nemoguchi, niti ottiuchi virrovati, iz Æthiopiæ tja ú Jeruzolim, za izkushati, dojde. Ali kada ú razlikij govoregnij priviſokuh mudroſt gnegovu izkusha; á bogaſtvo gnegovo, i dilla vlaſtitiem oçima razgledda; *non habuit ultra ſpiritum*: oſta kao izvan sebe zaçugena,

velij

Stolli Kom slavom us- Karſnu M. da metnu ú zaçugenje Angele.

426

Sabi zaçugenoj pram velliçanſtvom Solomunovim primjegnu. juſe Angeli, na us- Kriſhenju B. D. M.

velij s. pisſmo. Shta rádi nezaſtidiſe iſtinu iſpoviditi govorechi: *Nieſam virrovala onim koiſumi kazijvali, dok ja iſlá niſam doshla, i viddila; i iskushalaſam, dami ni polovice nie kazano: vechjaje mudroſt tvoja, i dilla tvoja, negoli glás koiſam çulla. Blaxenni gliudi tvoi, i blaxennæ slughe tvoje, kaij ſtojæ prid tobom vazda, i slishajuh mudroſt tvoju. Budi blagoſovglen goſpodin Boog tvoi, komuſi odraaxao, teje metnuo náte priſtolje Izraelskoh.*

Prijliçna ſtvar, imam rechi, daſe dogodi Angelom na uskarſnutju B. D. M. Zashto i ovij sczignahu more biti, da kako ni jednoga ſtvorenja izvarſniega od gni neimah ú naravi, onakoſe nemore nachi ni ú doſtojanſtvu od kripoſtij. I premda od Arkangela Gabriela, koi za naviſtiti ſína Boxiega dolazioje k' ovoj diviczi; takoger i od nikij drughie Angeela, koiſu gnoj, kakonobi Materi kraglia nebeskoga, sluxili, vellik glás bijliſu çulli od doſtojanſtva, i velliçanſtva gnezinie kripoſtij: nishtanemagne, cillovito, more bit, da nijſu mogli virovati: Ali doiſto kada, za odpratiti gniu na nebeſa, snigioshe danas na zemgliu; pák uskrijshenu, i izvedenu iz grebba promotrishe; i poznadoshe dají nadhodij mlogo, ne samo ú viſini od mudroſti i doſtojanſtva; nego joshter ú vruchioſti od gliubavi, ú sjajnoſti od çiſtochæ, ú izvarnoſti od svetignæ, i ú podpunnoſti od sviu kripoſtij; zaçugeni kako drugah Saba, *non habuerunt ultra ſpiritum*: kao izvan sebe oſtashe: odkud pijtáhuſe megiuſobom, govorechi: *quæ eſt iſta quæ progreditur*, kojaje toh, koja izhodij, *kako zora uskarſnujuchi, lijpa kako miſecz, izabrána kako ſunczе*. I xelechi uxijvati lipotu obraza gnezina, priuzimáhu vapiuchi, *revertere, revertere ſulamitis*, obratiſe, obratite ó ghizdava, podpunna, i plemenitá, okreniſe, okreni date gledamo. A drughij zazijvajuchi gniu na prijſtolje viçgnæslavæ, vapiahu. *Veni de Libano, veni coronaberis*: Ottiuchi rechi, nie doſtojna puſtigna ovoga svieta dolgnega uxijvati tollikæ lipotæ, ni tollikom izvarſnitoſtju slavitiſe, odi dakle, *o pulcherrima inter mulieres*, o najghizdavviah megiu svima xenskim glavama, odi bichesh okrugnena za kragliczu svihu vikoovah ú kragleſtvu nashem nebeskomu. Blaggo nama! koichemo biti doſtojni uxivati lipotu obraza tvoga, tebi sluxiti, i mudroſt tvoju slishati. Blagoſovglen bio goſ. Boog, sin tvoj pogliubglenij, *cui complacuiſti*, komuſi tolliko omillila, teje poſtavio prijſtolie vrimenito sam sebi ú utrobí tvojoj; á tebie pripravio viçgnæ ú kragleſtvu nashem nebeskomu. Kolliko dakle ſpodobno, i doſtojno pjevá danas, s. Czar. govorechi: *Gaudent Angeli, laudantes benedicunt Dominum*! Evo promotrismo slavno uskarſnutje D. M. iz grebba; odimo ù napridak motræchi josh slavnihè gnæ na nebeſa uzashaſtje; i prislavno na nebeſie okrugnenje, za kragliczu svega ſtvorenja.

Vamache biti za çuddo, more bit N. kadvam ja reçem, da s' vechim velliçanſtvom druxtva i pratgnæ svetkovaano bij uzneshenje Blax. Bogorodicæ Mariæ, negoli uzashaſtje iſtoga Goſ. Iſuſa ſína gnæ i Boxiega jedinorogenoga. Al kadvam prid oçi metnem ogledalo rázlogah, i svetie svidoçanſtvi, vidivshi sámi ovo velliçanſtvo, priſtachetese çuditi. Nut poslushajte, molim. Kada Iſus imadiashe uzachi, 227

Kolliko slavno uznesheje jeſt M. u nebbo.

Digitized by Google

chi, snijgioshe doiſto Angeli i Arkang. na zemgliu, za odpratitiga na nebeſa, al snigioshe sámi, zashto ondá drughie dvoráná gorri nikakvij nebiashe: Ali kada imadiashe uzeeta bíti Maria na nebeſa, snijge, za vechju slavu Majkæ svojæ iſtij kragl nebeski ſaſviem mloxtvom dvorrána svoije, kojæ biashe razdílio u naredbe i udizie tolliko ghizdave i plemenite, kolliko takij proceſſion nitie vigen od vika, nitichefe viditi ú vijke. Zashto imám, s' nikijm Bogogliubno promishgliajúchím rechi, da ú ovom slavnom proceſſionu, igiashe najnaprid Anna proroçicza s' oſtalim udoviczami, pod barjakom gliubiçaſtiem, kakonoti pod zlamenjem uffanja, i ponixenſtva udoviçkoga. Slijgiájuh zatim oſtale dizie razregene na druxtva svoja: Maria ſeſtra Mojſieva s' divojkami pod barjakom zelenim, zlamenjem poſtidnoſti divojaçkæ. S. Abel s' muçenici pod barjakom çarglenim, zlamenjem karvi prolivenæ za pravdu. David s' Proroci, pod barjakom sjajnim, zlamenjem proſvijtglenja Proroçanskoga. Abram s' Patriarki pod barjakom bielijm, zlamenjem virræ ú Meſiu doshaſtoga, kojuſu imali i iſpovidáli. Aaron s' Miſnici pod barjakom zlatnim, zlamenjem doſtojanſtva miſniçkoga. Posli oviziu krágl od slavæ Iſus Iſuk. s' Angeli, i Archang. pod slavodobitnim barjakom, biſerom i draghim kamenjem nakichenim; zlamenjem slavnoga pridobijtia svarhu pakla, smarti, i djavla: Ovoje krijx priſvetí: pod ovi barjak, neſumglim, da bij uzæta Blaxenna divicza. Sligiashe najposli Adam ſaſvim oſtalim mloxtvom blaxennie. O çudnovata proceſſiona! vellika poshtenja! slavnæ druxbæ, i pratílaaczá! Nishtanemagne nechju kaſniti slavu dati i poshtegne od ovoga iſtinnoga svidoçanſtva Apoſtolskomu Proroku s. Ivanu, koi ú svoij oçitovagnij na pog. 21. govorí: *Ja Ivan vidje grád s. Jeruzolim sniodéchij snebeſah od Boga pripravan, kako zaruçniczu nakichenu pram zaruçnikom svoim.* A kada ſcinijte, daje Jeruzolim nebeskij, tolliko ghizdavom, i ſjajnom novinom nakichen i lipotom na zemgliu snishao? Evomi odgovárah s. Ildefonſo, govorechi ovako. *Dojſlo*, veli, *nebeskí oni Jeruzolim, danasje doshao ukoob Marij, nakichen gerdanima svoim, i draghim kamenjem nareshen, da kragliczu svega svita sa sobom uzneſe na vſine, i námiſli na prijſtolje od kragliestva.* Takoger.

Od Iſuſa uzodéchega na nebo govorij s. Luka. *Nubes ſuſcepit eum*, oblak prijmi gnega. Shtoje iſtó i David davno bio prorokovao, govorechi: *ponis nubem aſcenſum tuum*: ſtavgliash, velí, oblák uzod tvoj. A' Mariu knebu igjuuchjú, né oblák, nego Boxanſtvení gnæ jedinorogení ſín prijmi, i zagarlivshi vogjashe: kako ona iſtá ú piſsma svidoçí, pivajuchi: *Leva ejus ſub capite meo.* Lijva gnegova, t. j. Iſuſova, pod glavom mojom, á deſná gnegova zagarlitiche mene. Koje poshtenje gledajuchi, i çudechiſe Angeli, razgovaraúſe megjuſobom: *kojaje ova kojá uzodi iz puuſtigne* [zemaglskæ] *raaskoshjem obilujuchi, naslonivshiſe na pogliubglenoga svoga.* U oggledalu dakle ovizie raazlógah, i svidoçanſtvij; ako pomglivo promotrijmo, i uzashaſtje ſina, i uzneshenje Materino; iſpoviditi doiſto moremo ſa svetiem Bernardom, govorechi: *per comparationem utriuſque, illa eſt majeſtate potentior, iſta pompa ſolemnior.*

nior. Primienivshi jedno i drugo, nachichemo, daje uzashaſtjé Iſuſovo Boxanſtvom vishe moguche iſtinaje; al uzneshenje Majkæ gnegovæ nakichenjem i mloxtvom drúxtva, i pratgnæ mlogoje vechma sjajno i sveççano.

428 S' tollikom dakle slavom i velliçanſtvom priſv. Divicza na danash. dan bij uzneshena na nebbo, daſe çignáshe, né ſtvorenje samo, nego nishto svarhu ſtvorenja: svabbo obaſtarta biáshe, i napugnena Boxanſtvom jedinorogenoga sína svoga: Takó svidoçi s. Ivan pijshuchi ú ocitovagnij, na pog. 21. *ſignum magnum apparuit in cœlo mulier amicta Sole*: zlamenje, velí, velliko ukazaſe na nebbu xena obuçena suncem. Uniodí ovdi Angeoskí nauç. s. Thoma, i velí: *Govoriſe, obuçena suncem, tojeſt, sva napugnena Boxanſtvom*. A' Blaxenní Abbat Gverrik, uvodí sína Iſuſa, da ovako Majczi svojoj Marij govorij: Majko Moja: *Nitkomi nie vishe sluxio ú ponixenſtvu momu*, zato, *nikomu nechiu vishe sluxiti ú slavi mojoj. Tebi duxnijk jeſam, zashtoſi podijlila meni, izvan oſtaloga, daſam çovik: platichjuti dúgh; zashtochiu podíliti tebi, daſi Boog*. Ottje dakle ſin Boxij svoju priſv. Majku ſebi ú ſvemu uçinit prijliçnu. Zato, kako on na prijſtolju priſv. Trojſtva *ſidij na deſnu Ocza*: onak onna bij namishchena na iſtom prijſtolju Trojſtva priſvetoga, na deſno sína. Kakoſe on govori, *sunce pravdæ;* takoje od gnæ pijſano, daje *obrána* kako *suncze*. *Nishtabo*: velí s. Petar Damian: *Nishtabo neimadde Duh s. ú vigennom ſtvorenju izvarsnittibega, çemubi primirio izvarsnitoſt D.* priblaxennæ. Primigniujæ gniu iſtinaje duh s. i zorri, i Miſeczu.: Ali, kako govorij reçenij Abbat Guerik, bijlaje ona, *kako zora, na zaçetju; kako miſecz na porogenju; ákako sunce na Uznesbenju*. Tadabo kad uzneshena bij na nebeſa, na priſvetij gnezinie parſij ukazaſe jedna jabuka illiti zarno, kao suncze, tollikæ lipotæ i sjajnoſti, da ne samo zaçugenjem, nego joshter i veſeljem, i radoſtju napuni gragiáne nebeskæ svekolike. Primignujeſe takoger sunczu, zashto, kako sunce sjah svarhu dobrij, i zlij; nitibi brez sunçanie zrákah zemglia mogla nikakvij plodóvah koriſnij çiniti: Tako Maria, kakonoti Majka od milloſardja, sviſinæ nebeskæ dobroçinſtvo svoje, i milloſardje svarhu pravednij spushchia, i svarhu grishnijkah: zashto, nitbi pravednì plachæ i doſtojanſtva; ni grishnici opproshtenja brez zráka od milloſtij gnezinie moghli doſtignuti. Spodobno dakle i doſtojno Divicza priſvetah, obodvomu sunczu, ſtvorenomu, tojeſt, i neſtvorenomu primignujéſe. Stvorenomu, zaradi ovizie milloſtij, koim nas potribitæ ú ovoj dolini od ſuuzah pomáxæ. A neſtvorenomu, tojeſt, sunczu od pravdæ, jedinomu ſinu svomu, primigniujèſe zaradi velliçanſtva i slavæ, s'kojom namishchena jeſt svarhu sviú koorah Angeoskij, na prijſtoliu priſv. Trojſtva, i sjajuchi ghízda vaskolliki raj, nadoſtavgliajuchimu niku slavu, i veſelje tolliko, kolliko smidde rechi s. Anshelmo: *Nebbo iſtó novom, i neizreçenom slavom naghizda, illiti proſvijtli: zashto slavu gnegovu, vishe negoſe rechi more i misliti uzvelliçah*. Odkud slídij s. Petar Damian: govorechi ovako, *Vellikje i Viſok dán ovi, ú koi divicza kraglevskà na prijſtoglie priſv. Trojſtva uznoſiſe; i ú iſtoga priſv. Trojſtva ſtollu poſtavglena, narav joshter Angeoskub*

B.D. danas sva Boxanſtvom bi napugnena.

B.D. sunczu priliKovana, zashto?

B. D. a vom sla nebbo pr svitli, aiKi na:

nut-

nutká illiti zaziva na gledanje .

429 Ia nishtanemagne ſcinim, daje imao s. Petar rechi , ne samo, *na gledanje* , nego na sluxbu, posluh , i poklognenje . Udiglbo kako ſtavglena bij prisl. D. M. na reçeno prijſtogle od slavæ : okrunijuh prisv. Trojſtvo ,

Iij oKrunenu B. i Kraliczom svibtena. Otacz , kako kcher : sin , kako Mater : a Duh s. , kako zaruçniczu svoju pripogliubglenuh krunom tolliko ghizdavom , sjajnom , i uzvelliçanom ; kolliko nigda nie vigeno nitichefe vidiți , daje onakah dáta ikkom ſtvorenju . I ú iſtó vrijme çushefe sprijſtolja ove rijçi: koje davnoje bio rekao duh s. po proroku: *Intende , proſpere procede , & regna :* Ajde , velij , naaſtoj srichno , pogi ikragljuj . I navishcheno bij svima dvorranóm nebeskim , daje onna Kraglicza , i Cefaricza svega ſtvoregnia , tako , daſe oblaſt gnæ i mooch pruxá tja ú dubine paklenæ , za ſtrashiti , i ſatirati Lucifera , komuje davno rekao Stvoritegl privifokij : *ipſa conteret caput tuum* , dache onna ſatarti glavu gnegovu . Najposlij svikollici dvorráni nebeskí , po zapovídi Privifokoga , za poznati gniu za Kragliczu svíu vikoovah , i za prikazati gnoj podloxtvo i posluh , s' privellikim veſeljem i ponixenſtvom poklonishejoſe . Ovú

PoKlonisſe B. D. coranis sibus Kij. iſtinu ne ſamo svidoçí B. Maria Agrida , nego joshter i iz svetoga pijsma dovodim ; ú komſeshtiæ , da 24. ſtarcza : tojeſt , izvarſnitij gragiani nebeskij , kada cushe glás s' príſtolja , falechi B ga i blagoſivgliajuchi : *Mittebant coronas ſuas ante thronum* : spushchjáhu , veli , krune svoje prid prijſtolje . I na drugom miſtu iſto s. pijsmo govorij : *ſtojæ prid priſtoljem Boxiem , i sluxæ gnemu dán i noch* . Sada , shto ſcinite ví daſe razumie ovdi po prijſtolju Boxiemu ? doiſto neſumglim rechi , daſe more razumiti prisveta utroba B. D. M. buduchi ú gnoj , kakonoti na prijſtolju priugodnomu ſidio jagagnacz Boxij za 9. miſeczij . Tollikomi svidoçij s. Petar Damian , govorechi : *Fecit ſibi thronum , uterum , ſcil. intemeratæ Virginis* : Uçijni , veli , ſebi prijſtolje , utrobu tojeſt neosqvargnenæ Divicæ . I mallo nixe opet veli : *Felix thronus in quo ſedit Dominator Dominus* : srichno príſtolje , ú komu ſidje Goſpodujúchi goſpodin . Najposli mogu razumiti , da i okrugnenij Prorok govorashe od ovoga prijſtolja ſina Boxiega , kadano k' viçgnemu Oczu piváshe : *Thronus ejus ſicut ſol in conſpectu tuo* : Priſtolje ſina tvoga , tojeſt , B. D. Maria , kakono sunce prid obrazom tvoim . Ako dakle po prijſtolju Boga , i Jagancza razumieſe B. D. M. spushtajuchi dvorrani nebeskij krune svoje prid príſtolje Boxie , prid Mariu doiſto gni spushchjájú , klagnajuchiſe gnoj , i gnæ zapoviedi prijmajuchi , i izvarshujuchi . Za svarhu , josh nuth viddimo s' kollikim moguſtvom , skakvimli milloſardjem ona gorri kragliuje , odmachemo svarshiti .

Po Priſtolju Box. razumieſe B. D. M.

Dio Drughí .

Buduchi ottio dakle sin Boxij 430
na danashgni dan proslaviti tolliko , i uzvíſiti Mariu Majku svoju , kollikojuh obaſtrie svu i napuni svoim iſtijm Boxanſtvom : na iſtom priſtolju na deſnu svoju poſadi : i naviſti daje ona kraglicza od sviuh vikoovah ; okrunivshi gniu krunom iſtæ slavæ svojæ : Neimaſe doiſto ſumgliti , daje gnoj dao i oblaſt svoju svuh kolliku , govorechi po uſta okr. Proroka ; *nàſtoj srichno , pogi i kragliuj* . I onna slobodno

Stolli Kem oblaſtju Kragliuje na nebbu , daſe vidi , da poniKnaçin gna miloſardja , nadbodi pravdu ſvevu .

Digitized by Google

more priuzeti one ríçi sína svoga iz Ivangelja: *data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra*: daatomie svako moguſtvo, i svaká oblaſt na nebbu, i na zemgli. Kragliujæ dakle Maria ſtollikom oblaſtju; daſe slobodij s. Petar Dam. ovakojoj govoriti: *Accedis ad aureum divinæ severitatis tribunal, non rogans, sed imperans; Domina, non ancilla*: Tí, velí, o diviczo primeguchia, priſtupásh k' zlatnomu ſtolu xeſtinæ Boxiæ, né molechi, nego zapovidajuchi; kako goſpoja, né kako sluxbenicza. Al nieſe çuditi ovom N. zashto, ako sluga Boxí Joſue vojujuchi na ovom svitu joshter, mogaoje zapovediti sunczu ſtvorenom: *Sol ne movearis*, daſe neimá maknuti; i ſtadde suncze nemiçúchiſe za jedan cio dán: zashto Maria Mati Boxia nebi mogla zapoviditi ſunczu neſtvorenomu, ſinu svomu? Takoger, akoje mogao Mojſie josh na zemgiſ pribivajuchi, zabraniti sarçbu Boxiu, i uſtaviti deſniczu gnegovu, da nepokárah púka Iſraelskoga; tako, da iſti Boog svemoguchí ponukujega, damu nezabragnuje pokarati onoga púka opakoga, govoreshi, kako svidoçí s. piſsmo: *dimitte me, ut iraſcatur furor meus contra eos, & deleam eos*: puſtime, velí, Mojſie, puſti da iſpunim ſarçbu moju ſuprot gnima, dahij satarem: çujeteli N.? *puſtime*, velí, kako dagae svezao te darxí. Akoſu moghli, reko, tolliko ovi slughe Boxie josh na svítu ovom vojujuchi: jeda imamo ſciniti, da magne more Matí Boxia na nebesí jur kragliujuchi? te da nemore uztegnuti i zabraniti deſnice ſina svoga da nepokárah griſnikah mlogo pútá? Boxe ſaçuvaj pomisliti ovo! breznikakvebo ſumgle imá onna oblaſt pruxenu deſniczu pravdæ Boxiæ, na pokaranje grihá i grishníkha, uzdarxati, i zabraniti mlogo pútá. Ovumí iſtinu svidoçí iſtí sin gnæ jedinorogení; koi, moreſe ottajno razumiti, da gnoj po Proroku govorí: *tenuisti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxisti me*: uzdarxalaſi rúku deſniczu moju, i po vogli tvojoj vodilaſi mene. kako rekavshi: O pripogliubglena M. moja, kollikoſam pútá ja ottio, po pravdi mojoj, izopaçení svít vaskollikí razrushiti? kolliko pútá mloghæ gradove i kragleſtva, zaradi neprávdah gniovie, pravedno ú propaſt privratiti? kollikoli pútá, nikæ ottvardnutæ grishnike naglojsmarti pridati, i ú muke paklenæ baciti? Ali Tí, Majko moja, ti pruxenu, za pokarati gni, *uzdarxalaſi rúku deſniczu moju*: pak po oblaſti Materinskoj, koju kod mene imásh, i po vellikom milloſardju, koje svarhu grishníkah uzdarxájæsh, brinuchiſe ſpaſenjem gniovim, odvratilaſime povogli tvojoj, dajim, premda nedoſtojnim, oppроſtim. Evo dakle N. oçito vidiſte, da primilloſtiva Majka nasha Maria, s' tollikim moguſtvom kragliujæ na nebesí, i zapovijdá, kolliкoſe çiní jaççæ vechekrat gnæ milloſardje na oppроshtenje, nego pravda ſina gnezina na pokaranje griſnijkah.

Nemojte dakle ſciniti N. daſæ 431
Maria zató od nas zaboravila, zashtoje s' ovog svíta na nebo odneshena, i daje priſtala imati svarhu nas Materinsko milloſardje: nego joshter virujte, i darxite temeglito, da mlogo vechiu brigu imade od nashega ſpaſenja sad, negoli dokje bíla na ovom svietu. Nut poslushajte, molimvas, svidoçbu svarhu ovæ iſtinæ, s. Bonaventuræ: koí onæ rieçi, s. pijsma, *Blagoſovglena jeſi od*

goſ-

KolliKoje velliKo milloſardje B.D.M. tsarhunas!

goſpodſna, i priasbgnæ milloſardje poslidgnim nadasblaſi: çudno, i plemenito namiſchiá Majci od milloſardja Marij, ovako govorechi: *Golemoje bílo milloſardje Mariæ josh pribivajuuchæ na svijtu: alje vechæ jur kragliujuuchæ na nebbu: odkud za svitloſt priasbgnega milloſardja, bílaje lijpa kako miſecz; za svitloſt poslidgnega milloſardja, jeſt obraana kako sunce: zashto, kako sunce miſecza nadhodij velliçinom svitloſtí, onako priasbgnú milloſt, i milloſardje Marino, nadhodí velliçanſtvo poslidgnega.* Slobodnoje dakle, paçe i duxno, daſe gnoj namiſtæ, illiti razumiuh od iſtæ Majkæ od milloſardja Mariæ, i one ríçi iz proroçanſtva s. Iſaie: koizim svakoga griſnika, koiſe k'gnoj devoto uteçe i spodobno, tjeshí, govorechi ovako: *Jedaſe more zaboraviti mati ditesbcza svoga, daſe nesmillujæ sínu utrobæ svojæ? i akobiſe onna zaboravila, jaſe od rebe nechiu zaboraviti.* O çudnovata milloſardja i neizreçenoga!

433 Neimamo dakle uzdiſati danas N. ni plakati; nego veſelitiſe ú goſpodinu, i radovati. Parvo: zashto shtogodie svechiom slavom, poshtenjem, i velliçanſtvom, prigliubezniva Majka nasha Maria uskríshena, i uznesshena na nebbo; toh i mij, kakonori gnæ ſinovi, vechiu slavu imamo, dijku, i poshtenje. Drugo: zashto, shtogodi onna svechiom oblaſtju kragliujæ na nebbu i zapovijdá; toh nas, kako primilloſtivá Majka brinuchiſe nama, kako ſinovma svoím, jaççe i kripkihe, od sarçbæ sína svoga i pravedna pokaragna braanij. Trechæ: ne samo veſelitiſe s' Angeli, nego joshter svarhu Angælá slavitiſe, i ponikí naçin devoto holiti moremo: zashto, ako svitloſtju suncza nebeskoga proſvitljujeſe zemglia; í svitloſtju suncza zemalskoga proſvitgliujuſe nebeſa, tojeſt Mariom. Ako paak Nebbo i raj tolliko çudnovato mirishij miriſom plemenitim ruxicæ zlamenitæ, Mariæ; i nakitioſæ ghizdavím czvitjem od gnæ kripoſtij: Jeda nie ruxicza ová uſtargnúta ú vartlu zemaglskomu? jedali nie ovo czvíçje nabrano na zemgli, gdie prie proczvalo, negolie gori odnesheno? Akoſu najposlí Angeli kragleſtvo svoje nebesko obbogatili priplemenitim biſerom, i sjajnim zlatom çiſtochæ gnæ Diviçanskæ, koja gniovu çiſtochiu Angeosku viſoko nadhodij, neproçignení ovíbiſer, i zlato prisjajno ú aznije doiſto nashaſto zemaglskoj, pák dopushteno gnima, i dáto na uxijvanje. Evo, Brat. pogl. kollika koriſt nama, po uzneshenju danashgnemu B. D. M. na nebbo, priſtúpá: kolliko veſelje; kollika slava, kolliko poshtenje: Uſilujmoſe dakle N. po pravomu devotionu biti gnæ ſinovi: zashto onna pravie svoí ſinòvà nigda nepriſtajæ biit Mati. Veſeléchiſe dakle ú goſpodinu s' Angeli, i slavechiſe svarhu Angælá pogite ú mijru. Amen.

Ugreci, zashto imamo ſe veſeliti, i slaviti danas.

RAZGOVOR KRATAK

Za uttishenje ſiróta udovícza: svarhu lectioná: *Agrum hunc fertilem.* [comm. nec Virg. nec Mart.]

Viduas honora, quæ vere viduæ ſunt. [1. Tim. 5. 3.]. Niki ſtárij, nesámo nijſu millovali çiſtochæ i uzdarxanja odputtenij

nij naslagænja, nego joshter, *cælibatus & viduitatis ſtatuere pœnas*, progoniliſu, i zabragnijvali pod globu i pokaranje, velí s. Ambr. i Diviçanſtvo i udovſtvo: prikrivajuchi zlochiu svoju ghizdavím pokrovom od upplogenja gliuskoga; kao rekavshi dabiſe smankalo uzmloxenje plemena gliuskoga, akobíſe dopuſtillo obsluxenje diviçanſtva, i udovſtva. Al ú iſtinu drugaje odluka gniova bijla ú sarczu, kako oshtrím razumom svoím dokùçi s. Ambr. govorechi: *illi, qui Deorum ſuorum adulteria & probra venerantur, cœlibatus, & viduitatis ſtatuere pœnas*. Oni koíſu laxglivie Bogóva svoie kurvaſtva poshtováli i sramotu, oníſu, oní zabragnijvali plemenitæ kripoſti diviçanſtva svetoga i uzdarxanja udoviçkoga. Zashto imamo znati, da ovij himbenij neznaboxci, od koí govorí s. Ambroxio, darxáliſu za Bogove, i shtováli nikæ gliude, koíſuſe ú xivotu svomu bijli uçinili ghlaſſoviti, zarad̀ shto kakvij junáshtvij tileſnie: ali od kripoſtij duhovnie bijliſu tolliko progonitegli, kolliko sva junashtva gniova drugonijſu bijla, nego ſille, ubojſtva, privarre kurvarſtva, i drughæ oppaçine.

NiKijſu progonili i zabragnivali çiſtochiu.

Koijſu dakle ovakæ Bogove shtováli, nie çudda daſu çiſtochiu i udovſtvo progonili, za ugoditi laxglivím svoím Bogovom. Ali mij, ſinovi s. Czarkvæ katol. koij poznajemo, shtujemo, i klagnámoſe právom Bogu, i Isusu sínu gnegovu, koijſæ ú çiſtochi zaçeo, ú çiſtochi porrodio, ú çiſtochi xijvio, çiſtochiu fálio, i vazdajuje millovao, i millujæ; drugojaççié imámo súditi od çiſtochæ, i od udovſtva. I premda gliglian od diviçanſtva najparvo miſto i prijſtolje od poſſalæ, i doſtojanſtva darxij ú gnivi, illiti czvijtgnáku s. Czarquæ katol. Nishtanemagne udovſtvu, illiti poshtenu uzdarxanju udovijczá, po iſtí náçin, niti mankat imá vellika pláchia viçgná, ni vrimenitó poshtenje: zato s. Pavao ú Timoteu svakkom priporuçujæ, *viduas honora*, govorechi: udovice poshtuj, kojæſu právæ udovice, i uzdarxájú udovſtva svoga çiſtochiu ú ponixenſtvu. Viddimo dakle, kollikoje dooſtojno poshtovati udovicæ, za uttishenje ſirotinſtva gniova.

KaKvijſu bijli pregaritegli çiſtoche.

Za çinittivas viditi kollikoſe poshtænje prijſtoij udoviczama, odimo ú vashe poglje, i vidichemo, ne samo ú vartlí rázliko czvitje i voche; nego i ú pogliu nike gnive ránijm xitom poſſiane, jurſe isklaſále, nike iſto osje pokazuju, nikéſe zelenæ: á nikæ nijſu josh ni poſſiane, nego uzoráne samo, i urægene za xitto puznó. Najposlij vidichiu mloghæ iſpuſte i leddine, ni uzoráne, ni urægene, ni oggrágene: davam ovdi já reçém, zashto ovæ leddine darxijte zalúdu? shto ſtojæ dangubæchi brez plodda? Vijbimi odgovorili sasvetim Ambroxiom, davam onij iſpuſti, illiti gnive nepoſſianæ, neſamo nijſu zalúdgne i nekokoriſne, nego tolliko drághe kolliko czvijtgnaci, i tolliko koriſne i potribite, kolliko i onæ kojeſu uzoráne i pod obilatim ploddom od xitta; zashto, *reditis fructibus novales feriantur*: onijſu iſpuſti nam lijpe ploddove povrachiali kadsmohij oráli: sada dangubæ iſtinaje od ploddová, *fructibus feriantur*, ali gni shtædijmo za novinu i zaledinu: zashto kadaſe uçinæ *novales* ledina, prilexavshi, ottvardnuvshi, i oppritilivshi za niko vrijme, onechæ nama dvoſtruke ploddove uçiniti, akonam bude potri-

Novales in campis uti les & ne ceſſar.

Digitized by Google

potriba metnuti gni opet pod sjetvu . Nishtanemagne i neokrænuvshi gni pod sitvu , ako i dangubæ od sittvæ , ne dangubæ od koristi vellikæ za sitvu istú . The nijsuli potribiti nam onij ispusti , za pushchiati nashe vooke na podnæ , dase napásu kad oræmo ? The neránæli kravijeza nashie , kojenam tellæ volove ? The neráneli tellácza , dokse odránæ vollovi : dakle kollikosunam drághi , potribiti , i korisni vartli, czvijgnaci , i gnive uzoraanæ ù pogliu nashem , tollikosu , nishta magne , i onæ obloxine i ispusti.

Lijpostemi odgovorili istinaje ; dosad razghlædasmo pogle i gnive u koijmste vij texáci , nemojvam biti dosadglivo da promotrijmo i drugo poglie , illiti gnivu Isukarstovu , ukojojsam texák ja , i ostáli pripovijdaoci svikolliki ; toje s. Czarkva : Evo vidijmo ú gnoj plemenitij czvijtgnák od çistochæ ; túsu glighani od diviçanstva , túsu ruxice od gliubavi , tusu gliubice od redovnixtva , ponijxenstva , ustarpglienja i drughij kripostí duhovnij , kojese naodæ i czvatú megiu onizim , koisu jur tvijt ostavili , i unishavsi ú ræd samo nástoje plodove çiniti nebeske. Ovoboje onij Czvitgnák od kogaje pijsano ú s. pisma : *Hortus conclusus , fons signatus ... emissiones tuæ paradisus* (Cant. 4.) : daje vattao zatvorenij , i vrillo zapeçachenó od svijta , da sámo rajske plodove çinij od kripostij duhovnie.

Pojdimo unapridak , i vidichemo , kako velí s. Ambr. *complurium spacia camporum aptantur recipiendis seminibus* , da mloghæ gnivicæ ú pogliu s. Czarkvæ uregjujuse za prijmiti sjetvu , buduchi mloghí roditegli odránili diczu ú stahu Boxiemu , koim za çiniti plodd nemanká drugo nego zákonito zdrúxenje : A drughechemo viditi jur possiane , i plodde çinechi ; gdi , *quantæ aristæ , messium spicæ* , pokazujese ondi osje , zashtose nikí zaçinajú ; ondi klasje , zashtose drughí porágiaju ; ondi xitto zrillo , kojese xagnæ sarpom dobræ smarti , i sathpá s. Czarkva ú hambáre Isuk. Ghijzdase dakle s. Czarqua czvijtgnakom çistochæ diviçanske , i mirijsom kripostí redovnícke : A uzmloxáse i plodj zdruxænjem oxegnenie , i udátie . Albi mogao tkogod rechi firotam udoviczama , *ut quid hic statis ociosæ* , shtochete vi ovdi zalúdu stojechi ú ovom pogliu s. Czarquæ ? Nishtanemagne já , koisam téxák ú ovom pogliu , imam odgovoriti , na prijliku texáka od vashí poogliá , daje , tojest , udovstvo i drágo Gospodáru ovoga poglia , Isukarstu ; i korisno Czarqui , nishta magne nego czvijtgniak diviçanstva , i gnive plodnæ od zdrúxenja ; zashto , *vidultas etsi vehendis oneribus ociosa , maritandis tamen junioribus provida* , udovstvo , illiti udovice ako i dangubæ od noshænja brimena u svojoj utrobi , nishtanemagne provijgiaju i nástojæ oko mládexi vashæ , dase dobro uzdignu , i poshteno izxenæ , i poudaajuh.

Kittiste s. Czarkva raazlikim slánci : zatoje ú gnoj i udovstvo drágo Gospod.

Nuth promislite , molím , vij i recitemi , tko s'vechiom pomgliom pazij diçicæ vashæ , neg' udovice ? tko s'vechijm oppázom çuhá poshtenja vashæ mládexi , neg'udovice ? tkoche bogle nauçiti diçiczu nauku karstjanskomu ; i mladiche çistochi do zdrúxenja , i pravoj gliúbavi ú zdruxenju , á navlastito da virru vinçannu jedno drugom obdarxáje , nego udovice ? tkoche gliubeznivie poditi , i dragovoglnie posluxiti bolesnike , nego udovice ? Ovæ , i prijliçne ovijm stvári dojsto çinæ udovice právæ ; kojesu, to-

Udovice Kolli Kosu Korisne.

Catl. cam- e compa- natur & ano.

tojeſt, odbàcivshi naslagenja putená odlúçile obdarxati udovſtvo svoje uxdarxajuchiſe ú ponixẽſtvu.

Ovoſu dakle onæ udovice od koij velij s. Pavao: *Viduas honora*, daſe imajuh poshtovati: Od ovakoga udovſtva takoger velí s. Ambr. *bona eſt viduitas, quæ toties Apoſtolico judicio prædicatur*, dobroje udovſtvo, kojeſe tollikokrát pametju Aposhtolskom poffagliujæ: zashtoje, *Magiſtra fidei, Magiſtra caſtitatis*, Meshtar virræ, i çiſtochæ, buduchi da udovice, kako rekoſmo, uçæ mládex i virri, i çiſtochi. *Ubi cultus utilior? ubi fructus uberior?* teh gdichete vij náchi velij s. Ambr. il tæxánje koriſnihæ, il plodove obilnihæ? Imajte znati dakle N. da i miriſſavò czvijtje od diviçanſtva, i poshtenó uzdarxanje od udovſtva, i potribitó raſplogénje od vĩçanie i zdrúxenie zákonito, *etſi diverſi, unius tamen agri fructus ſunt*, akoſu i rázliki megiuſobom plodovi, sviſu plodovi jednoga poglia, illiti gnivæ s. Czarquæ. Niti udovſtvu manka temegl, na komuſu udovice ſagradile dóſtojanſtvo za poshtovatiſe.

Kakve udovice jeſu práve, i za poshtovatiſe.

430 *Militum ſeniorum præmium, animat juniores ad ſubeundum onus.*

Nam confectis & miles ſtipendiis arma deponit: Neznadeteli da jedan vojnijk, kada dobro zasluxij na voiſci, oſtavij oruxje, i ottijdæ poçijvati, al nitimuſe dighne plachia potribitá za uzdarxatiſe, ni poshtenje vojáçko: ottiuchi tako právda, da i drughæ mladiche uzdanje doshaſtoga poçijvanja *ſubeundis faciat operibus promptiores*, slobodnie uçinij, i dragovoglnie, za unijchi pod jaram vojaçki.

Takoger recitemi, kadjedan texák oſtarij satren trúdom, shto çinij? *torquendam ſtivam aliis commitit*, doiſto drughim miſagiem i jaçiem pridade darxak, illiti ruçiczu od ralla, nek oni orruh, i drughe poslove tæskæ dillujuh; al nitimuſe dighnæ poshténje texaçko, ni rána potribitá: zashto ako i dangubij od téshkie poslòvá ú pogliu, nemoguchi orati, ni ú vinogradu okopavati, noſiti, izximati, i prijliçni: niti dangubij ondi od prighlædanja i spræmglianja, ni ovdi od odkijdanja mladiçijcza savishgnie, çiſtechi lozice kolliko more, da bogle plodæ: zatomuſe dajæ i poshtænje texáçko i provigenje. *Similis huic vidua*: Ovomuje, veli s. Ambr. prijliçna práva udovicza: zashto, ako tegobæ od poroda i nenosí, náſtoí, *ut adoleſcentem laſciviam falce ſuccidat*, da slobodu, i brezobraſtvo mládexi vashæ obrizuje i odkinæ koſſirõ od põgliva nauka, i ponukovãja.

Texák ú ſtaroſti dájeſe poçivanje i poshtenjem.

Nadoſtavgliam, da ſiogodi vishe imamo progonitægla s. virræ, toju tvarge darxijmo, i vechmaſe ú gnoj slavijmo s'uſtarpglenjem, za vechiu imati plachiu: i pák ako virrujemo s. Ambrox. *perſecutores fidei, perſecutores fuerunt viduitatis* progonitegli viræ, biliſu progonitegli i udovſtva: kako dakle virræ neoſtavgliamo ú progonſtvu, negoſe slavijmo ú uſtarpglenju: Tako vij, ſirote udovicæ, ako tarpijte koje progonſtvo, imajte uſtarpglenje: zashto, *fidem ſequentibus, viduitas non pro ſupplicio fugiẽda eſt, ſed tenẽda pro præmio*: udovſtvo oním, kojeſu temeglite ú viri, neima biti za muku da oſtave, nego neka slijdæ, zaradi plachæ, velij, s. Ambr. kojuvam dao doſtighnuti Boog ú kragleſtvu nebeskomu. Amen.

Udoſtvo imaſe uzdarxati ú progonſ. i uſtarp.

TESTI-

NOTA BENE.

In Præfatione ſequentis Additionis errata ſic corriges.

linea 2. antecedentiæ legito, antecedentia.
linea 3. circumſtantia. legito, circumſtantiæ.

Digitized by Google